

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO ZA ROK 2022

**RAPORT O STANIE
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
ZA ROK 2022**

Kraków 2023

Raport sporządzony w oparciu o zapisy art. 34a ustawy o samorządzie województwa.

Załącznik do Uchwały nr 698/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 25.04.2023 r.

Fot. Archiwum UMWM oraz WSJO

ISBN: 978-83-67243-18-6 (wersja drukowana),

978-83-67243-23-0 (wersja elektroniczna)

Szanowni Państwo,

przekazuję w Państwa ręce *Raport o stanie województwa małopolskiego*, który stanowi podsumowanie działalności Zarządu Województwa Małopolskiego w 2022 roku. Zostały w nim przedstawione przedsięwzięcia realizowane przez Samorząd Województwa w ramach obszarów wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030*.

W roku 2022 mierzyliśmy się z wielkimi wyzwaniami wywołanymi sytuacjami kryzysowymi. Wciąż jeszcze borykaliśmy się ze skutkami pandemii koronawirusa, dlatego też kontynuowane były działania związane z realizacją *Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej*. Wartość wsparcia w 2022 roku wzrosła o ponad 300 mln zł w stosunku do 2021 roku, zwiększając tym samym pulę środków na walkę z COVID-19 i jego skutkami do ponad 2 mld złotych ze środków unijnych i z budżetu Województwa Małopolskiego.

Ogromny wpływ na sytuację w Polsce miała zbrojna napaść Rosji na Ukrainę w lutym 2022 roku. Małopolanie wykazali się wielkim odruchem serca przyjmując po swój dach tysiące uchodźców. Samorzady w naszym regionie starały się udzielić, na wszelkie możliwe sposoby, wsparcia osobom uciekającym przed wojną. Samorząd Województwa także pospieszył z pomocą uchodźcom. Już w marcu 2022 roku Zarząd Województwa uruchomił projekt *Małopolska Tarcza Humanitarna*. Wsparcie uchodźców było realizowane w ramach pięciu pakietów: transportu, rynku pracy, edukacji, społecznego oraz pakietu dotyczącego organizacji pozarządowych, wolontariatu i współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego. Łączna wartość udzielonej w ten sposób pomocy to blisko 65 mln złotych.

W roku 2022 roku nie tylko mierzyliśmy się ze skutkami kryzysów, ale także był to czas negocjacji oraz realizacji wielkich projektów i inwestycji. Niewątpliwym sukcesem było zakończenie negocjacji i zatwierdzenie przez Komisję Europejską w grudniu 2022 roku programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 o wartości blisko 2,7 mld euro. Te środki będą ważnym impulsem rozwojowym dla Małopolski, a w sposób szczególny dla Małopolski Zachodniej – udało się bowiem wynegocjować objęcie tej części naszego regionu specjalnym wsparciem ze środków Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

Prowadzone były intensywne prace związane z przygotowaniem do III Igrzysk Europejskich, które odbędą się już w czerwcu 2023 roku. Działania te objęły wiele inwestycji infrastrukturalnych w tym budowę i modernizację obiektów sportowych oraz remonty i rozbudowę dróg, chodników, parkingów. Do Małopolski przyjadą setki dziennikarzy z całej Europy i tysiące kibiców z całego świata, ale przede wszystkim ok. 7 tys. sportowców, by rywalizować w blisko 30 dyscyplinach. To wyjątkowe święto sportu będzie niebywałą okazją dla Małopolski do pokazania się w roli dobrego gospodarza i wyjątkową formą promocji regionu.

W roku 2022 kontynuowano budowę Małopolskiego Centrum Nauki Cogiteon, miejsca pokazującego świat nauki w wyjątkowy i przystępny sposób. Obiekt zostanie otwarty w 2023 roku, stając się z pewnością wielką atrakcją na mapie miejsc wartych odwiedzenia w stolicy Małopolski.

Znaczącą inwestycją realizowaną przez Koleje Małopolskie było oddanie do użytku zaplecza technicznego do obsługi taboru kolejowego. Obiekt ten przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i komfortu podróży pasażerów w przewozach kolejowych na terenie województwa.

Rok 2022 to też czas ważnych inwestycji drogowych. Komfort podróżowania po Zakopiance znacząco zwiększyło oddanie do użytku tunelu pomiędzy miejscowościami Naprawa i Skomielna Biała, inwestycji zrealizowanej przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad. Trwały prace przy budowie odcinków drogi S-7 oraz północnej obwodnicy Krakowa.

Samorząd województwa stawia także na technologie przyszłości. W ramach międzynarodowego partnerstwa przemysłowego *Inicjatywa Awangarda* Małopolska zaangażowała się w opracowanie koncepcji i podjęła się roli koordynatora nowego działania pilotażowego w obszarze wodoru (Hydrogen – H2). W 2022 roku Małopolska przystąpiła ponadto do międzyregionalnego stowarzyszenia *Europejski Sojusz na Rzecz Czystego Wodoru*. Udział w partnerstwie umożliwi samorządowi województwa kontakt z najważniejszymi instytucjami czy przedsiębiorstwami w Europie posiadającymi wiedzę i rozwiązania technologiczne, które w przyszłości mogą w znaczący sposób wpłynąć na kształt regionalnej gospodarki.

Szczególnym miejscem w polityce prowadzonej przez Zarząd Województwa jest opieka zdrowotna. W 2022 roku rozpoczęto wdrażanie i realizację projektów ujętych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (RPO WM 2014-2020) w ramach Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19, tzw. mechanizmu REACT-EU. Wsparcie zostało udzielone 9 szpitalom. Obszary priorytetowe interwencji to przede wszystkim opieka psychiatryczna oraz rehabilitacja, ze szczególnym uwzględnieniem rehabilitacji post-COVID-19. W roku 2022 zakończono realizację dwóch dużych projektów ujętych w Małopolskim Planie Inwestycyjnym na lata 2015-2023. Jeden służył poprawie jakości świadczonych usług zdrowotnych i bezpieczeństwa pacjentów Szpitala Specjalistycznego im. J. Dietla w Krakowie, drugi skoncentrowany był na przebudowie, rozbudowie i modernizacji Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego w Andrychowie. Ważnym elementem systemu opieki nad osobami starszymi i niesamodzielnymi jest projekt *Małopolski Tele-Anioł*, dzięki któremu osoby w sytuacji zagrożenia życia mogły o każdej porze uzyskać pomoc ratownika medycznego dyżurującego w ramach utworzonego w projekcie Centrum Teleopieki. Projekt podnosi poziom bezpieczeństwa osób w regionie i planowana jest jego kontynuacja w kolejnych latach.

Wsparcie projektów w tak wielu różnorodnych obszarach nie byłoby możliwe bez środków unijnych wydatkowanych w ramach programu regionalnego. Od uruchomienia programu do końca 2022 roku ogłoszono 180 naborów konkursowych, 222 nabory pozakonkursowe i 23 tzw. nabory nadzwyczajne. W tym czasie zakontraktowano 4 319 umów o dofinansowanie wkładu UE w wysokości 12,9 mld zł, co stanowi 95% alokacji programu.

Zapraszam do lektury raportu, który stanowi obraz działalności Zarządu Województwa Małopolskiego i zmian, które zaszły w Małopolsce w roku 2022.

Witold Kozłowski

Marszałek Województwa Małopolskiego

Spis treści

WPROWADZENIE	8
SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO	14
REALIZACJA MAŁOPOLSKIEJ TARCZY ANTYKRYZYSOWEJ	19
REALIZACJA MAŁOPOLSKIEJ TARCZY HUMANITARNEJ	30
OBSZAR I MAŁOPOLANIE	49
Przedsięwzięcia strategiczne	50
1. MAŁOPOLSKIE RODZINY	52
2. OPIEKA ZDROWOTNA	65
3. BEZPIECZEŃSTWO.....	76
4. SPORT I REKREACJA	83
5. KULTURA I DZIEDZICTWO	92
6. EDUKACJA.....	107
7. RYNEK PRACY.....	120
OBSZAR II GOSPODARKA.....	127
Przedsięwzięcia strategiczne	128
1. INNOWACYJNOŚĆ.....	130
2. KONKURENCYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	135
3. TURYSTYKA	141
4. TRANSPORT	154
5. CYFROWA MAŁOPOLSKA	166
6. GOSPODARKA O OBIEGU ZAMKNIĘTYM.....	172
OBSZAR III KLIMAT I ŚRODOWISKO	177
Przedsięwzięcia strategiczne	178
1. OGRANICZANIE ZMIAN KLIMATYCZNYCH	179
2. GOSPODAROWANIE WODĄ.....	187
3. BIORÓŻNORODNOŚĆ I KRAJOBRAZ	194
4. EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	200
OBSZAR IV ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE ROZWOJEM	211
Przedsięwzięcia strategiczne	212
1. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO ROZWOJEM	213
2. WSPÓŁPRACA I PARTNERSTWO.....	222
3. PROMOCJA MAŁOPOLSKI	239
OBSZAR V ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE	247
1. ŁAD PRZESTRZENNY.....	248
2. WSPARCIE MIAST.....	251
3. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH.....	255
4. SPÓJNOŚĆ WEWNĄTRZREGIONALNA I DOSTĘPNOŚĆ	265
TERYTORIALNE UKIERUNKOWANIE STRATEGII – OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	268
WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU GŁÓWNEGO I CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH STRATEGII	271
REALIZACJA STRATEGII W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH – WYMIAR TERYTORIALNY.....	277

WDRAŻANIE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2014-2020 W 2022 R.....	291
REALIZACJA MPI 2015-2023 oraz MPI 2030 W 2022 R.	295
BUDŻET OBYWATELSKI WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2022 R.	299
STAN WYKONANIA UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO PODJĘTYCH W 2022 R.....	303

Wykaz najczęściej stosowanych skrótów

BO – Budżet Obywatelski
EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS – Europejski Fundusz Społeczny
EOG – Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2020
FEM 2021-2027 – Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
KOM – Krakowski Obszar Metropolitalny
KT – Kontrakt Terytorialny dla Województwa Małopolskiego
LPT – Lista Produktów Tradycyjnych
MCDN – Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli
MFI – Małopolski Festiwal Innowacji
MFR – Małopolski Fundusz Rozwoju
MIRS – Małopolska Infrastruktura rekreacyjno-sportowa
MKA – Małopolska Karta Aglomeracyjna
MNiSW – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MPI – Małopolski Plan Inwestycyjny na lata 2015-2023
MPI 2030 – Małopolski Plan Inwestycyjny 2030
MSIT – Małopolski System Informacji Turystycznej
MSUES – Małopolskie Standardy Usług Edukacyjno-Szkoleniowych
MTA – Małopolska Tarcza Antykryzysowa
NCBiR – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
NCN – Narodowe Centrum Nauki
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OPN – Ojcowski Park Narodowy
OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
OWES – Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
POIR – Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020
POIŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020
POKL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013
POP – Program Ochrony Powietrza
POPC – Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020
POWER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RPO WM 2014-2020 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020
RSI – Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030
SAG – Strefa Aktywności Gospodarczej
SKA – Szybka Kolej Aglomeracyjna
SRWM 2011-2020 – Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020
SRWM 2030 – Strategia Rozwoju Województwa *Małopolska 2030*
UMWM – Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WM – Województwo Małopolskie
WSJO – Wojewódzka Samorządowa Jednostka Organizacyjna
ZIM – Zarząd Inwestycji Miejskich

WPROWADZENIE

Podstawowe założenia

Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych wprowadziła w art. 34a ustawy o samorządzie województwa przepisy dotyczące obowiązku sporządzania raportu o stanie województwa. Niniejszy dokument przygotowany został w oparciu o przepisy ww. artykułu ustawy i obejmuje podsumowanie działalności Zarządu Województwa Małopolskiego w roku 2022, w szczególności w zakresie realizacji polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa oraz budżetu obywatelskiego.

Raporty w latach 2018-2020 przygotowywane były w oparciu o system dokumentów strategicznych obowiązujących w latach 2011-2020. Przedstawiany obecnie dokument opracowany został, tak jak ubiegłoroczny, zgodnie z układem zaktualizowanej w grudniu 2020 roku Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030*. Zastosowanie takiego schematu stanowi odpowiedź na konieczność dostosowania raportu do nowego systemu monitoringu strategii, wskazującego Raport jako podstawowe narzędzie oceny jej realizacji. W związku z powyższym przedstawiany dokument przygotowany został w oparciu o zastosowany w strategii podział na obszary, kierunki polityk rozwoju oraz kierunki działań, do których przypisane zostały podejmowane w 2022 roku poszczególne działania zarówno o charakterze finansowym, jak i niefinansowym.

Tegoroczny raport ma specyficzny charakter, łączy bowiem działania realizowane w ramach dwóch dokumentów strategii oraz dwóch okresów finansowania unijnego. Zawiera on opis wszystkich przedsięwzięć realizowanych w 2022 roku – zarówno tych wpisujących się w kierunki i działania nowego dokumentu strategii, których realizacja dopiero się rozpoczęła, jak i również tych, których realizacja rozpoczęła się jeszcze w okresie obowiązywania poprzedniego dokumentu strategii, ale trwała nadal w 2022 roku – te projekty zostały odpowiednio przypisane do działań i kierunków strategii *Małopolska 2030*.

Raporty w kolejnych latach w coraz większym stopniu koncentrować się będą na przedstawieniu nowych projektów, szczególnie przedsięwzięć strategicznych i realizowanych w ich ramach wiązek projektów. Wymienione w SRW *Małopolska 2030* przedsięwzięcia strategiczne będą też monitorowane w ramach corocznego sprawozdania z realizacji Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2030.

System dokumentów strategiczno-programowych

Struktura raportu odzwierciedla nakreślony w Planie Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa *Małopolska 2030* system wzajemnie powiązanych pod względem formalnym i merytorycznym dokumentów strategiczno-programowych, wyznaczających ramy działań podejmowanych przez Samorząd Województwa.

Podstawowym i najważniejszym dokumentem określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju prowadzonej w przestrzeni województwa jest **Strategia Rozwoju Województwa Małopolska 2030** przyjęta przez Sejmik Województwa Małopolskiego w dniu 17 grudnia 2020 r. W strukturze Strategii wyróżnionych zostało 5 obszarów tematycznych, w ramach których zostały wyodrębnione główne kierunki polityki rozwoju, ze wskazaniem strategii postępowania oraz głównych kierunków działań. Osiągnięciu celów w czterech obszarach tematycznych ma służyć realizacja przedsięwzięć strategicznych. W obszarze Rozwój Zrównoważony Terytorialnie nie zostały wskazane przedsięwzięcia strategiczne ze względu na inny charakter wsparcia, skierowany nie do całego obszaru województwa, ale do konkretnych obszarów strategicznej interwencji.

Kolejnym poziomem dokumentów strategiczno-programowych stanowiących instrumenty wdrażania celów strategii będą **programy i plany strategiczne**. W tej grupie będą mieścić się zarówno dokumenty obligatoryjne (czy to ze względu na uwarunkowania europejskie czy ustawowe – krajowe), jak i przyjmowane z inicjatywy własnej Samorządu Województwa.

Ważne miejsce w systemie zajmuje program **Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-27**, będący podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć stanowiących o stopniu realizacji SRWM 2030.

Ostatnim elementem struktury jest **Małopolski Plan Inwestycyjny 2030 (MPI2030)**, który stanowi narzędzie koordynacji polityki rozwoju Województwa na etapie wdrażania. Jest to dokument, który obejmie przedsięwzięcia wieloletnie podejmowane przez Samorząd Województwa przy równoczesnym powiązaniu ich z celami i kierunkami określonymi w SRWM2030. Ma on za zadanie wspomóc Zarząd Województwa Małopolskiego (ZWM) i pozostałych interesariuszy w strategicznym spojrzeniu i zarządzaniu rozwojem regionu. Dokument pozwoli również na koordynację i monitorowanie wieloletnich projektów inwestycyjnych. MPI2030 ujmować będzie przede wszystkim przedsięwzięcia strategiczne znajdujące się SRWM2030, ale także inne projekty o kluczowym charakterze dla rozwoju województwa. MPI2030 poddawany będzie corocznemu monitoringowi – począwszy od raportu za rok 2022. Równolegle nadal obowiązywać będzie MPI 2015-2023 – do zakończenia realizacji zapisanych w nim przedsięwzięć.

Struktura raportu

Uwzględniając przepisy ustawy o samorządzie województwa oraz układ dokumentów strategiczno-programowych funkcjonujących w Województwie Małopolskim, w swojej zasadniczej części **struktura wewnętrzna raportu odzwierciedla układ Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030**. Zgodnie z zastosowanym w dokumencie Strategii podziałem, przedsięwzięcia realizowane przez Samorząd Województwa zostały przedstawione w ramach wyróżnionych obszarów, kierunków polityk rozwoju oraz kierunków działań, przy czym w raporcie uwzględnione zostały jedynie te działania, w ramach których w 2022 roku prowadzona była wpisująca się w ich zakres aktywność. U podstaw takiego podejścia legło przekonanie, że niniejszy Raport, stanowiący podstawowy element monitoringu strategii, powinien w jak największym stopniu odzwierciedlać system dokumentów strategiczno-programowych obowiązujących na poziomie regionu. Przedsięwzięcia realizowane w ramach Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej oraz Małopolskiej Tarczy Humanitarnej opisane zostały w ramach dedykowanych im rozdziałów. Ponadto na początku każdego obszaru zebrane zostały w tabeli informacje dotyczące stanu przygotowania przedsięwzięć strategicznych. Na końcu części odnoszącej się bezpośrednio do realizacji zadań w ramach strategii zamieszczony został katalog wskaźników osiągnięć celu głównego i celów szczegółowych strategii wraz z obecnym oraz oczekiwanym trendem rozwojowym.

Jako, że raport dotyczy działalności Zarządu Województwa **skoncentrowano się przede wszystkim na realizacji przedsięwzięć i projektów własnych Województwa**, realizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego oraz podległe samorządowe jednostki organizacyjne. Jednakże wydaje się niemożliwe pominięcie projektów, na których realizację Województwo nie ma bezpośrednio wpływu, a które realizowane są przed podmioty niezależne od administracji regionalnej. Projekty te bowiem wpisują się w ogólną wizję kreowania polityki w danym obszarze, stanowiąc nierzadko punkt odniesienia dla działań podejmowanych przez Samorząd Województwa. Dlatego też projekty takie również zostały uwzględnione w raporcie. Należy jednak zaznaczyć, że w przypadku projektów realizowanych przez podmioty niezależne od samorządu województwa, uwidocznił się ograniczony wpływ na zakres i dostępność informacji pozyskiwanych od tych podmiotów.

Wybuch pandemii COVID-19 i wprowadzenie restrykcji w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się koronawirusa spowodowały, że nie tylko lata 2020-2021 były specyficzne i trudne w różnych obszarach funkcjonowania, ale także w roku 2022 odczuwalne były jeszcze echa kryzysu wywołanego pandemią. Dlatego pierwszy rozdział raportu odnosi się do działań podjętych w ramach **Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej**, mających na celu zniwelowanie skutków pandemii. Rozdział przedstawia zaplanowane formy pomocy oraz udzielone wsparcie w ramach poszczególnych pakietów MTA w kolejnym roku walki z pandemią.

W wyniku agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w dniu 24 lutego 2022 roku konieczna stała się pomoc dla uchodźców wojennych przybywających do naszego kraju, w tym w dużym stopniu do Małopolski.

Już w marcu 2022 roku uruchomiony został projekt pomocowy pod nazwą **Małopolska Tarcza Humanitarna**, którego realizacji poświęcony również został osobny rozdział Raportu.

Odrębną część Raportu stanowi omówienie **programów operacyjnych finansowanych w ramach funduszy unijnych**, ze szczególnym uwzględnieniem ich terytorialnego wymiaru. Pokazane w tym miejscu wydatkowanie środków na projekty ma charakter danych zagregowanych w ramach poszczególnych obszarów oraz kierunków polityk rozwoju strategii, jak i programów operacyjnych. Analizą objęto wyłącznie projekty, które nie zakończyły się do 31 grudnia 2021 roku, oraz projekty nowo rozpoczynane w 2022 roku, dostosowując ją do okresu obowiązywania nowej strategii.

W kolejnej części Raportu omówiona została realizacja **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020** oraz **Małopolskiego Planu Inwestycyjnego na lata 2015-2023 i Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2030**. Fragmenty dotyczące tych dokumentów opracowane zostały w oparciu o przygotowywane cyklicznie sprawozdanie roczne nt. stanu wdrażania RPO WM w danym roku oraz raportów rocznych z realizacji MPI. Analizy obejmują stan wdrażania RPO dla całego programu oraz dla poszczególnych jego osi priorytetowych, a w przypadku MPI podsumowanie w ramach przyjętych w dokumentach obszarów.

Kolejne części raportu obejmują **zakres realizacji uchwał przyjętych przez sejmik województwa oraz sprawozdanie z realizacji budżetu obywatelskiego**. Zagadnienia te potraktowane zostały indywidualnie ze względu na ich wagę wynikającą z zapisów ustawy o samorządzie wojewódzkim, które w zakresie przygotowania niniejszego raportu, wymieniają je jako obowiązkowe elementy dokumentu.

Pomimo, iż z przepisów ustawy nie wynika wprost, że raport powinien zawierać **część statystyczną**, przyjęto założenie, że użyta przez ustawodawcę nazwa raportu – „o stanie województwa” sugeruje konieczność przedstawienia ogólnej sytuacji rozwojowej województwa. Niestety, okres na jaki przypada przygotowanie raportu, koncentrujący prace nad tym dokumentem w I kwartale roku nie pozwala na odniesienie się bezpośrednio do danych z roku sprawozdawczego, ze względu na ich brak w statystyce publicznej. Dane publikowane przez Główny Urząd Statystyczny, które pozwoliłyby na dostatecznie obszerną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej, szczególnie na poziomie regionów, publikowane są najwcześniej w II kwartale roku, w zdecydowanej większości jednak w drugiej połowie roku. W związku z ograniczeniami w dostępności danych, uznając jednakże zasadność odniesienia się do statystyk publicznych ilustrujących sytuację rozwojową województwa, część diagnostyczna zamieszczona w raporcie odnosi się z konieczności do roku 2021 (za wyjątkiem nielicznych danych dostępnych w I kwartale br, odnoszących się do 2022 roku). W związku z tym, że w Urzędzie cyklicznie przygotowywana jest publikacja *Województwo Małopolskie*, ukazująca bardzo szeroko charakterystykę sytuacji społeczno-gospodarczej Małopolski, nie tylko w odniesieniu do danego roku, ale także w dłuższej perspektywie, w prezentowanych raporcie zamieszczony został skrót tych informacji. Publikacja, z obszerną kompleksową analizą zamieszczana jest corocznie na stronie <https://www.malopolska.pl/publikacje/rozwoj-regionalny>

Niniejszy raport został opracowany przez Departament Rozwoju Regionu, na podstawie materiałów przygotowanych przez poszczególne departamenty i biura UMWM lub wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne w przypisanych im zakresach działań. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na specyficzną rolę Biura Inwestycji Strategicznych oraz Departamentu Rozwoju Regionu, które realizują projekty i zadania w ramach więcej niż jednego kierunku strategicznego, co sprawia, że ich zaangażowanie w realizację celów strategicznych ma horyzontalny charakter.

Najważniejsze informacje o działaniach podjętych w 2022 r.

W 2022 roku kontynuowano działania związane z realizacją **Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej** mającej na celu złagodzenie skutków pandemii COVID-19. Ponadto w związku z wybuchem wojny w Ukrainie konieczne stało się szybkie zareagowanie na kryzys migracyjny, związany z falą uchodźców przed wojną i koniecznością zapewnienia im pomocy. W związku z powyższym ZWM przyjął zmianę RPO WM na lata 2014-2020 w zakresie:

- dodania drugiej transzy środków REACT-EU do istniejącej 14. osi priorytetowej dedykowanej instrumentowi REACT-EU dla zdrowia i gospodarki w Małopolsce,
- dodania nowej 15. osi priorytetowej REACT-EU (EFS), w ramach której realizowane będą przedsięwzięcia mające na celu sprostanie wyzwaniom migracyjnym wynikającym z agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej na Ukrainę,
- wykorzystania oszczędności w Programie, w szczególności na działania związane ze wsparciem osób uciekających z Ukrainy, zaplanowanych zarówno w ramach istniejących w Programie osi priorytetowych jaki i nowej 16. osi Wsparcie dla migrantów z Ukrainy (mechanizm CARE).

W wyniku dokonanych zmian w RPO WM w latach 2021-2022 środki (wkład UE) przeznaczone na osie poświęcone złagodzeniu negatywnym skutków zdrowotnym pandemii COVID-19 oraz mające na celu sprostanie wyzwaniom migracyjnym wynikającym z agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej na Ukrainę wyniosły ponad 49 mln EUR.

Pomimo wyzwań, z którymi mierzyła się Małopolska w ostatnim roku równocześnie kontynuowane były działania związane z wdrażaniem RPO WM. W 2022 r. ogłoszono 2 nabory konkursowe na kwotę 21,5 mln zł (po jednym konkursie dla EFRR i EFS).

Dodatkowo w 2022 r. w ramach **RPO WM 2014-2020** przeprowadzono 12 naborów pozakonkursowych o wartości alokacji 196,2 mln zł oraz ogłoszono 13 tzw. naborów nadzwyczajnych ukierunkowanych na projekty pozakonkursowe związane z łagodzeniem skutków pandemii COVID-19 o wartości 134,5 mln zł.

Od uruchomienia Programu do końca 2022 r. ogłoszono 180 naborów konkursowych, 222 nabory pozakonkursowe i 23 tzw. nabory nadzwyczajne. W tym czasie zakontraktowano 4 319 umów o dofinansowanie na wartość wkładu UE 12,9 mld zł (wkład UE), co stanowi 95% alokacji programu.

Równolegle prowadzone były negocjacje z Komisją Europejską zakończone z sukcesem zatwierdzeniem w grudniu 2022 roku programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (FEM 2021-2027). Region otrzyma z Unii Europejskiej na dofinansowanie projektów blisko 2,7 mld euro.

Pomimo wciąż odczuwalnych skutków kryzysu będącego następstwem pandemii COVID-19 oraz wybuchu wojny na Ukrainie, samorząd województwa realizował szereg przedsięwzięć kluczowych dla rozwoju regionu. W 2022 roku udało się zakończyć 26 projektów ujętych w **Małopolskim Planie Inwestycyjnym na lata 2015-2023**, tym samym zwiększając do 146 liczbę wszystkich zrealizowanych w ramach MPI projektów.

Poniżej przedstawione zostały najważniejsze projekty w poszczególnych obszarach tematycznych, uwzględnionych w MPI 2015-2023, których realizacja zakończyła się w 2022 roku.

Obszar Transport:

- Budowa obwodnic Podłęża i Niepołomic w nowym przebiegu drogi wojewódzkiej 964 wraz z połączeniem Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej z siecią dróg międzynarodowych;
- Obwodnica Tuchowa;
- Obwodnica Zatora, Podolsza;
- Rozbudowa DW 969 Nowy Targ-Stary Sącz;
- Zakup taboru kolejowego do obsługi połączeń aglomeracyjnych;

Obszar Ochrona Środowiska:

- Budowa tras rowerowych w Małopolsce – EuroVelo 11 (EV11) etap II wzdłuż Popradu (trasa rowerowa na terenie Gmin Piwniczna-Zdrój, Rytro, Muszyna);

Obszar Dziedzictwo Kulturowe i Przemysł Czasu Wolnego:

- Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowych budynków Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem dla zachowania i prezentacji unikatowego dziedzictwa kulturowego Podhala;

- Modernizacja infrastruktury technicznej Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie wraz z zakupem wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej;
- Modernizacja technologii sceny Opery Krakowskiej w Krakowie przy ul. Lubicz 48;
- m_MSIT - mobilny Małopolski System Informacji Turystycznej;

Obszar Edukacja:

- Regionalny Program Stypendialny;
- Małopolskie Talenty - projekt pozakonkursowy;
- Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Edukacyjny. Cyfryzacja szkół i placówek oświatowych;

Obszar Zdrowie:

- Poprawa jakości świadczonych usług zdrowotnych i bezpieczeństwa pacjentów - Szp. Spec. im.J. Dietla;
- Rozwój bazy leczenia psychiatrycznego w Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym w Andrychowie;
- Prozdrowotne oddziaływania edukacyjne na rzecz zmniejszenia umieralności na nowotwory w Małopolsce;
- Projekt HoCare2.0 - Dostarczanie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie opieki domowej poprzez wzmocnienie współpracy w ramach poczwórnej helisy oraz wdrażanie zasad współtworzenia w terytorialnych ekosystemach innowacji;

Obszar Polityka Społeczna:

- Inkubator Dostępności;
- Doskonalenie kompetencji kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej;
- Bezpieczny dom - wsparcie dla kadry małopolskich domów pomocy społecznej w związku z zagrożeniem COVID-19;

Obszar Rynek Pracy:

- Nowy Start w Małopolsce;

Obszar Rozwój Gospodarczy:

- Wdrażanie Regionalnej Strategii Inteligentnych Specjalizacji;
- STOB Regions – Succession and Transfer of Business in regions (STOB Regions – Sukcesja i Transfer Firm w regionach);
- Innowacyjna Małopolska;

Obszar Polityka Rozwoju:

- Projekt SYMBI - Interreg Europa;
- Projekt ITHACA-Interreg Europa.

Budżet Obywatelski Województwa Małopolskiego jest mechanizmem partycypacji społecznej, który pozwala Mieszkańcom nie tylko kształtować i zmieniać ich najbliższe otoczenie, określać potrzeby oraz wskazywać co jest dla nich szczególnie ważne, ale także decydować na co powinny być wydatkowane środki pieniężne Województwa Małopolskiego.

Budżet Obywatelski jest realizowany z powodzeniem od 2016 roku – wtedy był to pierwszy w Polsce budżet partycypacyjny w skali województwa. Przez ten czas projekt się rozwijał i ewoluował. Do końca 2022 roku udało się zrealizować w sumie 5. pełnych edycji (składanie zadań i głosowanie) oraz rozpocząć 6. edycję. W efekcie tego mieszkańcy z blisko 900 propozycji, które przeszły pozytywnie finalną weryfikację, wyłonili w toku pięciu głosowań ponad 300 zadań do realizacji przez urząd marszałkowski i podległe mu jednostki.

w 5. edycji wyłoniono 85 zadań na łączną kwotę prawie 12 mln zł, spośród których:

- 82 zadania zostały zrealizowane,
- 3 zadania są w trakcie realizacji.

W roku 2022 Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego zrealizował 82 zadania z 5. edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego. W trakcie realizacji pozostają 3 zadania z zakresu edukacji, sportu oraz infrastruktury drogowej i transportu. Zdecydowana większość z nich realizowana była przez organizacje pozarządowe w trybie otwartego konkursu ofert (75 zadań) oraz przez Jednostki Organizacyjne Samorządu Województwa (8 zadań). Dwa zadania (z zakresu edukacji) zostały rozstrzygnięte w oparciu o prawo zamówień publicznych.

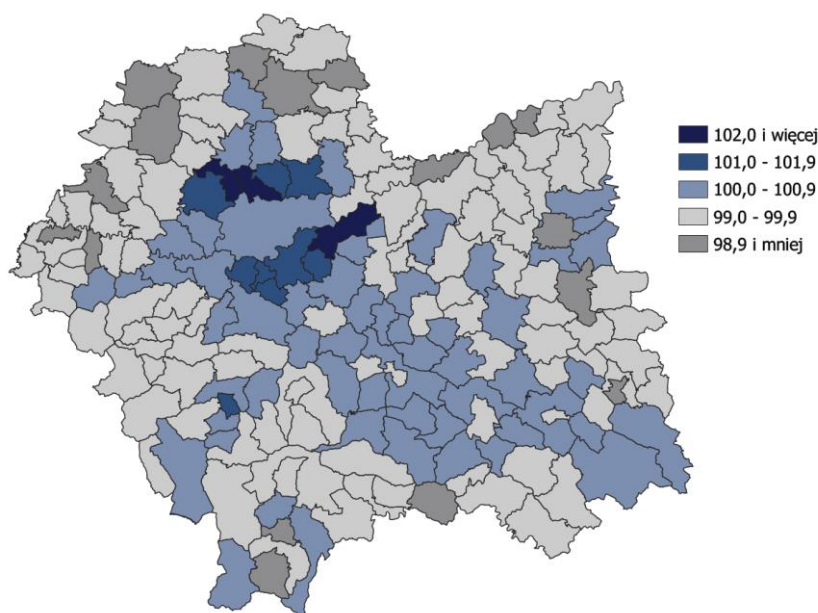
6. edycja Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego została rozłożona na lata 2022/2023. W 2022 roku mieszkańcy Małopolski zgłosili aż 234 pomysły, z czego 230 z nich przeszło ocenę wstępną i zostało przekazanych do departamentów merytorycznych urzędu, w celu przeprowadzenia weryfikacji pod względem formalno-prawnym oraz analizy możliwości ich realizacji. Na realizację zadań, które zwyciężą w 6. edycji, zaplanowano rekordową kwotę 14 mln zł. Głosowanie jest planowane na wiosnę 2023 r.

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. zostało podjętych łącznie 220 **uchwał Sejmiku Województwa Małopolskiego**

SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Województwo małopolskie na koniec 2021 roku zamieszkiwało 3 430 370 osób. Stanowiło to 9,0% ludności kraju. Małopolska zajęła 4. miejsce pod względem **liczby mieszkańców** (po województwach: mazowieckim, śląskim oraz wielkopolskim). W 2021 roku, w porównaniu do roku poprzedniego, ubyło 2 322 osób. Odnotowany w Małopolsce spadek liczby mieszkańców był najmniejszym ubytkiem ludności spośród wszystkich województw, w których wystąpiło to zjawisko.

Mapa 1. Zmiana liczby ludności w 2021 roku (rok 2020 = 100%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 roku małopolskie miasta zamieszkiwało 1 644 733 osób. **Współczynnik urbanizacji** wynosił 47,9% i w stosunku do roku 2020 obniżył się o 0,2 p. proc. Dla porównania, w skali kraju współczynnik ten wynosił 59,7%. Małopolskie wsie w 2021 roku zamieszkiwało 1 785 637 osób (52,1% ludności regionu). Dynamika zmian liczby ludności wiejskiej w 2021 roku w odniesieniu do roku poprzedniego wyniosła 100,2%, natomiast w przypadku obszarów miejskich było to 99,7%.

Gęstość zaludnienia w województwie małopolskim w 2021 roku wyniosła 226 osób/km². W porównaniu z 2020 rokiem wartość ta nie uległa zmianie. Pod względem gęstości zaludnienia województwo małopolskie zajęło drugą lokatę w kraju, po województwie śląskim (355 osób/km²). Pod względem gęstości zaludnienia na terenach wiejskich, Małopolska nieustannie zajmuje pierwsze miejsce w kraju.

Przyrost naturalny w województwie małopolskim od wielu lat utrzymywał się na poziomie dodatnim, jednak w 2020 roku tendencja odwróciła się i pierwszy raz osiągnął on wartość ujemną. W 2021 roku również zanotowano ujemny przyrost naturalny, który wyniósł -7 440 osób. Podobnie jak w roku poprzednim, w żadnym z województw nie zanotowano dodatniego przyrostu naturalnego.

Rozwój społeczno-gospodarczy, postęp nauki i medycyny, a także powszechny dostęp do nowoczesnych metod diagnostycznych i terapii leczniczych w ostatnich dziesięcioleciach przełożyły się na sukcesywnie rosnącą **długość przeciętnego dalszego trwania życia ludności**. W ostatnich latach trend ten uległ jednak zahamowaniu i zauważalnie zmienił swój kierunek. W 2021 roku, zarówno w kraju jak i w Małopolsce, ponownie zaobserwowano skrócenie przeciętnego dalszego trwania życia ludności. Przyczyn można się doszukiwać w pandemii COVID-19, która była powodem zwiększonej liczby zgonów.

Przeciętne dalsze trwanie życia ludności w Polsce w 2021 roku wyniosło dla mężczyzn 71,8 lat, natomiast dla kobiet 79,7 lat. W województwie małopolskim w 2021 roku przeciętne trwanie życia mężczyzn wynosiło 73,5 lat, natomiast w przypadku kobiet było to 81,0 lat. Małopolska na tle kraju odznacza się najlepszym wynikiem, zajmując 1. miejsce pod względem długości przeciętnego dalszego trwania życia ludności. W porównaniu do roku ubiegłego, trwanie życia mężczyzn skróciło się 0,3 roku, natomiast kobiet o 0,6 roku. Podobnie jak w kraju, długość życia mieszkańców małopolskich miast była wyższa niż ludności wiejskiej.

Jednym z ważniejszych czynników wpływających na stan zaludnienia danego obszaru oraz są **migracje**. W ogólnym bilansie salda migracji ogółem na 1 000 mieszkańców w 2021 roku, Małopolska znalazła się wśród 5 województw z dodatnią wartością wskaźnika, zajmując 3. lokatę w skali kraju. (1,4‰, wzrost o 0,2 p. prom. w porównaniu do roku poprzedniego), po województwie mazowieckim (2,4‰, wzrost o 0,2 p. prom.) i pomorskim (2,0‰, wzrost o 0,3 p. prom.).

W 2021 roku ponownie mniej Małopolan skorzystało z **pomocy społecznej**. Liczba z niej korzystających zmniejszyła się o prawie 13,6 tys. w porównaniu do roku poprzedniego, a na przestrzeni lat 2012–2021 spadek ten objął już blisko 115,5 tys. Małopolan. Dynamika spadku jest największa w przypadku rodzin z dziećmi, w tym wielodzietnych. Udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w populacji regionu w 2021 roku był najniższy w 11-letnim już okresie sporządzania oceny zasobów pomocy społecznej województwa małopolskiego – 3,5%, w porównaniu do 3,9% w roku poprzednim. Od 2012 do 2021 roku ten wskaźnik dla Małopolski obniżył się o 3,4 p. proc.

Lepszy jest dostęp Małopolan do usług społecznych, a istotnym czynnikiem warunkującym postęp w tym zakresie był Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020. W wyniku realizowanych projektów uruchomiono 58 nowych placówek (publicznych i niepublicznych) zapewniających dzienną opiekę starszym osobom oraz 19 nowych innowacyjnych centrów wsparcia opiekunów rodzinnych. Z kolei w ramach projektów adresowanych do dzieci i młodzieży utworzono w Małopolsce 231 nowych placówek wsparcia dziennego (w tym 38 filii) – świetlice, ogniska i kluby wychowawcze.

W 2021 roku w Małopolsce liczba dzieci do 3. roku życia wyniosła 105 574. Spośród tej liczby do żłobków, klubów dziecięcych i oddziałów żłobkowych uczęszczało 15 124 dzieci, a odsetek dzieci objętych opieką w **żłobkach** wyniósł 14,3%. W województwie funkcjonowało 458 żłobków i 82 kluby dziecięce (540 placówek). Wśród wszystkich placówek blisko 80% należało do sektora prywatnego.

W ramach systemu wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022 w Małopolsce funkcjonowały 2392 **placówki wychowania przedszkolnego**, w tym 1531 przedszkoli, 72 punkty przedszkolne oraz 789 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Można zaobserwować stały wzrost liczby przedszkoli – w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym nastąpił wzrost o 35 placówek. W roku szkolnym 2021/2022 łączna liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosiła 142,8 tys. i zwiększyła w porównaniu z rokiem ubiegłym o 5910 dzieci (wzrost o 4,32%).

W roku szkolnym 2021/2022 ogólna **liczba uczniów** w Małopolsce w szkołach publicznych i niepublicznych, łącznie z uczniami szkół artystycznych wyniosła 467 648, w tym m.in. 288 935 uczniów szkół podstawowych, 21 114 uczniów branżowych szkół zawodowych I i II stopnia, 60 896 uczniów w technikach i 65 185 uczniów w liceach ogólnokształcących. Nastąpił wzrost ogólnej liczby uczniów w stosunku do roku wcześniejszego, łącznie o 5564 uczniów.

W województwie małopolskim po roku 2019, charakteryzującym się najmniejszą liczbą **studentów**, nastąpiło odwrócenie niekorzystnych tendencji, utrzymane w 2021 roku. Liczba studiujących wzrosła o 0,5% (692 osoby) w stosunku do roku poprzedniego oraz o 1,4% (2 tys. osób) w odniesieniu do 2019 roku. Pod względem liczby studiujących Małopolska nadal pozostawała drugim co do wielkości po Mazowszu ośrodkiem akademickim w kraju. W 2021 roku w województwie małopolskim studiowało 147,2 tys. osób (łącznie z cudzoziemcami), z czego 3,2 tys. w 10 zamiejscowych jednostkach organizacyjnych 8 szkół wyższych z innych województw. W największym ośrodku akademickim w województwie, Krakowie, naukę pobierało 130,4 tys. osób. Następnymi co do wielkości ośrodkami były Nowy Sącz – 6,3 tys. studentów oraz Tarnów – 5,0 tys.

W sferze **badania i rozwoju** pozycja województwa małopolskiego na tle innych regionów Polski przedstawiała się w 2020 roku korzystnie. Województwo uplasowało się na 2. miejscu po województwie mazowieckim zarówno pod względem wielkości nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność B+R ogółem (4560,9 mln zł), jak i nakładów poniesionych przez sektor przedsiębiorstw (2923,1 mln zł), a także w przeliczeniu na 1 mieszkańca (1336,0 zł). Po spadku, jaki nastąpił w 2017 roku, wielkości te były w kolejnych trzech latach znacząco wyższe.

Małopolska utrzymała pozycję lidera pod względem wielkości nakładów wewnętrznych ponoszonych na B+R w odniesieniu do PKB, które wzrosły w stosunku do poprzedniego roku, osiągając najwyższy dotychczasowy poziom 2,41%. Natomiast relacja BERD/PKB kształtowała się na poziomie 1,54%, co plasowało województwo na 2. pozycji po Mazowszu.

Według szacunkowych danych Głównego Urzędu Statystycznego wartość **produktu krajowego brutto** (PKB) w Małopolsce w cenach bieżących wyniosła w 2020 roku 189 295 mln zł, czyli 8,1% krajowego PKB. Produkt krajowy brutto przypadający na jednego mieszkańca w województwie małopolskim w 2020 roku osiągnął poziom 55 448 zł, co stanowi 91,4% średniej krajowej. W 2020 roku województwo małopolskie podobnie jak w poprzednich latach uplasowało się na 5. miejscu w kraju. Niezmiennie liderem pozostaje województwo mazowieckie, które wyprzedza województwa: śląskie, wielkopolskie i dolnośląskie. Według szacunków PKB przypadający na jednego mieszkańca w 2020 roku w Małopolsce wyniósł 55 448 zł.

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie małopolskim wykazuje w ostatnich latach tendencję wzrostową. Na koniec 2022 roku w systemie **REGON** zarejestrowanych było 463,0 tys. podmiotów, tj. o blisko 17,9 tys. więcej niż w roku poprzednim. W zestawieniu województw Małopolska zajęła wysokie 4. miejsce, po województwach mazowieckim, śląskim i wielkopolskim. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w Małopolsce stanowiły 9,3% wszystkich podmiotów w skali kraju.

W 2020 roku udział małopolskich firm usługowych ponoszących **nakłady na innowacje** zwiększył się nieznacznie, o niecałe 2% (co przełożyło się na 0,2 p. proc.), wydłużając trend wzrostowy do trzyletniego, najdłuższego w ostatniej dekadzie. Drugi rok z rzędu wskaźnik utrzymuje się na poziomie wyższym od przeciętnego krajowego. Województwo już drugi rok z rzędu charakteryzuje się trzecią najwyższą w kraju wartością wskaźnika, wynoszącą 11,5%. W poprzednich latach były to miejsca wyraźnie niższe. W przypadku firm przemysłowych także doszło w regionie do nieznacznego wzrostu (ponad 3%, 0,5 p. proc.) udziału. Nakłady na działalność innowacyjną ponosiło w 2020 roku 16,1% przedsiębiorstw i jest to wartość nieco wyższa niż średnia krajowa wynosząca 15,1%. W ciągu dekady wskaźnik wzrósł w Małopolsce o 17,3%, w kraju natomiast o 9%. Obecny wynik umiejscawia województwo na piątym miejscu w skali polskich regionów.

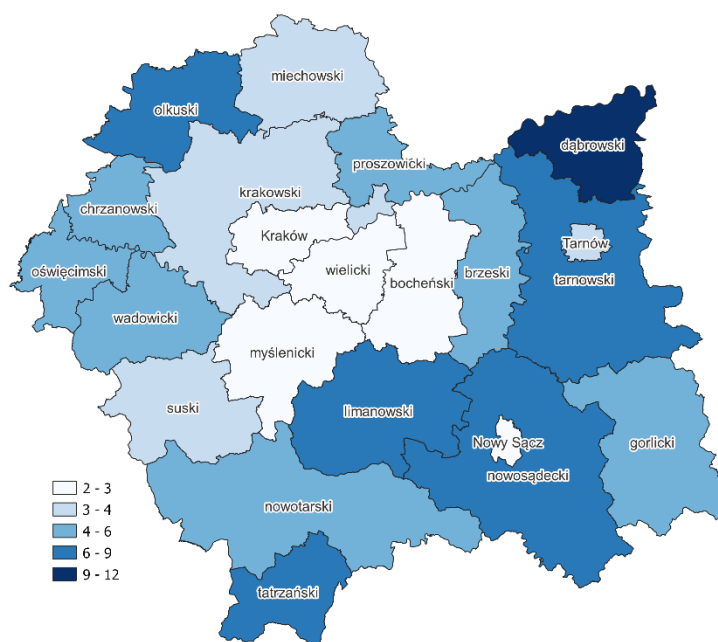
W 2021 roku wartość **eksportu** w województwie małopolskim wyniosła 12,5 mld euro, co oznacza wzrost względem 2020 roku o 2,5 mld. Podobnie było w przypadku **importu**, którego wartość w 2021 roku osiągnęła 13,6 mld euro, a zatem o 3,6 mld więcej niż w roku poprzednim. W obu kategoriach, podobnie jak rok wcześniej, dało to województwu małopolskiemu 6. miejsce. Saldo zagranicznej wymiany handlowej w Małopolsce w 2021 roku wyniosło -1,0 mld euro. Jest to największa różnica między eksportem a importem w ciągu ostatnich czterech lat.

Według danych z 2021 roku w Małopolsce działały 4 803 podmioty zajmujące się eksportem, co oznacza przyrost o 21% względem 2020 roku. Podobnie jak w poprzednich latach daje to regionowi 4. miejsce w Polsce za województwami: mazowieckim (10 487 podmiotów), wielkopolskim (5 721) oraz śląskim (5 406). Również 4. miejsce zajmuje województwo małopolskie pod względem liczby firm zajmujących się importem. W Małopolsce działa 5 797 takich podmiotów. W porównaniu do 2020 roku liczba importerów wzrosła o 16%.

Województwo małopolskie wyróżnia się niską **stopą bezrobocia**, wynoszącą pod koniec 2022 roku 4,5%. Jest to wartość o 0,7 p. proc. niższa niż średnia wartość stopy bezrobocia dla Polski (5,2%). Na tle pozostałych województw małopolskie pod względem stopy bezrobocia zajęło piątą lokatę ex aequo z

województwem dolnośląskim, za województwami wielkopolskim (2,9%), śląskim (3,7%), mazowieckim (4,2%) i lubuskim (4,4%). W porównaniu do grudnia 2021 stopa bezrobocia spadła o 0,5 p. proc. Poszczególne powiaty wykazują się znacznym zróżnicowaniem pod względem stopy bezrobocia. W grudniu 2022 r. różnica pomiędzy powiatami wyniosła 10,2 p. proc. Stopa bezrobocia najmniejszą wartość przyjęła w Krakowie (2,3%) i Nowym Sączu (3,2%), a największą w powiecie dąbrowskim (12,5%). W sześciu powiatach wartość stopy była niższa od wojewódzkiej, a w trzech pomiędzy wojewódzką i krajową. W odniesieniu do ubiegłego miesiąca stopa bezrobocia pozostała bez zmian w pięciu powiatach (w Krakowie, Nowym Sączu, Tarnowie oraz w powiatach: brzeskim i wadowickim), spadła w czterech (w powiecie wielickim o 0,2 p. proc., w powiatach: bocheńskim, oświęcimskim i tatrzańskim o 0,1 p. proc.). W pozostałych trzynastu powiatach odnotowano wzrost: największy w powiecie tarnowskim o 0,4 p. proc., w powiatach: dąbrowskim i gorlickim o 0,3 p. proc., w powiatach: krakowskim, suskim, proszowickim i olkuskim o 0,2 p. proc., a w pozostałych powiatach: miechowskim, nowotarskim, limanowskim, nowosądeckim oraz myślenickim o 0,1 p. proc.

Mapa 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego wg powiatów, stan na 31 grudnia 2022 r. (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS.

Małopolska to region o niezwykłym bogactwie i walorach historycznych, krajobrazowych oraz bogatej przeszłości kulturalnej, postrzegany jako ważne centrum aktywności **kulturalnej** w Polsce. Pod względem liczby podmiotów prowadzących działalność kulturalną Małopolska znajduje się w ścisłej krajowej czołówce – ponad 1/3 wszystkich podmiotów działających w Polsce skupiona była w trzech województwach: mazowieckim (11,38% ogólnej liczby podmiotów); małopolskim (10,11%) oraz śląskim (9,53%). Według stanu na koniec 2021 roku w województwie małopolskim działały 24 teatry i instytucje muzyczne, 105 muzeów, 58 galerii i salonów sztuki, 46 kin, 887 bibliotek i placówek biblioteczno-informacyjnych oraz 433 centra kultury, domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice. Małopolska to region różnorodny i wyjątkowy, o czym między innymi świadczy liczba obiektów objętych szczególnymi formami ochrony. Znajduje się tu 6 zespołów zabytkowych wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, 1 wpis na Reprezentatywną Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO, 12 zespołów zabytkowych uznanych za Pomniki Historii, 6 związanych z małopolskimi tradycjami wpisów na krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, 1 obiekt uhonorowany Znakiem Dziedzictwa Europejskiego. W granicach województwa mieści się ponadto

6 parków narodowych, chroniących nie tylko wartości przyrodnicze, ale również krajobraz kulturowy danego obszaru.

Poluzowanie obostrzeń covidowych z jednej, a wojna w Ukrainie i związane z nią obawy z drugiej strony znalazły swoje odzwierciedlenie w strukturze **ruchu turystycznego** w Małopolsce. Jak pokazują badania¹, efektem tego był wzrost rozmiarów ruchu turystycznego w regionie do wielkości 16,93 mln osób, (tj. o 27,1% więcej w relacji do 2021 r.), jednak przyrost dotyczył tylko odwiedzających z Polski (o 34,7%). Liczba odwiedzających zagranicznych (bez obywateli Ukrainy) zmniejszyła się bowiem o 43,4% i wyniosła zaledwie 0,73 mln osób. Podobnie wśród turystów, wzrost dotyczył wyłącznie Polaków, w segmencie turystów zagranicznych odnotowano spadek o 42,7% w stosunku do 2021 r. W stosunku do najlepszego jak dotychczas roku 2019, w przypadku odwiedzających krajowych zaobserwowano wzrost o 15,1%, a w segmencie gości zagranicznych (bez obywateli Ukrainy) miał miejsce spadek o 80,7%.

Szacuje się, że wpływy Małopolski z turystyki w regionie (bez wpływów od gości z Ukrainy) wyniosły 11,21 mld zł, tj. o 3,7% więcej niż w 2021 roku (ale o ponad 1/4 mniej niż w rekordowym jak dotychczas roku 2019).

W 2022 roku **Kraków Airport** łącznie obsłużył 7,4 mln pasażerów, co stanowi 88% ruchu pasażerskiego z 2019 roku. To drugi wynik w historii krakowskiego lotniska po 2019 roku, który był rekordowy. Najmniej pasażerów obsłużono w styczniu – 323 288, a najwięcej w sierpniu – 777 267.

W 2021 roku z organizowanych przez Województwo Małopolskie **usług przewozowych** skorzystało łącznie 8,76 mln pasażerów (w tym 4,32 mln przewiozła Spółka Koleje Małopolskie, 4,13 mln Spółka POLREGIO oraz 0,31 mln Spółka Koleje Śląskie). Jest to o 0,96 mln przewiezionych pasażerów więcej niż w roku 2020.

¹ Borkowski K. (red.), *Ruch turystyczny w Małopolsce w 2022 roku*. Raport skrócony – MOT, Kraków, grudzień 2022 r.

REALIZACJA MAŁOPOLSKIEJ TARCZY ANTYKRYZYSOWEJ

Opracowanie: Departament Monitorowania Wdrażania FE

Rok 2022 był kolejnym, który spowodował wiele zmian we wdrażaniu funduszy europejskich w związku z pandemią COVID-19. Następstwem pandemii były zmiany alokacji środków unijnych dla poszczególnych działań RPO WM 2014-2020. Wartość pomocy na walkę z COVID-19 i jego skutkami w ramach tzw. **Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej** wzrosła w 2022 roku o ponad 300 mln zł w stosunku do 2021 roku, zwiększając tym samym łączną pulę środków unijnych jak i budżetu Województwa Małopolskiego poniesionych na ten cel do **ponad 2 mld złotych**. Prezentowane w rozdziale informacje obejmują lata 2020-2022 co pozwala na pokazanie całości interwencji.

Małopolską Tarczę Antykryzysową tworzy **7** pakietów pomocowych realizowanych w formie trzech etapów:

Etap I

- **PAKIET MEDYCZNY** – ok. 294,8 mln zł dla placówek medycznych na zakup sprzętu i wyposażenia niezbędnego do skutecznej walki z pandemią.
- **PAKIET PRZEDSIĘBIORCZOŚCI** – 361 mln zł dla małopolskich przedsiębiorców na utrzymanie zatrudnienia w firmach borykających się z trudnościami finansowymi i wsparcie rynku pracy. To także pomoc dla samozatrudnionych.
- **PAKIET PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ** – ok. 111 mln zł przeznaczony na płynnościowe pożyczki dla przedsiębiorców, którzy na skutek pandemii ponieśli straty finansowe.
- **POŻYCZKA TURYSTYCZNA** – 28 mln zł przeznaczone na płynnościowe i inwestycyjne pożyczki dla przedsiębiorców, którzy na skutek pandemii ponieśli straty finansowe.

Etap II

- **PAKIET SPOŁECZNY** – ok. 56 mln zł na pomoc dla małopolskich placówek opieki całodobowej.
- **PAKIET EDUKACYJNY** – ok. 61,4 mln zł na zakup technologii i sprzętu do zdalnego nauczania.

Etap III

- **PAKIET ROZWOJU** – 1,2 mld zł na rozwój małopolskich miast i miasteczek oraz inwestycje w regionie.

PAKIET MEDYCZNY – wartość pakietu ok. 294,8 mln zł

1. **Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Medyczny** – wartość projektu 114 mln zł (środki z RPO WM 2014-2020), realizowany przez UMWM (Biuro Inwestycji Strategicznych)

Celem projektu było wzmocnienie sektora ochrony zdrowia w związku z trwającą epidemią COVID-19 na terenie województwa małopolskiego. Wsparcie otrzymały podmioty lecznicze, jednostki systemu państwowego ratownictwa medycznego, jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej oraz Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Łącznie w wyniku realizacji projektu pomoc otrzymało 46 podmiotów z terenu województwa małopolskiego.

Projekt obejmował m.in. zakup 50 nowych, w pełni wyposażonych ambulansów, sprzętu medycznego, usług i wyrobów medycznych niezbędnych do zapobiegania, diagnostyki i zwalczania koronawirusa, 50 specjalistycznych namiotów dla Państwowej Straży Pożarnej czy usługę specjalistycznego transportu do przewozu próbek dla Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej – 3 zespoły wyjazdowe. Placówkom medycznym przekazano sprzęt i wyposażenie, między innymi: aparatów RTG, respiratorów, defibrylatorów, kardiomonitorów, tomografów, pulsoksymetrów, bezdotykowych termometrów, ciśnieniomierzy, w tym także 4,8 mln szt. środków ochrony osobistej. Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie przekazano 20 szt. dodatkowych opryskiwaczy do dezynfekcji. Projekt został zakończony, rozliczony, znajduje się w okresie trwałości. Efekty realizacji projektu są widoczne w całym województwie, wszystkie zakupy i dostawy do Partnerów zostały zrealizowane.

2. Małopolska Tarcza Antykryzysowa Pakiet Medyczny II – wartość projektu 86,3 mln zł (w tym środki z RPO WM 2014-2020 - 68,7 mln zł.), realizowany przez UMWM (Biuro Inwestycji Strategicznych)

Projekt jest kontynuacją projektu Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Medyczny. Celem projektu był zakup specjalistycznego sprzętu i dostosowanie infrastruktury do efektywnego diagnozowania i leczenia chorych w szpitalach wojewódzkich, powiatowych i resortowych m.in. instalacji tlenowych wraz z agregatami prądu, zakup 68 szt. aparatów do wysokoprzepływowej tlenoterapii donosowej dla szpitali, 11 szt. tomografów komputerowych, 3 szt. rezonansów magnetycznych, zakup 120 szt. bramek dezynfekcyjnych dla szpitali, czy zakup mobilnej stacji poboru krwi (krwiobus). W ramach projektu pomoc otrzymało 39 podmiotów z terenu województwa małopolskiego. W 2021 roku zakończono rzeczową realizację projektu.

3. Pakiet Medyczny II w zakresie bezpieczeństwa – wartość projektu 3 mln zł (środki z RPO WM 2014-2020), realizowany przez UMWM (Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich)

Celem projektu było wsparcie służb działających na rzecz bezpieczeństwa i ratownictwa w województwie małopolskim, realizujących m.in. działania w zakresie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania COVID-19. Projekt miał na celu zapewnienie odpowiednich zasobów środków ochronnych do prowadzenia działań związanych z epidemią, poprzez zakup środków ochrony osobistej indywidualnej (m.in. maseczki, rękawiczki, kombinezony, gogle), środków oraz urządzeń do dezynfekcji i sprzętów niezbędnych do walki z COVID-19 (przenośnych ozonatorów, namiotów pneumatycznych, aparatury medycznej). W ramach projektu pomoc otrzymało 13 podmiotów z terenu województwa małopolskiego m.in. organizacje pozarządowe uprawnione do ratownictwa wodnego i górskiego, Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie, Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie i Karpacki Oddział Straży Granicznej. Wniosek końcowy o płatność został rozliczony w poł. 2021 r. Dokonano wypłaty zrefundowanej kwoty, projekt został zakończony – zadanie zrealizowane w 2021 r.

4. Małopolska Tarcza Antykryzysowa Pakiet Medyczny III – wartość projektu 84,6 mln zł, (środki z RPO WM 2014-2020, oraz środki własne partnerów (ok. 15%) realizowany przez UMWM (Biuro Inwestycji Strategicznych)

Projekt jest kontynuacją projektów pn. Małopolska Tarcza Antykryzysowa - Pakiet Medyczny oraz Małopolska Tarcza Antykryzysowa - Pakiet Medyczny II. Celem jego realizacji jest dalsze wzmocnienie sektora ochrony zdrowia w przeciwdziałaniu negatywnym skutkom wywołanym przez pandemię koronawirusa w Małopolsce. Projekt obejmuje m.in. zakup sprzętu i wyrobów medycznych niezbędnych do zapobiegania, diagnostyki i zwalczania COVID-19 oraz niwelowania ujemnych konsekwencji tej choroby (w tym sprzęt dedykowany na rehabilitację pocovidową). W ramach realizacji projektu pomoc otrzymało 38 partnerów (szpitali) z terenu województwa małopolskiego.

W ramach projektu utworzono na terenie Specjalistycznego Szpitala im. L. Rydygiera w Krakowie Sp. z o.o. magazyn rezerw środków ochrony osobistej, z którego korzystają Partnerzy projektu o statucie szpitali wojewódzkich. Poziom wykonania zakupów na koniec 2022 roku to 60%. Planowane zakończenie realizacji projektu to połowa roku 2023.

5. Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet medyczny III. Wsparcie grantowe placówek POZ - wartość projektu 6,9 mln zł, (środki z EFS) realizowany przez UMWM (Departament Rodziny, Zdrowia, Równego Traktowania i Polityki Społecznej).

Projekt ma na celu zapobieganie negatywnym skutkom epidemii COVID-19 na terenie województwa małopolskiego i wdrażany jest w formule projektu grantowego, realizowane są działania mające na celu ochronę zdrowia i zachowanie życia zarówno personelu placówek podstawowej opieki zdrowotnej (dalej POZ), jak również świadczeniobiorców. Kwota grantu dla danego podmiotu zależy od liczby deklaracji świadczeniobiorców dokonujących wyboru świadczeniodawcy, udzielającego świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (dalej deklaracji). Wysokość grantu wzrasta wraz z liczbą deklaracji w danym POZ, wg przyjętej metodologii, wsparcie w formie grantów kierowane jest do publicznych oraz niepublicznych podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych na terenie województwa małopolskiego, które mają podpisaną umowę z NFZ i udzielają świadczeń gwarantowanych w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna w zakresie minimum *świadczenia lekarza POZ*. W 2022 roku udzielono wsparcia 206 podmiotom POZ.

PAKIET PRZEDSIĘBIORCZOŚCI – ok. 361 mln zł

1. Bony rekompensacyjne – wartość projektu 247 mln zł (środki z RPO WM 2014-2020), realizowany przez Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości

W ramach pakietu, wsparcie finansowe otrzymali małopolscy przedsiębiorcy zatrudniający pracowników na umowy o pracę. Jego celem było utrzymanie zatrudnienia w firmach borykających się z trudnościami finansowymi. Każdy przedsiębiorca, który zakwalifikował się do projektu, otrzymał 9 tys. zł bezzwrotnej dotacji na każde zadeklarowane do utrzymania miejsce pracy.

2. Bony rekompensacyjne dla samozatrudnionych - wartość projektu 33,3 mln zł (środki z RPO WM 2014-2020), realizowany przez Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości

W ramach pakietu, wsparcie otrzymali małopolscy przedsiębiorcy prowadzący jednoosobowe działalności gospodarcze. Celem pomocy było utrzymanie zatrudnienia w firmach jednoosobowych, borykających się z trudnościami finansowymi. Z pomocy w wysokości 9 tys. zł bezzwrotnej dotacji, mogli skorzystać przedsiębiorcy, którzy zostali dotknięci, co najmniej 75% redukcją obrotów w wyniku wystąpienia pandemii COVID-19.

3. Nowe instrumenty wsparcia rynku pracy – wartość projektu 81,60 mln zł (81,60 mln zł wkład UE – projekt realizowany z RPO WM 2014-2020 i Programu POWER przez Wojewódzki Urząd Pracy)

W ramach pakietu, wsparciem w ramach RPO WM 2014-2020 objęte były wynagrodzenia pracowników i osób samozatrudnionych w wieku 30 lat i więcej. Z kolei ze środków Programu POWER udzielano pomocy osobom przed 30 r.ż. Dofinansowanie otrzymały mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa na pokrycie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na

ubezpieczenia społeczne, oraz pokrycie części kosztów prowadzenia działalności dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i niezatrudniających pracowników (samozatrudnieni).

PAKIET PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ - wartość pakietu ok. 111 mln zł

Projekt realizowany przez Bank Gospodarstwa Krajowego poprzez pośredników finansowych.

W ramach pakietu, wsparcie otrzymali małopolscy przedsiębiorcy, którzy na skutek pandemii ponieśli straty finansowe. Obejmował on udzielanie pożyczek płynnościowych na prowadzenie działalności gospodarczej. Pożyczki mogły być udzielane do końca roku 2021 r. Wkład własny ostatecznego odbiorcy nie był wymagany, okres spłaty wynosił do 7 lat, a okres karencji do 6 miesięcy.

Wsparcie otrzymało 269 podmiotów gospodarczych, pożyczki spłacane są terminowo, zgodnie z harmonogramem spłat. Efektem realizacji było przetrwanie przedsiębiorców na rynku, zachowanie płynności finansowej, utrzymanie miejsc pracy.

POŻYCZKA TURYSTYCZNA – wartość pakietu: 28 mln zł

Projekt realizowany przez Małopolski Fundusz Rozwoju poprzez Polską Fundację Przedsiębiorczości.

Maksymalna wartość pożyczki na cele obrotowe wynosił do 500 tys. zł. W jej ramach była też możliwa poprawa bieżącej płynności, pokrycie bieżących i zaległych płatności, zakup towarów i materiałów i wynagrodzenia pracowników. Dodatkowo dostępna była Pożyczka na cele inwestycyjne do 1 mln zł na środki trwałe związane z rozwojem lub zmianą profilu, bądź dostosowaniem wynikających z obostrzeń/reżimu sanitarnego. Wsparcie otrzymało 79 podmiotów gospodarczych, pożyczki spłacane są terminowo, zgodnie z harmonogramem spłat. Efektem realizacji było przetrwanie przedsiębiorców na rynku, zachowanie płynności finansowej, rozwój prowadzonych działalności, utrzymanie miejsc pracy.

PAKIET SPOŁECZNY – wartość pakietu ok. 56 mln zł

W ramach pakietu, środki przeznaczono na pomoc dla małopolskich placówek opieki całodobowej (w szczególności domów pomocy społecznej, hospicjów, zakładów opiekuńczo-leczniczych, domów dziecka), ale też pracowników systemu pomocy społecznej i wsparcia rodziny, zatrudnionych w samorządach lokalnych. Pakiet społeczny wspiera tych najbardziej potrzebujących - chroni zarówno personel, jak i podopiecznych placówek opieki całodobowej.

1. PAKIET SPOŁECZNY. BEZPIECZNY DOM – składa się z 4 modułów:

Moduł I – Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Społeczny. Bezpieczny Dom -wartość projektu: 18,8 mln zł (w tym 17,5 mln zł z RPO WM 2014-2020), realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Cel projektu to kompleksowe wsparcie dla blisko 219 placówek opieki całodobowej w Małopolsce (ponad 300 uprawnionych placówek do ubiegania się o dofinansowanie). W ramach tego modułu udzielano grantów w wysokości od 10 tys. zł do 250 tys. zł na placówkę. Średnia wysokość grantu to około 87 tys. zł. Środki z grantów przeznaczone są na wyposażenie mieszkańców i pacjentów, a także stanowisk pracy personelu w środki ochrony indywidualnej, zakup sprzętu i wyposażenia do walki z pandemią, zapewnienie miejsc noclegu, izolacji lub odbywania kwarantanny.

Moduł II - Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Społeczny. Bezpieczny dom – wsparcie dla kadry małopolskich domów pomocy społecznej w związku z zagrożeniem COVID-19 - wartość projektu: 26,3 mln zł (z programu POWER)

Celem projektu było dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników domów pomocy społecznej w Małopolsce. Zakres projektu obejmował wsparcie kadry małopolskich domów pomocy społecznej (dodatki do wynagrodzeń, premie, nagrody, zatrudnienie dodatkowych pracowników, dofinansowanie ubezpieczenia wolontariuszy, dofinansowanie w zakresie wykonania testów). Był to projekt grantowy.

W projekcie przeprowadzono trzy nabory wniosków o grant, w ramach których 93 domy pomocy społecznej uzyskały wsparcie w łącznej wysokości 26,3 mln zł, w tym: 1 nabór – niemal 19 mln zł, 2 nabór – 4,7 mln zł, 3 nabór – 2,6 mln zł

Moduł III - KOOPERACJE PRZECIW COVID w projekcie *KOOPERACJE 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin* - wartość projektu: 2,7 mln zł (z programu POWER)

Projekt realizował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, grupą docelową są jednostki samorządu terytorialnego – 201 JST. Wsparcie przewidziane było dla: kadry ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, w tym realizujących wsparcie w środowisku lokalnym i podmiotów współpracujących oraz placówek całodobowej opieki (bez domów pomocy społecznej). Celem projektu był zakup środków ochrony osobistej, środków i sprzętu służącego do dezynfekcji, zakup usług dezynfekcji pomieszczeń i sprzętu oraz dofinansowanie premii, nagród, dodatków do wynagrodzeń dla pracowników placówek całodobowych.

W ramach tego modułu:

- wsparto 180 JST - 90% uprawnionych, z którymi podpisano umowy na kwotę ponad 2,7 mln zł,
- wypłacono 100% środków,
- rozliczono środki w wysokości 2,6 mln zł tj. 96,37 % udzielonej pomocy finansowej, co stanowi 100% rozliczonych wniosków
- ok. 4 750 pracowników otrzymało wsparcie w postaci środków ochrony osobistej, a 73 z nich otrzymało również wsparcie w postaci nagród/dodatku do wynagrodzeń,
- 161 ośrodków pomocy społecznej, 19 powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz ponad 20 podmiotów współpracujących otrzymało wsparcie w postaci wyposażenia stanowisk pracy w środki ochrony osobistej i sprzęt niezbędny do przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się koronawirusa.

Moduł IV - Sami Dzielni! – razem przeciw COVID-19 w ramach projektu *Samy Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi* – wartość projektu: 8,2 mln zł – projekt grantowy (z programu POWER)

Celem projektu było przygotowanie miejsc do ewakuacji mieszkańców placówek opieki całodobowej lub miejsc czasowego pobytu mieszkańców placówek opieki całodobowej poza tą placówką (np. w bursach, internatach, warsztatach terapii zajęciowej, środowiskowych domach samopomocy), oraz zakup sprzętu i akcesoriów umożliwiających kontakt on-line mieszkańców/personelu z otoczeniem/rodziną w razie konieczności odseparowania.

Grupą docelową były:

1. zakres A: powiaty i miasta na prawach powiatu – 22 jst – wysokość grantu: max. 500 tys. zł,

2. zakres B: powiaty i miasta na prawach powiatu lub podmioty niepubliczne prowadzące placówki opieki całodobowej (DPS, schronisko dla osób w kryzysie bezdomności) – wysokość grantu: max. 4 120 zł (koszt jednego zestawu komputerowego na jedno miejsce w placówce).

2. Akcja *Pomoc szyta na miarę* – wartość projektu 42,3 tys. zł - realizowana przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Celem było uszycie 10 tys. wielorazowych maseczek higienicznych dla małopolskich domów pomocy społecznej i ich podopiecznych.

PAKIET EDUKACYJNY – wartość pakietu ok. 61,4 mln zł

1. **Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Edukacyjny. Cyfryzacja szkół i placówek oświatowych** – wartość projektu 14,8 mln zł (współfinansowanie ze środków RPO WM 2014-2020), realizowany przez UMWM (Departament Edukacji)

Celem projektu był zakup niezbędnego, mobilnego sprzętu komputerowego (przede wszystkim laptopów), na potrzeby prowadzenia przez szkoły i placówki nauczania na odległość oraz udzielenie 22 grantów (1 grant na powiat) dla organów prowadzących szkoły o niskim stopniu cyfryzacji, na zakup specjalistycznego sprzętu komputerowego, w celu ich transformacji cyfrowej i utworzenia 22 szkół modelowych.

W ramach projektu realizowane były 2 działania grantowe:

- Grant nr 1 – wartość: 12,8 mln zł

Wsparcie w formie grantów kierowane było do organów prowadzących publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadpodstawowe oraz placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ogólne (z wyłączeniem szkół zawodowych) na zakup sprzętu komputerowego umożliwiającego zdalne nauczanie.

- Zakupiony został sprzęt komputerowy, który przekazano do 969 szkół w następującej liczbie:
 - ✓ laptopy 3978 sztuk;
 - ✓ komputery All in One 423 sztuki;
 - ✓ tablety 495 sztuk;
 - ✓ oprogramowanie 1462;
 - ✓ ubezpieczenie 110;
 - ✓ inne (w tym akcesoria) 1835;
 - ✓ usługi zapewniające dostęp do Internetu 58.

- Grant nr 2 – wartość: 1,98 mln zł

- celem grantu było przeprowadzenie transformacji cyfrowej 22 szkół modelowych w regionie; zapewnienie wysokiej jakości urządzeń cyfrowych (w tym specjalistycznego sprzętu) dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych (z wyłączeniem szkół zawodowych) z przeznaczeniem na realizację zdalnego nauczania,
- maksymalna wysokość grantu wynosiła 90 tys. zł, szkoły zostały objęte wsparciem przez powołane Małopolskie Laboratorium Edukacji Cyfrowej HUMINE w zakresie ich transformacji cyfrowej w latach 2021-2023. Zadanie grantowe zakończone 31 maja 2022 r.

- Grant nr 2 – wartość: 1,98 mln zł
- cel grantu: przeprowadzenie transformacji cyfrowej 22 szkół modelowych w regionie; zapewnienie wysokiej jakości urządzeń cyfrowych (w tym specjalistycznego sprzętu) dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych (bez szkół zawodowych) z przeznaczeniem na realizację zdalnego nauczania,
- maksymalna wysokość grantu wynosiła 90 tys. zł, szkoły zostały objęte wsparciem przez powołane Małopolskie Laboratorium Edukacji Cyfrowej HUMINE w zakresie ich transformacji cyfrowej w latach 2021-2023. Zakończenie realizacji projektu pn. Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Edukacyjny. Cyfryzacja szkół i placówek oświatowych 31 maja 2022 r.

2. Zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem oraz dostępem do Internetu – szkoły kształcące zawodowo (w ramach projektu Modernizacja Kształcenia Zawodowego w Małopolsce II, współfinansowanego ze środków RPO WM 2014-2020) –wartość projektu 6,2 mln zł projekt realizowany przez UMWM (Departament Edukacji)

Kwota planowana na zakup sprzętu do nauczania zdalnego dla szkół kształcących zawodowo w ramach Pakietu Edukacyjnego MTA to 6,2 mln zł (planowany zakup ponad 2 200 laptopów/komputerów do ponad 100 Zespołów Szkół z Małopolski).

Dla szkół, które kształcą zawodowo, został dostarczony sprzęt komputerowy do nauczania zdalnego na kwotę ponad 3,84 mln zł – łącznie zakupionych zostało 1297 laptopów i komputerów typu „all in one” oraz inny sprzęt/wyposażenie TIK dla uczniów i szkół.

3. Wsparcie nauczycieli w prowadzeniu wysokiej jakości zdalnego nauczania – wartość projektu 9,1 mln zł (współfinansowanie ze środków RPO WM 2014-2020), realizowany przez UMWM (Departament Edukacji)

W ramach projektu pn. *Małopolska Chmura Edukacyjna – nowy model nauczania* realizowane jest szerokie wsparcie dla nauczycieli oraz kadry zarządzającej szkół dotyczące wzrostu jakości nauczania i uczenia się w środowisku cyfrowym, za pośrednictwem utworzonego Małopolskiego Laboratorium Edukacji Cyfrowej HUMINE – centrum wsparcia systemu edukacji cyfrowej w Małopolsce, jak również za pośrednictwem Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Utworzony punkt konsultacyjny Małopolskiego Laboratorium Edukacji Cyfrowej HUMINE – umożliwi dyrektorom szkół, nauczycielom, pedagogom i psychologom szkolnym bezpłatne konsultacje i doradztwo w szeroko rozumianym zakresie edukacji cyfrowej, w tym aktywizujących metod nauczania uczniów oraz korzystania z nowoczesnych rozwiązań cyfrowych.

W ramach zadania realizowanego przez HUMINE w 2022 r. prowadzono działania skierowane do placówek oświatowych kształcenia ogólnego na terenie województwa małopolskiego w ramach wsparcia szkół modelowych, w następującym zakresie:

- prowadzenia punktu konsultacyjnego w ramach wsparcia transformacji cyfrowej;
- organizacji 29 warsztatów dla nauczycieli o tematyce związanej ze skutecznymi metodami nauczania opartymi o zasoby TIK;
- organizacji 12 godz. w każdej z 22 szkół modelowych warsztatów dla nauczycieli o tematyce wprowadzającej do nauczania w modelu STEAM;
- organizacji pięciodniowego obozu edukacyjnego dla dyrektorów;
- organizacji 10 warsztatów stacjonarnych dla rodziców z zakresu wiedzy o nowych uwarunkowaniach organizacyjnych, metodycznych i psychologicznych.

W ramach działań koordynacyjnych prowadzonych w pozostałych placówkach na terenie województwa małopolskiego zostały zrealizowane następujące działania:

- zakupiono niezbędne wyposażenie oraz otwarto Pracownię Wschodzących Technologii Cyfrowych w Tarnowie (PWTC);
- zrealizowano 32 warsztaty dla uczniów w PWTC w Tarnowie;

- warsztat dla nauczycieli z zakresu metod i narzędzi zdalnego nauczania oraz prowadzenia lekcji w środowisku cyfrowym;
- zorganizowano pięciodniowy obóz edukacyjny dla nauczycieli;
- prowadzono punkt konsultacyjny w ramach upowszechniania i podnoszenia poziomu kompetencji metodyczno-cyfrowych kadr szkolnych;
- zorganizowano dwie konferencje (jedna podsumowująca pierwszy rok realizacji, druga przeglądowa dotycząca transformacji cyfrowej w szkołach);
- przeprowadzono badania ilościowe i jakościowe oraz opracowano raporty w zakresie diagnozy poziomu i uwarunkowań przeprowadzenia transformacji szkół województwa małopolskiego, w tym korzystania w dydaktyce z narzędzi i treści cyfrowych, stanu infrastruktury cyfrowej oraz stanu zaawansowania transformacji cyfrowej;
- prowadzono serwis projektu pod adresem <https://humine.pl/>

W roku 2022 r. Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli realizowało następujące działania:

- zakupiono sprzęt komputerowy, który został udostępniony Bibliotekom w Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu oraz doposażeni zostali nauczyciele-konsultanci i doradcy metodyczni MCDN;
- zorganizowano 2 konferencje w Ośrodku w Oświęcimiu, dotyczące kierunków polityki oświatowej;
- rozpoczęto realizację podpisanych umów na wykonanie dokumentacji na adaptację sal dydaktycznych przeznaczonych na pracownie STEAM w 4 Ośrodkach MCDN;
- zatrudniono psychologów w projekcie *Małopolska Chmura Edukacyjna – nowy model nauczania*, w sumie 3 etaty, którzy udzielają wsparcia psychologiczno-pedagogicznego;
- zrealizowano szkolenie dla 20 nauczycieli konsultantów oraz doradców metodycznych z zastosowania modelu STEAM w pracy stacjonarnej oraz zdalnej;
- przeprowadzono 19 szkoleń dla 195 nauczycieli w zakresie wysokiej jakości zdalnego nauczania;
- przeprowadzono 58 szkoleń rad pedagogicznych dla 1027 uczestników;
- przygotowano ofertę szkoleń przez psychologów na nowy rok szkolny dotyczący wsparcia psychologiczno-pedagogicznego.

4. Ucz się u mistrza – projekt realizowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie – wartość projektu – 4,8 mln zł (w tym 4 mln zł z EFS; 0,24 mln zł z BP)

Celem projektu jest zwiększenie dostępności do usług rozwojowych dla firm i ich pracowników z wybranych branż usługowych, szczególnie dotkniętych skutkami pandemii COVID-19. Zakłada się objęcie wsparciem 300 pracowników z 200 firm rozwijających kompetencje/kwalifikacje specjalistyczne z branży usługowej tj. kosmetyczno-fryzjerskiej i turystyczno-gastronomicznej w Małopolsce, którzy będą szkolić w swoich firmach i rozliczać bony szkoleniowe.

- max. wsparcie uczestnika to 12 tys. zł
- max. wsparcie dla przedsiębiorcy to 18 tys. zł
- wymagany wkład własny uczestników (pracodawców): 20% wartości bonów.

W roku 2022 trwał cykl spotkań upowszechniających dla MŚP z branż dotkniętych skutkami pandemii w celu zachęcenia ich do udziału w projekcie. W 2022 roku podpisano 136 umów z MŚP o dofinansowanie usług uczenia się na miejscu, zrealizowano 440 usług (operator finansowy rozliczył 404 usług). W okresie sprawozdawczym zmniejszona została wartość projektu, gdyż realnie wartość usługi uczenia się w miejscu pracy okazała się niższa niż szacowano na etapie przygotowania projektu.

5. Organizacja czasu wolnego – wypoczynek oraz czas wolny zdalnie i cyfrowo – wartość projektu ok. 3 mln zł, projekt realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego (Departament Turystyki i Departament Edukacji)

Odkrywam Małopolskę – wsparcie na rzecz pobudzenia turystyki zorganizowanej dla dzieci i młodzieży. Program realizowany był we współpracy z gminami i zakładał udzielenie wsparcia finansowego na organizację regionalnych wycieczek dydaktycznych z elementami krajoznawstwa i rekreacji dla uczniów szkół podstawowych. W latach 2020 - 2021 z pomocy finansowej udzielonej przez Sejmik WM skorzystało 121 małopolskich gmin. Budżet programu wyniósł 2,5 mln zł.

Edukacja – zdalnie i cyfrowo – otwarty konkurs ofert dla podmiotów działających w sferze pożytku publicznego, na realizację inicjatyw edukacyjnych w formie zdalnej, uzupełniających czas wolny dzieci i młodzieży w ramach zajęć dodatkowych.

- ZWM przyznał dofinansowanie dla 19 ofert na łączną kwotę 490 tys. zł.

6. Konkurs edukacyjny *Co Ty wiesz o regionie?* - wartość projektu 100 tys. zł - projekt realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego (Departament Edukacji)

4 edycja konkursu wszechstronnej wiedzy o Małopolsce, adresowanego do uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz wszystkich uczniów szkół ponadpodstawowych, z wyłączeniem szkół dla dorosłych. Celem konkursu było pogłębianie wiedzy uczniów na temat Małopolski, a poprzez to – wzmacnianie tożsamości regionalnej młodych Małopolan. Konkurs w formie quizu realizowany był online. W konkursie wzięło udział ponad 100 szkół/drużyn. Projekt zakończył się w 2020 r.

7. Wielopokoleniowa edukacja Małopolan – wartość projektu 100 tys. zł – projekt realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego (Departament Edukacji)

Program edukacji dzieci i młodzieży realizowany przez Województwo Małopolskie we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji. Zakres projektu obejmował poprawę bezpieczeństwa osobistego i bezpieczeństwa seniorów, poprzez produkcję i emisję cyklu filmów edukacyjnych (16 odcinków) dot. prewencji zagrożeń dzieci i młodzieży, mieszkańców oraz turystów. W ramach działań realizowany był także projekt: *Wnuczka, wnuczek edukuje – babcia, dziadek się stosuje!* przewidujący produkcję spotu edukacyjnego. Projekt zakończył się w 2020 r.

8. Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Edukacyjny II. Realizacja wsparcia szkół i placówek oświatowych wartość projektu ok. 23,3 mln zł

Realizacja projektu stanowi bezpośrednią odpowiedź na wyzwania dla oświaty w Małopolsce, a co za tym idzie konieczności podjęcia działań w zakresie pomocy szkołom, w walce z zagrożeniami i skutkami COVID-19. W ramach projektu w latach 2022-2023 zaplanowano wsparcie realizacji zajęć dydaktycznych w szkołach i placówkach oświatowych poprzez zakup narzędzi do nauki zdalnej, zakup wysokiej jakości urządzeń cyfrowych dla wybranych kolejnych 22 szkół modelowych oraz wielowymiarowe wsparcie szkół i placówek oświatowych w zakresie udzielenia pomocy edukacyjnej i psychologicznej uczniom. Działania wspierające edukację będą prowadzone w ramach środków RPO WM 2014 – 2020, wartość projektu wynosi 23,3 miliona złotych. Projekt skierowany jest do organów prowadzących publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadpodstawowe oraz placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ogólne (z wyłączeniem szkół branżowych, techników oraz szkół dla dorosłych i policealnych) zlokalizowane na terenie województwa małopolskiego. W ramach projektu, wsparciem w zakresie zakupu sprzętu komputerowego zostanie objętych ok. 600 szkół i placówek oświatowych natomiast w zakresie wielowymiarowego wsparcia edukacyjno - psychologicznego uczniów zostanie objętych ok. 400 szkół i placówek oświatowych z terenu Małopolski.

Projekt realizowany jest w ramach trzech działań grantowych:

- Grant nr 1 – wartość: 10,4 mln zł, przyznawany na wyposażenie szkół i placówek oświatowych prowadzące kształcenie ogólne w narzędzia do nauki zdalnej, w związku z zagrożeniem COVID-19 Wsparto 152 grantobiorców;
- Grant nr 2 – wartość: 1,98 mln zł, przyznawany na wyposażenie 22 szkół (co do zasady 1 szkoła w powiecie, w którym nie została jeszcze utworzona na danym etapie edukacyjnym (tj. szkoły

podstawowej lub ponadpodstawowej) Szkoła modelowa w ramach pierwszego konkursu grantowego - Grant 2 w projekcie pn. Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Edukacyjny. Cyfryzacja szkół i placówek oświatowych, z przeznaczeniem na zakup wysokiej jakości urządzeń cyfrowych, pomocy dydaktycznych oraz oprogramowania w celu umożliwienia transformacji cyfrowej wybranych szkół o niskim stopniu cyfryzacji – 22 grantobiorców;

- Grant nr 3 – wartość: 10,9 mln zł, przyznawany na wielowymiarowe wsparcie szkół podstawowych, ponadpodstawowych i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne w zakresie edukacyjnej i psychologicznej pomocy uczniom, w związku ze skutkami pandemii COVID-19 poprzez:
 - działania uzupełniające u uczniów braki edukacyjne w realizacji podstawy programowej i rozwijające zainteresowania z zakresu kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uzasadnione sytuacją związaną z prowadzeniem nauki w formie zdalnej, takie jak: zajęcia wyrównawcze, dodatkowe zajęcia edukacyjne, koła zainteresowań i inne wskazane przez Wnioskodawców dostosowane do warunków, możliwości i potrzeb szkół oraz warunków epidemicznych;
 - działania wspomagające psychologicznie uczniów w nadrobieniu braków edukacyjnych i rozwijaniu zainteresowań takie jak: wsparcie uczniów przez psychologów/pedagogów, inne wskazane przez Wnioskodawców dostosowane do warunków, możliwości i potrzeb szkół oraz warunków epidemicznych.

Wspartych zostało 114 grantobiorców.

PAKIET ROZWOJU – wartość pakietu 1,2 mld zł

Celem pakietu jest ożywienie turystyczne i gospodarcze małopolskich miast i miasteczek, wzmocnienie inwestycji w regionie oraz odbudowa ruchu turystycznego dotkniętego negatywnymi skutkami pandemii COVID-19.

1. Małopolska – cel podróży- wartość projektu 24 mln zł (z RPO WM 2014-2020), projekt realizowany przez UMWM (Departament Turystyki), Małopolską Organizację Turystyczną i Urząd Miasta Krakowa

- cel projektu - odbudowa przyjazdów turystycznych do Krakowa i Małopolski w związku z pandemią COVID-19, poprzez realizację kampanii promocyjnej na rynkach międzynarodowych, strategicznych dla przyjazdów turystycznych do Małopolski i Krakowa oraz na rynku krajowym,
- termin realizacji projektu: 2020-2023.

2. Odnowa obszarów wiejskich – wartość projektu 101,48 mln zł (z RPO WM 2014-2021), projekty realizowane przez małopolskie gminy

- w październiku 2020 r. zwiększono alokację środków w konkursie z Działania 11.2 Odnowa obszarów wiejskich w ramach RPO WM 2014-2020, co umożliwiło przyznanie dofinansowania dla kolejnych 41 projektów z listy rezerwowej, w wysokości 101,48 mln zł, zwiększenie środków w tym obszarze miało na celu ożywienie i pobudzenie gospodarki na terenach wiejskich.
- spośród 41 projektów wybranych do dofinansowania w ramach tzw. pakietu rewitalizacji zawarto umowy o dofinansowanie dla 33 projektów na łączną aktualną kwotę dofinansowania wynoszącą 79,2 mln zł.

- Wnioskodawcy 3 projektów poinformowali o rezygnacji z podpisania umów o dofinansowanie. Ponadto, IZ RPO WM 2014-2020 odstąpiła od podpisania 3 umów o dofinansowanie ze względu na niedopuszczalne zmiany dokumentacji oraz zakresu rzeczowego projektów, rozwiązano 2 umowy o dofinansowanie projektów.
- W związku z powyższym, na liście podstawowej projektów ocenionych i wybranych do dofinansowania w ramach konkursu znajdują się aktualnie 91 zadań na aktualną kwotę dofinansowania wynoszącą 270,1 mln zł, w tym 247,4 mln zł ze środków EFRR.
- wygenerowanie oszczędności na realizowanych projektach oraz zwiększenie alokacji na drugi konkurs pozwoliło na dofinansowanie wszystkich projektów z listy rezerwowej w ramach Działania 11.2
- ostatecznie w ramach drugiego konkursu Zarząd Województwa Małopolskiego wybrał do dofinansowania 34 zadania na łączną kwotę dofinansowania wynoszącą 81,2 mln zł, w tym 77,1 mln zł ze środków EFRR.
- łącznie w ramach dwóch konkursów dla Działania 11.2 dofinansowano 125 projektów na aktualną kwotę dofinansowania wynoszącą 351,3 mln zł, w tym 324,5 mln zł z EFRR.

3. Zakup taboru kolejowego do obsługi połączeń aglomeracyjnych – wartość projektu 245 mln zł, w tym wkład UE – 192 mln zł, projekt realizowany (m.in. ze środków RPO WM 2014-2020) przez UMWM - Biuro Inwestycji Strategicznych.

Tabor przeznaczony jest do obsługi połączeń aglomeracyjnych przez Operatorów: Koleje Małopolskie Sp. z o.o. oraz POLREGIO Sp. z o.o. Zakres projektu obejmował zakup 9 sztuk nowych czteroczłonowych Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych (EZT) typu Impuls 2 wraz z usługą serwisowo-utrzymawczą i naprawczą pojazdów. Impulsy 2 zostały dostarczone w 2021 roku i obecnie obsługują połączenia w ramach Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej. Projekt zakończono i rozliczono w 2022 roku. W 2022 roku wzrosła kwota dofinansowania ze środków UE w stosunku do pierwotnie zakontraktowanej o 60 mln złotych.

4. Budowa i wyposażenie zaplecza technicznego do obsługi taboru kolejowego – wartość projektu 92 mln zł, w tym wkład UE - 63,8 mln zł projekt realizowany (ze środków RPO WM 2014-2020) przez Koleje Małopolskie sp. z.o.o.

Zakres działania projektu obejmują budowę nowoczesnego zaplecza kolejowego dla Kolei Małopolskich Sp. z o.o. oraz POLREGIO Sp. z o.o. Planowana data zakończenia projektu to I kwartał 2023 r.

Wybudowane Zaplecze techniczne zapewniające obsługę taboru kolejowego stanowi Punkt Techniczny – Eksploatacyjny Kraków (PTE). Działalność punktu umożliwi wykonywanie czynności utrzymaniowo – serwisowo –naprawczych pojazdów bez konieczności dojazdu do odległych punktów. Docelowo możliwe będzie świadczenie usług w ramach Obiektu Infrastruktury Usługowej (OIU) innym przewoźnikom kolejowym w zakresie obsługi technicznej pojazdów kolejowych oraz pozostałych usług. Obiekt ten przyczyni się do wzmocnienia kolejowych regionalnych przewozów pasażerskich poprzez zwiększenie wykorzystania transportu kolejowego w Małopolsce a także poprawy bezpieczeństwa i komfortu podróży pasażerów w przewozach kolejowych na terenie województwa.

W hali znajdują się 3 tory o długości 140 m. Na 2 torach przeglądowo-naprawczych będą wykonywane naprawy bieżące i awaryjne taboru oraz przeglądy okresowe a nowoczesna myjnia w obiegu zamkniętym umożliwi całoroczne mycie i czyszczenie taboru.

W skład obiektu wchodzi również pomieszczenia biurowe, socjalne i magazynowe. Do obsługi został zakupiony również pojazd drogowo-szynowy, niezbędny do zapewnienia pracy manewrowej.

W ramach pakietu planuje się również realizację innych inwestycji regionalnych, finansowanych ze środków budżetu Województwa Małopolskiego o wartości niemal 752 mln zł.

REALIZACJA MAŁOPOLSKIEJ TARCZY HUMANITARNEJ

Opracowanie: Kancelaria Zarządu

W odpowiedzi na kryzys wywołany atakiem zbrojnym Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, zarząd województwa uruchomił Małopolską Tarczę Humanitarną. W uruchomienie pomocy uchodźcom zaangażowały się jednostki organizacyjne, jednostki kultury, edukacji, służby zdrowia organizując opiekę, miejsca noclegowe, wolontariat, zbiórki czy transport. Już po trzech dniach od wybuchu wojny w Ukrainie uruchomiony został pierwszy pociąg humanitarny Kolei Małopolskich.

Zakres pomocy Małopolskiej Tarczy Humanitarnej zawarty został w pięciu pakietach pomocowych:

- **PAKIET TRANSPORTU** – ok. 18,9 mln zł. Celem pakietu było zapewnienie mobilności i dostępu do transportu publicznego na terenie województwa małopolskiego osobom z Ukrainy.
- **PAKIET RYNKU PRACY** – szacowany środki wydatkowane w 2022 r. ok. 475,5 tys. W ramach pakietu nie został określony odrębny budżet na zadania związane ze wsparciem dla obywateli Ukrainy w 2022 roku. Wszystkie działania realizowane były w ramach budżetu Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie, projektów finansowanych z EFS, które zostały wcześniej przyjęte do realizacji oraz dodatkowych środków z Funduszu Pracy pozyskanych z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na przygotowanie ukraińskojęzycznej wersji ogólnopolskiego serwisu *Barometr zawodów*.
- **PAKIET EDUKACJI** - ok. 16,1 mln zł. Celem pakietu jest wsparcie działań z zakresu edukacji, zajęć kulturalnych i opiekuńczo – wychowawczych organizowanych dla dzieci i młodzieży ukraińskiej.
- **PAKIET SPOŁECZNY** – ok. 26,5 mln zł. Celem pakietu było przede wszystkim zapewnienie godnych warunków bytowych, schronienia oraz uposażenie uchodźców w środki pierwszej pomocy.
- **PAKIET DOT. ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH, WOLONTARIATU I WSPÓŁPRACY Z JST** – ok. 2,5 mln zł. Pakiet składa się z 12 działań w różnych obszarach wsparcia z zakresu pożytku publicznego, w tym: kultura, sport, edukacja, środowisko, turystyka, ekologia, polityka społeczna, wolontariat.

PAKIET TRANSPORTU

**budżet pakietu: ok. 18,9 mln złotych – Liderem Pakietu jest Województwo Małopolskie,
Departament Infrastruktury Drogowej i Transportu UMWM**

Partnerzy pakietu:

1. Koleje Małopolskie Sp. z o.o.
2. POLREGIO S.A
3. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie
4. Małopolskie Ośrodki Ruchu Drogowego w Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu
5. Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego
6. Fundacja Pomocy Pokrzywdzonym *Razem*

Celem pakietu Transport Małopolskiej Tarczy Humanitarnej było zapewnienie mobilności i dostępu do transportu publicznego na terenie województwa małopolskiego osobom uciekającym z terenu Ukrainy.

1. **Zapewnienie transportu i wyżywienia dla relokacji uchodźców** – wartość projektu 2,8 mln zł (projekt realizowany z budżetu państwa), realizowany przez POLREGIO S.A. oraz Koleje Małopolskie sp. z o.o.
 - Od chwili rozpoczęcia konfliktu na Ukrainie, przewoźnicy kolejowi (tj. Koleje Małopolskie sp. z o.o. i POLREGIO S.A.) uruchamiali pociągi humanitarne służące przewozowi uchodźców. Projekt ten koordynowany był centralnie przez Spółkę PKP InterCity, która na bieżąco współpracowała z przewoźnikami regionalnymi w celu zapewnienia połączeń dostosowanych do potrzeb w danym dniu. Pociągi humanitarne były regularnie zaopatrywane w różnorodne artykuły żywnościowe, ciepłe i zimne napoje oraz artykuły higieniczne i przybory osobiste dla podróżujących nimi uchodźców.
 - Koszt działania: ok. 2,8 mln zł., w tym ok. 2 mln zł – POLREGIO, oraz ok. 800 tys. zł – Koleje Małopolskie.
 - Termin realizacji: W okresie luty – kwiecień 2022 r. uruchomiono 87 pociągów specjalnych w tym: 42 pociągi przez operatora POLREGIO S.A., oraz 45 pociągów przez operatora: Koleje Małopolskie Sp. z o.o.
2. **Zapewnienie bezpłatnych przejazdów w przewozach kolejowych** - wartość projektu ok. 2,2 mln zł (projekt realizowany z budżetu państwa), realizowany przez operatorów Kolejowych: Koleje Małopolskie sp. z o.o. POLREGIO S.A.
 - Od pierwszych dni napływu uchodźców do Polski, Operatorzy przewozów kolejowych wprowadzili bezpłatne przejazdy dla obywateli Ukrainy. Osobami uprawnionymi do nieodpłatnych przejazdów były: dzieci i młodzież do 18 roku życia, kobiety, mężczyźni po 60 roku życia, oraz mężczyźni z niepełnosprawnością lub o ograniczonej sprawności ruchowej do 60 roku życia. Pomoc była kontynuowana do 31 grudnia 2022 r.
 - Koszt działania: Łączne koszty działania wyniosły 2,3 mln zł, w tym: 1,2 mln zł – POLREGIO oraz 1,1 mln zł - Koleje Małopolskie.
3. **Udostępnienie taboru kolejowego w celu relokacji uchodźców** – projekt realizowany z budżetu państwa przez operatorów Kolejowych: Koleje Małopolskie sp. z o.o. POLREGIO S.A.
 - Zadanie wspomagające związane z zaangażowaniem przez Operatorów zasobów taborowych w postaci Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych (EZT) na potrzeby realizacji zadania nr 1. Przykładowo: Koleje Małopolskie zabezpieczyły (w zależności od potrzeb) skład 2 szt. EZT stanowiących własność Województwa Małopolskiego.
 - Zadanie realizowane było od lutego do kwietnia 2022 r.
4. **Zakup niskopodłogowych autobusów** – wartość projektu ok. 13 mln zł. (projekt realizowany z EFRR -Działanie 14.4 REACT-EU) realizowany przez Koleje Małopolskie Sp. z o.o.
 - Zakup 7 niskowejściowych autobusów przeznaczonych do wzmocnienia potencjału przewozowego wojewódzkich połączeń autobusowych użyteczności publicznej, z powodu wzmożonego ruchu pasażerskiego w związku z pobytem obywateli z Ukrainy na terenie Małopolski oraz potrzeb relokacji uchodźców przybyłych z terenu Ukrainy. Tabor będzie spełniał wymogi w zakresie przystosowania do potrzeb osób o ograniczonej mobilności, planowany jest zakup autobusów z napędem hybrydowym – spalinowo-elektrycznym.
 - Termin realizacji: listopad 2022 – grudzień 2023 r.
 - Stan realizacji na dzień 23 grudnia 2022 r.: Rozpoczęcie realizacji projektu i ogłoszenie przetargu grudzień 2022 r. Planowany zakup pojazdów będzie możliwy około 8 – 9 miesięcy od ogłoszenia postępowania przetargowego.

5. **Zaimplementowanie języka ukraińskiego do obsługi automatów biletowych i aplikacji mobilnej MKA (Małopolska Karta Aglomeracyjna)** – wartość projektu 590 tys. zł, (projekt realizowany z budżetu województwa oraz środków unii europejskiej tj. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020, Oś 7 Infrastruktura transportowa, Działanie 7.2 Transport kolejowy, Poddziałanie 7.2.3 Regionalny transport kolejowy) przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie.

- Projekt pn. Małopolska Karta Aglomeracyjna jest systemem zarządzania transportem zbiorowym w Województwie Małopolskim, którego celem jest stworzenie systemu infrastrukturalno-informatycznego zapewniającego integrację transportu szynowego z innymi podsystemami: transportem miejskim oraz drogowym. W ramach MKA funkcjonują takie elementy jak portal internetowy, własna sieć automatów biletowych stacjonarnych oraz mobilnych, czy nowoczesne nośniki biletów: plastikowa karta zbliżeniowa i aplikacja mobilna iMKA.

W Celu umożliwienia korzystania z Małopolskiej Karty Aglomeracyjnej (MKA) przez obywateli Ukrainy, planuje się wprowadzenie ukraińskiej wersji językowej. W ramach projektu przeprowadzone zostaną również prace nad modyfikacją interfejsu sprzedaży biletów mające na celu usprawnienie obsługi i skrócenie czasu zakupu biletów.

- Termin realizacji: I kwartał 2023 r.

Stan realizacji na dzień 23 grudnia 2022 r.: W roku 2022 r. uzyskano środki na realizację zadania w roku 2023 oraz rozpoczęto procedury przetargowe. Na przełomie marca i kwietnia 2023 r. planowane jest wdrożenie i uruchomienie systemu.

6. **Wydanie broszury z informacjami zawierającymi zbiór przepisów prawnych związanych z ruchem drogowym** – wartość projektu ok. 30 tys. zł. (ze środków budżetu województwa – zadanie własne) realizowany przez Departament Infrastruktury Drogowej i Transportu UMWM we współpracy z Małopolskimi Ośrodkami Ruchu Drogowego w Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu, Wojewódzką Radą Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego oraz Fundacją Pomocy Pokrzywdzonym *Razem*.

Wydano broszurę z informacjami zawierającymi zbiór przepisów prawnych związanych z ruchem drogowym, której celem jest zaznajomienie w przepisami prawnymi obywateli/kierowców z Ukrainy. Materiał został przetłumaczony, przekazany do opracowania graficznego, a następnie do druku. Kolportaż ulotek wśród uchodźców z Ukrainy realizowany będzie od pierwszego kwartału 2023.

Ponadto planuje się spotkania informacyjne dla obywateli Ukrainy – projekt finansowany w ramach zadań własnych realizowany przez Departament Infrastruktury Drogowej i Transportu we współpracy z Małopolskimi Ośrodkami Ruchu Drogowego w Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu.

Celem spotkań będzie przekazanie podstawowej wiedzy dotyczącej aktualnych przepisów prawnych związanych z ruchem drogowym. W spotkaniach będzie wykorzystana broszura przygotowana dla obywateli Ukrainy. Spotkania informacyjne planuje się przeprowadzić od stycznia 2023 we współpracy z Konsulatem Ukrainy w Krakowie.

PAKIET RYNKU PRACY

szacowany budżet pakietu w 2022 roku: 475,5 tys. zł - liderem jest Województwo Małopolskie, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

W ramach pakietu *Rynek Pracy* nie został określony odrębny budżet na zadania związane ze wsparciem dla obywateli Ukrainy w 2022 roku. Wszystkie działania realizowane były w ramach budżetu Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie, projektów finansowanych z EFS, które zostały wcześniej

przyjęte do realizacji oraz dodatkowych środków z Funduszu Pracy pozyskanych z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na przygotowanie ukraińskojęzycznej wersji ogólnopolskiego serwisu *Barometr zawodów*. Wydatki na ten cel wynosiły 5 tys. zł. Na 2023 rok zaplanowano w budżecie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie odrębne zadanie budżetowe w wysokości ok. 244 tys. zł.

Celem pakietu jest wsparcie obywateli Ukrainy w znalezieniu zatrudnienia lub przekwalifikowaniu i świadomym poruszaniu się po małopolskim rynku pracy.

W ramach Pakietu Wojewódzki Urząd Pracy uruchomił punkty informacyjne dla obywateli Ukrainy zlokalizowane w Krakowie, Tarnowie, Nowym Sączu i Oświęcimiu. Przygotowano także specjalne ankiety skierowane pracodawców, które w pierwszym okresie miały m.in. zidentyfikować zapotrzebowanie na zatrudnienie uchodźców wśród małopolskich przedsiębiorców. Natomiast dla obywateli Ukrainy zostały przygotowane ankiety, które mają za zadanie zdiagnozować ich potrzeby. Wypełnienie ankiety daje możliwość skorzystania z indywidualnych konsultacji, w tym ze spotkań z doradcą zawodowym.

Pod koniec kwietnia uruchomiono ukraińskojęzyczną wersję serwisu *Barometr Zawodów*, gdzie prezentowane są wyniki krótkoterminowych prognoz zapotrzebowania na zawody w poszczególnych powiatach. Wojewódzki Urząd Pracy opracował także dwujęzyczne wydanie gazety *Pracuj w Małopolsce*.

W ramach pakietu rynku pracy umożliwiono udział obywateli Ukrainy w projektach pozakonkursowych finansowanych ze środków europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego. Są one skierowane do różnych grup wiekowych i dotyczą m.in.: aktywizacji zawodowej, pośrednictwa pracy, szkoleń, różnego rodzaju kursów podnoszących kompetencje (w tym nauki języka polskiego), staży, pokrycia kosztów opieki dla dzieci czy zapewnienia dzieciom obywateli z Ukrainy możliwości opieki instytucjonalnej.

1. Punkty informacyjne - Pakiet Rynku Pracy – zatrudnienie pracowników (4 etaty środki z budżetu województwa) realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy Kraków.

- Punkty informacyjne działają w Krakowie oraz w zespołach zamiejscowych – w Tarnowie, Nowym Sączu i Oświęcimiu. Obsługa klienta jest zapewniona od poniedziałku do piątku w języku polskim i języku ukraińskim. Udostępniono również adres mailowy: ukraina@wup.krakow.pl. Pracownicy punktów udzielają wszelkich informacji o możliwych formach wsparcia w zakresie poszukiwania zatrudnienia.
- Z oferty punktów do dnia 23 grudnia 2022 r. skorzystało 6 447 osób – najwięcej w Oświęcimiu. Najczęściej są zadawane pytania o sprawy związane z ofertami pracy, o sprawy bytowe (np. legalność pobytu, zasiłki) oraz projekt Kierunek Kariera o nostryfikację dyplomów (zasady, wykaz uczelni nostryfikujących i wysokość opłat) oraz informacje o zawodach regulowanych.

W ramach współpracy z Galerią Kazimierz od 25 maja 2022 r. w Krakowie działa dodatkowy oddział Punktu Informacyjnego dla Obcokrajowców. Na miejscu osoby potrzebujące mogą liczyć na bezpłatną pomoc prawną, psychologiczną czy w poszukiwaniu pracy. Kolejny punkt informacyjny, poza siedzibami urzędu funkcjonuje w Domu Ukraińskim *Czerwona Kalina* w Nowym Sączu, gdzie dyżur jest w każdy poniedziałek.

Zadanie realizowane było od marca 2022 r. W roku 2023: dodatkowe zadanie budżetowe WUP – 244 tys. zł.

2. Ankiety dla obywateli Ukrainy – diagnoza pomocy potrzebnej przy uzyskaniu zatrudnienia - Pakiet Rynku Pracy – projekt realizowany w ramach zadań własnych (środki z budżetu województwa) realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie.

- Obywatele Ukrainy zainteresowani podjęciem pracy w Małopolsce i chcący skorzystać ze wsparcia Wojewódzkiego Urzędu Pracy mają możliwość wypełnienia ankiety, która jest

dostępna w trzech wersjach językowych – polskiej, ukraińskiej i rosyjskiej na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy, w punktach informacyjnych oraz w siedzibie Fundacji Zustricz. Zadanie realizowane od marca 2022 roku.

- Stan realizacji na dzień 23 grudnia 2022 r.:
Wyniki 2 632 ankiet pokazują, że:
 - 91% osób wypełniających ankietę to kobiety;
 - najwięcej osób (40%) należy do kategorii wiekowej 35-44 lata;
 - 70% osób deklaruje wykształcenie wyższe, średnie – 29%;
 - najpopularniejszym profilem wykształcenia wyższego są finanse i ekonomia (22%), kolejne jest wykształcenie pedagogiczne (18%), techniczne (14%), medyczne (11%), humanistyczne i zarządzanie (po 6%);
 - najpopularniejszym profilem wykształcenia średniego jest handel, a następnie branża gastronomiczna, fryzjersko-kosmetyczna;
 - 63% posiada dokumenty potwierdzające posiadane kwalifikacje;
 - 92% jest gotowych do podjęcia pracy w zawodzie innym niż wyuczony;
 - 41% osób potrzebuje zapewnienia opieki nad osobą zależną;
 - 65% nie zna żadnego języka obcego, 53% deklaruje znajomość języka polskiego, ale aż 44% zna go słabo, a tylko 9% dobrze lub bardzo dobrze; 32% zna język angielski.
- 3. **Wsparcie w zakresie poruszania się na rynku pracy oraz doradztwo zawodowe** -Pakiet Rynku Pracy – projekt realizowany w ramach zadań własnych (środki z budżetu województwa) realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie.
 - Każdej osobie, która wypełniła ankietę jest proponowane wsparcie. W czasie spotkań indywidualnych z konsultantem lub doradcą zawodowym można uzyskać pomoc w przygotowywaniu CV, informacje w zakresie poruszania się na polskim rynku pracy oraz nauczyć się jak poszukiwać pracy w poszczególnych branżach, na co zwrócić uwagę rozmawiając z pracodawcami, jakie są ważne elementy umów o pracę, co warto ująć w CV i jak udowodnić swoje kompetencje, jeśli dana osoba nie ma dokumentów. Pracownicy WUP podkreślają, by obywatele Ukrainy podpisywali umowy w języku dla nich zrozumiałym. Zadanie realizowane od marca 2022 roku.
 - Stan realizacji na dzień 23 grudnia 2022 r.: Liczba osób, które wzięły udział w 112 grupowych spotkaniach konsultacyjnych: 1 496 osób. Liczba osób, które zostały objęte wsparciem indywidualnym: 1 737 osób, w tym 520 osób było na spotkaniach z doradcą zawodowym.
- 4. **Ankieta dla pracodawców** - Pakiet Rynku Pracy – projekt realizowany w ramach zadań własnych (środki z budżetu województwa) realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie.

W ramach rozeznania zapotrzebowania na zatrudnienie obywateli Ukrainy wśród małopolskich pracodawców Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie (WUP) we współpracy z Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości (MCP) oraz Małopolską Agencją Rozwoju Regionalnego (MARR), przygotował ankietę dla pracodawców dot. możliwości ewentualnego zatrudnienia uchodźców z Ukrainy. Po zakończeniu badania opracowany został raport podsumowujący. Działanie realizowane było w dniach 7-23 marca 2022 roku. Ankietę wypełniło 430 pracodawców zajmujących się głównie przetwórstwem przemysłowym (sekcja C PKD) oraz budownictwem (sekcja F) - 30% ankiet. Zaproponowano 845 stanowisk dla 3 490 osób. W większości były to stanowiska dla robotników wykwalifikowanych (robotników przemysłowych, operatorów, monterów), czyli dla osób wykonujących pracę fizyczną. W mniejszym zakresie oferty dotyczyły specjalistów, techników, czy kierowników, czyli osoby wykonujące głównie pracę umysłową. Raport oraz wyniki ankiet zostały przekazane do osób zajmujących się wsparciem obywateli Ukrainy.

5. **Serwis *Barometr zawodów*** - Pakiet Rynku Pracy – koszt realizacji projektu 5 tys. zł (środki z funduszu pracy) realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie.

Powstała ukraińskojęzyczna wersja serwisu *Barometr zawodów*. W serwisie prezentowane są wyniki krótkoterminowych (rocznych) prognoz zapotrzebowania na zawody w powiatach. Wersja w języku ukraińskim ułatwia uchodźcom z Ukrainy zdobywanie informacji o zapotrzebowaniu na zawody na małopolskim rynku pracy. Opracowany do końca kwietnia 2022 roku, do wykorzystania na bieżąco. Zadanie zostało zrealizowane - serwis udostępniony.

6. ***Pracuj w Małopolsce* – gazeta WUP** - Pakiet Rynku Pracy – koszt realizacji projektu 6 200 zł projekt realizowany w ramach zadań własnych (w ramach dostępnych środków na wydanie kwartalnika *Pracuj w Małopolsce*) realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie.

Opracowano specjalne wydanie gazety (kwartalnika) *Pracuj w Małopolsce* poświęcone ofercie pomocy dla uchodźców z Ukrainy w kontekście rynku pracy. Numer został wydany w języku polskim i ukraińskim. Termin realizacji: kwiecień 2022 roku. Zadanie zostało zrealizowane – gazeta wydana i rozdyskutowana.

7. **Projekty pozakonkursowe powiatowych urzędów pracy** - Pakiet Rynku Pracy – projekty realizowane w ramach środków EFS (POWER, RPO WM 2014-2020) realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie oraz powiatowe urzędy pracy.

- W ramach już realizowanych projektów są oferowane usługi i instrumenty rynku pracy wymienione w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Wsparcie dostępne jest w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) dla osób do 30 r. ż. oraz w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego (RPO WM 2014-2020) dla osób powyżej 30 r. ż. Obywatele Ukrainy, zarejestrowani jako osoby bezrobotne w powiatowym urzędzie pracy lub spełniający kryteria osób biernych zawodowo, mogą skorzystać z form wsparcia na takich samych zasadach, jak obywatele Polski. Zadanie realizowane było od kwietnia 2022 roku do zakończenia realizacji projektów tj. do końca 2022 roku.
- Na dzień 23 grudnia 2022 r.: realizowane były 42 projekty, w których wzięło udział 227 migrantów.

8. **Projekty konkursowe dot. aktywizacji zawodowe** - Pakiet Rynku Pracy – projekty realizowane w ramach środków EFS (POWER, RPO WM 2014-2020) realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie oraz realizatorzy projektów.

- W ramach projektów można skorzystać m.in. z doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy, szkoleń zawodowych, staży, zwrotu kosztów opieki nad dziećmi. Wsparcie dostępne jest w ramach PO WER do 30 r. ż. oraz w ramach RPO WM 2014-2020 dla osób powyżej 30. r. ż. Obywatele Ukrainy, zarejestrowani jako osoby bezrobotne w powiatowym urzędzie pracy lub spełniający kryteria osób biernych zawodowo, mogą skorzystać z form wsparcia na takich samych zasadach, jak obywatele Polski.

Zadanie realizowane od kwietnia 2022 roku do zakończenia realizacji projektów tj. najpóźniej do końca 2023 roku.

- Na dzień 23 grudnia 2022 r.: realizowane były 43 projekty, w których brało udział 320 migrantów.
9. **Szkolenia dla zatrudnionych w MŚP w całej Małopolsce** - Pakiet Rynku Pracy – projekty realizowane w ramach środków z Europejskiego Funduszu Społecznego realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie oraz realizatorzy projektów.

- Projekty realizuje 5 operatorów, podzielonych na subregiony, oferujących dla małych i średnich przedsiębiorstw bony na szkolenia i inne usługi rozwojowe dla pracowników. Obywatele Ukrainy zatrudnieni w małopolskich małych i średnich przedsiębiorstwach mogą być kierowani do projektu przez pracodawców.

Zadanie realizowane od kwietnia 2022 roku do zakończenia realizacji projektów tj. najpóźniej do końca 2023 roku.

- Na dzień 23 grudnia 2022 r.: W projektach brało udział 90 migrantów.

10. Projekty żłobkowe - Pakiet Rynku Pracy – projekty realizowane ze środków EFS realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie oraz realizatorzy projektów.

- W ramach 30. realizowanych projektów możliwe jest przyjęcie do żłobka, dzieci obywateli Ukrainy w celu ułatwienia im możliwości podjęcia zatrudnienia. Ponadto, w związku z tym, że beneficjenci wskazują na problemy z zatrudnieniem kadry (opiekunek) – istnieje możliwość zatrudnienia w tym charakterze obywateli Ukrainy.

Zadanie realizowane od kwietnia 2022 roku do zakończenia realizacji projektów tj. najpóźniej do końca 2023 roku.

- Na dzień 23 grudnia 2022 r.: realizowanych było 29 projektów. W projektach brało udział 16 migrantów.

11. Kierunek Kariera i Kierunek Kariera Zawodowa - Pakiet Rynku Pracy – projekty realizowane w ramach środków EFS (RPO WM 2014-2020) realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie.

- W projekcie mogą wziąć udział obywatele Ukrainy, którzy przybyli do Polski po 23 lutego 2022 r., ukończyli 25 lat, pracują i są związani z Małopolską, bez względu na posiadany poziom wykształcenia. Uczestnicy projektu mają możliwość kształcenia i rozwoju poprzez udział w szkoleniach i kursach w czterech obszarach: językowym, komputerowym, zarządzania projektami, a także prawa jazdy kategorii: A, A2, B, B+E. Dodatkowo wspierani są usługą bilansu kariery przeprowadzaną przez doradcę zawodowego. Zadanie realizowane od kwietnia 2022 roku do zakończenia realizacji projektów tj. najpóźniej do końca 2023 roku.

- Stan na dzień 23 grudnia 2022 r. do projektu zostało zrekrutowanych 78 obywateli Ukrainy (73 kobiety i 5 mężczyzn). Zawarto 43 umowy uczestnictwa w projekcie Kierunek Kariera oraz 8 umów w projekcie Kierunek Kariera Zawodowa, kolejne 36 jest w trakcie procedowania. Do projektu zgłasza się więcej osób, ale część rezygnuje już na pierwszym etapie, tłumacząc się brakiem czasu lub niepodejmowaniem zobowiązań wynikających z udziału w projekcie ze względu na chęć powrotu do własnego kraju.

12. Ucz się u Mistrza - Pakiet Rynku Pracy – projekt realizowany w ramach zadań w ramach środków z EFS realizatorem zadania był Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie.

- Projekt umożliwia pracownikom MŚP podnoszenie kwalifikacji uczestników poprzez „uczenie się u mistrza” z innej firmy. Projekt skierowany do firm z branż najbardziej dotkniętych skutkami COVID-19. Branża turystyczna w pandemii notowała znaczący odpływ pracowników, więc istnieje prawdopodobieństwo zainteresowania zatrudnianiem obywateli Ukrainy. Wakaty zgłaszane są również w branży *beauty*, również objętej projektem. Projekt realizowany był od kwietnia 2022 roku do zakończenia realizacji projektu tj. najpóźniej do 30 czerwca 2023 roku (rekrutacja do końca kwietnia 2023 roku).

- Na dzień 23 grudnia 2022 r.: Projekt jest otwarty dla wszystkich osób pracujących, w tym obywateli Ukrainy:

- 1) podczas działań rekrutacyjnych jest przekazywana informacja o dostępności wybranych usług w języku ukraińskim,
- 2) post na mediach społecznościowych informujący o takiej możliwości i zachęcający do kierowania do wsparcia obywateli z Ukrainy.

PAKIET EDUKACJI

**budżet pakietu: ok. 16,1 mln zł liderem projektu jest Województwo Małopolskie,
Departament Edukacji UMWM**

Partnerzy pakietu:

1. Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli
2. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie (z filiami)
3. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Nowym Sączu (z filiami)
4. Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Tarnowie (z filiami).

Działania realizowane w ramach pakietu obejmują przede wszystkim:

- przygotowanie kadry pedagogicznej do pracy z dziećmi i młodzieżą ukraińską;
- przygotowanie materiałów dydaktycznych;
- organizację zajęć kulturalnych i opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z Ukrainy;
- wsparcie organów prowadzących szkoły w zakresie oferty dla uczniów z Ukrainy realizujących obowiązek szkolny w małopolskich placówkach (w tym realizacja dodatkowych zajęć przedmiotowych, zajęcia/warsztaty psychologiczne, zajęcia o charakterze integrującym uczniów z Polski i Ukrainy).

1. Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy – Pakiet Edukacyjny – łączny koszt realizacji ok. 15,7 mln zł ze środków RPO 2014-2020 (Działanie 15.2 REACT-EU RPO WM) realizatorem zadania jest Departament Edukacji UMWM.

- Celem projektu jest zwiększenie potencjału małopolskich organów prowadzących szkoły podstawowe i ponadpodstawowe w odpowiedzi na kryzys migracyjny związany z działaniami wojennymi prowadzonymi w Ukrainie. Projekt realizowany w formule grantowej, w której ww. organy prowadzące mogą ubiegać się o środki m.in. na:
 - zakup wyposażenia sal lekcyjnych i innych pomieszczeń szkolnych, sprzętu IT, pomocy dydaktycznych niezbędnych do podjęcia przez uczniów z Ukrainy nauki w oddziałach przygotowawczych małopolskich szkół i klasach, do których trafiają uczniowie oraz dla uczniów kontynuujących zdalne nauczanie w systemie edukacji ukraińskiej z wykorzystaniem zasobów szkół w Małopolsce;
 - wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla uczniów z Ukrainy podejmujących nauczanie w małopolskich szkołach;
 - dodatkowe zajęcia z języka polskiego oraz zajęcia o charakterze wyrównawczo-przedmiotowym prowadzone w języku polskim (zakres np. wyrównywania różnic programowych, językowych, słownictwa nauczanych przedmiotów ogólnych);
 - działania o charakterze integrującym, w tym: grupowe zajęcia „światlicowe”, przedmiotowe koła zainteresowań w ramach zajęć pozalekcyjnych, grupowe zajęcia sportowe/taneczne/teatralne itp. zgodne z zainteresowaniami dzieci i młodzieży, realizacja wycieczek edukacyjno-poznawczych po Małopolsce, organizacja zimowisk/półkolonii, które poza głównym celem będą działaniem wspierającym rodziców pracujących;
 - działania w zakresie doskonalenia i doradztwa dla kadry placówek.
- Stan realizacji na dzień 23 grudnia 2022 r.: 15 grudnia 2022 r. ruszył nabór wniosków dla organów prowadzących publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadpodstawowe kształcenia ogólnego i zawodowego w zakresie organizacji nauki dla uczniów z Ukrainy. Nabór

prowadzony będzie do 27 stycznia 2023 r. Rozstrzygnięcie planowane jest na I kwartał 2023 r. Dotychczasowe działania miały charakter bezkosztowy.

2. Pomoc obywatelom z Ukrainy - Pakiet Edukacyjny - łączny koszt realizacji ok. 242 tys. zł (środki Budżetu Państwa) realizatorem zadania było Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli.

- Realizacja zadań w obszarze wsparcia nauczycieli z Polski i Ukrainy uwzględniających:
 - zorganizowanie kursów dotyczących nauki j. polskiego dla nauczycieli z Ukrainy,
 - utworzenie na stronie internetowej MCDN specjalnej zakładki Wsparcie edukacji - Для України, która zawiera ofertę bezpłatnych szkoleń dla nauczycieli i dyrektorów, informacje praktyczne, materiały edukacyjne, aktualne przepisy prawne oraz listę osób, koordynatorów we wszystkich Ośrodkach MCDN. W zakładce są również informacje o terminach i zakresie merytorycznym konsultacji z nauczycielami konsultantami oraz doradcami metodycznymi,
 - umieszczenie na stronie internetowej MCDN ankiety diagnostycznej dla nauczycieli i dyrektorów, dającej możliwość wzbogacenia oferty specjalnej MCDN w oparciu o zgłaszane przez dyrektorów i nauczycieli potrzeby. (dotychczas najwięcej zgłoszeń dotyczyło wsparcia metodycznego nauczycieli, integracji uczniów ukraińskich z polskimi, wsparcia psychologicznego uczniów ukraińskich i polskich oraz współpracy z rodzicami uczniów ukraińskich).
- Na dzień 23 grudnia 2022 r.: W ramach oferty specjalnej zostały przygotowane seminaria, konferencje, warsztaty oraz sieci współpracy dla nauczycieli. Od 10 marca do grudnia zostało przygotowanych kilkadziesiąt różnych form wsparcia nauczycieli i dyrektorów – oferta jest aktualizowana według potrzeb zgłaszanych przez nauczycieli i dyrektorów. Ze specjalnej oferty MCDN skorzystało prawie 38 000 nauczycieli dyrektorów z małopolskich szkół. Zorganizowano spotkania dla nauczycieli z Ukrainy przebywających w Małopolsce, które odbyły się we wszystkich ośrodkach MCDN. Podczas spotkań została przeprowadzona diagnoza potrzeb w zakresie nauczania języka polskiego oraz zebrano informacje, jakiego wsparcia potrzebują uczestnicy. Wspólnie z Fundacją *Będzie lepiej* im. ks. M. Malińskiego oraz z Polskim Stowarzyszeniem Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych zorganizowano bezpłatne zajęcia dla dorosłych i dzieci z języka polskiego. Dotychczas w zajęciach wzięło udział ok. 400 uczestników.
- Rozpoczęto cykl zajęć z j. polskiego dla 11 grup nauczycieli, w których uczestniczy łącznie 126 osób. Zajęcia realizowane są w formule stacjonarnej i zdalnej. Na realizację ww. działań do dnia 19 grudnia 2022 r. wydatkowano ok. 138 tys. zł.
- Zadanie realizowano do końca grudnia 2022 r.

3. Pomoc obywatelom Ukrainy - Pakiet Edukacyjny - łączny koszt realizacji ok. 125 tys. zł (środki Budżetu Państwa) realizatorem zadania była Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie.

Realizacja zadań związanych z poszerzeniem oferty Biblioteki Pedagogicznej o działalność na rzecz obywateli Ukrainy. Działania koncentrowały się na:

- organizacji warsztatów o różnej tematyce dla dzieci i dorosłych (w tym wydzielaniu pomieszczenia do zajęć warsztatowych),
- zakupie podręczników, specjalnych materiałów dydaktycznych i pomocy dydaktycznych oraz literatury w języku ukraińskim,
- zakupie literatury polskojęzycznej przydatnej w procesie wsparcia i adaptacji uchodźców.

Zadanie realizowano do końca grudnia 2022 r.

4. Pomoc obywatelom Ukrainy- Pakiet Edukacyjny - łączny koszt realizacji ok. 32 tys. zł (środki Budżetu Państwa) realizatorem zadania była Biblioteka Pedagogiczna w Tarnowie.

- Realizacja dodatkowych zadań oświatowych związanych z kształceniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy.
- Realizacja zadania obejmowała:
 - zakup pomocy dydaktycznych i artykułów papierniczych do realizacji zajęć bibliotecznych i gier terenowych dla uczniów - uchodźców z Ukrainy uczęszczających do oddziałów przygotowawczych oraz klas i grup mieszanych (polsko-ukraińskich),
 - utworzenie stanowiska coworkingowego dla obywateli Ukrainy (zakup komputera wraz z oprogramowaniem i klawiaturą z cyrylicą),
 - zakup książek w języku ukraińskim (dla dzieci i dorosłych),
 - zakup książek do nauki języka polskiego jako obcego oraz słowników dwujęzycznych,
 - zakup książek o tematyce związanej z Ukrainą, wojną oraz terapią traum wojennych, dotyczących trudności adaptacyjnych i zaburzeń emocjonalnych wspomagających pracę nauczycieli, pedagogów i psychologów szkolnych,
 - zakup gier planszowych z instrukcjami w języku ukraińskim.

5. Pomoc obywatelom Ukrainy - Pakiet Edukacyjny - koszt realizacji ok. 67 tys. zł (środki Budżetu Państwa) realizatorem zadania była Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Nowym Sączu.

Projekt dotyczył dodatkowego zadania oświatowego związanego z kształceniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy. Prowadzone działania obejmowały: Polsko – Ukraińskie wakacyjne warsztaty czytelnicze, Integracyjny Piknik czytelniczy, organizację konferencji *Jak uwrażliwić dzieci na potrzeby innych w dobie kryzysu wartości i konfliktu zbrojnego na Ukrainie*, Spotkanie z tradycją. Zadanie realizowano do końca grudnia 2022 r.

PAKIET SPOŁECZNY

budżet pakietu: ok. 26,5 mln zł - liderem projektu jest Województwo Małopolskie, Departament Zdrowia, Rodziny, Równego Traktowania i Polityki Społecznej UMWM,

Celem pakietu jest zapewnienie godnych warunków bytowych, schronienia oraz wyposażenie uchodźców w środki pierwszej pomocy. W ramach pakietu realizowane były projekty m.in. w ramach otwartych konkursów ofert na rzecz społeczności ukraińskiej. Dodatkowo projekty pozwalają na zapewnienie obywatelom Ukrainy bezpłatnego wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego.

1. Wsparcie grantowe dla NGO i JST – integracja społeczna, rynek pracy, edukacja i zdrowie – Pakiet Społeczny – koszt projektu ok. 10,2 mln zł, finansowany ze środków EFS (RPO WM 2014-2020) realizowany przez Departament Zdrowia, Rodziny, Równego Traktowania i Polityki Społecznej UMWM.

- Realizacja działań pozwoliła na wzmocnienie zdolności JST oraz NGO do świadczeń niezbędnych usług publicznych i udzielania wsparcia w ramach integracji społecznej, edukacji, rynku pracy, zdrowia zgodnie ze zdiagnozowanymi przez siebie i uzasadnionymi potrzebami w zakresie pomocy dla osób, które przybyły do Polski z Ukrainę. od 24 lutego 2022 r. w związku z atakiem Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Projekt wdrażany będzie w formule projektu grantowego, o którym mowa w art. 35 oraz art. 36 ustawy z dnia 11 lipca o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.
- Zadanie realizowane w terminie 29.11.2022 r. – 31.10.2023 r.
- Nabór wniosków o udzielenie grantu w ramach projektu miał miejsce w okresie od 30 listopada 2022 r. do 10 stycznia 2023 r.

- Rozstrzygnięcie naboru nastąpiło w dniu 14 marca 2023 r.
2. **Wsparcie grantowe dla NGO i JST – infrastruktura społeczna – Pakiet Społeczny – koszt projektu ok. 10,2 mln zł projekt finansowany ze środków EFRR (RPO WM 2014-2020), realizowany przez Departament Zdrowia, Rodziny, Równego Traktowania i Polityki Społecznej UMWM.**
- Realizacja działań pozwoliła na wzmocnienie potencjału do świadczenia niezbędnych usług publicznych i udzielania wsparcia w zakresie infrastruktury społecznej jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych zgodnie ze zdiagnozowanymi przez siebie i uzasadnionymi potrzebami w zakresie pomocy dla osób, które przybyły do Małopolski z Ukrainy.
 - Zadanie realizowane w terminie 22.11.2022 r. – 31.10.2023 r.
W ramach projektu odbyły się trzy nabory wniosków:
 - I nabór: 25.11.2022 – 10.01.2023 – rozstrzygnięty: 14.03.2023 r.
 - II nabór: 25.01.2023 – 10.02.2023 – rozstrzygnięty: 14.03.2023 r.
 - III nabór: 15.03.2023 – 29.03.2023 – planowane rozstrzygnięcie: 04.05.2023 r.
3. **Nowe zadanie budżetowe Solidarna Kultura/Zatrudnienie w instytucjach kultury osób z obszaru kultury, które posiadają status uchodźcy z Ukrainy- Pakiet Społeczny – koszt działania ok. 59 tys. zł. ze środków budżetu województwa. Realizatorem był Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMWM oraz instytucje kultury województwa małopolskiego – Filharmonia im. Karola Szymanowskiego w Krakowie, Opera Krakowska w Krakowie, Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie.**
- Działanie pozwoliło na zatrudnienie w jednostkach kultury Województwa Małopolskiego 4 osób z obszaru kultury posiadających status uchodźcy z Ukrainy: dwóch w wymiarze - 1 etatu (Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie, Opera Krakowska) i dwóch w wymiarze ½ etatu (Filharmonia im. Karola Szymanowskiego w Krakowie). Zadanie realizowane do końca grudnia 2022 r.
4. **Nowe zadanie budżetowe Solidarna kultura/organizacja warsztatów, zajęć i wydarzeń kulturalnych dla uchodźców z Ukrainy – Pakiet Społeczny- koszt działania ok. 540 tys. zł (środki z budżetu województwa) realizowane przez Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego UMWM oraz instytucje kultury Województwa Małopolskiego – Centrum Sztuki Moście, Filharmonia im. Karola Szymanowskiego w Krakowie, Małopolski Instytut Kultury w Krakowie, Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu, Muzeum Archeologiczne w Krakowie, Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie, Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie, Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach, Muzeum – Dwory Karwacjanów i Gładyszów w Gorlicach, Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu, Muzeum Okręgowe w Tarnowie,, Muzeum – Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygiełzowie i Zamek Lipowiec, Muzeum – Orawski Park Etnograficzny w Zubrzyca Górnej, Muzeum Tatrzańskie im. dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem, Opera Krakowska w Krakowie.**
- W ramach zadania środki wydatkowane były na:
 - prowadzenie zajęć edukacyjnych i warsztatów dla dzieci, młodzieży i dorosłych uchodźców z Ukrainy;
 - oprowadzanie w języku ukraińskim;
 - zakup materiałów do warsztatów;
 - założenie i prowadzenie Chóru Dziecięcego dla dzieci z Ukrainy (Filharmonia im. Karola Szymanowskiego w Krakowie);
 - organizację konferencji na temat współpracy instytucji kultury z uchodźcami oraz nt. prowadzenia zajęć i warsztatów w zakresie integracji, cykl webinarów poświęconych integracji grup uchodźczych z Ukrainy z polskimi społecznościami goszczącymi (Małopolski Instytut Kultury w Krakowie). Zadanie realizowane do końca grudnia 2022 r.

- Stan realizacji na dzień 23 grudnia 2022 r.:

Główne efekty:

- **Centrum Sztuki Mościce:** 10 warsztatów artystycznych, 20 warsztatów muzycznych, 1 seans w kinie Millenium, 1 koncert Chóru i Orkiestry (podsumowanie warsztatów muzycznych), 120 opracowanych i rozdysponowanych materiałów.
- **Filharmonia im. Karola Szymanowskiego w Krakowie** - zajęcia wokalne dla dzieci z Ukrainy w ramach chóru dziecięcego (do końca grudnia 2022 – 72 warsztaty), specjalne koncerty Musica- Ars Amanda w Filharmonii Krakowskiej (17 listopada) i MCK Sokół w Nowym Sączu (8 grudnia).
- **Małopolski Instytut Kultury w Krakowie** - zorganizowana 15 grudnia na terenie Ośrodka Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora CRICOTEKA w Krakowie konferencja *Solidarna kultura*, przygotowana wspólnie z polskimi i ukraińskimi środowiskami kulturalnymi. W uroczystym otwarciu konferencji wziął udział Wiczesław Wojnarowski, Konsul Generalny Ukrainy w Krakowie. Wydarzeniem towarzyszącym był koncert ukraińskich artystów pn. *Żadan i Przyjaciele*.
- **Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu** – 14 warsztatów plastyczno-muzycznych z udziałem Iryny Hubiak - bandurzystki z Ukrainy dla dzieci, 4 autorskie oprowadzania po wystawie i warsztaty rysunkowe Wojciecha Węgrzyńskiego dla dorosłych i młodzieży, 3 warsztaty ceramiczne dla młodzieży i dorosłych, 1 warsztaty z projektowania i wykonania biżuterii dla dorosłych, 2 warsztaty z projektowania zegarów dla dzieci, 3 warsztaty „tkanina unikatowa” dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Łącznie 27 zadań, w których wzięło udział 678 osób. Ponadto: ulotki w języku polskim w nakładzie 300 szt. oraz w języku ukraińskim również 300 szt., a także plakaty informacyjne w nakładzie 30 szt.
- **Muzeum Archeologiczne w Krakowie** - 100 zajęć warsztatowych dla 1450 uczestników, w tym dla 206 osób z Ukrainy. Na potrzeby zajęć przygotowane specjalne materiały dla uczestników, m.in. bawełniane torby z nadrukiem, drut miedziany na warsztaty, paczki gliny, farby akrylowe, pastele tłuste, ozdoby ze sklejk drewnianej. W grudniu wprowadzona została oferta warsztatów produkcji ceramiki na kole garncarskim, 20 oprowadzeń w języku ukraińskim, wydruk dwujęzycznych pomocy edukacyjnych.
- **Muzeum Etnograficzne im. Seweryna Udzieli w Krakowie** - 60 zajęć dla łącznej liczby 1147 osób (445 z Ukrainy), w tym: 26 warsztatów dla polsko-ukraińskich grup integracyjnych (z placówek oświatowych, organizacji pozarządowych itp.), 5 warsztatów dla stałej polsko-ukraińskiej grupy terapeutycznej ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 6 w Krakowie, 14 warsztatów dla rodzin, 6 warsztatów dla osób dorosłych i rodzin, 2 warsztaty dla osób dorosłych, 4 oprowadzania tematyczne po wystawie dla rodzin, 3 oprowadzania tematyczne po wystawie dla osób dorosłych. Materiały warsztatowe: etnopamiątki wykonywane przez uczestników zajęć, komplet materiałów do organizacji warsztatów dla dzieci z niepełnosprawnością, ukraińskie wersje językowe trzech instrukcji umożliwiających wykonanie tradycyjnych ozdób bożonarodzeniowych.
- **Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach** - 30 warsztatów, które podzielone zostały na dwa bloki: 15 warsztatów przybliżających dzieciom wiedzę o kulturach narodów: polskiego i ukraińskiego, termin realizacji: 23-30.11.2022, liczba szkół uczestniczących w warsztatach: 3, liczba uczniów uczestniczących w warsztatach: 278, liczba warsztatów: 15 oraz 15 warsztatów bożonarodzeniowych polegających na wspólnym przygotowaniu tradycyjnych ozdób świątecznych zarówno polskich jak i ukraińskich z omówieniem zwyczajów i obyczajów obu krajów. Warsztaty realizowane w przestrzeni Muzeum, połączone ze zwiedzaniem ekspozycji. Do udziału w zajęciach zostały

zaproszone tylko klasy mieszane, w których uczą się dzieci polskie i ukraińskie. Materiały edukacyjne w formie niewielkich broszur (dwujęzycznych) z kartami zadań, do wypełnienia przez dzieci samodzielnie.

- **Muzeum – Dwory Karwacjanów i Gładyszów w Gorlicach** – 4 warsztaty muzyczne, w których wzięło udział łącznie 102 uczestników, 1 warsztaty muzyczne w formie audycji dla 63 uczestników, 1 koncert edukacyjno-integracyjny z udziałem 153 uczestników.
- **Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie** - zorganizowana 16 listopada gra terenowa na terenie muzeum: w budynkach, hangarach oraz na ekspozycji plenerowej. Obszerne materiały dla uczestników w języku polskim i ukraińskim.
- **Muzeum Małopolski Zachodniej w Wygietzowie (podczas realizacji zadania jako Muzeum – Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygietzowie i Zamek Lipowiec):** spotkania warsztatowe - *Strój krakowski od podszewki* (20 listopada), *Tanecznym krokiem przez Polskę i Ukrainę* (31 listopada) i *Hej kołęda, kołęda* (4 grudnia). Razem w projekcie wzięło udział – 101 osób (w tym 54 osób z Ukrainy); przewodnik po muzeum w języku ukraińskim, przetłumaczona na język ukraiński książeczka o stroju krakowskim *Od podszewki* materiały: opracowane i wydrukowane plakaty w języku polskim i ukraińskim, bawełniane torby z haftem ukraińskim i polskim.
- **Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu:** 45 zajęć dla 677 uczestników, w tym 160 obywateli Ukrainy, publikacja w języku polskim i ukraińskim, zawierająca propozycje zajęć edukacyjnych - w wersji elektronicznej i broszurowej.
- **Muzeum Okręgowe w Tarnowie:** Galeria Sztuki Dawnej w Tarnowie – zajęcia łącznie dla 11 polsko- ukraińskich grup (230 osób wśród których było 95 Ukraińców) – zwiedzanie z przewodnikiem ekspozycji, poznawanie replik dawnych strojów, warsztaty plastyczne, samodzielnie wykonywanie pamiątek, wykład dr. hab. Andrzeja Bonusiaka; Muzeum Etnograficznego w Tarnowie – warsztaty w 3 polsko - ukraińskich grupach (łącznie 62 uczestników, w tym 10 dzieci z Ukrainy) - lekcje muzealne służące wzajemnemu poznawaniu tradycyjnych kultur oraz warsztatach garncarstwa; Muzeum Zamek w Dębnie – zajęcia dla 5 polsko-ukraińskich grup (łącznie 149 osób wraz z opiekunami i nauczycielami, w tym 26 osób z Ukrainy): zwiedzanie Zamku z przewodnikiem, lekcje muzealne połączone z warsztatami na temat życia rycerskiego, spacer z przewodnikiem ścieżkami historii dębińskich legend.
- **Muzeum – Orawski Park Etnograficzny w Zubrzycy Górnej:** warsztaty *Śladami kultury pasterskiej na Orawie* (5 listopada): 30 uczestników, z czego 12 osób z Ukrainy: *Spotkanie z orawską kuchnią* oraz zajęcia edukacyjne *Nie święci garnki lepią* i *Orawskie talorki weselne*: 27 obywateli z Ukrainy i 30 obywateli z Polski (rodziny z dziećmi); spotkanie *Skubarki z muzyką orawską* (26 listopada) - około 100 osób z Ukrainy i Polski; *Mikołajki dla dzieci z Polski i Ukrainy* (6 grudnia): dodatkowe wydarzenie, w którym wzięło udział 75 dzieci, w tym 34 dzieci z Ukrainy i 41 dzieci z Polski.
- **Muzeum Tatrzańskie im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem:** polsko-ukraiński spacer zaduszkowy, spotkanie wokół polskiego i ukraińskiego malarstwa na szkle, spotkanie dla młodych rodziców w chałupie Gąsieniców-Sobczaków, temat: *Macierzyństwo w kulturze tradycyjnej*, 2 spisko-ukraińskie spotkania w Jurgowie oraz Czarnej Górze, temat: *Macierzyństwo w kulturze tradycyjnej*, 5 spotkań na temat ukraińskich ozdób świątecznych, polsko-ukraińskie oprowadzanie po wystawie czasowej *Misie w zarysie* w Galerii Sztuki w willi Oksza, polsko-ukraiński spacer *Sportowe Zakopane*, polsko-ukraińskie świętowanie urodzin Tytusa Chałubińskiego – warsztaty dla dzieci (być może będą rozłożone na 2 dni).

- **Opera Krakowska:** 4 wydarzenia artystyczne pt. *Historia rękawiczki. Opowieść o Smoku Wawelskim* – ilość uczestników – 600 osób, 10 warsztatów taneczno- baletowych – 37 osób, nauka w Studiu Baletowym Opery Krakowskiej dla 8 osób (udział w stałych zajęciach), 2 ukraińsko- polskie warsztaty świąteczne: plastyczne (50 osób) i taneczne (70 osób).
5. **Otwarty konkurs ofert na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pn. *Rodzina z serca*** - Pakiet Społeczny – koszt realizacji projektu 1 mln złotych ze środków budżetu województwa, realizatorem zadania jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.
- Zadanie dotyczy kompleksowego wsparcia dla: rodzinnej pieczy zastępczej (opiekunowie, dzieci przebywające w pieczy), rodzin adopcyjnych (rodzice adopcyjni, dzieci), dzieci z instytucjonalnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem osób będących obywatelami Ukrainy. Realizacja zadania w terminie marzec 2022 r. – 30 listopada 2023 r. W 2022 r. w ramach otwartego konkursu ofert wszyscy oferenci, którzy otrzymali dofinansowanie (6 podmiotów) kierowało ofertę wsparcia do obywateli Ukrainy – brak uczestników działań.
 - Koszt działania: 1 mln zł w tym: w 2022 r. – 0,5 mln zł; w 2023 r. – 0,5 mln zł.
6. **Otwarty konkurs ofert na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pn. *Młode Mamy – Pomagamy!*** – Pakiet Społeczny – koszt realizacji projektu 1 mln złotych ze środków budżetu województwa, realizatorem zadania jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.
- Zadanie dotyczy kompleksowego wsparcia dla: samotnych rodziców wychowujących dzieci w wieku do ukończenia pierwszego roku życia, samotnych kobiet w ciąży, nieletnich matek wychowujących dzieci w wieku do ukończenia pierwszego roku życia, nieletnich kobiet w ciąży z uwzględnieniem osób będących obywatelami Ukrainy, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie przepisów ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Realizacja zadania w terminie marzec 2022 r. – 30 listopada 2023 r. W 2022 r. w ramach otwartego konkursu ofert wszyscy oferenci, którzy otrzymali dofinansowanie (7 podmiotów) kierowało ofertę wsparcia do obywateli Ukrainy – wsparciem objęto kilkadziesiąt kobiet (warsztaty grupowe, spotkania indywidualne) oraz wydano blisko 400 pakietów okołoporodowych dla kobiet.
 - Koszt działania: 1 mln zł w tym: w 2022 r. – 0,5 mln zł; w 2023 r. – 0,5 mln zł.
7. ***Małopolska Niania 2.0*** - Pakiet Społeczny- koszt realizacji projektu ok. 3,4 mln zł ze środków RPO WM 2014-2020 realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.
- Zadanie pozwala na wsparcie finansowe w formie grantów (dofinansowanie do kosztów zatrudnienia niani) dla rodziców dzieci w wieku do lat 3, którzy w związku z koniecznością sprawowania opieki nad dzieckiem mają problemy z funkcjonowaniem na rynku pracy. W ramach IV naboru do Projektu ogłoszonego 13 maja 2022 r. z dofinansowania mogli skorzystać również obywatele Ukrainy.
 - Koszt działania: ok. 3,4 mln zł na granty.
8. **Punkt pomocy psychologiczno-pedagogicznej w Małopolskim Ośrodku Adopcyjnym w Nowym Sączu** – Pakiet Społeczny – zadanie bezkosztowe, realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie – Małopolski Ośrodek Adopcyjny w Nowym Sączu.

Zadanie pozwala na udzielanie bezpłatnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej: dla uchodźców z Ukrainy w zakresie interwencji kryzysowej, konieczności dostosowania się do nowych realiów, radzenia sobie ze stratą, stresem pourazowym. Zadanie realizowane było w sposób ciągły w miarę

potrzeb od miesiąca marca 2022 r. Ze wsparcia skorzystało około 10 osób z Ukrainy, ponadto osoby dające schronienie uchodźcom (około 10 rodzin).

9. **ABC Pomagania – Zasady pierwszej pomocy psychologicznej dla uchodźców przed wojną – Pakiet Społeczny – zadanie bezkosztowe, realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie – Małopolski Ośrodek Adopcyjny w Nowym Sączu.**

Zadanie polegało na organizacji szkoleń on-line dla osób pomagających uchodźcom z Ukrainy: przekazanie, pogłębienie i uporządkowanie wiedzy z zakresu pierwszej pomocy psychologicznej osobom w sytuacji kryzysu/doświadczanie traumy, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności opuszczenia własnej ojczyzny w stanie wojny. Odbiorcami byli wolontariusze; osoby zgłaszające gotowość pomocy obywatelom Ukrainy lub świadczące tę pomoc; opiekunowie w miejscach pobytu uchodźców; osoby, które przyjęły pod opiekę obywateli Ukrainy. Zadanie realizowane od marca 2022 r. do kwietnia 2022 r. Na dzień 17 listopada 2022 r. zakończono realizację 4 cykli szkoleń w których wzięło udział 40 osób.

10. **Wakacje z ekonomią społeczną – Pakiet Społeczny – koszt realizacji działania to ok. 137 tys. zł finansowanego ze środków RPO WM 2014 – 2020, realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.**

Zadanie polegało na organizacji sześciu 5-dniowych turnusów półkolonii dla 120 dzieci z Ukrainy realizowanych w terminie lipiec – sierpień 2022 r., przez podmioty ekonomii społecznej. Półkolonie odbywały się we wszystkich subregionach Małopolski.

11. **Ekonomia społeczna solidarna z Ukrainą – angażowanie firm społecznych do realizowania usług na rzecz obywateli Ukrainy – Pakiet społeczny – zadanie bezkosztowe, realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.**

Zadanie polegało na angażowaniu firm społecznych do świadczeń usług na rzecz obywateli Ukrainy. Zadanie realizowane w miesiącu marcu 2022 r.

Efekty: Zinventaryzowano możliwości wsparcia Uchodźców przez PES – 93 PES z województwa małopolskiego zadeklarowało podjęcie działań wspierających dla Uchodźców, w tym m.in. prowadzenie punktu informacyjnego dla Uchodźców, usług terapeutycznych i psychologicznych, przygotowywania posiłków. Efektem podjętych działań było przekazanie małopolskim gminom i powiatom informacji o możliwościach współpracy z konkretnymi PES w ramach zdiagnozowanych na swoim terenie potrzeb.

12. **Miejsca ewakuacji COVID – 19 do wykorzystania dla osób z Ukrainy – Pakiet społeczny – zadanie bezkosztowe, realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.**

W ramach Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej – Pakiet Społeczny, Samorząd Województwa Małopolskiego sfinansował utworzenie 362 miejsc w 10 powiatowych/miejskich centrach ewakuacji: w powiecie tarnowskim (w Radłowie), w powiecie bocheńskim (w Bochni), w powiecie brzeskim (Łysej Górze), w powiecie limanowskim 2 lokalizacje (Limanowa i Poręba Wielka), gorlickim (Bobowa), Krakowie – 2 lokalizacje, wadowickim (Wadowice), myślenickim (Myślenice), które będzie można wykorzystać na potrzeby związane z pobytem osób z Ukrainy. Zadanie realizowane w miesiącu marcu 2022 r.

PAKIET DOT. ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH, WOLONTARIATU I WSPÓŁPRACY Z JST

**budżet pakietu ponad 2,5 mln zł. Lider pakietu: Województwo Małopolskie,
Kancelaria Zarządu UMWM**

w 2022 roku, po 2 latach pandemii, świat stanął w obliczu wojny na Ukrainie. Bardzo ważną rolę odegrały organizacje pozarządowe i wolontariusze, które od pierwszych dni wojny zaangażowały się w pomoc, przede wszystkim pomoc humanitarną. Były punktem pierwszej pomocy dla uchodźców z Ukrainy w zapewnieniu podstawowych potrzeb tj. żywności, środków higienicznych czy noclegów.

W ramach pakietu dot. organizacji pozarządowych, wolontariatu i współpracy z JST, województwo małopolskie wsparło organizacje pozarządowe w działaniach na rzecz obywateli Ukrainy przebywających na terenie Małopolski, w szczególności w zakresie: koordynacji wolontariackich działań pomocowych, integracji w lokalnych wspólnotach oraz obowiązujących warunków prawnych.

Łącznie w ramach MTH, samorząd przekazał organizacjom pozarządowych ponad 2,5 mln zł na realizację działań z różnych obszarów wsparcia z zakresu pożytku publicznego, w tym: kultury, sportu, edukacji, środowiska, turystyki, ekologii, polityki społecznej i wolontariatu. Organizacje pozarządowe były również zaangażowane w realizację innych pakietów, m.in.: w ramach funduszy europejskich i wsparcia grantowego EFS, EFRR dla NGO i JST w zakresie integracji społecznej, rynku pracy, edukacji i zdrowia oraz infrastruktury społecznej.

W pierwszej kolejności uruchomiony został dla organizacji pozarządowych tryb tzw. *małych grantów* z art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W ramach, którego udzielono 16 dotacji na łączną kwotę 154,7 tys. zł w obszarze wsparcia koordynacji wolontariatu oraz 14 dotacji o łącznej wartości 116,6 tys. zł w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej.

Mając na względzie różnorodne potrzeby zarówno obywateli Ukrainy jak i mieszkańców naszego regionu, powstała oferta 7 otwartych konkursów ofert skierowanych do organizacji pozarządowych zrealizowanych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie:

1. **Pomocne Małopolskie - Siła Wolontariatu!** - realizatorem konkursu była Kancelaria Zarządu

- Liczba złożonych ofert /Liczba ofert odrzuconych formalnie: 14/2
- Liczba podpisanych umów: 9
- Wysokość środków finansowych 300 tys. zł

W ramach Konkursu zlecono realizację zadań, których celem był rozwój wolontariatu, kompetencji w zakresie koordynacji działań uchodźczych oraz stworzenie warunków sprzyjających angażowaniu się mieszkańców Małopolski w wolontariat na rzecz obywateli Ukrainy przebywających na terenie Małopolski. Celem była również popularyzacja idei wolontariatu wśród obywateli Ukrainy przybyłych na teren województwa małopolskiego i angażujących się w pomoc swoim rodakom i włączającym się w działania wolontariackie w małopolskich organizacjach pozarządowych.

W ramach zleconych zadań:

- odbyły się m.in.: szkolenia z zakresu wolontariatu, wizyty studyjne, plenerowe spotkania, medyczne badania przesiewowe, dzień polsko-ukraiński w Kinie Kijów, szkolenia z pierwszej pomocy;
- powstały: bajki polsko-ukraińskie, gra aktywizująca wolontariat, punkty koordynacyjne, punkt konsultacyjny zapewniający wsparcie merytoryczne i praktyczne dla wolontariuszy, punkt konsultacji medycznych.

W ramach poszczególnych zadań wolontariusze zapoznali się z najważniejszymi zagadnieniami dotyczącymi wolontariatu, zostali przeszkoleni m.in. w zakresie: psychologii i komunikacji pomocnych w pracy w uchodźcami; pracy z dziećmi z Ukrainy; udzielania pierwszej pomocy; posługiwania się językiem ukraińskim; doradztwa w sprawach urzędowych dla uchodźców.

W ramach zadań odbyło się ok. 166 godzin szkoleń i warsztatów, w których uczestniczyło ok. 250 osób oraz 100 godzin medycznych badań przesiewowych uchodźców z Ukrainy, w których skorzystało ok. 550 osób. Zrealizowane zadania przyczyniły się do rozwinięcia wolontariatu oraz zwiększenia świadomości uczestników szkoleń na temat ogólnej sytuacji w związku z napływem obywateli Ukrainy. Stworzono grę online dla wolontariuszy, w którą zagrało ponad 5200 osób. Zrealizowano również konkurs na inicjatywy wolontariackie w formie mini-grantów, dla szkolnego klubu wolontariatu, na realizację działań społecznych na rzecz dzieci i młodzieży pochodzenia ukraińskiego.

Realizowane zadania przyczyniły się do:

- popularyzacji wolontariatu wśród młodzieży, dorosłych i seniorów;
- wspierania i upowszechniania wolontariatu poprzez pozyskanie nowych wolontariuszy;
- szybkiej i efektywnej adaptacji uchodźców z Ukrainy do nowego środowiska ze szczególnym uwzględnieniem wdrożenia do polskiego systemu opieki zdrowotnej;

- wzmocnienia i profesjonalizacji działań wśród aktywnych wolontariuszy oraz adaptacji nowych wolontariuszy poprzez organizację m.in.: szkoleń, wykładów, spotkań edukacyjnych, gry online, kursów pierwszej pomocy dla wolontariuszy w różnych grupach wiekowych;
- podniesienia kompetencji osób odpowiedzialnych za koordynowanie pracy wolontariuszy;
- promocji dobrych praktyk poprzez organizację dwóch wizyt studyjnych wolontariuszy z Małopolski w województwach: podkarpackim oraz świętokrzyskim;
- wzmocnienia współpracy małopolskich organizacji pozarządowych z organizacjami pozarządowymi z innych województw.

2. Solidarna Kultura - realizatorem konkursu był Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- Liczba złożonych ofert /Liczba ofert odrzuconych formalnie: 24/4
- Liczba podpisanych umów: 18
- Wysokość środków finansowych : 457 tys. zł²

W ramach konkursu finansowane były zadania, których głównym celem była integracja mieszkańców Małopolski ze społecznością ukraińską, która opuściła swój kraj w obawie o utratę zdrowia lub życia w związku z trwającym konfliktem zbrojnym. Działania pozwalające na zagospodarowanie czasu wolnego oraz stwarzające warunki do poznawania naszej kultury poprzez organizację warsztatów, wystaw, spektakli i koncertów, które odbywały się we współpracy z podmiotami kultury z terenu Województwa Małopolskiego.

W ramach udzielonych dotacji dofinansowano najbardziej wartościowe przedsięwzięcia kulturalne i artystyczne w tym m.in.: Stowarzyszenie *Pro Bono Arte* (zadanie pn. Polsko-ukraiński Chór platformą integracji Polaków i Ukraińców w Nowym Sączu i powiecie nowosądeckim), Fundacja *Gotowi do działania* (zadanie pn. *Wyspa Nadziei* polsko-ukraińskie spotkania z muzyką), Stowarzyszenie Manko (zadanie pn. Małopolska kultura dla uchodźców z Ukrainy), Towarzystwo Inicjatyw lokalnych Libero w Brzeszczach (zadanie pn. *Z miłości do wolności*- solidarni z Ukrainą), Entuzjaści Uśmiechu Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Domosławicach (zadanie pn. Wokół żółbka jak u siebie. Polsko-Ukraińskie kolędowanie).

3. Polska- Ukraina. Poznajmy się w Małopolsce - realizatorem konkursu był Departament Edukacji

- Liczba złożonych ofert /Liczba ofert odrzuconych formalnie: 20/1
- Liczba podpisanych umów: 19
- Wysokość środków finansowych : 572 tys. zł

Celem konkursu było prowadzenie kursów nauki języka polskiego dla dzieci i młodzieży z Ukrainy oraz organizacja wydarzeń dla polskich i ukraińskich dzieci i młodzieży. Odbyły się warsztaty edukacyjne, warsztaty edukacyjno- krajoznawcze po Małopolsce, szkolenia, imprezy, pikniki, koncerty i eventy, konkursy, gry, zabawy, animacje czasu wolnego itp.). Celem była wzajemna integracja, poznanie polskiej kultury i tradycji, a także atrakcji turystycznych Małopolski.

W ramach dofinansowanych zadań zrealizowano:

- 1) Zajęcia edukacyjne z programowania, robotyki i druku 3D, spacer, wycieczki po Krakowie i okolicy, zwiedzanie w grupach językowych krakowskich muzeów, wydarzenia kulturalno-integracyjne (piknik w Krakowie i poza Krakowem), kursy języka polskiego, edukacyjne zajęcia artystyczne, zajęcia z tańca ludowego i śpiewu, spotkania i imprezy szachowe, zajęcia z kodowania, muzyczno-rytmiczne, plastyczne, matematyczno-logiczne, warsztaty tworzenia filmu animowanego;
- 2) projekt *Tańczący z witrażami* oparty na przedstawieniu sylwetki i twórczości Stanisława Wyspiańskiego, w ramach którego przeprowadzono:
 - 18 warsztatów nauki języka polskiego pt. *Polska mowa*,
 - 16 integracyjnych warsztatów rzemiosła witrażowego pt. *Żywioł szkła*,

² Zgodnie z uchwałą rozstrzygającą zostało dofinansowanych 20 zadań na kwotę 500 000,00 zł. Dwie organizacje zrezygnowały z realizacji zadań na kwotę 43 000,00 zł.

- 18 integracyjnych warsztatów tanecznych pt. *Chocholi taniec*.
- 3) dwa czterodniowe wyjazdy integracyjne do Gołkowic Górnych, do Centrum Wypoczynku JordaNova w powiecie nowosądeckim;
- 4) mikołajkowy piknik polsko-ukraiński;
- 5) koncerty poezji śpiewanej dla dzieci i młodzieży.

Łącznie zrealizowano ponad 70 wydarzeń, w których udział wzięło ok. 2500 uczestników.

4. Integracja przez Sport - realizatorem konkursu był Departament Sportu i Igrzysk Europejskich

- Liczba złożonych ofert/Liczba ofert odrzuconych formalnie: 5/2
- Liczba podpisanych umów: 1
- Wysokość środków finansowych : 109 tys. zł³

Realizacja zadania obejmowała aktywizację sportową oraz integrację dzieci i młodzieży z Polski i Ukrainy poprzez wspólne uczestnictwo w organizowanych na terenie województwa małopolskiego zawodach oraz pozalekcyjnych zajęciach sportowych. Efektem realizacji zadania było przeprowadzenie zajęć pozalekcyjnych w 17 szkołach z województwa małopolskiego. Łącznie przeprowadzono 352 godzin zajęć, w których uczestniczyło łącznie 297 osób, w tym dzieci 153 uczniów pochodzenia ukraińskiego.

5. Poznaj Małopolskę i Pokoloruj Małopolskę - realizatorem konkursu był Departament Turystyki

- Liczba złożonych ofert /Liczba ofert odrzuconych formalnie: 9/2
- Liczba podpisanych umów: 7
- Wysokość środków finansowych: 383,4 tys. zł

Celem konkursu było wsparcie zadań mających na celu aktywizację turystyczną i organizację czasu wolnego obywateli Ukrainy, a także ich integrację z mieszkańcami Małopolski poprzez organizację wycieczek i spacerów turystycznych po Małopolsce oraz wykonanie wydawnictw dla dzieci w polsko-ukraińskiej wersji językowej, prezentujących najważniejsze atrakcje turystyczne, przyrodnicze i kulturowe regionu. Zrealizowano 7 zadań. W ramach zadań przygotowano i przeprowadzono w terenie wycieczki i spaceru turystyczne dla obywateli polskich i ukraińskich. Wycieczki i spaceru przygotowane zostały w oparciu o autorskie programy, prowadzone przez przewodników turystycznych znających język ukraiński lub wspomagających się tłumaczem języka ukraińskiego. Wydano także pakiet 3 książeczek (kolorowanek) dla dzieci prezentujących, w sposób atrakcyjny i przystępny dla małego odbiorcy najważniejsze atrakcje i obiekty turystyczne, przyrodnicze i kulturowe Małopolski. Wydawnictwo miało charakter turystyczno-edukacyjny, pozwalający, poprzez zabawę, poznawać region, jego specyfikę, przyrodę, kulturę i zwyczaje. Pakiety kolorowanek zostały rozdystrybuowane, wśród punktów przyjmujących i aktywizujących obywateli Ukrainy.

6. Edukacja ekologiczna obywateli Ukrainy - realizatorem konkursu był Departament Środowiska

- Liczba złożonych ofert /Liczba ofert odrzuconych formalnie: 7/0
- Liczba podpisanych umów: 6
- Wysokość środków finansowych : 180,2 tys. zł

W ramach konkursu dofinansowano zadania z zakresu edukacji ekologicznej, które skierowane były do obywateli Ukrainy, przebywających na terenie Województwa Małopolskiego. Projekty polegały na prowadzeniu proekologicznych działań edukacyjnych dotyczących tematyki zapobiegania powstawaniu odpadów (w szczególności: organizacja wydarzeń/warsztatów, przygotowanie e-poradników/ dedykowanych stron internetowych, filmów edukacyjnych).

Efektem realizacji zadania jest budowanie i kreowanie świadomości ekologicznej oraz kształtowanie prawidłowej postawy ekologicznej, edukacja i propagowanie idei Zero Waste, propagowanie idei Gospodarki o Obiegu Zamkniętym, oraz Zapobiegania Powstawaniu Odpadów. W wydarzeniach

³ Zgodnie z uchwałą rozstrzygającą zostało dofinansowane 1 zadanie na kwotę 300 000,00. Podczas realizacji zadania – zakres rzeczowy zadania został pomniejszony, a także kwota środków finansowych do wysokości 109 000,00 zł.

zorganizowanych w ramach zadań udział wzięło ponad 500 osób, zorganizowanych zostało 36 warsztatów, 2 wycieczki, 1 kampania informacyjno – edukacyjna, 1 pokaz mody zero waste, 4 reportaże edukacyjne oraz 1 e – poradnik.

SRW MAŁOPOLSKA 2030

OBSZAR I MAŁOPOLANIE

Przedsięwzięcia strategiczne

Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
Rodzina w centrum	Pakiet inicjatyw zakładających rozwój i zwiększenie dostępności do usług społecznych realizowanych lokalnie poprzez ich dofinansowanie ze środków europejskich, a także szeroko zakrojone wsparcie i inkubowanie potencjalnych i faktycznych ich realizatorów. Opracowano merytorycznie i zbudżetowano wszystkie przedsięwzięcia składające się na całość pakietu. Jednocześnie realizowano projekt partnerski Inkubator Włączenia Społecznego, wchodzący w skład przedsięwzięcia.
Małopolski Tele-Anioł 2.0	Od 2024 roku będzie realizowany projekt pn. Małopolski Tele-Anioł 2.0., będący kontynuacją działającego w latach 2018 r. – 2023 r. projektu Małopolski Tele-Anioł. W ramach nowego projektu oprócz wsparcia teleopiekuńczego oraz usług opiekuńczych i sąsiedzkich, możliwe będzie również skorzystanie z telemedycyny oraz wsparcia dla rodzin w opiece nad osobami niesamodzielnymi. Przedsięwzięcie jest w fazie projektowania.
Cyfrowy Asystent	Realizowany po raz pierwszy w 2021 r., jako pilotaż mający na celu wsparcie służb pomocy społecznej w obszarze kompetencji cyfrowych i świadczenia usług on-line. Projekt był kontynuowany w 2022 r. – II edycja.
Rozwój systemu opieki zdrowotnej oraz działania profilaktyczne	Planowany pierwotnie <i>Rozwój Ośrodków Onkologicznych w Wojewódzkich Podmiotach Leczniczych w celu poprawy jakości i dostępności do diagnostyki i terapii chorób nowotworowych (Małopolska Onkologia)</i> oraz budowa Centrum Chorób Rzadkich nie znalazły finansowania w uzgodnionym z KE Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, co oznacza przesunięcie w czasie realizacji tego projektu, jego ograniczenie do wybranych elementów oraz poszukiwanie źródła finansowania dla pozostałych elementów projektu.
Bezpieczna Małopolska	Zwiększenie skuteczności i szybkości reagowania, jak również poprawa warunków pracy służb działających na rzecz bezpieczeństwa i ratownictwa w Województwie Małopolskim. W 2022r. wybrano Partnerów w ramach realizacji dwóch Projektów.
III Igrzyska Europejskie	W 2022 r. wykonano większość z zaplanowanych na ten rok działań m.in. w obszarze: bezpieczeństwa, hospitality, operacji obiektowych i infrastruktury, sportu, wolontariatu, transportu, HB i produkcji TV, mediów, promocji i marketingu, systemu biletowego, logistyki.
Centrum Muzyki w Krakowie	Przedmiotem projektu jest budowa nowej siedziby Filharmonii Krakowskiej celem zapewnienia jednostce optymalnych warunków prowadzenia działalności artystycznej, kulturalnej i edukacyjnej i tym samym poprawę jakości świadczonej oferty kulturalnej. Prowadzone są prace przygotowawcze związane z lokalizacją inwestycji i pozyskaniem źródeł finansowania.
Muzea domowe	W 2022 roku prowadzono działania „miękkie” służące ochronie i opiece nad dziedzictwem narodowym znajdującym się w muzeach domowych z terenu Małopolski poprzez m.in. działania związane z upowszechnianiem oraz wypracowaniem form współpracy między posiadaczami kolekcji, a profesjonalnymi muzeami.
Małopolskie dwory, zamki i grody – „zielona” odbudowa zabytków oraz adaptacja dla	Projekty wpisujące się w przedsięwzięcie pozostają na etapie przygotowania/planowania tj. projekt partnerski pn. <i>Małopolski dwór – „zielona” odnowa i odbudowa zabytków oraz adaptacja dla nowych funkcji</i>

nowych funkcji społeczno-gospodarczych	<i>społeczno-gospodarczych</i> , projekt pn. <i>Rewaloryzacja, konserwacja i rozszerzenie publicznych funkcji Muzeum Zamek w Dębnie</i> oraz projekt pn. <i>Zamek Lipowiec – klucz do wielkich historii</i> . Projekty ujęte zostały w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego (Uchwała Zarządu Województwa Małopolskiego nr 1503/22 z dnia 06.09.2022 roku) – załącznik nr 10 Wykaz projektów priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego.
Wirtualne Muzea Małopolski	Projekt dotyczący cyfryzacji zbiorów muzealnych, pozostający na etapie przygotowania/planowania. Projekt ujęty został w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego (Uchwała Zarządu Województwa Małopolskiego nr 1503/22 z dnia 06.09.2022 roku) - załącznik nr 10 Wykaz projektów priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego.
Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon	Przedmiotem projektu jest budowa miejsca służącego wsparciu rozwoju edukacji i nauki w województwie małopolskim. W roku 2022 kontynuowano prace budowlane przy budowie obiektu.
Małopolskie Laboratorium Wiedzy	Przedsięwzięcie obejmuje trzy projekty dotyczące realizacji programów dwujęzyczności, wspierania transformacji cyfrowej i wspierania uzdolnień – na etapie przygotowania. Planowane do realizacji z PR FEM 2021-2027.
Zawodowa Małopolska	Przedsięwzięcie wspierające politykę edukacyjną w obszarze zawodowym w Małopolsce i zacieśnienie współpracy pomiędzy sektorem przedsiębiorczości a sektorem szkolnictwa zawodowego oraz ułatwienie uczniom zdobywania kwalifikacji i doświadczeń zawodowych, a przedsiębiorcom pozyskiwanie pracowników i wpływ na ich przygotowanie do zawodu. Przedsięwzięcie na etapie przygotowania, planowane do realizacji z PR FEM 2021-2027.
Małopolski Dom Technologii	Przedsięwzięcie mające na celu edukację cyfrową pracowników sektora publicznego oraz przedsiębiorców i pracowników MŚP, w tym utworzenie Małopolskiego Domu Technologii. Przedsięwzięcie na etapie przygotowania, planowane do realizacji z PR FEM 2021-2027.
Małopolski Pociąg do kariery	Przedsięwzięcie polegające na wsparciu procesów uczenia się przez całe życie poprzez rozwój doradztwa zawodowego - na etapie przygotowania. Planowane do realizacji z PR FEM 2021-2027.
Pracujący – najlepsza inwestycja dla Małopolski	Przedsięwzięcie, w którego skład wchodzi m.in. projekt mający na celu wsparcie małopolskich pracodawców w zakresie opracowania oraz wdrożenia narzędzi zarządzania wiekiem w celu umożliwienia elastycznego reagowania na zmiany zachodzące na rynku pracy i utrzymanie pracowników. Realizacja projektu rozpocznie się w 2023 r. w ramach PR FEM 2021-2027.

1. MAŁOPOLSKIE RODZINY

Opracowanie: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Sprawozdanie zawarte w niniejszym rozdziale, to opis kilkudziesięciu inicjatyw realizowanych w 2022 r. przez Województwo Małopolskie z myślą o małopolskich rodzinach. Przedsięwzięcia były realizowane samodzielnie, we współpracy z Partnerami, ale również poprzez podmioty zewnętrzne, dla których Samorząd Województwa Małopolskiego występuje w roli donatora. Wśród nich znajdują się dwa przedsięwzięcia o charakterze strategicznym ujęte w Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030 - *Cyfrowy Asystent* i *Rodzina w Centrum* (w zakresie projektu *Inkubator Włączenia Społecznego*). Realizowany był także projekt *Małopolski Tele-Anioł*, który w rozszerzonej formule (przedsięwzięcie strategiczne *Małopolski Tele-Anioł 2.0*) będzie kontynuowany w kolejnych latach, jako inicjatywa wspierająca osoby niesamodzielne i ich rodziny.

Uruchamianiu przedsięwzięć strategicznych oraz innych działań na rzecz małopolskich rodzin towarzyszą prace nad Programami Strategicznymi. W 2022 r. :

- przyjęto *Wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych w Województwie Małopolskim na lata 2022-2027*;
- przyjęto projekt *Programu Strategicznego Srebrna Małopolska 2030 i skierowano go do konsultacji społecznych* (Program w zakresie polityki senioralnej);
- trwają prace nad Programem Strategicznym *Rodzina Małopolska 2030* (powołano Zespół Strategiczny oraz przygotowano projekt diagnozy programu).

W sumie, w obszarze 1. *Małopolskie Rodziny* w 2022 r. realizowanych było 39 różnorodnych przedsięwzięć – wieloletnie projekty finansowane ze środków unijnych, jednoroczne, ale często cykliczne, przedsięwzięcia realizowane przez Województwo Małopolskie ze środków własnych, także w formule otwartych konkursów ofert, małych grantów skierowanych do organizacji III sektora. Większość, bo 24 przedsięwzięcia (62%) to inicjatywy wieloletnie (w tym 17 pozostających w realizacji). W 2022 r. zakończono 21 inicjatyw, w tym 14 o charakterze jednorocznym i 7 wieloletnich. Wartość opisywanych inicjatyw to ponad 1 mld zł, w tym ponad 17,2 mln zł dotyczy projektów zakończonych w 2022 r. W 2022 r. łącznie wydatkowano ponad 178 mln zł.

W obszarze współdziałania z organizacjami pozarządowymi zwracają uwagę otwarte konkursy ofert wspierające małopolskie rodziny: *Pakiet dla Rodziny*, *Młode mamy – pomagamy!*, *W Rodzinie siła!*, *Rodzina z Serca*, w ramach których dofinansowano 41 inicjatyw małopolskich organizacji pozarządowych, na kwotę blisko 3,4 mln zł.

Podkreślić należy przedsięwzięcia wdrażane na gruncie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 (RPO WM 2014-2020) w ramach 9. Osi Priorytetowej *Region Spójny Społecznie*. Przede wszystkim, ze względu na toczące się procesy demograficzne należy zwrócić uwagę na pakiet projektów zwiększających dostępność Małopolan do usług opiekuńczych. W oparciu o zawarte umowy, wg zaktualizowanych danych na koniec 2022 r. efekty w regionie to 57 nowych placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób starszych oraz 19 centrów wsparcia opiekunów rodzinnych – utworzonych od początku wdrażania RPO WM. Z kolei dzięki realizacji projektu *Małopolski Tele-Anioł* osoby niesamodzielne w sytuacji zagrożenia życia mogły o każdej porze uzyskać pomoc ratownika medycznego dyżurującego w ramach Centrum Teleopieki utworzonego w projekcie. Projekt będzie kontynuowany, jako przedsięwzięcie strategiczne pn. *Małopolski Tele-Anioł 2.0*. Z kolei w ramach przedsięwzięć wdrażanych na gruncie RPO WM w ramach projektów adresowanych do dzieci, młodzieży i ich rodzin, wg zaktualizowanych danych, w Małopolsce powstało już 200 nowych placówek wsparcia dziennego i 38 ich filii (w ciągu całego okresu wdrażania).

Projekty własne Samorządu Województwa, to projekty innowacyjne, testujące, koordynacyjne – poszukujące nowych, lepszych rozwiązań w obszarze polityki społecznej, często projekty partnerskie, na które pozyskano środki zewnętrzne. Wśród rezultatów w tym obszarze można wymienić:

- 120 Małopolan - Rodziców dzieci do lat 3, którzy otrzymali wsparcie w Projekcie *Małopolska Niania 2.0* w 2022 r., a 895 od początku realizacji projektu;
- Uruchomienie sześciu mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami w ramach projektu Sami-Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w tym jednego mieszkania w 2022 r.;
- inkubowanie innowacji społecznych dzięki realizacji dwóch projektów ze środków zewnętrznych – *Inkubator Włączenia Społecznego* (60 rozwiązań) i *Inkubator Dostępności* (45 rozwiązań w ciągu trwania projektu, w tym 21 w 2022 roku).

1.1. Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

(MPI) Małopolska Niania 2.0 - zadanie w trakcie realizacji (2018-2023), w ramach środków RPO WM 2014-2020. Celem projektu, prowadzonego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie jest stworzenie warunków do podjęcia lub kontynuacji zatrudnienia przez rodziców dzieci w wieku do lat 3 oraz zwiększenie dostępności do usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w szczególności w gminach o ograniczonym dostępie do tych usług. Szczególne preferencje dotyczą rodziców pozostających bez pracy lub przebywających na urlopie związanym z rodzicielstwem, dzieci i rodziców z niepełnosprawnościami oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zawarto 120 Umów o powierzenie Grantu i wypłacono granty na łączną kwotę ok. 2,1 mln zł.

łącznie w Projekcie *Małopolska Niania 2.0* do końca 2022 r. wsparcie otrzymało 895 Małopolan - Rodziców dzieci w wieku do lat 3.

Całkowita wartość Projektu: 22,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem: 18,3 mln zł, w tym nakłady poniesione w 2022 r.: 2,8 mln zł.

Ośrodki Adopcyjne - Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na samorząd województwa realizację zadania zleconego z zakresu administracji rządowej w zakresie organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych (od 01.01.2012 r.).

Realizację zadań ustawowych zapewnia jednostka publiczna - Małopolski Ośrodek Adopcyjny w Nowym Sączu funkcjonujący w strukturze ROPS w Krakowie oraz podmioty niepubliczne. Realizację zadań ustawowych na okres lat 2018-2022 zlecono 3 podmiotom niepublicznym: Stowarzyszenie Rodzin Adopcyjnych i Zastępczych *Pro Familia*, Oddział Miejski Krakowski Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Krakowie, Towarzystwo Jezusowe Prowincji Polski Południowej. 31 grudnia 2022 r. upłynął 5-letni okres realizacji zadania przez w/w podmioty. 27 października Uchwałą nr 1830/22 ogłoszono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w zakresie realizacji zadania zleconego polegającego na organizowaniu i prowadzeniu ośrodków adopcyjnych w latach 2023 - 2027. Uchwałą nr 2177/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 13 grudnia 2022 r. w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert wybrano ponownie 3 w/w podmioty na prowadzenie 4 niepublicznych ośrodków adopcyjnych.

W 2022 r. wsparcie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych było realizowane w małopolskich ośrodkach adopcyjnych m.in: poprzez:

- prowadzenie poradnictwa socjalnego, prawnego oraz pedagogiczno-psychologicznego dla rodzin przysposabiających dzieci oraz rodzin naturalnych – 3 215 porad, skorzystały 963 osoby;
- prowadzenie grup wsparcia: dla kandydatów do przysposobienia oraz dla rodzin po adopcji, w których wzięło udział 446 osób;
- prowadzenie indywidualnego wsparcia post adopcyjnego dla rodzin po przysposobieniu oraz dzieci w nich przebywających - ze 841 spotkań skorzystało 558 osób.

Łączne nakłady finansowe w latach 2018-2022 wynoszą ponad 15,6 mln zł z budżetu państwa, w tym wydatki w 2022 r. – prawie 3,1 mln zł.

„Pakiet dla Rodziny” - Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego z obszaru działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka - zadanie zakończone, obejmujące lata 2021 i 2022 r., realizowane ze środków własnych Województwa Małopolskiego, adresowane do organizacji pozarządowych. W 2022 r. kontynuowano realizację 17 projektów. Projekty najczęściej oferowały: warsztaty i wsparcie dzieci i rodziców w formie poradni; konsultacje rodzinne: psycholog, pedagog, prawnik, grupy wsparcia, coaching rodzicielski, superwizja rodzicielska, podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców, działania wzmacniające więzi rodzinne, w szczególności poprzez propagowanie lub organizowanie wspólnej aktywności. Ze wsparcia w ramach konkursu skorzystało 800 osób. Całkowita wartość zadania 900 tys. zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 450 tys. zł.

„Młode Mamy - Pomagamy!” - Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego z obszaru działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka - zadanie zaplanowane na lata 2022-2023, ze środków własnych Województwa Małopolskiego, adresowane do organizacji pozarządowych. W 2022 r. dofinansowano 7 ofert. Projekty najczęściej oferowały: poradnictwo psychologiczne (w tym wsparcie okołoporodowe), pedagogiczne, rodzinne, prawne, działania wspierające w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności w pierwszych miesiącach życia dziecka, spotkania edukacyjne, rodzicielskie, integracyjne. Ze wsparcia w ramach konkursu skorzystało około 350 osób. Całkowita wartość zadania 955,1 tys. zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 455,1 tys. zł.

„W Rodzinie siła!” - Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego z obszaru działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka - zadanie realizowane w 2022 r., zakończone, prowadzone ze środków własnych Województwa Małopolskiego, adresowane do organizacji pozarządowych. Dofinansowano 10 ofert. Projekty najczęściej oferowały: warsztaty oraz wsparcie dzieci i rodziców w formie poradni; konsultacje rodzinne: psycholog, pedagog, prawnik, grupy wsparcia, coaching rodzicielski, superwizja rodzicielska, podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców, działania wzmacniające więzi rodzinne, w szczególności poprzez propagowanie lub organizowanie wspólnej aktywności. Ze wsparcia w ramach konkursu skorzystało ok. 500 osób. Całkowita wartość zadania i nakłady poniesione w 2022 r. blisko 500 tys. zł.

Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla osób realizujących takie zadania w gminach i powiatach województwa małopolskiego - zadanie zrealizowane. Działanie ujęte w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, realizowane z udziałem dotacji celowej przekazanej przez Wojewodę Małopolskiego.

Celem zadania jest podniesienie wiedzy, umiejętności i kompetencji kadr. Zakres merytoryczny szkoleń organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie obejmował: m.in. szkolenia specjalistyczne oraz superwizje dla zespołów interdyscyplinarnych na terenie wybranych małopolskich gmin; specjalistyczne szkolenia dla wszystkich zainteresowanych realizatorów procedury *Niebieskie Karty* z terenu całego województwa. W szkoleniach wzięło udział blisko 600 osób.

Całkowita wartość zadania i nakłady poniesione w 2022 r.: 137,2 tys. zł.

(INNE) Wsparcie wielospecjalistycznych zespołów wczesnej interwencji dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym lub zagrożonym niepełnosprawnością - przedsięwzięcie realizowane w ramach RPO WM 2014-2020, 9. Oś Priorytetowa *Region spójny społecznie*. Projekty adresowane są zarówno do kobiet spodziewających się dziecka, którym nie przysługują bezpłatne badania prenatalne z NFZ, jak i rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnościami.

Wartość projektów objętych umowami (z naboru w 2017 r.), wg zaktualizowanych danych, wyniosła ponad 23,4 mln zł, z czego wartość dofinansowania UE wyniosła ponad 19,9 mln zł. Wartość środków wydatkowanych łącznie do końca 2022 r.: niemal 18,5 mln zł, w tym w 2022 r.: prawie 3,2 mln zł.

W dofinansowanych projektach wsparciem objętych zostanie 7 170 osób, w tym z usług zdrowotnych skorzysta 6 696 osób. Wspartych zostanie 80 miejsc świadczenia takich usług. Do końca 2022 r.

z usług zdrowotnych skorzystało 6 318 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym 538 w 2022 r.). Ponadto wsparciem objęto 25 miejsc świadczenia usług zdrowotnych.

(INNE) Usługi wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej - przedsięwzięcie realizowane w ramach RPO WM 2014-2020, 9. Oś Priorytetowa *Region spójny społecznie*. Zakres udzielanego wsparcia obejmuje przede wszystkim tworzenie nowych placówek wsparcia dziennego (świetlice, koła zainteresowań, ogniska dla dzieci i młodzieży) lub wsparcie istniejących, pod warunkiem zwiększenia liczby miejsc lub rozszerzenia oferty.

Wartość projektów objętych umowami (z naborów w latach: 2017, 2018, 2019) wyniosła niemal 233,6 mln zł (w 2022 r. podpisano 13 umów), z czego wartość dofinansowania UE wyniosła prawie 198,6 mln zł. Do końca 2022 r. w projektach wydatkowano łącznie niemal 161,2 mln zł, w tym w 2022 r.: ponad 40,9 mln zł.

W ramach realizowanych projektów aktualnie przewiduje się utworzenie w Małopolsce 200 nowych placówek wsparcia dziennego z 38 filiami. W 23 istniejących wcześniej placówkach dofinansowano rozszerzenie oferty zajęć dla dzieci i młodzieży, w tym 14 filiach. Wsparciem planuje się objąć ponad 18,6 tys. młodych ludzi. Do końca 2022 r. z oferowanego wsparcia skorzystało ponad 17,8 tys. dzieci i młodzieży (w tym niemal 3,7 tys. w 2022 r.).

Dodatkowo, aktualnie 3 projekty w tym Poddziałaniu RPO WM 2014-2020 koncentrują się na wsparciu osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, zwiększeniu liczby miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej i promocji rodzicielstwa zastępczego.

1.2. Kampanie edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także propagujące ideę wolontariatu

Samorząd województwa od lat podejmuje działania wspierające upowszechnianie i rozwój wolontariatu na terenie Małopolski, w szczególności dzieci i młodzieży. Dzięki realizacji zadań publicznych z zakresu promocji i organizacji wolontariatu przygotowuje młodzież do dojrzałego życia w społeczeństwie przez uwrażliwienie ich na potrzeby innych. Promuje ideę wolontariatu, rozwija postawy zaangażowania społecznego, a także tworzy warunki współpracy dla wolontariuszy. Dzięki ogłaszanemu od 2006 roku otwartemu konkursowi ofert z obszaru promocji i organizacji wolontariatu na terenie województwa małopolskiego powstały lub wsparto działalność m.in. szkolnych kół wolontariatu, a także centrów wolontariatu, tworząc tym samym warunki do aktywnego włączenia młodzieży w życie społeczno-publiczne. W 2022 roku w ramach 17 zleconych zadań odbyło się ponad 220 szkoleń, warsztatów, różnego rodzaju inicjatyw i akcji wolontaryjnych promujących wolontariat, w tym 765 godz. samych szkoleń. Zrealizowano również targi i młodzieżowe gale wolontariatu, a także objęto wsparciem centra wolontariatu i szkolne kluby wolontariatu. Z powodzeniem zrealizowano również e-wolontariat, czyli wolontariat przez Internet, który łączy się z działaniami stacjonarnymi. Ta forma wolontariatu daje możliwość młodym ludziom zaangażowania się i zdobycia doświadczenia i nowych umiejętności bez wychodzenia z domu. Ponadto, przeprowadzono kilka kampanii społecznych m.in. *Wolontariat ma sens*, *Dzień dobrych uczynków*, w ramach których powstały filmy, publikacje, audycje radiowe czy też strony internetowe. Łącznie działaniami objętych zostało ponad 2000 osób, przede wszystkim dzieci i młodzież. Całkowita wartość projektów realizowanych w ramach budżetu województwa w 2022 roku: 400 tys. zł.

1.3. Rozwój oferty sprzyjającej aktywizacji i integracji społecznej, w tym w wymiarze międzypokoleniowym

(MPI) Małopolski Tele-Anioł - projekt realizowany w latach: 2018 r. - 2023 r., którego celem jest zorganizowanie systemu opieki z wykorzystaniem innowacyjnych technologii informacyjno-komunikacyjnych dla 6 300 niesamodzielnymi mieszkańców regionu. W ramach projektu podopieczni otrzymują bezpłatnie opaskę bezpieczeństwa, przy pomocy której mają możliwość całodobowego kontaktu z Centrum Teleopieki i wezwania pomocy w przypadku zagrożenia życia, zdrowia lub bezpieczeństwa. Dodatkowym wsparciem przewidzianym w projekcie dla osób samotnych oraz tych, którym rodzina z uzasadnionych przyczyn nie może zapewnić opieki, są usługi sąsiedzkie

i opiekuńcze, świadczone w miejscu zamieszkania, dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestnika. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: przeprowadzono 354 oceny materialno-życiowe kwalifikujące do udziału w projekcie (od początku realizacji projektu łącznie: 7 083 oceny), udzielono wsparcia w zakresie usług teleopiekuńczych 227 osobom (od początku realizacji projektu łącznie: 6 266 os.) oraz wsparcia w zakresie usług opiekuńczych i sąsiedzkich świadczonych w miejscu zamieszkania dla 193 osób (od początku realizacji projektu łącznie: 1 956). Usługi opiekuńcze w projekcie od początku realizacji wykonywało 1 667 osób, które zostały przeszkolone i uzyskały kwalifikacje do świadczenia usług opiekuńczych/sąsiedzkich. Pozyskano dodatkowe środki finansowe na wydłużenie okresu realizacji projektu do 30.06.2023 r., dzięki czemu z udziału w projekcie mogą skorzystać osoby będące na liście rezerwowej. *Małopolski Tele-Anioł* to projekt partnerski realizowany od 2018 r. przez Województwo Małopolskie, które pełni funkcję Lidera, wspólnie z Caritas Diecezji Kieleckiej oraz Stowarzyszeniem Europejski Instytut Rozwoju Regionalnego z Suchoj Beskidzkiej. Projekt będzie kontynuowany w formule poszerzonej o działania z zakresu telemedycyny oraz wsparcia dla rodzin w opiece nad osobami niesamodzielnymi (*Małopolski Tele-Anioł 2.0*) w ramach FEM 2021-2027.

Całkowita wartość projektu: 89 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 87,3 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 34,7 mln zł.

Aktywny Senior - Otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w zakresie wspierania funkcjonowania społecznego oraz przeciwdziałania wykluczeniu osób starszych - zadanie zakończone, realizowane w latach 2021-2022. Zadanie od 2019 r. o charakterze dwuletnim (realizowane od 2012 r. do 2018 r. w formule jednorocznej), prowadzone ze środków własnych Województwa Małopolskiego, adresowane do organizacji pozarządowych. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: dofinansowano 28 ofert. Projekty najczęściej oferowały: zajęcia edukacyjne, w tym edukację w zakresie aktywności obywatelskiej, warsztaty rękodzielnicze, przedsięwzięcia turystyczne, krajoznawcze, wydarzenia kulturalne, wolontariat seniorów, promocję zdrowego stylu życia – warsztaty, wykłady, rekreację i rehabilitację ruchową, naukę obsługi komputera i korzystania z Internetu, integrację międzypokoleniową. Z dofinansowanych projektów korzysta ok. 3 tys. seniorów z całej Małopolski.

Całkowita wartość zadania 1 mln zł, poniesione nakłady ogółem 1 mln zł, a nakłady poniesione w 2022 r.: 500 tys. zł.

XVI Plebiscyt Poza Stereotypem – Senior i Seniorka Roku - Zadanie o charakterze jednorocznym realizowane cyklicznie od 2007 r. ze środków własnych Województwa Małopolskiego. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: ogłoszono Plebiscyt, kapituła Plebiscytu rozpatrzyła 32 zgłoszenia, wyłoniono 2 laureatów, przyznano 11 wyróżnień. Od początku konkursu Województwo Małopolskie nagrodziło 32 aktywnych Małopolan, a 66 wyróżniło. Seniorką Roku została Pani Cecylia Złahoda z Oświęcimia, Seniosem Roku Pan Kazimierz Królik z Mogilan. Całkowita wartość zadania w 2022 r.: 39,1 tys. zł

Małopolska Rada ds. Polityki Senioralnej - została powołana Uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 31 grudnia 2013 r., jako pierwsza rada o zasięgu regionalnym. Jest organem opiniująco-doradczym Zarządu Województwa Małopolskiego. I kadencja Rady obejmowała lata 2013-2017, II kadencja przebiegała w latach 2017-2021.

W 2022 r. powołano Małopolską Radę ds. Polityki Senioralnej III kadencji. W skład Rady wchodzi: przedstawiciele Samorządu Województwa Małopolskiego, uniwersytetów trzeciego wieku, środowiska naukowego, organizacji pozarządowych, gminnych rad seniorów, Konsultant Wojewódzki w dziedzinie Geriatrii, przedstawiciele Ogólnopolskiego Porozumienia o Współpracy Rad Seniorów z Małopolski oraz jednostek samorządu terytorialnego. W 2022 r. odbyły się dwa posiedzenia Rady.

Projekt Animator społeczny środowisk seniorskich - realizowany od 2017 r. W ramach projektu, w 2022 r. (zadanie zakończone) zorganizowano warsztat dla liderów, animatorów środowisk lokalnych, przedstawicieli organizacji senioralnych z elementami kształcenia kompetencji cyfrowych i działań antykryzysowych. Projekt ma na celu wyposażenie uczestników w wiedzę i umiejętności w zakresie możliwości aktywizacji i realizacji wsparcia osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem nowych technologii, diagnozowania potrzeb środowiska seniorów, skutecznego aplikowania o środki zewnętrzne, animowania działań na rzecz seniorów, organizacji czasu wolnego, a także umiejętności korzystania z internetowych środków komunikacji.

Małe granty na rzecz rodziny, osób starszych - w ramach realizacji tzw. małych grantów w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zawarto 26 umów z organizacjami pozarządowymi na łączną kwotę 189,2 tys. zł (działania na rzecz rodziny – 11 umów: 87 tys. zł, działania na rzecz osób starszych – 15 umów: 102,2 tys. zł.).

1.4. Pomoc osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami poprzez środowiskowe formy aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego i opieki całodobowej

Konkursy ofert dla organizacji pozarządowych z zakresu rehabilitacji zawodowej i leczniczej osób niepełnosprawnych finansowane ze środków PFRON, będących w dyspozycji Województwa Małopolskiego.

Zrealizowane projekty polegały na:

- organizowaniu lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych – 12 projektów,
- prowadzeniu grupowych i indywidualnych zajęć usprawniających – 5 projektów,
- świadczeniu usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych – 3 projekty.
- organizowaniu i prowadzeniu szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej – 3 projekty,
- organizowaniu i prowadzeniu szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób niepełnosprawnych, opiekunów, kadry i wolontariuszy – 3 projekty,
- prowadzeniu poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielaniu informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego i pomocy technicznej – 2 projekty,
- organizowaniu i prowadzeniu zintegrowanych działań na rzecz włączania osób niepełnosprawnych w rynek pracy – 1 projekt,
- prowadzeniu rehabilitacji osób niepełnosprawnych w różnych typach placówek – 1 projekt,
- prowadzeniu kampanii informacyjnych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji – 1 projekt.

W rezultacie zrealizowanych zostało 31 projektów na łączną kwotę 1 mln zł.

Inwestycje w obiektach służących rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami - Do zadań samorządu województwa należy tworzenie takich warunków lokalowych, które umożliwiają osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym na równi z osobami sprawnymi. Takie podejście jest podstawą wszelkich działań kierowanych do tej grupy społecznej. W celu zwiększenia dostępności osób z niepełnosprawnościami do wszystkich sfer życia społecznego Samorząd Województwa realizuje zadanie ustawowe pod nazwą *dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy Prawo budowlane, dotyczące obiektów służących rehabilitacji,*

w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów. W 2022 r. samorząd udzielił dofinansowania 21 wnioskodawcom, przyznając na to zadanie 6 mln zł.

Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych województwa małopolskiego w obszarze edukacji prozdrowotnej dla małopolskich seniorów *Zdrowy i aktywny senior*. Okres realizacji: 2020-2022 r. W 2022 r. w ramach konkursu dofinansowano 5 zadań polegających m.in. na przygotowaniu i przeprowadzeniu cyklu wykładów, kursów, warsztatów, spotkań, konsultacji mających na celu edukację osób starszych (tj. w wieku 50 lat i więcej) na temat zdrowego stylu życia oraz opracowanie raportu zawierającego rekomendacje dla władz województwa dotyczące kierunków wsparcia osób starszych w regionie.

Całkowita wartość zadania: 498,5 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 498,5 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 250 tys. zł.

Małopolski Kongres Srebrnej Gospodarki - coroczne wydarzenie pełniące rolę forum wymiany doświadczeń i przestrzeni przyjaznej dla debaty nad tym, jakie działania powinny zostać podjęte przez samorządy, uczelnie, organizacje pozarządowe oraz biznes, żeby zacząć dynamicznie rozwijać sektor srebrnej gospodarki w Małopolsce. W wydarzeniu biorą udział eksperci i praktycy od problematyki polityki senioralnej z kraju i zagranicy, a także przedstawiciele środowisk senioralnych.

V Małopolski Kongres Srebrnej Gospodarki odbył się 7 listopada 2022 roku. Tematem przewodnim była sytuacja osób starszych po pandemii i nowe wyzwania dla polityki senioralnej w postpandemicznej rzeczywistości w kontekście możliwości wsparcia publicznego najbardziej poszkodowanych grup. Poruszony został także temat edukacji w późnej dorosłości. Podczas Kongresu nastąpiła pierwsza publiczna odsłona **portalu internetowego www.senioralna.malopolska.pl**. Jest to nowy serwis dedykowany małopolskim seniorom o charakterze informacyjno-edukacyjnym, który w przystępny sposób propaguje wszelkie formy zdrowego i aktywnego starzenia się oraz dostarcza aktualnych informacji na temat działań

i projektów z zakresu polityki senioralnej Województwa Małopolskiego w obszarach: zdrowia i opieki, edukacji i rozwoju, kultury i turystyki, nowych technologii i Internetu.

Całkowita wartość Kongresu: 310,7 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 310,7 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 15,7 tys. zł.

Całkowita wartość portalu: 114,4 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 97,2 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 97,2 tys. zł.

(MPI) Projekt międzynarodowy ITHACA - Innowacje w zdrowiu i opiece dla wszystkich, realizacja: 2017-2022 r., projekt zakończony, współfinansowany z Programu Interreg Europa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: W 2022 r. realizowane były działania w ramach przedłużenia projektu ITHACA związane z badaniem wpływu pandemii COVID-19 na rynek usług społecznych i zdrowotnych w regionach partnerskich oraz z procesem wzajemnego uczenia się. Wzięto udział w międzyregionalnych warsztatach *peer-review* w Liverpoolu, Kraju Basków (online) i Mannheim. Warsztaty poświęcone były m.in. wpływowi pandemii COVID-19 na rozwój innowacyjnych rozwiązań w dziedzinie teleopieki i telemedycyny, procesom cyfryzacji w opiece zdrowotnej i społecznej, wsparciu technologicznemu lekarzy i pacjentów w dobie pandemii oraz rozwojowi opieki skoordynowanej. Zorganizowano międzyregionalne warsztaty *peer-review* w Krakowie poświęcone wykorzystaniu innowacji technologicznych i społecznych w celu przeciwdziałania skutkom izolacji, w tym dbaniu o zdrowie psychiczne. Zorganizowano spotkanie podsumowujące prace regionalnej grupy interesariuszy projektu ITHACA połączone z warsztatami Zespołu Zadaniowego ds. Programu Strategicznego Srebrna Małopolska 2030 dotyczącymi zdrowia i opieki (interesariusze projektu ITHACA byli zaangażowani w prace Zespołu jako eksperci). Na zakończenie realizacji projektu odbyła się

konferencja konsorcjum projektu ITHACA dotycząca podsumowania działań oraz możliwości współpracy w przyszłości (Mannheim, Niemcy).

Całkowita wartość projektu: 915,4 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 915,4 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 128,5 tys. zł.

(MPI) Projekt międzynarodowy HoCare2.0 - Dostarczanie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie opieki domowej poprzez wzmocnienie współpracy w ramach poczwórnej helisy oraz

wdrażanie zasad współtworzenia w terytorialnych ekosystemach innowacji realizowany w latach 2019-2022 (zakończony), współfinansowany z Programu Interreg Europa Środkowa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: opracowano ostateczną wersję Planu Wdrażania dla opieki domowej wraz z planem finansowym, zorganizowano międzynarodowe spotkanie ewaluacyjne w Krakowie połączone z posiedzeniem Komitetu Sterującego projektu i spotkaniem partnerów, opracowano raport z monitoringu i ewaluacji siedmiu pilotaży usług publicznych w regionach HoCare2.0 oraz raport podsumowujący międzynarodowe spotkanie ewaluacyjne. Innowacyjna usługa opieki domowej (Asystent Leczenia Żywnościowego, strona internetowa)

otrzymały wyróżnienie w konkursie *Innowacyjny Samorząd* organizowanym przez Polską Agencję Prasową.

Całkowita wartość projektu: 678,7 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 678,7 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 110 tys. zł.

Małe granty na rzecz osób z niepełnosprawnościami – w 2022 r. w ramach realizacji tzw. małych grantów w trybie art. 19 a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zawarto 20 umów z organizacjami pozarządowymi na łączną kwotę 137 tys. zł.

(INNE) Wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób starszych – konkursy realizowane w ramach RPO WM 2014-2020. Zakres udzielanego dofinansowania obejmuje wsparcie dla tworzenia i/lub działalności placówek oferujących oddziaływanie terapeutyczne i inne zapewniające utrzymanie optymalnego stanu psychofizycznego, samodzielności i aktywności uczestników i niedopuszczanie do pogłębiania się dysfunkcji, a także edukację osób niesamodzielnych i ich rodzin. Wartość projektów objętych umowami, według zaktualizowanych danych z poziomu wdrażania, (z naborów w 2016 r., 2017 r. i 2019 r.) wyniosła ponad 118,6 mln zł, z czego wartość dofinansowania UE wyniosła ponad 100,8 mln zł. Do końca 2022 r. łącznie w projektach wydatkowano niemal 94,9 mln zł, w tym w 2022 r.: prawie 16 mln zł. Efektem realizowanych projektów jest utworzenie 45 nowych placówek zapewniających dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych w Małopolsce i rozszerzenie zakresu działalności 6 kolejnych placówek. Wsparciem w dofinansowanych projektach planuje się objąć 3 693 starszych osób. Do końca 2022 r. wsparciem objęto 3 497 małopolskich seniorów (w tym 440 w 2022 r.).

1.5 Pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

(INNE) Działania wspierające opiekunów nieformalnych osób niesamodzielnych, poprzez uruchomienie centrów wsparcia - przedsięwzięcie realizowane w ramach RPO WM 2014-2020. Aktualna wartość projektów objętych umowami (z naborów w 2016 r., 2017 r. i 2019 r.) wynosi niemal 36,1 mln zł, z czego wartość dofinansowania UE ponad 30,6 mln zł. Wartość środków wydatkowanych łącznie do końca 2022 r.: prawie 27,5 mln zł, w tym w 2022 r.: ponad 7,6 mln zł.

W wyniku realizacji dofinansowanych projektów, dla których zawarto umowy do końca 2022 r. powstało 11 centrów wsparcia opiekunów rodzinnych osób niesamodzielnych, a w 4 wsparcie

przyznano na rozszerzenie zakresu działalności. Wsparciem w dofinansowanych projektach planuje się objąć 10 506 osób. Do końca 2022 r. wsparciem objęto 9 068 osoby (w tym 2 675 w 2022 r.). Jednocześnie dofinansowano 9 projektów (z naborów w 2017 r. i 2019 r.) łączących obie ww. usługi społeczne, czyli prowadzenie placówki opieki dziennej dla seniorów (12 nowych placówek i rozszerzenie działalności 2 miejsc) oraz prowadzenie centrum wsparcia opiekunów rodzinnych osób niesamodzielnych (8 nowych, 1 wsparte w dotychczasowej działalności). Wsparciem w tego rodzaju projektach planuje się objąć kolejne 2 893 osoby. Łączna wartość tego rodzaju projektów to ponad 38 mln zł. Wartość środków wydatkowanych łącznie do końca 2022 r.: niemal 23,3 mln zł, w tym w 2022 r.: prawie 9,8 mln zł.

1.6 Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym poprzez działania w zakresie interwencji kryzysowej

(INNE) Wsparcie dla tworzenia i/lub działalności ośrodków interwencji kryzysowej - konkurs w ramach RPO WM 2014-2020. Zakres udzielanego wsparcia obejmuje tworzenie nowych ośrodków interwencji kryzysowej lub rozwój istniejących jednostek.

Wartość projektów objętych umowami (z naborów w 2016 r. i 2019 r.) wyniosła ponad 27,2 mln zł, z czego wartość dofinansowania UE wyniosła ponad 23,1 mln zł. Wartość środków wydatkowanych łącznie do końca 2022 r.: niemal 19,7 mln zł, w tym w 2022 r.: ponad 4,4 mln zł.

W ramach projektów utworzono 3 nowe ośrodki interwencji kryzysowej, a w 5 kolejnych rozszerzano ofertę wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemami i sytuacjami kryzysowymi. Wsparciem w dofinansowanych projektach planuje się objąć 8 210 osób. Do końca 2022 r. wsparciem objęto 7 519 mieszkańców Małopolski (w tym 1 647 w 2022 r.).

(INNE) Aktywna integracja osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym - konkursy w ramach RPO WM 2014-2020, w których realizuje się kompleksowe programy na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W programach tych możliwe jest wykorzystanie szerokiego katalogu instrumentów aktywizacji o charakterze społecznym, zawodowym czy edukacyjnym, dopasowanych do indywidualnych potrzeb osób i rodzin obejmowanych wsparciem.

Aktywna integracja – projekty konkursowe wyłącznie dla OPS/PCPR - wartość projektów objętych umowami (z naborów w 2015, 2017 i 2019 r.) wyniosła niemal 192,7 mln zł, z czego wartość dofinansowania UE wyniosła prawie 163,6 mln zł. Wartość środków wydatkowanych łącznie do końca 2022 r.: niemal 154,8 mln zł, w tym w 2022 r.: ponad 26,3 mln zł.

Aktualnie wsparciem w ramach projektów planuje się objąć 13 451 osób. Do końca 2022 r. ze wsparcia oferowanego w projektach skorzystało już 13 360 mieszkańców, z czego w 2022 r.: 1 596 osób.

Aktywna integracja – projekty konkursowe

Wartość projektów objętych umowami (z naborów w 2016, 2017 i 2019 r.) wyniosła ponad 169,7 mln zł, z czego wartość dofinansowania UE wyniosła ponad 143,8 mln zł. Do końca 2022 r. w projektach wydatkowano łącznie niemal 149 mln zł, w tym w 2022 r.: niemal 10,9 mln zł. Wsparciem w ramach projektów planuje się objąć 9 225 osób. Do końca 2022 r. ze wsparcia oferowanego w projektach skorzystało już 9 581 mieszkańców zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym, z czego w 2022 r. 427 osób.

1.7 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego

(MPI) Sami-Dzielni! Nowe standardy mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi - projekt partnerski realizowany przez Województwo Małopolskie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie (Lider) wspólnie z Gminą Miasta Tarnowa, Gminą Miejską Kraków, Gminą Wieprz oraz Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Tarnowie (do września 2019 r.), ze Stowarzyszeniem na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego KLUCZ (od września 2019 r.) i Gminą

Zakliczyn (od lipca 2020 r.). Zadanie w trakcie realizacji, zaplanowane na lata 2018-2023 ze środków PO WER. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku:

- realizowano pilotażowe wdrożenie standardu usług mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi (z wykorzystaniem lokali komunalnych oraz lokali własnych osób z niepełnosprawnościami) na terenie 5 gmin (Tarnów, Kraków, Wieprz, Klucze, Zakliczyn), usługami objęto 60 nowych osób;
- dla personelu świadczącego usługi, w ramach pilotażu zorganizowano i przeprowadzono 58 sesji superwizji oraz 5 szkoleń, a także zorganizowano 5 wizyt studyjnych;
- uruchomiono w Krakowie trzecie mieszkanie wspomaganie dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi;
- zrealizowano 2 działania upowszechniające opracowany i wdrożony w ramach projektu standard usług mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi - łącznie w tych działaniach wzięło udział 40 przedstawicieli 12 jednostek samorządu terytorialnego i 16 organizacji pozarządowych prowadzących działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Od początku realizacji projektu:

- opracowano standard usług mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi;
- uruchomiono 6 mieszkań wspomaganych na terenie gmin: Kraków, Wieprz, Klucze, Zakliczyn;
- realizowane jest pilotażowe wdrożenie standardu na terenie 5 gmin (Kraków, Wieprz, Klucze, Zakliczyn, Tarnów);
- w ramach projektu łącznie usługami objęto 185 osób, w tym 146 osób pełnoletnich z niepełnosprawnościami sprzężonymi i 39 rodziców/opiekunów tych osób oraz zrealizowano ok. 37 tys. godzin usług.

Całkowita wartość projektu: 16,1 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 14 mln zł, nakłady poniesione w 2022 roku: 2,8 mln zł.

1.8 Działania z zakresu systemu pieczy zastępczej zgodne z zasadami deinstytucjonalizacji oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków

Rodzina z Serca - Otwarty konkurs ofert na realizację zdań publicznych Województwa Małopolskiego z obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - zadanie realizowane w latach 2022-2023, ze środków własnych Województwa Małopolskiego, adresowane do organizacji pozarządowych. W 2022 r. dofinansowano 7 ofert. Projekty najczęściej oferowały: terapię indywidualną / grupową, pomoc specjalistów z różnych dziedzin (w tym: psycholog, neuropsycholog, psychoterapeuta, psychiatrą dziecięcą), superwizje indywidualne/grupowe, psychoterapię, realizację turnusów terapeutyczno-wspierająco-szkoleniowych. Ze wsparcia w ramach konkursu skorzystało około 350 osób.

Całkowita wartość zadania 1 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 500 tys. zł.

Kongres Rodzinnej Pieczy Zastępczej ma na celu wzmocnienie rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez budowanie w społeczeństwie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego. Gala finałowa Kongresu to okazja do integracji środowiska rodzin zastępczych i promowania tej instytucji oraz kadr podejmujących pracę z rodziną. W 2022 r. w ramach Kongresu odbyły się trzy wydarzenia, wzięło w nich udział ponad 400 uczestników:

- spotkanie przedstawicieli rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, kadry systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej pn. *Rodzina z serca – szanse i wyzwania rodzicielstwa zastępczego*;
- wspólne spotkanie Komisji Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Komisji Polityki Prorodzinnej i Społecznej Sejmiku Województwa Małopolskiego;
- uroczysta Gala Rodzicielstwa Zastępczego - rodziny zastępcze zostały uhonorowane Małopolską Nagrodą Polonia Minor.

Nakłady budżetu województwa ogółem i poniesione w 2022 r.: 57,6 tys. zł.

Projekt Turnus terapeutyczny dla zawodowych rodzin zastępczych – realizowany ze środków budżetu województwa, obejmujący organizację kilkudniowego wyjazdu edukacyjnego dla rodzin zastępczych zawodowych. Celem wyjazdu jest udzielenie wsparcia całym rodzinom zastępczym tj. rodzicom, dzieciom przebywającym w pieczy oraz dzieciom biologicznym poprzez: organizację w szczególności szkoleń / warsztatów / spotkań integracyjnych / grup wsparcia / zajęć animacyjnych dla dzieci / rekreacyjnych / korekcyjno– edukacyjnych. W 2022 r. w 5 dniowym turnusie wzięło udział 12 rodzin zawodowych z Małopolski (51 osób, w tym 31 dzieci i 19 opiekunów).

Nakłady poniesione w 2022 r.: 143 tys. zł.

1.9 Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej

(MPI) (S) Projekt CYFROWY ASYSTENT – podnoszenie kompetencji cyfrowych służb społecznych (pilotaż) - realizowany po raz pierwszy w 2021 r., ze środków Województwa Małopolskiego. Celem projektu jest wsparcie kadr w obszarze kompetencji cyfrowych i świadczenia usług on-line. Pracownicy socjalni, asystenci rodziny czy opiekunowie osób starszych podczas 20-godzinnego szkolenia poznawali i doskonalili umiejętności pracy na najpopularniejszych platformach komunikacyjnych, a także ePUAP. Uczestnicy projektu zapoznali się również z zasadami bezpiecznego korzystania z aplikacji i narzędzi w przestrzeni wirtualnej, dodatkowo wzięli udział w 6-godzinnych konsultacjach. W szkoleniu wzięło udział 37 pracowników ośrodków pomocy społecznej (powiatowych centrów pomocy rodzinie, domów pomocy społecznych, środowiskowych domów samopomocy) oraz placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Całkowita wartość zadania, poniesione nakłady ogółem i w 2022 r.: 9,3 tys. zł.

(MPI) Projekt Doskonalenie kompetencji kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej Zakończony 30.11.2022 r., prowadzony przez Województwo Małopolskie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie w partnerstwie 4 województw: śląskiego (Lider), dolnośląskiego, opolskiego oraz małopolskiego, w ramach PO WER. Projekt był kontynuacją podnoszenia kompetencji kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz służb zaangażowanych w realizację zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zakres rzeczowy zrealizowany w całym okresie realizacji projektu (2020-2022):

- szkolenia z 28 tematów dla 76 grup szkoleniowych, łącznie dla 1251 osób
 - przedstawicieli systemu wspierania rodziny i służb współpracujących z terenu województwa małopolskiego,
- 12 sesji superwizji dla 10 grup uczestników (łącznie 480 godzin superwizji), 100 osób objęto wsparciem superwizyjnym.

Całkowita wartość projektu dla Województwa Małopolskiego i nakłady poniesione ogółem: 755,5 tys. zł, w tym w 2022 r.: 330,5 tys. zł.

Projekt Pakiet dla Pomagających - podnoszenie kwalifikacji oraz wsparcie superwizyjno-terapeutyczne dla kadr systemu pomocy i integracji społecznej w Małopolsce, w szczególności placówek całodobowych – zadanie realizowane ze środków Województwa Małopolskiego, mające na celu podnoszenie kompetencji i wsparcie służb pomocy i integracji społecznej, w tym domów pomocy społecznej, szczególnie dotkniętych skutkami pandemii. W ramach projektu w 2022 r. zorganizowano spotkania superwizyjne dla pracowników domów pomocy społecznej i środowiskowych domów

samopomocy – 6 grup, 75 uczestników oraz szkolenia dla pracowników domów pomocy społecznej, ośrodków pomocy społecznej i środowiskowych domów samopomocy – 6 grup, 283 uczestników. Całkowita wartość zadania, poniesione nakłady ogółem i w 2022 r.: 32 000 zł.

(MPI/S) Inkubator Włączenia Społecznego - projekt w trakcie realizacji (2020-2023) ze środków PO WER, prowadzony przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie (lider) w partnerstwie z Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego i Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dzięki mechanizmowi grantowemu przewidzianemu w projekcie możliwa jest inkubacja, w tym testowanie i upowszechnianie nowych, załączkowych pomysłów, które pozwolą na szybsze, skuteczniejsze i bardziej wydajne rozwiązywanie problemów w obszarze wykluczenia społecznego. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.:

- Przeprowadzono ostatni etap animacji lokalnej i rekrutacji przyszłych innowatorów społecznych.
- Przeprowadzono ostatnią turę naboru na innowacje społeczne. Łącznie w całym konkursie wpłynęło 251 zgłoszeń, z których wyłoniono 60 innowatorów społecznych. Zawarto 55 umów o grant. Wśród przykładów innowacji społecznych można wymienić: *EDKI - Terapeutyczne kredki dla dzieci ze spastycznością kończyny górnej* pomagające ćwiczyć i wzmacniać zarówno dłoń, jak i całą rękę, łącząc rehabilitację z zabawą; *Merkury - symulator kiosków samoobsługowych*, który pomaga seniorom poznać działanie paczkomatu czy kasy samoobsługowej w bezpiecznych warunkach; *Mobilny pomocnik dydaktyczno-sensoryczny dla uczniów/studentów z ASD* to rodzaj przenośnej osłony pozwalającej uczniowi odseparować się od rozpraszających, zbyt stymulujących bodźców podczas nauki, a jednocześnie wyposażony jest w narzędzia ułatwiające uczniowi ze spektrum autyzmu organizację nauki własnej i komunikację z nauczycielem.
- Przeprowadzono 1 edycję Akademii Innowatorów Społecznych.

Całkowita wartość projektu: 6 mln zł, poniesione nakłady ogółem 4,5 mln zł, w tym w 2022 r.: 3,3 mln zł. Projekt w całości realizowany ze źródeł zewnętrznych.

(MPI) Inkubator Dostępności - zadanie zakończone (2019-2022) realizowane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie (lider) i Fundację Instytutu Rozwoju Regionalnego ze środków PO WER. Zadaniem projektu było niwelowanie barier w dostępie do usług, produktów i przestrzeni publicznej dla osób o ograniczonej mobilności, percepcji, starszych i z niepełnosprawnościami. Innowacje społeczne w tym obszarze są wspierane poprzez udzielanie grantu na tworzenie i testowanie nowych rozwiązań. Zakres rzeczowy zrealizowany w projekcie:

- Przeprowadzono ogólnopolską akcję konsultacyjno-informacyjną o ofercie przedsięwzięcia;
- Zrealizowano 3 maratony projektowania innowacji – Innovathony dla dostępności, w ramach których uczestnicy w duchu metodyki Design Thinking opracowywali prototypy rozwiązań zwiększających dostępność do przestrzeni publicznej;
- Przeprowadzono dwie tury Konkursu na innowacje społeczne – wpłynęło 138 wniosków, udzielono 45 grantów na realizację innowacji społecznych – np. *Kaski binauralne – Sztuczna Głowa* umożliwiające osobom, które tracą wzrok lub niedawno go straciły trening samodzielności przestrzennej we własnym domu; *Nakręcenie na aktywność* - aplikacja za pomocą której społeczność osób z różnymi niepełnosprawnościami poszerza i uzupełnia bazę/mapę miejsc dostępnych; *Urzędowy Ambaras* planszowa gra edukująca osoby z niepełnosprawnością intelektualną w obszarze aktywności społecznej (wizyty w różnych typach urzędu); *AuTyzm i Ja* - narzędzie (moduł edukacyjny dla rodziców i nauczycieli oraz aplikacja monitorująca zachowania w różnych obszarach) pomagające funkcjonować dzieciom ze spektrum autyzmu w przedszkolu;
- Prowadzono inkubację wyłonionych innowacji społecznych tj. opracowywano prototyp każdej innowacji, przeprowadzono ich test, ewaluację i opracowano plan rozwoju;
- Prowadzono szerokie konsultacje testowanych innowacji w ramach *Salonu innowacji*;

- Wyłoniono 9 przetestowanych innowacji do upowszechnienia – *Strażnik* - aplikacja wykrywająca alarmy dźwiękowe pochodzące z np. czujek tlenku węgla, alarmów przeciwpożarowych i przekazująca informacje o nich użytkownikowi z dysfunkcją narządu słuchu/Głuchemu; *Wibraap* – instrument elektroniczny i aplikacja do odczuwania dźwięku przez wibracje; *Gra o zdrowie* – gra planszowa wspierająca osoby doświadczające kryzysów psychicznych w powrocie na rynek pracy, edukująca w zakresie prawa pracy, ale też w obszarze relacji międzyludzkich w miejscu zatrudnienia; *Himalaje Autyzmu* - model pracy z osobami przejawiającymi trudne zachowania stworzony na potrzeby wizyt w palcówkach medycznych; *Hop Hop* - mobilny plac zabaw - meblozabawka wspomagająca rozwój ruchowy i rehabilitację dzieci w wieku przedszkolnym z trudnościami motorycznymi. Rozwiązanie dzięki lekkiej, modułowej konstrukcji może być wykorzystywane w przestrzeni domowej; *Wsparcie imprez masowych dla osób z niepełnosprawnością wzroku* - modułowe mobilne maty naprowadzające; *Zakupy na jednym wózku z dzieckiem z niepełnosprawnością ruchu* – LEKABEL - wózek zakupowy, w którym można bezpiecznie umieścić większe dziecko z niepełnosprawnością ruchową i zrobić zakupy w sklepie wielkopowierzchniowym; *Paszport pacjenta z chorobą rzadką* - rozwiązanie informatyczne, w ramach którego zapisane są najważniejsze informacje na temat choroby, leków, lekarzy prowadzących pacjenta z chorobą rzadką co odpowiada na brak wiedzy o danej chorobie rzadkiej wśród lekarzy i fizjoterapeutów. Informacje te znajdują się na elektronicznym nośniku, który pacjent może zawsze mieć przy sobie; *Wykorzystanie druku 3 D w tworzeniu zabawek dla dzieci niewidomych* - puzzle 3D - zabawki edukacyjne wspomagające ćwiczenie percepcji dotykowej dzieci i młodzieży z dysfunkcją wzroku i pomagające w nauce alfabetu Braille'a.
- Przeprowadzono 5 spotkań upowszechniających wybrane innowacje społeczne: Olkusz, Opole, Warszawa, Łódź, Rzeszów;
- Przeprowadzono 15 spotkań bezpośrednich upowszechniających wybrane innowacje z potencjalnymi użytkownikami,/ operatorami innowacji w przyszłości;
- Przygotowano film upowszechniający, prezentujący wszystkie 9 innowacji skierowanych do upowszechniania.

Całkowita wartość projektu oraz poniesione nakłady ogółem 3,9 mln zł, w tym w 2022 r.: 858,6 tys. zł. Projekt w całości realizowany ze źródeł zewnętrznych.

(MPI) KOOPERACJE 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin - projekt partnerski zaplanowany na lata 2018-2023, realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie wspólnie z regionalnymi ośrodkami polityki społecznej województw: śląskiego (Lider), opolskiego i łódzkiego. Zadanie w trakcie realizacji.

- Spotkania informacyjno-edukacyjne upowszechniające modele kooperacji, centra usług społecznych i proces deinstytucjonalizacji – 12 spotkań, w których udział wzięło 250 osób;
- Szkolenia dotyczące modeli kooperacji, kwalifikacyjne dla kadr CUS oraz procesów deinstytucjonalizacji - 9 szkoleń, w których wzięło udział 167 osób;
- Doradztwo dla JST z zakresu kooperacji międzyinstytucjonalnych – 5 JST, CUS – 9 JST i deinstytucjonalizacji – 1 JST;
- Diagnoza potencjału JST z woj. Małopolskiego w zakresie deinstytucjonalizacji usług w obszarze wsparcia dorosłych osób niesamodzielnych obejmująca 3 obszary wsparcia osób niesamodzielnych;
- Udział w 2 spotkania Komitetu Sterującego projektu.

Całkowita wartość projektu po stronie Samorządu Województwa Małopolskiego: 5,1 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 4,5 mln zł, w tym w 2022 r.: 349,2 tys. zł.

2. OPIEKA ZDROWOTNA

Opracowanie: Departament Zdrowia, Rodziny, Równego Traktowania i Polityki Społecznej

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

W 2022 roku rozpoczęto realizację Małopolskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2026 przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego nr XLVIII/673/21 z dnia 27 grudnia 2021 roku. Program wyznacza kierunki działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i uzależnieniom behawioralnym w województwie małopolskim.

W 2022 r. zakończono realizację Małopolskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 zgodnie z założeniami. Podjęto prace koncepcyjne nad opracowaniem kolejnej edycji dokumentu wskazującego kierunki działań w zakresie rozwoju ochrony zdrowia psychicznego w województwie małopolskim. Uchwałą nr 1568/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 13 września 2022 roku przyjęto projekt lokalizacji Centrów Zdrowia Psychicznego w Województwie Małopolskim, co sytuuje Małopolskę w gronie regionów najbardziej zaawansowanych we wdrażanie reformy systemu opieki psychiatrycznej.

Opieka zdrowotna to sektor stawiający duże wyzwania w zakresie sprawnego funkcjonowania, a co za tym idzie wymagający dużych nakładów finansowych związanych z modernizacją oraz dostosowaniem podmiotów do aktualnie obowiązujących przepisów prawa. Mimo trudności jakie przyniosła pandemia i jej negatywnego wpływu na sektor ochrony zdrowia, w Małopolsce kontynuowano działania mające na celu modernizację wojewódzkich podmiotów leczniczych m. in. poprzez realizację projektów inwestycyjnych. W 2022 r. rozpoczęto wdrażanie i realizację projektów ujętych w Osi 14 RAECT-EU dla zdrowia i gospodarki w Małopolsce Regionalnego Programu Operacyjnego WM 2014-2020 (RPO WM 2014-2020). Oś 14 dotyczy wyłącznie Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19, tzw. mechanizmu REACT-EU. Głównym celem projektów inwestycyjnych w ochronie zdrowia jest zwiększenie dostępności do wybranych usług medycznych, szczególnie w kontekście następstw post-COVID-19. Realizowane są przedsięwzięcia mające na celu odpowiedź na skutki kryzysu wywołanego pandemią COVID-19. Są to przedsięwzięcia infrastrukturalne na rzecz 9 podmiotów leczniczych udzielających świadczeń

w zakresie leczenia szpitalnego, w tym roboty budowlane, nabycie środków trwałych i wyposażenia niezbędnych z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych. Zidentyfikowane obszary priorytetowe interwencji to przede wszystkim obszar opieki psychiatrycznej oraz rehabilitacji, ze szczególnym uwzględnieniem rehabilitacji post-COVID-19. Podejmowane działania są zgodne z regionalnymi i lokalnymi potrzebami wynikającymi z aktualnych danych statystycznych, w tym danych demograficznych, epidemiologicznych zidentyfikowanych deficytów w opiece zdrowotnej. Łączna szacowana wartość realizowanych projektów wynosi ok. 159,9 mln zł, zaś planowane dofinansowanie ze środków RPO WM 2014-2020 wynosi ok. 93,7 mln zł.

Ponadto w roku 2022 zakończono: realizację kolejnych dwóch projektów ujętych w Małopolskim Planie Inwestycyjnym na lata 2015-2023 tj.: *Poprawa jakości świadczonych usług zdrowotnych i bezpieczeństwa pacjentów Szpitala Specjalistycznego im. J. Dietla przy ul. Skarbowej 1, oraz Przebudowa, rozbudowa i modernizacja Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego w Andrychowie*, zakończono realizację projektu pn. *Prozdrowotne oddziaływanie edukacyjne na rzecz zmniejszenia umieralności na nowotwory w Małopolsce*, dofinansowano budowę Małopolskich Tężni Solankowych poprzez udzielenie dotacji gminom, a dzięki realizacji projektu pn. *Małopolski Tele-Anioł* osoby niesamodzielne w sytuacji zagrożenia życia mogły o każdej porze uzyskać pomoc ratownika medycznego dyżurującego w ramach utworzonego w projekcie Centrum Teleopieki.

2.1. Działania edukacyjne służące podnoszeniu świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz promocji zdrowego stylu życia

Działania edukacyjne Małopolskiej Policji w obszarze uzależnienia od Internetu, nowych technologii, adresowane do dzieci szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz ich rodziców i wychowawców – projekt realizowany od 2012 roku przez Województwo Małopolskie przy współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Krakowie, Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz Naukową i Akademicką Siecią Komputerową - Państwowym Instytutem Badawczym kontynuowało realizację innowacyjnego w skali kraju projektu pn. *Zagrożenia w sieci – profilaktyka, reagowanie*. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: opracowano materiały edukacyjne (Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa- Państwowego Instytutu Badawczego), które dystrybuowali policjanci w trakcie spotkań edukacyjnych z rodzicami i nauczycielami, zorganizowano konferencję szkoleniową (MCDN) dla kadry małopolskiej policji o tematyce bezpiecznego użytkowania Internetu wśród dzieci i młodzieży. Całkowita wartość projektu: 1,9 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 1,7 mln zł, w tym nakłady poniesione w 2022 r.: 102,5 tys. zł.

Kampania informacyjno-edukacyjna na temat bezpieczeństwa stosowania leków i suplementów diety wśród seniorów ***Jak bezpiecznie stosować leki?*** Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: koncepcja, druk i dystrybucja plakatów i ulotek, produkcja i emisja audycji informacyjno-edukacyjnej w TVP Kraków oraz w pociągach Kolei Małopolskich i Polregio. Poniesione nakłady ogółem w 2022 r.: 37 tys. zł.

Małopolskie tężnie solankowe – zadanie realizowane w latach 2021-2022. Celem zadania jest poprawa zdrowia mieszkańców województwa małopolskiego poprzez profilaktykę zdrowotną układu oddechowego dzięki wykorzystaniu właściwości leczniczych tężni solankowych pozytywnie wpływających na kondycję górnych dróg oddechowych. W ramach zadania *Małopolskie tężnie solankowe* zakłada się udzielenie JST z terenu województwa małopolskiego pomocy finansowej na dofinansowanie realizacji zadań

własnych, z przeznaczeniem na budowę ogólnodostępnych i nieodpłatnych tężni solankowych (wraz z elementami małej architektury oraz infrastrukturą techniczną) spełniających rolę prozdrowotnych stref aktywności dla mieszkańców, dostosowanych do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: dofinansowanie do inwestycji (70% kwoty wnioskowanej) otrzymało 14 małopolskich gmin. Maksymalna kwota dotacji wyniosła 175,9 tys. zł. Nakłady poniesione ogółem: 4,6 mln zł; w tym nakłady poniesione w 2022 r.: 2,1 mln zł.

2.2. Program profilaktyki i diagnostyki w zakresie istotnych dla regionu jednostek chorobowych

(MPI) Prozdrowotne oddziaływania edukacyjne na rzecz zmniejszenia umieralności na nowotwory w Małopolsce – program na lata 2015-2022. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zorganizowano 10 spotkań edukacyjnych w formie online prowadzonych przez lekarza specjalistę onkologii klinicznej, połączonych z nauką techniki samobadania piersi (prowadzoną przez pielęgniarkę specjalistę pielęgniarstwa onkologicznego oraz lekarza specjalistę onkologii klinicznej) dla łącznie ok. 1 524 Małopolanek. W czasie trwania Programu, 5 dni w tygodniu funkcjonował onkologiczny telefon zaufania, z którego skorzystało około 350 osób. Rozpowszechniono materiały edukacyjne (plakaty i broszury) oraz przeprowadzono kampanię informacyjną w lokalnych mediach: publikacja artykułów w lokalnej prasie, emisja spotów informacyjnych oraz audycji edukacyjnych w lokalnych rozgłośniach

radiowych, emisja audycji video na portalach i serwisach internetowych (YouTube) oraz mediach społecznościowych (Facebook), publikacja artykułów dotyczących tematyki nowotworowej na stronie internetowej www.profilaktykawmalopolsce.pl w zakładce tematycznej *Program onkologiczny*, ekspozycja billboardów z informacją o programie na terenie 8 miejscowości z terenu Małopolski. Całkowita wartość projektu: 1,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 1,2 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 155 tys. zł.

Zapobieganie nadwadze i otyłości wśród mieszkańców województwa małopolskiego – program realizowany w latach 2017-2023. Zakres rzeczowy realizowany w roku 2022 r.: przeprowadzono wstępną kwalifikację w grupie 261 osób, natomiast program ukończyło 224 pacjentów. Osoby zakwalifikowane do programu objęto 12 tygodniową multidyscyplinarną opieką składającą się z 3 komponentów tj.: dietetycznego, aktywności fizycznej oraz psychologicznego, mających na celu m.in.: redukcję masy ciała i zmianę zwyczajów żywieniowych. Ponadto realizatorzy – podmioty lecznicze prowadziły działania edukacyjno-informacyjne w mediach adresowane do wszystkich mieszkańców Małopolski. Całkowita wartość projektu: 1,8 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 1,4 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 366,1 tys. zł.

Ruch i zdrowe odżywianie to moje wyzwanie – program był realizowany po raz pierwszy w 2022 roku. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 r.: przeprowadzono działania edukacyjne z zakresu zdrowego odżywiania i aktywności fizycznej dla 380 dzieci z klas III z małopolskich szkół podstawowych oraz ich rodziców/opiekunów. Ponadto 48 dzieci najbardziej zagrożonych nadwagą lub otyłością zostało zakwalifikowanych do etapu II Programu, w ramach którego miały możliwość skorzystania z porad specjalistów tj. dietetyka, fizjoterapeuty oraz psychologa. Ponadto Realizator prowadził działania informacyjno-promocyjne w mediach i Internecie adresowane do wszystkich mieszkańców Małopolski. Całkowita wartość projektu: 157 000 zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 157 tys. zł.

Szczepienia przeciwko zakażeniom wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w Małopolsce – lata realizacji 2022-2027. W miejsce zakończonego *Programu zdrowotnego profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w Małopolsce*, rozpoczęto w 2022 r. realizację nowego zadania w zmodyfikowanej formie – szczepienia przeciwko zakażeniom wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) w Małopolsce. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: szczepienia dziewcząt z placówek opiekuńczo-wychowawczych w wieku 9-18 lat, wraz z działaniami informacyjno-edukacyjnymi oraz szczepienia dziewcząt w wieku 13 lat w wariantcie przeznaczonym do realizacji przez powiaty współpracujące z gminami. Zaszczepiono ogółem 554 dziewczęta z użyciem 598 dawek szczepionki. Całkowita wartość projektu: 2,6 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 232,3 tys. zł, w tym nakłady poniesione w 2022 r.: 232,3 tys. zł.

Zadanie **Bezpieczni bo zaszczepieni** pn. **Program polityki zdrowotnej dotyczący profilaktyki zakażeń meningokokowych w Małopolsce na lata 2020-2027** – program rozpoczęty w 2021 r. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: szczepienia przeciwko meningokokom typu B dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych w wieku 0-18 lat, w tym w pierwszej kolejności dzieci w wieku 0-5 lat oraz młodzieży w wieku 14-18 lat i innych dzieci zgodnie z Programem. Zaszczepiono ogółem 1225 dzieci z użyciem 1625 dawek szczepionki. Całkowita wartość projektu: 3,9 mln zł, nakłady poniesione ogółem: 895,6 tys. zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 503,2 tys. zł.

Zadbaj o Swoje serce po czterdziestce – Małopolski program profilaktyki choroby niedokrwiennej serca – zadanie na lata 2022-2024. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: do programu - panelu podstawowego zakwalifikowano 800 uczestników: mężczyźni w wieku 40-64 lat, kobiety 40-59 lat. Panel podstawowy obejmował: konsultacje lekarską wraz z poradą prozdrowotną, pakiet badań laboratoryjnych w kierunku wskaźników gospodarki lipidowej, węglowodanowej oraz wskaźników zapalnych, badanie EKG, materiały edukacyjne. Uczestnicy, u których stwierdzone zostały czynniki lub objawy mogące sugerować zwiększone ryzyko wystąpienia choroby niedokrwiennej serca (417 osób) zostali skierowani na dodatkowe specjalistyczne badania i konsultacje (m.in. badanie echokardiograficzne, próba wysiłkowa, ultrasonografia tętnic szyjnych, ocena uwapnienia tętnic

wieńcowych). Przeprowadzono również interwencję telefoniczną, której celem było podtrzymanie u uczestników, którzy przeszli do etapu badań pogłębionych, motywacji do zmiany stylu życia. Na zakończenie programu odbyła się również wizyta kontrolna. Całkowita wartość projektu: 1,4 mln zł., poniesione nakłady ogółem: 693,4 tys. zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 693,4 tys. zł.

2.3. Promocja zdrowia psychicznego oraz profilaktyka i leczenie zaburzeń psychicznych

Małopolski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 został zakończony. Podjęto prace koncepcyjne nad opracowaniem kolejnej edycji dokumentu wskazującego kierunki działań w zakresie rozwoju ochrony zdrowia psychicznego w województwie małopolskim. W ramach Programu działała Małopolska Rada Zdrowia Psychicznego stanowiąca organ opiniotwórczo-doradczy Marszałka Województwa Małopolskiego, której prace skupiały się głównie wokół reformy psychiatrii dzieci i młodzieży oraz reformy psychiatrii dla dorosłych, w związku ze stopniowym wprowadzaniem do systemu opieki zdrowotnej Centrów Zdrowia Psychicznego. Uchwałą nr 1568/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 13 września 2022 roku przyjęto projekt lokalizacji Centrów Zdrowia Psychicznego w Województwie Małopolskim. Małopolska należy do grona regionów najbardziej zaawansowanych we wdrażanie reformy systemu opieki psychiatrycznej.

Ty decydujesz jak reagujesz – wzmacnianie odporności psychicznej i zapobieganie agresji rówieśniczej wśród dzieci i młodzieży w województwie małopolskim – zadanie z zakresu zdrowia publicznego na lata 2021-2023. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: przeprowadzono cykl warsztatów w którym wzięło udział 870 osób, w tym 612 uczniów i 258 nauczycieli z szkół podstawowych. W ramach działań informacyjno-edukacyjnych i promocyjnych w 2022 r. stworzono plakat, ulotki, artykuł, infografiki, zakładki do książek, notes emocji oraz zorganizowano 2 webinaria. Całkowita wartość projektu: 549 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 238 tys. zł. Zadanie jest realizowane w roku szkolnym 2021/2022 i 2022/2023.

Profilaktykę i przeciwdziałanie uzależnieniom realizowano w oparciu o założenia **Małopolskiego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym na lata 2022-2026** ze środków finansowych pochodzących między innymi z wpływów z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w ramach realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego w dziedzinie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom dofinansowano 13 projektów, których przedmiotem były m.in.: programy edukacyjno-profilaktyczne dotyczące problematyki uzależnień skierowane do dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli, kampania społeczna na rzecz ograniczania liczby kierowców prowadzących pod wpływem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, wyspecjalizowane diagnozy i zajęcia terapeutyczne dla dzieci z FASD (ang. *fetal alcohol spectrum disorder* – spektrum płodowych zaburzeń alkoholowych); program redukcji szkód i reintegracji społecznej skierowany do osób uzależnionych. Nakłady poniesione w 2022 r.: 800 tys. zł.

W ramach działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom dofinansowano działalność pozaleczniczą Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Krakowie oraz zadania Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii. W wyniku współpracy zorganizowano: konferencje, szkolenia, warsztaty dla pracowników personelu medycznego oraz kadr uczestniczących w realizacji zadań z obszaru profilaktyki uzależnień, superwizje dla terapeutów uzależnień w celu podniesienia kwalifikacji zawodowych, kampanię społeczną z obszaru przeciwdziałania uzależnieniom oraz rozwijano współpracę z instytucjami działającymi w obszarze uzależnień. Nakłady poniesione w 2022 r.: 430 tys. zł.

W Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalu Dziecięcym im. św. Ludwika w Krakowie realizowano zadanie pn. **Tworzenie systemowego wsparcia i terapii dla dzieci z Płodowym Zespołem Alkoholowym** (ang. *fetal alcohol syndrome* – FAS) oraz ich rodziców i opiekunów, w ramach którego przeprowadzono wizyty kwalifikacyjne, diagnostykę, działania terapeutyczne skierowane do

pacjentów z FASD oraz przeprowadzono warsztaty dla rodzin pacjentów z FASD, nakłady poniesione w 2022 r.: 300 tys. zł.

Powołano **Małopolską Radę ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom**, spotkanie inauguracyjne odbyło się 25 listopada 2022 roku. W trakcie spotkania przedstawione zostały zadania konsultanta krajowego w dziedzinie psychoterapii uzależnień i podjęte działania w tym obszarze, aktualne dane dotyczące przestępczości narkotykowej na terenie Małopolski, a także zaprezentowany został program *Żyj z sensem czyli małopolski program logoprofilaktyczny* oraz raport z badań przeprowadzonych w ramach programu.

We współpracy z Ekspertem Wojewódzkim ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Małopolskiego w dniach 14-15 listopada 2022 roku zorganizowano **konferencję dla Pełnomocników Gminnych ds. Uzależnień**, której celem było podniesienie kompetencji osób realizujących zadania związane z problematyką uzależnień oraz wymiana doświadczeń w ramach wykonywanej pracy zawodowej. Na organizację spotkania Rady oraz konferencję przeznaczono łącznie 44,4 tys. zł.

Ponadto realizowano również zadania inwestycyjne w Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym w Andrychowie. Województwo małopolskie przekazało środki finansowe na poprawę warunków leczenia pacjentów i pracy personelu poprzez zakup sprzętu i wyposażenia na oddział dzienny terapii uzależnień od alkoholu oraz poradnię leczenia uzależnień od alkoholu. Nakłady poniesione w 2022 r.: 315 tys. zł. Szczegółowy opis zadań inwestycyjnych zamieszczono w opisie kierunku działania 2.9.

2.6. Edukacja społeczeństwa w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych

Usystematyzowane wieloletnie działania w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych dotyczących istotnych dla populacji regionu jednostek chorobowych będących skutkiem zakażeń meningokokami oraz wirusem brodawczaka ludzkiego, zostały opisane w działaniu 2.2. *Program profilaktyki i diagnostyki w zakresie istotnych dla regionu jednostek chorobowych*

2.7. Systemowe rozwiązania dla zapewnienia, adekwatnych dla potrzeb, kadr medycznych oraz kadr w zawodach opiekuńczych

Kadry medyczne odgrywają kluczowe znaczenie zarówno dla osiągnięcia, utrzymania oraz zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych populacji. Pracownicy medyczni, ich wiedza, doświadczenie i umiejętności odgrywają ogromną rolę dla zapewnienia bezpieczeństwa pacjentów. Niedobory kadry medycznej wśród lekarzy i pielęgniarek są kluczowymi wyzwaniami dla kierowników podmiotów leczniczych oraz polityki zdrowotnej. Na tle świata i Europy sytuacja polskich kadr medycznych jest wyjątkowo niekorzystna. Polska ma jeden z najniższych w Unii Europejskiej wskaźnik zatrudnienia w poszczególnych grupach zawodów medycznych, a także niekorzystną strukturę wiekową lekarzy i pielęgniarek. Deficyty kadrowe w polskim systemie zdrowotnym są poważnym zagrożeniem zdrowia mieszkańców Polski. Koniecznym wydaje się wprowadzenie systemowych rozwiązań dla zapewnienia ciągłości pracy w podmiotach leczniczych.

Marszałek Województwa Małopolskiego realizuje zadanie zlecone z administracji rządowej pn. *Organizacja, finansowanie oraz zapewnienie warunków odbywania stażu podyplomowego przez lekarzy, lekarzy dentystów*. Corocznie zawierana jest umowa w sprawie przekazania środków na finansowanie staży podyplomowych lekarzy i lekarzy dentystów. Środki finansowe przekazywane są sukcesywnie w ciągu roku na podstawie umów zawieranych z podmiotami realizującymi ww. staże. W 2022 roku wartość środków przekazana na realizację zadania wyniosła 55,9 mln zł. Środki przeznaczone były dla 1 128 stażystów, z których 478 ukończyło staż w 2022 roku.

2.9 Rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi diagnostyczne, lecznicze oraz rehabilitacyjne (z uwzględnieniem istotnych dla regionu jednostek chorobowych oraz chorób rzadkich)

(MPI) Poprawa jakości świadczonych usług zdrowotnych i bezpieczeństwa pacjentów Szpitala Specjalistycznego im. J. Dietla przy ul. Skarbowej 1 –projekt realizowany w latach 2016 – 2022. Projekt zakończony. W wyniku realizacji projektu zmodernizowano obiekt Szpitala dostosowano oddziały szpitalne do wymogów sanitarno-epidemiologicznych oraz p.pożarowych, zapewniając większy komfort i bezpieczeństwo pacjentów, zwłaszcza osób starszych z niepełnosprawnościami. Zakres robót każdego z etapów obejmował: poszerzenie otworów drzwiowych do sal chorych i wymianę stolarki drzwiowej, wymianę wykładzin podłogowych, okładzin i terakoty wraz z pozostałymi robotami budowlanymi i wykończeniowymi oraz instalacjami i wyposażeniem.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zrealizowano roboty budowlano - instalacyjno - wykończeniowe Oddziału Kardiologii (II część III ETAPU) - powierzchnia użytkowa ok. 750 m², obejmująca 32 łóżka, w tym 5 łóżek intensywnego nadzoru kardiologicznego. Zakończono także II część IV Etapu w I Oddziale Chorób Wewnętrznych - powierzchnia użytkowa ok. 750 m², obejmująca 12 sal chorych - 44 łóżka uwzględniające aktualne przepisy prawne.

Całkowita wartość projektu: 17,9 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 17,9 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 3,6 mln zł. Projekt finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego, RPO WM 2014-2020 oraz środków własnych Szpitala.

(MPI) Przebudowa i rozbudowa Ośrodka Rehabilitacji Narządu Ruchu "Krzyszowice" - zwiększenie dostępności i jakości usług medycznych - projekt realizowany w latach 2020 – 2023. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: Budynek B: roboty przygotowawcze, poziom użytkowy -1, , stan surowy zamknięty, przyłącze wodociągowe, roboty murowe, montaż wyposażenia i uruchomienie kotłowni. Pozostały zaplanowany zakres robót został rozpoczęty, ale nie zakończony w 2022r. tj. dla Budynku B - ocieplenie budynku, tynki wewnętrzne i zewnętrzne oraz, dla Budynku C - roboty przygotowawcze, poziom użytkowy -1. Jest to związane z etapowaniem płatności, które wynika z warunków określonych w umowie. Rozliczony etap robót musi zakończyć się podpisaniem dokumentów odbiorowych, co zostało zaplanowane na 2023 rok. Całkowita wartość projektu: 33,5 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 9,99 mln zł. Projekt finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego, RPO WM 2014-2020, PFRON i środków własnych Szpitala.

(MPI) Przebudowa, rozbudowa i modernizacja Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego w Andrychowie - projekt realizowany w latach 2016 – 2022, projekt zakończony. Głównym celem planowanego projektu było podniesienie jakości leczenia osób chorych psychicznie, którzy jako pacjenci będą przebywać w Szpitalu. Baza materialna, a więc budynki w których odbywał się proces leczenia i terapii pacjentów nie spełniał podstawowych standardów i wymogów dotyczących tego typu obiektów. Realizacja przedsięwzięcia spowodowała istotną poprawę warunków leczenia, terapii i pobytu pacjentów w Szpitalu, w sposób znaczący przyczyniła się do podniesienia jakości wykonywanych usług medycznych oraz poprawy poziomu bezpieczeństwa, tak pacjentów jak i zatrudnionego personelu. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w 2022 roku zakończona została realizacja zadania wraz z uzyskaniem pozwolenia na użytkowanie całego obiektu, w tym wykonanie

Probót ogólnobudowlanych i instalacji wewnętrznych, klimatyzacji w Administracji, Aptece, Laboratorium na I i II piętrze w segmencie All, zakończenie prac w przyziemiu segmentu All i C oraz na Oddziale psychiatrycznym III na II piętrze segmentu Al. Wykonano również niezbędne roboty dodatkowe, takie jak: oświetlenie awaryjne piwnic, zabezpieczenie pożarowe poddasza i piwnic. Całkowita wartość projektu: 22,9 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 5,2 mln zł. Projekt finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego, RPO WM 2014-2020 i środków własnych Szpitala.

(MPI) *Utworzenie Interdyscyplinarnego Centrum Leczenia Zaawansowanej Niewydolności Narządowej - (Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II)* - projekt zakończony, realizowany w latach 2016 – 2022. W wyniku rozbudowy Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II zwiększył o 883,26 m² powierzchnię użytkową budynku i aktualnie wynosi ona 2 988,58 m². W strukturę Centrum wchodzi Regionalny Ośrodek Leczenia Niewydolności Serca z Centrum Ambulatoryjno –Telemedycznym (funkcjonuje od 01.09.2021 r.) który ma na celu stworzenie pierwszego w Małopolsce ośrodka, który spełni wszystkie postulowane kryteria kompleksowej opieki nad chorymi z niewydolnością serca. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: W związku z zakończeniem w 2021 roku realizacji robót budowlanych związanych z modernizacją i rozbudową Pawilonu M-VIII dokonano zakupu wyposażenia medycznego, wyposażenia IT oraz gospodarczego. Zakończono realizację projektu w dniu 31.03.2022 r. Ostatni wypływ środków z UE został wykonany w dniu 13.07.2022 r.

Całkowita wartość projektu: 39,38 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 39,38 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 1,95 mln zł. Projekt finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego, RPO WM 2014-2020, środków własnych Szpitala i pożyczki z budżetu WM.

Przebudowa pomieszczeń Oddziału Klinicznego Kardiologii Interwencyjnej z Pododdziałem Nadzoru Kardiologicznego dla powstania nowej sali hybrydowej wraz z wyposażeniem w Krakowskim Szpitalu Specjalistycznym im. Jana Pawła II w Krakowie, realizowany w latach 2021-2022 – projekt zakończony. Zakres rzeczowy obejmował w 2022 r: przebudowę części pomieszczeń parteru w budynku M-V na potrzeby sali hybrydowej wraz z pomieszczeniami towarzyszącymi na Oddziale Klinicznym Kardiologii Interwencyjnej z Pododdziałem Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego polegające na wykonaniu robót budowlanych – montażowych oraz zakup i instalacja angiografu. W sali hybrydowej będą realizowane zabiegi z zakresu kardiologii interwencyjnej, chirurgii naczyniowej oraz endowaskularnej, kardiochirurgii małoinwazyjnej, elektrokardiologii i angiologii. Dzięki modernizacji podczas pojedynczego znieczulenia będzie możliwe przeprowadzanie zabiegów z wykorzystaniem wiedzy i umiejętności kilku zespołów wielospecjalistycznych. Takie postępowanie skróci proces leczniczy i umożliwi przeprowadzenie większej ilości zabiegów, utrzymując równocześnie ich wysoką

jakość. Kompleksowe wyposażenie sali w najnowocześniejszy sprzęt pozwoli na przeprowadzanie najbardziej złożonych zabiegów kardiologicznych w obrębie tętnic wieńcowych i aorty, a zwłaszcza zabiegów strukturalnych, korygujących nabyte i wrodzone wady serca, złożonych ablacji zaburzeń rytmu oraz kompleksowych zabiegów hybrydowej rewaskularyzacji serca. Całkowita wartość projektu: 7,67 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 7,67 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 7,67 mln zł. Projekt finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego i środków własnych Szpitala.

(MPI) Budowa budynku Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego - miejsca stacjonowania Zespołów Ratownictwa Medycznego w Wieliczce - Projekt realizowany w latach 2020-2023. Polega na budowie budynku Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego w Wieliczce przy ul. Powstania Styczniowego, który będzie miejscem stacjonowania zespołów ratownictwa medycznego. Projektowany obiekt jest dwukondygnacyjny z łącznikiem pomiędzy budynkiem stanowiącym przedmiot opracowania oraz planowanym budynkiem Państwowej Straży Pożarnej na sąsiedniej działce. Pow. całkowita 620 m², pow. użytkowa: 493 m², kubatura budynku: 2536,89 m³. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: po rozwiązaniu umowy z generalnym wykonawcą w sierpniu 2022 roku i wyborze nowego wykonawcy w procedurze przetargowej na dokończenie robót budowlanych, do końca 2022 roku wykonano ok. 70% zakresu robót. Budynek dwukondygnacyjny znajduje się w „stanie surowym zamkniętym” (brak okien fasadowych) z zainstalowanym dźwigiem osobowym odebrany przez UDT, posiada przyłącza mediów oraz wykonane wewnętrzne instalacje. Wykonano również wewnętrzne ścianki działowe, sufity powieszane i stolarkę drzwiową, a na zewnątrz warstwy elewacyjne. Po wyborze nowego wykonawcy kontynuacja robót budowlanych rozpoczęła się w listopadzie 2022 roku. Zakończenie robót budowlanych i uzyskanie pozwolenia na budowę planowane jest do końca 2023 roku. Całkowita wartość projektu: 7,23 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 3,61 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 2,35 mln zł. Projekt finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego, pomocy finansowej udzielonej Województwu Małopolskiemu przez Powiat Wielicki w wysokości 1 mln zł oraz środków własnych KPR.

Modernizacja Oddziału Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu Szpitala Specjalistycznego im. Ludwika Rydygiera w Krakowie sp. z o.o. – projekt jednoroczny realizowany w roku 2022 - zakończony. Wykonano prace modernizacyjne (budowlano-instalacyjne) w pomieszczeniach pobytu pacjentów z zapleczem sanitarnym, zabiegowych, rehabilitacyjnych, administracyjno-socjalnych i gospodarczych na łącznej powierzchni ok. 1 875,00 m². Poprawie uległy warunki pobytu pacjentów (unowocześniono sale chorych i dostosowano do potrzeb pacjentów o obniżonej sprawności), unowocześniono zaplecze intensywnego nadzoru medycznego, stworzono dodatkowe pomieszczenia diagnostyczno-zabiegowe, utworzono zaplecze do rehabilitacji (sala gimnastyczna) oraz pomieszczenia gospodarczo-administracyjne. W ramach zadania zakupione zostało nowe wyposażenie i sprzęt medyczny – łóżka elektryczne ortopedyczne z szafkami przyłóżkowymi – 52 szt., kolumny przyłóżkowe – 7 szt. oraz aparat USG. Całkowita wartość projektu: 12,14 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 12,14 mln zł. Projekt finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego i środków własnych Szpitala.

Zakup robota do operacji kręgosłupa dla Kliniki Neurochirurgii w Szpitalu Wojewódzkim

im. Św. Łukasza SP ZOZ w Tarnowie – projekt jednoroczny realizowany w roku 2022. Zakupiono i zainstalowano pierwszego w Polsce i jednego z szesnastu w Europie robota MazorX do operacji kręgosłupa oraz stół operacyjny dla Kliniki Neurochirurgii. W styczniu 2023 r. dokonano pierwszego zabiegu z użyciem robota. Efektem zakupu robota i stołu jest komputerowe planowanie korekcji kręgosłupa jeszcze przed operacją, wyeliminowanie błędu ludzkiego w precyzyjnym osadzeniu implantów w kręgosłupie, maksymalna redukcja ryzyka powikłań neurologicznych (uszkodzeń rdzenia kręgowego i korzeni nerwowych przez implanty) i poprawa bezpieczeństwa pacjenta - wyeliminowanie ryzyka uszkodzenia rdzenia kręgowego niemal do zera oraz ryzyka śmiertelnych powikłań

z powodu uszkodzenia dużych naczyń jamy brzusznej. Całkowita wartość projektu: 4,6 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 4,6 mln zł. Projekt finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego i środków własnych Szpitala.

REACT-EU dla Zdrowia - Województwo Małopolskie wdrożyło instrument React EU dla Zdrowia tj., instrument na rzecz odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19. Projekty te realizowane są w trybie nadzwyczajnym, zgodnie z ustawą z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 r. Głównym celem projektów inwestycyjnych w ochronie zdrowia jest zwiększenie dostępności do wybranych usług medycznych, szczególnie w kontekście następstw post-COVID-19. Realizowane są przedsięwzięcia infrastrukturalne na rzecz 9 podmiotów leczniczych udzielających świadczeń w zakresie leczenia szpitalnego:

- 1) **Przebudowa budynku nr 2 Małopolskiego Szpitala Ortopedyczno-Rehabilitacyjnego im. prof. Bogusława Frańczuka dla zapewnienia koordynowanej i kompleksowej opieki nad chorym i podniesienia bezpieczeństwa epidemiologicznego i sanitarnego w kontekście pandemii COVID-19.** Projekt finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa Małopolskiego, środków własnych Szpitala. Głównym celem projektu jest przebudowa budynku nr 2 na terenie szpitala w celu realizacji koordynowanej i kompleksowej opieki nad chorymi i podniesienia bezpieczeństwa epidemiologicznego i sanitarnego szpitala w kontekście pandemii COVID-19 oraz ograniczenia wystąpienia negatywnych skutków pandemii COVID-19. Wartość całkowita zadania : 12,6 mln zł, z czego dofinansowanie z RPO WM 2014-2020 wynosi: 9,99 mln zł. Poniesione nakłady ogółem: 27 tys. zł; W roku 2022 wydatkowano łącznie: 27 tys. zł.
- 2) **Utworzenie Ośrodka Rehabilitacji i Diagnostyki Biometrycznej w Radziszowie umożliwiającego zwiększenie dostępności rehabilitacji i ograniczenie występowania negatywnych skutków COVID-19.** Projekt finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa Małopolskiego, środków własnych Szpitala, PFRON, pożyczki z budżetu WM. Projekt zakłada budowę nowego obiektu o pow. ok 1400 m² umożliwiającego zwiększenie dostępności oraz poprawę jakości diagnostyki i rehabilitacji pacjentów w trybie ambulatoryjnym i dziennym. Inwestycja obejmuje m.in. zakup nowoczesnego systemu do trójwymiarowej analizy chodu wykorzystywanego do diagnostyki biometrycznej. Dzięki nowoczesnej technologii możliwe będzie opracowanie terapii celowanej, co znacznie zwiększy jakość rehabilitacji i optymalizację procesu leczenia. Wartość całkowita zadania: 24,11 mln zł, z czego dofinansowanie z RPO WM 2014-2020: 13,15 mln zł. Poniesione nakłady ogółem: 1,59 mln zł. W roku 2022 wydatkowano łącznie: 1,52 mln zł.
- 3) **Rozwój ambulatoryjnej i środowiskowej opieki psychiatrycznej wraz z udzielaniem świadczeń zdrowotnych mających na celu przeciwdziałanie i zwalczanie negatywnych skutków COVID-19, poprzez dostosowanie budynku szpitalnego nr 6A w zakresie przebudowy, rozbudowy i modernizacji obiektu (Szpital Kliniczny im. dr. Józefa Babińskiego SPZOZ w Krakowie).** Projekt finansowany z RPO WM 2014-2020, środków własnych Szpitala. Celem projektu jest utworzenie Poradni Zdrowia Psychicznego, w ramach której świadczone będą usługi medyczne mające na celu przeciwdziałanie i zwalczanie negatywnych skutków pandemii SARS-CoV-2, u których stwierdzono różnego rodzaju powikłania i problemy, w tym w szczególności problemy związane ze zdrowiem psychicznym. Całkowita wartość projektu: 11,0 mln zł; dofinansowanie z RPO WM: 11 mln zł. Poniesione nakłady ogółem: 10 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 6 tys. zł.
- 4) **Poprawa dostępności i jakości świadczeń w Szpitalu Specjalistycznym Chorób Płuc „Odrodzenie” im. Klary Jelskiej w Zakopanem jako ograniczenie negatywnych skutków Covid-19 poprzez rozbudowę, dobudowę i przebudowę głównego skrzydła budynku szpitala**
Projekt finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków własnych Szpitala. W ramach realizacji projektu planuje się rozbudowę, dobudowę i przebudowę budynku głównego szpitala. Dobudowa skrzydła budynku - umożliwi dostosowanie Izby Przyjęć, punktu rejestracji pacjentów oraz specjalistycznych poradni przyszpitalnych do obecnych wymogów sanitarnych i warunków

technicznych. Dodatkowe sale chorych na I, II, III piętrze oraz pomieszczenia laboratoryjne na poddaszu spowodują pełne wykorzystanie możliwości szpitala po wykonaniu nowego bloku operacyjnego. Całkowita wartość projektu: 20,65 mln zł; dofinansowanie z RPO WM 2014-2020: 18,65 mln zł. Poniesione nakłady ogółem: 2,18 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 2,18 mln zł.

- 5) **Modernizacja budynku Szpitala Specjalistycznego im. J. Dietla w Krakowie przy al. Focha w celu ograniczenia wystąpienia negatywnych skutków COVID-19.** Projekt finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa Małopolskiego, środków własnych Szpitala Zakres rzeczowy obejmuje m.in.: przebudowę i modernizację dwóch oddziałów, tj. Oddziału Ortopedii zlokalizowanego na II piętrze i O. Rehabilitacji na I piętrze oraz pomieszczeń na poziomie -1 w budynku szpitala przy al. Focha 33 w Krakowie. Zakres prac obejmuje m.in.: przebudowę i modernizację sal chorych, modernizację sanitariatów, wymianę instalacji wewnętrznych, wykonanie nowej instalacji gazów medycznych. W ramach zadania planowany jest również zakup sprzętu medycznego oraz wyposażenia. Całkowita wartość projektu: 19,77 mln zł; dofinansowanie z RPO WM 2014-2020: 5 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 214 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 210 tys. zł.
- 6) **Poprawa dostępności jakości i efektywności rehabilitacji pocovidowej poprzez poszerzenie powierzchni i zakresu świadczeń rehabilitacyjnych w Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza SP ZOZ w Tarnowie.** Projekt finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa Małopolskiego, środków własnych Szpitala. W ramach realizacji powyższego zadania Szpital zamierza utworzyć nowoczesny Ośrodek Rehabilitacji z Oddziałem stacjonarnym, oddziałami dziennymi i komórką organizacyjną, w której udzielane są świadczenia rehabilitacji ambulatoryjnej. Prace budowlane i instalacyjne obejmować będą przebudowę budynku A oraz przebudowę i rozbudowę budynku B, a także budowę przewiązki łączącej oba budynki. Pozwoli to na utworzenie jednolitego, dobrze skomunikowanego układu, w ramach którego świadczone będą usługi rehabilitacyjne. W wyniku realizacji projektu liczba łóżek w trybie dziennym zwiększy się o 7. Planuje się zakup niezbędnych urządzeń rehabilitacyjnych umożliwiających pełny zakres świadczonych usług. Całkowita wartość projektu: 14,52 mln zł; dofinansowanie RPO WM 2014-2020: 9,99 mln zł. Poniesione nakłady ogółem: 3,43 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 3,43 mln zł.
- 7) **Budowa odrębnego pawilonu rehabilitacji, w tym ukierunkowana na minimalizację następstw po przebytej chorobie wywołanej Covid-19 (Małopolski Szpital Chorób Płuc i Rehabilitacji im. Edmunda Wojtyły w Jaroszewcu).** Projekt finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa Małopolskiego, środków własnych Szpitala. Zakres rzeczowy obejmuje: budowę odrębnego pawilonu rehabilitacji (w tym budowę i oddanie do użytkowania Ośrodka Rehabilitacji Diennej, Rehabilitacji ambulatoryjnej, rozbudowę pomieszczeń poradni z dostosowaniem pomieszczeń w budynku *Rybnik*, wyposażenie biurowe pomieszczeń), dostosowanie II piętra do wymogów pomieszczeń łóżkowych, dostosowanie pomieszczeń po rehabilitacji ambulatoryjnej i Ośrodka Rehabilitacji Diennej do działalności w obrębie rehabilitacji stacjonarnej w Budynku Głównym Szpitala, wyposażenie w sprzęt rehabilitacyjny niezbędny do prowadzenia skutecznego leczenia rehabilitacyjnego w warunkach stacjonarnych, w Ośrodku Rehabilitacji Diennej oraz rehabilitacji ambulatoryjnej. Całkowita wartość projektu: 11,2 mln zł; dofinansowanie z RPO WM: 8,0 mln zł. Poniesione nakłady ogółem: 6,68 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 6,68 mln zł.
- 8) **Utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w Andrychowie dla pacjentów będących w kryzysie związanym ze skutkami pandemii.** Projekt finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa Małopolskiego, środków własnych Szpitala. Projekt ma na celu utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży, które zapewni: pomoc psychiatryczną, psychologiczną i terapeutyczną, terapię indywidualną, zbiorową i rodzinną. Efektem będzie stworzenie jednostki szybkiej i wielopłaszczyznowej reakcji w celu minimalizowania negatywnych skutków kryzysu związanego z pandemią COVID-19 w powiatach

suskim i wadowickim. Całkowita wartość projektu: 3,51 mln zł; dofinansowanie z RPO WM: 2,92 mln zł. Poniesione nakłady ogółem: 94 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 94 tys. zł.

- 9) **Przeciwdziałanie skutkom społecznym pandemii COVID-19 oraz poprawa bezpieczeństwa epidemiologicznego Szpitala im. św. Jana Pawła II w Wadowicach poprzez nadbudowę pawilonu „E” o dwie kondygnacje wraz z niezbędnym wyposażeniem.** Projekt finansowany z RPO WM 2014-2020, budżetu państwa oraz środków Powiatu Wadowickiego. Projekt zakłada wykonanie nadbudowy istniejącego pawilonu wraz z niezbędnym wyposażeniem w celu przeniesienia dwóch Oddziałów Chorób Wewnętrznych oraz uruchomienie Ośrodka Szybkiej Diagnostyki i Terapii Krótkoterminowej, w tym konsolidacja pracowni diagnostycznych posadowionych w różnych częściach jednostki. Realizacja projektu przyczyni się do uporządkowania funkcji szpitala poprzez racjonalne rozmieszczenie oddziałów w ramach posiadanych zasobów infrastrukturalnych. Wykonanie inwestycji umożliwi również uwolnienie na parterze szpitala przestrzeni dla rozwoju rehabilitacji stacjonarnej i dziennej w kolejnych etapach przekształceń. Całkowita wartość projektu: 42,50 mln zł; dofinansowanie z RPO WM: 15,0 mln zł, budżet państwa: 12,5 mln zł oraz 15 mln zł Powiat Wadowicki. Poniesione nakłady ogółem: 6,5 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 6,5 mln zł.

2.11. Systemowe rozwiązania dla współpracy między podmiotami świadczącymi usługi zdrowotne

W 2022 r. w dalszym ciągu działała **Rada Konsultacyjna ds. wspierania Wojewódzkich Podmiotów Leczniczych**, która została powołana Uchwałą 1613/20 Zarządu Województwa Małopolskiego 18 listopada 2020 roku. W jej skład powołano dyrektorów Wojewódzkich Podmiotów Leczniczych oraz przedstawicieli Departamentu Zdrowia, Rodziny, Równego Traktowania i Polityki Społecznej UMWM. Skład Rady nie jest strukturą zamkniętą, w jej prace angażują się także przedstawiciele innych instytucji i eksperci zewnętrzni, którzy w zależności od potrzeb są zapraszani na spotkania. W 2022 roku odbyło się 18 spotkań w trakcie których omawiane były aktualne i najważniejsze wyzwania dotyczące organizacji systemu ochrony zdrowia zarówno pod względem epidemicznym, finansowym, jak i gospodarczym. Dzięki videokonferencjom Zarząd Województwa Małopolskiego posiada bieżącą informację i bezpośredni kontakt z kadrą zarządzającą szpitalami. Zebrania pozwalają na wymianę wiedzy, doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy dyrektorami. Analizowane są problemy, które dotyczą poszczególnych jednostek, jak również całego systemu ochrony zdrowia w kraju.

Konsorcjum Onkologia Małopolska - W 2021 roku powstała inicjatywa powołania Konsorcjum *Onkologia Małopolska*, która 25.03.2022 r. została sformalizowana poprzez podpisanie umowy w Szpitalu Wojewódzkim im. Św. Łukasza w Tarnowie SPZOZ w Tarnowie. Podmioty lecznicze tworzące

konsorcjum *Onkologia Małopolska*, tj. Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie sp. z o.o., który został wybrany na okres jednego roku na Lidera Konsorcjum oraz pozostali partnerzy tj. Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II, Szpital Wojewódzki im. św. Łukasza SPZOZ w Tarnowie, Szpital Specjalistyczny im. Jędrzeja Śniadeckiego w Nowym Sączu podpisując umowę, wskazały na możliwości podjęcia realnej współpracy w celu poprawy koordynacji działań w zakresie wykrywania schorzeń onkologicznych oraz

procesu leczenia na terenie Małopolski. Wspomniane jednostki w zależności od profilu działalności udzielają m.in. świadczeń zdrowotnych w oddziałach o profilach onkologicznych w zakresie chemioterapii, radioterapii, radiochemioterapii, programów lekowych, a także wykonują szereg badań w poradniach i pracowniach specjalistycznych ukierunkowanych na leczenie onkologiczne (m. in. w poradniach: onkologii klinicznej, radioterapii, chirurgii onkologicznej, hematologicznych, chorób piersi, chirurgii szczękowo-twarzowej, ginekologiczno-położniczych, genetycznych oraz pracowniach patomorfologii, diagnostyki obrazowej i medycyny nuklearnej).

3. BEZPIECZEŃSTWO

Opracowanie: Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Województwo Małopolskie realizuje szereg działań mających na celu utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, co stanowi istotny element wpływający na jakość życia mieszkańców regionu i odwiedzających go turystów.

W ramach tych działań realizowano projekty edukacyjno-dydaktyczne oraz społeczne, zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla seniorów w zakresie m.in. metod działania środowisk przestępczych, bezpieczeństwa w ruchu drogowym czy udzielania pierwszej pomocy, w tym przy użyciu AED. Nowym wyzwaniem jakie pojawiło się w ciągu ostatnich lat jest bezpieczeństwo epidemiologiczne. Przyjęte do realizacji projekty zakładają przebudowę obiektów ochrony zdrowia, zakup środków ochrony indywidualnej, środków do dezynfekcji sprzętu i powierzchni, urządzenia do dezynfekcji oraz drobny sprzęt medyczny i wyposażenie, co poprawia i zwiększa bezpieczeństwo epidemiologiczne i sanitarne.

Województwo sukcesywnie od lat podnosi potencjał służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo zapewniając gotowość bojową tych służb poprzez doposażenie w specjalistyczny sprzęt ratowniczy, środki transportu, przeprowadzenie szkoleń oraz poprawę warunków lokalowych.

Małopolska jest pierwszym województwem w Polsce w 2022 roku z wdrożonym Wojewódzkim Programem Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na lata 2021-2030. Program realizacyjny uwzględnia specyfikę regionu, bazuje na złożonej analizie Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie, stanie bezpieczeństwa w Małopolsce oraz zakłada konkretne cele oraz sposoby ich realizacji.

3.1. Wzmacnianie świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa

Działalność szkoleniowa Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie związana z profilaktyką bezpieczeństwa ruchu drogowego – w roku 2022 z budżetu WM udzielono wsparcia finansowego Komendzie Wojewódzkiej Policji w Krakowie. W ramach zadania zakupiono materiały promocyjne i edukacyjne oraz wykonano malowanki i książki edukacyjne dla dzieci, które otrzymały wszystkie komendy miejskie i powiatowe naszego województwa. Materiały profilaktyczne zostaną wykorzystane do przeprowadzenia wśród pieszych, na terenie całej Małopolski, akcji pn. *Bądź Widoczny – Daj Szansę Kierującemu*. Akcje będą przeprowadzone wśród mieszkańców terenów z nieoświetlonymi odcinkami dróg, gdzie brak jest odpowiedniej infrastruktury skierowanej do pieszych. Ponadto działania edukacyjne będą również dedykowane do konkretnych grup wiekowych wśród pieszych, które na podległym terenie są najbardziej zagrożone wypadkowością. Całkowita wartość zadania 137,4 tys. zł. Łączna kwota wsparcia wyniosła 50 tys. zł.

Wielopokoleniowa Edukacja Małopolan – projekt prowadzony wspólnie z Komendą Wojewódzką Policji w Krakowie, realizowany od 2020 roku. Zakres rzeczowy w 2022r. to.: rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (m.in. plakatów, ulotek, magnesów, kartek okolicznościowych, kalendarzy) adresowanych do seniorów. Ponadto organizowany był konkurs edukacyjny *Wnuczka, wnuczek edukuje – babcia, dziadek się stosuje!*, który twórczo angażował dzieci i młodzież w akcję uświadamiającą osobom starszym metody działań środowisk przestępczych. Przygotowano materiały informacyjno – edukacyjne (900 000 szt. ulotek, wsparciem w projekcie był Zakład Ubezpieczeń Społecznych) ostrzegające emerytów i rencistów, w tym osoby nieaktywne społecznie, które są bardziej narażone na działanie przestępców – oszustów i pochopnie przekazują pieniądze osobom obcym. Łączna kwota realizacji zadania w 2022 roku: 50 tys. zł.

Pokaż się. Niech Cię zobaczą! – projekt miał na celu przeprowadzenie kampanii profilaktyczno-edukacyjno-informacyjnej z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym w formie rozpowszechniania materiałów edukacyjno-dydaktycznych tj. odbłasków, w liczbie 25 tys. szt. Zakres rzeczowy realizowany

w 2022 r.: działania w ramach projektu objęły dzieci i młodzież z całej Małopolski, angażowały środowiska szkolne w akcję uświadamiającą o bezpieczeństwie w ruchu drogowym małopolskich uczniów, Zadanie było wsparte poprzez krakowską stację radiową. Łączna kwota realizacji zadania w 2022 roku: 80 tys. zł.

Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców województwa, a także poszerzenie umiejętności z zakresu udzielania pierwszej pomocy oraz obsługi AED - zadania wyłonione w V edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego z obszaru ochrony i promocji zdrowia – zadania realizowane w 2022 r., finansowane z Budżetu Województwa. Zakres rzeczowy: 1) realizacja zadania pn. *Sprzęt Medyczny – Bezpieczna Małopolska* poprzez wyposażenie 9 placówek w zestawy AED i przeprowadzenie cyklu szkoleń z pierwszej pomocy i obsługi AED, wartość zadania: 94,5 tys. zł; 2) realizacja zadania pn. *#4 minuty – podłęcz i ratuj! Sieć ogólnodostępnych AED na terenie powiatu krakowskiego* poprzez wyposażenie 14 placówek w zestawy AED oraz przeprowadzenie cyklu szkoleń z pierwszej pomocy i obsługi AED, wartość zadania: 141,3 tys. zł. Całkowita wartość zadań: 235,8 tys. zł.

Działalność Małopolskiej Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego – w roku 2022 wiele instytucji prowadziło stałe, konsekwentne działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego: Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie, Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie, Krakowskie Pogotowie Ratunkowe, Małopolskie Ośrodki Ruchu Drogowego (Kraków, Nowy Sącz, Tarnów), Inspekcja Transportu Drogowego, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Wojewódzki Sztab Wojskowy w Krakowie, Kuratorium Oświaty, Ochotnicze Straże Pożarne, Zarządcy dróg, przedstawiciele gmin i powiatów, Instytucje naukowe, Media, Organizacje pozarządowe. Między innymi były to akcje prewencyjne Małopolskiej Policji oraz Inspekcji Transportu Drogowego: *Bezpieczne ferie, Bezpieczny autokar, Bezpiecznie nie tylko w autobusie, Bezpieczne wakacje, Akcja znicz*. Rada zorganizowała także Małopolskie pikniki BRD. W okresie letnim członkowie Rady odwiedzali gminy, powiaty uczestnicząc wszędzie tam, gdzie można było przekazać wiedzę, informacje nt. bezpieczeństwa w ruchu drogowym, tj.: Finał Młodzieżowego Turnieju BRD, Dzień Dziecka, Festyn w gminie Kocmyrzów Luborzyca, Warsztaty BRD w Dąbrowie Tarnowskiej, Lekcje bezpieczeństwa w Kłaju, Warsztaty BRD w Myślenicach, Wspólnie dla Seniorów z Gminną Radą BRD w Gdowie, Rozdziele – przez zabawę do bezpieczeństwa, Powiatowy Dzień Bezpieczeństwa w Dąbrowie Tarnowskiej, Wyprawa Fiatów do Turynu z MWRBRD, Dzień Św. Krzysztofa na terenie powiatu Dąbrowskiego, Małopolska Tour z MORD Tarnów, Rozpoczęcie roku szkolnego w Kryspinowie, Warsztaty BRD w Proszowicach, Warsztaty BRD w Kłaju, Zajęcia BRD dla dzieci w Miechowie.

Małopolska Wojewódzka Rada BRD zorganizowała także kampanię skierowaną do użytkowników elektrycznych hulajnog oraz rowerzystów.

Małopolska Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (MWRBRD) inicjuje i podejmuje szereg działań aby na polskich, a w szczególności na małopolskich drogach było bezpieczniej. Programy skierowane są do wszystkich uczestników ruchu drogowego. Działania realizowane przez MWRBRD mają charakter długofalowy i systemowy; wdrażane są w ścisłym porozumieniu z podmiotami, dla których bezpieczeństwo na polskich drogach jest priorytetem. Przewodniczącym MWRBRD jest Wicemarszałek Małopolski, p. Łukasz Smółka. W 2022 roku działania Małopolskiej Rady BRD zostały opisane w raporcie Banku Światowego (*Safe System Approach*) jako przykład do naśladowania we wdrażaniu bezpiecznego systemu w regionie. W 2022 roku Małopolska Rada BRD stworzyła program poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego dla województwa małopolskiego na nową Dekadę Działań 2021-2030.

Warsztaty dla dzieci i młodzieży mające na celu przygotowanie do przyszłej pracy społecznej na rzecz ochrony przeciwpożarowej i ewentualnej służby w szeregach OSP oraz zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na obszarach wiejskich - stowarzyszenie pn. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich zorganizowało w 2022 r. w czterech miejscowościach Województwa Małopolskiego warsztaty dla dzieci i młodzieży mające na celu przygotowanie do przyszłej pracy społecznej na rzecz ochrony przeciwpożarowej i ewentualnej służby w szeregach OSP oraz zwiększenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na

obszarach wiejskich. Pierwsze odbyły się w dniach 10–12 czerwca w Dąbrowie Tarnowskiej, drugie w dniach 24-26 czerwca 2022 r. w Myślenicach, a kolejne w dniach 9–11 września w Proszowicach oraz w dniach 16–18 września br. w Kłaju. Opracowany program służył szkoleniu dzieci i młodzieży do szeroko rozumianego bezpieczeństwa powszechnego oraz popularyzacji działalności OSP. Podczas warsztatów najmłodszy/uczestnicy nabyli niezbędną wiedzę i umiejętności m.in. z udzielania pierwszej pomocy, organizacji zespołu ratowniczego w OSP, ochrony przeciwpożarowej oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego. Zainteresowani mieli również okazję zapoznać się z najnowocześniejszym, specjalistycznym sprzętem ratowniczo-gaśniczym oraz zasadami organizacji działań poszukiwawczo-ratowniczych. Koszt zadania: 190 tys. zł.

Małe Granty z obszaru ratownictwo i ochrona ludności – na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zwiększenie bezpieczeństwa i świadomości społeczeństwa – realizowane w 2022 r., współfinansowane z Budżetu Województwa. Zakres rzeczowy: realizacja zadania pn. *R jak Rodzic Ratownik!* poprzez przeprowadzenie szkoleń z pierwszej pomocy, zakup sprzętu: AED szkoleniowy. Wartość udzielonej dotacji: 5 tys. zł.

3.2. Systemowe rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo sanitarno-epidemiologiczne w podmiotach świadczących usługi społeczne

Małopolska Tarcza Antykryzysowa Pakiet Medyczny 3 – projekt jest kontynuacją projektu Małopolska

Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Medyczny oraz Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Medyczny 2 zrealizowanych w latach 2020-2021. Celem realizacji projektu jest dalsze wzmocnienie sektora ochrony zdrowia w przeciwdziałaniu negatywnym skutkom wywołanym przez pandemię koronawirusa. Środki kierowane są na wsparcie szpitali wojewódzkich, powiatowych oraz resortowych z terenu Małopolski Projekt obejmuje m.in. zakup sprzętu i wyrobów medycznych niezbędnych do zapobiegania, diagnostyki

i zwalczania COVID-19 oraz niwelowania ujemnych konsekwencji tej choroby (w tym sprzęt

dedykowany na rehabilitację pocovidową). Okres realizacji: 2021–2023. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: dokonano zakupu sprzętu i wyposażenia zgodnego z listą Ministerstwa Zdrowia oraz sprzętu do rehabilitacji pocovidowej. 15 Szpitali biorących udział w projekcie rozliczyło w pełni zaplanowany zakres rzeczowy zadania, a 23 są nadal w trakcie jego realizacji.

Zakupy zrealizowane w 2022 to m. in:

- otwarcie pracowni rezonansu magnetycznego w Szpitalu św. Anny w Miechowie,
- zakup tomografu komputerowego przez SPZOZ w Proszowicach,
- zakup 6 ambulansów przez Krakowskie Pogotowie Ratunkowe,
- zakup 12 z zaplanowanych 18 aparatów RTG oraz przyłóżkowych aparatów RTG.

Ponadto, w 2022 r. na terenie Szpitala Specjalistycznego im. Ludwika Rydygiera w Krakowie utworzono centralny magazyn środków ochrony osobistej, z którego będą mogły korzystać Wojewódzkie Podmioty Lecznicze. Całkowita wartość zakupu środków ochrony osobistej wyniesie blisko 2 mln zł. W 2022 r. przeprowadzono postępowanie przetargowe na dostarczenie środków ochrony indywidualnej w ramach projektu, a pierwsze dostawy do magazynu datowane były na listopad 2022 r. Rozdysponowanie środków ochrony osobistej do Wojewódzkich Podmiotów Leczniczych zostanie przeprowadzone w 2023 r.

Całkowita wartość: 90,7 mln zł; kwota ogółem poniesionych wydatków: 49,9 mln zł; kwota ogółem pozostała do wydatkowania: 40,8 mln zł;

Projekt jest finansowany z RPO WM 2014-2020, środków własnych Partnerów projektu oraz z budżetu Województwa Małopolskiego.

Małopolska Tarcza Antykryzysowa – Pakiet Medyczny 3. Wsparcie grantowe placówek POZ – projekt realizowany w latach 2022-2023 finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego (85%) i środków własnych Grantobiorców (15%). Celem projektu jest zapobieganie negatywnym skutkom pandemii COVID-19 na terenie województwa małopolskiego poprzez poprawę bezpieczeństwa, ochronę zdrowia i zachowanie życia pracowników małopolskich placówek POZ – w szczególności personelu medycznego oraz ich pacjentów korzystających ze świadczeń zdrowotnych udzielanych przez te podmioty w czasie pandemii COVID-19. Wsparcie w formie grantów kierowane jest do publicznych oraz niepublicznych podmiotów prowadzących placówki POZ udzielających świadczeń zdrowotnych na terenie województwa małopolskiego, które mają podpisaną umowę z NFZ i udzielają świadczeń gwarantowanych w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna w zakresie minimum „świadczenia lekarza –POZ” oraz do ich pracowników i pacjentów. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w ramach projektu przekazano granty o łącznej wysokości 6,9 mln zł (EFS) 206 podmiotom. W ramach grantu placówki POZ zakupiły środki ochrony indywidualnej, środki do dezynfekcji sprzętu i powierzchni, urządzenia do dezynfekcji oraz drobny sprzęt medyczny i wyposażenie (m.in. aparaty EKG, defibrylatory, aparaty do mierzenia ciśnienia, termometry, stetoskopy, nebulizatory, spirometry, pulsoksymetry, parawany medyczne i inne). Całkowita wartość projektu: 8,1 mln zł , poniesione nakłady ogółem 6,9 mln zł , nakłady poniesione w 2022 r.: 6,9 mln zł.

REACT-EU – dla zdrowia - w ramach Działania 14.1 REACT-EU dla zdrowia ujętego w ramach środków RPO WM na lata 2014-2020 realizowane są przedsięwzięcia infrastrukturalne na rzecz 9 podmiotów leczniczych udzielających świadczeń w zakresie leczenia szpitalnego, które stanowiąc będą działania naprawcze w kontekście pandemii COVID-19 i jej skutków zdrowotnych – szerszy opis w Obszarze I Małopolskie, kierunek: *Opieka zdrowotna*.

3.3. Podnoszenie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo

(S) Konkurs pn. *Małopolskie OSP 2022* oraz indywidualna pomoc finansowa gminom w zakresie bezpieczeństwa – w roku 2022 z budżetu WM dofinansowano realizację zadań w zakresie prac budowlano – remontowych w remizach strażackich (81 dotacji – 3,1 mln zł), zakupu, remontu bądź adaptacji samochodów strażackich (57 dotacji – 1,8 mln zł), zakupu sprzętu, pojazdów typu quad, umundurowania, w tym odzieży specjalistycznej i organizację szkoleń (108 dotacji – 2 mln zł) oraz zakupu sprzętu specjalistycznego do prowadzenia działań ratowniczych z udziałem psów poszukiwawczo-ratowniczych i ich szkoleń (5 dotacji – 173 tys. zł). Zadania realizowały gminy oraz jednostki OSP z terenu województwa małopolskiego. Zadanie ma na celu polepszenie warunków funkcjonowania jednostek OSP oraz poprawę efektywności działań służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i ratownictwo w województwie, co wpłynie na podniesienie stopnia przygotowania operacyjnego jednostek OSP oraz zwiększenie bezpieczeństwa publicznego na terenie województwa małopolskiego. Łączna kwota wsparcia wyniosła 7,1 mln zł.

(S) Zakup sekwenatora kapilarnego wraz z zestawem do kompleksowej analizy DNA dla Laboratorium Kryminalistycznego KWP w Krakowie – w roku 2022 z budżetu WM udzielono wsparcia finansowego Komendzie Wojewódzkiej Policji w Krakowie. Zakup urządzenia pozwoli podnieść skuteczność działania małopolskiej policji poprzez skrócenie czasu analizy, a także zapewni szybszy i sprawniejszy proces ustalenia sprawcy. Łączna kwota wsparcia wyniosła 948,7 tys. zł

(S) Wykonanie dokumentacji budowlano-wykonawczo-kosztorysowej nowo planowanego zadania inwestycyjnego pn. *"Budowa Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej Nr 2 Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Nowym Sączu wraz z Ośrodkiem Szkoleń Specjalistycznych Grup Ratowniczych Szkoły Aspirantów"* - w roku 2022 z budżetu WM udzielono wsparcia finansowego Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie. Budowa nowej Jednostki zwiększy stopień bezpieczeństwa mieszkańców Małopolski oraz przyczyni się do poprawy ogólnopolskiej bazy szkoleniowej dla strażaków. Łączna kwota wsparcia wyniosła 41,8 tys. zł.

(S) Wsparcie podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa górskiego i wodnego – w 2022 r. z budżetu Województwa Małopolskiego udzielono wsparcia podmiotom działającym w zakresie ratownictwa wodnego i górskiego na utrzymanie gotowości ratowniczej, prowadzenie działań ratowniczych oraz organizowanie i prowadzenie szkoleń ratowników wodnych. Zakupiono niezbędny sprzęt ratowniczy i środki transportu, zatrudniono także ratowników sezonowych, przeprowadzono niezbędne szkolenia oraz dokonano remontów sprzętu ratowniczego. Nakłady poniesione w 2022 r.: ratownictwo wodne 400 tys. zł, ratownictwo górskie 1,1 mln zł.

(MPI) (S) Bezpieczna Małopolska – Etap 1 samochody ratownictwa górskiego - projekt realizowany w latach 2022-2023, w ramach którego zostaną zakupione samochody terenowe do ratownictwa górskiego. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: Zarząd Województwa Małopolskiego w ramach Konkursu wybrał 4 Partnerów: 3 jednostki Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (GOPR) oraz Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (TOPR). Projekt w trakcie realizacji. Przedmiotowe pojazdy zostaną zakupione w 2023 r. Całkowita wartość projektu: 1,8 mln zł. Projekt finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Partnerów i budżetu województwa.

(MPI) (S) Bezpieczna Małopolska – Etap 2 samochody Ochotniczej Straży Pożarnej – projekt realizowany w latach 2022–2023, którego Partnerami są Gminy z województwa Małopolskiego. Projekt zakłada zakup nowych lekkich samochodów ratownictwa technicznego z funkcją gaśniczą dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP), bez wyposażenia ratowniczo-gaśniczego. Pojazdy zostaną zakupione w 2023 r.

Realizacja Projektu przyczyni się do wzmocnienia potencjału technicznego małopolskich służb ratowniczych w sytuacjach zagrożenia, w zakresie: klęsk żywiołowych (pożarów i powodzi), katastrof technicznych, wypadków komunikacyjnych, awarii. Całkowita wartość projektu: 10,4 mln zł; Projekt finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, budżetu Partnerów i budżetu województwa.

Zakup karetki neonatologicznej dla Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego - zadanie realizowane w 2022 r. W trosce o jakość i bezpieczeństwo małych pacjentów Krakowskie Pogotowie Ratunkowe

dokonało zakupu nowego kompletnego zestawu karetkowo-sprzętowego. Ambulans sanitarny do transportu noworodków i wcześniaków (tzw. karetka „N”) jest to ambulans z przedziałem medycznym zaadaptowanym do specjalnych wymogów m. in. wyposażony w lawetę „pływającą” zmniejszającą ruchy i drgania pojazdu oraz zestaw transportowy zamontowany na noszach. Ponadto wyposażenie medyczne ambulansu stanowią: inkubator transportowy, respirator noworodkowy wraz z nawilżaczem gazów, kardiomonitor transportowy, pompa strzykawka 4 szt. ze stacją dokującą, aparat do terapii tlenkiem azotu oraz ssak elektryczny. Zakup przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i jakości udzielanych świadczeń medycznych dla małych pacjentów. Wartość całkowita zadania ok. 1,3 mln zł (środki z Budżetu WM 0,4 mln zł; środki własne KPR- 0,9 mln).

3.4. Rozwój współpracy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo, w tym integracja systemów ratownictwa oraz elektronicznego systemu zarządzania bezpieczeństwem

Wojewódzki Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego dla Województwa Małopolskiego na lata 2021-2030 - Małopolska jest pierwszym województwem w Polsce w 2022 roku z wdrożonym Programem. Na całym świecie co roku w wyniku wypadków drogowych ginie ponad 1,3 miliona osób a około 50 milionów osób jest rannych. Wypadki drogowe pozostają główną przyczyną zgonów na całym świecie, mimo że każdej z tych ofiar można zapobiec. W 2021 roku ONZ ogłosił kolejną, nową Dekadę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego i światowy program poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na lata 2021-2030. To ramy dla wszystkich krajów podkreślające znaczenie Narodowych i Wojewódzkich Programów BRD, zawierające wskazówki oraz kierunki działań w zakresie najważniejszych obszarów poprawy bezpieczeństwa. Wszystko po to, aby zmniejszyć liczbę wypadków drogowych na świecie oraz liczbę poszkodowanych oraz ofiar śmiertelnych. W styczniu 2022 roku w Polsce wprowadzony został przez Krajową Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego Narodowy Program BRD na lata 2021-2030. Na jego podstawie każde województwo powinno stworzyć Wojewódzki Program BRD na kolejne dziesięć lat, wraz ze wskazówkami realizacyjnymi. Kolejnym krokiem są powiatowe programy bezpieczeństwa. Małopolska Wojewódzka Rada BRD od razu po ogłoszeniu w Polsce wprowadzenia Narodowego Programu BRD powołała zespół realizacyjny prowadzony przez Sekretarza Rady, który miał za zadanie stworzenie programu dla województwa. Dzięki bardzo intensywnej pracy zespołu powstał konkretny program realizacyjny uwzględniający specyfikę regionu, bazujący na złożonej analizie Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie, stanie bezpieczeństwa w Małopolsce, zakładający konkretne cele oraz sposoby ich realizacji. Wojewódzki Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego dla Województwa Małopolskiego

dostępny jest pod linkiem: <https://brd.malopolska.pl/materialy-do-pobrania/> Celem pośrednim dla Województwa Małopolskiego jest obniżenie o min. 50% liczby ofiar śmiertelnych tj. nie więcej niż 88 do roku 2030 oraz obniżenie o min. 50% liczby ofiar tj. nie więcej niż 1858 do roku 2030. Realizacja celów odbywa się poprzez realizację działań w każdym z obszarów Programu: bezpieczny system, bezpieczny człowiek, bezpieczna droga, bezpieczny pojazd oraz opieka powypadkowa. Każdy z tych filarów powinien co roku zawierać wykonane zadania na poziomie min. 60 % z wyznaczonych zadań.

4. SPORT I REKREACJA

Opracowanie: Departament Sportu i Igrzysk Europejskich

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Działania Samorządu Województwa na rzecz rozwoju i upowszechniania sportu skupiają się w szczególności na znaczeniu kultury fizycznej w kształtowaniu postaw społecznych, w propagowaniu zdrowego trybu życia poprzez zagospodarowanie czasu wolnego, aktywnie i na świeżym powietrzu, przekładające się na rozwój aktywności ruchowej i poprawę kondycji fizycznej. Dlatego też Województwo Małopolskie systematycznie wspomaga rozwój kultury fizycznej w regionie (wraz z niezbędną bazą sportową), współpracując przy tym z organizacjami pozarządowymi oraz lokalnymi jednostkami samorządu terytorialnego.

W 2022 r. w ramach środków z budżetu Województwa Małopolskiego zrealizowano szereg przedsięwzięć upowszechniających kulturę fizyczną, rozwój sportu i rekreacji w Małopolsce, poprzez m.in. projekt o charakterze inwestycyjnym dotyczącym modernizacji obiektów sportowo-rekreacyjnych, jak również wspierających organizację imprez sportowych najwyższej rangi.

Jednak obok przedsięwzięć upowszechniających kulturę fizyczną, nadrzędnym działaniem w obszarze sportu w 2022 roku były przede wszystkim przygotowania do III Igrzysk Europejskich w 2023 roku. To wielkie, multidyscyplinarne wydarzenie, będzie prawdziwym świętem dla sportowców i kibiców oraz niepowtarzalną okazją do promocji całego kraju jak również szansą, by pokazać Polskę, jako sprawnego organizatora dużych wydarzeń sportowych. Igrzyska prócz walorów współzawodnictwa sportowego, będą promować zdrowy tryb życia, dziedzictwo kulturowe i edukacyjne kraju gospodarza, fair play i przyjaźń między narodami. Igrzyska Europejskie odbędą się w trudnym dla Europy czasie wojny na Ukrainie. W takiej sytuacji organizacja Igrzysk nabiera nowego wymiaru. Komitet Organizacyjny Igrzysk Europejskich podjął ważną decyzję - do rywalizacji w 2023 r. nie zostaną dopuszczeni sportowcy z Rosji i Białorusi. To jasny i wyraźny sygnał, że w sporcie nie ma miejsca dla krajów, które gwałcą demokratyczne prawa swoich obywateli i odbierają innym prawo do bezpiecznego życia. Rola III Igrzysk Europejskich wybiega zatem daleko poza sport. Organizacja tej imprezy to szansa dla Europy, by przemówić jednym głosem. By podkreślić, że nasz kontynent to miejsce, gdzie szanuje się drugiego człowieka, a wspólne dobro jest dla nas celem nadrzędnym. Dla Małopolski Igrzyska Europejskie są szansą na rozwój i promocję regionu na arenie międzynarodowej. Wiele miejscowości w województwie będzie mogło liczyć na nowe inwestycje infrastrukturalne. Rząd Polski zadeklarował pełne poparcie dla tej inicjatywy i zagwarantował wsparcie finansowe w obszarze organizacji i niezbędnej infrastruktury, czy dróg. Impreza będzie z pewnością impulsem do działań pozwalających na poprawę jakości życia mieszkańców w perspektywie długofalowej oraz szansą do tworzenia nowych miejsc pracy nie tylko dla mieszkańców regionu, ale i całego kraju. Do Małopolski przyjadą setki dziennikarzy z całej Europy i tysiące kibiców z całego świata, ale przede wszystkim ok. 7 tys. sportowców, by rywalizować w blisko 30 dyscyplinach. Będą walczyć nie tylko o medale Igrzysk Europejskich. Stawka rywalizacji będzie wysoka, bo aż 12 dyscyplin zostanie rozegranych w randze Mistrzostw Europy (w Mińsku tylko 3), w 19 dyscyplinach stawką będą kwalifikacje do Igrzysk Olimpijskich Paryż 2024 (w Mińsku 10 dyscyplin), 24 dyscypliny będą rozegrane w Małopolsce, z czego połowa w Krakowie, a pozostałe m. in. w Krynicy-Zdroju, Tarnowie, Zakopanem, Nowym Targu, Krzeszowicach, Nowym Sączu. Cztery dyscypliny będą rozegrane poza Małopolską, w Chorzowie, Wrocławiu, Rzeszowie oraz Bielsko-Białej. Tylko w Nowym Targu bokserzy rywalizować będą o 44 bezpośrednie kwalifikacje do Igrzysk Olimpijskich, co czyni to wydarzenie największymi kontynentalnymi kwalifikacjami olimpijskimi w tej dyscyplinie. Fani będą mieli też okazję zobaczyć rywalizację w młodszych sportach, które już robią furorę w różnych rejonach świata. Przykładowo w Krakowie będzie można śledzić zmagania sportowców w tenisie, padlu czy koszykówce 3x3. Zostały wyznaczone wioski zawodnicze: główna w Krakowie oraz wspomagające w Krynicy-Zdroju i w Zakopanem. Igrzyska będą z pewnością niezapomnianym przeżyciem, nie tylko dla sportowców, ale również odwiedzających region kibiców i turystów.

Małopolska to arena wielu ważnych wydarzeń sportowych, zarówno na stałe wpisanych w kalendarz światowych wydarzeń jak i okazjonalnych, jak mistrzostwa świata czy Europy. Małopolska, aspirując do roli krajowego lidera w lokalizacji imprez sportowych rangi MŚ i ME, popularyzuje sport podczas krajowych i międzynarodowych wydarzeń. Rok rocznie Małopolska jest partnerem kilkudziesięciu imprez sportowych, w tym tych najwyższej rangi, w których udział biorą najlepsi sportowcy globu. W 2022 r. Województwo było partnerem dużych, znaczących wydarzeń sportowych, jak m.in.: Puchar Świata w skokach narciarskich w Zakopanem, Finał Ligi Europy Centralnej Pucharu Świata CAVALIADA Kraków, XIX Memoriał Huberta Jerzego Wagnera w Krakowie, Europejski Festiwal Biegowy – dwa Beskidy w Krynicy – Zdrój oraz Mistrzostwa Świata w Piłce Ręcznej Mężczyzn 2023.

Kultura fizyczna jest i w najbliższej perspektywie czasowej będzie ważną częścią polityki władz regionu, bo sport to przede wszystkim obszar budowania więzi społecznych, a także społeczno-kulturowej tożsamości. Dlatego też samorząd Województwa we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze kultury fizycznej, uczestniczy aktywnie w tworzeniu jak najlepszych warunków do czynnego uprawiania sportu przez mieszkańców regionu. Władze Województwa wspierają również młodych Małopolan obdarzonych sportowym talentem, którzy przez swoje sukcesy promują nasz region i stanowią wzór dla innych młodych ludzi, którzy chcieliby pójść w ich ślady. Kierunki te wzmacniane są poprzez zwiększanie dostępności Małopolan do podstawowej bazy sportowej i poprzez jej systematyczne unowocześnianie. Działania realizowane w obszarze sportu stymulują proces aktywizacji mieszkańców. Dostosowane są do zapotrzebowania mieszkańców na aktywne spędzanie czasu wolnego. Zróżnicowanie tych działań, daje możliwość przedstawienia szerokiej oferty, dostosowanej do dzieci i młodzieży, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Na potencjał sportowy Małopolski wpływ ma wiele elementów, w tym także wsparcie finansowe szkolenia dzieci i młodzieży, tworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju talentów sportowych w oparciu, m.in. o rozgrywki międzyszkolne, rywalizację międzyklubową, czy szkolenie ponadklubowe, tj. kadr wojewódzkich w ramach ogólnopolskiego systemu współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży, celem wyselekcjonowania potencjalnych medalistów Igrzysk Olimpijskich, Mistrzostw Świata, czy Mistrzostw Europy. W 2022 r. Małopolska wspierała m.in. przeprowadzenie Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach letnich. To ogólnokrajowa impreza sportowa o randze Mistrzostw Polski dla młodych sportowców w kategorii wiekowej juniora młodszego.

Województwo Małopolskie wspiera wszelkie inicjatywy związane z popularyzacją różnych form upowszechniania sportu, jego strony profesjonalnej jak również rekreacyjnej. Wsparcie dla organizacji imprez sportowych rangi międzynarodowej, ogólnopolskiej i wojewódzkiej realizowane jest, m.in. poprzez uruchamianie programów pomocowych, przede wszystkim otwarte konkursy ofert na realizację zadań z dziedziny kultury fizycznej, jak pn.: *Małopolska na sportowo*. Tu rok rocznie Województwo dofinansowuje blisko 250 imprez z udziałem ok. 100 000 uczestników, wspierając finansowo różnego rodzaju organizacje pozarządowe, czy też corocznie zwiększających się zadań proponowanych przez mieszkańców w kolejnych edycjach Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego.

Kierunki wsparcia Województwa Małopolskiego w sferze kultury fizycznej obejmują także promowanie najlepszych małopolskich sportowców, poprzez wyróżnianie ich m.in. nagrodą *Małopolski Laur Sportu*, stypendiami sportowymi *Małopolskie Nadzieje na Igrzyska Europejskie '23*, czy od 2022 r. w postaci nowego *Funduszu stypendialnego im. Stefana Kapłaniaka*. Stwarza to pozytywne wzorce dla dzieci i młodzieży, umożliwiając tym samym tworzenie jak najlepszych warunków do uprawiania sportu, a w przyszłości osiągnięcia coraz lepszych wyników sportowych.

Promowanie aktywności ruchowej w szczególności w ramach zagospodarowania czasu wolnego, odbywa się w Małopolsce od 2007 r. poprzez realizowany projekt nauki i doskonalenia pływania pn. *Już pływam*, obejmujący swym zasięgiem co roku setki młodych Małopolan.

W Małopolsce można już dziś korzystać z doskonałej infrastruktury sportowej, która rozwija się szeroko, m.in. poprzez uruchamianie programów wspierające lokalne i regionalne projekty inwestycyjne. Rośnie ilość nowoczesnych, ogólnodostępnych obiektów sportowych, które dają możliwość wszystkim zainteresowanym bezpieczne i efektywne spędzanie czasu przeznaczonego na sport i rekreację. Nadrzędnym celem polityki inwestycyjnej Województwa Małopolskiego jest zrównoważony rozwój

regionu, tj. w miarę równe nasycenie poszczególnych subregionów w ogólnodostępną infrastrukturę sportową.

Atutem rozbudowanej oferty infrastruktury sportowej jest możliwość ubiegania się o organizację imprez sportowych najwyższej rangi, które powodują większą rozpoznawalność regionu i mają pozytywny wpływ na wiele branż z pozoru z nim nie związanych, generując zyski. Nowoczesne małopolskie obiekty sportowe są corocznie areną kilku tysięcy imprez sportowych i rekreacyjnych.

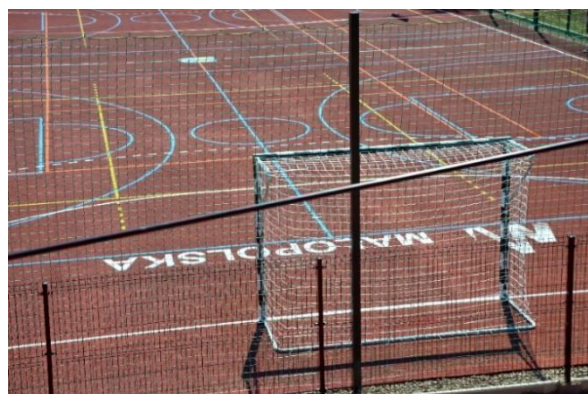
Biorąc pod uwagę tak szeroki zakres działań Województwa Małopolskiego, ukierunkowany na rozwój sportu w regionie i nie tylko, Województwo podjęło się inicjatywy organizacji I Europejskiego Kongresu Sportu i Turystyki. Na Kongresie organizowanym w Zakopanem spotkali się, m.in.: politycy zaangażowani w tematykę sportową, organizacje pozarządowe, organizatorzy wielkich imprez sportowych, samorządowcy.

Środki finansowe przeznaczone przez Samorząd Województwa Małopolskiego na rozwój i upowszechnianie sportu rosną z roku na rok. Na realizację wszystkich zadań związanych zarówno ze wsparciem organizacji wydarzeń sportowych w Małopolsce, realizacji inwestycji sportowych jak i wsparciu młodych utalentowanych sportowców z naszego regionu wydatkowano w roku 2022 kwotę w wysokości ok. 34,9 mln zł. W porównaniu z latami ubiegłymi, w których nakłady na sport wynosiły: w 2021 r.: 21,7 mln zł oraz w 2020 r. ponad 21,5 mln zł widać, że większe finansowanie sportu i co za tym idzie rozwój kultury fizycznej w Małopolsce jest jednym z priorytetów władz regionu szczególnie w kontekście organizowanych w roku 2023 Igrzysk Europejskich.

4.1. Tworzenie odpowiednich warunków umożliwiających rozwój sportu i rekreacji w Małopolsce

„Małopolska infrastruktura rekreacyjno – sportowa – MIRS” w ramach Programu modernizacji boisk i miejsc rekreacji w oparciu o pomoc finansową jst – projekt realizowany w 2022 r. przez małopolskie gminy i powiaty, finansowany ze środków budżetu Województwa. Projekt MIRS to kontynuacja projektu, który swój początek miał w 2019 r. Zakłada on poprawę jakości życia mieszkańców Małopolski w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji.

Celem realizacji projektu jest podniesienie standardu istniejących obiektów sportowych, będących w niedostatecznym stanie technicznym i funkcjonalnym, co niewątpliwie uatrakcyjni ofertę i zwiększa dostępność do podstawowej bazy sportowo-rekreacyjnej regionu, umożliwiającej rozwijanie zainteresowań i talentów sportowych i prowadzenie zdrowego stylu życia. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: 86 jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego zrealizowało 90 inwestycji sportowych. Dofinansowaniem zostały objęte zadania inwestycyjne polegające na modernizacji istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych.

Całkowita wartość projektu: ok. 34 mln zł (w tym środki z budżetu WM i jst); nakłady finansowe poniesione z budżetu Województwa w 2022 r.: 9,1 mln zł.

Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży – projekt ogólnorozwojowy pn. *Już pływam* realizowany w 2022 r. przez małopolskie gminy, finansowany ze środków budżetu Województwa. Cele projektu to: umożliwienie zdobycia nowych umiejętności, poprawa kondycji fizycznej oraz pomoc w skorygowaniu wady postawy i poprawienie koordynacji ruchowej, co wpływa na wzrost bezpieczeństwa dzieci i młodzieży na różnych akwenach wodnych. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: przeprowadzenie wśród uczniów szkół podstawowych pozalekcyjnych kursów nauki pływania oraz doskonalenia techniki pływania, w wymiarze do 20 godzin na osobę, prowadzonych przez wykwalifikowanych instruktorów. Wszystkim gminom, które wyraziły chęć udziału w projekcie, udzielona została pomoc finansowa. Projekt objął łącznie blisko 7600 młodych Małopolan z 67 gmin.

Całkowita wartość projektu: 3,2 mln zł (w tym środki z budżetu WM i jst); nakłady finansowe poniesione z budżetu Województwa w 2022 r.: 1,4 mln zł.

Upowszechnianie kultury fizycznej – przedsięwzięcie realizowane w 2022 r. przez ngo, finansowane ze środków budżetu Województwa. To najszersza oferta Województwa Małopolskiego sprzyjająca rozwojowi kultury fizycznej w regionie, skierowana do mieszkańców regionu – w szczególności do dzieci i młodzieży. Głównym celem zadania jest aktywizacja sportowa jak największej ilości mieszkańców oraz pomoc w organizacji imprez sportowych rangi światowej, europejskiej, ogólnopolskiej i wojewódzkiej. Na realizację przedsięwzięcia składają się:

- projekt *Małopolska na sportowo* – w trybie otwartego konkursu ofert zrealizowano 132 zadania z organizacjami pozarządowymi, w tym m. in. *Akademickie Mistrzostwa Polski, Mistrzostwa Małopolski w Piłce Ręcznej i Piłkowej 2022*;

- projekty realizowane w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie – w roku 2022 zrealizowano 125 umów, w tym m. in. *Wojewódzki Turniej Siatkówki Kobiet i Mężczyzn z okazji 65-lecia Małopolskiego TKKF*.

Całkowita wartość projektu: 7,1 mln zł (w tym środki z budżetu WM i ngo); nakłady finansowe poniesione łącznie z budżetu Województwa w 2022 r.: 2,7 mln zł.

Europejski Kongres Sportu i Turystyki – projekt realizowany w 2022 r. przez Fundację GATEWAY 4.0., finansowany ze środków budżetu Województwa Małopolskiego.

To międzynarodowe wydarzenie realizowane po raz pierwszy w 2022 r. przez podmiot wybrany w ramach otwartego konkursu ofert.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: I edycja Kongresu odbyła się w Hotelu Nosalowy Dwór w Zakopanem, w terminie 18 – 20 października. Realizacja przedsięwzięcia miała w szczególności na uwadze popularyzację i rozwój sportu oraz turystyki, zwiększając tym samym świadomość społeczeństwa o pozytywnym wpływie aktywności ruchowej na zdrowie i samopoczucie, m.in. poprzez wymianę doświadczeń, dyskusje eksperckie, działania szkoleniowe i promocyjne, w tym też debaty i wymiana doświadczeń. Pierwsza edycja Kongresu odbyła się przy wsparciu współorganizatorów, tj. Województwa Małopolskiego, Ministerstwa Sportu i Turystyki, jak i wielu partnerów oraz pod patronatem honorowym Prezydenta RP. Przez 3 dni uczestniczyło w nim ponad 1500 osób, w tym 280 prelegentów, łącznie zrealizowano 71 paneli. Tematyka paneli dotyczyła m.in.: Igrzysk Europejskich, geopolityki, w tym zmian w sporcie i turystyce spowodowanych wojną w Ukrainie i pandemią COVID 19, szerokiego przemysłu okołosportowego, dopingu w sporcie, wpływu sportu na inne dziedziny życia. Podczas Kongresu wręczono również nagrody Województwa Małopolskiego pn. *Małopolski Laur Sportu*. Odbyła się Gala Ambasadorów Sportu, a także prezentacja szerokiej kadry na Mistrzostwa Świata w piłce nożnej w Katarze. Niewątpliwie wydarzenie to przyciągnęło do jednego miejsca grono sportowców, działaczy, trenerów, sportowe media, przedstawiciele branży turystycznej, by rozmawiać o wyzwaniach, jakie stoją przed sportem i turystyką w trzeciej dekadzie XXI wieku. Na kongresie nie zabrakło przestrzeni warsztatowych i specjalnych stref tematycznych związanych, m.in. z organizacją III Igrzysk Europejskich, strefy Polskiej Organizacji Turystycznej, czy specjalnej strefy związanej z e-sportem.

Całkowita wartość projektu: 4 mln zł (w tym środki z budżetu WM i pozostałe); nakłady finansowe poniesione w 2022 r.: 1,5 mln zł.

Integracja przez sport – zadanie realizowane w 2022 r. w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej (jednorazowo), finansowane ze środków budżetu Województwa Małopolskiego.

Projekt zakładał zorganizowanie dla dzieci i młodzieży, w tym dzieci z Ukrainy, pozalekcyjnych zajęć sportowych w popularnych dyscyplinach, m.in. piłka nożna, koszykówka, siatkówka, przez wykwalifikowanych trenerów. Projekt przyczynił się do adaptacji osób z zagranicy mieszkających na terenie regionu oraz ich integracji ze społecznością lokalną.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: Realizator zadania, tj. Małopolski Szkolny Związek Sportowy został wybrany w ramach otwartego konkursu ofert i zrekrutował do projektu szkoły podstawowe z terenu województwa małopolskiego, w których naukę pobierało co najmniej 10 uczniów

z Ukrainy i stanowili oni przynajmniej 50% uczestników projektu. Zostały przeprowadzone pozalekcyjne zajęcia w wymiarze 16 godzin tygodniowo dla każdej grupy, a także zawody sportowo-rekreacyjne w podziale na klasy szkolne. Zajęcia i zawody były okazją do integracji, rywalizacji w duchu fair-play oraz aktywizacji sportowej.

Całkowita wartość projektu: 109 tys. zł; nakłady finansowe poniesione w 2022 r.: 109 tys. zł.

5. Edycja Budżetu Obywatelskiego WM w obszarze Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej – przedsięwzięcie realizowane w 2022 r. przez ngo, finansowane ze środków budżetu Województwa Małopolskiego.

Poprzez Budżet Obywatelski WM mieszkańcy regionu określają priorytety dla rozwoju powiatów, subregionów oraz całej Małopolski, w różnych obszarach, w tym również Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: w ramach kolejnej edycji Budżetu Obywatelskiego WM zostało zawartych 48 umów na realizację 47 zadań jednorocznych oraz 1 zadania dwuletniego (2022-2023) pn. *Biała Ślizgawka – zimowo na sportowo*.

Całkowita wartość projektu: 7 mln zł (w tym środki z budżetu WM i ngo); nakłady finansowe poniesione z budżetu Województwa w 2022 r.: 6,9 mln zł.

4.2. Poprawa wyników w Systemie Sportu Młodzieżowego

Współzawodnictwo i szkolenie sportowe dzieci i młodzieży – przedsięwzięcie realizowane w 2022 r. przez ngo, finansowane ze środków budżetu Województwa.

Zadanie ma na celu realizację ogólnopolskiego szkolnego współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży (na szczeblu ponadpowiatowym i wojewódzkim) oraz ogólnopolskiego Systemu Sportu Młodzieżowego na terenie naszego regionu, a także zapewnienie młodzieży uzdolnionej sportowo, jak najlepszych warunków do szkolenia i możliwości podnoszenia poziomu sportowego.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku:

1) W ramach otwartego konkursu ofert w zakresie *Współzawodnictwa i szkolenia sportowego dzieci i młodzieży*, zawarto w 2022 r. 7 umów z dwoma organizacjami pozarządowymi, tj. z Małopolskim Szkolnym Związkiem Sportowym w Krakowie oraz z Małopolskim Związkiem Stowarzyszeń Kultury Fizycznej w Krakowie, czego efektem były:

- *Współzawodnictwo sportowe dzieci i młodzieży szkolnej* – w ramach Igrzysk Dzieci, Igrzysk Młodzieży Szkolnej i Licealiady Młodzieży udzielono dofinansowania na organizację 166 eliminacji ponadpowiatowych z udziałem 5 212 uczniów oraz 72 finałów wojewódzkich z udziałem 7 134 uczniów. Ogółem w 238 powyższych zawodach uczestniczyło 12 346 uczniów. Ponadto, w ramach Ogólnopolskich Igrzysk Dzieci, Igrzysk Młodzieży Szkolnej i Licealiady Młodzieży, dofinansowano udział 181 reprezentantów województwa w 15 zawodach;
- *Szkolenie kadr wojewódzkich młodzików* – dofinansowano przeprowadzenie 165 akcji szkoleniowych tj. 85 zgrupowań szkoleniowych, 60 konsultacji szkoleniowych i 20 konsultacji startowych w 47 sportach z udziałem 1 202 zawodników;
- *Szkolenie dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo* – dofinansowano przygotowania i udział w finałach ogólnopolskiego systemu sportu młodzieżowego (Międzywojewódzkie Mistrzostwa Młodzików - Mistrzostwa Polski Młodzików, Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży - Mistrzostwa Polski Juniorów Młodszych, Mistrzostwa Polski Juniorów i Młodzieżowe Mistrzostwa Polski) dla 1636 zawodników w 50 sportach. Zawodnicy ci wzięli udział w 182 akcjach szkoleniowych.
- *Przeprowadzenie Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach letnich MAŁOPOLSKA '2022* – to jedno z ważniejszych wydarzeń sportu młodzieżowego w Polsce, służące upowszechnianiu i rozwojowi kultury fizycznej oraz popularyzacji idei olimpizmu, przeprowadzone na terenie Małopolski w terminie 17 czerwca do 14 sierpnia. XXVIII Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży w sportach letnich, jako integralna część państwowego Systemu Sportu Młodzieżowego jest ogólnokrajową imprezą sportową o randze Mistrzostw Polski dla młodych sportowców w kategorii wiekowej juniora młodszego. Formuła finałów tych zawodów jest oparta na ideowych, organizacyjnych i ceremonialnych wzorcach Igrzysk Olimpijskich. Rozegrano zawody w 33 sportach w 36 blokach. Ponadto efektem rywalizacji w ramach tej Olimpiady było

wyłonienie Mistrzów Polski w 246 konkurencjach rozgrywanych w ramach 33 sportów letnich. W zawodach wystartowało 4 228 najbardziej utalentowanych zawodników reprezentujących wszystkie 16 województw w sportach letnich. Podczas głównej ceremonii otwarcia olimpiady, w dniu 1 lipca w Muzeum Lotników Polskich w Krakowie dokonano uroczystego zapalenia znicza olimpijskiego, złożono ślubowanie zawodników i przyrzeczenie sędziów zobowiązujące uczestników do rywalizacji i postępowania w myśl zasad fair play. Ceremonia zamknięcia Olimpiady odbyła się w 21 września na obiektach sportowych OSiR Kolna w Krakowie.

- 2) W ramach otwartego konkursu ofert w zakresie *Szkolenia zawodników z klubów i stowarzyszeń sportowych województwa małopolskiego do udziału w finałach ogólnopolskiego współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży w ramach państwowego Systemu Sportu Młodzieżowego*, dofinansowano szkolenia sportowe 917 zawodnikom z 44 klubów i stowarzyszeń sportowych województwa małopolskiego.

Całkowita wartość projektu: 10 mln zł (w tym środki z budżetu WM i ngo); nakłady finansowe poniesione z budżetu Województwa w 2022 r.: 3,7 mln zł.

Fundusz stypendialny pn. Małopolskie Nadzieje na Igrzyska Europejskie '23 – przedsięwzięcie realizowane w 2022 r. ze środków budżetu Województwa. .

Małopolska stawia na sport, dlatego też władze regionu przekazały w 2022 r. stypendia sportowe małopolskim zawodnikom, za osiągnięte przez nich wyniki w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym, w sportach, które planowane są do rozegrania podczas Igrzysk Europejskich w 2023 r. Celem funduszu stypendialnego jest stworzenie odpowiednich warunków sprzyjających rozwojowi sportu i podnoszeniu poziomu sportowego zawodnikom, przygotowującym się do startów na imprezach najwyższej rangi, w tym m.in. do udziału w III Igrzyskach Europejskich, wspierając jednocześnie proces wyselekcjonowania utalentowanych sportowców, dając im możliwość osiągnięcia w przyszłości coraz lepszych wyników sportowych.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: ZWM udzielił stypendiów sportowych 212 małopolskim sportowcom. Nakłady finansowe poniesione w 2022 r.: 2,2 mln zł.

Fundusz stypendialny im. Stefana Kapłaniaka – przedsięwzięcie realizowane w 2022 r. ze środków budżetu Województwa.

W 2022 r. wprowadzono do realizacji nowy fundusz stypendialny, który wypełni lukę po funduszu *Małopolskie Nadzieje na Igrzyska Europejskie '23* (tylko do czerwca 2023 r.).

To okresowe stypendia za osiągnięte wyniki sportowe w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie, w sportach o istotnym znaczeniu dla Województwa Małopolskiego, tj. dyscyplinach, które znajdują się w programie Igrzysk Olimpijskich (letnich i zimowych) oraz Igrzysk Paraolimpijskich (letnich i zimowych). Celem nowego funduszu stypendialnego jest wspieranie utalentowanych małopolskich sportowców, ich rozwoju indywidualnego oraz wzrostu poziomu sportowego stypendystów, jak i zwiększenie szansy na odkrycie nowych talentów.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: zostały przyznane stypendia sportowe 42 małopolskim sportowcom, którzy zobowiązani zostali zapisami umowy, m.in. do: systematycznego uczestniczenia w treningach, zajęciach sportowych oraz podnoszenia poziomu sportowego, a także aktywnego uczestnictwa i godnego reprezentowania Małopolski na zawodach i imprezach sportowych, zachowując zawsze szlachetną postawę sportowca.

Nakłady finansowe poniesione w 2022 r.: 99 tys. zł.

Małopolski Laur Sportu – przedsięwzięcie realizowane w 2022 r. ze środków budżetu Województwa. Nagroda finansowa Województwa Małopolskiego z dziedziny kultury fizycznej przyznawana najlepszym małopolskim sportowcom (oraz ich trenerom) za osiągnięcia sportowe (złote, srebrne i brązowe medale) zdobyte na imprezach rangi światowej i europejskiej w sportach objętych programem igrzysk olimpijskich i paraolimpijskich, we wszystkich kategoriach wiekowych. Promując najlepszych sportowców z naszego regionu wspiera utalentowanych zawodników, tworząc jednocześnie pozytywne wzorce dla dzieci i młodzieży. Od 2000 roku przyznano nagrody kilkuset sportowcom. W tym gronie są m.in tak znani zawodnicy, jak: Justyna Kowalczyk-Tekieli, Agnieszka

Radwańska, Luiza Złotkowska, Kamil Stoch, Dawid Kubacki, Maciej Kot, Stefan Hula, Maria Sajdak, Marzena Zięba, Joanna Mazur, Paweł Korzeniowski, Paweł Brożek.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: przyznano nagrody łącznie 13 sportowcom i 11 trenerom, które zostały przekazane nagrodzonym podczas uroczystej Gali w dniu 18 października w Zakopanem. Nakłady finansowe poniesione w 2022 r.: 111 tys. zł.

4.3. Organizacja imprez sportowych najwyższe rangi

(S) Organizacja III Igrzysk Europejskich 2023 – zadanie realizowane w latach 2019-2023, od grudnia 2021 r. bezpośrednio przez spółkę *Igrzyska Europejskie 2023 sp. z o.o.*, ze środków budżetu Województwa Małopolskiego (w partnerstwie z Miastem Kraków, przy wsparciu finansowym z budżetu Państwa). Celem projektu jest przygotowanie i realizacja III Igrzysk Europejskich, które odbędą się w dniach 21 czerwca – 2 lipca 2023 roku. Gospodarzami wydarzenia są Miasto Kraków i Województwo Małopolskie, które wspólnie działają na rzecz jego organizacji. Impreza należąca do Stowarzyszenia Europejskich Komitetów Olimpijskich po raz pierwszy odbędzie się w kraju Unii Europejskiej, w sercu Europy. Pierwsza edycja odbyła się w Azerbejdżanie, a druga na Białorusi.

Ważnym dla organizatorów jest fakt, iż Rząd Polski zadeklarował pełne poparcie dla tej inicjatywy i zagwarantował wsparcie

finansowe w obszarze organizacji i niezbędnej infrastruktury. Budżet organizacji IE został oszacowany łącznie na poziomie 400 mln zł. Ministerstwo Sportu i Turystyki zadeklarowało wsparcie w wysokości 200 mln zł, Miasto Kraków i Małopolska po 100 mln zł.

Bezpośrednim organizatorem Igrzysk jest spółka - *Igrzyska Europejskie 2023 sp. z o.o.*, która podpisała umowę Host City and Region Contract, czyli kontrakt organizacyjny III Igrzysk Europejskich, w dniu 17 maja 2022 r. z gospodarzami Igrzysk oraz Polskim Komitetem Olimpijskim i Stowarzyszeniem Europejskich Komitetów Olimpijskich. W dniu 21 czerwca po raz pierwszy oficjalnie zostało zaprezentowane w Krakowie logo IE2023.

Planowanych do rozegrania podczas Igrzysk jest 28 dyscyplin, tj.: MTB Kolarstwo Górskie, Judo, Taekwondo, BMX Freestyle, Breaking, Badminton, Piłka Ręczna Plażowa, Piłka Nożna Plażowa, Wspinaczka sportowa, Skoki Narciarskie na igielicie, Boks, Pływanie artystyczne, Tenis Stołowy, Basketball 3x3, Kajakarstwo slalom, Łuczniczstwo, Siermierka, 5-bój Nowoczesny, Rugby Siedem, Teqball, Triathlon, Padel, Kajakarstwo sprint, Kickboxing, Lekkoatletyka, Strzelectwo, Skoki do wody Karate. Dyscypliny pokazowe, nieolimpijskie, wydarzenia rozgrywane w randze turnieju to m.in.: Biegi Górskie (Krynica-Zdrój, Hill Park), czy Małopolski Wyścig Górski Hill Climb Limanowa (Droga pod Ostrą). Powstają nowe obiekty sportowe, część tych już istniejących zostanie unowocześniona i przebudowana, do tego dojdzie cała lista remontów i rozbudowy dróg, chodników, parkingów. W ramach podziału środków z pierwszej edycji Programu Polski Ład, miasta partnerskie, otrzymały wsparcie na budowę infrastruktury sportowej dla Igrzysk Europejskich, w tym boisk piaskowych w Tarnowie oraz na rozwój infrastruktury na Górze Parkowej, w tym budowa amfiteatru oraz remont alejek wykorzystywanych podczas IE w Krynicy Zdrój.

Również w ramach drugiej edycji Programu Polski Ład miasta partnerskie miały możliwość pozyskać znaczące środki finansowe na inwestycje bezpośrednio związane z organizacją III Igrzysk Europejskich, tj.: Tarnów na przebudowę dróg, skrzyżowań, budowę parkingów i infrastruktury komunikacyjnej w pobliżu obiektów sportowych, Krynica-Zdrój na przebudowę dróg, budowę parkingów, modernizację wodociągów, Zakopane na przebudowę dróg i modernizację infrastruktury komunikacyjnej.

Dodatkowo w ramach dedykowanego programu Ministra Sportu i Turystyki rozwija się infrastruktura sportowa w Krakowie: rozbudowa i modernizacja obiektu do kajakarstwa przy ul. Kolnej, remont stadionu miejskiego *Wisła*, modernizacja obiektów AWF; Tarnów: budowa trybuny głównej na

stadionie lekkoatletycznym, modernizacja hal *Jaskółka* oraz Hala Sportowo - Widowiskowa im. Shihana Wiesława Gwizda; Krynica – Zdrój: remont Hali Lodowej. Kraków otrzymał również środki finansowe w ramach dedykowanego Programu Ministra Infrastruktury na realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych, tj. budowa i rozbudowa ulic, budowa kładki pieszo-rowerowej, program budowy ścieżek rowerowych. Z budżetu Województwa Małopolskiego w dniu 28 grudnia 2022 r. udzielona została pomoc finansowa dla Gminy Krynica - Zdrój na budowę toru do kolarstwa BMX, natomiast dla Miasta Nowy Targ na modernizację Miejskiej Hali Lodowej.

Wioska zawodnicza zlokalizowana została na Miasteczku Studenckim AGH, gdzie zostanie zakwaterowanych ok. 3 tys. zawodników i członków ekip sportowych. Dnia 27 grudnia 2022 r. została podpisana stosowna umowa pomiędzy władzami AGH a Spółką. Planowany jest nabór ok. 7 tys. wolontariuszy, którzy będą pracować przy III IE.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: szereg działań prowadzących do prawidłowego funkcjonowania spółki dedykowanej Igrzyskom, która odpowiedzialna jest za realizację wydarzenia w wymiarze sportowym i pozasportowym, podpisanie 3 listopada 2022 r. umowy powierzenia pomiędzy Województwem Małopolskim a Spółką Igrzyska Europejskie 2023 sp. z o.o. oraz realizacja działań m.in. w obszarze: bezpieczeństwa, hospitality, operacji obiektowych i infrastruktury, sportu, wolontariatu, transportu, HB i produkcji TV, mediów, promocji i marketingu, systemu biletowego, logistyki. Zakres prac Spółki w roku 2022 skupiony był w szczególności na działaniach przygotowawczych, a w 2023 r. Spółka przystąpi do działań wykonawczych, mających na celu realizację zawodów we wszystkich ustalonych dyscyplinach sportowych, zgodnie z wymogami federacji sportowych, jak i Europejskiego Stowarzyszenia Komitetów Olimpijskich. W 2022 r. rozpoczęto realizację większości zaplanowanych przedsięwzięć, w tym m.in.: przygotowanie bazy zakwaterowania dla zawodników i gości, obsługi wizyt przedstawicieli organizacji sportowych Europejskiego Stowarzyszenia Komitetów Olimpijskich (EOC) i innych organizacji sportowych, pozyskanie wolontariuszy, zapewnienie bezpieczeństwa wydarzenia, rezerwacje środków transportu, sprzętu, infrastruktury tymczasowej technicznej i sportowej oraz stworzenie i realizacja działań marketingowych.

Całkowita wartość zadania w budżecie WM: 100 mln zł; nakłady finansowe poniesione w 2022 r.: 21 mln zł.

Promocja sportu oraz Województwa, jako gospodarza III Igrzysk Europejskich – przedsięwzięcie zrealizowane w 2022 r. ze środków budżetu Województwa Małopolskiego. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: propagowanie sportu w Małopolsce, co wpisuje się w strategię

wzmocnienia wizerunku sportowej marki Małopolska, poprzez wsparcie wydarzeń o charakterze sportowym, stanowiące również promocję dyscyplin zaplanowanych do przeprowadzenia w 2023 roku podczas III Igrzysk Europejskich. W ramach zawartych w 2022 r. umów, Województwo było Partnerem Głównym podczas blisko 40 imprez i wydarzeń sportowych, w tym m.in.: Krakowskich Slalomów – Memoriał im. Stefana Kapłaniaka, Małopolskiej Serii Kolarskiej z Rafałem Majką, Pucharu Świata w Slalomie Kajakowym, Mistrzostw Świata Juniorów

w narciarstwie klasycznym w Zakopanem, Finału Ligi Europy Centralnej Pucharu Świata CAVALIADA Kraków, Mistrzostw Europy Seniorów w Karate Shinkyokushin, 19. Cracovia Maraton, Kolarskich Młodzieżowych Mistrzostw Świata w trialu rowerowym U16, Międzynarodowego Turnieju SALT MINE CUP 2022, 9 Wyścigu Górskiego Magura Małastowska, Międzynarodowych Otwartych Mistrzostw Polski w Gimnastyce Sportowej Kobiet i Mężczyzn, Mistrzostw Europy w piłce siatkowej mężczyzn do lat 22, XIX Memoriału Huberta Jerzego Wagnera w Krakowie, 15. Biegu Trzech Kopców oraz 8. Cracovia

Półmaraton Królewski, 19. Mistrzostw Europy Seniorów Open oraz Pucharu Europy Juniorów i Mastersów International Karate Organization Kyokushinkaikan w Myślenicach.

Nakłady finansowe poniesione w 2022 r.: 2,8 mln zł.

Sportowa Małopolska – przedsięwzięcie zrealizowane w 2022 r. ze środków budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: partnerstwo Województwa Małopolskiego w imprezach czy wydarzeniach sportowych, także tych najwyższej rangi, poprzez zawarcie umów promocyjnych z ich organizatorami. Daje to okazję do promowania regionu jako atrakcyjnego miejsca do uprawiania sportu, aktywnego wypoczynku czy bazy treningowej, ale także przyczynia się do propagowania sportu wśród uczestników różnych wydarzeń sportowych, mieszkańców oraz odwiedzających Małopolskę gości. Małopolska była partnerem m.in.: Pucharu Świata w skokach narciarskich, Małopolska Joy Ride Festiwal w Kluszkowcach, 60. Małopolskiego Wyścigu Górskiego, 13. Wyścigu Górskiego Limanowa – Przełęcz pod Ostrą 2022 (Hill Climb Limanowa), Wyścigu by Tomasz Marczyński, Memoriału im. Henryka Łasaka, Międzynarodowych Mistrzostw Polski STRONGMAN TEAM POLAND i Etapowej Triady. Nakłady finansowe poniesione w 2022 r.: 1,3 mln zł.

Europejski Festiwal Biegowy - dwa Beskidy – wydarzenie realizowane w 2022 r. przez Fundację Na Ratunek w partnerstwie z Województwem Małopolskim, wsparte środkami z budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: w imprezie (w dniach 24 – 26 czerwca) wzięło udział 1200 uczestników, w tym czołowi zawodnicy biegów górskich i ultra z kraju i zagranicy. Zorganizowanych zostało kilka biegów o zróżnicowanym poziomie trudności (od biegów dla dzieci i młodzieży, poprzez ultra szybki 10 km bieg, po wyjątkowo trudna 100 km trasę dla profesjonalistów), poprowadzonych przez najpiękniejsze widokowe trasy Beskidu Sądeckiego i Beskidu Niskiego. Integralną częścią Festiwalu było expo, z szeroką ofertą dla biegaczy i turystów, spotkania z czołowymi biegaczami oraz inne atrakcje, jak m.in.: koncerty, czy konkursy dla dzieci i dorosłych. Ta duża międzynarodowa impreza była doskonałym sprawdzianem dla Małopolski przed III Igrzyskami Europejskimi, w ramach których to właśnie w Krynicy – Zdrój przeprowadzone zostaną biegi górskie dla zawodników z całej Europy. Nakłady finansowe poniesione w 2022 r.: 550 tys. zł.

Mistrzostwa Świata w Piłce Ręcznej Mężczyzn – wydarzenie realizowane przez Związek Piłki Ręcznej w Polsce w partnerstwie z Województwem Małopolskim, jako jednym z Gospodarzy Mistrzostw, w latach 2022-2023, wsparte środkami z budżetu Województwa. Mistrzostwa rozegrane zostaną w styczniu 2023 r. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: promocja sportu w Małopolsce objęła m.in. mecze Reprezentacji Polski w piłce ręcznej mężczyzn i kobiet, turnieje testowe z udziałem Reprezentacji Polski, Finał Pucharu Polski, rozgrywki PGNiG Superligi kobiet i mężczyzn oraz losowanie grup finałowych Mistrzostw Świata, ponadto prezentacje maskotki oraz pucharu Mistrzostw na terenie Małopolski. W ramach podpisanej umowy wybrano ambasadora Regionu, tj. Arkadiusza Moryto, czołowego zawodnika tej dyscypliny. Test event z udziałem Reprezentacji Polski Mężczyzn odbył się w dniach 28–30.12.2022 roku w Tauron Arenie w Krakowie.

Całkowita wartość zaplanowana na wydarzenie w budżecie WM: 2 mln zł; nakłady finansowe poniesione w 2022 r.: 1 mln zł.

5. KULTURA I DZIEDZICTWO

Opracowanie: Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Rosyjska inwazja na Ukrainę zdominowała wydarzenia na świecie i w Polsce w 2022 roku. Rozpoczęta pod koniec lutego inwazja wywołała lawinę tragicznych wydarzeń. Sektor kultury nie pozostał obojętny na krzywdę i cierpienie drugiego człowieka – zaangażowanie w zbiórki dla potrzebujących; organizacja wydarzeń charytatywnych; oferta kulturalna i edukacyjna dedykowana obywatelom Ukrainy; udostępnianie przestrzeni instytucji kultury na potrzeby uchodźców; zatrudnienie obywateli Ukrainy w instytucjach kultury Województwa Małopolskiego. Część z tych działań realizowane były w ramach Pakietu Społecznego Małopolskiej Tarczy Humanitarnej.

Niewątpliwie, co zostało uwidocznione podczas trwającej pandemii Covid-19, coraz istotniejsze staje się dotarcie do danych i zasobów, a tym samym do odbiorców kultury, poprzez dostępne technologie teleinformacyjne. Jest to jedno z wyzwań stojących przed instytucjami kultury. Trwający proces digitalizacji obejmujący zasoby biblioteczne, archiwalne, audiowizualne i muzealne oraz obiekty zabytkowe jest niezwykle istotny dla ochrony, promocji i udostępniania dziedzictwa kulturowego.

Kluczowe znaczenie w procesie realizacji zapisów Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030 odgrywają wojewódzkie instytucje kultury – ich potencjał oddziaływania określają przedsięwzięcia właściwe dla obszarów działania: muzeów, instytucji artystycznych i instytucji upowszechniania kultury i są elementem stałej, rozwijającej się oferty programowej dla mieszkańców i gości regionu. Instytucje kultury na szeroką skalę prowadzą działalność kulturalną, edukacyjną, naukowo-badawczą, czy wydawniczą m.in. poprzez prezentację wystaw stałych i czasowych, organizowanie lekcji muzealnych, spotkań edukacyjnych, warsztatów, odczytów, wykładów popularnonaukowych, imprez, konkursów, koncertów, prowadzenie kwerend, prac badawczych i naukowych, produkcję premier teatralnych, wystawianie spektakli, promocję czytelnictwa, prowadzenie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Projekty rozwojowe, inwestycyjne wojewódzkich instytucji kultury są ujęte w dokumentach strategicznych: Małopolskim Planie Inwestycyjnym na lata 2015-2023, Małopolskim Planie Inwestycyjnym 2030 oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Małopolskiego.

Województwo Małopolskie prowadzi lub współprowadzi 23 instytucje kultury, z czego 21 jest wpisanych do rejestru Województwa Małopolskiego. W formie dotacji podmiotowej, przeznaczonej na prowadzenie działalności kulturalnej, a także utrzymanie obiektów, w których ta działalność jest prowadzona, w 2022 roku przekazano z budżetu Województwa Małopolskiego środki finansowe w wysokości 165,4 mln zł.

Działania i projekty realizowane przez podmioty działające w sferze kultury odpowiadały i odpowiadają na pojawiające się zapotrzebowania. Zrealizowane inwestycje przyczyniają się do rozwoju samej instytucji, jak i są katalizatorem pozytywnych zmian w wielu różnych obszarach, między innymi: estetyki przestrzeni publicznej, zakresu i metod współpracy międzysektorowej, tworzenia oferty kulturalnej dla mieszkańców, tworzenia oferty turystycznej.

W Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030 wskazano następujące projekty strategiczne w obszarze kultury planowane do realizacji przez Instytucje Kultury Województwa Małopolskiego (nadzorowane przez Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego):

- *Małopolskie dwory, zamki i grody – „zielona” odnowa i odbudowa zabytków oraz adaptacja dla nowych funkcji społeczno-gospodarczych* – przedsięwzięcie planowane do realizacji w oparciu o indywidualne projekty tematyczne:
 - ✓ projekt partnerski pn. *Małopolskie dwory – „zielona” odnowa i odbudowa zabytków oraz adaptacja dla nowych funkcji społeczno-gospodarczych*;
 - ✓ projekt pn. *Zamek Lipowiec - klucz do wielkich historii*
 - ✓ projekt pn. *Rewaloryzacja, konserwacja i rozszerzenie publicznych funkcji Muzeum Zamek w Dębnie*

Projekty te pozostają na etapie planowania, wstępnego przygotowania. Projekty ujęte zostały w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego (Uchwała Zarządu Województwa Małopolskiego nr 1503/22 z dnia 06.09.2022 roku) - załącznik nr 10 Wykaz projektów priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego.

- *Wirtualne Muzea Małopolski* – projekt dotyczący cyfryzacji zbiorów muzealnych, pozostający na etapie przygotowania/planowania. Projekt ujęty został w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego (Uchwała Zarządu Województwa Małopolskiego nr 1503/22 z dnia 06.09.2022 roku) - załącznik nr 10 Wykaz projektów priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego.
- *Muzea domowe* – w 2022 roku prowadzono działania „miękkie” służące ochronie i opiece nad dziedzictwem narodowym znajdującym się w muzeach domowych z terenu Małopolski poprzez m.in. działania związane z upowszechnianiem oraz wypracowaniem form współpracy między posiadaczami kolekcji, a profesjonalnymi muzeami.

W 2022 roku zakończono realizację 4 przedsięwzięć wieloletnich realizowanych przez instytucje kultury województwa małopolskiego, współfinansowanych w ramach środków zewnętrznych – unijnych oraz funduszy norweskich i EOG. Łączna wartość projektów wyniosła około 44,3 mln zł, przy wsparciu środkami zewnętrznymi na poziomie 25,6 mln zł oraz dofinansowaniem ze strony budżetu Województwa w wysokości blisko 18,6 mln zł. Z sukcesem zakończono następujące projekty:

- Modernizacja infrastruktury technicznej Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie wraz z zakupem wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej
- Modernizacja technologii sceny opery Krakowskiej w Krakowie przy ul. Lubicz 48
- Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowych budynków Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem dla zachowania i prezentacji unikatowego dziedzictwa kulturowego Podhala
- Biblioteka dla każdego. Łódź, Gdynia, Kraków, Bergen – różne miasta, wspólna idea.

W ubiegłym roku z budżetu Województwa kwotą blisko 8,5 mln zł wsparto realizację 39 zadań jednorocznych instytucji kultury Województwa Małopolskiego mających charakter inwestycyjny, rozwojowy. Zadania te służyły między innymi aktywizacji uczestnictwa w kulturze, jak i podniesieniu poziomu konkurencyjności w działalności instytucji kultury oraz poprawie standardu infrastruktury społecznej.

Jednym z instrumentów wzmacniającym kompetencje kulturowe, stymulującym oraz wspierającym postawy otwarte, aktywne i kreatywne mieszkańców regionu były w 2022 roku konkursy grantowe: konkurs *Mecenat Małopolski*, *Mecenat Małopolski bis*, konkurs *Ochrona Zabytków Małopolski*, *Kapliczki Małopolski*, *Małopolska Pamięta – zachowanie miejsc pamięci narodowej i martyrologii*, *Małopolskie Orkiestry Dęte*, *Małopolskie Chóry – Małopolska Rozśpiewana*, *Kultura Wrażliwa*, *Etno Małopolska*, *Solidarna Kultura*. W ramach wymienionych konkursów w 2022 roku złożono łącznie 1 370 ofert, co świadczy o skali zaangażowania społeczności lokalnej w prowadzenie, uczestnictwo i propagowanie kultury. Realizowane projekty kulturalne przyczyniają się do wzrostu poczucia przynależności mieszkańców do miejsca zamieszkania, do wzrostu ich zaangażowania oraz integracji społecznej i budowaniu kapitału społecznego.

Województwo Małopolskie od lat wspiera prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach. W 2022 roku w ramach konkursów *Ochrona zabytków Małopolski*; *Kapliczki Małopolski* oraz *Małopolska Pamięta – zachowanie miejsc pamięci narodowej i martyrologii* przeznaczono na ten cel blisko 6,1 mln zł, co umożliwiło realizację 186 projektów.

W ramach przeprowadzonych konkursów ofert na realizację zadań publicznych w obszarze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz służących zwiększeniu dostępu do oferty kulturalnej dla osób z niepełnosprawnościami w 2022 roku z budżetu Województwa Małopolskiego dofinansowano realizację 568 zadań kwotą rządu 7,9 mln zł (otwarte konkursy ofert oraz tzw. „mały grant”).

W 2022 roku Zarząd Województwa Małopolskiego zainicjował nowy konkurs grantowy w dziedzinie kultury ETNO MAŁOPOLSKA.

Ogółem w 2022 roku przyznano 8 nagród Województwa Małopolskiego w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego.

Uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LVI/800/22 z dnia 4 lipca 2022 roku przyjęto *Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2022-2025*.

W 2022 roku we współpracy Departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego z instytucjami kultury Województwa Małopolskiego rozpoczęto prace związane z opracowaniem Planu Rozwoju Instytucji Kultury Województwa Małopolskiego do 2030 roku - instrumentu służącemu wdrażaniu celów związanych z obszarem kultury i dziedzictwa narodowego określonych w Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030. Przeprowadzono warsztaty tematyczne – wprowadzające z udziałem wszystkich instytucji kultury oraz bezpośrednio w każdej z 23 instytucji kultury Województwa Małopolskiego. Powołanie zespołu zadaniowego ds. przygotowania Planu Rozwoju Instytucji Kultury Województwa Małopolskiego przewidziano na styczeń 2023 roku.

5.1. Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego

(MPI) *Zachowanie, restauracja i prezentacja autentyzmu Zamku Lipowiec i rozwój skansenu* projekt realizowany przez Muzeum – Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygiełzowie i Zamek Lipowiec w latach 2016-2023, finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada poprawę stanu technicznego i powstrzymanie destrukcji substancji zabytkowej Zamku Lipowiec oraz uatrakcyjnienie ekspozycji w skansenie poprzez odtworzenie zabytkowego spichlerza z Bobrka. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: opracowano zamienną dokumentację projektową budowlaną oraz uzyskano pozwolenie budowlane zamienne i pozwolenie konserwatorskie; opracowano i rozstrzygnięto postępowanie przetargowe dotyczące wyłonienia wykonawcy prac na zamku; zrealizowano prace budowlano-konserwatorskie i zabezpieczające wraz z zagospodarowaniem terenu na Zamku Lipowiec. Całkowita wartość projektu: 4,95 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 4,83 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 1,9 mln zł.

(MPI) *Rewaloryzacja i modernizacja zabytkowych budynków Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem dla zachowania i prezentacji unikatowego dziedzictwa kulturowego Podhala* - projekt realizowany w latach 2015-2022, finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa.

Projekt zakładał przeprowadzenie prac konserwatorskich i robót budowlanych w trzech obiektach Muzeum Tatrzańskiego: Gmach Główny, Muzeum Kornela Makuszyńskiego, Galeria Sztuki im. Włodzimierza i Jerzego Kulczyckich, projekt zakończony. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: zakończenie prac budowlano-remontowych dla budynku Muzeum Kornela Makuszyńskiego; zakończenie prac dotyczących aranżacji wystaw dla budynków: Galerii Sztuki im. Włodzimierza i Jerzego Kulczyckich, Gmachu Głównego

oraz Muzeum Kornela Makuszyńskiego; wsparcie inwestycji. Całkowita wartość projektu: 19,2 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 19,1 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 6,2 mln zł.

(MPI) *Etnografia bez granic. Rewaloryzacja zabytkowych obiektów Muzeum Etnograficznego w Krakowie umożliwiająca rozwój tożsamości, więzów społecznych oraz pozytywnych postaw XXI wieku – działania najpilniejsze* projekt realizowany w latach 2015-2023, finansowany ze środków z budżetu Województwa, środków PFRON oraz środków własnych Muzeum Etnograficznego im. S. Udzieli w Krakowie. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: 1. Pawilon na zbiory – budowa budynku magazynowego: opracowanie ekspertyzy przyrodniczej, inwentaryzacja zieleni, wycinka drzew z miejsca objętego inwestycją; zawarcie umowy z wykonawcą; rozpoczęcie prac budowlanych;

2. Ratusz Plac Wolnica 1 - Modernizacja przestrzeni recepcyjnych i edukacyjnych w siedzibie Muzeum: wykonano kompletną dokumentację projektową; 3. Budynek przy Krakowskiej 46: wykonano konieczne i wymagane prace projektowe, ekspertyzy pozwalające na otrzymanie pozytywnej opinii Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i zatwierdzenie dokumentacji projektowej. Całkowita wartość projektu: 4,5 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 2,6 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 1,3 mln zł.

(MPI) *Utworzenie Muzeum Palace* projekt realizowany przez Muzeum Tatrzańskie im. dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem w latach 2020-2023, finansowany z RPO WM na lata 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada rozbudowę, remont konserwatorski i adaptację budynku Palace na cele muzealne. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: wybór wykonawcy robót budowlanych, rozpoczęcie robót budowlanych, częściowe opracowanie scenariusza wystawy wraz z wyborem eksponatów; przygotowanie projektu aranżacji wystaw i działalności merytorycznej; poszukiwanie materiałów, archiwaliów, eksponatów, wykonanie wywiadów, digitalizacja pamiątek i materiałów archiwalnych, w tym zakupy, kwerendy, konserwacja. Całkowita wartość projektu: 20,2 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 2,6 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 1,9 mln zł.

(MPI) *Waloryzacja zabytkowego gmachu Muzeum Archeologicznego w Krakowie dla wzmocnienia funkcji muzealnych w zakresie adaptacji strychu siedziby do funkcji użytkowych wraz z wykonaniem windy i klatki schodowej* projekt realizowany przez Muzeum Archeologiczne w Krakowie w latach 2022-2023, finansowany z RPO WM na lata 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada przebudowę i adaptację strychu siedziby Muzeum o pow. ok. 100 m² na cele użytkowe poprzez wprowadzenie na tej przestrzeni funkcji ekspozycyjnej, edukacyjno-konferencyjnej, muzealnej pomocniczej. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: opracowanie dokumentacji aplikacyjnej; wybór wykonawcy dokumentacji projektowej i wykonawcy robót budowlanych; wybór inwestora zastępczego; wykonanie dokumentacji projektowej budowlanej wraz z uzyskaniem zamiennego pozwolenia na budowę; rozpoczęcie wykonywania robót budowlanych dotyczących adaptacji strychu wraz z niezbędnym zakresem robót towarzyszących; opracowanie szczegółowego scenariusza wystaw. Całkowita wartość projektu: 13,2 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 989,4 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 989,4 tys. zł.

(MPI) *Dawny klasztor – byłe więzienie – nowoczesne muzeum. Adaptacja zabytkowej siedziby Muzeum Archeologicznego w Krakowie do współczesnych standardów na 175. rocznicę powstania instytucji* projekt realizowany przez Muzeum Archeologiczne w Krakowie w latach 2022-2025, finansowany w ramach środków NFRZK oraz środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada przebudowę wejścia głównego dla zwiedzających oraz głównego układu (ruchu zwiedzających), modernizację oraz dostosowanie do wymagań bezpieczeństwa i dostępności sal ekspozycyjnych, nowe wystawy, likwidację barier architektonicznych, rewitalizację wirydaża. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: zawarcie umów z wykonawcami dokumentacji projektowej oraz na pełnienie funkcji Inwestora Zastępczego; rozpoczęcie prac nad opracowaniem dokumentacji projektowej budowlanej i wykonawczej, dokumentacji dotyczącej zieleni oraz mapy do celów projektowych. Całkowita wartość projektu: 13,5 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 39,5 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 39,5 tys. zł.

(MPI) *Heksagon – budowa hangaru dla Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie* – projekt realizowany przez Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie w latach 2022-2024, finansowany w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych oraz ze środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada stworzenie infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej dla Muzeum poprzez budowę hali ekspozycyjnej typu hangarowego wraz z infrastrukturą i zagospodarowaniem terenu oraz budową sieci wodociągowej i odtworzeniem zabytkowych utwardzeń. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: realizacja projektu przez instytucję kultury na podstawie umowy podpisanej z Województwem. Całkowita wartość projektu: 25,4 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 60 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 60 tys. zł.

W ramach zadań jednorocznych/zakupów inwestycyjnych z budżetu Województwa Małopolskiego przekazano do instytucji kultury Województwa Małopolskiego środki finansowe w wysokości 408,7 tys. zł z przeznaczeniem na działania związane z ochroną obiektów zabytkowych – przykładowo na prace konserwatorskie w kościele pw. Matki Bożej Śnieżnej znajdującym się na terenie skansenu w Zubrzycy Górnej; budowę zadaszenia dla samolotu Douglas A20 Boston w Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie; opracowanie dokumentacji technicznej wymiany pokrycia dachowego w zabytkowym kasztelu Szymbark oraz dokumentacji dotyczącej remontu zabytkowego komina Cricoteki, czy prace konserwatorskie przy kamiennych rzeźbach fasady frontowej budynku Głównego Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie.

(MPI) Projekt CRinMA Zasoby kulturowe na obszarach górskich realizowany w latach 2017-2023, współfinansowany z Programu Interreg Europa. W roku 2022 finalizowano działania merytoryczne w ramach projektu. Wzięto udział w przeglądzie dobrych praktyk przygotowywanych dla pogranicza polsko-słowackiego. Zorganizowano międzynarodową konferencję projektu CRinMA

pn. *Pandemia a kultura. Doświadczenia a przyszłość* (28.06.2022 r.). Uczestniczono w spotkaniu on-line grupy fokusowej dla pogranicza polsko-słowackiego dotyczącego tematu *Pandemia a kultura* (12.07.2022 r.). Zrealizowano usługę ekspercką dotyczącą współpracy merytorycznej eksperta w trakcie realizacji projektu, w ramach której między innymi zostały opracowane rekomendacje i rozwiązania

w zakresie wpływu epidemii COVID-19 na różne podmioty i usługi w sektorze kultury i turystyki. Całkowita wartość projektu: 4,61 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 3,7 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 187 tys. zł.

Ochrona zabytków Małopolski – system wspierania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze województwa małopolskiego. Celem programu jest zahamowanie procesów degradacji i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania, jak również utrzymanie obiektów o niekwestionowanych wartościach artystycznych i historycznych. W 2022 roku wsparcie finansowe z budżetu Województwa Małopolskiego w wysokości 5,2 mln zł zostało przekazane na realizację 108 projektów.

Kapliczki Małopolski_2022 – konkurs będący jedną z form ochrony zasobów regionalnego dziedzictwa kulturowego, wynikających z realizacji strategicznych zadań rozwoju województwa małopolskiego. Zabytkowe kapliczki stanowią ważny element lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz są świadectwem religijności mieszkańców małych ojczyzn. Wsparcie jest udzielane w formie dotacji w ramach konkursu dla jednostek samorządu terytorialnego, podejmujących prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkowych obiektach kultu religijnego małej architektury. W 2022 roku wsparcie finansowe z budżetu Województwa Małopolskiego zostało udzielone łącznie 52 projektom na ogólną kwotę dotacji 550 tys. zł.

Małopolska Pamięta – zachowanie zabytkowych miejsc pamięci narodowej i martyrologii – konkurs dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego, podejmujących prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane zabytkowych obiektów stanowiących miejsca pamięci narodowej i martyrologii, będących dziedzictwem narodowym położonym na obszarze województwa małopolskiego. W 2022 roku wsparcie finansowe z budżetu Województwa Małopolskiego na kwotę 300 tys. zł zostało udzielone na realizację 26 projektów.

Nagroda Pamięć i Tożsamość – celem nagrody jest budowanie i wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej Polaków, wzbudzanie zainteresowania i poszanowania dla historii regionu, przekazywanie jego spuścizny kolejnym pokoleniom, kształtowanie postaw patriotycznych i prospołecznych, docenienie wychowawczej roli edukacji dla kształtowania świadomości narodowej mieszkańców Małopolski i ich aktywizacji na rzecz utrwalania pamięci o dziejach „Małej Ojczyzny” w procesie wzmacniania więzi społecznych i budowania poczucia dumy Małopolan. W kategorii *organizacja pozarządowa* I nagrodę przyznano dla Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Żegocińskiej im. Czesława Blajdy w Żegocinie; w kategorii *osoba* I nagrodą uhonorowany został Pan Stanisław Wieciecha. Łączna pula nagród w konkursie wyniosła 20 tys. zł.

Nagroda Województwa Małopolskiego im. Mariana Korneckiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie ochrony i opieki nad zabytkami architektury drewnianej Małopolski – w 2022 roku nagroda została przyznana Parafii pw. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Wolbromiu – docenione zostały przeprowadzone prace w zakresie kompleksowej renowacji drewnianego kościołka z 1638 roku (świątynia o konstrukcji zrębowej z drewna modrzewiowego na podmurówce kamiennej i zewnętrznym szalowaniu jest świątynią orientowaną, jednonawową z węższym prezbiterium zamkniętym wielobocznie; fasada kościoła jest bardzo rzadkim przykładem transpozycji barokowych form budowli murowanej do architektury drewnianej; we wnętrzu podziwiać można barokowe iluzjonistyczne malowidła oraz trzy późno manierystyczne ołtarze z 1. poł. XVII wieku). Wysokość nagrody wyniosła 15 tys. zł.

Nagroda Województwa Małopolskiego im. Romana Reinfussa za wybitne i szczególne osiągnięcia w dziedzinie zachowania lokalnej tożsamości kulturalnej w Małopolsce – w 2022 roku laureatami zostali: I Nagroda (10 tys. zł) Pani dr Katarzyna Ceklarz (etnolog, wykładowca w Podhalańskiej Państwowej Uczelni Zawodowej w Nowym Targu; prowadzi zajęcia kulturowe związane z regionami Małopolski, w ramach których przybliża i upowszechnia wiedzę o wartości i znaczeniu lokalnego dziedzictwa kulturowego; autorka licznych książek i artykułów naukowych oraz popularno-naukowych w dziedzinie etnografii, w tym kultury duchowej regionów; reżyserka serii filmów dokumentalnych w dziedzinie etnografii); II Nagrody ex aequo (po 5 tys. zł) Pan Zdzisław Uchto (badacz, dokumentalista i miłośnik historii Uniejowa) oraz Pan Mirosław Płonka (historyk i regionalista, miłośnik dziedzictwa Stryszowa, badacz historii zabytkowego dworu w Dąbrówce).

Nagroda Województwa Małopolskiego im. Stanisława Witkiewicza – przyznawana za najlepsze współczesne realizacje architektoniczne sprzyjające ochronie i kształtowaniu krajobrazu kulturowego Małopolski. W 2022 roku nagrody zostały przyznane Gminie Niepołomice za Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne (kategoria architektura użyteczności publicznej); w kategorii przestrzeń publiczna I miejsce otrzymała Gmina Dobczyce za kładkę pieszo-rowerową z zapory na Wzgórzu Zamkowe; w kategorii architektura mieszkaniowa nagrodę przyznano Kamienicy pod Żłotymi Nożycami w Krakowie.

5.2. Wzmocnienie edukacji kulturalnej

Mecenat Małopolski – mecenat nad działalnością kulturalną polega na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji kulturalnej oraz działań i inicjatyw kulturalnych. W 2022 roku w trybie otwartych konkursów ofert środkami z budżetu Województwa Małopolskiego w wysokości 4,85 mln zł dofinansowano realizację 320 zadań.

Mecenat Małopolski bis 2021-2022 - konkurs Mecenat Małopolski bis przewiduje wspieranie wieloletnich, cyklicznych (realizowanych co najmniej od 3 lat lub 3 edycji) przedsięwzięć z zakresu kultury, które mają stałe miejsce w kalendarium małopolskich wydarzeń kulturalnych i charakteryzują się wysokim poziomem merytorycznym i artystycznym. W 2022 roku kontynuowano realizację 18 projektów. Kwota wsparcia finansowego z budżetu Województwa Małopolskiego wyniosła w 2022 roku 500 tys. zł.

Małe granty – w 2022 roku w trybie art. 19a ustawy z 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tzw. „mały grant”), w zakresie zadań z dziedziny kultury, dofinansowanie uzyskało 81 zadań. Ogólna kwota dotacji z budżetu województwa małopolskiego wyniosła 566 tys. zł.

Małopolskie Orkiestry Dęte 2022 – konkurs dotacyjny Województwa Małopolskiego skierowany do organizacji pozarządowych, mający na celu wsparcie rozwoju i promocję twórczości orkiestr dętych z terenu Małopolski. W 2022 roku dofinansowanie umożliwiło zakup niezbędnego wyposażenia, jak również organizację wydarzeń związanych z rozwojem i popularyzacją działalności orkiestr dętych (np. warsztatów, szkoleń). Wsparcie finansowe z budżetu Województwa Małopolskiego w ogólnej kwocie 511,5 tys. zł pozwoliło na zrealizowanie 52 zadań.

Małopolskie Chóry – Małopolska Rozśpiewana – konkurs ofert skierowany do organizacji pozarządowych, mający na celu popularyzację chóralistyki w Małopolsce. W 2022 roku dofinansowanie umożliwiło organizację wydarzeń muzycznych, zajęć warsztatowych, udział w krajowych lub zagranicznych festiwalach, koncertach, przeglądach, realizację działań związanych z nagraniem własnego wydawnictwa muzycznego; zakup m.in. akcesoriów muzycznych, strojów dla chórzystów, sprzętu niezbędnego do realizacji koncertów. Wsparcie finansowe z budżetu Województwa Małopolskiego w ogólnej kwocie 200 tys. zł pozwoliło na zrealizowanie 21 zadań.

Nagroda Marszałka Województwa Małopolskiego i Prezydenta Miasta Krakowa im. Kazimierza Wyki za wybitne osiągnięcia w dziedzinie eseistyki oraz krytyki literackiej – ideą nagrody jest wyróżnienie wybitnych dokonań literackich i artystycznych twórców, którzy w swojej działalności nawiązują do świata wartości i zakresu zainteresowań prof. Kazimierza Wyki. Do laureatów nagrody w 2022 roku dołączył Ireneusz Kania – wybitny tłumacz, poliglota, autor ponad 60 przekładów z kilkunastu języków, znawca filozofii buddyjskiej i kabały oraz eseista. Wysokość nagrody wyniosła 40 tys. zł.

SOLIDARNA KULTURA 2022 – nowa inicjatywa Zarządu Województwa Małopolskiego; konkurs ofert finansowany w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej, którego celem była integracja mieszkańców Małopolski ze społecznością ukraińską, która opuściła swój kraj w obawie o utratę zdrowia lub życia w związku z trwającym konfliktem zbrojnym. Dofinansowano działania pozwalające na zagospodarowanie czasu wolnego oraz stwarzające warunki do poznawania polskiej kultury poprzez organizację warsztatów, wystaw, spektakli i koncertów, które odbywały się we współpracy z podmiotami kultury z terenu Województwa Małopolskiego. Z budżetu Województwa Małopolskiego udzielono wsparcia finansowego w wysokości 500 tys. zł na realizację 20 zadań.

Wielcy z Małopolski – projekt obejmuje szereg powiązanych ze sobą działań promocyjno-edukacyjnych. Wszystkie one dotyczą postaci, które miały wielki wpływ na rozwój współczesnej kultury i nauki, a które były związane z Małopolską. Celem projektu jest nie tylko popularyzacja naukowego i artystycznego dorobku, ale też zwrócenie uwagi na jego cenny, współczesny kontekst. Na to, iż przełomowe odkrycia miały miejsce właśnie na terenach Małopolski, tworząc podwaliny dla dzisiejszego, nowoczesnego i kreatywnego wizerunku regionu. Projekt kreuje pozytywne wzorce i autorytety na przykładzie związanych z Małopolską utalentowanych osób. Działania projektu, rozbudzając ciekawość historią kultury i nauki, jednocześnie przywracają zbiorowej pamięci wiele, często mało znanych postaci. W 2022 roku odbyła się czwarta edycja. Realizatorem wszystkich działań było Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon, które dla potrzeb projektu nawiązało współpracę z Małopolskim Centrum Edukacji MEC. W 2022 roku bohaterami projektu byli: Jan Szczepanik, Jan Śniadecki, Zofia Radwańska – Paryska i Ignacy Łukasiewicz.

Małopolskie Dni Książki Książka i Róża – celem projektu jest rozwój czytelnictwa w regionie. Projekt przypomina również, że książka może być pięknym подарunkiem. Tegoroczne 21. wydarzenia w ramach Małopolskich Dni Książki *Książka i Róża* odbyły się w dniach 19 – 23 kwietnia 2022 roku (spotkania autorskie, warsztaty, wystawa) Wsparcie finansowe z budżetu Województwa Małopolskiego w 2022 roku wyniosło 18,7 tys. zł.

Plenery artystyczne dla uczniów szkół plastycznych z Małopolski – zadanie cykliczne – plenery plastyczne organizowane w Małopolsce lub w Obwodzie Lwowskim na Ukrainie. Projekt wspierający kształtowanie młodych artystów. W ramach projektu wybrani uczniowie szkół plastycznych uczestniczą w plenerach, gdzie poznają kulturę i historię Ukrainy. Efektem końcowym plenerów jest wspólna wystawa wszystkich szkół plastycznych. W 2022 roku w związku z wojną na Ukrainie warsztaty zostały zorganizowane w Kraju Preszowskim. W dniach 14-16 września 2022 roku uczniowie tworzyli swoje prace w Sądeckim Parku Etnograficznym (Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu) oraz w Skansenie w Starej Lubowli na Słowacji. Na wystawie w galerii *Sala z widokiem* w Krakowskim Forum Kultury w 2022 roku prezentowane były 72 prace uczniów wykonane w różnych technikach plastycznych, od ołówka i węgla, przez akwarele, pastele, a na rzeźbie kończąc. Wsparcie finansowe z budżetu Województwa Małopolskiego wyniosło 30,4 tys. zł.

Polsko-ukraińskie warsztaty konserwatorskie WSPÓLNIE DLA RATOWANIA PIĘKNA PRZESZŁOŚCI – Lwów 2022 – projekt cykliczny, wymiana doświadczeń między dwoma środowiskami akademickimi Lwowskiej Akademii Sztuk Pięknych oraz Krakowskiej ASP im. Jana Matejki, celem ratowania cennego polskiego dziedzictwa kulturowego, poprawa jego stanu zachowania i stworzenie właściwych warunków do jego efektywnej ochrony i popularyzacji. W terminie lipiec - październik 2022 odbyła się dziesiąta edycja polsko-ukraińskich warsztatów konserwatorskich. Odbywały się przede wszystkim w kościele pojezuickim pw. śś. Piotra i Pawła we Lwowie (obecnie greckokatolicka cerkiew garnizonowa), poddominikańskim klasztorze w sali refektarza we Lwowie oraz w kościele parafialnym w Hussakowie. Uczestnicy zostali zapoznani z wynikami badań konserwatorskich oraz przeprowadzonymi pracami w ramach warsztatów w poprzednich latach. Wsparcie finansowe z budżetu Województwa Małopolskiego w 2022 roku wyniosło 40 tys. zł.

VIII Kongres Kultury Regionów – organizowane przez Małopolskie Centrum Kultury Sokół w Nowym Sączu wydarzenie porusza tematy z zakresu ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, stanowi forum wymiany idei i pomysłów upowszechniających wiedzę o kulturze regionów. W edycji 2022 tradycyjnie, uczestnicy mieli możliwość wzięcia udziału w wykładzie inauguracyjnym, panelach dyskusyjnych, warsztatach z udziałem specjalistów z takich dziedzin jak: folklorystyka, etnologia, muzykologia czy dziennikarstwo oraz w wydarzeniach towarzyszących, jak np. wystawa ikon i wystawa tradycyjnych rękawic furmańskich. VIII edycja Kongresu odbyła się pod hasłem W PŁOMIENIACH.

5.3. Zmiana jakości usług i dostosowanie oferty kultury do zmieniających się potrzeb odbiorców

(S, MPI) Centrum Muzyki w Krakowie – budowa nowej siedziby Filharmonii Krakowskiej – projekt realizowany w latach 2017 - 2025. Przedmiotem projektu jest budowa nowej siedziby Filharmonii Krakowskiej, celem zapewnienia jednostce optymalnych warunków prowadzenia działalności artystycznej, kulturalnej i edukacyjnej, a tym samym poprawę jakości oferty kulturalnej. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: prowadzono działania przygotowawcze, a także podjęto działania związane poszukiwaniem źródeł współfinansowania inwestycji. Całkowita wartość projektu: 450,5 mln zł; kwota zabezpieczona na koszty przygotowawcze i pozyskanie gruntu: 9,7 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 727,8 tys. zł, w tym nakłady poniesione w 2022 roku: 0 zł.

(MPI) Modernizacja technologii sceny Opery Krakowskiej w Krakowie przy ul. Lubicz 48 – projekt realizowany w latach 2016-2022, finansowany z RPO WM 2014-2020, środków z budżetu Województwa oraz środków własnych Opery Krakowskiej; projekt zakończony. Osiągnięto zakładane efekty tj. zwiększył się potencjał oferty Opery Krakowskiej oraz technologia teatru została dostosowana do standardów europejskich. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: zrealizowano ostatni etap modernizacji systemu sterowania urządzeniami sceny: wykonano instalację sterowania, aktualizację sterownika nadrzędnego, zamontowano elementy automatyki; przeprowadzono rozruch, uruchomienie i testy systemu sterowania urządzeniami mechanizacji sceny. Całkowita wartość projektu: 3,9 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 3,9 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 694 tys. zł.

(MPI) Modernizacja infrastruktury technicznej Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie wraz z zakupem wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej projekt realizowany w latach 2017-2022, finansowany z POiŚ 2014-2020, środków z budżetu Województwa oraz środków; projekt zakończony. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: dostawa i montaż foteli oraz dostawa krzeseł na Dużą

Scenę; zakup pozostałego sprzętu do prowadzenia działalności kulturalnej (pozostały sprzęt do mappingu, sprzęt na potrzeby informacji wizualnej); zakup i montaż pętli indukcyjnej na widowni Dużej Sceny; zakup mobilnej zabudowy widowni Dużej Sceny; wykonanie prac remontowych podłóg (w tym prac związanych z przebudową wentylacji III piętra oraz prac elektrycznych) na widowni Dużej Sceny oraz w Sali prób Jaskółka i Garderobie Solskiego w Budynku Głównym. Całkowita wartość projektu: 20,5 mln zł; poniesione nakłady

ogółem: 20,3 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 3,9 mln zł.

(MPI) Remont i modernizacja Gmachu Głównego Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie projekt realizowany przez Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie w latach 2022-2025, finansowany ze środków z budżetu Województwa. Zakłada przeprowadzanie koniecznych prac w zakresie kompleksowego remontu dachu wraz z wymianą rur spustowych odwadniających dach oraz remontem wew. instalacji wodno-kanalizacyjnej. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: opracowanie założeń do dokumentacji projektowej remontu dachu, przygotowanie założeń do dokumentacji projektowej dotyczącej wymiany rur kanalizacji deszczowej w obiekcie. Całkowita wartość projektu: 30 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 0 zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 0 zł.

Poprawa efektywności energetycznej zabytkowego budynku Administracji Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie przy pl. Św. Ducha 4 projekt realizowany przez Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie w latach 2022-2023, finansowany ze środków w ramach RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada wykonanie prac termomodernizacyjnych w budynku Administracji Teatru. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: opracowanie dokumentacji technicznej tj. PFU (program funkcjonalno-użytkowy), opracowanie dokumentacji aplikacyjnej, zawarcie umowy o dofinansowanie projektu środkami UE, wybór wykonawcy w trybie zaprojektuj wybuduj, działania informacyjno-promocyjne, wybór inwestora zastępczego. Całkowita wartość projektu: 6,1 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 47,2 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 47,2 tys. zł.

Zagospodarowanie terenu na zapleczu budynku WBP w Krakowie - projekt realizowany w latach 2019-2023, finansowany ze środków z budżetu Województwa oraz środków własnych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: posadowienie i budowa budynku informatorium, wykonanie instalacji wew., zagospodarowanie terenu, wykonanie przyłącza wodociągowego, kanalizacji deszczowej, linii kablowej nN, zewnętrzne oświetlenie, montaż elementów placu zabaw i małej architektury. Całkowita wartość projektu: 5,8 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 4,5 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 4,1 mln zł.

(MPI) SCENA ATELIER przy Teatrze Witkacego w Zakopanem projekt realizowany w latach 2017-2023, finansowany z RPO WM na lata 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada poszerzenie oferty Teatru Witkacego w Zakopanem poprzez dotarcie do nowych grup odbiorców (dzieci, młodzież szkolna, turyści) dzięki organizacji dedykowanych im zajęć oraz warsztatów artystycznych, psychologicznych, socjologicznych, filozoficznych. Scena *Atelier* będzie służyć też jako

zaplecze dla Teatru Witkacego m.in. z garderobą, pracownią plastyczną i multimedialną, salą muzyczną, archiwum Teatru, pomieszczeniem administracyjnym, zapleczem sanitarno-socjalnym. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: aktualizacja kosztorysów; opracowanie dokumentacji aplikacyjnej; zawarcie umowy o dofinansowanie projektu w ramach RPO WM 2014-2020; wybór wykonawcy inwestycji; rozpoczęcie robót budowlanych. Całkowita wartość projektu: 13,3 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 1,6 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 913 tys. zł.

(MPI) Małopolskie Muzeum Pożarnictwa w Alwerni - budowa nowego oddziału Muzeum Nadwiślański Park Etnograficzny w Wygietzowie i Zamek Lipowiec projekt realizowany w latach 2020-2023, finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Zakłada się budowę nowoczesnej siedziby Małopolskiego Muzeum Pożarnictwa – 3-kondygnacyjnego budynku o powierzchni użytkowej 2 239,7 m² wkomponowanego w istniejącą zabudowę i teren. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: zawarcie umowy z wykonawcą dokumentacji projektowej i robót budowlanych; pozyskanie niezbędnych pozwoleń i decyzji administracyjnych; zakup i montaż hali namiotowej do przechowywania obiektów muzealnych na czas budowy Muzeum Pożarnictwa; transport pożarniczych obiektów zabytkowych; prace konserwatorskie przy wybranych obiektach pożarniczych; przygotowanie terenu pod budowę; rozpoczęcie realizacji robót budowlanych; opracowano scenariusz wystawy stałej. Całkowita wartość projektu: 19,7 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 6,8 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 6,6 mln zł.

Biblioteka dla każdego. Łódź, Gdynia, Bergen – różne miasta, wspólna idea. Zwiększenie dostępu do kultury – modelowe rozwiązania polskie i norweskie - projekt realizowany przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie w latach 2020-2022, finansowany ze środków z Funduszu Norweskiego EOG, ze środków z budżetu Województwa, środków budżetu państwa oraz środków własnych instytucji kultury; projekt zakończony. Cel projektu - wzmocnienie współpracy polskich i norweskich bibliotek na rzecz innowacyjnych działań szczególnie ukierunkowanych na migrantów, nie użytkowników i mniejszości oraz pozyskanie nowych kompetencji przez bibliotekarzy. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: prowadzono lekcje języka polskiego dla migrantów, spotkania edukacyjno-kulturalne w plenerze, spotkania z polską kulturą w WBP, cykl spacerów literackich dla obcokrajowców, zakup obcojęzycznych zbiorów bibliotecznych oraz podręczników do nauki języka polskiego, publikacja historii obrazkowych będących opowieścią o migrantach mieszkających na co dzień w Polsce, przewodniki dla obcokrajowców, badania dotyczące korzystania z bibliotek, szkolenia z zakresu komunikacji wielokulturowej, zarządzania zespołem, obsługi trudnego klienta. Całkowita wartość projektu: 472,3 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 438 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 245,8 tys. zł.

(MPI) Udostępnianie zasobów dziedzictwa - Utworzenie Instytutu Dziedzictwa Niematerialnego Ludów Karpaccich - projekt realizowany w Ludźmierzu przez Małopolskie Centrum Kultury Sokół w Nowym Sączu w latach 2020-2023, finansowany z RPO WM na lata 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa. Projekt zakłada adaptację wielofunkcyjnego obiektu do celów kulturalnych. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: opracowanie dokumentacji aplikacyjnej do RPO WM 2014-2020; zawarcie umowy o dofinansowanie środkami UE; wybór oraz zawarcie umowy z wykonawcą inwestycji; rozpoczęcie robót budowlanych. Całkowita wartość projektu: 32,5 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 9,5 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 9,2 mln zł.

Kultura Futura – Interdyscyplinarne Biennale Sztuki i Techniki Przyszłości - projekt realizowany przez Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie w latach 2022-2023, finansowany ze środków z Funduszu Norweskiego EOG oraz ze środków z budżetu Województwa. W ramach projektu zostanie zorganizowana pierwsza edycja Interdyscyplinarnego Biennale Sztuki i Techniki Przyszłości *Kultura Futura* – wydarzenia kulturalne i artystyczne, których wspólną osią będzie prezentacja i promocja twórczości artystów wykorzystujących w swych praktykach i strategiach artystycznych nowe technologie wizualne. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: mapping na budynku teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie i jego obsługa techniczna, stworzenie kontentu. Całkowita

wartość projektu: 889,7 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 196,3 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 196,3 tys. zł.

Muzealne spotkania z kulturą i tradycją dla wszystkich - projekt realizowany przez Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu w latach 2022-2023, finansowany ze środków unijnych w ramach programu POWER 2014-2020, środków z budżetu państwa (PEFRON) oraz ze środków z budżetu Województwa. Zakłada się stworzenie warunków i narzędzi dających możliwość udziału w dotychczas proponowanej przez Muzeum ofercie programowej oraz poszerzenie jej o elementy dostosowane do potrzeb grup odbiorców seniorów, rodzin z dziećmi oraz OzN: słuchu, wzroku, intelektualną, osób w spektrum autyzmu. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: stworzenie nowej strony Muzeum zgodnie z wytycznymi WCAG 2.1. Całkowita wartość projektu: 313,6 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 132,3 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 132,3 tys. zł.

W ramach zadań jednorocznych/zakupów inwestycyjnych z budżetu Województwa przekazano do instytucji kultury Województwa Małopolskiego środki finansowe w wysokości około 8 mln zł na

działania związane z rozwojem, zabezpieczeniem, poprawą jakości infrastruktury kultury, jak i zwiększeniem różnorodności oferty kulturalnej – przykładowo: pozyskanie eksponatów do kolekcji muzealnych (Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu, ODKT Cricoteka w Krakowie, Muzeum Małopolski Zachodniej w Wygiełzowie, Muzeum Okręgowe w Tarnowie – zakup depozytu kolekcji Książąt Sanguszków za kwotę 4,2 mln zł); zakup dawnej szkoły muzycznej w Zakopanem w celu

utworzenia Muzeum Tatarnictwa i Narciarstwa za kwotę 1 mln zł; zakup działek pod rozwój orawskiego skansenu za kwotę 362 tys. zł; poprawa bezpieczeństwa – wymiana źródeł ciepła, system monitoringu wizyjnego, system ostrzegania przeciwpożarowego, odgromienia; zakup sprzętu – oświetleniowy, nagłośnieniowy, projektor cyfrowy; budowa parkingów.

Małopolska. Kultura wrażliwa. Poprawa dostępności instytucji kultury województwa małopolskiego dla osób z niepełnosprawnościami – systemowy projekt, którego celem jest uczynienie miejsc kultury bardziej dostępnymi i otwartymi na potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami. Beneficjentami projektu są instytucje kultury Województwa Małopolskiego, które przystępują do niego dobrowolnie. Zrealizowane działania: 1) spotkania, szkolenia, webinaria dla koordynatorów dostępności; przeprowadzono 117 godzin warsztatowych 2) program pilotażowy wsparcia dla Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie. Działania te miały na celu zwiększenie dostępności z uwzględnieniem różnych potrzeb odbiorców. Po zakończeniu programu wsparcia, Filharmonia im. Karola Szymanowskiego w Krakowie stała się jedną z niewielu instytucji kultury w Polsce z jasno wyznaczonym procesem wdrażania dostępności. 3) powołano Grupę Rekomendacyjną składającą się z 8 organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z różnymi potrzebami oraz z 22 instytucji kultury Województwa Małopolskiego jako partnerów Projektu. Końcowym efektem pracy z Grupą Rekomendacyjną była strategia dla Kultury Wrażliwej na lata 2023–2025 oraz rekomendacja dla instytucji kultury dot. zatrudniania osób z różnymi potrzebami.

Kultura Wrażliwa – konkurs dla organizacji pozarządowych z obszaru kultury. Celem jest zwiększenie dostępu do oferty kulturalnej dla osób z niepełnosprawnościami, dofinansowując adresowane do nich nowe, ciekawe i lokalne inicjatywy. Konkurs jest odpowiedzią na potrzeby środowisk zarówno kultury, jak i osób ze specjalnymi potrzebami. W 2022 roku wsparcie zostało udzielone łącznie 11 projektom na ogólną kwotę dotacji 150 tys. zł.

Małopolska dla Seniora – rok 2022 został ogłoszony przez Sejmik Województwa Małopolskiego rokiem Seniora i Solidarności Międzypokoleniowej. W obszarze kultury w różnych częściach Małopolski zorganizowane zostały koncerty pod hasłem *40 lat minęło*. Tematyką koncertów była muzyka z polskich filmów i seriali autorstwa Jerzego "Dudusia" Matuszkiewicza. Koncert inauguracyjny odbył się 20 października w Europejski Dzień Seniora, a zakończenie cyklu koncertów 14 listopada w Ogólnopolski Dzień Seniora. Koncerty odbyły się w Małopolskim Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu, w Muzeum - Nadwiślańskim Parku Etnograficznym w Wygiełzowie i Zamek Lipowiec, Centrum Sztuki Mościce i były realizowane przez artystów z Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie oraz Opery Krakowskiej w Krakowie. Wsparcie z budżetu Województwa Małopolskiego wyniosło 300 tys. zł.

Wsparcie środowisk twórczych – Jazz it up - w ramach projektu zostały zaprezentowane najciekawsze i największe imprezy kulturalne związane z muzyką jazzową, realizowane w Małopolsce w 2022 roku. Działania dotyczyły utworzenia kalendarza wydarzeń i imprez jazzowych w Małopolsce oraz ich bieżącą aktualizację. Informacje o wybranych wydarzeniach dostępne na stronach: www.jazzitup.pl, twitter.com/jazzitup_pl, www.instagram.com/jazzituppl, [facebook/jazzitupPL](https://facebook.com/jazzitupPL). Zaproszenie do udziału w projekcie realizowanym przez Województwo Małopolskie przyjęło kilkadziesiąt klubów, festiwali, sal koncertowych i centrów kultury Krakowa i Małopolski. Koncert realizowany corocznie w ramach promocji projektu JAZZ IT UP zrealizowano w czerwcu 2022 roku w Wadowickim Centrum Kultury jako koncert specjalny towarzyszący Festiwalowi Junior Młyn Jazz. Wsparcie z budżetu Województwa Małopolskiego w 2022 roku wyniosło 50 tys. zł.

Regionalny Fundusz Filmowy – Małopolski Fundusz Filmowy Małych Form – w 2022 roku zorganizowano konkurs dla projektów filmów o metrażu nie dłuższym niż 45 min i budżecie nie wyższym niż 400 tys. zł. Założeniem konkursu było przyznawanie nagród pieniężnych umożliwiających produkcje niskobudżetowych, krótkometrażowych filmów fabularnych, dokumentalnych i animowanych, których scenariusze powiązane są z województwem małopolskim lub Krakowem poprzez temat, osoby twórców i miejsce akcji oraz produkcje, w których udział wzięli lokalni twórcy i realizatorzy. Zadaniem Funduszu jest również pomoc adeptom sztuki filmowej w dążeniu do zrealizowania ich pierwszych projektów filmowych. Organizatorem konkursu jest Krakowskie Biuro Festiwalowe, a partnerem merytorycznym Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu. Przyznano 10 nagród. Wsparcie z budżetu Województwa Małopolskiego w 2022 roku wyniosło 100 tys. zł.

FILMOTEKA MAŁOPOLSKA 2022 – program wspiera producentów filmowych w zakresie produkcji filmów dokumentalnych i notacji filmowych związanych poprzez osobę, miejsce czy historię z Małopolską. Organizatorem FILMOTEKI MAŁOPOLSKIEJ w 2022 było Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu. W 2022 roku dofinansowanie w postaci wkładu koprodukcyjnego przyznano dla 25 produkcji na łączną kwotę 630 tys. zł, w tym dla 14 filmów oraz dla 11 notacji.

5.4. Zachowanie i budowa tożsamości mieszkańców w oparciu o potencjał innowacyjny i tradycję

Małopolska Nagroda Twórczości – to prestiżowe wyróżnienie dla artystów, twórców i animatorów kultury z Małopolski, którzy osiągnęli znaczące sukcesy w zakresie twórczości artystycznej i upowszechniania kultury i tym samym przyczynili się do rozwoju i promocji Małopolski. W 2022 roku laureatem nagrody zostali: Pan Zdzisław Słonina – ludowy rzeźbiarz i malarz na szkło, jeden z najbardziej cenionych i rozpoznawalnych twórców ludowych w Polsce; Pan Czesław Minkus (Czesław CzeT MINKUS) - artysta specjalizuje się w realizacji wielowymiarowych projektów poszukujących wzajemnych relacji performatywno – audio – wizualnych oraz innych przejawów – intuitywnych i konstruktywnych form potencjalnych przestrzeni komunikacyjno-medialnych; Pani Agnieszka Radwan-Stefańska – za upowszechnianie kultury. Ogółem pula nagród finansowych wyniosła 80 tys. zł.

Nagroda Województwa Małopolskiego im. Władysława Orkana za propagowanie idei regionalizmu oraz wybitne osiągnięcia w dziedzinie działalności artystycznej i kulturalnej lokalnych wspólnot Małopolski – nagroda ma na celu wsparcie lokalnych środowisk artystycznych działających w obszarze tradycyjnej kultury regionalnej, zajmujących się propagowaniem idei regionalizmu oraz promowaniem wartości opartych o lokalne tradycje i zwyczaje. W 2022 roku laureatami zostali: I Nagroda (10 tys. zł) Zespół Folklorystyczny *Otfinowianie*; dwie równorzędne II Nagrody (5 tys. zł) przyznano Ludowemu Zespołowi Pieśni i Tańca ANDRYCHÓW oraz Kapeli Ludowej Dębińskiego Centrum Kultury.

Nagroda im. Jana Pawła II Veritatis Splendor za szczególne zasługi na rzecz szerzenia dialogu między kulturami w wymiarze kulturowym, społecznym, międzyreligijnym – nagroda przyczynia się do podkreślenia tożsamości województwa małopolskiego na arenie międzynarodowej, pokazania jego wyjątkowości i dziedzictwa intelektualnego. W 2022 roku wyróżniono trzech laureatów Dom Św. Marcina de Porres w Fastowie w Ukrainie; Caritas Archidiecezji Krakowskiej; Caritas Diecezji Tarnowskiej. Łączna pula nagród wyniosła 390 tys. zł.

(S) Muzea domowe – ożywianie tożsamości w społecznościach lokalnych Małopolski - celem projektu jest wypracowanie modelu współpracy instytucji kultury z muzeami domowymi. Zakres projektu polega m.in. na pomocy w dotarciu do tego rodzaju kolekcji instytucjom kultury, osobom piszącym prace naukowe i popularnonaukowe oraz wszystkim zainteresowanym zbiorami, pomoc właścicielom kolekcji w prezentowaniu swoich prywatnych zbiorów szerszemu gronu odbiorców oraz ich promowanie, pomoc przy profesjonalnym opisie gromadzonych przedmiotów i w określeniu ich przynależności kulturowej, wskazaniu sposobów w pozyskiwaniu środków i w wypełnianiu wniosków o dotacje finansowe, organizacji spotkań i konferencji dla muzeów domowych na terenie Małopolski. W 2022 roku w ramach projektu wytypowano muzea (Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu, Muzeum Okręgowe w Tarnowie, Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie oraz Muzeum Armii Krajowej im. gen. Fieldorfa „Nila” w Krakowie), które podjęły się przeprowadzić w swoich oddziałach/placówkach działania mające na celu organizację i popularyzację wystaw czasowych wybranych prywatnych kolekcji. Ogółem zorganizowano 7 wystaw czasowych poświęconych kolekcji muzeów domowych np. wystawa dla Muzeum Regionalnego PTTK w Olkuszu wraz ze zbiorami olkuskiego Koła Świątowego Związku Żołnierzy AK, Muzeum 1 Pułku Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej w Szczawie, Oddział Muzeum Diecezjalnego w Tarnowie, Muzeum Parafialne im. Jana Wnęka w Odporyszowie, Izba Pamięci 1 PSP AK w Słopicach Górnych, kolekcje osób prywatnych. Wsparcie z budżetu Województwa Małopolskiego w 2022 roku wyniosło 98,7 tys. zł.

ETNO MAŁOPOLSKA – nowa inicjatywa Zarządu Województwa Małopolskiego realizowana po raz pierwszy w 2022 roku; konkurs dla organizacji pozarządowych z obszaru kultury mający na celu wsparcie inicjatyw indywidualnych i społecznych wspomagających rozwój wspólnot i społeczności lokalnych. W 2022 roku wsparcie zostało udzielone na działania z zakresu tworzenia poznawania lokalnej kultury (m.in. spotkania, koncerty, warsztaty, wystawy, pokazy) oraz promujące dziedzictwo niematerialne, jak na przykład regionalne tradycje, zwyczaje, obrzędy. Z budżetu Województwa Małopolskiego dofinansowano realizację 45 zadań na ogólną kwotę dotacji 663 tys. zł.

(INNE) 55. Festiwal im. Jana Kiepury w Krynicy-Zdroju – jeden z najważniejszych i najstarszych festiwali muzyki klasycznej w Polsce, który co roku przyciąga do krynicy-Zdroju gwiazdy polskiej i światowych scen operowych oraz tysiące melomanów. W ramach festiwalu w Pijalni Głównej odbyło się 8 galowych koncertów wieczornych prezentujących różnorodne style i kierunki sztuki wokalnej ponad to odbywały się wydarzenia dodatkowe: estrada młodych, spotkania z artystami, przedstawienia kameralne, czy koncerty kameralne w Sali Balowej Starego Domu Zdrojowego, na Górze Parkowej, czy w kościołach. Festiwal służy podtrzymaniu pamięci o wielkim polskim artyście i patriocie jakim był Jan Kiepura oraz promocji muzyki operowej, w szczególności rodzimych kompozytorów, a także prezentacji znanych i uznanych w świecie artystów oraz młodych, tych dopiero wchodzących na sceny operowe. Program festiwalu tworzyło 850 artystów z kraju i z zagranicy, a frekwencja wyniosła ok. 10,8 tys. słuchaczy. Wsparcie z budżetu Województwa Małopolskiego wyniosło 300 tys. zł (pomoc finansowa dla Gminy Krynica-Zdrój).

(INNE) 8. Międzynarodowe Małopolskie Spotkania z Folklorem – Festiwal miał miejsce w Myślenicach w dniach 11-20 lipca 2022 roku. Festiwal o charakterze międzykulturowym zakłada twórczą promocję dziedzictwa kulturowego regionu oraz prezentację wartości kultur etnicznych z innych krajów. Spotkania z najlepszymi zespołami z całego świata są platformą wymiany doświadczeń w budowaniu jakości i sieci kontaktów między grupami uczestniczącymi w kolejnych edycjach festiwalu. Promocja różnorodności kulturowej jest jednym z najistotniejszych elementów idei tego przedsięwzięcia. Odkrywanie i osobiste doświadczanie różnic, zwyczajów czy odmienności ma prowadzić do chęć poznania wartości własnego regionu. Do Myślenic zawiązały zespoły z Bośni i Hercegowiny, Bułgarii, Meksyku, Palestyny, Rumunii, Serbii, Kenii i z Polski. Wsparcie z budżetu Województwa Małopolskiego wyniosło 180 tys. zł (pomoc finansowa dla Gminy Myślenice).

5.5. Wzmocnienie obecności kultury w sieci

GreenFilmTourism projekt realizowany w latach 2021-2023 przez Małopolskie Centrum Kultury Sokół w Nowym Sączu, finansowany w ramach PWT Interreg V-A PL-SK na lata 2014-2020, ze środków z budżetu Województwa oraz środków własnych instytucji kultury. Głównym celem projektu jest właściwe wykorzystanie, promocja i rozwój filmowego dziedzictwa kulturowego obszaru pogranicza, zwiększenie jego atrakcyjności turystycznej, wypracowanie zrównoważonych rozwiązań i narzędzi mających na celu rozwój produkcji filmowej przyjaznej środowisku. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: opracowaniem internetowego portalu Filmowego Dziedzictwa Kulturowego obszaru pogranicza z bazą danych FDK; stworzenie bazy lokalnych/regionalnych wątków dla tego obszaru (bank inspiracji dla przemysłu filmowego i kreatywnego); tworzenie bazy na temat wybitnych osobowości związanych ze światem filmu (aktorzy, reżyserzy, scenarzyści, operatorzy, scenografowie itp.); przygotowanie scenariusza i produkcja showreela dla promocji szlaku; opracowano raport dotyczący potencjału Filmowego Dziedzictwa Kulturowego; prace nad podręcznikiem dobrych praktyk dla przemysłu filmowego; udział w lokalnych, regionalnych, krajowych i zagranicznych wydarzeniach branżowych, tematycznych, promocyjnych w celu promocji projektu; tłumaczenia opracowań. Całkowita wartość projektu: 462 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 242,2 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 134,8 tys. zł.

W ramach zadań jednorocznych/zakupów inwestycyjnych z budżetu Województwa Małopolskiego przekazano do Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie środki finansowe w wysokości 60 tys. zł na modernizację zabezpieczeń systemu IT.

5.6. Prezentacja i promocja kultury regionów Europy i świata, w szczególności regionów partnerskich Małopolski

(INNE) XXIII Międzynarodowy Plener Malarski – BARWY MAŁOPOLSKI – Miechów 2022 - wydarzenie odbyło się pod patronatem Marszałka Województwa Małopolskiego, udział w nim wzięło 25 artystów z sześciu krajów: Austrii, Chorwacji, Słowacji, Słowenii, Turcji i Polski. Plenery *Barwy Małopolski* wnoszą duże ożywienie w życiu kulturalnym i społecznym miasta Miechowa i powiatu. Jest to jedna z najbardziej skutecznych form promocji Regionu Małopolski o szerokim, międzynarodowym oddziaływaniu.

Wystawa Świat ...Izmów – we współpracy Departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Kraju Preszowskiego (Słowacja) oraz Galerii Sztuki BWA JATKI w Nowym Targu Oddział Małopolskiego Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Małopolskiego oraz Konsula Generalnego Republiki Słowackiej w Krakowie zrealizowano wystawę edukacyjną prezentującą współczesne kierunki sztuki – impresjonizm, fowizm, kubizm, surrealizm. Prace na wystawie pochodziły z Tatrzańskiej Galerii w Popradzie. Wystawie towarzyszyły inne wydarzenia kulturalne: 2 koncerty gitarowe, 6 warsztatów plastycznych, 9 oprowadzeń po ekspozycji wraz z rozmowami o historii sztuki dla zorganizowanych grup, nagranie audiodeskrypcji do wystawy, 2 projekcje filmu *Twój Vincent* – w tym jedna dla osób niesłyszących, w której uczestniczyli widzowie z nowotarskiego Koła Terenowego Małopolskiego Związku Głuchych.

(INNE) Kromer Festiwal Biecz 2022 – idea festiwalu obejmuje koncerty uznanych artystów z kraju i ze świata wykonujących utwory z repertuaru muzyki dawnej na instrumentach historycznych. Wydarzenie zbudowane zostało wokół postaci wybitnego biechanina Marcina Kromera. W 2022 roku wydarzenie odbyło się pod hasłem Przemiany. Wybór idei został podyktowany z jednej strony zmianami, które dokonały się na całym świecie w ubiegłych latach, a które mają kardynalny wpływ na życie artystyczne i odbiór kultury, z drugiej strony zaś stwierdzenie, że muzyka na przestrzeni wieków podlegała nieustannym przemianom, zaś kolejne pokolenia kompozytorów i wykonawców inspirowały się dokonaniem poprzedników, jest swoistym truizmem, niemniej truizmem, który powinien być nieustannie podkreślany – aby nie utracić łączności z przeszłością i dziedzictwem przodków i by pamiętać, że społeczeństwa rozwijają się niczym drzewa, czerpiąc życiodajne siły wprost z korzeni.

(INNE) Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziemi Górskich – to wydarzenie z ponad 50-letnią tradycją, które przyciąga zespoły z całego świata oraz wielu znawców i miłośników folkloru. Na niezwykle bogaty i różnorodny program Festiwalu składają się występy zespołów prezentujących góralski folklor z całego świata, a także liczne imprezy towarzyszące. Pokazują one piękno ludowej tradycji oraz ogromną troskę o zachowanie jej autentyczności i przekazanie następnym pokoleniom. Z Festiwalem nierozłącznie związane są takie wydarzenia jak Mistrzostwa Podhala w Powożeniu, koncert *Muzyka Łuku Karpat*, korowód ulicami Zakopanego, Wystawa Owczarków Podhalańskich, Kiermasz Sztuki Ludowej i Rzemiosła Artystycznego, Konkurs Kapel, Instrumentalistów i Śpiewaków Ludowych, Dni Narodowe, a także koncert *Mali Górale* oraz cieszące się wielkim zainteresowaniem warsztaty sztuki ludowej i animacje dla dzieci. Stałym punktem programu jest także koncert *Na Folkową Nutę*. Podczas edycji w 2022 roku swoją kulturę zaprezentowały zespoły z: Indii, Meksyku, Rumunii, Bułgarii, Bośni i Hercegowiny, Turcji, Macedonii, Słowacji, Grecji, Czech i Polski. Partnerem Głównym wydarzenia jest Województwo Małopolskie.

6. EDUKACJA

Opracowanie: Departament Edukacji

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Obok realizacji standardowych przedsięwzięć z zakresu edukacji w roku 2022 oraz działań kontynuujących walkę ze skutkami pandemii COVID-19, pojawiła się konieczność sprostania nowym wyzwaniom w zakresie edukacji spowodowanym wybuchem wojny w Ukrainie i jej następstwami. Podjęto szereg działań związanych z pojawieniem się masowej migracji do Polski obywateli Ukrainy, w szczególności dotyczących objęcia opieką (w tym psychologiczną) i kształceniem dzieci i młodzieży z Ukrainy oraz wsparcia nauczycieli i placówek oświatowych w adaptacji do nowych warunków. Rozpoczęto realizację przedsięwzięcia Małopolska Tarcza Humanitarna skierowanego na wsparcie zadań związanych z napływem uchodźców wojennych. Przyjęto Regulamin udzielania grantów w ramach projektu grantowego pn.: *Małopolska Tarcza Humanitarna. Fundusze Europejskie dla Ukrainy – Pakiet Edukacyjny* w ramach 15. Osi Priorytetowej REACT-EU (EFS) dla sprostania wyzwaniom migracyjnym RPO WM na lata 2014-2020. 15 grudnia 2022 r. ruszył nabór wniosków dla organów prowadzących publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadpodstawowe kształcenia ogólnego i zawodowego w zakresie organizacji nauki dla uczniów z Ukrainy.

W 2022 roku intensywnie pracowano nad przygotowaniem Programu rozwoju rynku pracy i edukacji - podstawowego instrumentu realizacji Strategii dla kierunków polityki rozwoju Edukacja i Rynek pracy w obszarze Małopolski. Przygotowano także dokument *Kierunki rozwoju i wsparcia kształcenia zawodowego w Małopolsce*. Jego treść i zakres merytoryczny są w trakcie konsultacji.

W roku 2022 kontynuowano prace budowlane w ramach przedsięwzięcia strategicznego *Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon* – stan zaawansowania robót budowlano-montażowych na koniec roku 2022 wyniósł 44%. Przedmiotem projektu jest budowa miejsca służącego wsparciu rozwoju edukacji i nauki w województwie małopolskim. W przygotowaniu są projekty edukacyjne składające się na pozostałe przedsięwzięcia strategiczne w ramach perspektywy finansowej 2021-2027: *Małopolskie Laboratorium Wiedzy, Zawodowa Małopolska* - przedsięwzięcie wspierające politykę edukacyjną w obszarze zawodowym w Małopolsce oraz *Małopolski Dom Technologii* - przedsięwzięcie mające na celu edukację cyfrową.

W 2022 roku łączna wartość wydatków poniesionych w ramach realizowanych przedsięwzięć wynosiła ponad 127 mln zł, z czego prawie 13 mln zł w ramach *Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej – Pakietu Edukacyjnego II*. Zakończono realizację 17 projektów, w tym 6 wieloletnich i 11 jednorocznych. Łączna wartość zakończonych projektów wynosi: 73,3 mln zł, w tym projektów rocznych: 7,2 mln zł. W ramach projektów jednorocznych finansowanych ze środków własnych Województwa Małopolskiego w wyniku rozstrzygnięcia otwartych konkursów ofert udzielono 107 dotacji organizacjom pożytku publicznego na realizację działań w obszarze nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania, w tym 19 dotacji w obszarze aktywizacji społecznej, adaptacji i integracji, wsparcia oraz poprawy sytuacji obywateli Ukrainy. W ramach czterech zakończonych jednorocznych projektów finansowanych ze środków Województwa Małopolskiego zmodernizowano pomieszczenia/budynki lub zakupiono wyposażenie szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez Województwo (trzy projekty wieloletnie są w realizacji). Zakończyła się także realizacja dwóch programów stypendialnych - wieloletniego *Regionalnego Programu Stypendialnego* finansowanego z RPO WM oraz jednorocznego *Małopolskiego Stypendium im. św. Jana Pawła II dla Mistrzów Edukacji* finansowanego ze środków własnych Województwa. Wieloletnie projekty zakończone w roku 2022 to: *Małopolskie Talenty* – projekt finansowany z RPO WM oraz projekty samodzielne MCDN realizujące działania w zakresie doskonalenia kadr systemu oświaty, wdrażające rozwiązania proinnowacyjne sprzyjające rozwojowi regionalnego systemu oświaty: *Małopolska LekcjaEnter* finansowany z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, *Doskonalenie zawodowe nauczycieli z wykorzystaniem Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej* oraz *Myślenicka Szkoła Ćwiczeń MSC* – projekty finansowane z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Województwo Małopolskie kontynuowało działania skierowane na walkę ze skutkami pandemii COVID-19. W ramach Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej – Pakiet Edukacyjny II w 2022 roku wypłacono 22 granty w łącznej kwocie 1,98 mln zł dla 22 szkół modelowych na działania w zakresie transformacji cyfrowej oraz 115 grantów w łącznej kwocie 10,97 mln zł na wsparcie uczniów szkół w zakresie pomocy edukacyjnej i psychologicznej. Wartość wydatków na zakup sprzętu komputerowego do nauczania zdalnego w ramach projektu *Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce II* wyniosła 1,8 mln zł w 2022 roku.

W obliczu masowej migracji do Polski obywateli Ukrainy przygotowano zostało kompleksowe wsparcie (bezpośrednie jak i za pośrednictwem dotacji dla organizacji pozarządowych) dla uchodźców, jak i grona pedagogicznego obejmujące m.in. wsparcie psychologiczne uczniów polskich i ukraińskich, w tym umiejętność radzenia sobie z emocjami i stresem, różne aspekty integracji, adaptacji i aktywizacji społecznej, zarządzanie szkołą w kryzysie, cyberbezpieczeństwo i umiejętność zarządzania informacją w sytuacji wojny informacyjnej, współpracę z rodzicami uczniów ukraińskich, aspekty prawne oraz przybliżenie historii i kultury Ukrainy.

W roku 2022 objęto wsparciem 67 tys. dzieci, młodzieży i nauczycieli, utworzono prawie 0,5 tys. miejsc wychowania przedszkolnego. Prawie 1 tys. dzieci uczestniczyło w dodatkowych zajęciach zwiększających ich szanse edukacyjne, a ponad 6,1 tys. uczniów zostało objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych. Ponad 2,4 tys. uczniów zdobywało doświadczenie zawodowe uczestnicząc w stażach i praktykach zawodowych u pracodawców. 19,6 tys. uczniów i nauczycieli podniosło swoje umiejętności i/lub kwalifikacje uczestnicząc w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego.

Wspierano również najzdolniejszych uczniów w małopolskich szkołach. Za szczególne osiągnięcia, w tym między innymi: artystyczne, sportowe oraz zdobywane wyniki w naukach ścisłych przyznano i wypłacono 1981 stypendiów dla uczniów na kwotę 12,5 mln zł oraz 41 stypendiów dla studentów z Małopolski na kwotę 225 tys. zł.

Podjęte zostały działania w zakresie podnoszenia świadomości na temat zagrożeń i uzależnień w sieci, popularyzacji inicjatyw naukowych, popularyzacji wiedzy o historii, dziedzictwie kulturowym, tradycjach i mieszkańcach regionu, promowano młodych zdolnych Małopolan oraz czytelnictwo, wspierano działania o charakterze historyczno-patriotycznym promujących polską tradycję i polskie symbole narodowe.

Sięgnięto również po środki z programu Ministerstwa Edukacji i Nauki (MEiN) *Laboratoria Przyszłości*, dzięki którym 6 szkół zakupiło wyposażenie przydatne do budowania kompetencji kreatywnych i technicznych wśród uczniów. W ramach projektu Digitronics - Edukatorzy dla Mechatroniki, MCDN wspólnie z partnerami z Włoch i Hiszpanii, opracowało ofertę wsparcia dla nauczycieli mechatroniki z uwzględnieniem obszaru kompetencji przyszłości.

Prowadzono współpracę z MEiN dotyczącą realizacji projektu *Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu centralnym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie (edukacja formalna, edukacja pozaformalna i uczenie się nieformalne)*, dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (Działanie 2.14 Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie).

Równolegle Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie realizował 8 przedsięwzięć i wydatkował 51,76 mln zł. Wartość tych przedsięwzięć ogółem to 204,7 mln zł.

W ramach trzech projektów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie (*Kierunek Kariera, Kierunek Kariera Zawodowa* oraz *Łap Skilla*) skierowanych przede wszystkim do pracujących osób dorosłych, którzy z własnej inicjatywy podnoszą swoje kwalifikacje, podpisano 9421 umów z uczestnikami na realizację usług zmierzających do uzyskania kwalifikacji lub nabycia kompetencji. Podpisano umowy z 342 instytucjami szkoleniowymi na realizację usługi szkoleniowej rozliczanej w formie bonów. Przeprowadzono 29 grupowych i 901 indywidualnych spotkań z doradcami zawodowymi.

Opracowano i zaimplementowano 15 interaktywnych kursów edukacyjnych z zakresu tzw. kompetencji miękkich oraz kompetencji przyszłości na wirtualnej platformie edukacyjnej o charakterze e-learningowym udostępniającej szkolenia dla osób bezrobotnych i poszukujących zatrudnienia.

Przy zastosowaniu systemu podmiotowego finansowania usług uczenia w miejscu pracy zrealizowano 464 usługi uczenia się w środowisku pracy, w ramach których wykorzystano 10 216 bonów.

Przeprowadzono samoocenę regionalnych polityk uczenia się przez całe życie zgodnie z wypracowanymi wskaźnikami. Przyznano 70 znaków jakości Małopolskich Standardów Usług Edukacyjno-Szkoleniowych MSUES.

6.1. Poprawa jakości kształcenia na wszystkich etapach edukacji, w szczególności poprzez rozwiązania programowe, metodyczne, organizacyjne i infrastrukturalne sprzyjające kształtowaniu wartości i kompetencji uniwersalnych oraz promowanie podejścia interdyscyplinarnego

(MPI) Małopolskie Talenty - projekt pozakonkursowy realizowany w latach 2016-2022 w ramach RPO WM. Celem projektu jest rozwój uzdolnień i podniesienie kompetencji kluczowych przedmiotowych i ponadprzedmiotowych wśród populacji uczniów zdolnych na 3 etapach edukacyjnych: kl. 4-6 i 7-8 szkoły podstawowej, szkoły ponadpodstawowej kończącej się maturą poprzez stworzenie jednolitego organizacyjnie systemu wsparcia uczniów poprzez Centra Wsparcia Uczniów Zdolnych (CWUZ). Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: skoordynowanie 48 CWUZ, w których uczestniczyło w zajęciach pozaszkolnych ok. 2000 uczniów; zorganizowanie warsztatów letnich pn. *Letnia Szkoła Młodych Talentów* dla 138 uczniów szczególnie uzdolnionych; zakupienie pomocy dydaktycznych – nagród w konkursie na najlepszy projekt edukacyjny w CWUZ; zorganizowanie Forum Młodych Talentów dla 252 osób, w tym 225 uczniów, prowadzenie wsparcia merytoryczno-metodycznego zajęć w CWUZ dla 102 nauczycieli; przeszkolenie 32 nauczycieli w zakresie diagnozowania uczniów zdolnych; przeprowadzenie 20 akredytacji CWUZ. Całkowita wartość projektu: 7,19 mln zł, poniesione wydatki ogółem: 6,92 mln zł, wydatki poniesione w 2022 r.: 1,06 mln zł.

Otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze: nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie:

Prawo i Ja – edukacja międzypokoleniowa –zrealizowany zakres rzeczowy: udzielono dotacji 6 organizacjom. Zadania polegały na: organizacji różnorodnych inicjatyw edukacyjnych poruszających zagadnienia bezpieczeństwa zarówno w świecie wirtualnym jak i rzeczywistym, w tym przeciwdziałania zagrożeniom dzieci i młodzieży w sieci, sposobów reagowania na niebezpieczne sytuacje doświadczane przez dzieci i młodzież online, znajomości prawa, a także upowszechniających praktyki zapobiegające przejawom nierówności i dyskryminacji wśród dzieci i młodzieży. łączna kwota udzielonego dofinansowania w 2022 roku: 180 tys. zł.

Małopolska! Postaw na edukację! – dwie edycje - zadanie publiczne zrealizowane w terminie:

1. edycja od 1 marca do 16 grudnia 2022 roku,
2. edycja od 1 maja do 16 grudnia 2022 roku.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: udzielono dotacji 63 organizacjom. Zadania polegały na: organizowaniu różnorodnych inicjatyw edukacyjnych np.: warsztatów, konferencji, sympozjów, szkoleń lub innych imprez o charakterze edukacyjnym; współpracy i wymianie edukacyjnej z zagranicą, ze szczególnym uwzględnieniem regionów partnerskich Województwa Małopolskiego; kształtowaniu kompetencji uniwersalnych

małopolskich uczniów; aktywizacji osób dorosłych; organizacji programów intermentoringu; wsparciu

wychowawczo-pedagogicznym małopolskich uczniów; odkrywaniu i rozwijaniu przez dzieci i młodzież talentów oraz kompetencji. Łączna kwota udzielonego dofinansowania w 2022 roku: 1,5 mln zł.

Kocham Polskę! otwarty konkurs ofert - zadanie publiczne zrealizowane w terminie od 1 kwietnia do 16 grudnia 2022 r. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: udzielono dotacji 19 organizacjom. Zadania polegały na: przygotowaniu materiałów edukacyjnych upowszechniających wiedzę historyczną na wydarzeniach/imprezach; organizacji wydarzeń/imprez o charakterze historyczno-patriotycznym promujących polską tradycję i polskie symbole narodowe na terenie małopolskich szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowych; współpracy z małopolskimi gminami, powiatami w działaniach na rzecz wychowania w patriotyzmie oraz promocji polskich barw narodowych np. poprzez zakup masztów flagowych wraz z biało-czerwonymi flagami dla małopolskich szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowych. Łączna kwota udzielonego dofinansowania w 2022 roku: 400 tys. zł.

Polska-Ukraina. Poznajmy się w Małopolsce - otwarty konkurs ofert - zadanie publiczne zrealizowane w terminie od 1 lipca do 16 grudnia 2022 r. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: udzielono dotacje 19 organizacjom działającym na rzecz aktywizacji społecznej, adaptacji i integracji, wsparcia oraz poprawy sytuacji obywateli Ukrainy., Łączna kwota udzielonego dofinansowania w 2022 roku: 572 tys. zł.

Spoty informacyjno – edukacyjne pt. *Młodzi Zdolni Małopolskie, 90 sekund o Małopolsce* oraz *Małopolskie kochają czytanie* - wyprodukowanie oraz wyemitowanie spotów we współpracy w TVP3. Celem projektu jest informowanie oraz edukowanie mieszkańców Województwa Małopolskiego o działalności Samorządu Województwa Małopolskiego m. in. w zakresie kultury, historii, turystyki, profilaktyki zdrowotnej czy też ochrony środowiska. Powstało: 5 spotów *90 sekund o Małopolsce* prezentujących aspekty życia naszego regionu, które interesują młodego odbiorcę i budzą w nim ciekawość historii, miejsc oraz odkryć edukacyjno-regionalnych; 3 spoty *Małopolskie kochają czytanie*. Ich zadaniem jest uświadomić jak istotne jest czytanie, które wpływa na rozwój i kształtowanie podstawowych umiejętności, korzystanie z bogactwa literatury pięknej oraz wspomaga wszechstronny i harmonijny rozwój człowieka; 20 spotów *Młodzi zdolni Małopolskie*- spoty promują wyjątkowych i zdolnych uczniów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych z regionu, którzy są stypendystami Województwa Małopolskiego. Łączna kwota wydatkowana na realizację projektu w 2022 r. wyniosła 386 tys. zł.

Małopolska Akademia Samorządności – w ramach projektu odbył się konkurs *Co Ty wiesz o Regionie* oraz *Małopolskie Lekcje Samorządowe*. Małopolskie Lekcje Samorządowe - cykl spotkań edukacyjnych z uczniami małopolskich szkół, oparty na formule wykładu oraz dyskusji stacjonarnie lub online, podnoszący świadomość obywatelską młodych mieszkańców regionu. W 2022 r. prowadzono spotkania na sali sejmikowej UMWM, łączna liczba uczestników to ponad 820 uczniów małopolskich szkół. Celem jest wsparcie szkół, które chcą w ciekawy sposób przekazać młodzieży informacje na temat zasad funkcjonowania Samorządu Województwa Małopolskiego oraz zainteresować ich historią i tradycjami regionu. Uczniowie małopolskich szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych mogli zgłębić wiedzę z zakresu działań samorządu w dziale edukacji, turystyki, kultury, ochrony zdrowia, rozwoju gospodarczego, czy też np. funduszy europejskich. *Co Ty wiesz o Regionie?* - konkurs był adresowany do uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych oraz wszystkich uczniów szkół ponadpodstawowych, z wyłączeniem szkół dla dorosłych. Celem konkursu było pogłębianie wiedzy uczniów na temat regionu, jego historii, dziedzictwa kulturowego, tradycji oraz mieszkańcach. Dla laureatów przewidziano atrakcyjne nagrody. Łączna kwota realizacji projektu w 2022 r. wyniosła 32 tys. zł.

6.2. Edukacja dostosowana do indywidualnych potrzeb uczniów, tj. wspierająca zarówno w pokonywaniu różnego rodzaju trudności w nauce, jak i w rozwijaniu zainteresowań, uzdolnień i talentów

(MPI) Regionalny Program Stypendialny – projekt pozakonkursowy w ramach RPO WM 2014-2020 zrealizowany w latach 2016-2022. Celem projektu było wzmocnienie potencjału uczniów, począwszy od klasy 5 szkoły podstawowej, zamieszkujących na terenie Województwa Małopolskiego lub którzy byli uczniami szkół z siedzibą w Małopolsce, szczególnie uzdolnionych w zakresie kształcenia ogólnego, z uwzględnieniem eliminacji barier wynikających z zamieszkiwania na obszarach wiejskich, trudnej sytuacji materialnej, bycia członkiem rodziny wielodzietnej i posiadania orzeczenia o niepełnosprawności, poprzez wsparcie stypendialne. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w roku szkolnym 2021/2022 przyznano i wypłacono 1663 stypendia spośród 2129 przedłożonych aplikacji. Wypłacono transze stypendialne w kwocie 10 mln zł, z przeznaczeniem na realizację przez każdego ucznia, pod okiem opiekuna dydaktycznego, indywidualnego planu rozwoju. Łącznie, w całym okresie realizacji projektu, w latach szkolnych 2016/2017-2021/2022 przeprowadzono 6 naborów wniosków o przyznanie stypendium, w których złożono ponad 12100 aplikacji. W konsekwencji zawarto 8194 umowy stypendialne na kwotę 50,6 mln zł. Wsparcie stypendialne objęło 5585 osób. Całkowita wartość projektu: 55,7 mln zł, poniesione wydatki ogółem: 55,7 mln zł, wydatki poniesione w 2022 r.: 11 mln zł.

(MPI) Małopolski Program Stypendialny w ramach RPO WM – projekt pozakonkursowy w ramach RPO WM realizowany w latach 2022-2023. Celem projektu jest wzmocnienie potencjału uczniów szkół podstawowych (począwszy od klas 5) i liceów ogólnokształcących, zamieszkujących na terenie Województwa Małopolskiego lub którzy są uczniami szkół z siedzibą w Małopolsce, szczególnie uzdolnionych w zakresie kształcenia ogólnego, z uwzględnieniem eliminacji barier wynikających z zamieszkiwania na obszarach wiejskich, trudnej sytuacji materialnej, bycia członkiem rodziny wielodzietnej i posiadania orzeczenia o niepełnosprawności, poprzez wsparcie stypendialne. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: przeprowadzono nabór wniosków o przyznanie stypendium na rok szkolny 2022/2023, podczas którego wpłynęło ponad 2550 aplikacji i rozpoczęto ich ocenę. Całkowita wartość projektu: 12,7 mln zł, w 2022 r. nie poniesiono wydatków.

Małopolskie Stypendium im. św. Jana Pawła II dla Mistrzów Edukacji – finansowane ze środków własnych Województwa. Celem tego działania jest wzmocnienie rozwoju talentów i uzdolnień uczniów oraz studentów z uwzględnieniem eliminacji barier takich jak: zamieszkiwania na obszarze wiejskim, trudnej sytuacji materialnej, bycia członkiem rodziny wielodzietnej, posiadania orzeczenia o niepełnosprawności oraz trudnej sytuacji losowej. Wsparcie stypendialne jest udzielane na rozwój talentów i uzdolnień. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w roku szkolnym/akademickim 2021/2022 przedsięwzięcie realizowane było po raz pierwszy w tej odsłonie, stanowi ono kontynuację działań realizowanych w ramach Regionalnego Programu Stypendialnego. Przyznano łącznie 359 stypendiów (dla uczniów oraz studentów) na łączną kwotę 1,7 mln zł. W ramach przedsięwzięcia uczniowie i studenci pierwszego roku pobierający naukę na terenie województwa małopolskiego i zamieszkali na jego obszarze mogli ubiegać się o stypendia za szczególne osiągnięcia: w zakresie aktywności społecznej, artystyczne, w naukach humanistycznych, w naukach ścisłych, w zakresie multidyscyplinarnych osiągnięć. Ponadto studenci lat wyższych mogli ubiegać się o stypendia za szczególne osiągnięcia: w zakresie aktywności społecznej, w zakresie multidyscyplinarnych uzdolnień, artystyczne, sportowe. Stypendia przyznawane są na cały rok szkolny/akademicki i wynoszą odpowiednio: dla uczniów szkół podstawowych: 4 tys. zł, dla uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów pierwszego roku: 5 tys. zł, dla studentów lat wyższych: 6 tys. zł. W trakcie naboru wniosków o przyznanie stypendium na rok szkolny 2022/2023 wpłynęło ponad 700 aplikacji. Przewidywany termin rozstrzygnięcia to maj 2023 r.

Małopolskie Talenty – projekt konkursowy – konkursy realizowane przez Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości w ramach RPO WM 2014-2020, Poddziałanie 10.1.5; zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie: narastająco – 8 005, w 2022 r. – 1 048.

Wsparcie rozwoju kompetencji kluczowych – konkursy realizowane przez Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości w ramach RPO WM Poddziałanie 10.1.3 Typ A; zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie: narastająco – 62 077, w 2022 r. – 5 056. Liczba wszystkich realizowanych umów to 121 o wartości 179,9 mln zł, dofinansowanie 169,6 mln zł. W roku 2022 wypłacono Beneficjentom dofinansowanie w wysokości niemal 12,5 mln zł.

Każde dziecko jest zdolne – projekt jest realizowany przez MCDN ze środków Województwa Małopolskiego od 2021 roku. Celami projektu są: podniesienie motywacji do rozwoju i nauki, kształtowanie prospołecznej postawy życiowej, umacnianie poczucia własnej wartości i wiary we własne możliwości uczniów, umacnianie postawy życiowej opartej na rozwijaniu pasji i talentów, umacnianie postawy uczenia się. Projekt jest skierowany do uczniów uzdolnionych poznawczo ze szkół podstawowych ze środowisk zagrożonych marginalizacją/defaworyzowanych: z terenów wiejskich oraz zlokalizowanych w miastach do 20 000 mieszkańców (czynnik społeczny), przejawiających syndrom nieadekwatnych osiągnięć (czynnik indywidualny). Przeprowadzono akcję promocyjną oraz ogłoszono konkurs dla szkół, w którym wyłoniono 19 szkół do projektu, po jednej z każdego powiatu (za wyjątkiem miast: Kraków, Tarnów, Nowy Sącz). Opracowano programy szkoleń rad pedagogicznych oraz przygotowano scenariusze zajęć z uczniami. Zatrudnionych zostało 38 Liderów do pracy z uczniem zdolnym. Przeprowadzone zostały również warsztaty dla uczniów prowadzone przez Liderów. Całkowita wartość projektu to 712,4 tys. zł; wydatki poniesione ogółem: 665,8 tys. zł; wydatki poniesione w roku 2022: 455,3 tys. zł.

Działania z zakresu edukacji włączającej - w wyniku podpisanej deklaracji o współpracy pomiędzy MCDN oraz Gminą Miejską Kraków, w imieniu której działa Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy pn. *Centrum Autyzmu i Całościowych Zaburzeń Rozwojowych* w Krakowie, podejmowane były inicjatywy mające na celu włączenie społeczne i edukacyjne oraz poprawę dostępności usług edukacyjnych dla dzieci ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi. Współpraca obejmowała działania skierowane na wsparcie krakowskich przedszkoli i szkół. W ramach *Pilotażowego wdrożenia modelu Specjalistycznych Centrów Wspierających Edukację Włączającą* w 2022 r. zrealizowano: warsztaty *Praca z dzieckiem/ucznikiem z afazją* jako wynik diagnozy oczekiwań – w zajęciach wzięło udział 62 nauczycieli; sieci współpracy i samokształcenia – w spotkaniach wzięło udział 22 nauczycieli (w ramach pracy w sieci na platformie padlet udostępnione zostały materiały szkoleniowe, scenariusze zajęć, pomoce dydaktyczne oraz informacje dotyczące edukacji włączającej oraz pracy z uczniami ze SPE); szkolenie online *Obserwacja koleżeńska* – w zajęciach wzięło udział 48 nauczycieli. Wartość całkowita projektu: 1,3 mln zł. MCDN realizuje zadanie ze środków własnych.

Modernizacja i dostosowanie pomieszczeń w PBW w Nowym Sączu – projekt realizowany ze środków własnych Województwa w latach 2022-2023. W ramach zadania w 2022 roku został wykonany projekt, wybrano inspektora nadzoru, przeprowadzono postępowanie na wybór wykonawcy robót, rozpoczęto prace modernizacyjne oraz zakupiono sprzęt i nowe wyposażenie. Całkowita wartość projektu to 580 tys. zł, wydatki poniesione w 2022 r. to 130 tys. zł.

6.3. Doskonalenie kompetencji kadr systemu oświaty i szkolnictwa wyższego, w szczególności w zakresie kompetencji metodyczno-cyfrowych

Małopolska Lekcjaenter – projekt realizowany przez MCDN w latach 2021-2022 w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Celem projektu było podniesienie poziomu kompetencji cyfrowych nauczycieli poprzez przeprowadzenie bezpłatnych szkoleń z wykorzystywaniem nowych technologii, e-zasobów i aktywizujących metod nauczania w edukacji dzieci i młodzieży. Zostało przewidzianych 9 różnych ścieżek szkoleniowych w zależności od nauczanego przedmiotu i poziomu zaawansowania. W projekcie brali udział nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej, przedmiotów humanistycznych, matematyczno-przyrodniczych, artystycznych oraz informatyki ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Każda osoba uczestnicząca w projekcie przechodziła ok. 40-godzinne szkolenie, opracowywała dwa scenariusze zajęć z wykorzystaniem TIK i na ich podstawie przeprowadzała

obserwowane zajęcia w szkole. W ramach działań projektowych przeprowadzono 144 szkolenia. Łącznie w ramach projektu przeszkolono 463 nauczycieli (w tym 320 w 2022 roku). Całkowita wartość projektu to 313,8 tys. zł, wydatki poniesione ogółem: 203,5 tys. zł; wydatki poniesione w 2022 r.: 104,2 tys. zł.

Doskonalenie zawodowe nauczycieli z wykorzystaniem Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej – projekt realizowany przez MCDN w latach 2021-2022 ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Celem projektu było podniesienie jakości doskonalenia i wsparcia udzielonego przez kadre placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych nauczycielom prowadzącym zdalną edukację w przedszkolach i szkołach. Odbiorcami projektu byli nauczyciele-konsultanci Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz nauczyciele szkół i przedszkoli w woj. małopolskim. Zakładany cel został zrealizowany poprzez szkolenia, instruktaż, demonstracje, konsultacje, sieci współpracy i samokształcenia oraz zakup sprzętu wspierającego realizację projektu. W roku 2022 ukończono wszystkie zaplanowane szkolenia i osiągnięto zaplanowany wskaźnik 200 przeszkolonych nauczycieli. Opracowano 4 pakiety edukacyjne przygotowane zgodnie z zasadami dostępności i zamieszczono je na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. Kontynuowano konsultacje indywidualne i prowadzono 3 sieci współpracy i samodoskonalenia. Całkowita wartość projektu to 106,9 tys. zł; wydatki poniesione ogółem: 81,4 tys. zł; wydatki poniesione w roku 2022: 37,5 tys. zł.

Myślenicka Szkoła Ćwiczeń MSC - projekt realizowany ze środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 przez MCDN w latach 2020-2022 w partnerstwie z Gminą Myślenice, w imieniu której zadania realizowała Szkoła Podstawowa nr 4 w Myślenicach. Celem głównym projektu było stworzenie modelu szkoły ćwiczeń, który przyczyniłby się do podniesienia kompetencji nauczycieli oraz poprawy funkcjonowania i zwiększenia wykorzystania systemu wsparcia szkół w zakresie rozwoju u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych. W roku 2022 kontynuowano organizację i przeprowadzanie warsztatów dla nauczycieli w 4 sieciach współpracy: nauczycieli matematyki, nauczycieli języków obcych, nauczycieli przedmiotów przyrodniczych, nauczycieli informatyki. Zrealizowano 4 warsztaty i konsultacje grupowe dla uczestników projektu. W drugim kwartale 2022 r. opracowano projekt i narzędzia badawcze oraz zrealizowano badania w Myślenickiej Szkole Ćwiczeń i szkołach partnerskich.

Przygotowano prezentację wyników, które przedstawiono na konferencji podsumowującej 12 maja 2022 r. w Myślenicach. W kolejnych latach planowana jest współpraca ze szkołą ćwiczeń i dalsze zadania związane z doskonaleniem nauczycieli. Całkowita wartość projektu to 687,9 tys. zł (w tym MCDN:250,4 tys. zł); wydatki poniesione ogółem: 236,1 tys. (w tym MCDN 112,8 tys. zł); wydatki poniesione w 2022 roku 41,7 tys. (w tym MCDN: 31,4 tys. zł).

Doposażenie i modernizacja infrastruktury IT w Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli – II etap – projekt realizowany ze środków własnych Województwa w 2022 roku. W ramach zadania dostarczono sprzęt IT, w tym: serwery, urządzenia sieciowe, pakiety oprogramowania i systemy informatyczne, pakiety usług informatycznych oraz zainstalowano komputery i urządzenia biurowe. Wydatki poniesione w 2022 r. to 596,6 tys. zł.

6.4. Wsparcie infrastruktury i wyposażenia placówek wychowania przedszkolnego oraz szkół podstawowych i średnich, ukierunkowane na kształtowanie optymalnej sieci tych placówek oraz poprawę warunków nauki, w tym dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami

Otwórzmy przed nimi świat – program edukacji przedszkolnej – (konkursy realizowane przez Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości w ramach RPO WM 2014-2020); zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie: narastająco – 6 251, w 2022 r. – 473. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej: narastająco – 10 747, w roku 2022 – 942. Od początku realizacji programu do 31.12.2021 r. ogłoszono 4 konkursy na kwotę dofinansowania

projektów niemal 177,6 mln zł. W roku 2022 realizowano projekty wyłonione do dofinansowania w latach poprzednich. Liczba wszystkich realizowanych umów ukierunkowanych na wsparcie edukacji przedszkolnej w regionie to 159 o wartości 161,4 mln zł, dofinansowanie 136,6 mln zł. W roku 2022 wypłacono Beneficjentom dofinansowanie w wysokości 3,5 mln zł.

Zakup samochodów szkolnych dla Zespołu Szkół Mistrzostwa Sportowego w Zakopanem – projekt realizowany ze środków własnych Województwa w roku 2022. W ramach zadania zakupiono dwa samochody szkolne marki Renault Trafic. Pojazdy przeznaczone są do zapewnienia przewozu uczniów na treningi oraz zawody sportowe. Wydatki poniesione w 2022 r. to 339,6 tys. zł.

6.5. Dostosowanie procesów kształcenia do możliwości efektywności nauczania z wykorzystaniem aktywizujących uczniów metod dydaktycznych (w tym modelu hybrydowym lub w pełni zdalnym) oraz cyfrowego środowiska uczenia (się)

(MPI) Małopolska Chmura Edukacyjna – nowy model nauczania – projekt pozakonkursowy realizowany w ramach RPO WM w latach 2016-2023. Celem projektu jest stworzenie ram współpracy uczelni ze szkołami ponadgimnazjalnymi dla rozbudzenia i rozwijania zainteresowań młodzieży kierunkami kształcenia zgodnymi z inteligentną specjalizacją regionu poprzez: stworzenie korzystnych warunków dla kształtowania kompetencji kluczowych oraz rozwoju uzdolnień uczniów dzięki nowym technologiom teleinformatycznym, umożliwianie uczniom rozwijania zdolności i zainteresowań ze wsparciem wiodących uczelni. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: we współpracy z uczelniami

przeprowadzono 868 godzin zajęć online, 578 godzin kół naukowych, przygotowano 285 scenariuszy do zajęć on-line i kół naukowych z 16 obszarów tematycznych, w których uczestniczyli uczniowie z 79 szkół ponadpodstawowych; zrealizowano wyjazdowe warsztaty wiosenne, jesienne oraz tygodniowe warsztaty letnie, w których razem wzięło udział 2004 uczniów; przygotowano 4 filmy instruktażowe stanowiące materiał edukacyjny dotyczący realizacji praktycznej nauki. W ramach nowego komponentu projektu, którym jest powołane Małopolskie Laboratorium Edukacji Cyfrowej HUMINE, szkoły zostały objęte wsparciem

w zakresie transformacji cyfrowej. Realizowane jest również przez MCDN szerokie wsparcie dla nauczycieli oraz kadry zarządzającej szkół dotyczące wzrostu jakości nauczania i uczenia się w środowisku cyfrowym, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, edukacji STEAM. Całkowita wartość projektu: 33,12 mln zł, poniesione wydatki ogółem: 20,2 mln zł, wydatki poniesione w 2022 r. 5,99 mln zł.

Małopolska Chmura Edukacyjna – projekt konkursowy – (konkursy realizowane przez Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości w ramach RPO WM 2014-2020); zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie: narastająco – 12 756, w 2022 r. – 2 633. Od początku realizacji programu do 31.12.2022 r. ogłoszono 8 konkursów na kwotę dofinansowania projektów ok. 66,6 mln zł. W roku 2022 podpisano 33 umowy o wartości ok. 1,5 mln zł. Liczba wszystkich realizowanych umów to 245 o wartości 13,6 mln zł, dofinansowanie 12,9 mln zł. W roku 2022 wypłacono Beneficjentom dofinansowanie w wysokości 1,5 mln zł.

(INNE) Laboratoria Przyszłości przygotowany przez MEiN to program skierowany do szkół podstawowych oraz ogólnokształcących szkół artystycznych. Jego celem jest budowanie kompetencji kreatywnych i technicznych wśród uczniów. W ramach programu szkoły otrzymały wsparcie finansowe

na zakup wyposażenia technicznego niezbędnego do rozwoju umiejętności praktycznych wśród dzieci i młodzieży. W programie *Laboratoria Przyszłości* wzięło udział 6 szkół prowadzonych przez samorząd województwa. Łącznie uzyskane dofinansowanie w ramach programu wyniosło 210 tys. zł.

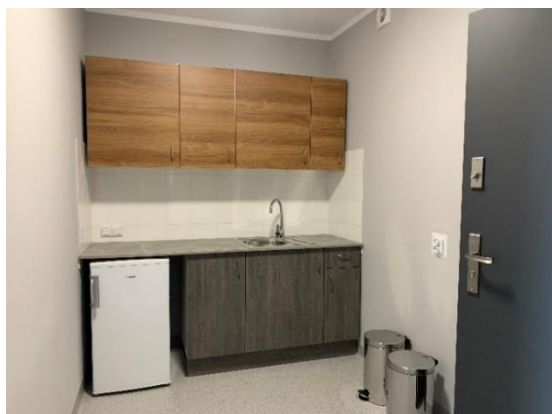
6.6. Poprawa jakości kształcenia i warunków pobytu w placówkach oświatowo-wychowawczych oraz pozostałych placówkach dla dzieci i młodzieży wymagających specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i/lub resocjalizacji

Modernizacja budynków Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Myślenicach – projekt realizowany ze środków własnych Województwa w roku 2022. W ramach zadania przygotowano i przeprowadzono postępowanie przetargowe na roboty budowlane związane z dostosowaniem budynku Ośrodka do przepisów przeciwpożarowych. Wykonano roboty budowlane polegające na: wymianie drzwi na p.poż, na poddaszu budynku wyłożono sufity i skosy płytami gipsowo – kartonowymi p.poż., wykonano pasy oddzielenia p.poż. wzdłuż ścian gipsowych budynku, wykonano renowację parkietu. Wydatki poniesione w 2022 r. 1,4 mln zł.

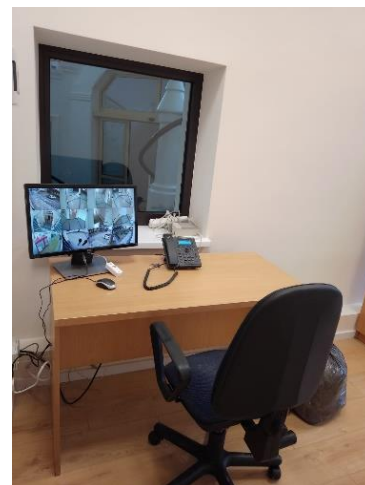
(MPI) Modernizacja bazy dydaktycznej Małopolskich Ośrodków Wychowawczych prowadzonych przez Województwo Małopolskie - Rozbudowa i modernizacja Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Mszanie Dolnej – projekt realizowany ze środków własnych Województwa w latach 2016-2023. W 2022 roku proces projektowy trwał od stycznia do połowy roku kalendarzowego. Prace przygotowawcze rozpoczęły się w sierpniu, a rozbiórkowe we wrześniu. Prace fundamentowe, przygotowawcze pod wykonanie konstrukcji piwnic, parteru, poddasza oraz montaż stropów i konstrukcji dachu rozpoczęły się w listopadzie. Wykonano prace ziemne dla robót drogowych. Całkowita wartość projektu: 21,5 mln zł, wydatki poniesione ogółem: 12,5 mln zł; wydatki poniesione w 2022 r.: 2 mln zł.

Modernizacja i dostosowanie pomieszczeń w Małopolskim Zespole Jednostek Edukacyjnych w Nowym Sączu – projekt realizowany ze środków własnych Województwa w latach 2022-2023. W 2022 roku wykonano remont pomieszczeń w nowej lokalizacji szkoły przy ul. Jagiellońskiej 61 w Nowym Sączu. Całkowita wartość projektu to 3,4 mln zł, wydatki poniesione w 2022 r. to 506,5 tys. zł.

Modernizacja pomieszczeń internatu w budynku Małopolskiej Policealnej Szkoły Masażu Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Krakowie – projekt realizowany ze środków własnych Województwa w latach 2021-2022.

W 2022 roku wykonano remont i przebudowę ogólnodostępnych toalet wraz z dostosowaniem dla osób z niepełnosprawnościami. Ponadto, wykonano prace ogólnobudowlane wykończeniowe na korytarzach II i IV piętra budynku, a także dostarczono kompletne wyposażenie do aneksów kuchennych, pokoi i łazienek. Całkowita wartość projektu to 2 mln

zł, wydatki poniesione ogółem: 2 mln zł; wydatki poniesione w 2022 r.: 1 mln zł.

6.7. Lepsze dostosowanie edukacji do potrzeb rynku pracy i wymagań nowoczesnej gospodarki

(MPI) Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce II – projekt pozakonkursowy realizowany w latach 2016-2023, w ramach RPO WM 2014-2020. Celem projektu jest budowa kompleksowego wsparcia kształcenia i doradztwa zawodowego poprzez poprawę efektywności kształcenia zawodowego oraz podniesienie u uczniów małopolskich szkół podstawowych zdolności do

podejmowania właściwych decyzji dotyczących dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej, a w dobie pandemii COVID-19 wsparcia organów prowadzących szkoły zawodowe w zakresie prowadzenia nauki w formule zdalnej poprzez dokonanie zakupów komputerów/laptopów/tabletów, a także dostępu do Internetu oraz niezbędnego oprogramowania, które będą użyczane uczniom i nauczycielom. Partnerami projektu są organy prowadzące szkoły zawodowe, gminy, a także uczelnie. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w ramach realizacji komponentu zawodowego Małopolskiej Chmury Edukacyjnej dla ponad 1 000 uczniów prowadzone były zajęcia on-line we współpracy z 6 uczelniami w 7 obszarach kształcenia zawodowego: język angielski zawodowy, budownictwo, żywność, środowisko, turystyka, elektryczno-elektroniczny oraz mechaniczno-mechatroniczny oraz zrealizowano naukowe warsztaty letnie oraz weekendowe bezpośrednio na uczelniach w Krakowie, Tarnowie i Suchoj Beskidzkiej dla 421 uczniów technikum, przeprowadzono ostatnią edycję szkoleń z zakresu TIK dla 47 nauczycieli kształcenia zawodowego; w ramach zadania projektowego *Centrum Kompetencji zawodowych WM w branży turystyczno-gastronomicznej* oraz *Centrum Kompetencji zawodowych WM w branży medyczno-społecznej* prowadzona była współpraca z pracodawcami, w ramach której 189 uczniów i słuchaczy odbyło staże zawodowe i otrzymało stypendia stażowe; zorganizowano kursy i szkolenia zawodowe dające dodatkowe umiejętności i kwalifikacje dla 632 uczniów i słuchaczy; w zakresie działań związanych z doradztwem zawodowym dla uczniów wybierających szkołę ponadpodstawową zorganizowano Festiwal Zawodów w formie targów stacjonarnych oraz Studio Zawodów on-line w formie relacji na żywo z targów, prowadzono przygotowania do kolejnej edycji Festiwalu Zawodów w 2023 roku. W ramach pakietu edukacyjnego Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej dla szkół zawodowych prowadzono działania związane z zakupem sprzętu komputerowego do nauczania zdalnego - wartość wydatków wyniosła 1,8 mln zł w 2022 roku. Całkowita wartość projektu: 56,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem: 49,3 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 8,9 mln zł.

Digitronics – Edukatorzy dla mechatroniki - projekt Erasmus+, realizowany przez MCDN w latach 2021-2023. Projekt jest koordynowany przez IPRA MEDEF Wydział Projektów Europejskich Regionalnej Konfederacji Pracodawców z siedzibą w Lyonie. Ponadto w projekcie uczestniczą: Szkoła Techniczna INX z Girony (Hiszpania) oraz SFC Centrum Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli w Rzymie (Włochy) i CIS - Szkoła Techniczna z Reggio Emilia (Włochy).

Działania projektowe, rozpoczęte w styczniu 2022 roku, objęły: zdefiniowanie kluczowych kompetencji nauczyciela/edukatora w obszarze mechatroniki, analizę kwalifikacji w obszarze mechatroniki, zorganizowanie trzech konferencji podsumowujących etapy projektu (Lyon, Kraków, Rzym), przygotowanie dokumentu omawiającego kwalifikacje mechatroniczne w poszczególnych krajach partnerskich projektu, zidentyfikowanie barier w zastosowaniu wiedzy w działaniu, opracowanie wytycznych do uczenia mechatroniki oraz przewodnika nauczyciela mechatroniki, dokonanie oceny wpływu zastosowania wiedzy przez docelowych użytkowników.

Całkowita wartość projektu: 127,6 tys. zł; poniesione wydatki ogółem: 35 tys. zł; poniesione wydatki w roku 2022 r.: 35 tys. zł.

Centra Kompetencji Zawodowych – (konkursy realizowane przez Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości w ramach RPO WM); zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie: narastająco – 53 645, w 2022 r. – 11 858. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy: narastająco – 18 903, w roku 2022 – 2 157. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego: narastająco – 217, w 2022 r. – 9. Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie: narastająco – 86, w 2022 r. – 3. Od początku realizacji programu do 31.12.2022 r. ogłoszono 4 konkursy na kwotę dofinansowania projektów ok. 324,7 mln zł. Liczba wszystkich realizowanych umów to 90 o wartości ok. 310,1 mln zł, dofinansowanie ok. 278,9 mln zł. W roku 2022 wypłacono Beneficjentom dofinansowanie w wysokości niemal 35,7 mln zł.

(MPI) (S) Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon – projekt realizowany w okresie 2015–2023, finansowany z RPO WM 2014–2020 i budżetu Województwa Małopolskiego. Przedmiotem projektu jest budowa miejsca służącego wsparciu rozwoju edukacji i nauki w województwie małopolskim. Projekt realizowany jest w partnerstwie pomiędzy Województwem Małopolskim (WM) a Małopolskim Centrum Nauki Cogiteon (MCN) - instytucją kultury samorządu województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: kontynuowanie prac dot. budowy obiektu - stan zaawansowania robót budowlano-montażowych na koniec roku 2022 wyniósł 44%.; prowadzenie pokazów przez animatorów w ramach Mobilnego Projektu Edukacyjnego *Naukowiej*; realizacja umów zawartych z wykonawcami dot. m.in. wykonania ekspozycji. Całkowita wartość projektu: 276,6 mln zł; kwota ogółem poniesionych wydatków: 120 mln zł, w tym w roku 2022 wydatkowano 75,7 mln zł.

(MPI) Kierunek Kariera – projekt pozakonkursowy realizowany przez WUP w latach 2016–2023 w ramach RPO WM skierowany do pracujących osób dorosłych w zakresie podnoszenia kompetencji lub kwalifikacji ogólnych, głównie z zakresu języków obcych i kompetencji cyfrowych; (w trakcie realizacji) zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: 8 257 uczestników przystąpiło do projektu. Podpisano 3 998 umów z uczestnikami projektu. Zawarto 78 umów z instytucjami szkoleniowymi na rozliczanie usług z wykorzystaniem elektronicznych bonów szkoleniowych w ramach projektu *Kierunek Kariera*. Z tytułu rozliczonych usług operatorowi systemu przekazano kwotę 13,1 mln zł.

Realizowano działania podnoszące świadomość uczenia się przez całe życie: Małopolski Kongres Szkolnego Doradztwa Zawodowego, Małopolski Dzień Uczenia się, Konferencję Małopolska Otwarta na Wiedzę, Ogólnopolski Tydzień Kariery, konkurs Edukacyjna Gmina Małopolski. Działania upowszechniające prowadzono we współpracy z członkami **Małopolskiego Partnerstwa na rzecz Kształcenia Ustawicznego**. W ramach Partnerstwa w 2022 r. zorganizowano również m.in. 6 spotkań z cyklu *Poranek partnerski* oraz posiedzenie Walnego Zgromadzenia. Całkowita wartość projektu: 78,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 61,1 mln zł, poniesione nakłady w 2022 roku: 19,8 mln zł.

Małopolskie Partnerstwo na rzecz Kształcenia Ustawicznego (zadanie finansowane w ramach projektu Kierunek Kariera) – partnerstwo działające od 2008 roku, liczące około 100 instytucji, którego celem jest wspieranie regionalnej polityki kształcenia ustawicznego, rozwój współpracy instytucji zaangażowanych w jej realizację, promocja wśród mieszkańców postawy otwartej na rozwój i uczenie się przez całe życie, zapewnienie wysokiej jakości zasobów ludzkich dla konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Małopolski, stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju mieszkańca Małopolski "uczącego się przez całe życie" i samorealizującego się w wymiarze indywidualnym i wspólnotowym, zapewnienie komplementarności działań podejmowanych przez różne instytucje zmierzające do optymalizacji wykorzystania dostępnych środków.

(MPI) Kształcenie zawodowe osób dorosłych – Kierunek Kariera Zawodowa – projekt pozakonkursowy realizowany przez WUP w latach 2018-2023 w ramach RPO WM skierowany do pracujących osób dorosłych w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych. zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.:

zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: podpisano 4 886 umów z uczestnikami projektu na realizację usług zmierzających do uzyskania kwalifikacji lub nabycia kompetencji, zawarto 123 umowy z instytucjami szkoleniowymi na rozliczenie usług z wykorzystaniem elektronicznych bonów szkoleniowych w ramach projektu *Kierunek Kariera Zawodowa*, 4 886 osób podniosło kompetencje. Operatorowi systemu przekazano kwotę 21,1 mln zł. Całkowita wartość projektu: 94,1 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 65,5 mln zł, poniesione nakłady w 2022 roku: 25,1 mln zł.

(MPI) Łap skilla – projekt pozakonkursowy realizowany przez WUP w latach 2020-2023 w ramach PO WER dla osób dorosłych do 29 r.ż. w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji ogólnych i zawodowych; podstawowym założeniem projektu jest objęcie uczestników (osób do 24 roku życia) procesem doradztwa zawodowego – Bilansem na Początek Karier oraz możliwością skorzystania z usług prowadzących do poprawy sytuacji uczestnika na rynku pracy; zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w 2022 roku prace doradców były skoncentrowane na dalszym rozwoju ścieżki klienta i procesu doradczego w projekcie, w tym doskonaleniu Bilansu na Początek Karier. Zrekrutowano 440 uczestników. W ramach grupowych spotkań informacyjnych – Portfolio przeprowadzono 29 spotkań. Odbyło się 901 spotkań indywidualnych uczestników projektu z doradcą zawodowym. Przygotowano 478 Indywidualnych Planów Rozwoju (IPR), na podstawie których złożono zamówienia na bony szkoleniowe. Zawarto 537 umów. Rozpoczęto realizację umów. Zawarto 141 umów „na rozliczenie Usług z wykorzystaniem elektronicznych bonów szkoleniowych w ramach projektu *Łap skilla!*” z Instytucjami Szkoleniowymi. Całkowita wartość projektu: 11,5 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 4,3 mln zł, poniesione nakłady w 2022 roku: 3,6 mln zł.

(MPI) Collaborative Monitoring of Regional Lifelong Learning Policies (akronim projektu: COMORELP) –projekt realizowany przez WUP w latach 2021-2023 w ramach programu Erasmus+, którego celem jest zaprojektowanie i uruchomienie pilotażowych laboratoriów wspierających rozwój polityki uczenia się przez całe życie (LLL) na poziomie regionalnym. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: zakończono prace na narzędziem służącym do samooceny regionalnych polityk uczenia się przez całe życie; zorganizowano Regionalny Okrągły Stół z udziałem kluczowych interesariuszy Uczenia przez całe życie i przeprowadzono samoocenę regionalnych polityk uczenia się przez całe życie zgodnie z wypracowanymi wskaźnikami. Ponadto zorganizowano Europejski Okrągły stół z udziałem interesariuszy i decydentów regionalnych, krajowych i europejskich. Wzięto udział w warsztatach stacjonarnych organizowanych przez jednego z partnerów projektu wraz z prezentacją

podsumowującą regionalne okrągłe stoły oraz wypracowano wnioski do raportu w zakresie uczenia się na odległość.

Całkowita wartość projektu: 33,8 tys. euro (156,4 tys. zł), poniesione nakłady ogółem: 94,6 tys. zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 76,1 tys. zł.

Kompetencje dla pracy – doskonalenie kluczowych umiejętności miękkich i kompetencji przyszłości z wykorzystaniem interaktywnych narzędzi edukacyjnych, umożliwiających przekazywanie wiedzy i umiejętności na odległość – projekt pilotażowy realizowany przez WUP w latach 2021-2022 ze środków Funduszu Pracy. Projekt był realizowany w partnerstwie z Fundacją Nauka Biznes. Celem projektu było stworzenie wirtualnej platformy edukacyjnej o charakterze e-learningowym udostępniającej szkolenia dla osób bezrobotnych i poszukujących zatrudnienia. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: opracowano i zaimplementowano 15 interaktywnych kursów edukacyjnych z zakresu tzw. kompetencji miękkich oraz kompetencji przyszłości. Tematy kursów zostały określone na podstawie przeprowadzonych analiz (m.in.: *Asertywność – (nie)zwykła umiejętność, Jak nie zmarnować czasu na szkoleniu?, Jak przyjąć zmianę?, Wywieranie wpływu społecznego, Komunikacja drogą do sukcesu i nie tylko, Rozmowa kwalifikacyjna z pracodawcą, Radzenie sobie ze stresem, Zarządzanie czasem, Własna firma – zanim zrealizujesz pomysł*). Grupę docelową stanowiły osoby dorosłe, zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy. Kursy ukończyło 98 przedstawicieli grupy docelowej.

Całkowita wartość projektu 3,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 3,1 mln zł.

(MPI) Ucz się u Mistrza – projekt realizowany przez WUP w ramach RPO WM, realizowany w latach 2020-2023. Celem projektu jest wypracowanie i przetestowanie nowej usługi uczenia się w środowisku pracy z dofinansowaniem z pieniędzy publicznych w podmiotowym systemie dla pracowników i osób prowadzących działalność na własny rachunek. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: wykonano narzędzie do obsługi klienta systemu bonowego. Ekspertki udzielały wsparcia metodycznego przedsiębiorcom przygotowującym się do roli dostawców usług, przygotowano materiały dydaktyczne, prowadzono działania informacyjne wśród potencjalnych dostawców usług i MŚP zainteresowanych bonami na kształcenie pracowników, udzielano bieżącego wsparcia Dostawcom usług oraz MŚP zgłaszającym się do projektu, monitorowano przebieg testowania uczenia w miejscu pracy. Do końca 2022 r. zrealizowano 464 usługi, w ramach których wykorzystano 10 216 bonów. Przeprowadzono I etap ewaluacji projektu, mający na celu zebranie opinii dostawców usług i MŚP korzystających z dofinansowania w projekcie oraz ewentualne wprowadzenie usprawnień/zmian w sposobie realizacji uczenia w miejscu pracy. Zorganizowano konferencję *Trendy w uczeniu dorosłych*, na której zaprezentowano doświadczenia z testowania innowacji w zakresie uczenia w miejscu pracy na podstawie projektu *Ucz się u mistrza*.

Całkowita wartość projektu: 4,8 mln zł, poniesione nakłady ogółem – 1,84 mln zł.

Małopolskie Standardy Usług Edukacyjno-Szkoleniowych MSUES – Znak jakości MSUES jest związany z certyfikowaniem firm szkoleniowych i doradczych pod względem jakości - wieloletnim przedsięwzięciem Województwa Małopolskiego ułatwiającym przedsiębiorcom i osobom indywidualnym wybór dobrej oferty szkoleń oraz usług doradczych. Małopolska, jako jedyny region w Polsce, stworzyła własny system zapewniania jakości szkoleń. Znak jakości istnieje od 8 lat, przyznawany jest on na 3 lata. Na koniec 2022 roku posiadało go 259 firm szkoleniowych i innych instytucji. W 2022 r. przyznano 70 znaków jakości MSUES, z czego 40 dla nowych firm i 30 recertyfikacje.

7. RYNEK PRACY

Opracowanie: Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

W ramach Kierunku Rynek Pracy w 2022 roku realizowano 18 działań w formie projektów własnych województwa, projektów konkursowych finansowanych ze środków unijnych oraz zadań finansowanych z innych źródeł. W 2022 roku wydatkowano w sumie 328,7 mln zł, całkowita wartość realizowanych działań wynosi ponad 2,1 mld zł.

Przeprowadzono ponad 2,3 tys. usług doradczych i konsultacyjnych dla uczestników projektów. Zakończono realizację projektu *Nowy start w Małopolsce*, skierowanego do osób powyżej 30 roku życia powracających z zagranicy. Z projektu skorzystało 1 110 osób. Realizacja pozostałych projektów własnych z perspektywy finansowej 2014-2020 zakończy się w roku 2023.

Cztery projekty WUP Kraków zostały zaplanowane do realizacji w nowym programie regionalnym Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027: *Małopolski Pociąg do Kariery*, którego celem będzie dalsze wspieranie Małopolan w podnoszeniu swoich kwalifikacji, *Żyj i pracuj w Małopolsce*, projekt skierowany do obywateli krajów trzecich i wspierający ich adaptację i aktywizację zawodową w naszym regionie, *Nowy start w Małopolsce z EURESem*, którego grupą docelową będą osoby powracające do Małopolski po pracy za granicą oraz *Pracownicy – najlepsza inwestycja dla firmy* – projekt, którego celem będzie wsparcie małopolskich pracodawców w zakresie opracowania oraz wdrożenia narzędzi zarządzania wiekiem. Ostatni wymieniony projekt będzie uruchomiony w roku 2023, pozostałe będą realizowane od roku 2024.

W 2022 r. zakończono wypłaty dopłat do wynagrodzeń w ramach ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. Rozpoczęto również weryfikację rozliczeń przyznanych świadczeń.

Prowadzono prace nad przygotowaniem *Programu Rozwoju Rynku Pracy i Edukacji*, stanowiącym dokument wykonawczy dla realizacji Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego Małopolska 2030 w kierunkach polityki rynek pracy oraz edukacja. Uzgodniono strukturę Programu, ustalono cele główne i priorytety oraz rozpoczęto opracowywanie projektu. Zarząd Województwa Małopolskiego powołał Zespół Strategiczny ds. konsultacji i monitorowania przebiegu prac nad Programem. Przyjęcie Programu planowane jest na rok 2023. Z kolei 10 maja 2022 r. Zarząd Województwa Małopolskiego przyjął *Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim do 2030 roku*.

Istotnym nowym zadaniem realizowanym w 2022 r. były działania wspierające obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Małopolski po rozpoczęciu rosyjskiej agresji na ich kraj. Koordynowany przez WUP Kraków pakiet rynku pracy, realizowany w ramach przyjętej przez Zarząd Województwa Małopolskiego Małopolskiej Tarczy Humanitarnej, przyjął za cel ułatwienie obywatelom Ukrainy chcącym podjąć zatrudnienie znalezienie pracy lub przekwalifikowanie. Zadanie to było realizowane poprzez udzielanie informacji w języku ukraińskim w punktach informacyjnych zlokalizowanych w 4 siedzibach WUP, organizację indywidualnych i grupowych spotkań konsultacyjnych oraz doradztwa zawodowego, informowanie o sytuacji na małopolskim rynku pracy, nawiązanie kontaktów z innymi interesariuszami wspierającymi obywateli Ukrainy w celu uzyskania efektu synergii oraz umożliwienie obywatelom Ukrainy udziału w projektach realizowanych przez różne podmioty w Małopolsce. Z kolei w ramach działań sektora ekonomii społecznej zorganizowano m.in. wypoczynek dla dzieci uchodźczych z Ukrainy, jednocześnie upowszechniając ofertę przedsiębiorstw społecznych.

7.1. Wsparcie na rzecz uzyskania dobrej jakości zatrudnienia

(MPI) Nowy Start w Małopolsce projekt pozakonkursowy realizowany przez WUP w latach 2019-2022 w ramach RPO WM mający na celu dostarczenie osobom powracającym z zagranicy informacji na temat możliwości rozwoju, kształcenia, pozyskania zatrudnienia i innego wsparcia oferowanego przez region. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: konsultanci i doradcy prowadzili wszechstronne działania wspierające (m.in. wsparcie motywacyjne, analiza lokalnego rynku pracy, możliwości wzmacniania kompetencji, zdobywania kwalifikacji, doradztwo zawodowe, analiza zasobów i kompetencji uczestników, wyszukiwanie możliwości wsparcia, przygotowywanie materiałów informacyjnych).

Udział w projekcie rozpoczęły 243 osoby. Przeprowadzono 756 usług doradczych i 796 usług konsultacyjnych. W 2022 roku 350 osób, które zakończyły udział w projekcie, podjęło aktywność zawodową, stało się uczestnikiem innego projektu lub rozpoczęło szkolenie, w tym 221 osoby zostały uczestnikami projektu *Kierunek Kariera/Kierunek Kariera Zawodowa*. Bilans na start w Małopolsce sporządzono dla 276 osób. Ogółem w projekcie wzięło udział 1110 osób. Spośród wszystkich uczestników projektu 784 osoby podjęły aktywność zawodową lub działania zmierzające do aktywności zawodowej (szkolenie/kurs/rozpoczęły udział w innym projekcie), co stanowi 71,62% wszystkich uczestników.

Całkowita wartość projektu: 1,47 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 1,47 ml zł nakłady poniesione w 2022 roku: 468 tys. zł.

(MPI) Wróć z POWERem! – projekt pozakonkursowy realizowany przez WUP w latach 2020-2023 ramach POWER skierowany do osób w wieku 18-27 lat, które powróciły lub zamierzają powrócić z zagranicy wspierający w podjęciu zatrudnienia i wykorzystania kompetencji i kwalifikacji nabytych za granicą. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: Konsultanci i doradcy prowadzili wszechstronne działania wspierające (m.in. wsparcie motywacyjne, analiza lokalnego rynku pracy, możliwości wzmacniania kompetencji, zdobywania kwalifikacji, doradztwo zawodowe, analiza zasobów i kompetencji uczestników, wyszukiwanie możliwości wsparcia, przygotowywanie materiałów informacyjnych). Wyłoniono wykonawców na kolejny rok realizacji usług specjalistycznych (poradnictwo prawne, podatkowe, psychologiczne, usługi tłumaczeniowe, sesje Mastermind) i rozpoczęto ich świadczenie. Udział w projekcie rozpoczęło 178 osób, zrealizowano 423 usług konsultacyjnych i 366 usług doradczych. Bilans sporządzono dla 185 uczestników projektu. Zrealizowano 45 usług specjalistycznych, 47 osób podjęło działania z zakresu aktywizacji zawodowej.

Logo: INSTYTUCJA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

Logo: MAŁOPOLSKA

Dla powracających z zagranicy

18-29 lat Wróć z POWERem!

30+ Nowy Start w Małopolsce

powroty@wup-krakow.pl

Fundusze Europejskie Rzeczpospolita Polska Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Logo: INSTYTUCJA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie

Logo: MAŁOPOLSKA

TŁUMACZENIA DOKUMENTÓW ZAWODOWYCH

DORADZTWO PODATKOWE

Wróć z POWERem do Małopolski!

SESJE MASTERMIND

- bezpłatne wsparcie
- pomoc doradcy zawodowego
- opieka konsultanta

Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój Rzeczpospolita Polska Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Całkowita wartość projektu: w roku 2022 dokonano zmniejszenia wartości do kwoty 1,99 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 1,09 mln zł, nakłady poniesione w 2022 roku: 477 tys. zł.

Małopolskie Programy Regionalne – programy koordynowane przez WUP i realizowane przez powiatowe urzędy pracy województwa małopolskiego, finansowane z Funduszu Pracy; edycja 2021-2022; Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: realizowane były 3 programy regionalne: *Konserwator*, *Firma+1* i *Bumerang – powrót na rynek pracy*. W ramach tych programów WUP współpracował z 20 powiatowymi urzędami pracy.

MPR *Konserwator* realizowany był przez 13 powiatowych urzędów pracy, które w 2022 roku objęły wsparciem 101 osób bezrobotnych, w tym kobiety oraz osoby długotrwale bezrobotne. Współpracowano z 65 instytucjami kultury i innymi podmiotami realizującymi zadania związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego z terenu Województwa Małopolskiego. Łącznie w okresie 2021-2022 wsparciem objęto 200 osób bezrobotnych oraz współpracowano ze 120 instytucjami kultury. Z jednej strony Program wspierał osoby bezrobotne (w szczególności kobiety i osoby długotrwale bezrobotne), natomiast z drugiej – małopolskie instytucje kultury w zakresie pozyskiwania nowych pracowników. W ramach programu *Konserwator* uruchomiono formy wsparcia takie jak: staże, prace interwencyjne oraz roboty publiczne.

MPR *Firma+1* realizowany był przez 18 powiatowych urzędów pracy, które w 2022 roku objęły wsparciem 351 osób bezrobotnych, w tym osoby długotrwale bezrobotne oraz współpracowały z 313 pracodawcami. Łącznie w okresie 2021-2022 wsparciem objęto 722 osoby bezrobotne, które realizowały formy wsparcia wynikające z ich potrzeb w 660 mikro i małych firmach. *Firma+ 1* jest programem regionalnym, w którym pomoc w zatrudnieniu pracownika otrzymują mikro i mali przedsiębiorcy oraz osoby samozatrudnione. Tym samym stanowi on odpowiedź na potrzeby dwóch grup: z jednej strony wspiera osoby bezrobotne w procesie aktywizacji zawodowej, z drugiej jest narzędziem, dzięki któremu małe, lokalne firmy zdobywają często swoich pierwszych pracowników. W ramach programu *Firma+1* uruchomiono formy wsparcia takie, jak: staże, prace interwencyjne, wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy oraz szkolenia.

MPR *Bumerang – powrót na rynek pracy* realizowany był przez 15 powiatowych urzędów pracy. W ramach programu w 2022 roku wsparcie otrzymały 283 osoby bezrobotne, w tym osoby do 30. roku życia, a także zwolnione z przyczyn zakładu pracy. Współpracowano z 239 pracodawcami. Łącznie w okresie 2021-2022 wsparciem objęto 589 osób bezrobotnych, które realizowały formy wsparcia wynikające z ich potrzeb u 487 pracodawców. Program miał na celu pomóc w jak najszybszym powrocie do pracy osobom, które utraciły zatrudnienie z powodu zmian na rynku pracy wywołanych epidemią COVID-19. W ramach programu zostały uruchomione następujące formy wsparcia: staże, prace interwencyjne, wyposażenia lub doposażenia miejsca pracy, szkolenia oraz dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Całkowita wartość wszystkich Programów Regionalnych w latach 2021-2022 wynosiła 18,7 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 16,3 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 8,1 mln zł.

Małopolskie Partnerstwo na rzecz Osób Młodych (zadanie realizowane w ramach Pomocy Technicznej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój) – partnerstwo liczące niemal 80 instytucji mające na celu integrowanie partnerów podejmujących działania na rzecz ludzi młodych w regionie. Współpraca ta ma na celu poprawę sytuacji na rynku pracy osób młodych. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 roku: zorganizowano dwa spotkania Rady Programowej MPM, dwa spotkania Zgromadzenia Partnerów podczas których omawiano m.in. tematy kultury organizacji według Generacji Z, sytuację demograficzną młodych Małopolan w tym debatowano na temat koncepcji One Stop Shop jako propozycji kompleksowego wsparcia osób młodych, zorganizowano dwa warsztaty tematyczne metodą moderacji wizualnej nt. przyspieszonej aktywizacji zawodowej osób młodych oraz rozwoju kompetencji osób młodych. Oprócz tego kontynuowano wysyłkę comiesięcznego Newslettera MPM,

którego założeniem jest wymiana informacji pomiędzy partnerami o działaniach na rzecz osób młodych.

(INNE) Małopolskie Gwarancje dla Młodzieży – projekty realizowane w ramach PO WER.

1. Powiatowe urzędy pracy realizowały projekty aktywizacji zawodowej dla zarejestrowanych w PUP osób bezrobotnych do 29. roku życia. Do końca 2022 roku wsparto 64 tys. osób bezrobotnych, w tym 7 tys. osób w 2022 roku.

Całkowita wartość realizowanych w tym obszarze projektów: 678 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 90,5 mln zł.

2. Projekty aktywizacji zawodowej wyłonione w drodze konkursu kierowane są do osób młodych pozostających bez pracy, biernych zawodowo, bezrobotnych lub pracujących. Do końca 2022 roku wsparciem objętych zostało 14,8 tys. osób bezrobotnych i biernych zawodowo, w tym w 2022 roku 2,2 tys. osób.

Całkowita wartość realizowanych w tym obszarze projektów : 238,9 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 37,5 mln zł.

(INNE) Wsparcie osób po 30 r.ż. w powrocie na rynek pracy – projekty realizowane w ramach RPO WM 2014-2020.

1. Powiatowe urzędy pracy realizowały projekty aktywizacji zawodowej dla zarejestrowanych w PUP osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej należących do co najmniej jednej z poniższych grup: osoby powyżej 50. roku życia, długotrwale bezrobotne, osoby z niepełnosprawnościami, osoby o niskich kwalifikacjach, kobiety. Do końca 2022 roku wsparciem objęto 34,5 tys. osób, z czego 5,1 tys. osób w 2022 roku.

Całkowita wartość realizowanych w tym obszarze projektów: 415,4 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 67,5 mln zł.

2. Projekty aktywizacji zawodowej wyłonione w drodze konkursu kierowane są do osób pozostających bez pracy (bezrobotnych i biernych zawodowo), których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza, tj. osób powyżej 50. r.ż., długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, osób o niskich kwalifikacjach oraz kobiet. Do końca 2022 r. w projektach wzięło udział 20,4 tys. osób, które otrzymały kompleksowe wsparcie umożliwiające im wejście/powrót na rynek pracy, z czego w 2022 roku 3,8 tys. osób.

Całkowita wartość realizowanych w tym obszarze projektów: 253 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 37 mln zł.

(INNE) Aktywni do emerytury – wsparcie na rzecz utrzymania aktywności zawodowej – projekty konkursowe realizowane w ramach RPO WM.

Celem projektów jest wsparcie pracodawców w zakresie opracowania, a następnie wdrożenia strategii zarządzania wiekiem. W ramach projektów opracowano 487 strategii zarządzania wiekiem, z tego 99 w roku 2022.

Całkowita wartość realizowanych w tym obszarze projektów: 14,4 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 0,5 mln zł.

(INNE) Rodzina i praca – godzenie życia zawodowego i rodzinnego osób opiekujących się osobami zależnymi - projekty konkursowe realizowane w RPO WM

Projekty dotyczyły zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3 w żłobkach, klubach dziecięcych, przez dziennego opiekuna oraz przez nianię. Dotychczas powstało 4,7 tys. miejsc opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych oraz u dziennego opiekuna, z tego 701 w 2022 r.

Całkowita wartość realizowanych w tym obszarze projektów: 149,3 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 16,2 mln zł.

7.2. Działania wspierające aktywizację społeczno-zawodową adresowane do pracodawców

(INNE) Uczące się kadry przedsiębiorstw – konkursy realizowane w ramach RPO WM. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 roku: Małopolskie MŚP korzystały ze wsparcia w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników w oparciu o podmiotowy system finansowania usług rozwojowych. W Małopolsce system ten oparty jest o wykorzystanie bonów rozwojowych. Środki publiczne przyznawane są przedsiębiorcy i to on decyduje o wyborze szkolenia i/lub usługi doradczej odpowiednich dla siebie i swoich pracowników. Dotychczas ze wsparcia skorzystało 36,9 tys. pracowników, z tego 7 547 osób w roku 2022.

Całkowita wartość 6 realizowanych w tym obszarze projektów: 179,3 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 27,8 mln zł.

(INNE) Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych – dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej. Istotnym elementem włączającym osoby niepełnosprawne w rynek pracy jest rehabilitacja zawodowa w zakładach aktywności zawodowej. W województwie małopolskim w 2022 r. działało 13 zakładów aktywności zawodowej w 11 powiatach. Na koniec roku 2022 w małopolskich zakładach aktywności zawodowej zatrudnionych było 537 osób z niepełnosprawnościami (o 31 więcej niż rok wcześniej). Zakres rzeczowy realizowany w 2022 roku: na dofinansowanie kosztów działania zakładów aktywności zawodowej Samorząd Województwa Małopolskiego przekazał 14 mln 454 tys. zł ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji województwa oraz 1 mln 902 tys. zł z budżetu województwa. Dodatkowo wsparł utworzenie nowego zakładu aktywności zawodowej w Łukowicy (w powiecie limanowskim) kwotą 350 tys. zł. Województwo Małopolskie od lat konsekwentnie poszerza ofertę zatrudnienia dla osób z niepełnosprawnościami, tworząc nowe zakłady aktywności zawodowej w różnych częściach regionu. Tym samym przyczynia się do zwiększania dostępności pracy dla osób z niepełnosprawnościami w miejscach, w których wcześniej nie było takich możliwości. W ciągu 10 lat podwoiła się liczba małopolskich zakładów aktywności zawodowej, a liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych w tych zakładach wzrosła ponad dwukrotnie.

7.3. Programy przekwalifikowywania pracowników zagrożonych utratą pracy lub pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie

(INNE) Wsparcie dla osób przechodzących zawodową zmianę – konkursy realizowane w ramach RPO WM. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 roku: w Małopolsce realizowane były projekty outplacementowe, w ramach których osoby zagrożone zwolnieniem, pracownicy przewidziani do zwolnienia oraz osoby zwolnione z przyczyn nie dotyczących pracownika, a także osoby odchodzące z rolnictwa mogły uzyskać wsparcie, które pozwoli im utrzymać się lub powrócić na rynek pracy. Dotychczas ze wsparcia skorzystało 3,2 tys. osób, z czego 613 w 2022 roku.

Całkowita wartość projektów: 64,6 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 10,5 mln zł.

7.4. Rozwój ekonomii społecznej

(MPI) Małopolski Ośrodek Koordynacji Ekonomii Społecznej – zadanie realizowane przez ROPS w ramach RPO WM w latach 2015-2023. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 roku: 10 maja 2022 r. Zarząd Województwa Małopolskiego przyjął *Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim do 2030 roku*. Opracowano i przyjęto także *Roczny Plan Działania do czerwca 2023 r. z perspektywą do końca 2023 r.*, jako dokument operacyjny dla w/w Programu. Organizowano prace Małopolskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Przeprowadzono XII konkurs *Małopolski Lider Przedsiębiorczości Społecznej* (pula nagród od sponsorów - ponad 60 tys. zł; laureat głównej nagrody - Fundacja Na Rzecz Wspierania Osób Niepełnosprawnych *Wyjdz z domu*). Zorganizowano spotkania sieciujące podmioty ekonomii społecznej oraz ośrodki wsparcia ekonomii społecznej (OWES). W ramach działań edukacyjnych zorganizowano: akcję *Szkoła Biznesu Społecznego* - 395 uczniów z 16 szkół średnich, *XIII Tydzień Ekonomii Społecznej* - 23 wydarzenia na małopolskich uczelniach z udziałem 608 studentów. Kontynuowano współpracę z partnerem biznesowym – UBS Polska oraz koordynowano organizację III edycji Programu *Współ dla PES*:

wsparcie w postaci grantów po 10 tys. zł otrzymało 5 małopolskich podmiotów ekonomii społecznej. Zrealizowano akcję *MentorES* – nawiązano 12 relacji mentoringowych między klasycznym biznesem, a przedsiębiorstwami społecznymi. Zorganizowano *wypoczynek dla dzieci z Ukrainy* w ramach upowszechnienia oferty przedsiębiorstw społecznych (6 turnusów dla 120 dzieci). We współpracy z ASP i UMWM wdrożono do produkcji w podmiotach ekonomii społecznej 4 projekty pamiątek regionalnych zaprojektowanych przez studentów Wzornictwa Akademii Nauk Stosowanych w Tarnowie. Wspierano sprzedaż produktów podmiotów ekonomii społecznej: opracowano dwa katalogi produktów; prowadzono platformę sprzedażową:

www.sklep.es.malopolska.pl; certyfikowano Znakiem *Zakup Prospołeczny*. Dofinansowano udział i promowano ofertę podmiotów ekonomii społecznej na wydarzeniach targowych i festiwalowych. Przeprowadzono ewaluację systemu wsparcia ekonomii społecznej w Małopolsce.

Całkowita wartość projektu: 5 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 4,7 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 728,3 tys. zł.

(MPI) Podniesienie kompetencji kadr OWES – projekt konkursowy, zaplanowany na lata 2020-2023, realizowany w ramach PO WER, prowadzony przez ROPS w partnerstwie z Uniwersytetem Papieskim im. Jana Pawła II (lider) oraz Spółdzielnią Socjalną Równość, którego celem jest podniesienie kompetencji pracowników ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (OWES) z województw: małopolskiego, śląskiego i świętokrzyskiego m.in. w zakresie standardów usług OWES i przygotowania konsultantów OWES do wspierania podmiotów ekonomii społecznej w ubieganiu się o zamówienia publiczne. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: Przeprowadzono 4 szkolenia dla 64 pracowników ośrodków wsparcia ekonomii społecznej. Zorganizowano spotkania sieciujące dla 81 pracowników OWES z województw świętokrzyskiego, śląskiego i małopolskiego poświęcone nowej perspektywie finansowania systemu wsparcia ekonomii społecznej, współpracy OWES z centrami usług społecznych oraz nowym rozwiązaniom w zakresie tworzenia miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych. W ramach jednego ze spotkań odbyła się wizyta studyjna w CUS w Tarnowie.

Całkowita wartość projektu po stronie Samorządu Województwa Małopolskiego: 405,2 tys. zł, poniesione nakłady ogółem: 330,7 tys. zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 143,4 tys. zł.

(MPI) (REgional Social economy POLicies for sustaiNable community-Driven Environmental Transition - Regionalne działania ekonomii społecznej dla zrównoważonego opartego na wspólnotach procesu transformacji). Partnerski, międzynarodowy projekt konkursowy RESPONDET (źródło finansowania: SMP COSME), zaplanowany na lata 2022-2023. W projekt zaangażowanych jest 7 instytucji i sieci z Polski, Hiszpanii, Włoch i Belgii. Celem projektu jest rozwój lokalnych i regionalnych działań wzmacniających zarządzanie zasobami wspólnot opartych na ekonomii społecznej, jako głównego elementu społecznie zrównoważonego procesu zielonej transformacji. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: przygotowano 4 dokumenty nt. małopolskich uwarunkowań związanych z włączeniem sektora ekonomii społecznej w zieloną i cyfrową transformację, wzięto udział w spotkaniach partnerów połączonych z wizytami studyjnymi (Katalonia, Walonia). Zorganizowano w Małopolsce dwudniowe warsztaty dla partnerów projektu połączone z wizytami w krakowskich podmiotach ekonomii społecznej zajmujących się zrównoważonym rozwojem i gospodarką cyrkularną, w której uczestniczyło 30 partnerów. Całkowita wartość projektu po stronie Samorządu Województwa Małopolskiego: 143,8 tys. zł, poniesione nakłady ogółem: 46,8 tys. zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 46,8 tys. zł.

(INNE) Zapewnienie dostępu do usług bezpośredniego wsparcia inicjatyw oddolnych, nowopowstających oraz działających podmiotów ekonomii społecznej – przedsięwzięcie realizowane w ramach RPO WM 2014-2020, obejmujące usługi: animacji lokalnej, rozwoju ekonomii społecznej, wsparcia istniejących podmiotów ekonomii społecznej oraz zastosowanie mechanizmu zakupów interwencyjnych w celu wsparcia osób przybyłych z Ukrainy do Polski od dnia 24 lutego 2022 r. w wyniku inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, polegającego na przekazaniu osobom potrzebującym dodatkowego wsparcia w postaci produktów i usług oferowanych przez podmioty ekonomii społecznej (PES) i tym samym zwiększeniu wykorzystania potencjału PES. W ramach konkursów wybrano do dofinansowania 10 projektów (ośrodki wsparcia ekonomii społecznej – OWES) realizowanych w każdym subregionie Małopolski przez dwa konsorcja posiadające akredytację Ministerstwa. Do końca 2022 r. (w 2016 r., w 2019 r. i 2020 r.) zawarto 10 umów dot. w/w działań na kwotę wartości projektów ponad 80,8 mln zł, w tym środki europejskie – 68,7 mln zł. Kwota ta obejmuje wsparcie przeznaczone na działalność ośrodków wsparcia ekonomii społecznej w każdym z subregionów Małopolski łącznie z dotacjami na tworzenie miejsc pracy dla osób i organizacji chcących założyć przedsiębiorstwo społeczne.

Wartość środków wydatkowanych na działalność ośrodków wsparcia ekonomii społecznej łącznie do końca 2022 r.: ponad 76 mln zł, w tym w 2022 r.: ponad 11,6 mln zł.

7.5. Doskonalenie i dostosowywanie działań służb zatrudnienia do aktualnej sytuacji na rynku pracy

Bonus dla biznesu projekt pilotażowy realizowany przez WUP w latach 2021-2022 ze środków Funduszu Pracy. Projekt miał na celu upowszechnianie działań związanych z zarządzaniem różnorodnością, w tym wiekiem, promowanie dobrych praktyk w tym obszarze, a także pomoc pracodawcom we wdrażaniu rozwiązań, służących wydłużeniu aktywności zawodowej pracowników. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: w 20 firmach biorących udział w projekcie testowano opracowaną metodę współpracy z pracodawcą w tym m.in. przeprowadzono diagnozę i analizę każdej z firm oraz sporządzono dla nich indywidualne strategie zarządzania wiekiem. Każdemu z pracodawców przekazano grant na przetestowanie innowacyjnych form wsparcia związanych z zarządzaniem wiekiem. Równolegle prowadzono działania informacyjno-promocyjne, których celem było upowszechnianie polityki zarządzania różnorodnością, w tym zarządzania wiekiem w firmach, poprzez przedstawianie informacji o konieczności jej wdrażania oraz korzyściach z jej stosowania. Całkowita wartość projektu: 2,5 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 2,5 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 2,35 mln zł.

Barometr zawodów – badanie realizowane przez WUP na zlecenie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, finansowane z Funduszu Pracy. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 r.: przeprowadzono kolejną edycję ogólnopolskiego badania. Wyniki badania w skali całego kraju wskazują na nieznaczne zmniejszenie zapotrzebowania na pracowników w 2023 roku. W związku z pogorszeniem sytuacji gospodarczej prognozuje się, że liczba zawodów deficytowych spadnie z 30 do 27. Jednocześnie liczba zawodów nadwyżkowych utrzyma się na tym samym poziomie jak w 2022 roku, co pozwala oczekiwać, że sytuacja na rynku pracy nadal będzie korzystna. W Małopolsce wyniki Barometru zawodów na 2023 rok wskazują, że zapotrzebowanie na pracowników będzie zrównoważone. Na tym samym poziomie, jak w poprzedniej edycji badania, utrzyma się liczba zawodów deficytowych (tj. 34) i nadwyżkowych (1). Większość deficytów będzie występowała w branży budowlanej, transportowej, produkcyjnej. Pogłębi się deficyt w branży medyczno-opiekuńczej. Coraz większe problemy z rekrutacją prognozuje się w edukacji. Nakłady poniesione w 2022 r.: 346,8 tys. zł.

Pakiet Rynku Pracy w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej (MTH) – celem pakietu, koordynowanego przez WUP, jest wsparcie dla obywateli Ukrainy w znalezieniu zatrudnienia lub przekwalifikowaniu i świadomym poruszaniu się po małopolskim rynku pracy. Szersze omówienie działań realizowanych w ramach pakietu w rozdziale *Realizacja Małopolskiej Tarczy Humanitarnej*.

SRW MAŁOPOLSKA 2030

OBSZAR II

GOSPODARKA

Przedsięwzięcia strategiczne

Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
Małopolski Most Innowacji	Przedsięwzięcie w latach 2023-2029 planowane do realizacji w ramach projektu <i>Zarządzanie regionalną inteligentną specjalizacją i procesem przedsiębiorczego odkrywania</i> , objętego Kontraktem Programowym dla Województwa Małopolskiego. Przedsięwzięcie zakłada kontynuację i poszerzenie prowadzonych dotychczas działań: monitorowanie i ewaluację inteligentnych specjalizacji i celów RSIWM 2030 oraz analizę obszarów okołoinnowacyjnych, wspierających kształtowanie polityki innowacyjnej na poziomie regionalnym.
SPIN – Małopolskie Centra Transferu Wiedzy	Przedsięwzięcie realizowane przez Województwo Małopolskie od 2012 roku, będące metodą włączenia podmiotów naukowych w proces wspierania (doradztwo w zakresie rozwiązań innowacyjnych) przedsiębiorców. Zaplanowano kolejną edycję projektu w latach 2023-2029, w której wspieranie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw obejmować będzie szczególnie cyfrową i zieloną transformację.
Centrum Business in Małopolska	W ramach przedsięwzięcia zaplanowano do realizacji w latach 2023-2029 działania mające na celu szeroko rozumiane wsparcie w obszarze inwestycji, eksportu, promocji produktowej małopolskich przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz innowacji. Projekt ukierunkowany jest na zwiększenie poziomu inwestycji i poprawę konkurencyjności i atrakcyjności regionalnej gospodarki, które przyczyniają się do rozwoju MMSP w Małopolsce. Wsparcie oferty małopolskich MŚP kierowane będzie do podmiotów z obszarów inteligentnych specjalizacji Małopolski, w tym do branży turystycznej.
Małopolska Przedsiębiorcza	W ramach przedsięwzięcia zaplanowano działania związane ze wsparciem pre-akceleracyjnym/incubacyjnym i akceleracyjnym dla firm, które mają potencjał innowacyjny, a także organizację wydarzeń promujących postawy przedsiębiorcze i proinnowacyjne. Projekt zakłada więc wspieranie firm na różnych etapach rozwoju. Opracowano zakres merytoryczny oraz koncepcję projektu. Planowany okres realizacji to lata 2024-2029.
Małopolska Giełda Rolna	Powołanie do życia Centrum Skupu Produktów Rolno-Spożywczych i Dystrybucji Żywności (Małopolska Giełda Rolna) jest działaniem wielowątkowym i wymagającym szczegółowego przygotowania. Trwają prace przygotowawcze, które będą kontynuowane w latach przyszłych.
Budowa zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim	Kontynuowano rozbudowę sieci tras rowerowych, zarówno poprzez projektowanie nowych odcinków do realizacji w przyszłych latach, jak również poprzez prowadzenie prac budowlanych w terenie, m.in. odcinek od granicy miasta Kraków do styku z woj. świętokrzyskim w Gminie Proszowice, budowa trasy rowerowej w Tylmanowej w ciągu DW 969. Zakończono budowę trasy rowerowej EuroVelo 11 wzdłuż Popradu, realizowanej w latach 2020 – 2022 na terenie Gmin: Muszyna (ok. 3,4 km), Piwniczna – Zdrój (ok. 8,2 km) oraz Ryto (ok. 5,3 km). Planowana jest kontynuacja działań – przedsięwzięcie zostało zgłoszone do ujęcia w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego, jako przewidziane do finansowania ze środków programu FEM 2021-2027.
Małopolska Arena Czasu Wolnego	Kontynuowano realizację projektu pn. <i>Małopolska – cel podróży</i> finansowanego ze środków RPO WM na lata 2014 – 2020, w ramach którego przeprowadzono m.in. kampanię promocyjną Krakowa i Małopolski na rynku niemieckim i brytyjskim.

<p>Małopolska – Centrum Turystyki Zrównoważonej</p>	<p>Przygotowano wstępne założenia merytoryczne dla projektu pn. <i>Małopolski Szlak Beskidzki</i>, mającego na celu wsparcie rozwoju gospodarki turystycznej w Karpatach. Projekt jest na etapie planowania i został zgłoszony do ujęcia w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego jako projekt planowany do finansowania w ramach środków programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.</p> <p>W ramach programu pn. <i>Małopolska – Centrum Turystyki Aktywnej</i> przygotowano założenia projektów z zakresu rozwoju szlaków turystycznych oraz tworzenie produktów turystycznych, planowanych do finansowania w trybie konkursowym z udziałem środków unijnych.</p>
<p>Drogi Wojewódzkie dostosowane do wymogów UE</p>	<p>W ramach przedsięwzięcia w 2022 zakończono 12 projektów, trwa realizacja 15 kolejnych projektów, które mają na celu rozbudowę i przebudowę ciągów dróg wojewódzkich, budowę obwodnic i węzłów drogowych oraz przebudowę obiektów mostowych. Realizowane działania mają służyć przede wszystkim poprawie stanu i jakości infrastruktury drogowej w regionie ale także przyczynią się do rozwoju transportu transgranicznego, jak w przypadku 2 projektów zrealizowanych we współpracy z Preszowskim Krajem Samorządowym. Jak co roku realizowano również zadania poprawiające bezpieczeństwo na drogach wojewódzkich.</p>
<p>Budowa spójnej sieci połączeń kolejowych - aglomeracyjnych i regionalnych SKA MKR</p>	<p>Prowadzona jest budowa linii kolejowej Kraków Podłęże – Szczyrzyce – Tymbark/Mszana Dolna. Trwają prace modernizacyjne na liniach kolejowych 8, E30, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 62 oraz 117, a także trwa budowa nowych przystanków na terenie miasta Krakowa.</p>
<p>Inwestycje drogowe przyjazne środowisku</p>	<p>W 2022 realizowano 2 zadania, w ramach których opracowano dokumentację geologiczno-inżynierską dla osuwiska w m. Bednarka w ciągu DW 993 oraz dokumentację projektowo-budowlaną dla osuwiska w m. Bielanka w ciągu DW 958. Przygotowana dokumentacja przyczyni się w dalszej perspektywie czasowej do zabezpieczenia osuwisk i odbudowy dróg wojewódzkich.</p>
<p>Rozwój małopolskiego systemu e-zdrowia</p>	<p>Projekt ma na celu poprawę dostępu mieszkańców województwa małopolskiego do informacji z zakresu ochrony zdrowia (w tym informacji promujących profilaktykę i zdrowy styl życia). Przewiduje się także utworzenie systemu analitycznego monitorującego działalność wojewódzkich placówek ochrony zdrowia. Planowany do dofinansowania w ramach FEM 2021-2027</p>
<p>Cyfryzacja w administracji</p>	<p>Cyfryzacja w administracji – w ramach projektu strategicznego zaplanowano wykonanie m.in. 3 zadań: <i>Rozbudowa i modernizacja systemów ITS, Rozbudowa systemu upłynnienia ruchu na szlakach pienińskich etap II, System ochrony dróg regionalnych przed zniszczeniem w skutek przeciążenia pojazdów</i> (dla tego zadania w 2020 roku ukończono wielowariantową koncepcję). Dla wymienionych zadań na początku 2024 planowane jest ogłoszenie postępowań przetargowych na wyłonienie wykonawców. Zakończenie realizacji zadań planowane w 2029 roku.</p>
<p>GOZ dla przedsiębiorcy</p>	<p>Gotowa koncepcja projektu dotyczącego wspierania przedsiębiorców w procesie przechodzenia na GOZ. Projekt będzie polegał na wspieraniu małopolskich firm w wyszukiwaniu i wdrażaniu rozwiązań/modeli zmierzających do GOZ; wskazywaniu źródeł finansowania przedsięwzięć GOZ dla przedsiębiorców, uruchomieniu innowacyjnego portalu internetowego dedykowanego GOZ w Małopolsce.</p>

1. INNOWACYJNOŚĆ

Opracowanie: Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Program strategiczny Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030 (przyjęty decyzją ZWM w 2021 r.) osadza w kontekście, priorytetyzuje, uszczegóławia i uzupełnia interwencję dla opisywanego w niniejszym podrozdziale kierunku polityki rozwoju SRWM 2030, a także dla następnego w kolejności kierunku Konkurencyjność i przedsiębiorczość⁴.

W ramach przedmiotowego kierunku, realizowanych było 6 projektów samorządu województwa (*Wdrażanie Regionalnej Strategii Inteligentnych Specjalizacji; Spin – Małopolskie Centra Transferu Wiedzy wsparciem dla przedsiębiorców; Innowacyjna Małopolska; Inicjatywa Awangarda; Małopolska Noc Naukowców 2022, Science Meets Regions*) oraz projekty konkursowe Poddziałania 1.2.1, projekty konkursowe Poddziałania 1.2.2, projekty konkursowe Poddziałania 1.2.3. Trzy pierwsze miały charakter wieloletni, a sześć kolejnych jednoroczny (a jednocześnie cykliczny). Dwa z projektów wieloletnich (*Wdrażanie...* oraz *Innowacyjna...*), wartych łącznie blisko 29 mln zł, zakończyły się w 2022 roku. Suma poniesionych w ramach wszystkich 3 projektów wieloletnich wydatków wyniosła w roku ponad 6,9 mln zł.

Realizowane działania bazują na perspektywie budżetowej 2014-2020 i wpisują się w powiązane z nią programy strategiczne i operacyjne. Temu ustaleniu tylko do pewnego stopnia podlegają *Inicjatywa Awangarda, Małopolska Noc Naukowców* oraz *Science Meets Regions* które dzięki corocznej diagnozie potrzeb i stawianiu adekwatnych celów, pozwalają zachować wysoką elastyczność interwencji. Dzięki temu są swoistym łącznikiem między wygaszaną i zaplanowaną na kolejne lata interwencją.

W ramach realizowanych i opisanych poniżej projektów toczył się szereg działań partnerskich, a także organizowana była działalność kilku gremiów doradczych. W pierwszej kategorii, wyróżniała się aktywność Małopolski w międzynarodowym partnerstwie przemysłowym *Inicjatywa Awangarda* (organizacja przez region międzynarodowych konferencji poświęconych wodorowi, a przede wszystkim opracowanie koncepcji i podjęcie się prestiżowej roli koordynatora nowego działania pilotażowego w obszarze wodoru (Hydrogen – H₂)). W drugiej kategorii, region zyskał ciało opiniotawczo-doradcze w postaci Małopolskiej Rady Przemysłu Przyszłości, odbywały się też regularne posiedzenia Małopolskiej Rady Innowacji i Małopolskiej Rady Gospodarczej⁵.

W realizacji pozostawał projekt *Spin – Małopolskie Centra Transferu Wiedzy wsparciem dla przedsiębiorców*, który wdrażany jest, w kolejnych edycjach, od blisko dekady. Zaangażowani w jego realizację przedstawiciele środowiska naukowego, współpracując z przedsiębiorcami i odpowiadając na ich konkretne potrzeby, przyczyniają się do skuteczniejszego transferu wiedzy na linii nauka – biznes. Wsparcie przedsiębiorców odbywało się w ramach ośmiu, prowadzonych przez partnerów, centrów transferu wiedzy odpowiadających swoim zakresem tematycznym regionalnym specjalizacjom. Z uwagi na swój kluczowy dla podnoszenia poziomu innowacyjności regionu charakter, projekt będzie kontynuowany, został uwzględniony w Strategii Małopolska 2030 oraz w FEM 2021-2027 w postaci przedsięwzięcia strategicznego.

W 2022 roku kontynuowano przetestowany rok wcześniej w Małopolsce Proces Przedsiębiorczego Odkrywania (PPO), czyli oddolnej identyfikacji i rozwoju priorytetów rozwojowych, w który zaangażowany jest sektor prywatny, świat nauki, instytucje otoczenia biznesu, trzeci sektor, administracja i opinia publiczna. Objął on specjalizację Nauki o życiu - Life Science, a w jego ramach przeprowadzono szereg działań animacyjnych, które skutkowały konsolidacją środowiska, wysokim

⁴ W związku z tym informacja o programie strategicznym nie będzie powielana przy opisie kolejnego kierunku.

⁵ Krótka charakterystyka tych i pozostałych gremiów i partnerstw, zamieszczona jest w części raportu dotyczącej horyzontalnych strategicznych kierunków w Obszarze IV – *Zarządzanie strategiczne rozwojem*.

zaangażowaniem interesariuszy oraz rzetelną, pogłębioną informacją zwrotną. Wypracowany w ramach pilotażu model jest, z uwzględnieniem rekomendacji wykonawczych, wdrażany na szerszą skalę.

W kierunku innowacyjność, prowadzono, za pośrednictwem opisanego poniżej projektu *Wdrażanie Regionalnej Strategii Inteligentnych Specjalizacji*, szereg działań badawczo analitycznych. Zaowocowały one, między innymi analizą sieci współpracy w ramach małopolskich inteligentnych specjalizacji, której wyniki są podstawą do prowadzenia i poszerzania rzeczowego PPO.

1.1. Kształtowanie postaw proinnowacyjnych

Małopolska Noc Naukowców – edycja 2022, współfinansowana z Programu Ramowego Horyzont Europa. Przedsięwzięcie jest realizowane konsekwentnie od roku 2007, rokrocznie przyciągając tysiące uczestników. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: 1) Zorganizowano w dniu 30 września 2022 r. 16. edycję *Małopolskiej Nocy Naukowców* (MNN), której celem jest promowanie pracy i osiągnięć uczonych oraz zachęcenie dzieci i młodzieży do wyboru kariery naukowej. W ramach wydarzenia ponad 40 partnerów z regionu zorganizowało ok. 2 tys. aktywności (m.in. warsztatów, pokazów), w których uczestniczyło ok. 53 tys. osób. 2) Zorganizowano kampanię promującą MNN2022. 3) Przeprowadzono ewaluację przedsięwzięcia - opracowano raport ewaluacyjny, zawierający najważniejsze wnioski i rekomendacje na kolejne edycje. Nakłady poniesione przez Województwo w 2022 r.: 1,14 mln zł.

1.2. Wsparcie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw

(MPI, K) Spin – Małopolskie Centra Transferu Wiedzy wsparciem dla przedsiębiorców – projekt współfinansowany z EFRR, realizowany w latach 2019-2023 przez Województwo Małopolskie w partnerstwie z IOB (Małopolskim Centrum Biotechnologii UJ, Centrum Zrównoważonego Rozwoju i Poszanowania Energii AGH w Miękinii, Siecią Badawczą Łukasiewicz - Instytutem Ceramiki i Materiałów Budowlanych, Instytutem Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Małopolskim Centrum Budownictwa Energooszczędnego PK, Towarzystwem Geosynoptyków GEOS, Fundacją Polish Heritage, Fundacją Progress and Business). Projekt ma na celu zachęcenie przedsiębiorców do ściślejszej współpracy ze środowiskiem naukowym, czego efektem ma być wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań do działalności gospodarczej.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022: Lider projektu (Departament Rozwoju Regionu) prowadził punkt kontaktowy dla przedsiębiorców, przygotował i zrealizował kampanię promocyjną usług skierowaną do przedsiębiorców, prowadził profil na FB, zorganizował 16 spotkań z przedsiębiorcami w formie SPIN CAMP-ów w Krakowie, Wieliczce, Tarnowie, Mszanie Dolnej i Nowym Targu. Prezentowano projekt na targach i konferencjach tematycznych m.in. na targach INTARG, Solar Energy Expo, Forum Inteligentnego Rozwoju, Małopolskim Festiwalu Innowacji. Partnerzy projektu prowadzili bezpośrednią współpracę z przedsiębiorcami, świadcząc usługi doradztwa specjalistycznego. W 2022 r. Województwo Małopolskie za projekt SPIN otrzymało dwie nagrody tj. *GOZpodarz 2022* oraz *Polską Nagrodę Inteligentnego Rozwoju*. Docelowo projektem ma zostać objętych 453 przedsiębiorców. Całkowita wartość projektu: 19,5 mln zł, poniesione nakłady ogółem 9,2 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 4,7 mln zł.

(MPI) Innowacyjna Małopolska – projekt realizowany w latach 2019-2022, finansowany z EFRR w ramach RPO WM 2014-2020. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zorganizowano 12. edycję

Małopolskiego Festiwalu Innowacji wraz z konferencją oraz ponad 50 wydarzeń z udziałem 21 regionalnych Partnerów; cykl spotkań *Przy kawie o innowacjach*, prezentację 12 małopolskich wynalazków; zapewniono udział 25 małopolskich MŚP w trzech wydarzeniach targowych, tj. IT FUTURE EXPO, KOMPOZYT-EXPO® Międzynarodowe Targi Materiałów, Technologii i Wyrobów Kompozytowych oraz TOOLEX Międzynarodowe Targi Obrabiarek, Narzędzi i Technologii Obróbki, przeprowadzono kampanię promocyjno-informacyjną działań projektu oraz zlecono badanie efektywności realizowanych w projekcie działań. Całkowita wartość projektu: 7 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 6,1 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 1,6 mln zł.

Inicjatywa Awangarda – międzyregionalne partnerstwo, które skupia się na kwestiach stymulowania innowacyjności w sferze przemysłowej, a także budowie łańcuchów wartości bazujących na zidentyfikowanych w poszczególnych regionach potencjałach opartych o lokalne inteligentne specjalizacje. Plasuje się tym samym w obszarze tematycznym związanym z transformacją przemysłową, skupiając się w szczególności na wsparciu i aktywizacji małych i średnich przedsiębiorstw. Małopolska pozostaje członkiem partnerstwa od momentu jego powstania w 2013 r. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: wybranie Małopolski do Zarządu Inicjatywy Awangarda na roczną kadencję w 2023 r., utworzenie i koordynowanie wraz z Lombardią i Słowenią działania pilotażowego Hydrogen (H2) skupionego na rozwoju technologii wodorowych, organizacja regionalnej konferencji Inicjatywy Awangarda poświęconej wodorowi, organizacja międzynarodowej konferencji wodorowej i spotkania inauguracyjnego działania pilotażowego Hydrogen (H2) w Krakowie, powołanie Małopolskiej Grupy ds. Rozwoju Technologii Wodorowych wspierającej w wymiarze strategicznym na gruncie lokalnym działalność pilotażowe Hydrogen (H2), udział w innych działaniach pilotażowych Inicjatywy Awangarda: Sztuczna Inteligencja, Druk 3D, Biogospodarka, Wydajna i Zrównoważona Produkcja, oraz realizacja komponentu poświęconego Inicjatywie Awangarda w ramach konkursu pn. *Międzynarodowa współpraca przemysłu w obszarach Inteligentnych Specjalizacji*. Konkurs został sfinansowany ze środków budżetu WM, miał na celu wzmocnienie potencjału przemysłowego przedsiębiorców i klastrów działających w Małopolsce w obszarach małopolskich inteligentnych specjalizacji. W 2022 r. udzielono w jego ramach dwóch dotacji celowych. Całkowita wartość konkursu: 132 tys. zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 132 tys. zł.

(INNE) Projekty konkursowe realizowane w ramach RPO WM Poddziałania 1.2.3 Bony na innowacje. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 r.: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie: narastająco – 250, w 2022 r. – 14; Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi: narastająco – 231, w 2022 r. – 16; Liczba wprowadzonych innowacji: narastająco – 675, w 2022 r. – 9. Wykonanie finansowe: Na realizację Poddziałania 1.2.3 przeznaczono w RPO WM 2014-2020 ponad 14,2 mln euro. W roku 2022 podpisano 42 umowy o wartości dofinansowania ponad 15,4 mln zł. W roku 2022 wypłacono Beneficjentom dofinansowanie w wysokości 2,3 mln zł.

1.3. Zwiększenie aktywności w zakresie badań i rozwoju

Science Meets Regions – projekt realizowany w 2022 r., finansowany ze środków Komisji Europejskiej (KE), którego celem jest poszerzenie na poziomie miast i regionów wiedzy odnośnie do aktualnie kluczowych obszarów rozwojowych wskazanych przez KE. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w ramach ścieżki tematycznej *European Green Deal* zorganizowano wydarzenie pn. *Gospodarka o obiegu zamkniętym – od teorii do praktyki* w formie konferencyjno-warsztatowej z udziałem przedstawicieli małopolskich przedsiębiorstw, naukowców, trzeciego sektora oraz administracji regionalnej; spotkanie obejmowało promocję zagadnień dotyczących gospodarki o obiegu zamkniętym, ukazanie aktualnego stanu badań dot. możliwości implementacji rozwiązań GOZ-owych na szeroką skalę i stanowiło zachętę do rozwoju tej gałęzi gospodarki na poziomie regionalnym. Całkowita wartość projektu wyniosła 30 tys. euro.

(INNE) Projekty konkursowe realizowane w ramach RPO WM Poddziałania 1.2.1 Projekty badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 r.: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie: narastająco – 154, w 2022 r. – 18; Liczba nowych naukowców we wspieranych

jednostkach: narastająco – 142,29 EPC, w 2022 r. – 51,73 EPC; Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi: narastająco – 53, w 2022 r. – 8; Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie prowadzenia prac B+R: narastająco – 168, w 2022 r. – 28; Liczba wprowadzonych innowacji (produktowych, procesowych lub nie technologicznych): narastająco – 84, w 2022 r. – 46. Wykonanie finansowe: Na realizację Poddziałania 1.2.1 przeznaczono w RPO WM 2014-2020 ok. 125 mln euro. W roku 2022 nie podpisano nowych umów. W roku 2022 wypłacono Beneficjentom dofinansowanie w wysokości 61,7 mln zł.

(INNE) Projekty konkursowe realizowane w ramach RPO WM Poddziałania 1.2.2 Infrastruktura badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 r.: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie: narastająco – 52, w 2022 r. – 6; Liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach: narastająco – 52,24 EPC, w 2022 r. – 7,8 EPC; Liczba projektów B+R realizowanych przy wykorzystaniu wspartej infrastruktury badawczej: narastająco – 109, w 2022 r. – 24; Liczba wspartych laboratoriów badawczych: narastająco – 58, w 2022 r. – 12. Wykonanie finansowe: Na realizację Poddziałania 1.2.2 przeznaczono w RPO WM na lata 2014-2020 ponad 19,7 mln euro. W roku 2022 wypłacono Beneficjentom dofinansowanie w wysokości 10,7 mln zł.

1.4. Komerccjalizacja wyników badań naukowych i transfer nowoczesnych technologii

(INNE) Projekty konkursowe realizowane w ramach RPO WM Poddziałania 3.4.4 Dotacje dla MŚP, Typ projektu A: wdrożenie wyników prac B+R, wynalazków oraz wzorów użytkowych przez MŚP funkcjonujące na rynku dłużej niż 24 m-ce. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 r.: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie: narastająco – 81, w 2022 r. – 8; Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy: narastająco – 79, w 2022 r. – 10; liczba wdrożonych wyników prac B+R: narastająco – 52, w 2022 r. – 12; Liczba wprowadzonych innowacji: narastająco – 190, w 2022 r. – 51; Wykonanie finansowe: Na realizację Poddziałania 3.3.4 przeznaczono w RPO WM na lata 2014-2020 niemal 58,5 mln euro. W roku 2022 wypłacono Beneficjentom dofinansowanie w wysokości 21,1 mln zł.

1.5. Regionalne specjalizacje jako strategiczne kierunki rozwoju gospodarczego regionu

(MPI) Wdrażanie Regionalnej Strategii Inteligentnych Specjalizacji – projekt zakończony, realizowany w latach 2016-2022, finansowany z EFS w ramach Pomocy Technicznej RPO WM 2014-2020. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: 1) kontynuowano działania w nowej formule Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania (PPO) w ramach poddanej wcześniej pilotażowi inteligentnej specjalizacji (IS) Nauki o życiu. M.in. zrealizowano dwa potoki Smart Lab (dziedziny: Inteligentny Szpital oraz Digital Health), zaktualizowano Aneks specjalizacyjny, zaktualizowano Regionalną Bazę Wiedzy, przygotowano dwie biznesowe mapy drogowe dla dziedzin Inteligentny Szpital i Digital Health, zorganizowano konferencję podsumowującą działania i przygotowano podcasty dot. tematyki LifeScience; 2) prowadzono działania sieciujące w ramach Inicjatywy Awangarda⁶, m.in. zorganizowano regionalną konferencję Inicjatywy Awangarda poświęconą tematyce wodorowej; 3) w ramach konkursu *Międzynarodowa współpraca przemysłu w obszarach Inteligentnych specjalizacji* utworzono komponent Berry+ służący rozwojowi partnerstwa Berry+ obejmującego kilkanaście regionów europejskich⁷; 4) przygotowano i skoordynowano dwa posiedzenia Małopolskiej Rady Innowacji; 5) prowadzono własną i skoordynowano zleconą aktywność analityczno-badawczą, co owocowało bieżącym monitoringiem RSI oraz raportem *Badanie instytucjonalnej sieci współpracy w ramach małopolskich inteligentnych specjalizacji*; 6) rozpoczęto przegląd, konsultacje i korektę zakresów małopolskich IS na potrzebę konkursów FEM 2021-2027; 7) prowadzono działania strategiczne, konsultacyjne i sprawozdawcze zapewniające wywiązanie się Małopolski z warunku podstawowego dla

⁶ Krótka charakterystyka partnerstwa została zamieszczona w opisie kierunku działania 1.2. Wsparcie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, oraz w części raportu dotyczącej horyzontalnych strategicznych kierunków w Obszarze IV – Zarządzanie strategiczne rozwojem.

⁷ Jw.

uruchomienia finansowania zapośredniczonego Celem Polityki 1 Polityki Spójności na lata 2021-2027. Całkowita wartość projektu: 2,5 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 2,4 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 520,6 tys. zł.

Poza kierunkiem działania 1.5 SRWM 2030, do którego został tu przypisany, projekt wspiera lub realizuje wprost działania przypisane kierunkom 1.2 *Wsparcie działalności innowacyjnej przedsiębiorstw* (w szczególności 1.2.3), 1.3 *Zwiększenie aktywności w zakresie badań i rozwoju* (w szczególności 1.3.3), 1.4 *Komercjalizacja wyników badań naukowych i transfer nowoczesnych technologii* (w szczególności 1.4.3) oraz 2.2 *Podnoszenie poziomu konkurencyjności małopolskiej gospodarki* (w szczególności 2.2.4).

2. KONKURENCYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Opracowanie: Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki; Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

W ramach przedmiotowego kierunku nie były realizowane przedsięwzięcia strategiczne, choć szereg działań realizowanych w projektach *Startupowa Małopolska – wsparcie przedsiębiorczości w regionie*, *Power up your Business in Małopolska 2*, *STOB regions – Sukcesja i transfer firm w regionach* oraz *Standardy Obsługi Inwestora w Małopolsce*, planowanych jest do integracji jako elementy dwóch wskazanych w SRWM 2030 przedsięwzięć strategicznych: *Centrum Business in Małopolska* oraz *Małopolska Przedsiębiorcza*. Można zatem przyjąć, że przedsięwzięcia te były w 2022 roku awansem zasilane wykazanymi działaniami, natomiast pełny wymiar projektowy osiągną po uruchomieniu dedykowanych projektów w ramach programu FEM 2021-2027.

Centrum Business in Małopolska jest unikatową w skali kraju inicjatywą działającą jako one-stop-shop dla biznesu w Małopolsce. Zostało utworzone w 2009 roku przez trzy instytucje: Województwo Małopolskie, Małopolską Agencję Rozwoju Regionalnego SA (MARR) oraz Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. (KPT) – podmioty, które tworzą markę gospodarczą Business in Małopolska. Celem Centrum Business in Małopolska jest działanie na rzecz wsparcia przedsiębiorców prowadzących działalność w Małopolsce, budowanie pozytywnego wizerunku biznesowego województwa małopolskiego oraz promocja potencjału gospodarczego Małopolski. *Małopolska Przedsiębiorcza* to przedsięwzięcie, którego celem jest wsparcie firm na różnym etapie rozwoju, w szczególności firm posiadających innowacyjne projekty biznesowe oraz procesu sukcesji w małopolskich przedsiębiorstwach. Przedsięwzięcie służyć będzie także dalszemu wzmocnieniu postaw przedsiębiorczych i proinnowacyjnych. Działania przyczyniające się do osiągnięcia powyższych celów wdrażane są już częściowo dzięki realizacji programu akceleracyjnego *StartUP Małopolska*, wydarzeń służących promocji przedsiębiorczości w ramach projektu *Startupowa Małopolska... czy przedsięwzięć wspierających transfer biznesu w firmach*.

W ramach przedmiotowego kierunku realizowanych było 9 projektów (*Startupowa Małopolska – wsparcie przedsiębiorczości w regionie*; *Małopolska – tu technologia staje się biznesem*; *STOB regions – Sukcesja i transfer firm w regionach*; *Małopolska Sieć Sukcesorów*; *Power up your Business in Małopolska 2*; *Standardy Obsługi Inwestora*; Nagroda Gospodarcza Województwa Małopolskiego; Sieć Regionów Europejskich wykorzystujących Technologie Kosmiczne NEREUS; Europejski Sojusz na Rzecz Czystego Wodoru). Dodatkowo organizowano i współorganizowano spotkania, konferencje i konkursy dotyczące rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości oraz rozwoju nowych technologii oraz realizowano projekty konkursowe Działania 3.2, Poddziałania 3.3.1, Poddziałania 3.3.2 RPO WM 2014-2020. Spośród projektów wieloletnich, wartych łącznie blisko 11 mln zł, w 2022 r. zakończył się jeden (*STOB*). Suma poniesionych w ich ramach wydatków wyniosła w 2022 roku 2,6 mln zł. Spośród projektów wykazanych jako jednoroczne, trzy (*Małopolska – tu technologia staje się biznesem*; *Małopolska Sieć Sukcesorów*; Organizacja i współorganizacja spotkań, konferencji i konkursów dotyczących rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości oraz rozwoju nowych technologii) finansowane były ze środków własnych budżetu województwa (wydano 1,5 mln zł), dwa (Nagroda Gospodarcza Województwa Małopolskiego i sojusz wodorowy) nie pociągały kosztów, jeden (NEREUS) pociągał za sobą składkę członkowską w wysokości 5 tys. euro, a pozostałe trzy syntetyzowały wydatki poniesione w ramach konkursów ogłaszanych w trzech poddziałaniach w ramach RPO WM (łącna wartość wypłaconego dofinansowania wyniosła niemal 26,7 mln zł).

Realizowane działania przeważnie bazują na perspektywie finansowej 2014-2020 i wpisują się w powiązane z nią programy strategiczne i operacyjne. Temu ustaleniu tylko częściowo podlegają program *Małopolska – tu technologia staje się biznesem* oraz *Małopolska Sieć Sukcesorów*, które dzięki corocznej diagnozie potrzeb pozwalają zachować wysoką elastyczność interwencji. Dzięki temu są, do

pewnego stopnia, łącznikiem między wygaszaną i zaplanowaną na kolejne lata interwencją. Podobnie sytuacja ma się z wyszczególnionymi sieciami i sojuszami.

Istotną rolę w konsultacji polityki rozwoju i swego rodzaju platformą współpracy między samorządem województwa, a podmiotami z regionu są rady konsultacyjno-doradcze Zarządu Województwa Małopolskiego, które działają w różnych obszarach tj. konsultacji i wymiany informacji w sprawach związanych z szeroko pojętym rozwojem gospodarczym regionu (Komisja Wspólna Samorządów Terytorialnych i Gospodarczych Małopolski), inicjowania działań służących kształtowaniu powszechnej orientacji prokonsumenckiej (Rada Konsultacyjna ds. Ochrony Konsumentów) czy opiniowania rozwiązań mających na celu minimalizowanie negatywnych skutków gospodarczych pandemii COVID19 (Zespół Zadaniowy ds. zapobiegania w województwie małopolskim negatywnym skutkom gospodarczym epidemii koronawirusa). Ważnym gremium współpracy jest również Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Województwie Małopolskim, która koncentruje się na sprawach objętych zakresem zadań związków zawodowych lub organizacji pracodawców będących w kompetencji administracji rządowej i samorządowej z terenu województwa⁸.

Istotnym elementem podniesienia konkurencyjności gospodarki województwa są działania wspierające rozwój rolnictwa. Zadanie dotyczące budowy Centrum Skupu Produktów Rolno-Spożywczych i Dystrybucji Żywności (Małopolskiej Giełdy Rolnej) jest w trakcie przygotowania. Ponadto w 2022 r. WM zawarło umowę z Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowym Instytutem Badawczym – Zakładem Doświadczalnym w Grodkowicach na przeprowadzenie badań mających na celu ochronę zasobów genetycznych zgromadzonych w lokalnych odmianach roślin uprawnych i promocję zrównoważonych metod produkcji żywności. Wydatkowano na ten cel 100 tys. zł.

2.1. Zwiększenie przedsiębiorczości w regionie

(MPI) Startupowa Małopolska – wsparcie przedsiębiorczości w regionie – projekt realizowany w latach 2020-2023, finansowany z EFRR. Celem głównym projektu jest wzmocnienie systemu wsparcia

dla przedsiębiorstw z sektora MŚP we wczesnej fazie rozwoju, głównie start-upów działających w oparciu o nowe technologie, jak również promowanie postaw przedsiębiorczych w regionie, co pozwoli rozwinąć potencjał sektora MŚP w Małopolsce. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.:

- 1) Organizacja dwóch edycji programu akceleracyjnego (szkoleniowo-mentorskiego) pn. #StartUP Małopolska dedykowanego firmom we wczesnej fazie rozwoju – do 36 miesięcy.
 - 2) Organizacja dwóch wydarzeń promujących przedsiębiorczość i postawy przedsiębiorcze, tj. spotkania wpisującego się w ogólnoeuropejską inicjatywę Startu Europe Week pn. *Komunikowanie wartości w biznesie* oraz Spotkania Młodego Biznesu pn. *Balans w biznesie* organizowanego w ramach Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości.
 - 3) Promocja programu akceleracyjnego i wydarzeń promujących przedsiębiorczość, a także Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości w Małopolsce.
 - 4) Ewaluacja programu akceleracyjnego.
- Całkowita wartość projektu: 4,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 2,4 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 1,1 mln zł.

⁸ Krótka charakterystyka tych i pozostałych gremiów i partnerstw, zamieszczona jest w części raportu dotyczącej horyzontalnych strategicznych kierunków w Obszarze IV – *Zarządzanie strategiczne rozwojem*.

Małopolska – tu technologia staje się biznesem – program jednoroczny finansowany ze środków własnych budżetu Województwa Małopolskiego, którego celami są: rozwój oferty wydarzeń i przedsięwzięć technologicznych oraz dotyczących branży kreatywnej odbywających się w Małopolsce, podniesienie kompetencji mieszkańców Małopolski z zakresu przedsiębiorczości i kreatywności, a także kompetencji przedsiębiorców w obszarach kluczowych dla rozwoju biznesu, promocja i rozwój przedsiębiorczości w regionie, w tym opartej o nowoczesne technologie i sektor kreatywny. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: przyznano dotację 15 organizacjom pozarządowym na realizację 15 zadań publicznych. Nakłady poniesione w 2022 r.: 427,5 tys. zł.

2.2. Podnoszenie poziomu konkurencyjności małopolskiej gospodarki

(MPI) STOB regions – Sukcesja i transfer firm w regionach – projekt realizowany w latach 2017-2022, finansowany z EFRR w ramach Programu Interreg Europa. Cel projektu: usprawnienie procesu sukcesji w małych i średnich przedsiębiorstwach, dzięki wymianie doświadczeń i dobrych praktyk w ramach międzyregionalnego partnerstwa (lider projektu – Brandenburgia) oraz we współpracy z interesariuszami transferu biznesu w Małopolsce. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: działania w ramach projektu ukierunkowane były na przeprowadzenie analizy wpływu występujących na świecie sytuacji kryzysowych (pandemia, konflikt w Ukrainie) na procesy sukcesyjne w firmach. W tym celu: 1) uczestniczono w warsztatach on-line zorganizowanych przez Lidera projektu; 2) uczestniczono w warsztatach poświęconych sytuacji transferu biznesu w kontekście występujących sytuacji kryzysowych 3) zapewniono udział członków Partnerstwa regionalnego w warsztatach międzyregionalnych; 4) zorganizowano spotkanie Regionalnej Grupy Interesariuszy poświęcone zrelacjonowaniu efektów warsztatów regionalnych oraz nakreśleniu kierunków dalszej współpracy w regionie; 5) zorganizowano spotkanie podsumowujące projekt z udziałem członków Regionalnej Grupy Interesariuszy. Całkowita wartość projektu: 734,8 tys. zł, poniesione nakłady ogółem: 734,8 tys. zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 109,4 tys. zł.

Małopolska Sieć Sukcesorów – program jednoroczny finansowany ze środków własnych budżetu Województwa Małopolskiego. Oparty został na rozwiązaniach duńskich, tj. dobrej praktyce Regionu Danii Południowej, pozyskanej w ramach projektu *STOB Regions – Sukcesja i transfer firm w regionach*. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: przyznano dotacje organizacjom pozarządowym tj. Izbie Przemysłowo-Handlowej w Krakowie oraz Małopolskiej Izbie Rzemiosła i Przedsiębiorczości na realizację zadania publicznego mającego na celu podniesienie poziomu gotowości do sukcesji w małopolskich firmach poprzez wzmocnienie postaw przedsiębiorczych oraz rozwój wiedzy i umiejętności wśród potencjalnych sukcesorów/osób, które przejęły firmę w wyniku sukcesji, w kluczowych obszarach funkcjonowania firmy oraz wsparcie networkingu tych osób. Nakłady poniesione w 2022 r.: 99,5 tys. zł.

(MPI) Power up your Business in Małopolska 2 – projekt realizowany w latach 2019-2023, finansowany z EFRR w ramach RPO WM 2014-2020, dotyczący wsparcia małopolskich przedsiębiorców z sektora MŚP w internacjonalizacji działalności, wsparcia procesu inwestycyjnego i szeroko rozumianej promocji gospodarczej regionu. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: opublikowano w prasie regionalnej cztery edycje magazynu promocyjnego Business in Małopolska, zrealizowano kompleksowe działania promocyjne projektu, zorganizowano dwie misje gospodarcze on-line w formie spotkań b2b z udziałem z firm z sektora MŚP z Małopolski oraz Francji i Rumunii, zorganizowano stoisko gospodarcze Województwa Małopolskiego podczas wydarzenia Krynica Forum, zorganizowano Małopolskie Forum Obsługi Inwestora i Eksportera. Całkowita wartość projektu: 3,8 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 3,5 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 897,5 tys. zł.

Poza kierunkiem działania 2.2 SRWM 2030, do którego został tu przypisany, projekt wspiera i realizuje działania przypisane kierunkowi 2.3. *Zwiększenie poziomu inwestycji w regionie*.

(MPI) Standardy Obsługi Inwestora – projekt realizowany w latach 2020-2023, finansowany ze środków EFS w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020. Celem realizacji projektu jest zwiększenie jakości usług administracyjnych JST w zakresie obsługi inwestora,

co w efekcie stanowić będzie wymierną korzyść zarówno dla lokalnej jak i regionalnej gospodarki. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zrealizowano szkolenia w ramach cyklu szkoleń oraz świadczenia usług doradczych dla pracowników merytorycznych i kadry kierowniczej z 85 JST biorących udział w projekcie oraz zrealizowano wizyty studyjne w województwach opolskim i podkarpackim. Ponadto wykonano zdjęcia przedstawiające potencjał inwestycyjny JST (tereny, obiekty, hale) oraz szablony prezentacji i katalogu inwestycyjnego, które JST mogą wykorzystać do realizacji zadań marketingowych jak m.in.: przygotowywanie i publikacja oferty inwestycyjnej dla inwestorów/przedsiębiorców. Całkowita wartość projektu: 2,1 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 548 tys. zł.

Nagroda Gospodarcza Województwa Małopolskiego – stanowi uhonorowanie najlepszych przedsiębiorców Województwa Małopolskiego, którzy wyróżniają się innowacyjnością, wdrażaniem nowoczesnych rozwiązań oraz aktywizowaniem regionalnej gospodarki, przyczyniając się jednocześnie do rozwoju przedsiębiorczości w regionie. Nagroda przyznawana jest w 4 kategoriach: mikro, mały, średni i duży przedsiębiorca. Ponadto Kapituła Nagrody, którą stanowi Małopolska Rada Gospodarcza, może przyznać Nagrodę o charakterze specjalnym za szczególne osiągnięcia gospodarcze związane z województwem małopolskim. W 2022 r. zostały złożone 24 wnioski, a Nagroda została przyznana po raz trzynasty. Laureatami zostali: Igor Klaja – właściciel marki 4F, MAN Truck Sp z o.o., Diskus Polska Sp z o.o., Fabryka Materacy Bartosz Nowak, Sinterit Sp z o.o. oraz Protech Sp. z o.o. Otrzymali statuetkę Nagrody Gospodarczej Województwa Małopolskiego i mają prawo używać we wszystkich materiałach firmowych i reklamowych tytułu Laureat Nagrody Gospodarczej Województwa Małopolskiego.

Sieć Regionów Europejskich wykorzystujących Technologie Kosmiczne NEREUS – Województwo Małopolskie dołączyło w 2022 r. do międzynarodowego Stowarzyszenia *Sieć Regionów Europejskich wykorzystujących Technologie Kosmiczne NEREUS* w roli Pełnoprawnego Członka. Stowarzyszenie NEREUS działa od 2007 roku i jest jedyną w Europie siecią tematyczną, która reprezentuje interesy europejskich regionów wykorzystujących technologie kosmiczne. Kluczową rolą Stowarzyszenia jest badanie korzyści płynących z technologii kosmicznych dla regionów europejskich i ich obywateli, a także promowanie wykorzystania przestrzeni kosmicznej i jej zastosowań. Dzięki członkostwu w Sieci NEREUS Województwo Małopolskie będzie mieć możliwość bezpośredniego zaangażowania się w działania i polityki dotyczące przestrzeni kosmicznej w Europie. Co więcej, członkostwo w Stowarzyszeniu pozwoli włączyć politykę kosmiczną do polityki Województwa, co pozytywnie wpłynie na tempo wzrostu rozwoju gospodarczego i poziomu innowacji w Regionie. Bycie pełnoprawnym członkiem Stowarzyszenia to również szansa na zwiększenie udziału obywateli w tworzeniu polityki europejskiej i rozwijaniu rynków usług kosmicznych.

Europejski Sojusz na Rzecz Czystego Wodoru – w 2022 r. Małopolska przystąpiła do międzyregionalnego stowarzyszenia pn. *Europejski Sojusz na Rzecz Czystego Wodoru (European Clean Hydrogen Alliance)*. Jest to porozumienie skupiające interesariuszy wspierających na szeroką skalę rozwój technologii opartych na czystym wodorze. Podstawowym celem Sojuszu jest identyfikacja oraz stworzenie sieci inwestycji skupionych w ramach wodorowego łańcucha wartości. Przystępując do stowarzyszenia, Małopolska zadeklarowała jednocześnie chęć włączenia do jednej z sześciu grup tematycznych stanowiących podstawową komórkę roboczą Sojuszu – Grupy ds. Produkcji Wodoru. Udział w partnerstwie umożliwi Małopolsce bieżący kontakt z najważniejszymi instytucjami czy przedsiębiorstwami w Europie posiadającymi wiedzę i rozwiązania technologiczne, które w przyszłości mogą w znaczący sposób wpłynąć na kształt regionalnej gospodarki w zakresie czystej energii, m.in. poprzez usprawnienie realizacji założeń europejskich strategii obliczonych na neutralność klimatyczną oraz otwarcie szans przed małopolskimi firmami zaangażowanymi w rozwój sektora.

Organizacja i współorganizacja spotkań, konferencji i konkursów dotyczących rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości oraz rozwoju nowych technologii, w tym m.in. Digital Dragons – jedna z najbardziej reprezentatywnych i największa w Europie Centralnej konferencja biznesowa adresowana do przedstawicieli branży gier wideo (nakłady poniesione w 2022 r.: 195 tys. zł), Krakowski Dukat – konkurs organizowany przez IPH w Krakowie, w którym w kategorii Samorządowy Kreator Przedsiębiorczości kandydatów rekomenduje Marszałek WM spośród małopolskich starostów, burmistrzów i wójtów (nakłady poniesione w 2022 r.: 8 tys. zł), HackYeah 2023 - największy stacjonarny hackathon w Europie, drugi na świecie, w którym na przestrzeni lat 2017-2021 uczestniczyło prawie 14 tysięcy osób z całego świata (nakłady poniesione w 2022 r.: 120 tys. zł), XXII Tatrzańskie Forum Gospodarcze w Zakopanem – największa konferencja gospodarcza na Podhalu (nakłady poniesione w 2022 r.: 9 tys. zł), IV Forum Energetyki Rozproszonej – konferencja dotycząca kluczowych aspektów lokalnego wymiaru transformacji energetycznej w Polsce oraz miejsca energetyki rozproszonej w dokumentach strategicznych i programowych (nakłady poniesione w 2022 r.: 14 tys. zł), CONFidence 2022 – międzynarodowa konferencja dotycząca bezpieczeństwa informatycznego oraz największe tego typu wydarzenie w Polsce, jedyne tak duże przedsięwzięcie dotyczące zarówno zagadnień biznesowych, jak i technologicznych oraz konkretnych rozwiązań z zakresu cyberbezpieczeństwa (nakłady poniesione w 2022 r.: 20 tys. zł.), Open Eyes Economy Summit – doroczne, międzynarodowe seminarium, reprezentujące Polskę, Małopolskę i Kraków w światowej dyskusji nt. zachodzących procesów makroekonomicznych i makrospołecznych, kształtujących życie publiczne (nakłady poniesione w 2022 r.: 50 tys. zł), Forum Przedsiębiorców – konferencje z udziałem przedstawicieli biznesu oraz administracji rządowej i samorządowej na najważniejsze tematy gospodarcze (nakłady poniesione w 2022 r.: 15 tys. zł), Polski Kongres Przedsiębiorczości – platforma wymiany eksperckiej wiedzy i doświadczenia polskich przedsiębiorców, naukowców oraz polityków tj. prezesów spółek, dyrektorów instytucji, rektorów uczelni, samorządowców oraz ekspertów ds. prawa i gospodarki (nakłady poniesione w 2022 r.: 500 tys. zł).

(INNE) Projekty konkursowe realizowane w ramach RPO WM 2014-2020 Działania 3.2 Promocja postaw przedsiębiorczych oraz potencjał IOB. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 r.: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie: narastająco – 92, w 2022 r. – 27; Liczba przedsiębiorstw korzystających ze wsparcia w zakresie promocji przedsiębiorczości: narastająco – 54, w 2022 r. – 13. Wykonanie finansowe: Na realizację Działania 3.2 przeznaczono w RPO WM 2014-2020 ponad 1,6 mln euro. W roku 2022 wypłacono Beneficjentom dofinansowanie w wysokości 1,1 mln zł.

(INNE) Projekty konkursowe oraz projekt nadzwyczajny *Małopolska - cel podróży* realizowane w ramach RPO WM Poddziałania 3.3.1 Promocja gospodarcza Małopolski. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 r.: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie: narastająco – 2 890, w 2022 r. – 456; Liczba kontaktów biznesowych: narastająco – 6 571, w 2022 r. – 371; Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze krajowym: narastająco – 210, w 2022 r. – 36; Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym: narastająco – 286, w 2022 r. – 65; Wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią COVID-19: narastająco – 1 631 704,20 zł, w 2022 r. – 758 277,82 zł. Wykonanie finansowe: Na realizację Poddziałania 3.3.1 przeznaczono w RPO WM 2014-2020

ponad 34,1 mln euro, w tym ok. 3,5 mln euro środków na realizację projektu nadzwyczajnego. W roku 2022 wypłacono Beneficjentom dofinansowanie w wysokości 24,2 mln zł.

(INNE) Projekty konkursowe realizowane w ramach RPO WM Poddziałania 3.3.2 Aktywność międzynarodowa małopolskich MŚP. Zakres rzeczowy realizowany w 2022 r.: Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie: narastająco – 150, w 2022 r. – -3; Liczba kontaktów biznesowych: narastająco – 15 660, w 2022 r. – 886; Liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji: narastająco – 2 660, w 2022 r. – 135; Wykonanie finansowe: Na realizację Poddziałania 3.3.2 przeznaczono w RPO WM 2014-2020 niemal 5,9 mln euro. W roku 2022 wypłacono Beneficjentom dofinansowanie w wysokości 1,4 mln zł.

2.4. Wsparcie produkcji żywności wysokiej jakości, w tym ekologicznej, funkcjonalnej, opartej na tradycyjnych odmianach roślin

Małopolska Giełda Rolna - Samorząd Województwa Małopolskiego w 2022 r. kontynuował prace przygotowawcze mające na celu utworzenie *Centrum Skupu Produktów Rolno-Spożywczych i Dystrybucji Żywności (Małopolskiej Giełdy Rolnej)*. Przewidywany okres realizacji projektu to lata 2021-2030. W ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych przewidziano wsparcie na powyższe zadanie na poziomie 33,3 mln euro. Szacowana całkowita wartość projektu: 300 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 500 tys. zł. Kwota ta została przekazana z budżetu Województwa w formie składki członkowskiej do Instytutu Rozwoju Obszarów Wiejskich (IROW) z przeznaczeniem na prace przygotowawcze. Obecnie ze środków tych sfinansowano prace naukowo-badawcze wykonane przez Uniwersytet Rolniczy w Krakowie.

Ochrona zasobów genetycznych zgromadzonych w lokalnych odmianach roślin uprawnych i promocja zrównoważonych metod produkcji żywności - w 2022 r. Województwo Małopolskie zawarło umowę z Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin - Państwowym Instytutem Badawczym – Zakładem Doświadczalnym w Grodkowicach na przeprowadzenie badań mających na celu ochronę zasobów genetycznych zgromadzonych w lokalnych odmianach roślin uprawnych i promocję zrównoważonych metod produkcji żywności. Nakłady poniesione w 2022 r.: 100 tys. zł.

3. TURYSTYKA

Opracowanie: Departament Turystyki

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Działania i projekty realizowane przez samorząd województwa i podmioty działające w obszarze turystyki odpowiadały i odpowiadają na pojawiające się zapotrzebowania, zarówno ze strony podmiotów sektora usług turystycznych jak i turystów wypoczywających w Małopolsce. Przyczyniają się one do podnoszenia atrakcyjności i konkurencyjności regionalnej oferty turystycznej i mają na celu odbudowę rynku usług turystycznych doświadczonych skutkami kryzysu wywołanego pandemią COVID – 19 jak i skutkami wojny na terytorium Ukrainy.

W Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030*, w Obszarze II. *Gospodarka* wskazano następujące przedsięwzięcia strategiczne z zakresu turystyki, planowane do realizacji przez Województwo Małopolskie samodzielnie jak i w partnerstwie z podmiotami sektora turystycznego i jst z Małopolski:

- *Budowa zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim* – kontynuowano rozbudowę sieci tras rowerowych, zarówno poprzez projektowanie nowych odcinków do realizacji w przyszłych latach, jak również poprzez prowadzenie prac budowlanych w terenie, m.in. odcinek od granicy miasta Kraków do styku z woj. świętokrzyskim w Gminie Proszowice, budowa trasy rowerowej w Tylmanowej w ciągu DW 969. Zakończono budowę trasy rowerowej EuroVelo 11 wzdłuż Popradu, realizowanej w latach 2020 – 2022 na terenie Gmin: Muszyna (ok. 3,4 km), Piwniczna – Zdrój (ok. 8,2 km) oraz Rytró (ok. 5,3 km). Planowana jest kontynuacja działań – przedsięwzięcie zostało zgłoszone do ujęcia w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego, jako przewidziane do finansowania ze środków programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.
- *Małopolska Arena Czasu Wolnego* - kontynuowano realizację projektu pn. *Małopolska – cel podróży* finansowanego ze środków RPO WM na lata 2014 – 2020, w ramach którego przeprowadzono m.in. kampanię promocyjną Krakowa i Małopolski na rynku niemieckim i brytyjskim. Planowane są dalsze działania w obszarze promocji przedsiębiorstw z branży turystycznej oraz budowania powiązań biznesowych w sektorze turystyki, w ramach programu FEM 2021-2027.
- *Małopolska – Centrum Turystyki Zrównoważonej* – przygotowano wstępne założenia merytoryczne dla projektu pn. *Małopolski Szlak Beskidzki*, mającego na celu wsparcie rozwoju turystyki w Karpatach. Projekt jest na etapie planowania i został zgłoszony do ujęcia w Kontrakcie Programowym dla Województwa Małopolskiego jako projekt planowany do finansowania w ramach środków programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. W ramach programu pn. *Małopolska – Centrum Turystyki Aktywnej* przygotowano założenia projektów z zakresu rozwoju szlaków turystycznych oraz tworzenie produktów turystycznych, planowanych do finansowania w trybie konkursowym z udziałem środków unijnych.

W 2022 roku zakończono realizację wieloletniego przedsięwzięcia ujętego w Małopolskim Planie Inwestycyjnym na lata 2015 – 2023 pn. *m_MSIT – mobilny Małopolski System Informacji Turystycznej*, o całkowitej wartości ponad 7,5 mln zł, przy wsparciu środkami unijnymi na poziomie ponad 5,7 mln zł. Kontynuowano także wdrażanie projektu pn. *VeloMałopolska. Budowa zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim*, na realizację którego poniesiono wydatki w wysokości 6,3 mln zł oraz projektu pn. *Przygotowanie dokumentacji dla zintegrowanej sieci tras rowerowych*, mającego na celu pozyskanie dokumentacji technicznej dla tras rowerowych, planowanych do realizacji w przyszłej perspektywie finansowej RPO na lata 2021-2027, na który w omawianym roku poniesiono nakłady w wysokości 1,2 mln zł.

Obok projektów strategicznych, Departament Turystyki realizował liczne projekty jednoroczne, wpisujące się w kierunki działań określone w Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030*. W obszarze 3.1. *Rozwój zrównoważonej turystyki regionalnej* wdrożono 9 zadań, mających na celu

rozwój i popularyzację regionalnej oferty turystyki zrównoważonej, turystyki rowerowej oraz turystyki kulturowej. Ukierunkowanie na tego typu aktywności wynikało w dużej mierze ze zmiany modelu podróżowania, oczekiwań i preferencji turystów, jaka nastąpiła wskutek pandemii COVID-19. W okresie postpandemicznym trendy te utrzymały się. Turyści krajowi, którzy znacząco przeważali w strukturze przyjazdów do Małopolski, stawiali na turystykę lokalną, podróże do miejsc ciekawych, ale położonych w niedalekiej odległości od ich miejsc zamieszkania i oddalonych od centrów turystycznych, utrzymywało się zapotrzebowanie na unikatową ofertę specjalistyczną, sięgającą po historię, kulturę regionalną czy lokalną oraz możliwość aktywnego wypoczynku. Podjęto również działania na rzecz aktywizacji turystycznej, organizacji czasu wolnego oraz integracji obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Małopolski w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego kraju. Zadania realizowały postulaty *Strategii*, jakimi są ochrona zasobów przyrodniczych, kulturowych i społecznych przed negatywnymi skutkami rozwoju turystyki masowej, wzmocnienie roli turystyki w rozwoju gospodarczym i aktywizacja lokalnej społeczności na rzecz turystyki, tworzenie i popularyzowanie współpracy partnerów sektora publicznego, prywatnego i społecznego w celu tworzenia atrakcyjnych oraz przyjaznych środowisku i mieszkańcom atrakcji turystycznych. Przyczyniają się one także do wzmocnienia tożsamości lokalnej poprzez wspieranie rozwoju turystyki miejskiej i kulturowej, kulinarnej i enoturystyki czy turystyki na terenach wiejskich oraz rozproszenia ruchu turystycznego celem przeciwdziałania jego nadmiernej koncentracji. Środki poniesione na działania samorządu województwa w tym obszarze w 2022 r. wyniosły blisko 4,7 mln zł.

Kluczowym kierunkiem działań samorządu województwa była rozbudowa, podnoszenie standardu szlaków i tras turystycznych w regionie oraz kształtowanie przestrzeni obszarów turystycznych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Poza kontynuacją projektu *VeloMałopolska. Budowa zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim*, polegającego na budowie tras rowerowych o wysokim standardzie wraz z Miejscami Obsługi Rowerzystów, prowadzono prace z zakresu rozwoju i utrzymania infrastruktury turystycznej, oznakowania i renowacji szlaków turystycznych, w tym szlaków tematycznych m.in. Małopolskiego Odcinka Szlaku Dziedzictwa Kulturowego Paulinów, Szlaku Frontu Wschodniego I Wojny Światowej. Środki poniesione na działania samorządu województwa w obszarze *3.2 Rozwój infrastruktury turystycznej służącej prowadzeniu działalności turystycznej i obsłudze ruchu turystycznego* w 2022 r. wyniosły ponad 8,0 mln zł.

Wsparciem w zakresie tworzenia infrastruktury turystycznej w Małopolsce były środki rządowe przyznane 82 małopolskim gminom na lata 2021 – 2026 w wysokości 294 mln zł z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych dla Gmin Górskich.

W ramach kierunku działania *3.3. Zintegrowany system promocji, informacji i zarządzania w turystyce* podejmowane były aktywności w obszarze realizacji kampanii promujących strategiczne marki turystyczne Małopolski na arenie międzynarodowej, badań jakościowych i ilościowych ruchu turystycznego przyjazdowego do Małopolski, wsparcia branży turystycznej w zakresie promocji ofert i produktów turystycznych, a także wsparcia finansowego funkcjonowania regionalnej organizacji turystycznej oraz rozwoju zintegrowanego systemu informacji turystycznej poprzez wprowadzanie nowych funkcji i narzędzi mających na celu prezentację oferty turystycznej regionu z wykorzystaniem nowoczesnych technologii. Łącznie, w ww. obszarze realizowano 7 kompleksowych projektów, w tym jeden projekt strategiczny. Wydatki poniesione na realizację ww. zadań w 2022 r. wyniosły ponad 9,2 mln zł.

Ważnym w tym obszarze wydarzeniem w skali Polski było pozyskanie przez Miasto Kraków organizacji 61 Międzynarodowego Kongresu ICCA (International Congress and Convention Association), jednego z najważniejszych wydarzeń w branży przemysłu spotkań na świecie, skupiającego co roku około tysiąca najbardziej doświadczonych specjalistów w zakresie organizowania międzynarodowych konferencji i kongresów. Kongres odbył się w ICE Kraków w dniach 6-9 listopada 2022 r. Była to nie tylko okazja do zapoznania się z aktualnymi trendami, ale też do ich wyznaczenia. Dużą aktywnością wykazała się także grupa biznesowa Kraków Network, skupiająca ponad 600 przedstawicieli różnych sektorów branży turystycznej, mająca na celu rozwój spójnej grupy branży MICE, która dążyć będzie

do zwiększenia liczby wydarzeń biznesowych i naukowych organizowanych w stolicy Małopolski oraz tworzenie wizerunku Krakowa jako silnej marki w branży spotkań. W 2022 r. operatorem projektu Kraków Network została Spółka Kraków 5020. Na początku roku, mając na uwadze zmiany klimatyczne i wpływ jaki branża spotkań wywiera na otoczenie, opracowano i ogłoszono *Politykę zrównoważonego rozwoju Centrum Kongresowego ICE Kraków*, pokazującą plany działań zmierzające do zminimalizowania negatywnego, a zwiększenie pozytywnego oddziaływania na otoczenie i społeczność lokalną.

Małopolska to region wyjątkowy, bardzo ceniony przez turystów zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Do czasu wybuchu pandemii Covid-19 małopolska turystyka postrzegana była jako stabilna, dochodowa i świetnie rozwijająca się gałąź gospodarki. W 2019 r. Małopolskę odwiedziło blisko 18 mln gości, pozostawiając w regionie ponad 15 mld zł. Turystyka była jednym z najważniejszych sektorów gospodarczych. Ogłoszony na terenie Polski stan zagrożenia epidemicznego spowodował znaczne obostrzenia w podróżowaniu i funkcjonowaniu rynku usług turystycznych. Branża turystyczna stała się jednym z najbardziej poszkodowanych przez pandemię sektorów gospodarki, a przedsiębiorcy turystyczni znaleźli się w głębokiej zapaści finansowej. Odbudowanie sektora turystyki i eliminowanie skutków kryzysu wywołanego pandemią Covid-19 stanowiło największe wyzwanie dla wszystkich uczestników rynku turystycznego – przedsiębiorców i samorządowców. Negatywny wpływ pandemii spowodował konieczność zrewidowania prognoz dla sektora turystyki, szacuje się bowiem, że odbudowa strumienia ruchu turystycznego na poziomie wielkości osiągniętych w 2019 roku może potrwać nawet kilka najbliższych lat. Pandemia znacznie zmieniła warunki funkcjonowania i rozwoju regionów turystycznych.

W 2022 r. podróże znowu stały się możliwe i względnie wygodne po zniesieniu obostrzeń COVID-19. Od 28 marca 2022 roku zostały zniesione wszelkie ograniczenia w podróżowaniu do Polski. Stwarzało to szansę na uwolnienie nagromadzonego popytu turystycznego i stopniowego powrotu sytuacji do podobnego stanu jak przed okresem pandemii. Światowa Organizacja Turystyki przewidywała stopniowe ożywienia w turystyce międzynarodowej.

Małopolscy przedsiębiorcy skorzystali również ze wsparcia programu Polski Bon Turystyczny. Od uruchomienia programu w lipcu 2020 r. do końca 2022 roku zrealizowano ponad 3,5 mln bonów turystycznych na kwotę blisko 3 mld zł. Najwięcej z tych środków trafiło do podmiotów turystycznych z województw: małopolskiego (625 mln zł), pomorskiego (519 mln zł) i zachodniopomorskiego (456 mln zł). Ponad 30% tej kwoty turyści wykorzystali w 2022 roku. Największe wzrosty wykorzystania bonu turystycznego w 2022 roku obserwowane były tradycyjnie w okresie ferii, majówki i wakacji.

Jednak rok 2022 r., został zdominowany inwazją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Wydarzenie to negatywnie wpłynęło na turystykę w Polsce oraz wybór Małopolski jako kierunku podróży przez turystów zagranicznych. W odpowiedzi na drastyczny spadek zagranicznych podróży turystycznych do Krakowa i Małopolski, działania samorządu województwa koncentrować się nadal będą na intensyfikacji promocji regionu na rynkach zagranicznych strategicznych dla przyjazdów do Krakowa i Małopolski, w tym poprzez kontynuację projektu *Małopolska – cel podróży*, wzmacniając w kampaniach nacisk na fakt, że mimo niedalekiej odległości od Ukrainy, w Małopolsce jest bezpiecznie. Zintensyfikowane zostaną również kampanie marketingowe na rynkach krajowych, zachęcające do wydłużenia pobytu w regionie oraz promujące w szczególności ofertę turystyki miejskiej i kulturowej, aktywnej i kwalifikowanej, zdrowotnej i uzdrowiskowej, a także mającej na celu odnowienie silnej marki przemysłu spotkań i turystyki biznesowej. Z uwagi na wyraźne wzmocnienie trendów dotyczących zachowań zrównoważonych i proekologicznych wsparciem marketingowym zostanie objęty obszar produktowy dotyczący turystyki na terenach wiejskich i ekoturystyki.

Wyzwanie stanowić będzie wykorzystanie potencjału międzynarodowego wydarzenia sportowego – Igrzysk Europejskich 2023 do promocji Krakowa i Małopolski, przyciągnięcia turystów zagranicznych, budowania pozytywnego wizerunku regionu oraz rozwoju rynku usług turystycznych.

3.1. Rozwój zrównoważonej turystyki regionalnej

Małopolska naturalnie. Rozwój i promocja oferty ekoturystycznej regionu (działanie jednoroczne). Celem działania jest zachowanie trwałego, zrównoważonego rozwoju zasobów i walorów turystycznych Małopolski poprzez integrację działalności turystycznej z celami ochrony przyrody oraz życiem społeczno-gospodarczym, kształtowanie przyjaznych środowisku postaw i zachowań turystów i organizatorów ruchu turystycznego, propagowanie kameralnego odkrywania i poznawania wyjątkowych miejsc, zabytków, ludzi, ich kultury, tradycji. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: przeprowadzono kampanię informacyjną pod hasłem *Małopolska – naturalnie!*, mającą na celu zachęcenie turystów do odwiedzenia Małopolski oraz usprawnienie komunikacji skierowanej do przedstawicieli małopolskiej branży turystycznej. Działania realizowano z wykorzystaniem własnych kanałów komunikacji oraz kanałów zarządzanych przez Małopolską Organizację Turystyczną (regionalny portal turystyczny, media społecznościowe), poprzez zamieszczanie artykułów promocyjnych w mediach branżowych (Wiadomości Turystyczne, Rynek Turystyczny, Wasza Turystyka, TurInfo). Wykonano także przewodnik ekoturystyczny pn. *Małopolska. Podróźuj z nami w rytmie eko* oraz mapę prezentującą ofertę ekoturystyczną regionu. Ekoprzewodnik przedstawia zbiór pomysłów na wycieczki jednodniowe, weekendowe i tygodniowe, możliwe do zrealizowania spacerem, na rowerze, w kajaku, w siodle, na biegówkach, a nawet dreżyną. Nakłady poniesione w 2022 r.: 246,5 tys. zł.

Małopolska na rowery (działanie coroczne). Zadanie dotyczy realizacji *Małopolska TOUR* – szóstej edycji święta rowerzystów i pasjonatów aktywnych form spędzania wolnego czasu na rowerze. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zorganizowano dwa wydarzenia turystyczno-promocyjne (w Tarnowie i w Oświęcimiu), dedykowane rowerzystom i pasjonatom aktywnych form spędzania wolnego czasu, podczas których przeprowadzono rajdy rowerowe po 7 wyznaczonych trasach o różnym stopniu trudności i różnej długości oraz podjęto działania zachęcające do poznawania i odkrywania walorów turystycznych Małopolski na rowerze. W wydarzeniach wzięło udział ponad 5500 osób. Działanie realizowane było w ramach otwartego konkursu ofert w obszarze turystyki. Całkowita wartość projektu: 1 mln zł.

Rozwój, promocja i zarządzanie produktami turystyki rowerowej (działanie coroczne). Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: prowadzone były działania mające na celu rozwój i promocję produktów turystyki rowerowej regionu, promocję jednolitych standardów oznakowania szlaków i tras rowerowych oraz podnoszenie jakości obsługi turystów rowerowych.

Rozwijany był system Miejsc Przyjaznych Rowerzystom (MPR) m.in. poprzez działania informacyjne i edukacyjne kierowane do potencjalnych uczestników systemu, organizację naboru i certyfikację, działania promujące podmioty, które przystąpiły do systemu certyfikacji. Ogłoszono nabór, w wyniku którego certyfikat uzyskało 35 obiektów (łącznie w latach 2020–2022 certyfikat posiadało 200 obiektów). Przeprowadzono kontrole spełniania wymaganych kryteriów przez podmioty, które zgłosiły się do Systemu Rekomendacji

Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w 2020 i 2022 r. (łącznie 120 obiektów) oraz realizowano działania informacyjne w postaci cyklu 5 webinarów i 5 rodzajów szkoleń on-line skierowanych do małopolskich przedsiębiorców z branży turystycznej, w których wzięło udział min. 150 osób. Wykonano także treści turystyczne o charakterze promocyjnym dla obiektów posiadających certyfikat MPR (m.in. materiał zdjęciowy, opisy obiektów), zaktualizowano 4 spacery wirtualne wzdłuż przebiegu tras rowerowych VeloMałopolska o dodatkowe 15 panoram i nowe certyfikowane obiekty, zaktualizowano

multimedialny e-katalog Miejsc Przyjaznych Rowerzystom. Trasy rowerowe VeloMałopolska promowane były podczas wydarzeń krajowych (m.in. Małopolska Tour, Małopolska Joy Ride, Małopolska MTB Film Festival), a także w mediach elektronicznych, w tym w social mediach. W 2022 r. wydrukowano mapy rowerowe poświęcone 5 różnym obszarom Małopolski oraz przewodnik rowerowy *VeloMałopolska. Dziennik podróży*. Całkowita wartość w 2022r.: 378,4 tys. zł.

Szlak Kultury Wołoskiej (działanie coroczne). Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: wykonano działania dotyczące utrzymania trwałości projektu pn. *Szlak Kultury Wołoskiej*, utworzonego przy wsparciu środków unijnych w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020 w celu popularyzacji dziedzictwa kultury wołoskiej pogranicza polsko-słowackiego oraz jego aktywizacji. Przeprowadzono prace z zakresu inwentaryzacji i konserwacji infrastruktury turystycznej zlokalizowanej na szlaku, tj. 3 bram karpackich, 6 altan turystycznych z wyposażeniem, 16 tablic informacyjnych i 19 słupków wołoskich oraz utrzymano ekspozycje tematyczne poświęcone tradycji wołoskiej i kulturze pasterskiej. Jednocześnie kontynuowano działania zapoczątkowane w projekcie *Szlak Kultury Wołoskiej*, zmierzające do rozpoczęcia procedury ubiegania się o pozyskanie dla Szlaku statusu Europejskiego Szlaku Kulturowego, w szczególności działania na rzecz rozwoju, aktywizacji i promocji Szlaku oraz budowania partnerstwa dla Szlaku. W tym celu dofinansowano realizację 4 przedsięwzięć na łączną kwotę 200 tys. zł, w ramach których zorganizowano m.in. Międzynarodowy Kongres Kultury Wołoskiej i Wołoski Kongres Młodych, wycieczki, prelekcje i warsztaty związane z osadnictwem i kulturą wołoską, wykonano tematyczne video wycieczki oraz wydawnictwa dla dzieci promujące Szlak Kultury Wołoskiej (zadania realizowane w ramach otwartego konkursu ofert). Całkowita wartość projektu: 297,5 tys. zł.

Turystyczne Skarby Małopolski - konkurs na najlepsze produkty i oferty turystyczne regionu (działanie coroczne). Ideą konkursu, realizowanego od 2019 r., jest wyłonienie i nagrodzenie najbardziej atrakcyjnych, nowatorskich i przyjaznych dla turysty goszczącego w Małopolsce przedsięwzięć i inicjatyw, dzięki którym Województwo Małopolskie jest najchętniej odwiedzanym polskim regionem. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: przeprowadzono, we współpracy z Małopolską Organizacją Turystyczną, IV edycję konkursu na najlepsze oferty i produkty turystyczne regionu pn. *Turystyczne Skarby Małopolski*. Ogłoszenie wyników konkursu miało miejsce podczas gali zorganizowanej z okazji Małopolskich Obchodów Światowego Dnia Turystyki, które w 2022 r. odbyły się w Europejskim Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach. Przekazano także nagrodę Marszałka Województwa Małopolskiego w wysokości 50 tys. zł dla Laureata edycji konkursu 2021 w kategorii *Miejsce z klimatem – miejscowość lub gmina turystyczna*. Nagrodę przekazano w formie pomocy finansowej dla Gminy Jerzmanowice-Przeżinia, z przeznaczeniem na realizację działań promujących Gminę. Nakłady poniesione w 2022 r.: 72,3 tys. zł.

Współpraca międzyregionalna na rzecz rozwoju i aktywizacji Jury Krakowsko-Częstochowskiej (działanie coroczne). Celem działania jest aktywizacja i promocja oferty turystycznej Jury Krakowsko – Częstochowskiej oraz budowanie szerokiego partnerstwa na rzecz zintegrowanego rozwoju turystycznego tej niezwyklej krainy, leżącej na pograniczu Małopolski i Śląska. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zorganizowano V edycję Juromanii – Święta Jury Krakowsko – Częstochowskiej. Juromania to efekt współpracy podjętej przez Województwa Małopolskie i Śląskie. W organizację Święta zaangażowane są nie tylko województwa, ale przede wszystkim szereg organizacji pozarządowych, jurajskie miasta i gminy, charakterystyczne dla tego obszaru atrakcje, w tym jurajskie zamki, a także lokalni przedsiębiorcy. W 2022 r. Święto odbyło się w dniach 16-18 września w 17 lokalizacjach pod hasłem

Poczuj Smak Historii. W ramach programu zaoferowano uczestnikom m.in. możliwość zwiedzania 5 małopolskich zamków, zwiedzanie Ojcowskiego Parku Narodowego, podziemi Rynku w Olkuszu, Bazyliki, Muzeów Olkuskich, Zakonu Paulinów na Skalce w Krakowie, nocne zwiedzanie jaskini Wierchowskiej i Nietoperzowej, nocny *Rajd Świetlika* po Pustyni Błędownskiej. Szacuje się, że w ww. wydarzeniach wzięło udział około 13 tys. osób. Wydarzenie objęte zostało zintegrowaną akcją promocyjną, w ramach której przeprowadzono 3 niestandardowe akcje ambientowe, wykonano materiały informacyjno - promocyjne, zorganizowano konferencję prasową, prowadzono stronę internetową oraz profil Juromanii w Social Mediach. Działania realizowane były w ramach otwartego konkursu ofert z dziedziny turystyki. Całkowita wartość projektu: 430 tys. zł.

Rozwój oferty turystyki społecznej (działanie coroczne). Zadanie ma na celu identyfikację potrzeb w zakresie rozwoju turystyki społecznej w regionie, zwiększenie udziału turystyki społecznej, w tym turystyki senioralnej, propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego wśród seniorów, osób ze szczególnymi potrzebami oraz innych grup odbiorców turystyki społecznej. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: dofinansowano 11 zadań ukierunkowanych na rozwój turystyki społecznej w Małopolsce (1 podmiot zrezygnował z realizacji zadania). W ramach zadań zorganizowano wycieczki turystyczno-tematyczne oraz I Kongres Turystyki Społecznej pod hasłem *Turystyka społeczna a jakość życia*. Kongres odbył się 21 października 2022 r. w Krakowie i stanowił okazję do publicznej debaty nad rolą tej formy turystyki w aspekcie gospodarczo – społecznym. Zadanie realizowane było w trybie otwartego konkursu ofert. Całkowita wartość projektu: 243 tys. zł.

Tworzenie, rozwój i aktywizacja produktów i oferty turystycznej regionu we współpracy z sektorem organizacji pozarządowych (działanie coroczne). Celem działania jest podniesienie atrakcyjności turystycznej oraz zwiększenie ruchu turystycznego w regionie poprzez wsparcie najciekawszych inicjatyw zgłaszanych przez NGO's, zakładających rozwój i promocję produktów i oferty turystycznej Małopolski. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w ramach otwartego konkursu ofert w obszarze turystyki pn. *Małopolska Gościinna* wsparto łącznie 42 zadania z obszaru tworzenia, rozwoju, aktywizacji i promocji produktów i ofert turystycznych w zakresie m.in. turystyki aktywnej, turystyki na terenach wiejskich, turystyki miejskiej i kulturowej, w tym turystyki religijnej i pielgrzymkowej, aktywizacji turystycznej obszarów i społeczności lokalnych oraz upowszechniania produktów turystycznych. Dofinansowano również 17 zadań z dziedziny turystyki i krajoznawstwa w trybie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Całkowita wartość projektu: 1,4 mln zł.

Aktywizacja oferty Małopolskich Szlaków Turystyki Kolejowej (działanie roczne). Projekt ma na celu promocję atrakcji turystycznych oraz dziedzictwa kolejowego w Małopolsce i obejmuje przejazdy historycznym taborem kolejowym wraz z atrakcjami na pokładzie pociągów oraz podczas postojów na poszczególnych stacjach i przystankach. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zorganizowano 10 turystycznych przejazdów kolejowych w oparciu o zasoby Skansenu Taboru Kolejowego w Chabówce oraz najpiękniejsze trasy kolejowe Małopolski, ze szczególnym uwzględnieniem dawnej Galicyjskiej Kolei Transwersalnej przebiegającej na terenie Województwa Małopolskiego, w tym uznawanej za jedną z najpiękniejszych w Polsce i w Europie ponad 130-letniej trasy Chabówka – Nowy Sącz. W przejazdach udział wzięło ok. 10 000 osób. Całkowita wartość projektu: 250 tys. zł.

Aktywizacja turystyczna, organizacja czasu wolnego i integracja obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym (działanie jednorazowe). Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany

w 2022 r.: przygotowano i przeprowadzono w terenie – w oparciu o autorskie programy – wycieczki i spacery turystyczne dla obywateli polskich i ukraińskich. Wycieczki i spacery prowadzone były przez przewodników turystycznych znających język ukraiński lub wspomagających się tłumaczem języka ukraińskiego. Wydano także pakiet 3 książeczek (kolorowanek) dla dzieci prezentujących, w sposób atrakcyjny i przystępny dla małego odbiorcy najważniejsze atrakcje i obiekty turystyczne, przyrodnicze i kulturowe Małopolski. Wydawnictwo miało charakter turystyczno-edukacyjny, pozwalający poprzez zabawę, poznawać region, jego specyfikę, przyrodę, kulturę i zwyczaje. Pakiety kolorowanek zostały rozdyskrebowane m.in. wśród punktów przyjmujących i aktywizujących obywateli Ukrainy. Zadanie zostało zrealizowane w ramach otwartego konkursu ofert z dziedziny turystyki. Całkowita wartość projektu: 378,8 tys. zł.

(INNE) Szlak Architektury Drewnianej w Województwie Małopolskim (działanie coroczne), projekt realizowany przez Małopolską Organizację Turystyczną. Szlak skupia 255 najcenniejszych i najciekawszych zabytkowych obiektów drewnianych. Osiem z nich znajduje się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO. Operatorem Szlaku jest Małopolska Organizacja Turystyczna. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w okresie letnim udostępniono do zwiedzania 59 obiektów, w których zatrudnieni zostali przewodnicy. Były to głównie kościoły i cerkwie, ale również obiekty świeckie: dwór drewniany w Świdniku, spichlerz dworski w Ryglicach i Muzeum Biograficzne Władysława Orkana *Orkanówka* w Porębie Wielkiej. Kościoły i cerkwie znajdujące się na liście UNESCO otwarte były przez cały rok. W obiektach na Szlaku Architektury Drewnianej organizowany był cykl 4 koncertów w ramach Festiwalu *Muzyka Zaklęta w Drewnie* oraz 2 koncerty we współpracy z Konsulatem Generalnym Węgier w Krakowie: w Kościele pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Trybszu i Kościele pw. św. Jana Chrzyciela w Orawce. Całkowita wartość projektu: 1,3 mln zł.

(INNE) Karpackie Bramy: Między Ropą a Zborovem – ochrona i rozwój wspólnego dziedzictwa kulturowego na pograniczu polsko-słowackim: projekt, realizowany w latach 2019–2022 w ramach Programu Współpracy Interreg V-A Polska – Słowacja, stanowi wspólną inicjatywę samorządów Ropy i słowackiego Zborowa oraz współpracujących z nimi instytucji partnerskich: Fundacji *Szlachetne zdrowie...*, Prawosławnego Ośrodka Miłosierdzia Diecezji Przemysko-Nowosądeckiej *ELEOS* oraz Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Zadanie ukierunkowane było na wykorzystanie istniejących tradycji i zasobów pogranicza polsko-słowackiego w celu stworzenia atrakcyjnego programu współpracy promującego bogactwo kulturowe i przyrodnicze pogranicza polsko-słowackiego oraz zamieszkującej go wielokulturowej ludności, a tym samym aktywizację społeczną i gospodarczą tego obszaru. Projekt zakładał zwiększenie atrakcyjności społeczno-gospodarczej i ożywienie pogranicza poprzez restaurację obiektów zabytkowych, przygotowanie kadr dla obsługi ruchu turystycznego oraz wdrożenie narzędzi wspólnej promocji regionu. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zakończono przebudowę i rozbudowę Ośrodka Pracy Twórczej *Hyblówka*, w którym funkcjonują pracownie artystyczne i rzemieślnicze, wyposażono kościół św. Zofii w Zborowie w sprzęt audiowizualny i sceniczny, zakończono restaurację zabytkowego dworu w Ropie, polegającą na adaptacji piwnic budynku dla celów wystawienniczych i muzealnych, prowadzono studia podyplomowe z zakresu zarządzania dziedzictwem kulturowym i szkolenia przygotowujące kadry przewodników turystycznych dla współpracy transgranicznej. Zorganizowane zostały 2 warsztaty edukacji kulturowej, 2 wyjazdy studyjne oraz warsztaty kulturowo – sportowe. Całkowita wartość projektu na lata 2019–2022: 2,5 mln euro.

3.2. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności turystycznej i obsłudze ruchu turystycznego

(MPI, MPI 2030, S) VeloMałopolska. Budowa zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim - projekt realizowany w latach 2017-2030, finansowany z Regionalnego Programu

Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020, środków budżetu Państwa i Województwa, środków JST i WFOŚiGW. Celem zadania jest poprawa infrastruktury rowerowej w regionie oraz zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności małopolskiej oferty pobytowej w zakresie turystyki rowerowej poprzez budowę spójnej sieci tras rowerowych o wysokim standardzie, przebiegających przez całe województwo i łączących główne jego ośrodki, miejsca cenne przyrodniczo, zabytki, ważne węzły komunikacyjne czy przesiadkowe. Projekt w trakcie realizacji – zakres

rzeczowy zrealizowany w 2022 r.:

- prowadzono prace projektowe dotyczące rozbudowy/przebudowy DW 969 w m. Zabrzeż w związku z przebiegiem trasy VeloDunajec oraz układu uzupełniającego trasę VeloRudawa (VRu) – budowa łącznika do m. Czerna, przygotowano dokumentację do postępowania na wybór wykonawcy,
- przygotowano i przeprowadzono postępowania o udzielanie zamówienia na wykonanie robót budowlanych dla następujących zadań:
 - Budowa trasy VeloSkawa (VSk) – odcinek Ponikiewka – Zapora Świnna Poręba,
 - Budowa kładki pieszo-rowerowej wraz z dojazdami stanowiącej uzupełnienie trasy VeloDunajec w miejscu historycznego Zerwanego Mostu w m. Krościenko nad Dunajcem,
- rozpoczęto roboty budowlane na trasie EuroVelo 11 (EV11):
 - odcinek od granicy miasta Kraków do styku z województwem świętokrzyskim w Gminie Proszowice,
 - pododcinek IB Czchów Zapora do m. Ostrów w gminie Tarnów- przedsięwzięcie II - odcinek Ostrów – Łukanowice,
- zakończono roboty budowlane na trasie VeloDunajec (VD) - odcinek trasy Szczawnica - Zabrzeż – z podziałem na części: Część 2 – Budowa trasy rowerowej w Tylmanowej w ciągu DW 969 od osiedla Kłodne do mostu na osiedle Brzegi (1,1 km).

Do końca 2022 r. w ramach projektu oddano do użytkowania ponad 470 km tras rowerowych oraz wybudowano 27 Miejsc Obsługi Rowerzystów (MOR). Całkowita wartość projektu: 178,3 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 148,6 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 6,3 mln zł.

(MPI, S) Przygotowanie dokumentacji dla zintegrowanej sieci tras rowerowych - projekt realizowany w latach 2020-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz środków JST. W ramach zadania przygotowana zostanie dokumentacja techniczna dla tras rowerowych, planowanych do realizacji w przyszłej perspektywie finansowej Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2021-2027. Projekt w trakcie realizacji – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.:

- VeloSkawa Ponikiewka – Świnna Poręba – opracowano projekt budowlany oraz w uzyskano decyzję budowlaną,
- VeloSkawa – odc. Podolsze – Łączany – opracowano dokumentację budowlaną, uzyskano zgodę i odstępstwo dla budowy ścieżki na koronie wałów,
- w ramach trasy VeloRaba (VR) na odcinku Kasinka Mała – Puszcza Niepołomicka:

- części 1 odc. *Kasinka Mała – Myślenice* oraz części 2 – odc. *Myślenice - Gdów* - opracowano mapy do celów projektowych, trwały prace nad opracowaniem projektów architektoniczno-budowlanych,
- *VeloRaba (VR) na odc. Mszana Dolna – Kasinka Mała* – trwały prace związane z opracowaniem map do celów projektowych i projektu wstępnego, pozyskano wstępną opinię PGW WP dotyczącą przebiegu trasy,
- *VeloSkawa (VSk) - odcinek Ponikiewka - Podolsze* - opracowano mapy do celów projektowych, w trakcie opracowania są projekty wstępne,
- *VeloRudawa (VRu) Trzebinia – Zabierzów* – trwały prace projektowe, uzyskano zgłoszenie dla odcinka trasy na terenie gminy Trzebinia.

Całkowita wartość projektu: 4,9 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 1,8 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 1,1 mln zł.

Zarządzanie systemem szlaków turystycznych Małopolski (działanie coroczne). Zadanie zakłada rozwój i ujednoczenie sieci szlaków/tras turystycznych w regionie, poprawę bezpieczeństwa i standardu podróżowania po szlakach/trasach turystycznych Małopolski oraz upowszechnianie informacji o małopolskich szlakach/trasach turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem szlaków pieszych i rowerowych, biegnących poza głównymi centrami turystycznymi Małopolski. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: odnowiono oznakowanie blisko 130 km szlaków pieszych, spacerowych, konnych, 760 km szlaków górskich pieszych, doposażono w infrastrukturę odcinki szlaków rowerowych Greenways, a także zaktualizowano aplikację Szlaki Małopolski. Zadanie było realizowane w trybie otwartego konkursu ofert. Całkowita wartość projektu: 200 tys. zł.

Utrzymanie infrastruktury turystycznej regionu (działanie coroczne). Celem zadania jest utrzymanie infrastruktury, powstałej w wyniku realizacji przez samorząd województwa projektów turystycznych. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: przeprowadzono inwentaryzację oznakowania drogowego Szlaku Frontu Wschodniego I Wojny Światowej wraz z opracowaniem raportu o stanie technicznym w/w oznakowania, wykonano czyszczenie znaków, a także utrzymano wystawę tematyczną i stronę internetową dedykowaną szlakowi. Ponadto, wykonano audyt stanu oznakowania za pomocą zbiorczych tablic informacyjnych Szlaku Architektury Drewnianej w Małopolsce, audyt lokalizacji dla nowych tablic informacyjnych oraz propozycję wizualizacji dla oznakowania szlaku. Całkowita wartość projektu: 76,8 tys. zł.

Budowa wieży widokowej na górze Mogielicy (działanie jednorazowe). W 2008 r. Gminy Dobra, Słopnice i Kamienica, dzięki dotacji otrzymanej od samorządu województwa, wybudowały drewnianą wieżę widokową na Mogielicy, najwyższym szczycie Beskidu Wyspowego. W 2021 r., po wykonanym przeglądzie technicznym okazało się, że warunki atmosferyczne panujące na wysokości 1170 m n.p.m. doprowadziły do degradacji głównych słupów nośnych i że bez ich wymiany dalsze użytkowanie obiektu nie byłoby możliwe. Po przeprowadzonych analizach okazało się, że najbardziej efektywnym rozwiązaniem będzie wykonanie nowej wieży o konstrukcji stalowej. Gminy opracowały dokumentację techniczną i uzyskały stosowne pozwolenia. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w dniu 3 marca 2022 r. podpisano list intencyjny dotyczący podjęcia działań w zakresie rozwoju turystycznego Gmin Dobrej, Kamienicy i Słopnic, w tym w zakresie rozbudowy infrastruktury turystycznej na ich terenie, między innymi budowy nowej wieży widokowej na Mogielicy. Stronami listu intencyjnego były w/w gminy, Powiat Limanowski oraz Województwo Małopolskie. Przekazano Gminie Dobra pomoc finansową na budowę nowej wieży widokowej; wieża została oddana do użytku turystów w październiku 2022 r. Całkowita wartość projektu: 300 tys. zł.

Małopolski Odcinek Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Kulturowego Paulinów (działanie coroczne). Wytyczenie Szlaku Dziedzictwa Kulturowego Paulinów to wspólna inicjatywa realizowana we współpracy z Zakonem Świętego Pawła Pierwszego Pustelnika oraz Województwem Śląskim. Początek

Szlaku wyznaczony został na Jasnej Górze. Biegąc przez Śląsk i Małopolskę, docelowo poprowadzony zostanie do Węgier – kolebki Zakonu Paulinów. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: wykonano oznakowanie trasy głównej szlaku o długości ponad 70 km, biegnącej od granic miasta Krakowa do Doliny Wodącej oraz trasy uzupełniającej, łączącej pauliński kościół pw. Matki Bożej Jasnogórskiej na Bachledówce z Sanktuarium Matki Bożej Królowej Podhala w Ludźmierzu za pomocą 22 tabliczek kierujących oraz 8 zbiorczych tablic informacyjnych. Ponadto opracowano i wdrożono 4 scenariusze oprowadzania po Klasztorze Paulinów na Skalce, przeprowadzono szkolenie przewodników i edukatorów pod kątem pracy ze scenariuszami. Działania były realizowane w ramach otwartego konkursu ofert z dziedziny turystyki. Całkowita wartość projektu: 98 tys. zł.

(INNE) Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych dla gmin górskich, działanie realizowane od 2021 r. W ramach rządowego programu pomocy udzielono wsparcia dla 82 małopolskich gmin górskich z przeznaczeniem na finansowanie lub dofinansowanie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, a także infrastruktury komunalnej związanej z usługami turystycznymi, w szczególności na budowę,

rozbudowę szlaków turystycznych pieszych, rowerowych, konnych, wodnych, narciarskich i turystyki zimowej, a także ich oznakowanie, placów, deptaków, promenad, parków, punktów widokowych, parkingów, wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego, skansenów, muzeów, obiektów kultury regionalnej i innych atrakcji turystycznych, infrastruktury komunalnej koniecznej do rozwoju usług turystycznych. Projekty realizowane są w latach 2021 – 2026 r. Wsparcie jest bezzwrotne i pochodzi z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

Całkowita wartość programu: 673 mln zł, w tym wartość środków udzielonych gminom z terenu województwa małopolskiego: 294 mln zł.

3.3. Zintegrowany system promocji, informacji i zarządzania w turystyce

(MPI 2030, S) Małopolska – cel podróży - projekt realizowany w latach 2020-2023 w ramach RPO WM 2014-2020, w partnerstwie Małopolskiej Organizacji Turystycznej (Lider projektu), Województwa Małopolskiego oraz Miasta Kraków. Celem projektu jest odbudowa zagranicznych przyjazdów turystycznych do Krakowa i Małopolski, które w drastyczny sposób obniżyły się w związku z pandemią COVID-19. Zaplanowane działania zakładają wsparcie w ożywianiu i stymulowaniu na nowo ruchu turystycznego zagranicznego do Krakowa i Małopolski i wzmacnianie koniunktury na produkty i usługi turystyczne oraz zwiększenie rozpoznawalności Małopolski na arenie międzynarodowej. W ramach projektu zaplanowano realizację kampanii reklamowej głównie w Wielkiej Brytanii i w Niemczech. Projekt w trakcie realizacji – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zaktualizowano brief oraz koncepcję kreatywną kampanii; zrealizowano dwie misje gospodarcze do Wielkiej Brytanii i dwie do Niemiec; zrealizowano akcje ambientowe w Niemczech, Włoszech i USA; prowadzono social media: Facebook i Instagram oraz landing page.

Kampania internetowa, realizowana w okresie od maja do października 2022 r. na rynku brytyjskim i niemieckim obejmowała działania promocyjne. Osiągnęła średni zasięg ponad 44,5 mln odbiorców w Wielkiej Brytanii i w Niemczech. Całkowita wartość projektu: 24 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 7,4 mln zł, w tym nakłady poniesione w 2022 r.: 4,3 mln zł. Całkowita wartość projektu dla Województwa Małopolskiego 4,7 mln zł; poniesione przez Województwo Małopolskie nakłady ogółem: 1,6 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 1,6 mln zł.

Monitoring ruchu turystycznego w Małopolsce (działanie coroczne). Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy wykonany w 2022 r.: przeprowadzono badania jakościowe i ilościowe ruchu turystycznego przyjazdowego do Małopolski w 2022 r. Województwo Małopolskie od 2003 r. prowadzi systematyczny monitoring ruchu turystycznego w regionie oparty o metodę analizy porównawczej wielkości i struktury ruchu turystycznego. W roku 2022 badanie były realizowane w oparciu o dane pozyskane z badania ankietowego gości odwiedzających Małopolskę (5 000 ankiet) oraz odczyt danych z hurtowni danych komórkowych. W efekcie podjętych działań badawczych dokonano: oszacowania wielkości ruchu turystycznego w województwie małopolskim (16,9 mln odwiedzających), stworzono profile odwiedzających województwo małopolskie, określono szacunkowe wpływy z ruchu turystycznego dla gospodarki Małopolski, opisano małopolski rynek turystyczny w kontekście zaobserwowanych zmian. Całkowita wartość projektu: 250 tys. zł.

Członkostwo w Małopolskiej Organizacji Turystycznej (działanie coroczne). Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy wykonany w 2022 r.: przekazano składkę członkowską do Małopolskiej Organizacji Turystycznej (MOT), strategicznego partnera Województwa Małopolskiego w obszarze turystyki. W ramach aktywności MOT w 2022 r. prowadzone były m.in. działania aktywizujące i promujące ofertę turystyczną Małopolski. Województwo Małopolskie jest członkiem MOT od samego początku jej istnienia, tzn. od 2001 r. MOT stanowi największą platformę współpracy pomiędzy samorządami terytorialnymi, przedsiębiorstwami turystycznymi, organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami zainteresowanymi rozwojem gospodarki turystycznej. Efektem tej współpracy jest skuteczna promocja małopolskiej oferty turystycznej w kraju i zagranicą oraz rozwój turystyki w regionie. Całkowita wartość projektu: 4,9 mln zł.

(MPI) m_MSIT – mobilny Małopolski System Informacji Turystycznej. Projekt realizowany w ramach RPO WM na lata 2014-2020, mający na celu stworzenie platformy cyfrowej prezentującej ofertę turystyczną Małopolski z wykorzystaniem nowoczesnych technologii i narzędzi multimedialnych, ułatwiającej dostęp do informacji turystycznej szerokiej rzeszy odbiorców i umożliwiającej samodzielne zaplanowanie podróży po Regionie. Projekt zakończony – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zakończono ostatni etap realizacji projektu, polegający na wykonaniu pisemnych tłumaczeń treści turystycznych z języka polskiego na języki: angielski, niemiecki, francuski, włoski, hiszpański, rosyjski, słowacki oraz wprowadzeniu przetłumaczonych treści do systemu bazodanowego m_MSIT. Całkowita wartość projektu w latach 2015-2022: 7,5 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 7,5 mln zł; w tym nakłady poniesione w 2022 r.: 656,3 tys. zł.

Utrzymanie i rozwój Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej. Małopolski System Informacji Turystycznej (MSIT) to jeden z najlepiej funkcjonujących systemów IT w kraju, mający na celu

zapewnienie sprawnego i efektywnego funkcjonowania na obszarze Województwa Małopolskiego zintegrowanego systemu informacji turystycznej, zarówno w warstwie analogowej (punkty IT), jak również cyfrowej (regionalny portal turystyczny). Obecnie system obejmuje ponad 30 Punktów Informacji Turystycznej z całej Małopolski, dostarczających turystom rzetelnych informacji na temat możliwości spędzania wolnego czasu w regionie, regionalny portal

turystyczny visitmalopolska.pl wraz z aplikacją mobilną oraz system oznakowania turystycznego regionu. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: dokonano inwentaryzacji oznakowania turystycznego regionu, a następnie wykonano prace konserwatorskie, przeprowadzono kampanię promocyjną MSIT, realizowano, działania promocyjne w mediach społecznościowych, przeprowadzono jednodniowe szkolenie dla nowozatrudnionych informatorów turystycznych; zaktualizowano i wydrukowano wydawnictwa turystyczne (6 tytułów wydawniczych) oraz mapy turystyczne, w łącznym nakładzie 66 tys. egz., wykonano materiały promocyjno-informacyjne MSIT, na bieżąco realizowano działania związane z aktualizacją i uzupełnianiem treści turystycznych w systemie bazodanowym MSIT oraz w regionalnym portalu turystycznym visitmalopolska.pl oraz zakupiono 1753 zdjęcia, przeprowadzono certyfikację punktów IT. W ramach zadania dokonano również opłaty z tytułu umieszczenia tablic informacyjnych MSIT w pasie dróg krajowych. Zadanie realizowane w trybie otwartego konkursu ofert, planowane do kontynuacji w następnych latach. Całkowita wartość projektu na lata 2021-2022: 3,2 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 3,2 mln zł; w tym nakłady poniesione w 2022 r.: 1,6 mln zł.

Wsparcie i promocja ruchu przewodnickiego w Małopolsce (działanie coroczne). Przedsięwzięcie ma na celu prezentację oferty turystycznej regionu w środowisku przewodnickim, rozwój kwalifikacji zawodowych w przewodnictwie turystycznym, promocję ruchu przewodnickiego w Małopolsce oraz integrację środowisk turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem przewodników turystycznych. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zorganizowano uroczystość Małopolskich Obchodów Międzynarodowego Dnia Przewodnika z udziałem ponad 100 przewodników i przedstawicieli środowisk turystycznych, przeprowadzono – w ramach akcji *Przewodnicy Dzieciom* - cykl wycieczek turystycznych po Małopolsce pod hasłem *Lotnicze ślady w Małopolsce* dla blisko 400 dzieci ze świetlic środowiskowych, ośrodków wychowawczych oraz dzieci z niepełnosprawnościami oraz odbyły się szkolenia tematyczne dla 200 przewodników turystycznych. Zadanie realizowane w trybie otwartego konkursu ofert. Całkowita wartość projektu: 98 tys. zł.

Łączy nas Małopolska Turystyka (działanie coroczne). Celem zadania jest tworzenie przedsięwzięć i aktywności turystycznych zmierzających do zintegrowania, komercjalizacji, promocji i sprzedaży marek turystycznych Małopolski, podniesienie kompetencji przedsiębiorców i osób pracujących w środowisku branży turystycznej z zakresu wykorzystania nowoczesnych narzędzi/technologii informatycznych w obszarach kluczowych do rozwoju biznesu turystycznego, oraz rozwój oferty wydarzeń i przedsięwzięć środowiska branży turystycznej odbywających się w Małopolsce i stwarzających możliwość wymiany wiedzy oraz nawiązywania nowych kontaktów biznesowych. Projekt zrealizowany – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: dofinansowano 3 zadania ukierunkowane na wsparcie małopolskiego środowiska branży turystycznej oraz wzmocnienie oferty turystycznej Małopolski, szczególnie w zakresie komercjalizacji produktów turystycznych oraz rozwoju kooperacji pomiędzy podmiotami działającymi w sektorze usług turystycznych (m.in.: zorganizowano konferencję dla touroperatorów turystyki przyjazdowej w zakresie enoturystyki, konferencję podsumowującą wydarzenia istotne dla rozwoju turystyki w kontekście 30-lecia działalności Krakowskiej Izby Turystyki, odbyło się forum przedstawicieli gmin i organizacji turystycznych w zakresie promocji dobrych praktyk w tworzeniu klastrów i konsorcjów turystycznych. Całkowita wartość projektu: 120 tys. zł.

(INNE) Projekt pn. Rethinking Business Tourism – 61 Kongres ICCA (International Congress & Convention Association) – działanie jednorazowe, projekt współrealizowany przez Małopolską Organizację Turystyczną. Projekt zakończony – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zorganizowano międzynarodowy kongres, będący jednym z najważniejszych wydarzeń w branży przemysłu spotkań na świecie, skupiający ekspertów i liderów przemysłu spotkań, przedstawicieli środowisk opiniotwórczych, mediów, specjalistów w zakresie organizowania międzynarodowych konferencji i kongresów, a także młodych liderów sektora spotkań. Kongres odbył się w Krakowie w dniach 6-9 listopada 2022 roku w Centrum Kongresowym ICE Kraków. Dzięki współorganizacji kongresu ICCA, polscy przedstawiciele przemysłu spotkań mieli okazję współtworzyć i wytyczać nową rolę wydarzeń

biznesowych, nowe funkcjonalności obiektów, innowacyjne technologie oraz nowe kompetencje pracowników, niezbędne do efektywnego wykonywania zawodu w tym sektorze. Na 61. Kongres ICCA do Krakowa przybyło ponad 600 uczestników z 80 krajów z całego świata. Swoje prezentacje przedstawiło ponad 100 prelegentów. Kongres zrealizowano we współpracy konsorcjum Międzynarodowych Targów Poznańskich Sp. z o.o., Gminy Miejskiej Kraków i Małopolskiej Organizacji Turystycznej.

Wartość całkowita projektu Małopolskiej Organizacji Turystycznej 280 tys. zł, w tym dofinansowanie ze środków Ministra Sportu i Turystyki: 200 tys. zł.

(INNE) Tarnów – Nowe Spojrzenie, Działanie Komercjalizacja potencjału turystycznego miasta i regionu, realizowany przez Gminę Miasta Tarnów ze środków Programu *Rozwój lokalny* dofinansowanego z Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Program ma na celu podnoszenie jakości życia mieszkańców małych i średnich miast w Polsce, działanie w zakresie turystyki obejmuje m.in. promocję i reklamę atrakcji turystycznych Tarnowa poprzez targi i imprezy turystyczne w kraju i za granicą m.in. organizację Jarmarku Galicyjskiego, Wielkich Tarnowskich Dionizji, wyjazdów studyjnych dla biur podróży i dziennikarzy, wydanie materiałów promocyjnych, promocję w mediach społecznościowych i magazynie pokładowym linii lotniczych. Projekt w trakcie realizacji – zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r. (w obszarze turystyki): promocja Tarnowa na targach turystycznych w Tel Aviv, organizacja Jarmarku Galicyjskiego, organizacja wyjazdu studyjnego dla touroperatorów.

Całkowita wartość projektu: 15,3 mln zł, dofinansowanie: 15,3 mln zł – w tym w 85% stanowią środki Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021 oraz 15% środki budżetu państwa. Wartość działania: *Komercjalizacja potencjału turystycznego miasta i regionu*: 300 tys. zł na lata 2022-2023; nakłady poniesione w 2022: 64, 2 tys. zł.

4. TRANSPORT

Opracowanie: Departament Infrastruktury Drogowej i Transportu, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Rok 2022 to kolejny okres realizacji szeregu zaplanowanych przedsięwzięć transportowych w województwie małopolskim. Jednak, z uwagi na zewnętrzne uwarunkowania, prowadzenie inwestycji było znacznie bardziej skomplikowane, m.in. za sprawą wzrastającej inflacji. Podwyżki dotknęły także sektor budownictwa, dynamiczny wzrost cen surowców i materiałów budowlanych następował z miesiąca na miesiąc. Rok 2022 to również rok skokowych podwyżek cen energii. Zawirowania pogłębiły się także poprzez agresję Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Powyższe czynniki w oczywisty sposób rzutowały na sytuację na rynku budowlanym. Pomimo narastających trudności, przedsięwzięcia wieloletnie weszły w kolejne fazy realizacji. W przypadku części z nich, prowadzone prace zostały zakończone. Podróżni zyskali oczekiwany komfort podróży na kolejnych wyremontowanych stacjach i przystankach.

PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. (PKP PLK S.A.) zakończyły pracę na linii kolejowej nr 96 na odcinku Tarnów – Muszyna. W Krakowie postępowały prace przy projekcie dot. modernizacji linii kolejowej E30 na odcinku Kraków Główny Towarowy – Rudzice wraz z dobudową torów linii aglomeracyjnej. Ruszyły prace przygotowawcze związane z budową nowej linii kolejowej Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark, Mszana Dolna oraz modernizacja istniejącej linii kolejowej nr 104 Chabówka – Nowy Sącz.

Wydatki na drogi wojewódzkie w roku 2022 wyniosły ponad 396 mln zł – większość tej kwoty (287,6 mln zł) została przeznaczona na inwestycje drogowe i mostowe. W 2022 r. zrealizowano m.in. budowę obwodnicy Tuchowa, obwodnicy Zatora i Podolsza, rozbudowę DW 969 Nowy Targ - Stary Sącz, rozbudowę DW 973 Żabno-Kozłów, modernizację odcinków DW 993 na odc. Gorlice – Lipinki oraz modernizację odcinków DW 969 na terenie Gminy Krościenko nad Dunajcem w m. Krośnica. Zarząd Dróg Wojewódzkich w 2022 r. realizował także zadanie *Małopolska Karta Aglomeracyjna – budowa systemu zarządzania transportem zbiorowym w Województwie Małopolskim cz. II*. Za kwotę ponad 6 mln zł (dofinansowanie UE ok. 4,2 mln zł) wykonano w 2022 roku m.in.: montaż urządzeń tworzących system zarządzania dostępnością parkingów Park&Ride w m. Krzeszowice, montaż 100 szt. Tablic Informacji Pasażerskiej na terenie objętym projektem, włączono do systemu MKA podmioty świadczące usługi przewozu osób.

Również dla Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad rok 2022 to okres wielu realizacji: trwały prace budowlane na odcinkach drogi S-7: granica województwa Świętokrzyskiego – Miechów, Miechów – Szczepanowice oraz Widoma – Kraków. Zakończono roboty na drodze S-7 węzeł Igołomska – węzeł Christo Botewa. Rozpoczęto roboty budowlane dla północnej obwodnicy Krakowa. Ponadto rozpoczęto pracę projektowe budowy obwodnic dla Limanowej, Nowego Targu, Makowa Podhalańskiego, Chrzanowa, Trzebini, Wadowic oraz Piwnicznej. Wszystkie wymienione powyżej przedsięwzięcia są rezultatem wieloletnich, nierzadko żmudnych i skomplikowanych prac studialnych, dzięki którym w końcowej fazie realizacyjnej, założone projekty mogą przybrać realny kształt.

W roku 2022 Województwo Małopolskie kontynuowano prace nad Regionalnym Planem Transportowym (RPT) – opracowanie tego dokumentu ma umożliwić wypełnienie przez Województwo Małopolskie warunkowości podstawowej Celu Polityki 3: Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności. RPT stanowić ma także jedno z narzędzi służących realizacji Strategii Rozwoju Województwa Małopolska 2030. Na potrzeby RPT uzyskano w szczególności dostęp do Zintegrowanego Modelu ruchu przygotowanego przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych. Ponadto w roku 2022 kontynuowane były prace związane z uczestnictwem Województwa Małopolskiego w naborze do Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+ do 2028. Dokumentem komplementarnym wobec RPT jest Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie małopolskim (Plan transportowy), Przygotowany

Plan transportowy realizuje cel strategiczny województwa: poprawę dostępności zewnętrznej i wewnętrznej w województwie małopolskim poprzez rozwój zrównoważonego systemu transportu zbiorowego. Zakłada priorytet usług kolejowych, wspieranych dowozowymi liniami autobusowymi do wybranych węzłów przesiadkowych. Bazuje na zadaniach wskazanych w dokumentach inwestycyjnych, wykorzystuje ich efekty, jednak sam nie wprowadza zmian w bazie i układzie przedsięwzięć infrastrukturalnych. Jest dokumentem z zakresu organizacji transportu zbiorowego w regionie. Ponieważ zarówno RPT jak i Plan Transportowy są dokumentami wzajemnie powiązаныmi, efektem prowadzonych w roku 2022 starań będzie także aktualizacja Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie małopolskim, celem zachowania korelacji z Regionalnym Programem Transportowym. Spójna i przemyślana strategia w zakresie planowania, stanowi gwarancję powodzenia w realizacji założonych projektów

4.1. Działania na rzecz rozwoju transportu zbiorowego

(MPI) Małopolska Karta Aglomeracyjna – budowa systemu zarządzania transportem zbiorowym w Województwie Małopolskim cz. II: projekt realizowany w latach 2017-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020 oraz środków budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: m.in. montaż urządzeń tworzących system zarządzania dostępnością parkingów Park&Ride w m. Krzeszowice, dostawa i montaż 100 szt. Tablic Informacji Pasażerskiej na terenie objętym projektem, rozbudowa aplikacji mobilnej iMKA oraz opracowanie aplikacji iMKA-S, włączenie do systemu MKA podmiotów świadczących usługi przewozu osób. Całkowita wartość projektu: 48,9 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 46,4 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 6 mln zł.

(MPI) Budowa i wyposażenie zaplecza technicznego do obsługi taboru kolejowego – projekt zakończony (w ramach realizacji projektu Szybka Kolej Aglomeracyjna – finansowane w ramach RPO WM 2014-2020), realizowany przez Koleje Małopolskie Sp. z o. o. W ramach inwestycji wybudowano zaplecze techniczne do obsługi taboru kolejowego. W 2022 roku poniesiono ostatnie wydatki za roboty budowlane oraz wydatki związane z wyposażeniem zaplecza. Zakładana całkowita Wartość projektu: 92,4 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.: 86,1 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 80,8 mln zł.

(INNE) Budowa linii kolejowej Kraków Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark/Mszana Dolna wraz z modernizacją odcinka linii kolejowej Nowy Sącz – Muszyna – granica Państwa i Chabówka – Nowy Sącz. projekt realizowany przez PKP PLK S.A; zadanie w trakcie realizacji; w latach 2017-2022 realizowany był Etap I – prace przygotowawcze (przeprowadzenie prac projektowych, przygotowanie dokumentacji i wykup gruntów na potrzeby inwestycji); zakładana całkowita wartość projektu: 383,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.: 124,6 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 6,5 mln zł.

(INNE) Prace na linii kolejowej E 30 na odcinku Kraków Główny Towarowy – Rudzice wraz z dobudową torów linii aglomeracyjnej – zakres zadania obejmował m. in. uruchomienie jazdy dwutorowej na odcinku od stacji Kraków Główny do stacji Kraków Płaszów:

- w stacji Kraków Płaszów dokonano odbiorów i uruchomiono eksploatacyjnie nieparzystą stronę stacji, uruchomiono peron nr 2;
- uzyskano przejezdności dla ruchu samochodowego pod mostem kolejowym w rejonie Kraków Złocień.;
- odbiór eksploatacyjny toru między stacjami Kraków Płaszów i Kraków Bieżanów;

- odbiór eksploatacyjny torów na stacji Kraków Bieżanów;
- udostępnienie do eksploatacji obu torów LK 91 na odcinku Kraków Płaszów – Podłęże.

Zakładana całkowita wartość projektu: 1,54 mld zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.: 1,425 mld zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 214,6 mln zł.

(INNE) Prace na linii kolejowej nr 93 na odcinku Trzebinia – Oświęcim – Czechowice-Dziedzice.

Na odc. Trzebinia – Oświęcim wykonano szereg prac budowlanych. Oddano do użytku perony a także wykonano nowe rozjazdy kolejowe, wiadukty oraz 17 km sieci trakcyjnej.

Na odc. Oświęcim - Czechowice Dziedzice wybudowano nowe wiadukty, kładkę dla pieszych oraz nowy przejazd kolejowy. Oddano do użytku perony jedno i dwukrawędziowe, a także wykonano 41 km nowej sieci trakcyjnej. Zakładana całkowita wartość projektu: 1,09 mld zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.: 903,9 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 256,8 mln zł.

(INNE) Prace na liniach kolejowych nr 62, 660 na odcinku Tunel – Bukowno – Sosnowiec Płd – projekt

realizowany przez PKP PLK S.A. Realizowano umowę na zaprojektowanie i wykonanie robót dla przebudowy 11 obiektów inżynierskich w ciągu linii kolejowej nr 62 na odcinku Tunel – Charsznica – Wolbrom. Zakończono przebudowę wiaduktów oraz przepustów. W ramach prac projektowych wykonano: koncepcję programowo-przestrzenną dla przebudowy stacji Charsznica; koncepcję programowo-przestrzenną st. Olkusz. W listopadzie rozpoczęto realizację umowy na zaprojektowanie i wykonanie robót na odcinku Jaroszewiec Olkuszki – Olkusz. Zakładana całkowita wartość projektu: 321,1 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.: 292,3 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 19,0 mln zł.

(INNE) Prace na linii kolejowej nr 94 na odcinku Kraków Płaszów – Skawina – Oświęcim – projekt

realizowany przez PKP PLK S.A. Zabudowa zbiorników retencyjnych w rejonie przystanku osobowego Kraków Opatkowice. Budowa podstacji Kraków Płaszów. Opracowanie dokumentacji i rozpoczęcie prac na odcinku Podbory Skawińskie – Oświęcim. Zakładana całkowita wartość projektu: 559,2 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.: 444,8 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 53,7 mln zł.

(INNE) Prace na liniach kolejowych nr 97, 98, 99 na odcinku Skawina – Sucha Beskidzka – Chabówka

– **Zakopane** – projekt realizowany przez PKP PLK S.A.. W ramach projektu w 2022 r. m.in. wykonano: 18 mostów, 50 przepustów, 3 wiadukty, 7 peronów (w tym 2 na nowych p.o Wola Radziszowska Lipki i Rzoźów Centrum), 20 przejazdów, 17 rozjazdów, wykonano roboty torowe na długości 15 km, oraz sieciowe na długości 27 km. Zakładana całkowita wartość projektu: 1 691,2 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.: 1 184,4 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 349,9 mln zł.

(INNE) Rewitalizacja linii kolejowej nr 117 odc. Kalwaria Zebrzydowska Lanckorona-Wadowice -

granica województwa - etap I - projekt realizowany przez PKP PLK S.A. Budowa mijanki w Barwałdzie Średnim. Przekwalifikowanie przejazdów kolejowo - drogowych z kat. D do kat. C. Budowa dróg równoległych. Zakładana całkowita wartość projektu: 164,4 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.: 163,9 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 20,3 mln zł.

(INNE) Prace na linii kolejowej nr 96 na odcinku Tarnów – Muszyna – projekt realizowany przez

PKP PLK S.A. - kompleksowa wymiana nawierzchni toru na odcinku Stróże-Grybów; przebudowa przejazdów kolejowo-drogowych; wymiana indywidualnych konstrukcji wsporczych sieci trakcyjnej wraz z podwieszeniami, przewieszenie sieci trakcyjnej. Zakładana całkowita wartość projektu: 195,1 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.: 195,1 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 14,3 mln zł.

(INNE) Zakup niskoemisyjnych autobusów CNG wraz z dostosowaniem zaplecza technicznego –

projekt zakończony 31.01.2022 r. realizowany przez MPK Tarnów S.A. W ramach inwestycji zintegrowano różne środki transportu i poprawiono jakość obsługi podróżnych. Zbudowano i zmodernizowano urządzenia telematyczne systemów zarządzania ruchem w celu usprawnienia poruszania się pojazdów komunikacji miejskiej. Zakładana całkowita Wartość projektu: 10,6 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.: 10,6 mln zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 0,00 zł

(INNE) Budowa przystanków kolejowych na terenie miasta Krakowa - projekt zakończony w 2022r. Projekt realizowany przez Zarząd Inwestycji Miejskich (ZIM). W ramach projektu przebudowano stację kolejową SKA Kraków Swoszowice wraz z budową parkingu typu Park&Ride. Zostały zawarte umowy na dystrybucję i sprzedaż energii elektrycznej. Przeprowadzono odbiory techniczne, a następnie końcowe. Zakładana całkowita Wartość projektu: 43,6 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 41,4 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 1,4 mln zł.

Kolejnym elementem w/w projektu jest budowa parkingu P+R i B+R wraz z kładką w rejonie przystanku kolejowym SKA Kraków Piastów. Przystanek kolejowy jest realizowany w ramach *Rządowego programu budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021-2025*. Zakładana całkowita Wartość projektu: 20,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.: 400 tys. zł nakłady poniesione w 2022 r.: 0,0 zł

(INNE) Studium wykonalności budowy szybkiego, bezkolizyjnego transportu szynowego w Krakowie - projekt realizowany przez ZIM. Projekt w trakcie realizacji. Wszczęto postępowanie o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia dla I etapu wariantu wynikowego Studium (od ronda Gen. Maczka do ul. Piastowskiej). W IV kwartale 2023 r. planowane jest ogłoszenie zamówienia publicznego na opracowanie dokumentacji projektowej dla I etapu budowy pierwszej linii premetra w Krakowie. Zakładana całkowita Wartość projektu: 10,5 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 10,2 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 700 tys. zł

(INNE) Budowa linii tramwajowej KST etap III (os. Krowodrza Górka – os. Górka Narodowa/Azory) wraz z budową dwupoziomowego skrzyżowania w ciągu ul. Opolskiej – projekt realizowany przez ZIM. Projekt jest w trakcie realizacji. Trwa kontynuacja robót budowlanych dla całego zakresu inwestycji. Częściowo zakończono roboty ziemne. Zakończenie robót i oddanie inwestycji do użytkowania planuje się na 2023 r. Zakładana całkowita wartość projektu: 568,7 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 401,9 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 263,5 mln zł

(INNE) Zakup niskopodłogowego taboru tramwajowego w celu usprawnienia i poprawy jakości miejskiej komunikacji zbiorowej w Krakowie – część III, IV i V - zadanie realizowane przez MPK S.A. W Krakowie. 29.04.2020r. MPK S.A. w Krakowie, podpisało z konsorcjum firm Stadler Polska Sp. z o.o. i Stadler Środa Sp. z o.o. umowę ramową na dostawy wagonów tramwajowych *Lajkonik II* oraz trzy umowy realizacyjne - na zakup w sumie 60 szt. wagonów. Planowane terminy dostaw lipiec 2022 - czerwiec 2023. Dotychczas odebrano 12 wagonów. Zakładana całkowita wartość projektu: 611,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 123,2 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 123,2 mln zł.

(INNE) Rozbudowa zeroemisyjnej floty autobusowej w celu obsługi systemu Komunikacji Miejskiej w Krakowie – NFOŚGiW - zadanie realizowane przez MPK S.A. w Krakowie. Została zawarta umowa o dofinansowanie projektu z NFOŚGiW wraz z aneksem z dn. 19.09.2022r., obejmująca dostawę 20 sztuk autobusów elektrycznych wraz z ładowarkami plug-in. W ramach projektu podpisano umowy z Solaris Bus & Coach Sp. z o.o. na dostawę 13 autobusów standardowych oraz 7 autobusów przegubowych. Planowane terminy dostaw lipiec 2023r. Zakładana całkowita Wartość projektu: 69,8 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 0,00 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 0,00 mln zł.

(INNE) Rozbudowa zeroemisyjnej floty autobusów elektrycznych w celu obsługi systemu Komunikacji Miejskiej w Krakowie - kontynuacja - ZIT3 - zadanie realizowane przez MPK S.A. W dniu 06.10.2022 r. z IZ RPO WM zawarta została umowa o dofinansowanie projektu, obejmująca dostawę 22 sztuk autobusów elektrycznych wraz z ładowarkami. Została zawarta umowa z Solaris Bus & Coach Sp. z o.o. na dostawę 18 sztuk przegubowych autobusów. Dodatkowo zawarto umowę z Irizar E-MOBILITY SL z siedzibą w Hiszpanii na dostawę 4 sztuk standardowych autobusów. Planowane terminy dostaw wrzesień - październik 2023r. Zakładana całkowita Wartość projektu: 90,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 0,00 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 0,00 zł.

4.3. Działania z zakresu rozwoju transportu transgranicznego

(MPI) Modernizacja odcinków DW 993 na odc. Gorlice - Lipinki – zadanie zakończone, finansowane ze środków UE w ramach Programu Interreg Polska-Słowacja PL-SK oraz środków budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: dokończono wykonanie nawierzchni odcinków o łącznej dł. ok. 1 km w m. Lipinki, wykonano docelową organizację ruchu, roboty wykończeniowe i porządkowe. Całkowita wartość projektu: 9 750 177 zł, poniesione nakłady ogółem: 9,4 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r: 380 tys. zł.

Modernizacja odcinków DW 969 na terenie Gminy Krościenko nad Dunajcem w m. Krośnica – zadanie zakończone, finansowane ze środków UE w ramach Programu Interreg Polska-Słowacja PL-SK oraz środków budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zmodernizowano odcinek DW nr 969 o długości 1,3 km w m. Krośnica. Prace polegały na modernizacji nawierzchni jezdni, poboczy gruntowych, chodników. Wykonano również oznakowanie poziome, przeprowadzono czyszczenie rowów i przepustów oraz montaż barier ochronnych. Całkowita wartość projektu: 7,1 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 7,1 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r: 3,2 mln zł.

4.4. Poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej w regionie

(MPI, KT) Budowa połączenia węzła autostrady A4 w Wierchosławicach ze SAG w Tarnowie - projekt realizowany w latach 2019-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Państwa i budżetu Województwa oraz środków JST. Zakres rzeczowy zrealizowany 2022r.: w zakresie obiektu mostowego został wykonany cały ustrój nośny obiektu – płyty pomostu pomiędzy przyczółkami i filarami, w zakresie robót drogowych wykonano warstwy nawierzchniowe do warstwy wiążącej na ul. Witosa, wybudowano nowe rondo, rozpoczęto budowę chodników, ścieżki rowerowej i ekranów akustycznych. Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 167 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 116,5 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 99,3 mln zł.

(MPI) Obwodnica Waksmund-Ostrowsko-Łopuszna - projekt realizowany w latach 2018-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz środków JST, w podziale na dwa etapy: etap I - 2,6 km został zakończony w 2020 r., w ramach etapu II – 4,6 km – w 2022 r. wykonano m.in.: roboty ziemne, konstrukcje nawierzchni drogi głównej i dróg serwisowych, budowę chodników. Na moście, na potoku Leśnica wykonano konstrukcję nośną, elementy odwodnienia płyty pomostowej i dylatacji oraz łożyska. Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 64,8 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 41,4 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r: 21,4 mln zł.

(MPI) Obwodnica Skawiny Etap II na odcinku od DK 44 do DW 953 - zadanie zakończone, projekt był finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz środków JST. W 2021 r. zostały zakończone prace budowlane. W 2022 r. wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 38,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 38,1 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r: 100 tys. zł.

(MPI) Obwodnica Zatora, Podolsza – zadanie zakończone, projekt był finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz środków JST. W 2022 r. wykonano m.in.: roboty ziemne na wschodniej połowie ronda, na włączeniu w istniejącą DW 781, ekrany akustyczne, roboty wykończeniowe oraz oznakowanie pionowe i poziome oraz urządzenia BRD. Całkowita wartość projektu: 32,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 32,2 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r: 2,6 mln zł.

(MPI) Obwodnica Tuchowa – zadanie zakończone, projekt był finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz środków JST. W 2022 r. wykonano m.in.: nawierzchnię, docelową organizację ruchu oraz elementy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Całkowita wartość projektu: 56,8 mln zł, poniesione nakłady ogółem 56,8 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r: 5,8 mln zł.

(MPI) Zachodnia obwodnica Zielonek – projekt realizowany w latach 2020-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Państwa i budżetu Województwa oraz środków JST. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: sporządzono projekt budowlany, pozyskano decyzję ZRID, wybudowano 1 km ciągu głównego obwodnicy w zakresie jednej jezdni. Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 59,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 17,8 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r: 17,5 mln zł.

(MPI) Obwodnica Wolbromia Etap III – projekt realizowany w latach 2022-2024, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020 oraz środków budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: rozpoczęto prace przygotowawcze w ramach inwestycji, rozpoczęto budowę przepustu drogowego. Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 18,4 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 3,7 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r: 3,7 mln zł.

(MPI 2030,S,KT) Budowa obwodnic Podłęża i Niepołomic w nowym przebiegu drogi wojewódzkiej nr 964 stanowiących połączenie Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej z siecią dróg międzynarodowych – Etap 2 Budowa obwodnicy Niepołomic – projekt realizowany w latach 2021-2025, finansowany ze środków dotacji celowej budżetu Państwa, środków budżetu Województwa i środków JST, w podziale na części:

I – dotyczy opracowania projektów budowlanych i wykonawczych wraz z uzyskaniem opinii, uzgodnień i decyzji, w tym decyzji administracyjnej umożliwiającej realizację inwestycji obejmującej **budowę nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 964 na odcinku od skrzyżowania ul. Kwiatkowskiego, ul. Diesla i ul. Trawniki do skrzyżowania ul. Kwiatkowskiego i ul. Grabskiej w miejscowościach Niepołomicie i Podłęże** – przeprowadzono postępowanie przetargowe i podpisano umowę na wykonanie dokumentacji.

II – dotyczy budowy obwodnicy Niepołomic w ciągu DW nr 964 jako drogi klasy G, jednojezdniowej o dwóch pasach ruchu, o dł. ok. 3,9 km, w śladzie istniejących dróg gminnych **na odcinku od skrzyżowania ul. Kwiatkowskiego i ul. Diesla do skrzyżowania z drogą krajową 75** wraz ze zmianą charakterystyki i parametrów technicznych drogi (tj. ul. Kwiatkowskiego, ul. Wimmera oraz fragmentu ul. Kolejowej) na odpowiadające wymaganiom drogi wojewódzkiej - przeprowadzono postępowanie przetargowe i podpisano umowę z wykonawcą robót, w trybie *zaprojektuj i wybuduj*. Z uwagi na przedłużający się przetarg brak było możliwości wydatkowania środków finansowych i zostały one przesunięte na rok 2023.

Całkowita wartość projektu: 54,5 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 100 tys. zł, nakłady poniesione w 2022 r: 0 zł.

(MPI 2030, S) Obwodnica Szczurowej (RFRD) – projekt realizowany w latach 2022-2024, finansowany ze środków budżetu Państwa oraz środków budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: wykonano roboty przygotowawcze, zabezpieczenie ciągłości ruchu drogowego i pieszego na czas robót, rozpoczęto budowę przepustów drogowych, roboty ziemne i wzmocnienie podłoża

gruntowego. Dla projektu pozyskano dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w kwocie 35,4 mln zł.

Całkowita wartość projektu: 59 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 2,5 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 2,5 mln zł.

(MPI 2030, S) Budowa obwodnicy i mostów w ciągach dróg wojewódzkich – Polski Ład – projekt realizowany w latach 2022-2025, finansowany ze środków budżetu Państwa, RFIL oraz środków budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: przygotowano i przeprowadzono postępowanie przetargowe. Umowa z wykonawcą robót została podpisana 24.10.2022 r. W grudniu 2022 r. przekazano place budów dla następujących inwestycji:

- przebudowy (budowy) mostów w ciągu DW 968 na rzece Kamienica w m. Szczawa,
- przebudowy (budowy) mostu w m. Kośne Hamry na potoku Cicha Woda w ciągu DW 961,
- przebudowy mostu w/c DW 966 na rzece Stradomka wraz z dojazdami i budową chodnika w m. Kobylec, Brzezowa,
- budowy obwodnicy Kozłowa i Hubenic.

Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji dotyczącej budowy obwodnicy Kozłowa i Hubenic. Całkowita wartość projektu: 265,6 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 1,8 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 1,8 mln zł.

(MPI) Rozbudowa DW 957 Krowiarki - Nowy Targ – projekt realizowany w latach 2017-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz JST. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: m.in. przebudowano trzy obiekty mostowe w m. Jabłonka, Ludźmierz i Czarny Dunajec, rozbudowano 2,3 km drogi w m. Piekielnik Jabłonka, Czarny Dunajec, wybudowano pasy do lewoskrętu na skrzyżowaniach z DP w m. Piekielnik i Czarny Dunajec. Całkowita wartość projektu: 36,4 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 35,5 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 18,6 mln zł.

(MPI) Rozbudowa DW 958 Chabówka-Zakopane – projekt realizowany w latach 2017-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz JST. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: m.in. w m. Bielanka i Pieniążkowice wykonano roboty ziemne, warstwę wiążącą i ścieralną, wybudowano 3 zatoki autobusowe, w m. Pieniążkowice przebudowano chodnik, sieci uzbrojenia terenu, wykonano 2 zatoki autobusowe. Wykonano warstwę ścieralną oraz dokończono budowę mostów w miejscowościach Pieniążkowice i Czarny Dunajec. Całkowita wartość projektu: 65 270 084 zł, poniesione nakłady ogółem: 56,4 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 7,3 mln zł.

(MPI) Rozbudowa DW 968 Lubień-Zabrzeż – Etap II – zadanie zakończone, finansowane ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz JST. W 2021 r. zostały zrealizowane i rozliczone prace budowlane, a w 2022 r. wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 21,4 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 21,4 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 61 tys. zł.

(MPI) Rozbudowa DW 969 Nowy Targ – Stary Sącz – zadanie zakończone, finansowane ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz JST. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: dokończono wykonanie odcinków nawierzchni w m. Zabrzeż, wykonano docelową organizację ruchu oraz elementy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji. Całkowita wartość projektu: 26,5 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 25,7 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 810 tys. zł.

(MPI) Rozbudowa DW 973 na odcinku Żabno-Kozłów – projekt realizowany w latach 2019-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz JST. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.:

- w m. Żelichów i m. Diament dokończono roboty związane z przebudową rowów, przepustów oraz odcinków kanalizacji deszczowej,
- w m. Otfinów realizowano roboty budowlane polegające m. in. na wykonaniu warstwy ścieralnej i wiążącej, przebudowie i budowie chodnika, budowie zatok autobusowych, wykonaniu zjazdów, oświetlenia.

W dniu 25.11.2022 r. zostało zawarte porozumienie w sprawie częściowego rozwiązania umowy nr 149/2018/ZDW z dnia 28.09.2018 r. zgodnie z którym ograniczono zakres rzeczowy inwestycji poprzez wyłączenie z jej przedmiotu prac dotyczących przebudowy odcinka DW 973 o długości ok. 4,5 km. Ograniczenie zakresu rzeczowego spowodowane było przedłużającą się procedurą scaleniową gruntów na odcinku DW 973 odc. 90 km 1+150 – odc. 100 km 2+800 prowadzoną przez Starostwo Powiatowe w Tarnowie, która uniemożliwiła uzyskanie decyzji ZRID, a tym samym realizację przedmiotowego odcinka do końca trwania programu RPO WM 2014-2020. Ponadto w ramach zadania dokonano częściowych płatności za wypłaty odszkodowań za nieruchomości.

Całkowita wartość projektu: 29,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 26,3 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 6 mln zł.

(MPI) Rozbudowa DW nr 964 na terenie Gminy Niepołomice – projekt realizowany w latach 2022-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz JST. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.:

- przeprowadzono prace przygotowawcze,
- rozpoczęto prace związane z budową kanalizacji opadowej, przebudową zjazdów, likwidacją ogrodzeń w pasie drogowym i przebudową przepustów pod drogą wojewódzką.

Ponadto wypłacono odszkodowania za część gruntów niezbędnych do realizacji inwestycji.

Całkowita wartość projektu: 62,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 3,9 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 3,9 mln zł.

(MPI,KT) Budowa połączenia DK 87 z DW 969 w Nowym Sączu wraz z budową mostu na Dunajcu – zadanie realizowane w latach 2022-2025, finansowane ze środków budżetu Państwa oraz budżetu Województwa. W okresie sprawozdawczym opracowano mapy sytuacyjno-wysokościowe, projekt wstępny oraz dokumentację geologiczną. Zadanie realizowane jest w ramach Rządowego Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Drogowej – Mosty dla Regionów. W dn. 22.03.2022 zawarto z Wojewodą Małopolskim umowę dotacji o dofinansowanie środkami pochodzącymi z budżetu państwa przedmiotowego zadania w zakresie opracowania projektu budowlanego, w tym niezbędnej dokumentacji technicznej oraz uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (ZRID).

Całkowita wartość projektu: 9,3 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 320 tys. zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 320 tys. zł.

(MPI) Budowa mostu w m. Dębno i Szlembark wraz z dojazdami w ciągu DW 969 - projekt realizowany w latach 2021-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa. W okresie sprawozdawczym osiągnięto następujące zaawansowanie rzeczowe:

- most w m. Dębno – wykonano podpory, konstrukcje mostu oraz sprzężenie konstrukcji nośnej. Wykonano części robót drogowych (podbudowy na dojazdach do mostu).
- most w m. Szlembark – wykonano część konstrukcji obiektu oraz nasypy na dojazdach do mostu.

Całkowita wartość projektu: 34,6 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 25 mln zł, poniesione nakłady w 2022 r.: 20,3 mln zł.

(MPI) Przygotowanie dokumentacji dla inwestycji drogowej – mostowych w ramach Pomocy Technicznej - projekt realizowany w latach 2020-2023, finansowany ze środków RPO WM 2014-2020, środków budżetu Województwa oraz JST. W ramach zadania pozyskiwana zostanie dokumentacja techniczna dla 17 inwestycji, przeznaczonych do realizacji w przyszłej perspektywie finansowej RPO na lata 2021-2027.

Całkowita wartość projektu: 25,4 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 3,2 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r: 2,3 mln zł.

Przebudowa skrzyżowania DW 791 z DP 1079K w m. Żurada – zadanie zakończone, realizowane w latach 2021-2022, finansowane ze środków budżetu Państwa i budżetu Województwa. W ramach zadania rozbudowano DW 791 wraz z rozbudową skrzyżowania z DP 1079K, w tym: wymieniono konstrukcję jezdni wraz z poszerzeniem; wybudowano chodnik i zatokę autobusową; przebudowano istniejące zjazdy, wybudowano kanalizację deszczową oraz zamontowano urządzenia BRD. Zadanie zostało dofinansowane ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych w wysokości 2,5 mln zł. Całkowita wartość zadania: 2,9 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 2,9 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r: 2,7 mln zł.

Modernizacje odcinków dróg wojewódzkich i obiektów mostowych - zadanie zakończone, finansowane ze środków budżetu Państwa – RFIL oraz RSO i środków budżetu Województwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: zmodernizowano m.in. następujące odcinki dróg: DW 791 Rodaki – Klucze (0,6 km), DW 773 Sułoszowa – Iwanowice (0,8 km), DW 968 Lubomierz – Szczawa (0,9 km), DW 960 Czarna Góra - Łysa Polana (0,9 km), DW 975 Bujne – Bartkowa (2 km), DW 979 Moszczenica – Zagórzany (0,6 km), DW 781 Zator – Andrychów (1,2 km), DW 780 Kaszów – Czutówek (0,9 km), DW 966 Trzciana - Lipnica Murowana (1,4 km), DW 961 Poronin - Bukowina Tatrzańska (0,8 km), DW 773 na terenie gminy Iwanowice (2,4 km). Wykonano również rewitalizację nawierzchni chodnika w ciągu DW 774 w m. Sułoszowa (0,2 km), modernizację korpusu drogowego DW 794 (45 m), zabezpieczenie skarpy korpusu drogowego DW 971 w m. Żegiestów (180 m).

Województwo Małopolskie otrzymało dofinansowanie ze środków rezerwy subwencji ogólnej budżetu państwa w kwocie 2,5 mln zł na realizowane zadania: Budowa mostu nad potokiem Głębieńec w m. Szczawa wraz z rozbudową odcinka drogi wojewódzkiej nr 968 (dojazdu do mostu), odc.060 km 19+868,84 - 19+998,70 oraz Modernizacja DW 949 w m. Polanka Wielka, etap II.

Nakłady poniesione w 2022 r: 32,7 mln zł.

Zadania realizowane przy współudziale samorządów lokalnych - zadanie zakończone, finansowane ze środków budżetu Województwa i środków JST. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: 787 mb chodników wraz z poszerzeniem jezdni, budową zatoki autobusowej, przebudową wlotu drogi oraz budową kanału technologicznego. Ponadto opracowano wielowariantową koncepcję przebudowy skrzyżowania DW 780 z DP w m. Chełmek.

Nakłady poniesione w 2022 r: 1,6 mln zł.

Poprawa bezpieczeństwa na drogach wojewódzkich - zadanie zakończone, finansowane ze środków budżetu Województwa i środków JST. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: wykonano poprawę bezpieczeństwa na 59 przejściach dla pieszych na terenie Województwa Małopolskiego.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 2,1 mln zł.

(MPI,KT) Budowa obwodnic Podłęża i Niepołomic w nowym przebiegu drogi wojewódzkiej 964 wraz z połączeniem Niepołomickiej Strefy Inwestycyjnej z siecią dróg międzynarodowych

Etap 1 - Budowa zachodniej obwodnicy Podłęża - projekt zakończony (realizowany w latach 2018-2022 przez Gminę Niepołomice, finansowane ze środków UE w ramach RPO WM, środków budżetu Państwa i budżetu Gminy). W ramach inwestycji wybudowana została obwodnica Podłęża i Niepołomic - etap I. W 2022 roku poniesiono ostatnie wydatki za roboty budowlane oraz wydatki związane z wykupem gruntów w ramach projektu. Całkowita wartość projektu: 63,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem: 63,2 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r: 10,3 mln zł.

(MPI) Budowa węzła drogi krajowej nr 7 z drogą wojewódzką nr 955 w miejscowości Jawornik – projekt realizowany przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad w latach 2019-2026, finansowany ze środków budżetu Państwa, budżetu Województwa i budżetu Gminy. Województwo Małopolskie zabezpieczyło w WPW w latach 2024-2025 kwotę w wysokości 20 mln zł, która przeznaczona zostanie na koszty wypłaty odszkodowań osobom uprawnionym za nieruchomości

potrzebne do realizacji inwestycji, koszty robót budowlanych oraz nadzoru inwestorskiego. W 2020 roku zostało zawarte porozumienie pomiędzy Gminą Myślenice, GDDKiA a Województwem Małopolskim w sprawie ustalenia zasad przygotowania, realizacji i finansowania inwestycji. W 2022 r. w ramach umowy na wykonanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem decyzji administracyjnych umożliwiających realizację inwestycji kontynuowane były prace projektowe w ramach Studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego wraz z elementami koncepcji programowej. Finalnie wyznaczony został dodatkowy – czwarty wariant węzła. Na bieżąco rozwiązania przedstawiano i konsultowano z Gminą Myślenice oraz ZDW w Krakowie. Przygotowano materiały niezbędne do złożenia wniosku o uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Całkowita wartość projektu: 73,2 mln zł, poniesione nakłady ogółem 1,5 mln zł, nakłady poniesione w 2022 r.: 237,6 tys. zł.

Wykonanie dokumentacji projektowo-budowlanej w ramach zadania pn.: *Zabezpieczenie osuwiska wraz z odbudową w m. Bielanka* – zadanie jednoroczne zrealizowane, finansowane ze środków budżetu Państwa i budżetu Województwa. Opracowano projekty budowlane i wykonawcze. Dla przedmiotowego zadania pozyskano dofinansowanie w kwocie 70 tys. zł w ramach podziału środków budżetu państwa na usuwanie skutków ruchów osuwiskowych ziemi i zawarto umowę dotacji z Wojewodą Małopolskim. Nakłady poniesione w 2022 r.: 87,6 tys. zł.

Wykonanie dokumentacji geologiczno-inżynierskiej w ramach zadania pn.: *Zabezpieczenie osuwiska nr 76733 wraz z odbudową DW 993, odc. 060 km 2+880-2+960 w m. Bednarka, gmina Lipinki, powiat gorlicki* – zadanie jednoroczne zrealizowane, finansowane ze środków budżetu Państwa i budżetu Województwa. Opracowano dokumentację geologiczno – inżynierską, uzyskano pozytywną opinię Państwowego Instytutu Geologicznego. Dla przedmiotowego zadania pozyskano dofinansowanie w kwocie 43,4 tys. zł w ramach podziału środków budżetu państwa na usuwanie skutków ruchów osuwiskowych ziemi i zawarto umowę dotacji z Wojewodą Małopolskim. Nakłady poniesione w 2022 r.: 54 tys. zł.

(INNE) Budowa S-7 gr. woj. świętokrzyskiego– Węzeł Igołomska – zadanie realizowane przez GDDKiA. Trwały prace budowlane na odcinkach: Widoma – Kraków, Miechów – Szczepanowice oraz gr. woj. Świętokrzyskiego – Miechów. Zakładana całkowita Wartość projektu: 4,3 mld zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 2,2 mld zł nakłady poniesione w 2022 r.: 645,9 mln zł.

(INNE) Budowa S-7 Lubień – Rabka - odc. I Lubień - Naprawa - zadanie realizowane przez Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad o. Kraków. W dniu 20.12.2019 r. uruchomiono przejezdność po lewej jezdni trasy S7 na długości 7,59 km i dalej tymczasowym zjazdem na drogę powiatową 1686K w m. Naprawa i do DK7. Odstąpiono od mowy z wykonawcą robót i ogłoszono postępowanie przetargowe w ramach, którego wybrano nowego wykonawcę na dokończenie robót budowlanych. Obie jezdnie oddano do ruchu w dniu 30.11.2021r. W dniu 28.09.2022 zakończono roboty budowlane odc. II Naprawa - Skomielna Biała - prowadzono roboty na obu nitkach tunelu. Oddano do ruchu 12.11.2022r odc. III Skomielna Biała - Rabka Zdrój - 28.09.2019r. oddano do ruchu odcinek drogi dwujezdniowej o długości 6,067 km. Zakładana całkowita Wartość projektu: 2 698,2 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 2 477,5 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 252,3 mln zł.

(INNE) Budowa północnej obwodnicy Krakowa – Na odc. I węzeł Modlniczka (Radzikowskiego) zadanie realizowane przez Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad o. Kraków. Węzeł Modlniczka: w dniu 10.07.2020 rozpoczęto prace budowlane. Obecnie, na odcinku od węzła Modlniczka do węzła Kraków Mistrzejowice trwają roboty ziemne, żelbetowe oraz zbrojarskie. Roboty budowlane obejmują również budowę nowych wiaduktów, mostów oraz tuneli. Zakładana całkowita wartość projektu: 2,4 mld zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 1,2 mld zł nakłady poniesione w 2022 r.: 602,6 mln zł.

(INNE) Wspieranie budowy obwodnic (w ciągu dróg krajowych) - zadania realizowane przez GDDKiA o. Kraków:

- **Obwodnica Zabierzowa** - uzyskano decyzję ZRID 1.08.2022. Obecnie zadanie jest przed podpisaniem umowy na realizację robót w sys. Tradycyjnym. Zakładana całkowita wartość projektu: 865,5 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 6,9 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 1,9 mln zł
- **Obwodnica Zatora** - uzyskano decyzję ZRID 29.06.2022. Zakładana całkowita wartość projektu: 118,3 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 3,9 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 2,4 mln zł.
- **Obwodnica Nowego Sącza (Chęlmca)** - Podpisano umowę na realizację robót budowlanych w dniu 21.12.2021r. Trwają prace przy nasypach drogowych oraz umacnianie rowów elementami betonowymi. Trwa końcowy etap obiektu mostowego, wykonano konstrukcję nośną, zaczęto zbroić kapę chodnikową. Zakładana całkowita wartość projektu: 76,6 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 40,6 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 27,6 mln zł.

(INNE) Budowa DK 75 klasa GP na odc. Brzesko – Nowy Sącz, odc. I – II etap łącznika „brzeskiego” - zadanie realizowane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad o. Kraków, zadanie wieloetapowe w fazie prac projektowych. W 2022 roku została wydana decyzja ZRID. Zakładana całkowita wartość projektu: 163,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 14,5 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 8,8 mln zł.

(INNE) GDDKiA prowadziła prace projektowe dotyczące:

- **Budowy drogi ekspresowej S-1 Mysłowice (węzeł „Kosztowy II”) – Bielsko-Biała (węzeł „Suchy Potok”)** - zadanie realizowane z podziałem na odcinki. Zakładana całkowita wartość projektu: 604,9 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 77,3 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 45,9 mln zł.
- **Rozbudowy autostrady A4 do węzła Kraków Zachód (Balice) do ul. Kąpielowej w Krakowie oraz drogi S52 od węzła Kraków Zachód do węzła Modlniczka o trzeci pas ruchu** - zakładana całkowita wartość projektu: 2 509,9 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 0,00 zł nakłady poniesione w 2022 r.: 0,00 mln zł.
- **Budowy obwodnicy Limanowej w ciągu drogi krajowej nr 28** - zakładana całkowita wartość projektu: 300,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 1,3 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 1,1 mln zł.
- **Budowy obwodnicy Nowego Targu w ciągu drogi krajowej nr 49** - zakładana całkowita wartość projektu: 440,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 0,8 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 0,6 mln zł.
- **Budowy obwodnicy Makowa Podhalańskiego w ciągu drogi krajowej nr 28** - zakładana całkowita wartość projektu: 247,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 0,8 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 0,7 mln zł.

- **Budowy obwodnicy Chrzanowa i Trzebini w ciągu drogi krajowej nr 79** - zakładana całkowita wartość projektu: 645,4 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 0,1 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 0,1 mln zł.

- **Budowy obwodnicy Wadowic w ciągu drogi krajowej nr 28** - zakładana całkowita wartość projektu: 73,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 0,00 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 0,00 zł.

- **Budowy obwodnicy Piwnicznej w ciągu drogi krajowej nr 87** - zadanie realizowane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad o. Kraków. Obecnie trwają prace projektowe. Zakładana całkowita wartość projektu: 470,0 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 0,9 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 0,6 mln zł.

(INNE) Budowa Trasy Łagiewnickiej wraz z linią tramwajową wraz z P&R - zadanie realizowane przez Gminę Miejską Kraków. W 2022 r. zakończono realizację inwestycji. Dnia 28.08.2022 r. Trasa łagiewnicka została dopuszczona do ruchu w całym zakresie. Zakładana całkowita wartość projektu: 841,7 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 841,7 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 72,5 mln zł

(INNE) Rozbudowa ul. Igołomskiej - dł. ok. 7 km – projekt zakończony 15.12.2022 r. Projekt realizowany przez Zarząd Dróg Miasta Krakowa (ZDMK). Obecnie trwają ostateczne rozliczenia finansowe. W 2022 roku wykonano roboty wykończeniowe. Wprowadzono docelową organizację ruchu. Zakładana całkowita wartość projektu: 343,5 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 341,5 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 35,4 mln zł

(INNE) Budowa Obwodnicy Tarnowa (nowy przebieg w ciągu DK nr 73) – zadanie realizowane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad o. Kraków. Obecnie trwa przetarg - zadanie przed podpisaniem umowy na dokumentację. Zadanie będzie realizowane w systemie P&B. Zakładana całkowita wartość projektu: 743,9 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 0,00 zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 0,00 zł

(INNE) Budowa Obwodnicy Tarnowa (nowy przebieg w ciągu DK nr 73) – zadanie realizowane przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad o. Kraków. Obecnie trwa przetarg - zadanie przed podpisaniem umowy na dokumentację. Zadanie będzie realizowane w systemie P&B. Zakładana całkowita wartość projektu: 743,9 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 0,00 zł; nakłady poniesione w 2022 r.: 0,00 zł

4.5. Działania na rzecz rozwoju transportu lotniczego w regionie

(INNE) Kraków Airport – największy regionalny port lotniczy w kraju - projekt realizowany przez MPL Balice. W minionym roku procedowany był wniosek dotyczący wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie użytku publicznego dla budowy nowej drogi startowej. We wrześniu 2022 r. RDOŚ Kielce wydał postanowienie o zakresie raportu środowiskowego. W chwili obecnej trwa gromadzenie materiałów niezbędnych do opracowania dokumentu. Budowa drugiego zbiornika przeciwpożarowego przewidziana jest razem z budową nowego terminala cargo. W ubiegłym roku w wyniku przeprowadzonego przetargu na wybór wykonawcy robót budowlanych wybrano wykonawcę przedmiotowej inwestycji. Zakładana całkowita wartość projektu: 545,8 mln zł; nakłady poniesione ogółem do końca 2022 r.; 5,3 mln zł nakłady poniesione w 2022 r.: 0,3 mln zł.

5. CYFROWA MAŁOPOLSKA

Opracowanie: Departament Generalny, Biuro Inwestycji Strategicznych

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Rozwój współczesnego świata oparty jest, w znacznej mierze, na nowoczesnych technologiach. Trudno dziś znaleźć projekty, które na etapie planowania, wdrażania lub eksploatacji nie wykorzystują narzędzi informatycznych. Myśląc zatem o cyfrowej Małopolsce należy wziąć pod uwagę zarówno projekty informatyczne, jak i te, które choć zawierają cyfrowy komponent, koncentrują się na przede wszystkim na innych aspektach rozwoju regionu i życia jego mieszkańców, np. edukacji, zdrowiu, kulturze, turystyce. O tej drugiej, bardzo licznej grupie projektów można dowiedzieć się więcej w poszczególnych rozdziałach niniejszego opracowania. Natomiast w rozdziale Cyfrowa Małopolska znajdują się informacje o wybranych projektach informatycznych, których zakres dotyczy rozwoju infrastruktury cyfrowej i usprawnia bieżące funkcjonowanie instytucji lub poprawia obsługę klientów.

Wśród zrealizowanych bądź będących w trakcie wdrażania projektów w Małopolsce, finansowanych ze środków publicznych, znajdują się przedsięwzięcia Województwa Małopolskiego oraz innych jednostek samorządu terytorialnego, a także uczelni i jednostek naukowych oraz instytucji kultury.

W ramach funduszy europejskich, małopolskie jednostki samorządu terytorialnego koncentrują się przede wszystkim na rozwijaniu e-usług publicznych oraz systemów informacji przestrzennej z myślą o mieszkańcach i przedsiębiorcach. Biblioteka Kraków digitalizuje i udostępnia swoje zasoby cyfrowe, a także rozwija cyfrowe usługi dla czytelników. Liczne instytucje kultury digitalizują i udostępniają swoje bogate kolekcje i zbiory, zwiększając tym samym dostęp do dziedzictwa kulturowego i rozwijając usługi z obszaru e-edukacji i e-kultury. Małopolskie jednostki edukacyjne digitalizują zasoby naukowe i udostępniają użytkownikom do wykorzystania.

Na obraz stanu cyfryzacji w 2022 roku w Małopolsce, wpływają przedsięwzięcia zakończone w danym roku, ale przede wszystkim wdrożenia z lat wcześniejszych, zabezpieczające funkcjonowanie instytucji oraz działanie oferowanych przez nie usług. Województwo Małopolskie realizowało w 2022 roku własne projekty na rzecz rozwoju cyfrowego, samodzielnie lub we współpracy z partnerami. Wśród nich znalazł się między innymi Regionalny System Biuletynów Informacji Publicznej, z którego korzysta ponad 3000 podmiotów i jednostek publicznych, a o popularności świadczy 29,26 mln odsłon w 2022 roku. Ważnym projektem, będącym w końcowej fazie realizacji jest Regionalny system cyfrowych rejestrów geodezyjnych, w ramach którego Województwo Małopolskie rozbudowuje Małopolską Infrastrukturę Informacji Przestrzennej. W 2022 roku, obok prac wdrożeniowych i testowych, między innymi zmigrowano dane przestrzenne, dostosowując ich wygląd do nowych narzędzi i funkcjonalności, wykonano aktualizację bazy danych topograficznych (BDOT10k) dla powiatów miechowskiego i proszowickiego oraz 31 sztuk arkuszy mapy topograficznej w skali 1:10000. W roku 2022 w regionalnym geoportalu Małopolska Infrastruktura Informacji Przestrzennej powstały nowe kompozycje mapowe, m.in. Rewitalizacja, Obszary wypasowe oraz mapy związane z wydarzeniami odbywającymi się w Małopolsce, m. in. Juromania, Małopolska Noc Naukowców, Małopolski Festiwal Smaków. Rozwinięto funkcjonalności aplikacji Ekointerwencja, służącej zgłaszaniu naruszeń przepisów w zakresie ochrony środowiska. Natomiast w obszarze e-zdrowia Województwo Małopolskie realizowało w 2022 roku Małopolski System Informacji Medycznej. Projekt obejmuje budowę regionalnej platformy systemu informacji medycznej służącej zapewnieniu elektronicznej wymiany danych medycznych oraz zwiększeniu w skali regionu dostępności i jakości e-usług świadczonych dla pacjentów. Województwo Małopolskie prowadziło 40 stron internetowych oraz 3 aplikacje mobilne, które zawierają treści poświęcone wszelkim aspektom działalności samorządu, dbając równocześnie o ich dostępność cyfrową.

W ramach kierunku Cyfrowa Małopolska poza zadaniami w zakresie wdrożenia technologii informatycznych w administracji publicznej prowadzono także szereg działań dedykowanych upowszechnianiu wykorzystania narzędzi cyfrowych, podnoszeniu kompetencji cyfrowych, umocnieniu partnerstwa w regionie. Województwo Małopolskie przeszkoliło w obszarze dostępności,

obsługi BIP i bezpieczeństwa cyfrowego ponad 2 tysiące osób, reprezentujących małopolskie jednostki publiczne.

Bez względu na bieżącą aktywność w obszarze cyfryzacji, niezbędne jest planowanie działań w przyszłości, obejmujące pozyskanie nowych środków, w ramach budżetu województwa lub ze środków europejskich, wdrożenia kolejnych projektów z zakresu cyberbezpieczeństwa, modernizacji i rozwoju infrastruktury, systemów informatycznych, podniesienia standardów pracy, rozwoju narzędzi do pracy zdalnej, podwyższania kompetencji cyfrowych.

5.2. Cyfrowe rozwiązania w administracji publicznej

Regionalny System Biuletynów Informacji Publicznej (RSBIP) – system prowadzony od wielu lat przez Województwo Małopolskie. Obecna wersja została wdrożona w 2014 roku w ramach projektu Rozwój dostępu do usług elektronicznych w Małopolsce w ramach Działania 1.2 Rozwój Społeczeństwa Informacyjnego Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013. Jest to największe tego typu rozwiązanie w Polsce, z którego obecnie korzysta ponad 3000 podmiotów i jednostek publicznych, zobowiązanych do prowadzenia strony BIP. System cieszy się dużą popularnością z uwagi na prostotę użytkowania, niezawodność oraz możliwość skorzystania ze wsparcia technicznego oraz szkoleń zapewnianych przez Województwo Małopolskie. Co roku przyłącza się ok. 100 jednostek administracji publicznej z Małopolski. Wysoka liczba odsłon serwisu, ponad 29,26 mln w 2022 roku, świadczy o dużym i stale rosnącym zainteresowaniu dostępem do informacji publicznej oraz do informacji na temat funkcjonowania urzędów, szkół, ośrodków pomocy społecznej i innych. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: realizacja usługi udostępnienia i utrzymania stron podmiotowych BIP dla jednostek w Małopolsce, wsparcie techniczne i prowadzenie cyklu szkoleń dla redaktorów, w których uczestniczyło niemal 700 pracowników jednostek publicznych.

Nakłady poniesione w 2022 roku: 1,6 mln zł.

Zintegrowany System Informatyczny – bezpieczeństwo i chmura prywatna – projekt wdrożony w 2020 roku. Zapewnia funkcjonowanie chmury prywatnej, będącej podstawą do udostępniania usług teleinformatycznych, realizowanych przez Urząd w ramach obsługi wewnętrznych potrzeb informatycznych oraz projektów strategicznych. Jedną z podstawowych wdrożonych usług jest system elektronicznego zarządzania dokumentacją. Pilotażowo wdrożono EZD PUW w wybranych jednostkach, tj.: Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości, Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Udostępniono usługi w zakresie bezpieczeństwa i pilotażowo systemem bezpieczeństwa objęto: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości, Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie. Projekt współfinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: zapewnienie wsparcia technicznego i merytorycznego dla jednostek, w których wdrożony jest EZD PUW, zapewnienie konsultacji i szkoleń przez Centrum Kompetencyjne EZD PUW, utworzone w ramach projektu.

Centrum Kompetencyjne EZD PUW prowadzi działania popularyzujące system i pozyskuje nowe jednostki zainteresowane wykorzystaniem tego narzędzia. Dzięki temu w 2022 roku został EZD PUW wdrożony w Krakowskim Biurze Geodezji i Terenów Rolnych (KBGiTR) oraz Zespole Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego (ZPKWM)

Strony internetowe i aplikacje mobilne – Województwo Małopolskie udostępnia 40 stron internetowych oraz 3 aplikacje mobilne, które zawierają treści poświęcone wszelkim aspektom działalności samorządu. Strony tworzone są przez poszczególne departamenty UMWM, które następnie zarządzają swoimi stronami, sprawują nadzór merytoryczny, dbają o bieżące funkcjonowanie, ponoszą konieczne wydatki na ich utrzymanie. Wśród czterdziestu udostępnionych stron internetowych znajdują się m.in.:

- oficjalny portal Województwa Małopolskiego prowadzony przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego <https://www.malopolska.pl>;
- Regionalny System Biuletynów Informacji Publicznej w Małopolsce <https://www.bip.malopolska.pl>
- Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Marszałkowskiego <https://www.bip.malopolska.pl/umwm>
- strony poświęcone funduszom europejskim w Małopolsce <http://www.fundusze.malopolska.pl>, <http://www.fundusze20072013.malopolska.pl>
- Małopolski System Informacji Turystycznej <https://visitmalopolska.pl>
- Małopolska Chmura Edukacyjna <https://www.e-chmura.malopolska.pl>
- Pozarządowa Małopolska <https://www.pozarządowa.malopolska.pl>
- i wiele, wiele innych.

Aplikacje mobilne Województwa Małopolskiego to:

- Aplikacja MIIP Mobile <https://miip.geomalopolska.pl/mapa/mobile.html>
- Aplikacja VisitMalopolska https://visitmalopolska.pl/pl_PL/aplikacja-mobilna
- Aplikacja Ekointerwencja <https://miip.geomalopolska.pl/mapa/ekointerwencja.html>

Osobnym tematem jest dostępność cyfrowa stron, której zapewnienie zaczyna się od etapu projektowania stron. Stały monitoring wypełnienia zaleceń WCAG oraz współpraca wewnętrzna sprawiają, że zasoby stron są możliwie jak najlepiej dostosowane do wymagań wynikających z ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Dodatkowo wdrażane są ułatwienia dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. usługa tłumacza języka migowego on-line.

W ramach działań na rzecz zapewnienia dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego realizuje działania służące poprawie dostępności cyfrowej stron internetowych, które polegają m.in. na:

- szkoleniu pracowników Urzędu, wsjo oraz jednostek współpracujących w ramach RSBIP, w szczególności osób administrujących i edytujących strony internetowe – w 2022 roku przeszkolono ponad 2100 osób,
- prowadzeniu warsztatów z zespołami merytorycznymi,
- tworzeniu dostępnych dokumentów i procedur urzędowych,
- przeglądzie deklaracji dostępności,
- prowadzeniu audytów wewnętrznych i zewnętrznych nadzorowanych stron,
- monitorowaniu stosowania wytycznych z zakresu dostępności cyfrowej,
- prowadzeniu strony internetowej wspierającej działania na rzecz zapewnienia dostępności: www.dostepna.malopolska.pl

Małopolska Infrastruktura Informacji Przestrzennej (MIIP) <https://miip.geomalopolska.pl> regionalny geoportal prezentuje kompozycje mapowe z obszaru województwa, oparte w szczególności o dane zarządzane przez administrację publiczną.

W roku 2022 powstały nowe kompozycje mapowe, m.in. Rewitalizacja, Obszary wypasowe oraz mapy związane z wydarzeniami odbywającymi się w Małopolsce, m. in. Juromania, Małopolska Noc Naukowców, Małopolski Festiwal Smaków.

Kompozycja Rewitalizacja dotyczy gmin, które znajdują się w Wykazie programów rewitalizacji gmin z obszaru WM prowadzonym przez IZ RPO (124 gminy posiadające gminne programy rewitalizacji oraz 4 gminy posiadające lokalne programy rewitalizacji). Mapa prezentuje obszary i podobszary rewitalizacji wraz z danymi charakterystycznymi oraz informacje dotyczące samych programów rewitalizacji.

Kompozycja mapowa Obszary wypasowe to zasięg terytorialny wypasu kulturowego owiec w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, z zakresu ochrony bioróżnorodności pn. *Małopolski wypas kulturowy – ekstensywne metody gospodarowania jako ekologiczny sposób zachowania bioróżnorodności i krajobrazu*. Mapa prezentuje również lokalizacje bacówek.

Współpraca z Gminami zaowocowała opublikowaniem danych dotyczących gminnej infrastruktury rowerowej. Dane z 26 Gmin zostały dodane do kompozycji mapowej Małopolska na rowery. Mapa została również wzbogacona o miejsca przyjazne rowerzystom, rekomendowane szlaki i wycieczki, propozycje blogerów, wycieczki z dzieckiem, ekowycieczki i inne. W kolejnych latach mapa będzie rozbudowywana o nowe funkcjonalności oraz nowe dane.

W 2022 r. zaktualizowane zostały również: stacje narciarskie wraz z wyciągami, trasy narciarstwa biegowego, drogi rolnicze, boiska sportowe oraz miasteczka ruchu drogowego, sołectwa nagrodzone w konkursie Małopolska Wieś 2022, produkty tradycyjne, gospodarka odpadami, obiekty dofinansowane w konkursach Małopolska Pamięta oraz Kapliczki Małopolski, Program ochrony powietrza, Ochrona przyrody, obszary górnicze i złoża.

Geoportal MIIP od lat niezmiennie cieszy się dużą popularnością. Szczególne zainteresowanie użytkowników skupia się na mapach: Małopolska na rowery, Małopolska zimą, Ochrona dziedzictwa kulturowego, Hydrogeoróżnorodności Województwa Małopolskiego.

Ekointerwencja jest aplikacją umożliwiającą zgłaszanie nieprawidłowości z zakresu ochrony środowiska odpowiednim organom (wójtom/burmistrzom/prezydentom gmin i miast oraz Strażom Miejskim/Gminnym). Celem aplikacji jest szybka reakcja instytucji kontrolnych i skuteczne eliminowanie zagrożeń np. spalania odpadów, wypuszczania nieczystości ciekłych, dzikich wysypisk. Obsługa aplikacji jest łatwa i intuicyjna. Dodawane zgłoszenia są anonimowe, a ich wysyłanie odbywa się w dwóch prostych krokach. Wystarczy wybrać odpowiednią kategorię zgłoszenia i dodać krótki opis zdarzenia. System daje także możliwość zamieszczenia zdjęcia lub krótkiego filmu wideo. Użytkownicy korzystający z tego rozwiązania mają stały dostęp do narzędzia umożliwiającego zgłaszanie nieprawidłowości. Aplikacja jest dostępna całą dobę, a dzięki automatycznemu przekazywaniu zgłoszeń do organów kontrolnych, podjęcie działań naprawczych jest możliwe niemal bezpośrednio po zgłoszeniu. Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego monitoruje proces prowadzenia kontroli i mobilizuje jednostki samorządu terytorialnego do skutecznego działania. Obsługa aplikacji jest obowiązkowa dla samorządów i wynika z zapisów Programu Ochrony Środowiska dla województwa małopolskiego. W przypadku przedsiębiorstw, aplikacja przekierowuje bezpośrednio do specjalnego formularza na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, skąd zgłoszenia w konsekwencji trafiają do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska będącego instytucją odpowiedzialną za kontrole podmiotów gospodarczych. Aplikacja charakteryzuje się łatwą obsługą i intuicyjnym interfejsem. Daje możliwość dokonania zgłoszenia w każdym rejonie województwa małopolskiego. Mimo, że obowiązek prowadzenia kontroli z zakresu ochrony środowiska wynika z ustawy, to dotychczas poziom realizacji tego działania był wysoce niezadawalający. Wprowadzenie swoistego monitoringu, w postaci aplikacji znacząco skróciło czas podjęcia interwencji.

Aplikacja cieszy się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców województwa małopolskiego. Od początku istnienia pobrana była ponad 20 tys. razy, a obecnie posiada ok. 6,5 tys. aktywnych użytkowników. Za jej pomocą przekazano ok. 24 tys. zgłoszeń. Ponad 17 tys. dotyczyło przypadków zanieczyszczenia powietrza, prawie 4 tys. razy zgłaszane były miejsca nieprawidłowego składowania lub porzucenia odpadów, niemal 1 tys. zgłoszono incydenty wypuszczania nieczystości ciekłych w sposób niedozwolony. Ponad 1 tys. zgłoszeń zostało zaklasyfikowanych przez użytkowników jako inne. Efektem tego było wykrycie przeszło ponad 2,7 tys. nieprawidłowości. Aplikacja Ekointerwencja jest ciągle rozwijana i poddawana modernizacjom. W 2022 roku poza dodaniem kolejnej kategorii („ścieki”), wprowadzono nowe funkcjonalności np. statystyki kontroli (% przeprowadzonych kontroli,

% wykrytych naruszeń, status kontroli). Dodatkowo stworzono możliwość przeglądania danych archiwalnych z ostatnich 12 miesięcy.

Przeprowadzona w 2022 r. modernizacja aplikacji to koszt w wysokości 87 tys. zł

Aplikacja powstała w ramach projektu zintegrowanego LIFE Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze.
<https://ekomalopolska.pl/app/ekointerwencja/index.html>

(MPI) Zintegrowany System Informatyczny - narzędzia IT wspomagające zarządzanie Województwem Małopolskim - projekt realizowany w latach 2016 – 2023 obejmuje realizację następujących systemów informatycznych implementowanych w Urzędzie Marszałkowskim: zintegrowany system ds. planowania i obsługi finansowo – księgowej, system Hurtownia Danych, Business Intelligence oraz Otwarte Dane. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: w grudniu 2022 r. odebrany został system Hurtownia Danych, Business Intelligence i Otwarte Dane. System wdrożono w obszarach Środowisko - Projekt Life, Korzystanie ze środowiska (opłaty), Organizacja urzędu, Dotacje NGO, Transport, Turystyka. System obecnie jest utrzymywany i rozwijany o nowe obszary. Trwają końcowe prace wdrożeniowe, spotkania ewaluacyjne i parametryzacyjne w zakresie systemu finansowo-księgowego. Całkowita wartość: 19,4 mln zł; kwota ogółem poniesionych wydatków: 9,9 mln zł, w tym wydatki w 2022 r.: 4,1 mln zł. Projekt jest finansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego WM 2014-2020 oraz z budżetu Województwa Małopolskiego.

(MPI) Regionalny system cyfrowych rejestrów geodezyjnych – projekt realizowany w latach 2017- 2023, którego przedmiotem jest rozbudowa Małopolskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej, największego regionalnego geoportalu w Polsce, cyfryzacja zasobów Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej oraz budowa aplikacji do sporządzania analiz zmian w strukturze agrarnej, bonitacji gleb i koordynacji prac urzędzeniowo - rolnych. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: Projekt w końcowej fazie realizacji - trwają prace wdrożeniowe, testy systemu oraz odbiory aplikacji mapowych. W ramach procesu budowy systemu zmigrowano dane przestrzenne będące w zasobie Małopolskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej i dostosowano ich wygląd do nowych narzędzi i dostarczanych wraz z nimi funkcjonalności. Dla zespołów zajmujących się obsługą systemów informacji przestrzennej oraz przetwarzaniem dużych formatów danych graficznych zakupiono 15 stacji roboczych o dużej mocy obliczeniowej, pozwalających na sprawną obsługę publikowanych materiałów. Zakupiono i zintegrowano z nowobudowanym systemem infrastruktury przestrzennej nowe oprogramowanie informatyczne usprawniające edycję i publikowanie zmian nanoszonych w bazie danych obiektów topograficznych w skali 1:10000 (BDOT10k). Ponadto w roku 2022 wykonano aktualizację bazy danych topograficznych (BDOT10k) dla powiatów miechowskiego i proszowickiego oraz 31 sztuk arkuszy mapy topograficznej w skali 1:10000. Całkowita wartość: 16 mln zł; kwota ogółem poniesionych wydatków: 13,8 mln zł, w tym wydatki w 2022 r.: 2,6 mln zł. Projekt jest finansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego WM 2014-2020 oraz z budżetu Województwa Małopolskiego.

Małopolska Rada ds. Społeczeństwa Informacyjnego – została powołana w 2004 r. na mocy Uchwały Zarządu Województwa Małopolskiego i pełni funkcję ciała opiniodawczo-doradczego Zarządu Województwa Małopolskiego w zakresie pobudzania i monitorowania rozwoju społeczeństwa informacyjnego, integrowania projektów na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego, kształtowania współpracy między jednostkami administracji publicznej w regionie w zakresie cyfrowych rozwiązań administracyjnych oraz monitorowania działań z zakresu informacji publicznej w województwie małopolskim. Spotkania członków Małopolskiej Rady ds. Społeczeństwa Informacyjnego to forum wymiany informacji na temat trendów i inicjatyw w zakresie m.in. włączenia cyfrowego, rozwoju infrastruktury, praktycznego wykorzystania otwartych danych, cyberbezpieczeństwa. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: dwa posiedzenia rady, podczas których podsumowano działania Województwa Małopolskiego w walce z koronawirusem, omówienie bezpieczeństwa cyfrowego małopolskich instytucji oraz rekomendacji w zakresie

cyberbezpieczeństwa, omówienie możliwości dla cyfryzacji płynących z Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.

Działalność edukacyjno-informacyjna – Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego prowadzi działalność edukacyjno-informacyjną w obszarze kompetencji cyfrowych. Organizowane są szkolenia tematyczne (w tym z obsługi Biuletynu Informacji Publicznej oraz z dostępności cyfrowej stron internetowych), kampanie na rzecz upowszechnienia korzystania z technologii ICT i dostępności, np. Tydzień z Internetem, Światowy Dzień Wiedzy o Dostępności (GAAD), wspierane inicjatywy zewnętrzne, np. Małopolski Festiwal Programowania. Działania w tym zakresie, w zależności od tematu, kierowane są do mieszkańców Małopolski, wykorzystujących technologie informatyczne w życiu prywatnym jak i zawodowym.

5.3. Rozwój systemu e-zdrowie

(MPI) Małopolski System Informacji Medycznej (MSIM) - projekt realizowany w latach 2016-2023, stanowiący strategiczną inicjatywę województwa w obszarze e-zdrowia, obejmuje budowę regionalnej platformy systemu informacji medycznej służącej zapewnieniu elektronicznej wymiany danych medycznych oraz zwiększeniu w skali regionu dostępności i jakości e-usług świadczonych dla pacjentów, w sposób zintegrowany z centralną, krajową platformą zdrowia (platforma P1). Projekt realizowany jest w formule partnerstwa z 38 podmiotami leczniczymi oraz Spółką Małopolskie Parki Przemysłowe Sp. z o.o. (Partnerem Technologicznym). Część realizowana przez podmioty lecznicze polega na wyposażeniu w sprzęt i oprogramowanie niezbędne do wytwarzania i wymiany elektronicznej dokumentacji medycznej oraz integracji z platformą regionalną. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: na koniec 2022 roku, uśredniony stopień zrealizowania zakresów rzeczowych przez partnerów medycznych wyniósł 65%. Z kolei w odniesieniu do zakresu realizowanego przez Województwo Małopolskie, w grudniu 2022 r. dokonano wyboru wykonawcy Regionalnej Platformy Wymiany Elektronicznej Dokumentacji Medycznej w Województwie Małopolskim.

Całkowita wartość: 215 mln zł; kwota ogółem poniesionych wydatków: 121,2 mln zł, w tym wydatki w 2022 r.: 38,1 mln zł. Projekt jest finansowany z RPO WM 2014-2020, Budżetu Państwa, budżetu Województwa Małopolskiego oraz z środków Partnerów projektu.

5.4. E-usługi w obszarze nauki, edukacji, kultury i turystyki

Informacje na temat przedsięwzięć dotyczących zagadnień e-usług **w obszarze kultury** zostały wskazane w Obszarze I Małopolskie Kierunek polityki 5. Kultura i dziedzictwo; Kierunek działań 5.5. *Wzmocnienie obecności kultury w sieci*. Ogółem w 2022 roku w obszarze kultury realizowane było 1 przedsięwzięcie wpisujące się w Kierunek działań 5.4. Całkowita wartość projektu: 462 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 242,2 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 134,8 tys. zł.

6. GOSPODARKA O OBIEGU ZAMKNIĘTYM

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Gospodarka o obiegu zamkniętym (GOZ) to nowy model gospodarczy. Jego koncepcja zakłada zmianę z linearnego modelu gospodarki („weź-zrób-zużyj-wyrzuć”) w kierunku modelu cyrkularnego, w którym trafiające do obiegu zasoby i materiały pozostają w nim najdłużej jak to możliwe, przy czym wykorzystywane są one w sposób rozsądny i oszczędny. W modelu tym dąży się do zapobiegania powstawaniu odpadów, jednak jeżeli nie da się tego uniknąć, powinny być one traktowane przede wszystkim jako cenny surowiec, który można wykorzystać ponownie. Model ten stanowi próbę odejścia od zglobalizowanej, masowej konsumpcji nastawionej jedynie na zysk, w kierunku takich wartości jak: lokalność, szacunek dla środowiska przyrodniczego i społeczności żyjącej na danym obszarze, niemarnowanie zasobów, w tym także wody, energii i żywności, racjonalne wykorzystanie dostępnej przestrzeni, współdzielenie i współużytkowanie dóbr i usług.

Podjęcie przez Małopolskę działań zmierzających w kierunku wdrożenia zasad GOZ okazuje się trafną odpowiedzią na ostatnie wydarzenia, które miały miejsce w regionie oraz jego otoczeniu. Niewątpliwie, wpłynęły one na przyspieszenie procesów i zmian w sferze nie tylko gospodarczej, ale także społecznej i środowiskowej. Zaznaczyć należy, że coraz mocniej podnoszone są kwestie dotyczące ochrony klimatu. Wybuch wojny w Ukrainie w 2022 r. oraz skutki pandemii COVID-19 pokazały dotkliwe konsekwencje przerwanych łańcuchów dostaw, tj. niedobór kluczowych surowców i materiałów, zwiększenie poziomu ich cen, a także dynamiczny wzrost kosztów wytwarzania energii. Gospodarka cyrkularna to mniejsza zależność od dostaw surowców z zewnątrz, gdyż większość z nich trafia z powrotem do obiegu. Doświadczenia te potwierdzają słuszność zwrócenia się Małopolski w kierunku GOZ. Wydarzenia ostatnich lat przyczyniły się również do zintensyfikowania działań na rzecz cyfryzacji, która mocno wspiera działania na rzecz gospodarki cyrkularnej. Wdrożenie GOZ to nie tylko korzyści związane z ochroną środowiska naturalnego, ale także lepsza jakość życia Małopolan, poprawa odporności ekonomicznej i wzrost konkurencyjności gospodarczej regionu.

Jednym z najistotniejszych działań przygotowujących Małopolskę do reorientacji modelu gospodarczego będzie przyjęcie i wdrożenie *Programu w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym dla Małopolski*, nad którym obecnie trwają prace prowadzone przez Departament Rozwoju Regionu. Będzie to pierwszy w skali województwa dokument wspierający wdrażanie GOZ, który ujmuje tą kwestię w sposób kompleksowy, zintegrowany oraz dostosowany do specyfiki regionu. Program ten jest realizowany w partnerstwie z przedstawicielami świata nauki i biznesu, strony społecznej reprezentowanej przez organizacje pozarządowe oraz lokalne jednostki administracji publicznej. Program GOZ będzie stanowił kompendium wiedzy, inspirację oraz drogowskaz orientujący rozwój regionu w kierunku większej cyrkularności. Planowany termin przyjęcia Programu GOZ przez Zarząd Województwa Małopolskiego to III kwartał 2023 r.

Gospodarka o obiegu zamkniętym zakłada model gospodarczy opierający się na efektywnym wykorzystaniu zasobów, materiałów i produktów oraz minimalizowaniu ilości wytwarzanych odpadów poprzez zapobieganie ich powstawaniu, a w przypadku wytworzenia odpadów ich przygotowywanie do ponownego użycia, recykling, inne sposoby odzysku oraz unieszkodliwienie. Selektywna zbiórka odpadów spełnia istotną rolę w ramach GOZ, ponieważ prawidłowo zebrany surowiec z rynku, daje szanse na jego powtórne zagospodarowanie.

Województwo Małopolskie obecnie realizuje powyższe priorytety m.in. poprzez *Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2016-2022*, który został przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/509/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 marca 2017 roku. Przedmiotowy Plan określa cele i kierunki działań zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Celem nadrzędnym jest rozwijanie na terenie województwa małopolskiego systemu gospodarki odpadami opartego na

zapobieganiu powstawania odpadów, przygotowywaniu ich do ponownego użytku, recyklingu oraz innych metodach odzysku i unieszkodliwiania.

Ponadto w 2021 r. przystąpiono do *aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023-2028 z perspektywą do 2034 roku*. Dokument będzie określał cele i kierunki działań dążące do eliminacji problemów związanych z gospodarką odpadami na terenie województwa małopolskiego. Celem nadrzędnym oprócz zapobiegania powstawania odpadów będzie również wzrost poziomów odzysku i recyklingu surowców wtórnych oraz zmniejszenie odpadów kierowanych do składowania. W ramach Planu zostaną wyznaczone kierunki działań w kluczowych, zidentyfikowanych obszarach służące m.in.: transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), w tym szczególności zapobiegania marnowaniu żywności oraz wdrożeniu na terenie województwa symbiozy gospodarczej. W 2022 r. trwały prace nad dokumentem, w tym rozpoczęto etap konsultacji społecznych projektu Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023-2028 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko. Planowany termin przyjęcia przedmiotowego Planu przez Sejmik Województwa Małopolskiego to 2023 r.

Województwo Małopolskie aktywnie wspiera transformację regionu w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ) poprzez podejmowanie na wielu poziomach inicjatyw wspierających budowę świadomości społecznej, wymianę doświadczeń oraz promocję dobrych praktyk ukazujących korzyści wynikające ze zmiany modelu rozwoju gospodarki z linearnego na cyrkularny. Realizowane jest to m. in. poprzez organizację i udział w wydarzeniach i konferencjach, wśród których wymienić można konferencję *Gospodarka o obiegu zamkniętym – od teorii do praktyki*, zorganizowaną w ramach inicjatywy Science Meets Regions (SMR), a także realizację i uczestnictwo w projektach, w tym także międzynarodowych, takich jak m. in. SYMBI i RESPONDET.

Zaangażowanie i aktywna postawa Województwa Małopolskiego w zakresie GOZ zostały zauważone na forum kraju i docenione przyznaniem nagrody w *konkursie GOZpodarz 2022*, zorganizowanym przez Pracodawców RP w kategorii *Popularyzacja praktyk GOZ*, za projekt *SPIN-Małopolskie Centra Transferu Wiedzy wsparciem dla przedsiębiorców*. SPIN jest innowacyjnym projektem doradczym, który opiera się na inicjowaniu współpracy świata nauki z biznesem poprzez transfer innowacji za pośrednictwem Centrów Transferu Wiedzy. W ramach projektu przedsiębiorcy mają możliwość uzyskania profesjonalnego wsparcia, w tym m. in. z zakresu wdrożenia GOZ. Uroczystość wręczenia nagród odbyła się podczas III Kongresu GOZpodarka – *Ciepłownictwo przyszłości*, który odbył się 27 października 2022 r. w Warszawie.

6.2. Upowszechnianie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym

(MPI) Projekt SYMBI Symbioza przemysłowa na rzecz zrównoważonego rozwoju regionalnego i efektywnego gospodarowania zasobami w gospodarce o obiegu zamkniętym - projekt realizowany w latach 2016-2023, współfinansowany z Programu Interreg Europa. Celem głównym projektu były działania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym oraz symbiozy przemysłowej. Partnerzy projektu to regiony i instytucje z Grecji, Finlandii, Hiszpanii, Polski, Słowenii, Węgier i Włoch, liderem projektu jest fundacja FUNDECYT z Hiszpanii. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: przygotowano materiał do raportu dot. wpływu pandemii na terytorialne łańcuchy dostaw w Małopolsce; uczestniczono w warsztatach partnerstwa online dot. narzędzi do mapowania symbiozy przemysłowej; możliwości finansowania symbiozy przemysłowej oraz stacjonarnie w Molise nt. systemów raportowania i certyfikacji symbiozy przemysłowej; zorganizowano dwa spotkania interesariuszy projektu, w tym jedno w trakcie konferencji *Gospodarka o obiegu zamkniętym – od teorii do praktyki* z prezentacją doświadczeń i dobrych praktyk interesariuszy projektu, upowszechniano efekty projektu, szczególnie dobrych praktyk, podczas spotkania w ramach projektu LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA. Całkowita wartość projektu: 643,5 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 643,5 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 57,8 tys. zł.

Science Meets Regions (SMR) - Konferencja wraz z sesją warsztatową „Gospodarka o obiegu zamkniętym – od teorii do praktyki”, zrealizowana w dniach 30-31 maja 2022 r. w ramach inicjatywy Wspólnego Centrum Badawczego (ang. Joint Research Centre), związanego z Komisją Europejską. Koncepcja projektu zakładała 2-dniowe wydarzenie, które zostało zorganizowane przez Województwo Małopolskie we współpracy z Krakowskim Parkiem Technologicznym Sp. z o.o. Głównym celem wydarzenia była szeroko pojęta edukacja w zakresie potrzeby wdrażania gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ). Dodatkowo projekt miał na celu wymianę dobrych praktyk oraz wypracowanie narzędzi wspomagających przejście na GOZ, w tym podjęcie działań na rzecz bardziej efektywnego wykorzystania produktów, surowców i odpadów. Pierwszy dzień poświęcony został na wystąpienia ekspertów oraz panele dyskusyjne. Uczestnicy wydarzenia mieli możliwość zapoznania się z najnowszą wiedzą dotyczącą GOZ, inicjatywami organizacji pozarządowych oraz rozwiązaniami w zakresie zamykania obiegów w przedsiębiorstwach produkcyjnych. Przedstawiono również przykłady dobrych praktyk stosowanych przez małopolskie samorządy oraz podjęto rozmowy na temat wyzwań, szans i zagrożeń związanych z wdrażaniem zasad gospodarki cyrkularnej. Drugi dzień przyjął formę warsztatów. Wzięło w nim udział 25 osób, w tym przedstawiciele tzw. poczwórnej helisy, czyli organizacji pozarządowych biznesu, świata nauki, oraz administracji publicznej. Umożliwiło to spotkanie się różnych punktów widzenia i wymianę poglądów, a także wypracowanie nieszablonowych wniosków i rozwiązań dotyczących wdrażania GOZ w regionie.

Projekt RESPONDET (ROPS) – międzynarodowy projekt w ramach którego cztery regiony: Małopolska (Polska), Walonia (Belgia), Katalonia (Hiszpania) oraz miasto Turyn (Włochy) wymieniają się wiedzą i dobrymi praktykami, w tym m. in. w zakresie GOZ i ekonomii społecznej. Celem projektu jest rozwój lokalnych i regionalnych działań wzmacniających zarządzanie zasobami przez społeczności oparte na ekonomii społecznej jako głównych elementów społecznego, zrównoważonego rozwoju procesu zielonej transformacji. Projekt skupia się w szczególności na promocji wspólnotowych inicjatyw energetycznych, a także na promocji zaangażowania wspólnot opartych na ekonomii społecznej w gospodarkę o obiegu zamkniętym. W dniach 18-19 października 2022 r. w Namur (Belgia) miała wizyta studyjna, gdzie jako przykład dobrych praktyk z zakresu gospodarki cyrkularnej zaprezentowano budynek tzw. zasobowni (La Ressourcerie) dającej „drugie życie” przedmiotom z recyklingu (m.in. meblom i ceramice). Ponadto, w dniach 30 listopada – 1 grudnia 2022 r. odbyło się spotkanie, w trakcie którego przedstawiciel UMWM zaprezentował wstępne analizy i założenia do Programu w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym dla Małopolski.

Konkurs GOZ Biznes - Lider Małopolski 2022 (główni partnerzy: Województwo Małopolskie, Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości, zorganizowany wspólnie z Polska Press Sp. z o. o.).

W ramach działań edukacyjnych związanych z podnoszeniem świadomości mieszkańców, w tym osób prowadzących działalność gospodarczą zorganizowano I edycję konkursu GOZ BIZNES – Lider Małopolski 2022 r. Główne cele konkursu to: wyróżnienie małopolskich przedsiębiorców, którzy w swoich modelach biznesowych stosują działania zgodne z zasadami GOZ oraz popularyzacja idei gospodarki cyrkularnej.

Laureaci konkursu⁹:

1. miejsce: Rebread Sp. z o.o. - za proces ratowania niesprzedanego chleba przed stanieniem się odpadem,
2. miejsce: DEKO EKO B.V. Sp. z o.o. - za "Eko logiczne doniczki" - cyrkularny produkt dla Castorama Polska, zawracający odpady foliowe sieci handlowej do obiegu,
3. miejsce: EcoTech System sp. z o.o. za Motywacyjny System Gospodarki Odpadami.

⁹ <https://www.malopolska.pl/aktualnosci/biznes-i-gospodarka/za-nami-gala-konkursu-goz-biznes-lider-malopolski-2022>

6.2. Kadry dla wdrażania GOZ

Zespół Ekodoradców dla biznesu – utworzono we wrześniu 2019 r. w ramach Małopolskiego Centrum Przedsiębiorczości – stanowi część projektu EkoMałopolska. Od września 2021 r. w ramach Zespołu, zatrudniono 2 ekodoradców w ramach zintegrowanego projektu LIFE IP EKOMAŁOPOLSKA – Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii. Na dzień 31 grudnia 2022 r. Referat liczył 4 osoby. Finansowany jest z budżetu Województwa Małopolskiego jako część projektu EkoMałopolska oraz projektu LIFE EKOMAŁOPOLSKA – Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii.

Do głównych zadań Zespołu Ekodoradców dla biznesu należy w szczególności:

1. Informowanie i edukowanie przedsiębiorców w zakresie prawnych wymogów w obszarze ochrony środowiska,
2. Informowanie i edukowanie na temat możliwości wdrażania w podmiotach gospodarczych nowoczesnych technologii i rozwiązań w zakresie ochrony środowiska (w tym OZE),
3. Udzielanie informacji na temat źródeł finansowania ekoinnowacji w przedsiębiorstwach,
4. Współpraca z ekspertami branżowymi, naukowcami oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz ochrony środowiska,
5. Promowanie idei zrównoważonego rozwoju oraz dobrych praktyk przedsiębiorców w realizacji działań prośrodowiskowych.

Najważniejsze działania Zespołu w 2022 r.:

- udzielono 124 konsultacji m.in. w zakresie GOZ, możliwości uzyskania dofinansowania na instalacje PV, na wymianę źródła ciepła, termomodernizację, pojazdy elektryczne, czy też w kwestiach prawnych m.in. w zakresie BDO, KOBiZE, etykiet energetycznych, zasad rozliczania fotowoltaiki;
- zorganizowano warsztaty informacyjne dla firm z terenu Małopolski w zakresie efektywnego wykorzystania energii z zaangażowaniem ekspertów branżowych;
- przygotowano i przeprowadzono (wspólnie z Dziennikiem Polskim) I. edycję konkursu GOZ Biznes - Lider Małopolski, celem konkursu było wyróżnienie małopolskich przedsiębiorców, którzy w swoich modelach biznesowych wykorzystali modele GOZ, a także popularyzacja idei gospodarki cyrkularnej;
- organizowano spotkania w małopolskich gminach dla lokalnych przedsiębiorców na temat założeń i obowiązków wynikających z uchwały antyśmogowej;
- zorganizowano szkolenie dla przedsiębiorców z obszaru instalacji fotowoltaicznych i zmian prawnych w tym obszarze z zaangażowaniem eksperta branżowego;
- stworzona została EkoMałopolska Baza Instalatorów - EMBI to przejrzysta, interaktywna, dostępna bezpłatnie baza danych, zamieszczona na stronie internetowej MCP, umożliwiająca wyszukiwanie przedsiębiorców oferujących swoje usługi związane z szeroko pojętą branżą odnawialnych źródeł energii na terenie Małopolski.;
- przedstawiciel Zespołu brał udział konferencji z okazji 30-lecia Programu LIFE w EU i innych regionalnych inicjatywach w charakterze zaproszonych gości.

6.3. Efektywne wykorzystanie produktów, surowców i odpadów

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt Centrum Recyklingu Odpadów Komunalnych w Krakowie - Zakład Recyklingu Tworzyw Sztucznych- projekt jest jednym z etapów powstającego w Krakowie Centrum Recyklingu Odpadów Komunalnych w ramach którego oprócz instalacji będącej przedmiotem wniosku, zrealizowane zostaną: Zakład Odzysku Odpadów Komunalnych, Zakład Odzysku i Recyklingu Odpadów Wielkogabarytowych oraz PSZOK. Planowany/zrealizowany efekt rzeczowy przedsięwzięcia: wydajność instalacji umożliwiających przygotowanie odpadów do procesów odzysku, w tym recyklingu

(Mg/rok): 20 000. Planowany/zrealizowany efekt ekologiczny przedsięwzięcia: ograniczenie masy składowanych odpadów (Mg/rok): 18 000. Masa odpadów poddanych recyklingowi po realizacji przedsięwzięcia (Mg/rok): 10 000. Realizacja w latach 2022-2024. Dofinansowanie ze środków krajowych, w ramach programu priorytetowego *Racjonalna Gospodarka Odpadami, część 2) Instalacje gospodarowania odpadami*. Koszt całkowity: 220,9 mln zł, dotacja 30 mln zł/ pożyczka 103,5 mln zł. Kwota wydatkowana w 2022 r.: pod koniec 2022 r. przekazano Beneficjentowi środki w formie zaliczki w kwocie 14,5 mln zł.

Projekt System Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych w Tarnowie – głównym celem przedsięwzięcia było dostarczenie rozwiązań w zakresie prawidłowego zagospodarowania odpadów, zapewnienie właściwej hierarchii sposobów postępowania z odpadami, dzięki stworzeniu możliwości przekazania do recyklingu selektywnie zebranych odpadów komunalnych od mieszkańców miasta i gminy Tarnowa i poddaniu zebranych odpadów zielonych procesom przetwarzania i produkcji kompostu. W 2022 r. wybudowano 2 Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych oraz kompostowni odpadów zielonych. Przedmiotowe PSZOKi w sposób istotny przyczynią się do redukcji ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz zwiększenia udziału odpadów zbieranych selektywnie jako, że utworzony są punkty wymiany i naprawy rzeczy użytkowych. Budowa kompostowni umożliwi wytwarzanie kompostu z dostarczanych odpadów ulegających biodegradacji, a w konsekwencji zwiększenie ilości odpadów poddawanych recyklingowi. Realizacja w latach 2018-2022. Dofinansowanie w ramach PO IiŚ 2014-2020. Koszt całkowity: 25,1 mln zł, dotacja 13,8 mln zł. Kwota wydatkowana w 2022 r.: 3,4 mln zł.

6.4. Rozwiązania regulacyjne na rzecz GOZ

Podręcznik do zielonych zamówień publicznych dla UMWM – w opracowanym w 2022 r. dokumencie zostały przedstawione kryteria i wymagania środowiskowe dla poszczególnych grup produktowych bazując na planie zamówień publicznych UMWM na rok 2022. Kryteria zostały opracowane dla tych grup produktowych, które uznano za najbardziej odpowiednie do wdrożenia zielonych zamówień publicznych zarówno ze względu na wartość zamówień, jak i wpływ na środowisko. Dodatkowo podręcznik zawiera wytyczne w zakresie uwzględnienia aspektów środowiskowych w aktach wewnętrznych UMWM. Specyfiką tego typu rozwiązań jest uwzględnianie idei GOZ w zamówieniach publicznych, zarówno w zakresie przedmiotu zamówień, jak i kryteriów wyboru ofert. Wdrażanie zielonych zamówień publicznych jest jednym z warunków rozwoju GOZ w Polsce. Zielone zamówienia publiczne to zapewnienie oszczędności finansowych – szczególnie przy uwzględnieniu kosztów zamawianych produktów lub usług w całym cyklu ich życia. UMWM wdrażając zielone zamówienia publiczne jest lepiej przygotowany do sprostania zmieniającym się wyzwaniom w dziedzinie środowiska, jak również do osiągnięcia wiążących celów w zakresie redukcji emisji CO₂ i zwiększenia efektywności energetycznej oraz w innych dziedzinach polityki środowiskowej.

Program priorytetowy Ochrona powierzchni ziemi – rekultywacja terenów zdegradowanych – program realizowany przez WFOSiGW w Krakowie, którego celem jest ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko oraz przywrócenie do ponownego użytkowania terenów zdegradowanych poprzez rekultywację, w tym remediację wraz z usuwaniem odpadów. W ramach naboru w 2022 roku zawarto umowę pożyczki w kwocie 4 052 000 zł z Miastem Gorlice na realizację zadania pn. *Likwidacja zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi oraz środowiska, powodowanego odpadami magazynowanymi / składowanymi w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym, tj. na terenie byłej rafinerii Nafty "Glimar" w Gorlicach, przy ul. Kard. St. Wyszyńskiego 2 - etap 2*. Realizacja zadania została zakończona w 2022 roku, a efektem ekologicznym zadania było usunięcie i zagospodarowanie 2375,6 Mg odpadów niebezpiecznych z terenu zdegradowanego o powierzchni 2,5 ha.

SRW MAŁOPOLSKA 2030

OBSZAR III

KLIMAT

I ŚRODOWISKO

Przedsięwzięcia strategiczne

Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
Szkoły neutralne klimatycznie w Województwie Małopolskim	W ramach działań wynikających z realizacji projektu LIFE IP EKOMAŁOPOLSKA powstaje opracowanie koncepcyjne pn. <i>Szkoła neutralna dla klimatu</i> . W październiku 2022 roku została podpisana umowa na realizację zamówienia z Małopolskim Centrum Budownictwa Energetycznego Politechniki Krakowskiej. Opracowanie będzie dostępne w II kwartale 2023 roku.
Przyjazne klimatycznie budynki użyteczności publicznej	Przedsięwzięcie będzie stanowiło kontynuację kończącego się w roku 2023 kompleksowego projektu modernizacji energetycznej wojewódzkich budynków użyteczności publicznej. Jego realizacja planowana jest na lata 2025-2027. W roku 2022 rozpoczęto prace przygotowawcze polegające na analizie potrzeb budynków wojewódzkich i wstępnej kwalifikacji budynków do Projektu. Planowane jest pozyskanie współfinansowania na realizację przedsięwzięcia z FEM 2021-2027.
Ekocentra – sieć centrów edukacji ekologicznej	W wyniku realizacji projektu <i>Przygotowanie dokumentacji w celu utworzenia Centrów Edukacji Przyrodniczej EkoMałopolska</i> został ogłoszony konkurs architektoniczny na projekt budynku Jurajskiego Centrum Edukacji Przyrodniczej i na podstawie zwycięskiego projektu rozpoczęto opracowywanie dokumentacji architektonicznej. Opracowano pełną dokumentację dla Popradzkiego Centrum Edukacji Przyrodniczej w Rytrze wraz z pozyskaniem pozwolenia na budowę. Rozpoczęto realizację dokumentacji budowlanej dla Pogórzańskiego Centrum Edukacji Przyrodniczej w Jastrzębi.
LIFE EkoMałopolska – działania na rzecz klimatu	Realizacja Projektu LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA rozpoczęła się 1 stycznia 2021 r. Najważniejsze założenia Projektu to: promocja odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności energetycznej oraz działania na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu i adaptacji do niej. Działania zrealizowane w 2022 roku: porozumienia o współpracy pomiędzy Starostami, Wójtami i Burmistrzami w 18 powiatach, organizacja I Małopolskich Dni dla Klimatu pod szyldem #drzewo dla klimatu, realizacja Kampanii medialnej Klimat dla Pokoleń, organizacja zajęć edukacyjnych pn. <i>Ostatni Dzwonek dla Klimatu</i> , przyznanie 5 dotacji dla organizacji pozarządowych, podpisanie Karty Misji UE w zakresie adaptacji do zmian klimat.
Ekodoradca w każdej gminie	Przedsięwzięcie finansowane będzie ze FEM 2021-2027, Priorytet 2. Fundusze Europejskie dla Środowiska. Zakładany termin rozpoczęcia konkursów to czerwiec 2023 roku (funkcjonowanie ekodoradców w gminach) oraz grudzień 2023 roku (doposażenie straży gminnych). Planowany termin rozpoczęcia realizacji projektu dotyczącego wsparcia transformacji energetycznej gmin to styczeń 2024 r.
Małopolska Deszczówka	Samorząd Województwa Małopolskiego w 2022 r. realizował projekt, w ramach którego 8 gmin z terenu województwa otrzymało wsparcie na racjonalne gospodarowanie wodami opadowymi. Uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego nr 207/23 z dnia 14 lutego 2023 r. przyjęte zostały Zasady naboru i realizacji wniosków w sprawie udzielania pomocy finansowej dla gmin na zadania polegające na racjonalnym gospodarowaniu wodami opadowymi – Małopolska deszczówka.

1. OGRANICZANIE ZMIAN KLIMATYCZNYCH

Opracowanie: Departament Środowiska

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Dbłość o klimat i dobrą jakość powietrza to jedne z priorytetowych działań Województwa Małopolskiego. Od wielu lat na terenie województwa małopolskiego prowadzone są działania zmierzające do poprawy stanu środowiska. Działania te prowadzone są na poziomie regionalnym w dwóch płaszczyznach – przeciwdziałania, jak i adaptacji do negatywnych skutków postępującej zmiany klimatu. Jednocześnie prowadzone są działania skierowane do ogółu mieszkańców, zachęcające do aktywnego włączenia się w dbanie o klimat oraz promowanie postaw proekologicznych w zakresie najważniejszych obszarów ochrony środowiska tj. jakości powietrza, ochrony klimatu, gospodarki odpadami oraz ochrony przyrody i krajobrazu.

W związku z trudną sytuacją ekonomiczno-gospodarczą związaną m.in. z konfliktem zbrojnym na Ukrainie, który spowodował trudności w dostępności oraz wzrost cen nośników energii, Zarząd Województwa skierował w sierpniu do konsultacji społecznych projekt uchwały zmieniającej tzw. uchwałę antysmogową dla Małopolski.

Mając na uwadze lokalne bezpieczeństwo energetyczne, jakość życia mieszkańców oraz prawidłową realizację zadań publicznych, Sejmik Województwa Małopolskiego, po konsultacjach społecznych, przyjął uchwałę zmieniającą termin wejścia w życie zakazu użytkowania tzw. kotłów bezklasowych. W wyniku tej zmiany ustanowiono nowy termin wymiany nieekologicznych urządzeń grzewczych tj. 30 kwietnia 2024 roku.

Rok 2022 to kontynuacja prac i wielu istotnych działań zmierzających do poprawy jakości powietrza. Rozpoczęto akcję edukacyjną w szkołach polegającą na utworzeniu sieci czujników do pomiaru jakości powietrza. Urządzenia zostały zamontowane na zewnątrz, tak aby nie tylko uczniowie, ale także przechodnie mieli dostęp do wyników pomiarów. Przygotowano również szereg opracowań, wytycznych oraz szkoleń wspierających działania na rzecz poprawy jakości powietrza. Jednym z nich jest m.in. opracowana z pomocą gmin, analiza problemu ubóstwa energetycznego na terenie całego województwa, która pozwoli na lepsze planowanie instrumentów i działań, mających na celu pomoc osobom narażonym na problem ubóstwa energetycznego.

Pierwsze półrocze 2022 roku, to dynamiczny wzrost instalacji ekologicznych urządzeń grzewczych. Małopolanie chętnie sięgali też po dotację do nowych źródeł ciepła. Zauważalny jest również spadek stężeń średnich dla substancji zanieczyszczających. Poprawa jakości powietrza w Krakowie i Małopolsce szczególnie widoczna jest w okresie grzewczym od października do marca. Średnie stężenie pyłu PM10 między sezonem zimowym 2014-2015 a sezonem 2021-2022 spadło w Małopolsce o 36%, w tym w Krakowie aż o 49%, a poza Krakowem o 28%.

Ponadto w 2022 roku kontynuowano realizację przedsięwzięcia strategicznego *LIFE EKOMAŁOPOLSKA – działania na rzecz klimatu*. Najważniejszym założeniem Projektu jest redukcja emisji gazów cieplarnianych poprzez wzrost wykorzystania lokalnego potencjału produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz poprawę efektywności energetycznej.

Kluczowym elementem w realizacji małopolskiej polityki klimatycznej w 2022 roku była kontynuacja realizacji projektu strategicznego *LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA - Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego*.

Wśród najważniejszych osiągnięć Projektu w 2022 roku wyróżnić można podpisanie Karty Misji EU, organizację pierwszych Małopolskich Dni dla Klimatu, organizację wydarzeń poświęconych działaniom na rzecz ochrony klimatu, a także realizację pierwszej kampanii informacyjno-edukacyjnej dotyczącej lokalnego wymiaru negatywnych skutków postępującej zmiany klimatu.

Województwo Małopolskie systematycznie realizuje inwestycje drogowe, które nie tylko poprawiają dostępność komunikacyjną regionu, ale także przyczyniają się polepszenia warunków życia

mieszkańców. Budowa obwodnic na sieci dróg wojewódzkich przyczynia się znacząco do ograniczenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz poziomu hałasu w terenie zabudowanym. W 2022 roku ukończone zostały następujące inwestycje: obwodnica Tuchowa, obwodnica Zatora i Podolsza, zachodnia obwodnica Podłęża - etap I (inwestycja zrealizowana przez Gminę Niepołomice, dofinansowania w ramach RPO WM na lata 2014-2020). Ponadto Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie nadzorował budowę kolejnych obwodnic: Waksmundu – Ostrowska - Łopusznej, zachodniej Zielonek, Wolbromia etap III, Szczurowej.

1.1. Intensyfikacja działań ograniczających niską emisję zanieczyszczeń poprzez m.in. przechodzenie na tzw. ekologiczne paliwa i ciepło systemowe, w tym kontynuacja wymiany niskosprawnych kotłów na paliwa stałe

(MPI) Projekt zintegrowany LIFE Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze - realizowany od 2015 roku wraz z 69 partnerami (62 małopolskie gminy, Województwo Małopolskie i Śląskie, organizacja pozarządowa – Krakowski Alarm Smogowy, jednostka wspierająca działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej Krajowa Agencja Poszanowania Energii S.A., a także instytucje zagraniczne – Instytut VITO NV z Belgii, Słowacki Instytut Hydrometeorologii w Bratysławie, Ministerstwo Środowiska Republiki Czeskiej). Celem projektu jest wdrożenie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego, a także efektywne wykorzystanie dostępnych środków unijnych i krajowych przeznaczonych na poprawę jakości powietrza. W ramach projektu w 2022 roku ekodoradcy:

- zorganizowali ponad 800 spotkań i warsztatów, w których wzięło udział ponad 110 tys. mieszkańców;
- udzieli ponad 300 tys. porad w zakresie wymiany źródeł ciepła;
- rozdysponowali ponad 464 tys. materiałów edukacyjnych;
- ocenili termoizolacyjność 168 nieruchomości przy pomocy kamer termowizyjnych;
- we współpracy ze Strażami Gminnymi i Policją przeprowadzili ok. 5,4 tys. kontroli z zakresu spalania odpadów i przestrzegania uchwał antysmogowych.

Wybrane działania zrealizowane przez Województwo Małopolskie w 2022 r.:

- rozpoczęto akcję edukacyjną w szkołach polegającą na utworzeniu sieci czujników do pomiaru jakości powietrza. Udział w projekcie zadeklarowało 112 gmin. Każda szkoła zgłoszona przez gminę została wyposażona w urządzenie pomiarowe tj. miernik jakości powietrza, a także w ekran LED, na którym wyświetlane będą wyniki pomiarów.
- zorganizowano trzecią edycję studiów podyplomowych (AGH) z zakresu ochrony powietrza i energetyki. Naukę rozpoczęło ponad 30 pracowników z 27 małopolskich gmin.
- przygotowano raport z analizy problemu ubóstwa energetycznego w gminach województwa małopolskiego.
- we współpracy z Instytutem Technologii Paliw i Energii przygotowano opracowanie pn. *Urządzenia redukujące emisję pyłu w zastosowaniu z miejscowymi ogrzewaczami pomieszczeń z uwzględnieniem zapisów uchwały antysmogowej dla województwa małopolskiego*. Celem realizacji pracy było ustalenie, na ile celowa jest modernizacja MOP poprzez zastosowanie elektrofiltrów (EF), w porównaniu do innych możliwości modernizacji.
- zakończono modernizację aplikacji **Ekointerwencja**, w której dodano nową kategorię naruszeń dotyczącą nieczystości ciekłych tzw. „ścieki”.

Całkowita wartość projektu LIFE IP Małopolska w zdrowej atmosferze to około 17 mln euro (ok. 70 mln zł), z czego dofinansowanie unijne wynosi 41,2 mln zł, WFOŚiGW 6,8 mln zł, NFOŚiGW 12 mln zł, a wkład własny partnerów 10 mln zł. Poniesione nakłady ogółem przez wszystkich partnerów w 2022 roku wyniosły: 5,2 mln zł, zaś koszty poniesione przez Województwo Małopolskie to 2,4 mln zł.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekt Nowe Źródła Energii w MPEC Nowy Sącz - projekt polega na budowie instalacji kotła na biomasę montażu dwóch lamp zewnętrznych z panelami PV z magazynem energii elektrycznej, likwidacji lokalnej kotłowni węglowej oraz 7 kotłów węglowych, przyłączenie budynków zasilanych z tych źródeł do miejskiej sieci ciepłowniczej. Projekt realizowany w latach 2022-2024, finansowany ze środków MF EOG 2014-2021 przez NFOŚiGW w ramach programu priorytetowego na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach MF EOG. Całkowita wartość projektu w ramach MF EOG: 13,7 mln zł; środki wypłacone w roku 2022 – 340 tys. zł.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Program priorytetowy Czyste Powietrze¹⁰ - w 2022 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie kontynuował realizację Programu Priorytetowego *Czyste Powietrze*. Celem Programu jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Łączna kwota dofinansowania wypłacona w 2022 roku dla woj. małopolskiego przekroczyła 253,2 mln zł.¹¹

W ramach naboru trwającego od 01 stycznia do 31 grudnia 2022 r. do Funduszu złożono 17 750 wniosków na łączną kwotę dofinansowania 445 mln zł.

Największym zainteresowaniem, podobnie jak w latach wcześniejszych, Program cieszył się wśród mieszkańców powiatu krakowskiego (2 934 wniosków), powiatu nowotarskiego (1 524 wnioski) oraz powiatu nowosądeckiego (1 255 wniosków).

Wojewódzki Fundusz w 2022 r. rozpatrzył pozytywnie 18 306 wniosków (wnioski złożone zarówno w IV kwartale 2021 r. oraz w roku 2022) i przyznał łącznie dofinansowania w kwocie 443,3 mln zł. W każdym roku realizacji Programu liczba wniosków o dofinansowanie pozytywnie rozpatrywanych oraz kwota przyznanych dofinansowań wzrasta.

Współpraca z Gminami w ramach Programu Priorytetowego Czyste Powietrze

W 2022 w. w ramach rozpowszechnienia zasięgu ogólnopolskiego Programu Priorytetowego *Czyste Powietrze*, kontynuując działania rozpoczęte już w 2019 r., Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie umacniał współpracę z Gminami z terenu województwa małopolskiego poprzez realizację Porozumień o wspólnej realizacji Programu. Wprowadzenie takiego rozwiązania pozwoliło mieszkańcom gminy uzyskać pomoc przy aplikowaniu o środki (złożenie wniosku o dofinansowanie i wniosku o płatność) oraz ułatwiło uzyskanie niezbędnych informacji nt. Programu we właściwym Urzędzie Gminy. W 2022 r. aż 60% wniosków została złożonych za pośrednictwem gminnych punktów konsultacyjnych. Gminy mogły ubiegać się o zwrot kosztów funkcjonowania punktów konsultacyjnych.

W czerwcu 2022 roku ukazał się Ranking najbardziej aktywnych gmin w zakresie liczby składanych wniosków o dofinansowanie. Z całej Polski wyróżnionych zostało 625 gmin, z czego 46 gmin z województwa małopolskiego.

Program Priorytetowy Poprawa jakości powietrza Część 2) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie / Budownictwo energooszczędne. Część 1) Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie – kontynuacja realizacji Programów. Celem programu było zmniejszenie zużycia energii, a w konsekwencji zmniejszenie emisji CO₂, w związku z działaniami poprawiającymi efektywność wykorzystywania energii w budynkach.

¹⁰ Projekt realizowany przez NFOŚiGW i WFOŚiGW w Krakowie

¹¹ Źródło: Dane z NFOŚiGW

W 2022 roku wypłacono dofinansowanie w wysokości 381,4 tys. zł, w tym 38,6 tys. zł ze środków Funduszu w Krakowie oraz 342,7 tys. zł ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Łączna kwota wypłaconej dotacji od początku trwania Programu wyniosła 9,9 mln zł, w tym środki Funduszu w Krakowie 1 mln zł i środki NFOŚiGW 8,9 mln zł, w ramach 14 umów.

W 2022 roku Wojewódzki Fundusz ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) zawarł 12 umów z zakresu ochrony powietrza na łączną kwotę 2,8 mln zł. W roku 2022 beneficjenci wykorzystali środki w kwocie 1,8 mln zł.

Na realizację zadań mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza zawarto 7 umów na łączną kwotę 1,2 mln zł. Beneficjenci wykorzystali w 2022 roku środki w kwocie 746,3 tys. zł. Dodatkowo Fundusz dofinansował w formie dotacji jedno zadanie w ramach Programu *Małopolskie Remizy 2022*.

Wynikiem realizacji inwestycji z zakresu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, przy wykorzystaniu środków finansowych Funduszu, powinien być efekt ekologiczny, który stanowi sumaryczną wartość redukcji emisji następujących zanieczyszczeń: pyłów, SO₂, NO_x oraz CO. Dla ww. umów oszacowano redukcję emisji równoważnej zanieczyszczeń w przeliczeniu na środki wydatkowane przez Fundusz na poziomie 22 868 kg/rok.

Na finansowanie zadań z zakresu termomodernizacji zostało zawartych 5 umów na łączną kwotę 1,5 mln zł. Beneficjenci wykorzystali w 2022 roku środki w kwocie 1 mln zł. Dodatkowo Fundusz dofinansował w formie dotacji trzy zadania w ramach Programu *Małopolskie Remizy 2022*.

Efektem ich realizacji w przeliczeniu proporcjonalnie do środków pomocowych Funduszu jest docieplenie ścian i stropów oraz wymiana stolarki okiennej i drzwiowej o powierzchni 6 274,9 m² wpływającej na zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną na poziomie 1 353,3 GJ/rok.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Mój prąd - celem programu jest zwiększenie produkcji energii elektrycznej z mikroinstalacji fotowoltaicznych lub wzrost autokonsumpcji wytworzonej energii elektrycznej poprzez jej magazynowanie (magazyny energii elektrycznej lub ciepła) oraz zwiększenie efektywności zarządzania energią elektryczną na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. W 2022 r. na terenie woj. małopolskiego wsparto realizację ponad 17,4 tys. instalacji fotowoltaicznych. Łączny koszt inwestycji przekroczył 459,2 mln zł, przy przyznanej dofinansowaniu na poziomie 55,9 mln zł.

Moje ciepło - celem programu jest wsparcie rozwoju ogrzewnictwa indywidualnego i rozwoju energetyki prosumenckiej w obszarze powietrznych, wodnych i gruntowych pomp ciepła w nowych budynkach mieszkalnych jednorodzinnych. W 2022 r. na terenie woj. małopolskiego wsparto realizację ponad 400 inwestycji. Łączny koszt inwestycji przekroczył 14,6 mln zł, przy przyznanej dofinansowaniu na poziomie 3,2 mln zł.

Mój elektryk - celem programu jest uniknięcie emisji zanieczyszczeń powietrza poprzez dofinansowanie przedsięwzięć polegających na obniżeniu zużycia paliw emisyjnych w transporcie - wsparcie zakupu/leasingu pojazdów zeroemisyjnych.

Dla woj. małopolskiego w 2022 r. w ramach naboru dla osób fizycznych wypłacono 178 wniosków na kwotę dofinansowania przekraczającą 3,8 mln zł, przy łącznej kwocie inwestycji na poziomie 27,3 mln zł. W ramach ścieżki leasingowej NFOŚiGW przekazał do Banku Ochrony Środowiska (banku pełniącego funkcję operatora środków na dopłaty do opłat zawartych w umowach leasingu pojazdów zeroemisyjnych) środki na dofinansowanie 865 pojazdów na kwotę 33 mln zł. Środki te przeznaczone będą na pokrycie dopłaty do opłat wstępnych i transferowych zawartych w umowach leasingu.

1.2. Wzrost wykorzystania technologii opartych na odnawialnych źródłach energii do produkcji ciepła i chłodu, kogeneracji oraz energii elektrycznej

(S) Projekt zintegrowany LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego – w trakcie realizacji. Projekt realizowany jest przez Województwo Małopolskie od 1 stycznia 2021 roku we współpracy z 27 partnerami. Najważniejsze założenia LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA to: promocja odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności energetycznej i szeroko zakrojone działania na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.:

- utworzona w 2021 r. w 21 małopolskich powiatach sieć doradców ds. klimatu i środowiska, pełniących funkcje lokalnych centrów kompetencji oraz 2 doradców dla biznesu w *Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości* zapewnia bezpośrednie wsparcie dla mieszkańców i przedsiębiorców. W 2022 doradcy: przygotowali 4 projekty o dofinansowanie na łączną kwotę ponad 1 mln zł oraz ponad 800 wniosków o dofinansowanie dla mieszkańców i podmiotów gospodarczych, na łączną kwotę ponad 1,3 mln zł, udzielili blisko 15 tys. porad mieszkaniom oraz ponad 120 konsultacji małopolskim przedsiębiorcom, zorganizowali blisko 250 spotkań w gminach i powiatach, w których uczestniczyło blisko 6 tys. przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i innych instytucji,
- w ramach uczestnictwa w *Platformie Regionów Węglowych w Transformacji*, w 2022 roku Małopolska otrzymała do realizacji projekt wymiany doświadczeń w ramach inicjatywy – *ExchangeEU*. Program miał na celu stworzenie platformy wymiany wiedzy pomiędzy regionami węglowymi w UE i ułatwienie wzajemnego uczenia się. W dniach 19-20 lipca br. miała miejsce dwudniowa wizyta studyjna w Oświęcimiu, w której uczestniczyli przedstawiciele regionu Aragonii w Hiszpanii oraz Uścia w Czechach.

Wśród najważniejszych osiągnięć Projektu w 2022 roku wyróżnić można:

- podpisanie Karty Misji EU. Małopolska znalazła się tym samym w gronie 150 regionów objętych klimatyczną misją UE.
- organizację pierwszych Małopolskich Dni dla Klimatu. We wszystkich powiatach odbyły się wydarzenia poświęcone działaniom na rzecz ochrony klimatu. W ramach zorganizowanych wydarzeń plenerowych uczestniczyło ponad 60 tys. mieszkańców Małopolski. W ramach prowadzonej akcji *#drzewodlaklimatu* posadzono 24 tys. drzew,
- realizację pierwszej kampanii informacyjno-edukacyjnej dotyczącej lokalnego wymiaru negatywnych skutków postępującej zmiany klimatu. W kampanii zwrócono uwagę na problem suszy, powodzi (w tym powodzi błyskawicznych) oraz braku śniegu (skutkujący niedoborami wody w okresie wiosennym)),
- kontynuację zajęć dla szkół przy wykorzystaniu platformy Małopolskiej Chmury Edukacyjnej. W 2022 zorganizowano 2 spotkania online oraz cykl zajęć pod nazwą *Ostatni Dzwonek dla Klimatu* w ramach Małopolskiego Zielonego Tygodnia (30.05-3.06). Każdorazowo spotkaniach uczestniczyło blisko 180 uczniów,
- rozpoczęcie realizacji działań edukacyjnych we współpracy z 5 małopolskimi NGO, którym zostały przyznane dotacje w ramach Otwartego Konkursu Ofert na realizację zadań publicznych w obszarze ekologii. W zorganizowanych wydarzeniach uczestniczyło ponad 2,5 tys. osób.

Całkowita wartość projektu LIFE IP EKOMAŁOPOLSKA: 16,4 mln euro (70 mln zł), z czego dofinansowanie unijne wynosi 42,3 mln zł, NFOŚiGW 24,6 mln zł, a wkład własny partnerów 3,5 mln zł. Poniesione nakłady ogółem w 2022 roku: ok. 3,8 mln zł.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

W 2022 roku Wojewódzki Fundusz zawarł 11 umów pożyczek z zakresu odnawialnych źródeł energii na łączną kwotę 1,4 mln zł, z czego beneficjenci wykorzystali środki w wysokości 976,6 tys. zł. Efektem

ich realizacji w przeliczeniu proporcjonalnie do środków pomocowych Funduszu jest montaż instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 275 kWp, co umożliwi produkcję energii elektrycznej na poziomie 277,5 MWh/rok. Dla wszystkich zawartych umów oszacowano unikniętą emisję CO₂ w przeliczeniu na środki wydatkowane przez Fundusz na poziomie 197,39 Mg/rok.

W ubiegłym roku WFOŚiGW w Krakowie podpisał 12 umów pożyczek na realizację zadań z zakresu oszczędności energii na łączną kwotę 2,9 mln zł, z czego beneficjenci wykorzystali środki w kwocie 1,6 mln zł.

Dla zadań z zakresu oszczędności energii efekt ekologiczny w przeliczeniu na środki wydatkowane przez Fundusz rozumiany jako oszczędność zużycia gaz

1.3. Rozwój niskoemisyjnego i zeroemisyjnego transportu publicznego

(INNE) Zakup niskopodłogowego taboru tramwajowego w celu usprawnienia i poprawy jakości miejskiej komunikacji zbiorowej w Krakowie – część III, IV i V. - MPK S.A. w Krakowie, podpisało z konsorcjum firm Stadler Polska Sp. z o.o. i Stadler Środa Sp. z o.o. umowę ramową na dostawy wagonów tramwajowych "Lajkonik II" w sumie 60 szt. wagonów. W roku 2022r. odebrano 12 wagonów tramwajowych. Całkowity koszt projektu wynosi 611,3 mln zł, natomiast koszty poniesione w 2022 roku to 123,2 mln zł.

(INNE) Rozbudowa zeroemisyjnej floty autobusowej w celu obsługi systemu Komunikacji Miejskiej w Krakowie – W dniu 31.12.2021r. została zawarta umowa o dofinansowanie projektu z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, obejmująca dostawę 20 sztuk autobusów elektrycznych wraz z ładowarkami plug-in. W ramach projektu podpisano umowy z Solaris Bus & Coach Sp. z o.o. na dostawę 13 autobusów standardowych oraz 7 autobusów przegubowych komunikacji miejskiej. Planowany terminy dostaw lipiec 2023r. Całkowity koszt projektu wynosi 69,7 mln zł. W związku z tym, że dostawa autobusów planowana jest na rok 2023, w roku 2022 nie poniesiono żadnych kosztów.

W ramach RPO WM 2014-2020, w dniu 06.10.2022 r. zawarto kolejną umowę o dofinansowanie projektu, obejmująca dostawę 22 sztuk autobusów elektrycznych wraz z ładowarkami. W dniu 24 października 2022 r. z Solaris Bus & Coach Sp. z o.o. została zawarta umowa na dostawę 18 sztuk przegubowych autobusów komunikacji miejskiej zasilanych energią elektryczną wraz z ładowarkami. W dniu 17 listopada 2022r. z Irizar E-MOBILITY SL z siedzibą w Hiszpanii, została zawarta umowa na dostawę 4 sztuk standardowych autobusów komunikacji miejskiej wraz z ładowarkami. Planowany terminy dostaw wrzesień - październik 2023r. Całkowity koszt projektu wynosi 90,3 mln zł. W związku z tym, że dostawa autobusów planowana jest na rok 2023, w roku 2022 nie poniesiono żadnych kosztów.

1.4. Budowa dróg i ciągów obwodowych, jako forma ograniczania zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu poprzez wyprowadzenie ruchu z centrum miejscowości

(MPI) Budowa dróg i ciągów obwodowych, jako forma ograniczania zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu poprzez wyprowadzenie ruchu z centrum miejscowości – w trakcie realizacji. Województwo Małopolskie systematycznie realizuje inwestycje drogowe, które nie tylko poprawiają dostępność komunikacyjną regionu ale także przyczyniają się do polepszenia warunków życia mieszkańców. Budowa obwodnic na sieci dróg wojewódzkich przyczynia się znacząco do ograniczenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz poziomu hałasu w terenie zabudowanym. W 2022 ukończone zostały następujące inwestycje: obwodnica Tuchowa, obwodnica Zatora i Podolsza, zachodnia obwodnica Podłęża - etap I (inwestycja zrealizowana przez Gminę Niepołomice, dofinansowania w ramach RPO WM na lata 2014-2020). Ponadto Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie nadzorował budowę kolejnych obwodnic: Waksmundu – Ostrowska - Łopusznej, zachodniej Zielonek, Wolbromia etap III, Szczurowej. W planach przewidziana jest realizacja kolejnych inwestycji, dla których obecnie trwają zaawansowane prace dokumentacyjne, są to obwodnice m.in.: Hubenic, Kozłowa, Borusowej, Niepołomic, Proszowic etap II, Zielonek etap II. Szczegółowe informacje o działaniach dotyczących

budowy obwodnic w regionie ujęte zostały w *Obszarze II Gospodarka, w ramach Transportu, kierunku działań: 4.4 Poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej w regionie.*

1.5. Rozwój programów zazieleniania miast i terenów pozamiejskich, w tym również obszarów uzdrowiskowych w celu ograniczania zanieczyszczeń powietrza

(S) Projekt zintegrowany LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego – w trakcie realizacji. W ww. projekcie zaplanowano szereg działań polegających na rozwoju programów zazieleniania miast i terenów pozamiejskich, w tym również obszarów uzdrowiskowych w celu ograniczania zanieczyszczeń powietrza. Ważny aspekt stanowić będzie również przygotowanie we współpracy z gminami projektów pilotażowych m.in: rozwiązań zielonej infrastruktury jak np. zielone dachy oraz zielone ściany.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r: w grudniu 2022 Małopolska została zaproszona do podpisania Karty Misji UE w zakresie adaptacji do zmian klimatu. Małopolska znalazła się tym samym w gronie 150 regionów objętych Misją UE. Po podpisaniu Karty Misji, Małopolska stała się częścią wspólnoty i uzyskała możliwość nawiązywania kontaktów i dzielenia się swoimi doświadczeniami i dobrymi praktykami z innymi regionami w Europie.

Aby wesprzeć proces adaptacji miast do negatywnych skutków postępującej zmiany klimatu, w październiku 2022 Województwo małopolskie przygotowało i złożyło Projekt **LIFE DREAM CITES – Projektowanie i Realizacja Wzorcowej Adaptacji Wśród Miast Średniej Wielkości**. Projekt stanowi pierwszy krok w kierunku adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu oraz punkt odniesienia dla dalszych prac nad adaptacją do zmian klimatu w Małopolsce. Ogólnym celem projektu LIFE DREAM CITIES będzie opracowanie miejskich planów adaptacji oraz przetestowanie, wdrożenie i zademonstrowanie działań mających na celu zmniejszenie lokalnych zagrożeń klimatycznych. W szczególności w ramach demonstracji pilotażowej zbadana zostanie możliwość zmniejszenia efektu miejskiej wyspy ciepła w 7 miastach w Małopolsce (w tym poprzez rozwój zielonych ścian i dachów, ogrodów deszczowych, infrastruktury zielono-niebieskiej). Projekt LIFE DREAM CITIES będzie stanowił platformę do rozwoju i wymiany najlepszych praktyk i wiedzy w Małopolsce oraz w innych miastach i regionach w Polsce, a także w UE. Decyzja Komisji w zakresie realizacji zapadnie w I kwartale 2023.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Projekt People-Driven: Adapting Cities for Tomorrow/ Czynniki ludzki: adaptacja miast na potrzeby Jutra - Projekt międzynarodowy, który przyczyni się do rozwoju i demonstracji innowacyjnych podejść w zakresie adaptacji do zmian klimatu, odpowiednich do replikacji poprzez opracowanie i demonstrację nowatorskich metod, a następnie powielanie ich w trzech różnych miastach (Leuven, Madryt, Kraków). Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: zakupiono sprzęt na potrzeby realizacji projektu, przeprowadzono szkolenia dla personelu projektu oraz wskazano lokalizację pod planowane w projekcie ogrody deszczowe i zielone aranżacje. Projekt realizowany w latach 2021-2025, finansowany z Programu LIFE oraz środków NFOŚiGW. Całkowita wartość projektu: 3,7 mln zł.

Projekt Utworzenie nowych terenów miejskiej zieleni parkowej na Błoniach w Niepołomicach- głównym celem przedsięwzięcia było zagospodarowanie i uporządkowanie terenu Błoni Niepołomickich zlokalizowanych w sąsiedztwie Zamku Królewskiego i rzeki Drwinka. W 2022 r. utworzono dostępny publicznie rozległy i różnorodny biologicznie teren zieleni miejskiej. Projekt realizowany w latach 2019-2022, dofinansowanie ze środków PO IIŚ 2014-2020. Koszt całkowity: 9,9 mln zł, dotacja 6,6 mln zł. Kwota wydatkowana w 2022 r.: 913,9 tys. zł.

1.6. Poprawa efektywności energetycznej sektora publicznego i mieszkalnictwa

(MPI) Modernizacja energetyczna wojewódzkich budynków użyteczności publicznej – w trakcie realizacji. Projekt ma na celu zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i w konsekwencji redukcję emisji gazów mających wpływ na stan jakości powietrza w województwie. W projekcie uczestniczy 20 jednostek Województwa Małopolskiego (10 zdrowia, 6 edukacji i 4 kultury) dysponujących łącznie 54 budynkami. Prace w zależności od budynku obejmują między innymi: docieplenie ścian, stropów, dachów, wymianę stolarki okiennej i drzwi wejściowych, modernizację instalacji centralnego ogrzewania, centralnej wody użytkowej, modernizację oświetlenia, montaż odnawialnych źródeł energii oraz systemów inteligentnego zarządzania budynkiem. Lata realizacji: 2017- 2023. Projekt jest finansowany z RPO WM 2014-2020, budżetu Województwa Małopolskiego oraz budżetu Partnerów. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: 17 jednostek zakończyło swoje inwestycje w 43 budynkach, wg stanu na 31.12.2022 roku pozostały 3 jednostki były w trakcie prac prowadzonych w 11 budynkach. Całkowita wartość projektu: 167,5 mln zł; kwota ogółem poniesionych wydatków: 155 mln zł, w tym kwota wydatkowana w roku 2022: 16,8 mln zł.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

JAWOR 2 - program jest kontynuacją Programu Priorytetowego „*Jawor*” Poprawa efektywności energetycznej - termomodernizacja budynków jednorodzinnych realizowanego przez WFOŚiGW w Krakowie w latach 2016-2019. Jego celem jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i zapotrzebowania na ciepło grzewcze w wyniku docieplenia przegród budowlanych (poprawę efektywności energetycznej). Program *JAWOR 2* dotyczy wymiany źródeł ciepła na paliwa stałe na nowe ekologiczne źródła ciepła, termomodernizacji budynków jednorodzinnych, dla których łączna powierzchnia docieplana nie przekracza 600 m² oraz zakupu i montażu paneli fotowoltaicznych. Od 3.10.2022 roku prowadzony jest nabór w trybie ciągłym.

Program Priorytetowy Ciepłe Mieszkanie W dniu 21.07.2022 r. WFOŚiGW w Krakowie wraz ze wszystkimi wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej uruchomił nabór wniosków w ramach nowego programu *Ciepłe Mieszkanie*. Program ma na celu poprawę jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji pyłów oraz gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach wielorodzinnych. Wsparciem objęte będą przedsięwzięcia polegające na wymianie nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe i poprawie efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych.

WFOŚiGW w Krakowie zawarł Umowę udostępnienia środków z NFOŚiGW na kwotę 62,8 mln zł, która w pełni pochodzi z budżetu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Podpisano 2 umowy o dofinansowanie na kwotę 351,7 tys. zł. Pozostałe umowy zostaną zawarte w 2023 roku. Środki wypłacone zostaną zgodnie z zapisami w umowach, nie później niż do 31.12.2026 r.

2. GOSPODAROWANIE WODĄ

Opracowanie: Departament Środowiska; Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

W dobie zmian klimatycznych coraz częściej występują ekstremalne zjawiska atmosferyczne powodujące susze, podtopienia i powodzie. Jednocześnie zagęszczenie zabudowy i nadmierne uszczelnianie powierzchni przepuszczalnych czy ograniczenie terenów biologicznie czynnych przyczyniają się do katastrofalnych skutków przyspieszając spływ wody (powodzie) i ograniczając nasiąkanie terenu (susza). Gospodarowanie wodami należy rozpatrywać zarówno w aspekcie potrzeb człowieka jak i środowiska przyrodniczego, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Adaptacja do zmian klimatu poprzez wdrażanie działań z zakresu dużej i małej retencji oraz powszechnej mikroretencji jest elementem ograniczającym destabilizację klimatu. Zakłada się, że powszechne wdrożenie takich działań będzie miało wpływ na zwiększenie retencji glebowej, złagodzenie skutków suszy, ograniczenie ryzyka powodziowego oraz poprawę jakości przestrzeni zamieszkania.

Województwo Małopolskie w 2022 roku kontynuowało realizację programu *Małopolska deszczówka*, w ramach którego 8 gmin z terenu Województwa Małopolskiego otrzymało wsparcie na racjonalne gospodarowanie wodami opadowymi, a także przekazało środki finansowe z przeznaczeniem na wsparcie 22 Spółek Wodnych lub Związków Spółek Wodnych, na działania mające poprawić wydajność uprawną pól, poprzez zapewnienie właściwych stosunków wodnych.

Jednocześnie w 2022 roku rozliczono umowy dotacji zawarte w latach 2020-2021 z beneficjentami końcowymi Programu Priorytetowego *Moja woda* realizowanego poprzez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Program miał na celu ochronę zasobów wodnych oraz minimalizację zjawiska suszy w Polsce poprzez zwiększenie poziomu retencji na terenie posesji przy budynkach mieszkalnych jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonych wód opadowych oraz roztopowych, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury.

W ramach realizowanego projektu zintegrowanego *LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego* zaplanowano szereg działań w zakresie przygotowania wytycznych dla błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeni miejskiej, celem których jest „rozszczelnianie” terenów i tworzenie możliwości infiltracji wody do gruntu. Wytyczne będą pomocne przy przygotowaniu miejskich planów zagospodarowania przestrzennego oraz projektowaniu i tworzeniu terenów zielonych.

Jednym z kierunków ochrony wód jest zabezpieczenie ich przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z niedostatecznie oczyszczanych ścieków. W ramach zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie prowadził trzeci nabór do projektu pn. *Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych*. Podejmowano również działania związane z budową i poprawą warunków funkcjonowania sieci kanalizacyjnych, modernizacją stacji uzdatniania wody, budową zbiorników wody pitnej oraz remontami i modernizacją sieci wodociągowych.

Innym ważnym wyzwaniem z jakim zmagają się samorządy oraz lokalna i rządowa administracja, zwłaszcza na południu kraju są ruchy osuwiskowe. W 2022 r. Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy kontynuował prace w ramach *III etapu projektu SOPO*, celem którego jest opracowanie oraz dostarczenie danych i informacji geologicznych dotyczących osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi w Polsce w skali umożliwiającej ich wykorzystanie w planowaniu przestrzennym i zarządzaniu na poziomie gminy i powiatu. W ramach działań sukcesywnie przeprowadzono prace nad realizacją Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10 000 dla części „pozakarpackiej” powiatu krakowskiego.

Racjonalne wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych jest jednym z istotnych komponentów zrównoważonego rozwoju regionu. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo-energetycznym, przyczynia się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania zasobów surowców energetycznych, poprawy stanu środowiska poprzez redukcję zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery i wód oraz redukcję ilości wytwarzanych odpadów. Odnawialne źródła energii stanowią istotny udział w bilansie energetycznym, przyczyniając się do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej. W Małopolsce przeprowadza się szereg inwestycji, jak np. Program *Rozwój sieci geotermalnej na terenie Podhala*, które mają za zadanie w jak największym stopniu wykorzystywać potencjał wody geotermalnej. Efektem jest wzrost długości wybudowanej sieci ciepłowniczej, spadek emisji gazów cieplarnianych, a także zmniejszenie zużycia energii pierwotnej.

2.1. Rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury jako elementów poprawiających retencję oraz warunki aerosanitarne powietrza i podnoszących jakość życia

(S) Projekt zintegrowany LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego – w trakcie realizacji. W projekcie zaplanowano szereg działań polegających na przygotowaniu wytycznych dla błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeni miejskiej, celem których jest *rozszerzanie* terenów i tworzenie możliwości infiltracji wody do gruntu. Ważny aspekt stanowić będzie również przygotowanie we współpracy z gminami projektów pilotażowych m.in: rozwiązań zielonej infrastruktury jak np. zielone dachy oraz zielone ściany czy wykorzystania biomasy odpadowej pochodzącej z pielęgnacji zieleni miejskiej na cele energetyczne. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r: kontynuacja akcji #drzewo dla klimatu, która realizowana jest przez doradców ds. klimatu i środowiska zatrudnionych w małopolskich powiatach i miastach na prawach powiatów. W akcje sadzenia drzew zaangażowane zostały szkoły i przedszkola, jak również nadleśnictwa i lokalni liderzy. Akcja dosadzania drzew realizowana jest cyklicznie w ramach Małopolskiego Dnia dla Klimatu, podczas której zalesiane są nieużytki, parki, skwery w miastach, jak i dodrzewianie naturalnie występujących formacji leśnych. Akcja uzupełniana jest o działania informacyjno- edukacyjne w szkołach, mające na celu wzrost

świadomości dzieci i młodzieży na temat znaczenia i roli terenów zielonych. W 2022 roku na terenie województwa małopolskiego zasadzono łącznie 24 tysiące drzew. Akcja kontynuowana będzie w kolejnych latach.

W ramach I edycji Programu w 2022 roku rozliczono 325 umów dotacji na łączną kwotę wypłaconych dotacji 1,4 mln zł (w tym 60,8 tys. zł ze środków WFOŚiGW w Krakowie i 1,4 mln zł ze środków NFOŚiGW).

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Program Priorytetowy Moja Woda. W 2022 roku rozliczano umowy dotacji zawarte w latach 2020-2021 z beneficjentami końcowymi Programu Priorytetowego *Moja woda*. Program miał na celu ochronę zasobów wodnych oraz minimalizację zjawiska suszy w Polsce poprzez zwiększenie poziomu retencji na terenie posesji przy budynkach mieszkalnych jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonych wód opadowych oraz roztopowych, w tym dzięki rozwojowi zielononiebieskiej infrastruktury. Skierowany był do osób fizycznych będących właścicielami lub współwłaścicielami nieruchomości, na której znajduje się budynek mieszkalny jednorodzinny.

W ramach I edycji Programu w 2022 roku rozliczono 325 umów dotacji na łączną kwotę wypłaconych dotacji 1,4 mln zł (w tym 60,8 tys. zł ze środków WFOŚiGW w Krakowie i 1,4 mln zł ze środków NFOŚiGW).

W ramach II edycji Programu w 2022 roku rozliczono 1 810 umów dotacji na łączną kwotę wypłaconych dotacji 8,3 mln zł (w tym 152,3 tys. zł ze środków WFOŚiGW w Krakowie i 8,2 mln zł ze środków NFOŚiGW).

(INNE) Projekty realizowane przez Dyрекcję Lasów Państwowych w Krakowie

Projekty małej retencji w 2022 to głównie działania związane z realizacją projektów w poszczególnych Nadleśnictwach. **Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich**, którego celem jest wzmocnienie odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu w górskich ekosystemach leśnych. Podjęte działania są ukierunkowane na zapobieganie powstawaniu lub minimalizację negatywnych skutków zjawisk naturalnych takich jak: niszczące działanie wód wezbraniowych, powódzie i podtopienia oraz susza. W 2022 na terenie Nadleśnictw Dębica, Gorlice, Gromnik, Limanowa, Łosie, Nawojowa, Nowy Targ, Piwniczna i Stary Sącz wykonano lub przebudowano zbiorniki wodne, w celu zabezpieczenia infrastruktury leśnej wykonano liniowe zabezpieczenie skarpy potoków, przebudowę przepustów, brodo-przejazdów. **Kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych**: okres realizacji: 2016-2022. Celem projektu jest wzmocnienie odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu w nizinnych ekosystemach leśnych. Podejmowane działania są ukierunkowane na zapobieganie powstawaniu lub minimalizację negatywnych skutków zjawisk naturalnych takich jak: niszczące działanie wód wezbraniowych, powódzie i podtopienia oraz susze. W 2022 roku zakończono realizację wszystkich zaplanowanych na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Krakowie prac budowlanych (1 przepust w Nadleśnictwie Niepołomice).

2.2. Rozwój systemu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwsuwiskowej

(INNE) Projekty realizowane przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

W ramach projektu **System Osłony Przeciwsuwiskowej** (SOPO) realizowanego przez Centrum Geozagrożeń PIG-PIB w 2022 r. sukcesywnie przeprowadzono prace nad realizacją Mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi w skali 1:10 000 dla części „pozakarpacskiej” powiatu krakowskiego. Terenowe prace kartograficzne zostały przeprowadzone w gminach: Zielonki, Krzeszowice, Czernichów oraz Kocmyrzów. Prace te były kontynuacją zadania prowadzonego w ramach III etapu projektu SOPO, którego zakończenie planowane jest na 2024 r.

W ramach prac monitoringowych systemu SOPO prowadzono pomiary w sieci monitoringu powierzchniowego i wgłębnego na 37 osuwiskach zlokalizowanych na terenie województwa małopolskiego. Założono także sieć monitoringu powierzchniowego na 2 osuwiskach w powiecie wielickim.

W 2022 r. przeprowadzono 11 szkoleń dla administracji publicznej z zakresu problematyki osuwiskowej.

Wszystkie prace prowadzone w ramach projektu SOPO zostały sfinansowane ze środków NFOŚiGW.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Przywrócenie ciągłości ekologicznej i realizacja działań poprawiających funkcjonowanie korytarza swobodnej migracji rzeki Białej Tarnowskiej - działania w ramach projektu mają m.in. przywrócić stan naturalny fragmentów koryta. Dzięki temu poprawią się warunki życia i wędrówki ryb, a także zwiększy się bezpieczeństwo powodziowe mieszkańców. Zaplanowane działania poprawią walory przyrodnicze i krajobrazowe doliny Białej, co wpłynie korzystnie na rozwój turystyki i wędkarstwa. Projekt obejmuje zasięgiem gminy: Uście Gorlickie, Grybów, Bobowa i Ciężkowice. Jest kontynuacją wcześniejszych działań prowadzących do zwiększenia bioróżnorodności doliny rzeki poprzez odtworzenie siedlisk, liczebności rodzimych gatunków roślin i zwierząt oraz stworzenia im sprzyjających warunków życia i swobodnego przemieszczania się. Beneficjent: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie –

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie. Dofinansowanie w ramach działania 2.3 PO IiŚ 2014-2020. Koszt całkowity projektu: 39,3 mln zł, dofinansowanie UE: 33,4 mln zł.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

W roku 2022 Wojewódzki Fundusz w Krakowie przeprowadził nabór wniosków w ramach **Programu Systemy ostrzegania przed gwałtownymi zjawiskami atmosferycznymi i zagrożeniami**. O dofinansowanie w postaci dotacji mogły ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego, a dotacja mogła być przeznaczona na wykonanie systemów ostrzegania przed gwałtownymi zjawiskami atmosferycznymi i zagrożeniami.

W ramach naboru wniosków do Wojewódzkiego Funduszu wpłynął 1 wniosek złożony przez Gminę Skrzyszów na zadanie pn. *Budowa systemu monitoringu przeciwpowodziowego w zlewni potoku Wątok w Gminie Skrzyszów*. Niniejszy wniosek spełniał wymogi formalno-merytoryczne, w związku z tym przyznano dofinansowanie w wysokości 38 tys. zł.

(INNE) Projekty realizowane przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Krakowie

Projekt Ochrony Przeciwpowodziowej w Dorzeczu Odry i Wisły (POPDOWN) – projekt realizowany przy pomocy międzynarodowych instytucji finansowych, w tym Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju (Bank Światowy) oraz Banku Rozwoju Rady Europy, jak również przy wsparciu środków z Funduszu Spójności oraz budżetu państwa (w zakresie obszaru administrowanego przez PGW WP RZGW w Krakowie, Projekt OPDOW objęty jest Komponentem 3 – Ochrona przed powodzią Górnej Wisły). W ramach podjętych działań m.in. kontynuowano rozbudowę wałów przeciwpowodziowych, zwiększono zabezpieczenie powodziowe, a także rozpoczęto budowę wrót przeciwpowodziowych czy stanowisk pompowych. Środki wydatkowane w 2022 r. 143,3 mln zł.

Program realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną. Na terenie województwa małopolskiego w 2022 r. realizowano działania związane z utrzymaniem wód, wałów przeciwpowodziowych oraz obiektów hydrotechnicznych. Ponadto zrealizowano 9 zadań w ramach **Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną** - zadania finansowane ze środków niewygasających w roku budżetowym 2021, na łączną kwotę 19,5 mln zł (w tym 6 zadań w zakresie utrzymania wód – zakres rzeczowy 3,600 km, łączna wartość 867 tys. zł oraz 3 zadania w zakresie prac remontowych na obiektach hydrotechnicznych na łączną wartość 18,6 mln zł). Łącznie w 2022 roku na terenie województwa małopolskiego, w ramach obu Programów, zrealizowano ponad 470 zadań na kwotę 69 mln zł.

2.3. Rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę i optymalizacji zużycia wody

Małopolska Deszczówka – kontynuacja. W ramach działania udzielono pomocy finansowej 8 gminom z terenu Województwa Małopolskiego na zadania polegające na racjonalnym gospodarowaniu wodami opadowymi. Zadania polegały m.in. na modernizacji istniejących instalacji służących gromadzeniu wody opadowej i jej ponownego wykorzystania, wykonaniu kanalizacji deszczowej wraz ze zbiornikiem retencyjnym oraz instalacją do odzysku wody deszczowej oraz wykonanie ogrodów deszczowych. Nakłady poniesione w 2022 r. 354,6 tys. zł.

Ponadto 371 tys. zł przeznaczono dla gmin i osób fizycznych na budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji, za które wyremontowano łącznie 8 zbiorników o łącznej powierzchni wynoszącej 8 214 m². Środki na ten cel pochodziły z wyłączenia z produkcji gruntów rolnych na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Rozbudowa systemu wodociągowego w aglomeracji Zakopane - Realizacja zadania pozwoli na dostarczanie wody, o jakości określonej obowiązującymi przepisami, w wymaganej ilości i o ciśnieniu dla 474 mieszkańców (długość wybudowanej sieci wodociągowej: 14,32 km). Projekt realizowany w latach 2020-2024 ze środków krajowych, w ramach programu priorytetowego „Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie skutków zagrożeń środowiska”. Koszt całkowity projektu: 6,9 mln zł, kwota dofinansowania (pożyczka): 5,6 mln zł. W 2022 roku wydatkowano 5,3 mln zł.

2.4. Promowanie i wsparcie w produkcji, usługach i rolnictwie technologii zamkniętych obiegu wody

Pomoc spółkom wodnym w utrzymaniu urządzeń melioracji wodnych – Województwo Małopolskie przekazało w ramach zadania środki finansowe z przeznaczeniem na wsparcie 22 Spółek Wodnych lub Związków Spółek Wodnych działających na obszarze województwa małopolskiego, na działania mające poprawić wydajność uprawną pól, poprzez zapewnienie właściwych stosunków wodnych. Realizowane przez Spółki zadania wpływają na efektywność produkcji rolniczej oraz przyczyniają się do ochrony przed niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi takimi jak powódź czy susza. Spółki w ramach otrzymanych środków wykonują m.in. konserwację rowów melioracyjnych. Nakłady poniesione w 2022 r. 627,7 tys. zł.

2.5. Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach województwa objętych formami ochrony przyrody oraz na obszarach o skomplikowanych warunkach gruntowo-wodnych

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Projekty: **Gospodarka wodno-ściekowa w Krakowie - Etap V** oraz **Etap VI** - w ramach obu projektów zrealizowanych zostanie ponad 40 kontraktów. Przebudowane i zmodernizowane zostaną 2 oczyszczalnie ścieków, wybudowanych zostanie ponad 16 km sieci kanalizacji sanitarnej, 15 km sieci wodociągowej i ponad 25 km sieci zostanie zmodernizowanych. Projekty realizowane w latach 2017-2023. Dofinansowanie w ramach działania 2.3 PO IiŚ 2014-2020. Etap V - koszt całkowity projektu: 170,1 mln zł, dofinansowanie UE: 84,5 mln zł, Etap VI - koszt całkowity projektu: 76,8 mln zł, dofinansowanie UE: 39,2 mln zł

Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Stary Sącz - w ramach projektu budowane jest 57 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz 7 km sieci wodociągowej. Do sieci kanalizacji sanitarnej zostanie podłączonych w 2024 roku 4 854 RLM a do sieci wodociągowej 435 osób. Projekt realizowany w latach 2017-2023. Dofinansowanie w ramach działania 2.3 PO IiŚ 2014-2020. Koszt całkowity projektu: 67,5 mln zł, dofinansowanie UE: 32,6 mln zł.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Program priorytetowy **Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych** - Celem programu była poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji umieszczonych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Środki na finansowanie programu zostały udostępnione przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W dniu 25.04.2022 r. Fundusz ogłosił trzeci nabór wniosków przy alokacji środków 15 mln zł.

Na podstawie wszystkich zawartych umów pożyczek w ramach Programu, Fundusz wypłacił łącznie 24,8 mln zł, w tym 10,6 mln zł w roku 2022.

Przewidywane efekty ekologiczne i rzeczowe z tytułu realizacji przedsięwzięć, obliczone proporcjonalnie do środków Wojewódzkiego Funduszu zaangażowanych w realizację zadań, powinny wynieść:

- a) łączna długość kolektorów sanitarnych: 5 307,18 mb,
- b) ilość ścieków odprowadzona do oczyszczalni: 11 738,83 m³/rok.

Wojewódzki Fundusz dofinansował łączną kwotą 2,9 mln zł także inne zadania z zakresu gospodarki wodno-ściekowej polegające na:

- a) modernizacji stacji uzdatniania wody,
- b) budowie zbiorników wody pitnej,
- c) remoncie i modernizacji sieci wodociągowych.

2.6. Wsparcie działań związanych z racjonalnym wykorzystaniem wód termalnych i mineralnych

(INNE) Projekty realizowane przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

Geologia samorządowa – serwis informacyjno-edukacyjny PIG-PIB w zakresie geologii górnictwa, ochrony środowiska, administracji i przepisów prawa. W ramach wsparcia działań związanych z racjonalnym wykorzystaniem wód termalnych i mineralnych, na prośbę jednostek samorządu terytorialnego eksperci z Oddziału Karpackiego PIG-PIB wykonali w 2022 r. sześć wstępnych opinii na temat występowania i możliwości zagospodarowania wód termalnych na wskazanych przez samorządowców obszarach. Opracowaniami objęte zostały obszary: gminy miejskiej Kraków, miasta Tarnów, miasta Nowy Targ, miasta i gminy Myślenice, gminy Kamionka Wielka oraz gminy Krzeszowice.

W każdej opinii zawarte zostały informacje na temat budowy geologicznej przedmiotowego obszaru, stanu rozpoznania hydrogeologicznego i geotermalnego, możliwości ujęcia wód termalnych, zauważonych na tym etapie prac najpoważniejszych konfliktów mogących uniemożliwić realizację potencjalnej inwestycji geotermalnej. Po wnikliwej analizie, dla obszarów gdzie materiał faktograficzny był wystarczający, przeprowadzona została ocena potencjału geotermalnego. Projekt był finansowany ze środków NFOŚiGW.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Budowa geotermalnej instalacji kogeneracyjnej do produkcji ciepła, energii elektrycznej i chłodu w przedsiębiorstwie Chochołowskie Termy sp. z o.o. - projekt zakłada rozbudowę istniejącej instalacji geotermalnej o nowy odwiert geotermalny (produkcyjny) z elektrownią ORC (Organic Rankine Cycle), turbiną wodną do zasilania obiektów w ciepło, chłód i energię elektryczną ze źródeł energii odnawialnej. Projektowany system produkcji energii oparty będzie na geotermii głębokiej (głębokość odwiertu 4122m). Nowy odwiert pozwoli na szersze wykorzystanie przemysłowe źródła geotermalnego, które zasili obecnie istniejący obiekt basenowy, nową obecnie budowaną część relaksacyjno-wypoczynkowej oraz hotel. Z energii geotermalnej nowego odwiertu będzie produkowane ciepło technologiczne do ogrzewania basenów termalnych, ogrzewania pomieszczeń basenowych i okołobasenowych (np. szatnie, SPA), ogrzewania i chłodzenia (w lecie) pokoi hotelowych, części rekreacyjno-wypoczynkowej. Projekt realizowany w latach 2022-2024, finansowany ze środków MF EOG 2014-2021 oraz programu priorytetowego Polska Geotermia Plus. Całkowita wartość projektu w ramach MF EOG: 40,7 mln zł; Środki wypłacone w roku 2022 – 10,8 mln zł.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Program **Rozwój sieci geotermalnej na terenie Podhala** – kontynuacja. W ramach całego Programu opracowano projekty sieci geotermalnej wraz z przyłączami, w szczególności na terenie powiatów nowotarskiego i tatrzańskiego. We wszystkich latach wypłacono łącznie 4,7 mln zł dotacji dla dwóch gmin (Gminy Szaflary (3 umowy) oraz Gminy Miasta Nowy Targ), w 2022 r. wypłacono dotację w łącznej wysokości 2,1 mln zł.

2.7. Dostosowanie struktury upraw do zmian klimatu oraz wsparcie działań ograniczających straty w rolnictwie powstałe z późnych przymrozków i suszy

Porejestrone Doświadczalnictwo Odmianowe (PDO) - Samorząd Województwa Małopolskiego w 2022r. zakończył zadanie dotyczące Porejestronego Doświadczalnictwa Odmianowego. Badania były prowadzone przez Małopolską Stację Doświadczalną Oceny Odmian w Węgrzcach. Wyniki przeprowadzonych doświadczeń stanowią źródło wiedzy dla lokalnych rolników w zakresie wartości użytkowej i gospodarczej poszczególnych odmian roślin uprawnych, a także ich przydatności do różnych systemów gospodarowania. Dobór odpowiednich odmian roślin uprawnych dostosowanych do warunków klimatycznych i glebowych województwa małopolskiego pozwala w znacznym stopniu ograniczyć straty plonów wywołane przez niekorzystne warunki atmosferyczne, hydrologiczne, choroby, czy szkodniki. Nakłady poniesione w 2022 r. to 100 tys. zł

3. BIORÓŻNORODNOŚĆ I KRAJOBRAZ

Opracowanie: Departament Środowiska

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Na terenie Województwa Małopolskiego w 2022 r. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego prowadził liczne działania mające na celu ochronę środowiska przyrodniczego oraz przywrócenie właściwego stanu gatunków oraz siedlisk przyrodniczych, głównie poprzez czynną ochronę. Realizowane były również działania polegające na powstrzymaniu procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

W 2022 r. sporządzono liczne opinie w sprawach przyrodniczych (wycinka drzew, korytarze ekologiczne, ochrona gatunkowa), architektonicznych, inwestycji liniowych, a także w zakresie planowania przestrzennego (opinie do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego).

Ponadto w wyniku realizacji projektu *Przygotowanie dokumentacji w celu utworzenia Centrów Edukacji Przyrodniczej EkoMałopolska* został ogłoszony konkurs architektoniczny na projekt budynku Jurajskiego Centrum Edukacji Przyrodniczej i na podstawie zwycięskiego projektu rozpoczęto opracowywanie dokumentacji architektonicznej. Opracowano pełną dokumentację dla Popradzkiego Centrum Edukacji Przyrodniczej w Rytrze wraz z pozyskaniem pozwolenia na budowę. Rozpoczęto realizację dokumentacji budowlanej dla Pogórzańskiego Centrum Edukacji Przyrodniczej w Jastrzębi.

Jednocześnie w 2022 roku Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska zakończyła realizację projektu *pn. Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000*, którego celem było opracowanie planów zadań ochronnych dla 21 obszarów Natura 2000 w Małopolsce. Powyższe Dokumenty mają za zadanie zapewnienie zachowania lub odtworzenia właściwego stanu przedmiotów ochrony, przy jednoczesnym stworzeniu warunków społecznych umożliwiających i ułatwiających wdrożenie planów w życie.

3.1. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej poprzez kształtowanie systemu przyrodniczego

Krajobraz Małopolski – czynna ochrona przyrody w parkach krajobrazowych. W ramach bieżącej działalności ZPKWM przeprowadzono czynną ochronę siedlisk ciepłolubnych na terenie Parków Krajobrazowych, w 4 lokalizacjach: Dolina Kobyłańska, Wąwóz Bolechowicki, Żytnia Skąta oraz Tynec przez wypas kóz; realizowano akcję ochrony płazów w miejscowości Uszew oraz Jastrzębia; przeprowadzono kontrolę, połączoną z czyszczeniem 500 budek dla popielicowatych; prowadzono monitoring sów; odsłonięto skały na terenie dawnego kamieniołomu w Ostruszy, Diablím Boisku w Pławnej oraz kamieniołomu w Polichtach; przeprowadzono odkrzaczanie Pustyni Błędownskiej. Przeprowadzono pilotażowe czyszczenie skał z napisów w Kamieniołomie w Ostruszy. Koszty realizacji tych działań wyniosły ok. 150 tys. zł.

Małopolska Pszczoła - otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, z zakresu ochrony bioróżnorodności. W 2022 r. odbyła się VII edycja tego konkursu, w ramach której zawarto 18 umów z Beneficjentami. Celem konkursu było promowanie pszczelarstwa, a także propagowanie dobrych praktyk służących zapylaczom poprzez zajęcia edukacyjne, warsztaty, nasadzenia roślin miododajnych. W ramach konkursu odbyły się także promocje w prasie, mediach społecznościowych i na stronach internetowych, drukowano plakaty, broszury, ulotki oraz przewodnik pszczeli. Nakłady poniesione w 2022 r. to 450 tys. zł

Małopolski wypas kulturowy ekstensywne metody gospodarowania jako ekologiczny sposób zachowania bioróżnorodności i krajobrazu - Samorząd Województwa Małopolskiego przeprowadził otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze

ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, z zakresu ochrony bioróżnorodności pn. *Małopolski wypas kulturowy - ekstensywne metody gospodarowania jako ekologiczny sposób zachowania bioróżnorodności i krajobrazu*. W ramach konkursu zawarto 10 umów. Zadania przewidziane do realizacji w ramach ww. konkursu polegały na przeprowadzeniu wypasu owiec wskazanych ras, na zasadach określonych w Regulaminie Konkursu. Prowadzone działania przyczyniły się do ochrony ważnych siedlisk rzadkich roślin, do zahamowania procesu zaniku polan reglowych, a przez to wpłynęły na zachowanie krajobrazu przyrodniczego i kulturowego gór. Zachowanie gospodarki pasterskiej w górach to również podtrzymywanie wielowiekowej tradycji lokalnej ludności i podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu. Nakłady poniesione w 2022 r. to 1,9 mln zł

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

W 2022 roku Wojewódzki Fundusz zawarł 8 umów o dofinansowanie zadań z zakresu ochrony i przywracania chronionych gatunków roślin lub zwierząt na łączną kwotę 930 tys. zł.

Ponadto, kontynuowano finansowanie w ramach umowy zawartej z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Krakowie na zadanie pn. ***Czynna ochrona pierwiosnki omączonej Primula farinosa w Beskidzie Sądeckim*** – kwota dofinansowania w 2022 roku wyniosła 11,3 tys. zł.

Program priorytetowy *Likwidacja barszczu Sosnowskiego na terenie województwa małopolskiego* – w 2022 roku Fundusz przeprowadził kolejny nabór wniosków w ramach Programu, co pozwoliło na powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Program skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego, a zakres przedsięwzięć obejmował koszty usług związanych z wykonywaniem zabiegów likwidacji barszczu Sosnowskiego, zakup środków chemicznych, oprysków, komponentów umożliwiających realizację zabiegów, wydatki na zabezpieczenie miejsca wykonywania prac. Pula środków przeznaczona na Program w 2022 roku wynosiła 500 tys. zł.

Jednocześnie w 2022 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie zawarł 8 umów o dofinansowanie zadań z zakresu przedsięwzięć związanych z ochroną przyrody, w tym z utrzymaniem terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków oraz działań związanych z utrzymaniem i zachowaniem parków oraz ogrodów, będących przedmiotem ochrony na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Łączna kwota dofinansowania dla tych zadań wynikająca z zawartych umów wyniosła 537,9 tys. zł.

(INNE) Wybrane projekty realizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Krakowie

W 2022 r. przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Krakowie kontynuowane były działania dotyczące ochrony przyrody w ramach projektów z udziałem środków unijnych: finansowane w ramach Instrumentu LIFE oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, a także ze środków krajowych: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Ochrona siedlisk ptaków wodno-błotnych w Dolinie Górnej Wisły – projekt realizowany m.in. przez RDOŚ w Katowicach i RDOŚ w Krakowie w latach: 2018 – 2024. Celem projektu jest ochrona i poprawa stanu siedlisk ptaków, w szczególności ślepowrona i rybitwy rzecznej w 4 obszarach Natura 2000, położonych w Dolinie Górnej Wisły, w tym 3 w województwie małopolskim. Całkowity koszt projektu to 4,3 mln euro, z czego w 2022 r. RDOŚ wydatkowała kwotę 1 mln zł.

Ochrona siedlisk i gatunków terenów nieleśnych zależnych od wód - projekt realizowany w latach: 2017 – 2023. Celem projektu jest poprawa stanu siedlisk i gatunków w obszarach Natura 2000. W 2022 r. między innymi wykonano prace hydrotechniczne w obszarze Torfowisko Wielkie Błoto, zmierzające do uregulowania poziomu zwierciadła wód gruntowych poprzez oczyszczenie cieku/rowów melioracyjnych oraz udroźnienie przepustów w celu zachowania drożności przepływu. Całkowity koszt

projektu w części realizowanej przez RDOŚ to kwota 6,1 mln zł, z której w 2022 r. wydatkowano 624,6 tys. zł.

Ochrona zagrożonych gatunków i siedlisk chronionych w ramach sieci Natura 2000 – projekt realizowany w latach: 2017 – 2023. Celem projektu jest ochrona nietoperzy z zagrożonych gatunków. W 2022 r. wykonano prace modernizacyjne na stanowisku nietoperzy, ocenę skuteczności przeprowadzonych działań ochronnych dla nietoperzy, oraz dokumentację techniczną dotyczącą modernizacji oświetlenia zewnętrznego wokół 5 letnich kolonii chronionych gatunków nietoperzy w Łącku, Nawojowej, Ochotnicy, Słopicach i Lanckoronie. Całkowity koszt projektu to 15,6 mln zł, z czego w 2022 r. wydatkowano kwotę 814,6 tys. zł.

Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych - projekt realizowany w latach: 2017 – 2022. Celem projektu jest wyeliminowanie luki w procesie zarządzania zasobami przyrodniczymi poprzez uzyskanie pełnej informacji przyrodniczej i stworzenie systemu do gromadzenia, analizowania, udostępniania i bieżącej aktualizacji przestrzennych danych przyrodniczych. W 2022 r. przeprowadzono prace inwentaryzacyjne dla 5 siedlisk przyrodniczych w 3 obszarach Natura 2000. Koszt projektu w części realizowanej przez RDOŚ wynosi 1,6 mln zł, z czego w 2022 r. wydatkowano kwotę 332,1 tys. zł.

Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 - projekt realizowany w latach: 2017 – 2022. Celem projektu w części realizowanej przez RDOŚ było opracowanie planów zadań ochronnych dla **21 obszarów Natura 2000 w Małopolsce**, w których określone zostaną zasady zarządzania ochroną obszarów cennych w skali Europy. Koszt projektu w części realizowanej przez RDOŚ Kraków wynosi 2,3 mln zł, z czego w 2022 r. wydatkowano kwotę: 308,7 tys. zł.

Ochrona siedlisk kserotermicznych w obszarach Natura 2000 na Wyżynie Miechowskiej - projekt realizowany w latach: 2020 – 2023. Celem projektu jest zachowanie i poprawa w 17 obszarach Natura 2000 na Wyżynie Miechowskiej stanu siedlisk o charakterze półnaturalnym, którymi są murawy kserotermiczne i zarośla jałowca pospolitego na murawach nawapiennych lub na wrzosowiskach, poprzez regularne powtarzanie zabiegów polegających na wypasaniu zwierząt, koszeniu i usuwaniu nadmiaru drzew i krzewów. W 2022 r. między innymi przeprowadzono wypas owiec i kóz na łącznej powierzchni 31,27 ha, wykonano koszenie wraz ze zbiorem biomasy w obszarze Grzymałów, przeprowadzono zarówno działania monitoringowe w 5 obszarach Natura 2000, jak i działania o charakterze edukacyjno-informacyjnym czy popularnonaukowym. Ponadto zorganizowano III Powiatowe Sympozjum Murawowe pod patronatem Małopolskiego Kuratorium Oświaty i Starostwa Powiatowego w Miechowie. Całkowity koszt projektu to kwota 2 mln zł, z której w 2022 roku wydatkowano 701,6 tys. zł.

Sporządzenie projektów planów ochrony dla rezerwatów przyrody: Hajnik, Okopy Konfederackie, Mogielica i Diabie Skały - projekt realizowany w latach: 2021 – 2022. Celem projektu było sporządzenie planów ochrony dla w/w rezerwatów przyrody oraz zapewnienie skutecznej ochrony przedmiotów ochrony rezerwatów przyrody. W 2022 r. wykonane zostały 4 dokumentacje przyrodnicze wraz z projektami planów ochrony dla ww. rezerwatów przyrody. Całkowity koszt zadania w 2022 r. wyniósł 163,6 tys. zł.

(INNE) Projekty zrealizowane przez Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych w Krakowie:

Reintrodukcja głuszca w Paśmie Jaworzyny Krynickiej - projekt realizowany od ponad 12 lat przez Nadleśnictwo Nawojowa. W 2022 roku wprowadzono do środowiska przyrodniczego metodą **born to be free** do 20 osobników głuszca z linii „karpackiej”, pochodzących z Ośrodka Hodowli Głuszca w Nadleśnictwie Wiśla. W całym okresie realizacji programu wprowadzane do środowiska ptaki są monitorowane z wykorzystaniem nadajników telemetrycznych.

Kompleksowa ochrona żubra w Polsce - projekt realizowany na terenie Nadleśnictwa Niepołomice. Celem projektu jest ochrona gatunku zagrożonego wyginięciem, prowadzenie hodowli zachowawczej i utrzymanie stada żubrów w dobrej kondycji jak również możliwość wykorzystania żubrów z Ośrodka Hodowli Żubra (OHŻ) Niepołomice w procesie restytucji tego gatunku. Średni koszt utrzymania hodowli wynosi około 300 tys. zł rocznie.

Kompleksowy projekt ochrony siedlisk i gatunków (OPL) – w ramach projektu planowo trwającego do końca września 2023 roku, kontynuowany był szereg działań, obejmujący między innymi ochronę: głuszca wraz z jego siedliskami (w Nadleśnictwach Myślenice i Nowy Targ), łąk kserotermicznych (w Nadleśnictwie Miechów), rzadkich i cennych przyrodniczo siedlisk leśnych oraz łąkowych (we wszystkich siedmiu Nadleśnictwach uczestniczących w projekcie), kanalizowania ruchu turystycznego dzięki remontom infrastruktury turystycznej (w Nadleśnictwie Krościenko) oraz zachowania właściwego stanu miejsc bytowania nietoperzy (w Nadleśnictwie Krzeszowice).

(INNE) Projekty zrealizowane przez Gorczański Park Narodowy

Działania ochrony przyrody metodami gospodarki leśnej, inne działania prowadzone na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego w 2022 roku - projekt finansowany z Funduszu leśnego PGL Lasy Państwowe umożliwił realizację zaplanowanych w Planie Ochrony GPN zadań czynnej ochrony ekosystemów Parku i bezpiecznego udostępniania turystycznego jego terenu. W ramach działalności naukowo-monitoringowej wykonano badania genetyczne gorczańskiej subpopulacji głuszca, odnotowując dalszy spadek jego liczebności. Koszt zadania sfinansowanego ze środków Funduszu leśnego wyniósł: 1,6 mln zł. Jednocześnie kontynuowano prace związane z utrzymaniem położonych na terenie GPN ekosystemów nieleśnych. Całość nakładów poniesionych w 2022 r.: 127 tys. zł.

(INNE) Projekty zrealizowane przez Tatrzański Park Narodowy

Inwentaryzacja i ocena stanu zasobów przyrodniczych w Tatrzańskim PN przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii teledetekcyjnych, „Zmniejszenie presji turystycznej na gatunki i siedliska na obszarze Tatr Wysokich”, „Budowa Centrum Edukacji Przyrodniczej Kiry – Kościelisko” – celem ww. przedsięwzięć jest m. in. wytworzenie baz danych przestrzennych, polepszenie stanu ochrony wysokogórskich siedlisk przyrodniczych Natura 2000 oraz zagrożonych gatunków roślin i zwierząt poprzez zmniejszenie presji turystycznej na ekosystemy Tatr Wysokich oraz zrozumienia oraz szacunku dla tatrzańskiej przyrody poprzez zaangażowanie zwiedzających Tatrzańskiego PN w ochronę jej dziedzictwa i kształtowanie postawy współodpowiedzialności za przyrodę Parku. Wartość projektów wynosi: ok. 41,9 mln zł., nakłady poniesione w 2022 r. ok. 6,77 mln zł.

Odtworzenie infrastruktury turystycznej Jaskini Mroźnej i poprawa poziomu bezpieczeństwa ruchu turystycznego poprzez ograniczenie skutków katastrof naturalnych, Ograniczenie wpływu katastrof naturalnych na siedliska i gatunki na obszarze Tatrzańskiego Parku Narodowego - celem przedsięwzięć jest kompleksowe polepszenie stanu infrastruktury związanej z Jaskinią Mroźną poprzez remont i zabezpieczenie 1,42 km szlaku turystycznego zniszczonego w ramach katastrof naturalnych oraz polepszenie stanu ochrony siedlisk przyrodniczych Natura 2000 oraz zagrożonych gatunków roślin i zwierząt poprzez remont szlaków turystycznych zniszczonych wskutek katastrof naturalnych. Wartość dofinansowania z NFOŚiGW wynosi: ok. 9,2 mln zł., nakłady poniesione w 2022 r. ok. 4,13 mln zł.

(INNE) Wybrane projekty zrealizowane przez Pieniński Park Narodowy

Realizacja działań ochronnych w Pienińskim Parku - w ramach projektu wykonano działania polegające na prowadzeniu zabiegów hodowlano-ochronnych na obszarach ochrony czynnej i krajobrazowej oraz przeprowadzeniu cięć pielęgnacyjnych i sanitarnych. Ponadto wykonano prace polegające na utrzymaniu infrastruktury związanej z ukierunkowaniem ruchu turystycznego (remonty odcinków szlaków pieszych o łącznej długości 500 mb). Całkowity koszt projektu: 163,2 tys. zł. Nakłady poniesione w 2022 r. wyniosły 133,9 tys. zł.

Ochrona wybranych gatunków i siedlisk w Pienińskim Parku Narodowym poprzez wykup gruntów – w ramach przedsięwzięcia zaplanowano wykup gruntów o powierzchni 7,3227 ha. Na wykupionych gruntach przez PPN będzie prowadzona ochrona czynna (ekosystemy łąkowe) lub ochrona bierna (wyłączenie z gospodarczego wykorzystania w przypadku większości ekosystemów leśnych). Całkowity koszt przedsięwzięcia i zarazem kwota dofinansowania w formie dotacji z NFOŚiGW, wynosi 715,3 tys. zł. Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w 2022 r. przez wykup 5,7718 ha za kwotę 529 tys. zł.

(INNE) Projekty realizowane przez Babiogórski Park Narodowy

Opracowanie szczegółowych instrumentów planistycznych do realizacji działań ochronnych na terenie Babiogórskiego Parku Narodowego – projekt, w ramach którego przeprowadzono inwentaryzację ekosystemów leśnych i nieleśnych Babiogórskiego Parku Narodowego oraz zbudowano aplikację niezbędną do planowania i dokumentowania wykonania zadań ochronnych i monitoringu przyrodniczego określonego w Planie ochrony dla Babiogórskiego Parku Narodowego. Lata realizacji projektu 2020 – 2022. Wartość całkowita projektu wynosi 1,5 mln zł. Wydatki w roku 2022 to 687,9 tys. zł.

Ochrona ekosystemów leśnych Babiogórskiego Parku Narodowego, w tym cennych siedlisk przyrodniczych - w ramach projektu przeprowadzono między innymi: wspomaganie procesu przebudowy drzewostanów przez ograniczenie czynników mogących doprowadzić do gwałtownego rozpadu, regulację składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w młodnikach, remonty odcinków dróg leśnych, remonty odcinków szlaków turystycznych, usuwanie odpadów z obszaru Parku. Wartość całkowita: 1,7 mln zł. Wydatki w roku 2022 roku wynoszą 1,7 mln zł.

(INNE) Projekty zrealizowane przez Magurski Park Narodowy

Ochrona ekosystemów leśnych Magurskiego Parku Narodowego – projekt realizowany na terenie województwa małopolskiego w ramach działania Zachowanie bezpieczeństwa w udostępnionych miejscach i wzdłuż udostępnianych tras. W ramach realizacji przedsięwzięcia wykonano remont nawierzchni ścieżki rowerowej *Nieznajowa* na długości 2,3 km, będącej łącznikiem pomiędzy *Winnym Szlakiem Rowerowym* koloru żółtego (woj. małopolskie), a *Szlakiem rowerowym na Styku Kultur*. Projekt został dofinansowany ze środków Funduszu Leśnego. Koszt projektu wyniósł 316,4 tys. zł.

(INNE) Wybrane projekty zrealizowane przez Ojcowski Park Narodowy

Ochrona czynna muraw przez kulturowy wypas owiec i kóz - wypas realizowany był na jednej z najcenniejszych powierzchni w OPN, gdzie występują zbiorowiska kserotermiczne – Górze Koronnej. Uważany jest on za najskuteczniejszą formę ochrony czynnej i jest kluczowym elementem w odtwarzaniu muraw. Wypas to również ochrona dziedzictwa kulturowego tego miejsca. Wartość całkowita: 124,5 tys. zł. (wydatki w roku 2022: 37,6 tys. zł.).

Ochrona gatunków zagrożonych wyginięciem poprzez utworzenie dla nich siedlisk zastępczych, w formie ogrodu - projekt obejmuje działania ex situ, wspomagające gatunki rzadkie i chronione, które z różnych względów wymagają specjalnych działań. Założenie ogrodu pozwoli odciążyć część szlaków i zmniejszyć presję nie tylko na zagrożone gatunki, ale także na siedliska, w tym siedliska chronione w ramach Natura 2000. Wartość całkowita: 451 tys. zł. (wydatki w roku 2022: 75,4 tys. zł.).

Wykonywanie zabiegów z zakresu czynnej ochrony w murawach naskalnych i kserotermicznych OPN - Usuwanie tuż przy powierzchni gleby nalotów, odrośli drzew i krzewów na zboczach w obrębie muraw oraz na ścianach i półkach skalnych. W ramach tego projektu zaplanowano działania ochronne w obrębie 29 masywów skalnych (ostoi) przeznaczonych do utrzymania muraw kserotermicznych. Wartość całkowita: 471 tys. zł, (wydatki w roku 2022: 128,7 tys. zł.).

Ochrona ekosystemów Ojcowskiego Parku Narodowego poprzez regulację stanu posiadania we wsi Sążsów (rejon Poręby Sążsowskiej) - Ostoja cennych gatunków, w tym podlegających ochronie ściślej i wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej. W lasach otaczających działkę stwierdzono występowanie chronionych gatunków storczyków. Wartość całkowita: 46,2 tys. zł, wydatki w roku 2022: 46,2 tys. zł.

3.2. Kształtowanie i ochrona krajobrazu Małopolski

Krajobraz województwa małopolskiego ma szansę uzyskać szczególną ochronę w oparciu o powstający **dokument audytu krajobrazowego**. Sporządzenie go i przyjęcie przez ZWM, a następnie uchwalenie jest wieloletnim zadaniem mającym umocowanie prawne. Dzięki temu samorząd regionu zyskuje znaczący wpływ na ochronę krajobrazu poprzez powiązanie z lokalnymi uwarunkowaniami i dokumentami planistycznymi kształtowanymi na poziomie gmin. Wpływ ten dotyczy zarówno kształtowania obszarów cennych przyrodniczo, ale też tych o szczególnym dziedzictwie kulturowym.

Ochrona krajobrazu w zakresie tego projektu dotyczy głównie:

- opracowania rekomendacji i wniosków w granicach obszarów priorytetowych (o najcenniejszych walorach),
- stworzenia wytycznych decydujących o zachowaniu punktów i osi widokowych, lokalnych form architektonicznych, stref ochrony krajobrazu w parkach krajobrazowych, wydawania opinii i uzgodnień do projektów i dokumentacji mogących istotnie ingerować w krajobraz (w szczególności: lokalne plany zagospodarowania przestrzennego, dokumentacje),
- wskazania nowych obszarów do objęcia jedną z form ochrony prawnej,
- projektowania infrastruktury technicznej w poszanowaniu krajobrazu oraz wsparcia dla powstawania tzw. uchwał reklamowych.

Obecny etap realizacji to projekt roboczej wersji audytu, korygowany z uwagi na zmianę podstawy prawnej jego sporządzenia (zmianą rozporządzenia nastąpiła w październiku 2022 roku), po której zostanie poddany opiniowaniu przez rady gmin, wojewódzkiego konserwatora zabytków oraz dyrekcje parków narodowych i krajobrazowych oraz formalnie zatwierdzony.

Pozostałe do wykonania działania to w szczególności:

- opracowanie materiałów kartograficznych i cyfrowych danych do udostępnienia na etapie opiniowania i wyłożenia dokumentacji krajobrazów,
- konsultacje społeczne projektu audytu oraz naniesienie zmian z tego wynikających,
- opracowanie finalnej wersji audytu krajobrazowego i projektu uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego przyjmującego opracowanie.

Na koszty sporządzenia audytu krajobrazowego w roku 2022 składały się głównie koszty osobowe, przygotowanie i druk publikacji i wyniosły one łącznie 547,1 tys. zł.

4. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Opracowanie: Departament Środowiska

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Wzrost świadomości mieszkańców jest niezbędny dla uzyskania akceptacji społecznej dla planowanych działań oraz uzyskania niezbędnego poziomu zaangażowania społecznego w działania na rzecz poprawy jakości środowiska. Z tego względu w 2022 roku prowadzone były kampanie i akcje edukacyjno-informacyjne skierowane do ogółu społeczeństwa.

W ramach edukacji ekologicznej prowadzonej w Małopolsce w 2022 roku zorganizowano i włączono się w szereg akcji o charakterze regionalnym oraz ogólnopolskim, jak np. : *EkoMałopolska ZERO WASTE, Liga Antysmogowa, Czyste Lasy, Plebiscyt Eko Hero 2022 oraz Małopolskie Leśne Mikołajki*.

Po raz drugi przy współpracy Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego zorganizowano akcję sprzątaną pod nazwą *Posprzątaj z Nami Małopolskę*, w którą włączyło się blisko 90 gmin z terenu Województwa. Powyższe działania miały na celu zwiększenie świadomości na temat ochrony środowiska wśród mieszkańców Małopolski, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Opracowano również szereg materiałów informacyjno-edukacyjnych (plakaty, ulotki, karty pracy dla dzieci). Materiały obejmowały tematykę m.in. uchwały antysmogowej, programu czyste powietrze, centralnej ewidencji emisyjności budynków.

Rok 2022 był również rokiem pełnym inicjatyw ze strony Urzędu Marszałkowskiego jako beneficjenta koordynującego projekt LIFE. Zorganizowano kolejną, trzecią już edycję studiów podyplomowych z zakresu ochrony powietrza i energetyki. Rozpoczęto akcję edukacyjną w szkołach polegającą na utworzeniu sieci czujników do pomiaru jakości powietrza. Wykonano aplikację do gromadzenia danych o emisjach przemysłowych w Małopolsce.

Ekodoradcy mogli liczyć również na wsparcie w postaci szkoleń merytorycznych, które miały za zadanie podnieść ich kompetencje w kontekście powierzonych obowiązków. W ramach Centrum Kompetencji zorganizowano 6 szkoleń oraz warsztatów dla ekodoradców we wszystkich istotnych dziedzinach m.in. szkolenie dla przedstawicieli gmin Województwa Małopolskiego z zakresu wybranych elementów Programu ochrony powietrza, cykl szkoleń z obsługi aplikacji służącej gromadzeniu danych o emisjach przemysłowych w Małopolsce.

Przeprowadzono również akcje informacyjne. Zadaniem kampanii była promocja rozwiązań mających na celu likwidację źródeł niskiej emisji, a więc wymianę przestarzałych i nieefektywnych pieców na paliwa stałe oraz poprawę efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych. W zakresie tym promowane było wsparcie udzielane przez ekodoradców oraz instrumenty finansowe, w ramach których dostępne są dotacje do wymiany pieców.

W 2022 roku w ramach projektu LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA na terenie Małopolski przeprowadzona została pierwsza odsłona kampanii informacyjno-edukacyjnej pod hasłem *Klimat dla pokoleń*. Jej celem było podnoszenie ogólnej świadomości mieszkańców województwa na temat negatywnych skutków postępującej zmiany klimatu w aspekcie lokalnym (susze, powódzie i brak śniegu).

Na poziomie lokalnym doradcy ds. klimatu i środowiska przeprowadzili liczne lokalne kampanie edukacyjne, spotkania z wóldarzami gmin, powiatów oraz lokalnymi liderami, a także zajęcia edukacyjne w szkołach.

Doradcy ds. klimatu i środowiska przy współpracy z Urzędem Marszałkowskim zorganizowali pierwszą edycję wydarzeń plenerowych pod wspólną nazwą I Małopolski Dzień dla Klimatu. We wszystkich powiatach odbyły się wydarzenia poświęcone działaniom na rzecz ochrony klimatu połączone z akcją *#drzewo_dla_klimatu*, która zaowocowała posadzeniem na terenie województwa około 24 tys. nowych sadzonek drzew. W wydarzeniach wzięło udział ponad 60 tys. Małopolan.

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego prowadził działania związane z edukacją ekologiczną, zachowaniem i popularyzacją wartości przyrodniczych, kulturowych i historycznych parków krajobrazowych oraz obszarów chronionego krajobrazu. Prowadzono bezpłatne zajęcia edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dla dorosłych, zarówno w salach edukacyjnych, jak również w terenie. Przygotowane zostały nowe wydawnictwa ułatwiające poznanie obszaru parków: przewodniki po ścieżkach edukacyjnych, propozycje wycieczek dla rodzin.

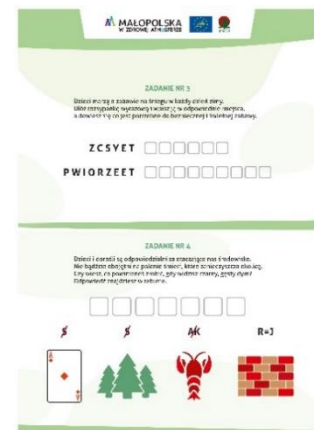
W wyniku prowadzonych działań nastąpił wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, czego efekty widoczne są w poprawie stanu poszczególnych komponentów środowiska. Wszystkie działania podejmowane na rzecz poprawy środowiska muszą się wzajemnie uzupełniać. Należy pamiętać, iż niezbędnym elementem wszystkich działań naprawczych w zakresie poprawy stanu środowiska jest szeroko rozumiana edukacja ekologiczna. Dzięki kształtowaniu postaw proekologicznych oraz realizacji zaplanowanych projektów podnosi się świadomość ekologiczna co bezpośrednio wpływa na poprawę stanu środowiska.

4.1. Edukacja i informacja...

(MPI) Projekt zintegrowany LIFE Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze- w trakcie realizacji. Projekt LIFE koordynowany przez Województwo Małopolskie to program, który został stworzony w celu skutecznego wdrażania Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Angażuje łącznie 69 partnerów, a jego efektem ma być przyspieszenie wdrażania działań służących poprawie jakości powietrza. Opracowanie skutecznych kampanii medialnych, edukacyjnych i informacyjnych mające na celu zwiększenie świadomości społecznej w tej dziedzinie stanowią jeden z kluczowych elementów LIFE IP.

Jednym z działań projektu LIFE było utworzenie Centrum Kompetencji, ramach którego opracowywane są narzędzia wspierające pracę ekodoradców, m.in. szkolenia, warsztaty, analizy oraz opracowania. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.:

- zorganizowano 6 spotkań oraz warsztatów dla ekodoradców we wszystkich istotnych dziedzinach m.in. szkolenie dla przedstawicieli gmin Województwa Małopolskiego z zakresu wybranych elementów Programu ochrony powietrza, cykl szkoleń z obsługi aplikacji służącej gromadzeniu danych o emisjach przemysłowych w Małopolsce, spotkanie z partnerami projektu LIFE na którym omówione zostały kwestie merytoryczne oraz finansowe projektu oraz warsztaty dla Ekodoradców dotyczące ewaluacji Programu ochrony powietrza WM. Głównym celem szkoleń było podniesienie kwalifikacji personelu zajmującego się problematyką ochrony powietrza na poziomie lokalnym,
- Opracowano również szereg materiałów informacyjno-edukacyjnych (plakaty, ulotki, karty pracy dla dzieci). Materiały obejmowały tematykę m.in. uchwały antysmogowej, programu czyste powietrze, centralnej ewidencji emisyjności budynków. Grafiki zostały zamieszczone na stronie internetowej projektu w zakładce materiały edukacyjne (<https://powietrze.malopolska.pl/materiały-edukacyjne/>).

Województwo Małopolskie prowadzi także istniejącą od 2014 roku stronę internetową – www.powietrze.malopolska.pl. W serwisie prezentowana jest aktualna jakość powietrza w poszczególnych powiatach Małopolski. Dane prezentowane na stronie pochodzą z oficjalnych stacji Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W ramach działań serwisu istnieje możliwość otrzymywania newsletteru o mierzonym i prognozowanym poziomie zanieczyszczenia powietrza.

Przez stronę można również śledzić aktualności dotyczące działań województwa małopolskiego oraz partnerów projektu LIFE. Na stronie publikowane są również informacje o wprowadzonym stopniu zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza. Dostępna jest również osobna zakładka, w której znajduje się lista Ekodoradców wraz z ich danymi teleadresowymi do wglądu dla każdego zainteresowanego. Na stronie znaleźć można także listę kotłów niskoemisyjnych, a także bazę wiedzy zawierającą artykuły o treściach związanych z zanieczyszczeniami powietrza, ogrzewaniem budynków, odnawialnymi źródłami energii i efektywnością energetyczną. W 2022 roku strona www.powietrze.malopolska.pl odnotowała ponad 422 tys. odsłon.

Zainicjowano trzecią edycję studiów podyplomowych z zakresu ochrony powietrza i energetyki. Naukę rozpoczęło ponad 30 pracowników z 27 małopolskich gmin. Studia dedykowane są pracownikom gmin zajmującym się tematyką energetyki i jakości powietrza. Stanowią cenne forum wymiany wiedzy i doświadczeń między osobami zaangażowanymi w działania mające na celu ochronę powietrza.

W ramach Zintegrowanego Projektu LIFE w Małopolsce zostali zatrudnieni pracownicy tzw. ekodoradcy, których działania oparte są przede wszystkim na budowaniu świadomości w zakresie zanieczyszczenia powietrza, jego przyczyn oraz tego, w jaki sposób oddychanie zanieczyszczonym powietrzem wpływa na zdrowie ludzi. Do ich obowiązków należy także prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnych.

Ekodoradcy włączyli się także w obchody **EU Green Week – Europejskiego Zielonego Tygodnia**. To jedna z największych proekologicznych konferencji w Europie, towarzyszą jej również wydarzenia partnerskie na całym kontynencie. Zeszłoroczna edycja była doskonałą okazją do promowania postaw proekologicznych oraz budowania świadomości mieszkańców na temat zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza. W ramach Małopolskiego Zielonego Tygodnia Ekodoradcy przygotowali mobilne stanowiska obsługi programu, gdzie udzielali informacji o dostępnych formach dofinansowania.

(S) Projekt zintegrowany LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego. Celem Projektu są zakrojone na szeroką skalę działania informacyjno-edukacyjne dedykowane do ogółu mieszkańców, jak również różnych grup docelowych (dzieci, starsi, mieszkańcy domów jednorodzinnych i wielorodzinnych, przedsiębiorcy itp.). Od 1 stycznia 2021 w Urzędzie Marszałkowskim funkcjonuje **Centrum Kompetencji**, koordynujące realizację projektu LIFE EKOMAŁOPOLSKA, którego celem jest wzmocnienie wdrażania Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii przez małopolskie powiaty i gminy, poprzez stałe wsparcie i szkolenia dla pracowników administracyjnych, aby wzmocnić ich potencjał oraz kompetencje do realizacji działań klimatycznych. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r:

- zorganizowano łącznie 13 spotkań dla pracowników starostw powiatowych oraz gmin, w tym m.in.: prelekcja w zakresie nowelizacji ustawy OZE dotycząca zmiany sposobu rozliczenia prosumentów energii elektrycznej z fotowoltaiki oraz wprowadzenia netbillingu, *Zazieleniaj z nami!* dotyczący dobrych praktyk w zakresie sadzenia drzew, spotkania w sprawie wsparcia finansowego z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, a także Wirtualne Wizyty z Komisją Europejską w zakresie polityki klimatycznej (FitFor55, zielonych zamówień publicznych, a także w zakresie gospodarki niskoemisyjnej i ochrony środowiska z wykorzystaniem środków z Krajowego Planu Odbudowy),
- zorganizowano cykl zajęć edukacyjnych z wykorzystaniem Małopolskiej Chmury Edukacyjnej pn. *Ostatni Dzwonek dla Klimatu*, które skierowane były do uczniów szkół średnich oraz technicznych. Głównym celem lekcji była edukacja młodzieży nt. postępującej zmiany klimatu, jej przyczyn

i skutków oraz działań adaptacyjnych. W dwóch cyklach zajęć udział wzięło łącznie około 330 uczniów.

- w mediach społecznościowych i stronie internetowej projektu prowadzony był cykl rozmów pn. *Trzy pytania o klimat*, w ramach którego opublikowano 16 rozmów z ekspertami różnych dziedzin, takich jak: klimatolog, architekt, teolog, metodyk, specjaliści w zakresie hydrologii czy ubóstwa energetycznego. Celem rozmów jest prosta odpowiedź na nurtujące pytania dotyczące klimatu. Wszystkie artykuły dostępne są na <https://klimat.ekomalopolska.pl>,
- w mediach społecznościowych Projektu przeprowadzone zostało również Małopolskie wyzwanie *Tydzień dla klimatu* – edycja wiosenna, letnia, jesienne i zimowa. Przez kolejne 7 dni w mediach społecznościowych Projektu na początku nowej pory roku zachęcano do zrobienia jednej rzeczy dla klimatu. Wyzwania dostosowane zostały do danej pory roku i zachęcały mieszkańców Małopolski do m.in. oszczędności wody i papieru, gromadzenia deszczówki, zwiększenia powierzchni zielonej, kupowania od lokalnych dostawców i wybrania transportu bezemisyjnego. Posty dotarły do ponad 52,5 tys. użytkowników mediów społecznościowych.

W ramach realizacji projektu **LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA** w 18 powiatach oraz 3 miastach na prawach powiatu województwa małopolskiego prowadzone były lokalne działania informacyjno-edukacyjne. W 2022 r. doradcy ds. klimatu i środowiska:

- przeprowadzili 50 kampanii edukacyjno-informacyjnych. Dotarły one do ponad 300 tys. mieszkańców województwa. Kampanie prowadzone były w trakcie wydarzeń, gdzie mieszkańcy mogli wziąć udział w prelekcjach czy przedstawieniach teatralnych odnoszących się do tematyki zmian klimatu. Działania w ramach kampanii prowadzone były także w Internecie, głównie w mediach społecznościowych i na stronach starostw powiatowych, lokalnej prasie oraz telewizji,
- przeprowadzili ponad 130 spotkań w szkołach, w czasie których przekazane zostały zestawy oszczędności energii oraz kosze do segregacji odpadów. Prelekcji o różnych aspektach ochrony klimatu i środowiska wysłuchało prawie 7 000 uczniów,
- zorganizowali 79 wydarzeń związanych z ochroną klimatu skierowanych do mieszkańców. W wydarzeniach uczestniczyło ponad 33 tys. Małopolan. Wydarzenia skierowane były do mieszkańców regionu oraz poruszały takie tematy jak: problem czystego powietrza, rola drzew w środowisku, czy szeroko zakrojona tematyka zmiany klimatu (oszczędność energii i wody, racjonalna gospodarka odpadami),
- w celu nawiązania współpracy z lokalnymi liderami (w tym strażą pożarną, policją, kołami gospodyń, księżmi) doradcy zorganizowali 80 spotkań, w których uczestniczyło 380 osób.

Od 15 lipca do 30 września realizowane były wydarzenia i warsztaty ekologiczne powierzone organizacjom pozarządowym w ramach Otwartego Konkursu Ofert – ***Ekomałopolska 2022 – Priorytet 3***. W ramach pierwszej edycji przyznano 5 dotacji Małopolskim organizacjom pozarządowym. Zadania zostały dofinansowane na łączną kwotę 150 tys. zł. W wydarzeniach udział wzięło ponad 2 500 uczestników. W ramach wydarzeń zorganizowano 11 warsztatów proekologicznych, 5 pikników edukacyjnych, 4 pokazy filmowe, 1 piknik ekologicznego oraz 1 konkurs plastyczny.

Ekomałopolska – Projekt ma na celu promowanie postaw proekologicznych oraz poprawę stanu środowiska naturalnego w Małopolsce poprzez działania skierowane do mieszkańców województwa, zachęcające do aktywnego włączenia się w dbanie o region. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: jednym z najistotniejszych zadań było prowadzenie na portalu Facebook strony, gdzie liczba

użytkowników sięga ponad 38 800, a odbiorców ponad 40 tysięcy¹². Ponadto zorganizowano kampanie i akcje informacyjno-edukacyjne dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów oraz zanieczyszczenia powietrza z wykorzystaniem wszystkich najważniejszych kanałów medialnych – internetu, telewizji, radia i prasy. W pierwszym półroczu działała Telewizja EkoMałopolska, dzięki czemu powstały 22 filmy. W telewizjach internetowych, działających na terenie województwa wyemitowano spoty na temat bezpiecznej utylizacji materiałów azbestowych

(MPI) Pomoc finansowa dla Gminy Ciężkowice na budowę ścieżki w koronach drzew – projekt realizowany w latach 2021-2023, finansowany z RPO WM 2014-2020 oraz środków z budżetu Województwa Małopolskiego. Celem projektu jest pomoc finansowa dla Gminy Ciężkowice na uzupełnienie wkładu własnego na budowę ścieżki w koronach drzew w ramach projektu pn. **ZIEMIA-WODA-POWIETRZE Małopolskie Centrum Edukacji Ekologicznej w Ciężkowicach**. Zakres zrealizowany w 2022 roku: przekazanie dwóch dotacji Gminie Ciężkowice na łączną kwotę 3,5 mln zł. Całkowita wartość projektu 37 mln zł, w tym wkład Województwa Małopolskiego 5 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 3,5 mln zł.

Na wsparcie zadań związanych z edukacją z zakresu tematyki zapobiegania powstawania odpadów oraz ochroną powietrza w ramach **Małych Grantów** w 2022 roku przeznaczono 68 tys. zł. W 2022 roku po raz trzeci został ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych w obszarze ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego. W ramach Priorytetu 1 i 2 napłynęło 19 ofert, z czego Komisja Konkursowa zatwierdziła do realizacji 12 projektów, na realizację zadań przeznaczono 300 tys. zł. Dodatkowo biorąc pod uwagę trwający konflikt zbrojny w Ukrainie i przybywających z tego powodu obywateli Ukrainy do Polski został zorganizowany otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego 2022 roku pn. **Edukacja ekologiczna obywateli Ukrainy**. Napłynęło 7 ofert, z czego Komisja Konkursowa zatwierdziła do realizacji 6 projektów. Dzięki wyłonionym ofertom przeprowadzono szereg warsztatów ekologicznych dla obywateli Ukrainy na temat zapobiegania powstawaniu odpadów, ze szczególnym naciskiem na prawidłową gospodarkę odpadami. Wartość dofinansowania na realizację zadań w ramach Otwartego Konkursu Ofert Ukraina wyniosła 180,2 tys. zł.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Budowa Centrum Ekologii Integralnej na terenie Centrum Ruchu Światło-Życie w Krościenku nad Dunajcem - projekt zakłada realizację I Etapu budowy Centrum Ekologii Integralnej w Krościenku nad Dunajcem. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: budowa efektywnego energetycznie budynku edukacyjno-szkoleniowego z salami wykładowymi, w tym 1 nowoczesna sala multimedialna oraz z zapleczem gastronomicznym z kuchnią, stworzono całoroczny ogród oraz wykonano ścieżkę dydaktyczną. Lata realizacji -2018-2023. Całkowita wartość projektu: 14,3 mln zł (środki NFOŚiGW oraz środki własne Stowarzyszenia); poniesione nakłady ogółem: 12,8 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 1,3 mln zł.

EKOPARK – RADO CYNA - edukacja ekologiczna w oparciu o zrównoważoną gospodarkę leśną – projekt zakłada stworzenie Parku Edukacji Ekologicznej z towarzyszącymi obiektami. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 roku: budowa bazy centralnej, szkoleniowej z budynkiem konferencyjnym części strefy ochrony powietrza oraz z budynkiem informacyjnym, przebudowa i rozbudowa wiaty, budowa ścieżek edukacyjnych oraz ciągów komunikacyjnych z elementami małej architektury oraz zagospodarowanie terenu (instalacja wodociągowa, elektryczna, oświetleniowa, remont kładki pieszej). Projekt realizowany w latach 2020-2023. Całkowita wartość projektu: 7,4 mln zł (środki

¹² Dane za 2022 rok.

NFOŚiGW oraz środki PGLLP Nadleśnictwo Gorlice); poniesione nakłady ogółem: 1,1 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 700 tys. zł.

(INNE) Projekty realizowane z pomocą finansową Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie

Program Priorytetowy – Edukacja Ekologiczna – celem projektu było wyłonienie najciekawszych zadań o największym potencjale edukacyjnym, których realizacja przyniesie największe efekty ekologiczne, przede wszystkim wzrost wiedzy z zakresu ochrony środowiska i świadomości ekologicznej dzieci w wieku przedszkolnym oraz dzieci i młodzieży objętych obowiązkiem szkolnym w województwie małopolskim. Program skierowany był do podmiotów, których celem statutowym jest ochrona środowiska lub edukacja ekologiczna, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału pomiędzy swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników (m.in. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, stowarzyszenia, fundacje). Pula środków przeznaczona na 2022 rok wyniosła 1 mln zł. Ostatecznie podpisano 35 umów dotacji na kwotę dofinansowania 923,3 tys. zł. Wypłacone środki wyniosły 888,7 tys. zł.

(INNE) Projekty realizowane przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Krakowie

Szkoła przyjazna wodzie – Aktywni Błękitni - program edukacyjny dla szkół podstawowych realizowany przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie od 2019 r. Misją projektu jest edukacja wodna dzieci i młodzieży w zakresie dbałości o wodę, racjonalnego gospodarowania wodami, ochrony przeciwpowodziowej oraz bezpiecznej rekreacji wodnej. Zawarto porozumienia o współpracy z Komendą Wojewódzka Policji w Krakowie i Komendą Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie. Do programu przystąpiło 29 szkół podstawowych w z terenu województw małopolskiego i świętokrzyskiego (28 – województwo małopolskie).

(INNE) Projekty zrealizowane przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Krakowie

Zostań Pomocnikiem Leśnika - projekt edukacyjny realizowany na terenie 4 Nadleśnictw położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Krakowa (Krzyszowice, Miechów, Myślenice, Niepołomice. Atutem projektu jest możliwość samodzielnego zdobywania wiedzy leśnej, poprzez aktywność w lesie na dedykowanej ścieżce edukacyjnej. Ścieżki nie wymagają obecności pracowników nadleśnictw, można je przejść każdego dnia samodzielnie, a wszystkie materiały dydaktyczne (zeszyty ćwiczeń, dostosowane dla dzieci i ich opiekunów) niezbędne do rozwiązywania zadań można otrzymać bezpłatnie w każdym z nadleśnictw lub można pobrać ze strony www.pomocniklesnika.pl/.

(INNE) Projekty zrealizowane przez Gorczański Park Narodowy

Gorce National Park - environmental education programing extension project/ Projekt rozwoju programu edukacji ekologicznej GPN - w 2022 r. w ramach projektu zakupiono i wykonano materiały edukacyjne, audyt dostępności architektonicznej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze spełnianymi potrzebami ścieżki edukacyjnej **Park dworski hrabiów Wodzickich - Góra Chabówka etap I** – przygotowanie deklaracji dostępności, raportu eksperckiego z rekomendacjami dla poprawy dostępności obiektów oraz zapewnienia usług oraz film reklamowy *Wystawa przyrodnicza GPN*. Realizacja projektu 2022 - 2023. Wykorzystano na ten cel 7,1 tys. zł.

(INNE) Projekty zrealizowane przez Tatrzański Park Narodowy

Wśród podejmowanych działań realizowano programy edukacyjne, takie jak: **Blżej Tatr, Lawinowe ABC, Tatrzańskie Wagary PoSzlaki** oraz edukację zdalną. Podtrzymano realizację cyklu filmowego **Tatry od ręki**, w ramach którego powstało 93 nowe odcinki. Zrealizowano 11 odcinków z cyklu **Panoramy**. Podtrzymano także nagrywanie **podcastów** pn. **Z miłości do gór**, które są coraz bardziej popularną formą dzielenia się wiedzą, podaną w przystępny sposób. W 2022 roku powstały 22 odcinki

podcastów. Ponadto zorganizowano 5 webinarów, 10 zajęć edukacyjnych dla „lokalnych liderów”. Wzięło w nich udział łącznie 73 osoby. Poza wyżej wymienionymi działaniami Tatrzański Park Narodowy zorganizował trzy konkursy (**Konkursu Wiedzy o Pasterstwie, Konkurs Literacki Na tatrzańskim szlaku, Konkurs Wiedzy o TPN**) oraz angażował się w liczne wydarzenia edukacyjne na zaproszenie zewnętrznych organizatorów (m.in. *World Snow Day w Zakopanem, Akcja Czyste Tatry, Dni Skituruowe, Dzień Dziecka Miasta Zakopane*).

(INNE) Projekty zrealizowane przez Pieniński Park Narodowy

W ramach działalności Pienińskiego Parku Narodowego zrealizowano program edukacyjny Parku dla dzieci i młodzieży, zorganizowano konkurs **Hotel dla owadów**, zorganizowano wystawę z okazji 90-lecia utworzenia Pienińskiego Parku Narodowego na konferencji międzynarodowej pn. **Spółeczne funkcje obszarów chronionych**. Ponadto przeprowadzono prelekcje terenowe – krótkie pogadanki w miejscach odpoczynku i na galeriach widokowych oraz prelekcje i warsztaty dla studentów i grup zorganizowanych z różnych instytucji.

(INNE) Projekty realizowane przez Babiogórski Park Narodowy

W rytmie natury – projekt, którego celem było promowanie nieinwazyjnych form udostępniania terenów chronionych, podnoszenie świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw prośrodowiskowych. Niemal równolegle prowadzone były działania w okolicznych szkołach, których efektem były przygotowane przez uczniów banery promujące zgodne z prawami natury korzystanie z dziedzictwa przyrodniczego tych terenów, które zostały zaprezentowane podczas imprezy plenerowej. Odbył się również festiwal pn.: *W rytmie Natury* gdzie prowadzone były zajęcia warsztatowe z prac bibułkarskich, manualnych z sianem oraz z malowania ptaszków drewnianych. W ramach projektu powstał krótki film pt.: *W rytmie Natury*, który ukazuje różne formy gospodarowania i korzystania z przyrody na terenach Natura 2000 pokazując możliwe formy udostępniania terenu chronionego oraz prawidłowej koegzystencji człowieka z przyrodą. Wartość poniesionych wydatków w 2022 roku wynosi 37 626,40 zł. (projekt realizowany ze środków WFOŚiGW w Krakowie).

(INNE) Projekty zrealizowane przez Ojcowski Park Narodowy

Prowadzenie edukacji ekologicznej na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego jest realizowane poprzez realizację projektu pn. **Poprawa dostępności Ojcowskiego Parku Narodowego dla osób ze szczególnymi potrzebami** w ramach **przedsięwzięcia Obszar chroniony, obszar dostępny**. Ponadto Ojcowski Park Narodowy corocznie uczestniczy lub organizuje/współorganizuje wydarzenia/imprezy edukacyjne m.in. dla społeczności lokalnej, w tym m.in.: obchody rocznicy wybuchu powstania styczniowego, Festiwal Nietoperzy, Edukacyjno-Integracyjny Piknik Rodzinny w Ojcowie, Akcja sprzątania OPN, Ojcowska Złota Jesień, Weekend seniora z kulturą.

6.3. Kampanie promujące...

(MPI) Projekt zintegrowany LIFE Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze- w trakcie realizacji. Opracowanie skutecznych kampanii medialnych, edukacyjnych i informacyjnych mające na celu zwiększenie świadomości społecznej w tej dziedzinie stanowią jeden z kluczowych elementów LIFE IP.

W 2022 roku na terenie całego województwa została przeprowadzona kampania medialna. Zadaniem kampanii była promocja rozwiązań mających na celu likwidację źródeł niskiej emisji powierzchniowej, a więc wymianę przestarzałych i nieefektywnych pieców na paliwa stałe oraz poprawę efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych. W zakresie tym promowane było wsparcie udzielane przez ekodoradców oraz instrumenty finansowe, w ramach których dostępne są dotacje do wymiany pieców.

W ramach kampanii na terenie Małopolski:

- w rozgłośniach radiowych wyemitowano łącznie 2 720 spotów, opublikowano 10 artykułów na stronach internetowych i social mediach rozgłośni, przeprowadzono 8 wywiadów z ekodoradcami i ekspertami o tematyce ochrony powietrza. Jednym z elementów kampanii

były działania aktywizujące w postaci konkursów dla słuchaczy, w których laureaci otrzymali mierniki jakości powietrza.

- opublikowano artykuły o uchwale antysmogowej dla Małopolski przygotowanych przez UMWM.
- nagrano filmy edukacyjno-informacyjne, dotyczące działalności Województwa Małopolskiego związanych z realizacją projektów zintegrowanych LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA i LIFE *Małopolska w zdrowej atmosferze*.

UMWM opublikował także podsumowania działań gmin w zakresie realizacji Programu ochrony powietrza, zwłaszcza pod kątem liczby wymian kotłów w poszczególnych gminach. W ramach współpracy z Polska Press opublikowana została **Małopolska Liga Antysmogowa** z rankingiem gmin, które najlepiej radzą sobie z wymianą kotłów.

W marcu 2022 r. ruszyła druga edycja projektu **Liga Antysmogowa**, w której głównym celem jest aktywne, żywe i ciekawe zachęcanie i mobilizowanie mieszkańców małopolskich gmin do:

- termomodernizacji domów;
- wymiany starych, kopcących źródeł energii na nowoczesne, oszczędne, ekologiczne, przyszłościowe a przede wszystkim racjonalne gospodarowanie energią.

Dla osiągnięcia tego celu **Małopolska Liga Antysmogowa** i **Liga Smogowa Metropolii Krakowskiej** wspierają mieszkańców aktualną praktyczną wiedzą na temat tych idei, jak również wymogów, zapisów Małopolskiej Uchwały Antysmogowej i Programu Ochrony Powietrza oraz pożądanych efektów (m.in. zdrowotnych, ekonomicznych i klimatycznych), jakie chcemy osiągnąć jako małopolska wspólnota.

Szereg kampanii poszerzających wiedzę wśród mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży prowadzili również Ekodoradcy, między innymi spotkania w przedszkolach, liczne konkursy, wydarzenia np. rajdy rowerowe, warsztaty ekologiczne.

W 2022 roku Ekodoradcy, zorganizowali spotkania i wydarzenia:

- 71 konkursów dla dzieci i młodzieży, w których wzięły udział 4 104 osoby,
- 234 spotkania w szkołach i przedszkolach, w których uczestniczyło 9 985 osób,
- 472 spotkania z mieszkańcami, w których uczestniczyły 10 974 osoby,
- 551 spotkań z lokalnymi liderami, łącznie z 2 450 uczestnikami,
- 222 innych wydarzeń o tematyce ochrony powietrza, w których uczestniczyło 92 449 osób.

Do prowadzenia akcji edukacyjnych, prócz tradycyjnych metod, wykorzystywano również media społecznościowe, dzięki którym łatwo dotrzeć do szerokiego grona odbiorców, głównie dzieci oraz młodzieży.

Ekodoradcy w gminach przygotowali:

- 369 artykułów w prasie,
- 1 672 artykuły i posty w Internecie i mediach społecznościach,
- 293 razy wykorzystali inne media (np. gazetki ściennie i tablice informacyjne) oraz wzięli udział w informacjach medialnych związanych z projektem:
- 824 audycji radiowych lub TV.

(S) Projekt zintegrowany LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA Wdrażanie Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego – w trakcie realizacji. Celem Projektu są zakrojone na szeroką skalę działania informacyjno-edukacyjne dedykowane do ogółu mieszkańców, jak również różnych grup docelowych.

We wrześniu 2022 roku na terenie całego województwa małopolskiego w ramach projektu przeprowadzona została pierwsza odsłona kampanii medialnej pod hasłem *Klimat dla pokoleń*. Jej celem było podnoszenie ogólnej świadomości mieszkańców województwa na temat negatywnych skutków postępującej zmiany klimatu w aspekcie lokalnym. Kampania miała na celu zwrócenie

uwagi na susze, powodzie (w tym powodzie błyskawiczne) oraz brak śniegu (skutkujący niedoborami wody w okresie wiosennym). W ramach kampanii na terenie Małopolski: rozdystrybuowano 1750 plakatów, opublikowano 16 artykułów w prasie lokalnej, regionalnej, jak również specjalistycznej i religijnej, a także na stronach internetowych tych portali, 14 artykułów na lokalnych portalach internetowych oraz 12 postów w mediach społecznościowych (Facebook i Instagram). Przygotowany został spot internetowy, który wyświetlany był w 30 pojazdach komunikacji miejskiej w Krakowie, 5 lokalnych kinach oraz na 300 ekranach bankomatów w całej Małopolsce. W 5 regionalnych lokalnych rozgłośniach radiowych wyemitowano łącznie 20 audycji o tematyce klimatycznej oraz 1080 spotów radiowych.

Małopolska akcja edukacyjno-informacyjna **Tydzień dla klimatu** prowadzona w mediach społecznościowych Projektu otrzymała **I miejsce** w konkursie *Samorządowy Lider komunikacji i promocji* w kategorii *ekologia*. Konkurs jest organizowany przez *Dziennik – Gazetę Prawną* i Miasto Gdynia pod patronatem honorowym Ministerstwa Infrastruktury oraz Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

Włączono się w proekologiczne wydarzenia promocyjne o charakterze regionalnym oraz ogólnopolskim, takie jak:

ZERO WASTE Małopolska – kolejna edycja wydarzenia, podczas którego inspirowano Małopolan do spojrzenia na codzienne sprawy w duchu jak najlepszego wykorzystywania żywności, energii i surowców, przybliżając w ten sposób koncepcję zero waste.

Liga Antysmogowa – wydarzenie, w którym mieszkańcy Małopolski rywalizowali w bardzo prostej dyscyplinie - likwidacji kopciuchów. Grupa Polska Press publikowała regularne raporty z postępów działań w poszczególnych gminach oraz tabele odzwierciedlające dokonania.

Czyste Lasy – to ogólnopolska akcja ekologiczna Stowarzyszenia Czysta Polska. Partnerem małopolskiej odsłony Czystych Lasów była EkoMałopolska. Setki wolontariuszy i mieszkańcy dwóch miejscowości regionu - Niepołomic i Wieliczki – wyruszyli na wielkie sprzątnięcie lasów, w myśl hasła: bądź zmianą, którą chcesz widzieć w świecie, uwolnij z nami lasy! Podczas wydarzeń nie zabrakło atrakcji oraz edukacji na wesoło – takiej, która najlepiej wpaja pozytywne schematy zachowań w naturze. Sprzątnięciu towarzyszyły spotkania z influencerami oraz ambasadorami projektu.

Plebiscyt Eko Hero 2022 - konkurs dla działających na rzecz środowiska gmin, firm i organizacji. Jego organizatorem była Gazeta Krakowska, a partnerem głównym – EkoMałopolska. Wyłoniono laureatów w kategorii EkoGmina, EkoFirma oraz EkoInicjatywa.

Małopolskie Leśne Mikołajki – to zorganizowany przez Grupę Polska Press zimowy piknik przyrodniczy, którego partnerem była EkoMałopolska, miał zwrócić uwagę najmłodszych na problemy, jakie dla dziko

żyjących zwierząt stwarzają niskie temperatury i opady śniegu. Podczas lekcji przyrody dzieci dowiedziały się, jak pomagać zwierzętom w tych trudnych warunkach, czym je dokarmiać, a czego unikać. Uzupełnieniem lekcji były warsztaty z przygotowania zimowych przysmaków dla ptaków. Zajęciom edukacyjnym towarzyszyły różnorodne atrakcje: wspólne pieczenie kiełbasek, warsztaty z tworzenia ozdób z drewna i szyszek, czy robienie zdjęć w wyjątkowej leśnej fotobudce.

Na włączenie się w zewnętrzne akcje promocyjne przeznaczono 649 tys. zł, na każdym z nich zespół EkoMałopolska promował proekologiczne zachowania oraz założenia projektu EkoMałopolska.

6.4. Zapewnienie efektywnej kontroli egzekwowania przepisów ochrony środowiska, w tym dotyczących ochrony ludności przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego, poprzez wprowadzanie m.in. monitoringu w tym zakresie

Efektywne działania na rzecz ochrony środowiska wymagają zaangażowania zarówno przedstawicieli administracji samorządowej i rządowej wszystkich szczebli, jak również przedstawicieli powiatowych i gminnych jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, instytucji finansowych, naukowych, badawczych oraz organizacji pozarządowych. Zarządzanie środowiskiem musi się odbywać przy współpracy wewnętrznej pomiędzy poszczególnymi wydziałami urzędów.

Ekointerwencja jest aplikacją umożliwiającą zgłaszanie nieprawidłowości z zakresu ochrony środowiska odpowiednim organom (wójtom/burmistrzom/prezydentom gmin i miast oraz Strażom Miejskim/Gminnym). Celem aplikacji jest szybka reakcja instytucji kontrolnych i skuteczne eliminowanie zagrożeń np. spalania odpadów, wypuszczania nieczystości ciekłych, dzikich wysypisk. Informacje nt. aplikacji szerzej opisane zostały w kierunku *Cyfrowa Małopolska*, działanie 5.2 *Cyfrowe rozwiązania w administracji publicznej*.

W ramach usprawnienia mechanizmów administracyjno-prawnych i ekonomicznych realizowane są zadania ustawowe. W 2022 r. rozpoczęto 61 kontroli z zakresu przestrzegania i stosowania przepisów ochrony środowiska. Zakończono łącznie 64 kontrole: 14 kontroli rozpoczętych w 2021 r. oraz 50 kontroli rozpoczętych w roku 2022. Ponadto uzyskano wpływy z tytułu:

- opłat za korzystanie ze środowiska 54,2 mln zł;
- opłat produktowych: opakowania 3,1 mln zł, produkty: 850 tys. zł, sprzęt elektryczny: 396,4 tys.;
- opłaty recyklingowej za torby foliowe 14,3 mln zł;
- opłaty rejestrowej BDO 1,5 mln zł;

4.5. Promocja zasad współdzielenia dóbr i usług

Akcja *Przygarnij sosnę na święta* – 17 grudnia 2022 r. w Małopolsce miała miejsce druga edycja akcji, w której drzewka iglaste wycięte w ramach czynnej ochrony Pustyni Błędownskiej zostały przekazane mieszkańcom regionu. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Samorząd Województwa Małopolskiego wraz z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego oraz dwie gminy – Klucze oraz Krzeszowice. Małopolanie mieli możliwość otrzymania sosny, która w okresie Bożonarodzeniowym może otrzymać drugie życie, stając się drzewkiem świątecznym. Celem akcji była promocja dobrych praktyk z zakresu ochrony cennych zasobów przyrodniczych. Wydarzenie wpisuje się również w zasady gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ), promując takie wartości jak m. in. dzielenie się dobrami, ponowne wykorzystanie i niemarnowanie zasobów. Akcja miała na celu pokazanie, że coś co w jednym miejscu jest odpadem będącym produktem ubocznym pewnych działań (wycięte, niepotrzebne drzewko), w innych okolicznościach może stać się pełnowartościowym dobrem (choinka). Ponadto, drzewka po zakończeniu okresu świątecznego mogą kolejny raz trafić do obiegu i zostać wykorzystane np. jako okrycie i ochrona roślin ogrodowych w czasie zimy. Drzewka można było odebrać w dwóch

lokalizacjach – w Gminie Klucze, w okolicach punktu widokowego na Pustyni Błędownskiej oraz na Rynku w Krzeszowicach. Akcja cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem Małopolan.

FabLab Małopolska – utworzony w ramach Fundacji Inteligentna Małopolska, ustanowionej przez Małopolską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. jest przeznaczony dla osób, które chcą rozwijać własne projekty, lecz brakuje im odpowiedniego miejsca, wiedzy lub zaplecza technicznego. Idea jego powstania opiera się na współużytkowaniu przestrzeni, narzędzi i materiałów oraz współpracy. Zapewnia otwarty dostęp, możliwość pracy indywidualnej lub w grupie, zarówno osobom posiadającym doświadczenie, jak i osobom, które dopiero chcą zdobyć umiejętności. Umożliwia wynajęcie pracowni, maszyn i niezbędnych przyrządów, udział w szkoleniach, warsztaty tematyczne i konsultacje. Użytkownicy mają możliwość korzystania z różnych rodzajów urządzeń i sprzętów, od podstawowych narzędzi krawieckich i stolarskich, po bardziej zaawansowane, np. drukarki 3D, lasery i frezarki. Inicjatywa wspiera kreatywność oraz rozwój umiejętności praktycznych. Jednym z najważniejszych celów jego działania jest dzielenie się dobrem jakim są wiedza i kompetencje. W 2022 r. Województwo Małopolskie wspierało w ramach konkursu *Małopolska – tu technologia staje się biznesem* projekt Fundacji Inteligentna Małopolska pn. *InnoMaker EDU*, który realizowany był w przestrzeni FabLab Małopolska. Jego głównym założeniem było tworzenie prototypów produktów i usług z branży szeroko pojętej edukacji. W ramach projektu Fundacja organizowała m.in. 2 warsztaty z design thinking i logistyki prototypowania, a następnie uczestnicy (20 os.) pracowali nad swoimi prototypami, korzystając z przestrzeni i urządzeń FabLab Małopolska. Zwieńczeniem był konkurs, w którym wyłoniono 3 najlepsze projekty.

Promocja zasad współdzielenia żywności

(INNE) *Lodówka pełna dobra* – projekt realizowany przez Urząd Miasta Krakowa, związany z ideą tzw. *foodsharingu*, czyli dzielenia się nadmiarem żywności. Celem działania jest zapobieganie marnowaniu się jedzenia i jednocześnie pomoc osobom potrzebującym. W ramach przedsięwzięcia od 2021 r. w Krakowie funkcjonują lodówki społeczne, w których każdy może przynieść żywność, jak również poczęstować się jej zawartością. Korzystanie z lodówek jest nieodpłatne. W lodówkach można zostawiać żywność, pod warunkiem, że jest ona świeża, nieprzeterminowana i zdatna do spożycia. Dzielić się można nie tylko produktami fabrycznie zapakowanymi, ale także przyrządzonymi samodzielnie. W 2022 r. lodówki społeczne funkcjonujące w ramach projektu znajdowały się w trzech lokalizacjach na terenie Krakowa: przy ul. Sas–Zubrzyckiego 10, ul. Sudolskiej 7a, oraz na os. Szkolnym 20.

Popularyzacja idei bookcrossingu w Małopolsce

(INNE) *Punkty wędrujących książek* – organizatorem inicjatywy jest Mediateka – Biblioteka Miejska w Wieliczce, w partnerstwie z Eko-Wieliczka. W ramach przedsięwzięcia na terenie miasta ustawiono tzw. budki bookcrossingu. Z miejsca tego można zabrać książkę do domu, w zamian przynosząc inną, bądź zwrócić tą samą książkę po przeczytaniu. W 2022 r. w ramach projektu funkcjonowały dwa punkty – przy placu zabaw w Parku Miejskim oraz w okolicy Miasteczka Ruchu Drogowego w Wieliczce.

(INNE) *Biblioteka plenerowa* – z inicjatywy Sądeckiej Biblioteki Publicznej im. Józefa Szujskiego na terenie Nowego Sącza ustawiono budki bookcrossingowe, służące mieszkańcom do nieodpłatnej wymiany książek. W 2022 r. na terenie miasta funkcjonowało pięć tego typu obiektów, w 3 miejscach – na terenie Nowosądeckich Plant, znajdujących się przy ul. Jana Długosza (3 punkty), na tzw. *Kocich Plantach* przy Placu Krasieńskiego (1 punkt) oraz w Parku Tysiąclecia przy ul. Nadbrzeżnej (1 punkt).

(INNE) *Krakowski Kantorek Wymiany* – miejsce, w którym można dzielić się używanymi książkami, a także innymi publikacjami. Znajduje się na terenie Lamusowni w Krakowie. Główne założenie projektu polega na wymianie, na zasadzie książka za książkę. Mieszkańcy mają możliwość pozbycia się książek już przeczytanych lub zbędnych, które niepotrzebnie zajmują miejsce w ich domach. W zamian tego, mogą dokonać wyboru spośród nowych pozycji czytelniczych, pozostawionych w tym miejscu przez innych.

SRW MAŁOPOLSKA 2030

OBSZAR IV ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE ROZWOJEM

Przedsięwzięcia strategiczne

Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego	W 2022 roku w ramach zadania przygotowano 12 ekspertyz i zorganizowano dwa spotkania, w tym konferencję pn. <i>Małopolska – strategia na nowe czasy</i> oraz spotkanie online nt. badania <i>Przedsiębiorczość młodych Małopolan</i> .
Centrum Współpracy Regionalnej	W kwietniu 2022 roku uruchomiono w strukturze Departamentu Rozwoju Regionu zespół pn. Centrum Współpracy Regionalnej, którego celem jest podniesienie potencjału rozwojowego samorządów w Małopolsce w zakresie zarządzania strategicznego. Działania Centrum koncentrowały się na zabezpieczeniu możliwości realizacji instrumentów terytorialnych w programie Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027 oraz współpracy z podmiotami, które będą je wdrażać w nowej perspektywie finansowej polityki spójności UE.
Budżet Obywatelski Województwa Małopolskiego	W 2022 roku zrealizowano 82 zadania wyłonione w 5. edycji projektu, 3 zadania pozostają w trakcie realizacji. Rozpoczęto nabór projektów w ramach 6. edycji (rozłożonej na lata 2022 i 2023).
Program Współpracy z Polonią i Polakami za granicą	W związku z dokonaną analizą możliwości opracowania Programu w kontekście kompetencji samorządu województwa planowane jest odstąpienie od opracowywania programu.

1. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRATEGICZNEGO ROZWOJEM

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

W celu zapewnienia spójnego i kompletnego systemu zarządzania strategicznego rozwojem kontynuowane były prace związane z przygotowaniem dokumentów programowych i wykonawczych. Układ powiązań tych dokumentów określony został w *Planie Zarządzania Strategią Województwa „Małopolska 2030”*. Do najważniejszych instrumentów wdrażania celów Strategii zaliczono w nim programy i plany strategiczne, będące zarówno dokumentami obligatoryjnymi (wynikającymi z przepisów prawnych), jak i przygotowywanymi z inicjatywy własnej samorządu województwa. W 2022 roku opracowanie programów i planów znajdowało się na różnym etapie zaawansowania – zakończono prace i przyjęto 5 dokumentów programowych. Przygotowany został także *Małopolski Plan Inwestycyjny 2030 (MPI 2030)* będący narzędziem koordynacji prowadzonej polityki rozwoju.

Prace mające na celu monitorowanie, raportowanie i ocenę strategii oraz przygotowanie programów i planów strategicznych, a także innych dokumentów programowych wspierane były działaniami podejmowanymi przez Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego. W odpowiedzi na zdiagnozowane wcześniej zapotrzebowanie w zakresie badań i analiz przygotowanych zostało 12 raportów podsumowujących. Prowadzono też szereg działań informacyjno-upowszechniających.

Samorząd województwa angażował się aktywnie w szereg przedsięwzięć rozwojowych na terenie województwa, uczestnicząc m.in. w procesie uzgodnień dotyczących przyszłej współpracy i zawiązania związków ZIT oraz opracowania i przygotowania dla nich strategii na lata 2021-2027. Województwo Małopolskie zaangażowane było również w realizację zadania polegającego na wzmacnianiu zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych poprzez skierowanie do nich bogatej oferty szkoleniowej i doradczej w zakresie prowadzenia, monitorowania i zarządzania rewitalizacją oraz problematyki dostępności w realizowanych projektach. Przedstawiciele Województwa brali także udział w pracach gremiów na szczeblu zarówno krajowym i jak unijnym, uczestniczyli w forach, konferencjach i spotkaniach w szerokim zakresie obszarów tematycznych.

Po blisko trzech latach intensywnych prac nad przygotowaniem programu regionalnego umożliwiającego wykorzystanie funduszy europejskich, w 2022 roku wynegocjowane zostały ostateczne zapisy programu, który został zatwierdzony przez Komisję Europejską. W proces kształtowania dokumentu zaproszone zostało szerokie grono osób i instytucji, w szczególności przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, partnerów społecznych i gospodarczych, administracji rządowej, organizacji pozarządowych, środowisk akademickich, związków zawodowych oraz osoby prywatne.

1.1. Spójny i całościowy system planowania i monitorowania realizacji SRWM 2030 i powiązanych działań

Zapisy SRWM2030 odnoszące się do systemu zarządzania strategicznego rozwojem rozwinięte zostały w przyjętym w 2021 roku *Planie Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”*. Plan określa kompleksowy układ dokumentów programowych, takich jak programy i plany strategiczne, dokumenty kierunkowe oraz program FEM 2021-2027, których realizacja pozwoli na osiągnięcie całościowego i spójnego systemu planowania i monitoringu Strategii.

W 2022 roku realizowane były dokumenty przyjęte w latach wcześniejszych oraz kontynuowano rozpoczęte wcześniej prace nad przygotowaniem poszczególnych programów i planów. Zakończono prace i uchwalono 5 programów sektorowych wynikających z ustaw:

- *Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim do 2030 roku;*
- *Wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami w województwie małopolskim na lata 2022-2027,*
- *Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2022-2025,*
- *Plan Rozwoju Sieci Dróg Wojewódzkich w Małopolsce do 2030 roku;*
- *Program współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2023.*

Realizacja wieloletnich przedsięwzięć i projektów, wynikających z zapisów dokumentów programowych poprzedniego okresu finansowania, monitorowana jest za pośrednictwem *Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2015-2023* (MPI 2015-2023). Uchwałą z dnia 12 lipca 2022 roku przyjęty został *Małopolski Plan Inwestycyjny 2030* (MPI 2030), który obejmuje i koordynuje przedsięwzięcia strategiczne ujęte w obowiązującej Strategii *Małopolska 2030* oraz projekty nieujęte w tym dokumencie, jednak mające kluczowe znaczenie dla rozwoju regionu. Podstawowym narzędziem oceny realizacji Strategii pozostaje niniejszy raport przedstawiany corocznie Sejmikowi przez Zarząd Województwa zgodnie z art. 34a ustawy o samorządzie województwa.

Tabela 1. Programy i plany strategiczne stanowiące system realizacji SRWM 2030

Obszar SRWM 2030	Nazwa dokumentu	Koordynator	Okres obowiązywania	Aktualny stan
Małopolskie	Programy rozwoju			
	Program wsparcia rodziny	ROPS	2023-2030	Uchwałą nr 1165/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 12 lipca 2022 r. powołano Zespół Strategiczny ds. opracowania projektu programu strategicznego wsparcia rodziny do 2030 roku oraz określenia zakresu programu i harmonogramu prac nad programem.
	Program w zakresie polityki senioralnej	ZR	2022-2030	Uchwałą ZWM nr 2196/22 z dnia 20 grudnia 2022r przyjęto wstępną wersję Programu strategicznego <i>Srebrna Małopolska 2030</i> i skierowano ją do konsultacji społecznych.
	Program w zakresie edukacji i rynku pracy	WUP/ EK	2022-2030	Trwają prace nad przygotowaniem Programu. Przygotowano diagnozę dot. rynku pracy oraz edukacji wraz z wnioskami i kluczowymi wyzwaniami, określono cele szczegółowe wraz z kierunkami interwencji dla rynku pracy oraz edukacji.
	Programy sektorowe wynikające z ustaw			
	Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej	ROPS	2021-2030	Dokument został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 701/22 z dnia 10 maja 2022 r.

Wojewódzki program dotyczący wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych w Województwie Małopolskim na lata 2021-2027	PS	2021-2027	Program został przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwałą nr 851/22 z dnia 31 maja 2022 roku.
Małopolski Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, w tym uzależnieniom behawioralnym	PS	2022-2025	W 2022 r. rozpoczęto realizację Programu przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego nr XLVIII/673/21 z dnia 27 grudnia 2021 r. Program wyznacza kierunki działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i uzależnieniom behawioralnym w województwie małopolskim.
Małopolski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022	PS	2017-2022 (planowana kontynuacja)	W 2022 r. zakończono realizację Programu zgodnie z założeniami. Podjęto prace koncepcyjne nad opracowaniem kolejnej edycji dokumentu wskazującego kierunki działań w zakresie rozwoju ochrony zdrowia psychicznego w województwie małopolskim.
Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2022-2025	KD	2022-2025	Program został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego nr LVI/800/22 z dnia 4 lipca 2022 roku.
Pozostałe programy i plany działań			
Strategiczny plan rozwoju wojewódzkich podmiotów leczniczych	PS	2022-2030	Dokument na etapie prowadzenia analiz i przygotowania założeń Programu.
Plan rozwoju Instytucji Kultury Województwa Małopolskiego do 2030 r.	KD	2023-2030	W 2022 roku we współpracy Departamentu Kultury i Dziedzictwa Narodowego z instytucjami kultury Województwa Małopolskiego rozpoczęto prace związane z opracowaniem Planu Rozwoju Instytucji Kultury Województwa Małopolskiego do 2030 roku. Przeprowadzono wprowadzające w zagadnienie warsztaty tematyczne – z udziałem wszystkich instytucji kultury Województwa

	Kierunki rozwoju i wsparcia kształcenia zawodowego w Małopolsce	EK	2022-2027	Planuje się odstępianie od przyjęcia odrębnego dokumentu planistycznego <i>Kierunki rozwoju i wsparcia kształcenia zawodowego w Małopolsce</i> ze względu na to, że zapisy związane z rozwojem kształcenia zawodowego zostaną ujęte w programie rozwoju w zakresie edukacji i rynku pracy, nad którym prowadzone są prace.
Gospodarka	Programy rozwoju			
	Regionalna Strategia Innowacji	SG	2021-2030	Program strategiczny Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030 został przyjęty decyzją ZWM w dniu 25 lutego 2021 r.
	Strategia Rozwoju Turystyki dla Województwa Małopolskiego do 2030 r.	TS	2021-2030	W 2022 r. prace nad Strategią Rozwoju Turystyki dla Województwa Małopolskiego do 2030 r. zostały wstrzymane. Wstrzymanie prac jest związane ze zmieniającą się sytuacją na rynku turystycznym wskutek konfliktu zbrojnego w Ukrainie, co utrudnia prognozowanie w zakresie kierunków turystycznych na kolejne lata.
	Regionalny Plan Transportowy Województwa Małopolskiego	TK	2021-2030	Trwają prace nad dokumentem. Obecnie Wykonawca RPT opracowuje wstępny projekt dokumentu. Zakłada się, że wstępny projekt RPT zostanie przyjęty przez ZWM w II kwartale 2023.
	Program w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym	ZR/SR/MCP	2023-2030	Przygotowano diagnozę społeczno-gospodarczą, środowiskową i przestrzenną. Wyłoniono i podpisano umowę z doradcą strategicznym. Uchwałą ZWM Nr 1047/22 z dnia 30 czerwca 2022 r. przyjęto zasady, tryb i harmonogram prac nad Programem. Powołany został Zespół ds. Programu w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym dla Małopolski.
	Programy sektorowe wynikające z ustaw			
	Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego w województwie małopolskim	TK	2014-2021 (z horyzontem prognostycznym do 2025 r.)	Wraz z pracami nad Regionalnym Planem Transportowym trwają prace na aktualizacją Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego.
	Plan Rozwoju Sieci Dróg Wojewódzkich w Małopolsce do 2030 roku	ZDW	2021-2030	Dokument przyjęty został uchwałą ZWM w dniu 8 marca 2022 r.

Klimat i środowisko	Programy sektorowe wynikające z ustaw			
	Program Strategiczny Ochrona Środowiska	SR	2021-2027 (z perspektywą do 2030 r.)	W dniu 27 grudnia 2021 r. Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął Program Strategiczny Ochrona Środowiska na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku.
	Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2016-2022	SR	2016-2022 (planowana kontynuacja)	W 2021 r. przystąpiono do aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego na lata 2023-2028 z perspektywą do 2034 roku. Planowany termin przyjęcia przedmiotowego Planu przez Sejmik Województwa Małopolskiego to II połowa 2023 r.
	Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego	SR	2020-2026	W 2022 r. opublikowane zostało sprawozdanie z wdrażania Programu ochrony powietrza. Zgodnie z art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska istnieje obowiązek aktualizacji Programu co 3 lata. W 2022 r. trwały już prace nad aktualizacją Programu, których zakończenie planowane jest na IV kwartał 2023 roku.
	Program ochrony środowiska przed hałasem	SR	2019-2024 (program aktualizowany minimum co 5 lat, zakres planowanych zadań sięga do 2033 r.)	W 2022 roku marszałek województwa otrzymał strategiczne mapy hałasu dla obiektów zarządzanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, Stalexport Autostrada Małopolska S.A., PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., Prezydenta Miasta Krakowa oraz Prezydenta Miasta Tarnowa. Przekazane mapy będą podstawowym źródłem danych do opracowania nowego programu ochrony środowiska przed hałasem, który powinien zostać uchwalony przez sejmik województwa do 18 lipca 2024 roku.
	Pozostałe programy i plany działań			
	Regionalny Plan Działań dla Klimatu i Energii	SR	2021-2030	W 2022 roku ukazało się sprawozdanie z wdrażania Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego za okres 2019-2021. Obecnie trwają prace przygotowawcze do aktualizacji RPDKiE. W związku z obowiązkiem aktualizacji KPEiK do czerwca 2024 roku, aby zachować spójność i integralność, RPDKiE zostanie zaktualizowany do końca 2024 roku.
	EkoMałopolska	SR	2019-2023	W dniu 4 lipca 2019 r. uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego został przyjęty projekt EkoMałopolska na lata 2019-2023.

Zarządzanie strategiczne rozwojem	Programy sektorowe wynikające z ustaw			
	Roczne programy współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego	KZ	roczne	Program na rok 2022 przyjęty został uchwałą Sejmiku WM w dniu 22 listopada 2021 roku. Program na rok 2023 przyjęty został uchwałą Sejmiku WM w dniu 21 listopada 2022 roku.
	Pozostałe programy i plany działań			
	Plan Pozyskiwania Środków Zewnętrznych na Realizację Strategii	ZR	2022-2030	W związku z brakiem zatwierdzonych programów krajowych na lata 2021-2027 (decyzje zapadały z końcem 2022 r.) w 2022 roku trwały prace koncepcyjne związane z przygotowaniem Planu Pozyskiwania Środków Zewnętrznych na Realizację Strategii. Planowane jest przyjęcie dokumentu w 2023 roku.
	Priorytety współpracy zagranicznej województwa	KZ	2021-2023	Dokument przyjęty uchwałą Sejmiku WM w dniu 22 lutego 2021 roku.
	Program współpracy z Polonią i Polakami za granicą	KZ	2022-2030	W związku z dokonaną analizą możliwości opracowania Programu w kontekście kompetencji samorządu województwa planowane jest odstąpienie od opracowywania programu.
Rozwój zrównoważony terytorialnie	Programy sektorowe wynikające z ustaw			
	Audyt Krajobrazowy dla Województwa Małopolskiego	ZR	od 2022/2023 (aktualizacja nie później niż po 20 latach)	W roku 2022 trwały prace nad audytem krajobrazowym dla województwa małopolskiego. Z uwagi na konieczność dostosowania projektu audytu do znowelizowanych aktów prawnych kształtujących sporządzenie audytu, prace nad projektem będą kontynuowane w roku 2023, a planowane zakończenie prac to początek 2024 r.

Źródło: opracowanie własne UMWM

1.2. Koordynacja działań rozwojowych realizowanych na terenie województwa...

27 czerwca 2022 roku uroczystie podpisano i przekazano umowy na opracowanie i przygotowanie strategii dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na lata 2021-2027. Gwarancje dofinansowania odebrali przedstawiciele beneficjentów: Stowarzyszenia Gorlicki Obszar Funkcjonalny, Stowarzyszenia Podhalański Obszar Funkcjonalny, Stowarzyszenia Sądecki Obszar Funkcjonalny, Stowarzyszenia Aglomeracja Tarnowska i Stowarzyszenia Aglomeracja Chrzanowska. Łączna wartość przyznanego wsparcia to blisko milion złotych. Dofinansowanie będzie przeznaczone na przygotowanie i opracowanie przez stowarzyszenia strategii terytorialnych. Dokumenty te określą najważniejsze cele i przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w perspektywie finansowej 2021-2027 przez podmioty z terenu jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład danego Stowarzyszenia ZIT.

Przedstawiciele Małopolski brali udział w pracach różnych gremiów na szczeblu unijnym i krajowym, np. w spotkaniach z przedstawicielami Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej (DG REGIO) i Dyrekcji Generalnej ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego (DG EMPL) Komisji Europejskiej, Komitetu ds. Umowy Partnerstwa, Komitetu Regionów, Komisji Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii ENVE Europejskiego Komitetu Regionów, Konwencji Marszałków Województw RP. Pod kątem koordynacji polityk sektorowych znaczenie ma aktywne uczestnictwo w pracach Związku Województw RP, czy Zespole Ekspertskim ds. Europejskiej i Krajowej Polityki Strukturalnej. Istotny jest udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych, projektów programów rozwoju, polityk krajowych, dokumentów strategicznych na różnych szczeblach administracji, m.in. w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Ma to miejsce także w ramach uzgadniania projektów decyzji o warunkach zabudowy, o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, uzgadniania projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy, uzgadniania projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, czy w końcu opiniowania przez Zarząd Województwa Małopolskiego sposobu uwzględnienia w projektach strategii rozwoju gmin ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030*. Ponadto podczas licznych forów, konferencji i spotkań odbywały się dyskusje na tematy rozwojowe dla regionu Małopolski w różnych obszarach działań.

Zarząd Województwa Małopolskiego 8 marca 2022 roku przyjął projekt dokumentu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, który następnie 17 marca 2022 roku został oficjalnie przekazany do Komisji Europejskiej, co stanowiło formalne rozpoczęcie negocjacji programu regionalnego.

Kontrakt programowy dla Województwa Małopolskiego został podpisany 4 października 2022 roku przez marszałka Witolda Kozłowskiego i wicemarszałka Łukasza Smółkę – reprezentantów strony samorządowej oraz przez ministra Grzegorza Pude, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Kontrakt programowy to rodzaj umowy pomiędzy rządem, reprezentowanym przez ministra funduszy i polityki regionalnej i zarządem województwa, w której poza wielkością środków unijnych na program regionalny uzgodnione zostały przedsięwzięcia priorytetowe, szczególnie ważne dla rozwoju regionu. Kwota kontraktu małopolskiego opiewa na kwotę 2,7 mld zł. Kontrakt programowy stanowi podstawę do negocjacji programu regionalnego z Komisją Europejską.

Ostatecznie 5 grudnia 2022 roku Komisja Europejska zatwierdziła program regionalny Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, tym samym otwierając drogę do uruchomienia naborów, powołania komitetu monitorującego program, przyjęcia szczegółowego opisu priorytetów i wyboru projektów do dofinansowania. Zaawansowane prace nad kształtem regionalnego programu na lata 2021-2027, umożliwiającego wykorzystanie funduszy europejskich w kluczowych dla rozwoju regionu obszarach, trwały trzy lata. Był to szereg spotkań i negocjacji, na które zaproszone zostało szerokie grono osób i instytucji, w szczególności przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, partnerów społecznych i gospodarczych, administracji rządowej, organizacji pozarządowych, środowisk akademickich, związków zawodowych oraz osoby prywatne.

1.3. Rozwój Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego jako centrum kompetencji w zakresie monitorowania i ewaluacji oraz transferu wiedzy nt. procesów rozwojowych w regionie

Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego wykonuje badania i analizy dotyczące sytuacji regionalnej na potrzeby prowadzenia polityki rozwoju. Coroczne plany badawcze uwzględniają zapotrzebowanie zgłaszane przez Zarząd Województwa, UMWM i jednostki organizacyjne samorządu. Rokrocznie wykonywanych jest kilkanaście badań i analiz na podstawie, których przygotowywane są i szeroko upowszechniane raporty podsumowujące. MORR pozyskuje aktualne i rzetelne dane oraz informacje na temat sytuacji społeczno-gospodarczej województwa niezbędne do bieżącej pracy samorządu województwa, jak i do planowania działań rozwojowych. Ponadto prowadzi działania informacyjne i upowszechniające. Opierają się one w głównej mierze na animowaniu debat publicznych w postaci organizowanych konferencji/ seminariów/ warsztatów, jak również

publikowaniu wyników badań w formie papierowej i elektronicznej (w tym prowadzenie serwisu internetowego www.obserwatorium.malopolska.pl).

W 2022 roku w ramach zadania Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego zrealizowano wydatki na kwotę 492 tys. zł.

W zakresie wskazanej kwoty zostały wykonane poniższe działania:

1) Przygotowano 12 ekspertyz:

- Wsparcie inwestycyjne podmiotów gospodarczych podczas pandemii COVID-19;
- Ograniczenia wynikające z sytuacji gospodarczej i międzynarodowej oraz podejmowanych w tym zakresie działań;
- Planowanie i wdrażania procesów cyfryzacji i automatyzacji, a zmiany w zatrudnieniu;
- Badanie opinii mieszkańców Małopolski na temat istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu wojewódzkiego dot. gospodarki o obiegu zamkniętym;
- Badanie opinii mieszkańców Małopolski na temat istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu wojewódzkiego dot. komunikacji miejskiej i Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego;
- Małopolanie 60+: warunki mieszkaniowe, budownictwo senioralne, przestrzeń publiczną;
- Gospodarka o obiegu zamkniętym w Małopolsce;
- Handel zagraniczny w Polsce i Małopolsce w 2021 r.;
- Fundusze Europejskie w Małopolsce w 2021 roku;
- Stan i struktura działalności wynalazczej w latach 2015-2021;
- Podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych w 2021 r.;
- Organizacje pozarządowe w województwie małopolskim.

2) Zorganizowano konferencję pn. *Małopolska - strategia na nowe czasy*;

3) Przygotowano spotkanie online nt. badania *Przedsiębiorczość młodych Małopolan*;

4) Dodatkowo wykonano badania jakościowe dla projektu badawczego pn. *Małopolskie przedsiębiorstwa w dobie rewolucji technologicznej: automatyzacja i robotyzacja a zatrudnienie*;

Opracowania przygotowywane przez MORR są dostępne na stronie internetowej www.obserwatorium.malopolska.pl

1.4. Ustawiczne kształcenie kadry samorządowych, w tym zaangażowanych w planowanie i realizację polityk rozwojowych w województwie oraz w zakresie kompetencji informacyjno-komunikacyjnych

W 2021 roku Województwo Małopolskie zawarło umowę ze Skarbem Państwa – Ministerstwem Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej na realizację zadania polegającego na wzmacnianiu zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych w latach 2021 – 2022. Zadanie to zakładało między innymi bogatą ofertę szkoleniową i doradczą dla małopolskich gmin w zakresie prowadzenia, monitorowania i zarządzania rewitalizacją, a także problematyki dostępności w realizowanych projektach, nie tylko rewitalizacyjnych.

W ramach realizacji umowy w 2022 r., we współpracy z Instytutem Rozwoju Miast i Regionów, przeprowadzono szereg szkoleń i warsztatów dla gmin m. in. z zakresu:

- dostępności w rewitalizacji,
- zarządzania rewitalizacją i włączenia społeczności lokalnej we wdrażanie programów rewitalizacji, których celem było wzmocnienie kompetencji samorządów w zakresie uspołeczniania procesów rewitalizacji,
- z zakresu ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, w szczególności wzmocnieniu zdolności gmin do stosowania ustawowych narzędzi rewitalizacyjnych.

Łącznie w szkoleniach wzięło udział ponad 220 osób.

W 2022 roku kontynuowano także szkolenia z tematyki *Monitorowanie i ewaluacja rozwoju lokalnego na przykładzie rewitalizacji* rozpoczęte w 2021 roku. Łącznie w 2021 i 2022 roku z tego zakresu tematycznego przeszkolono 101 pracowników z 71 gmin.

W ramach realizowanego projektu zorganizowano 3 warsztaty dla gmin *Aktualizacja GPR w efekcie jego monitorowania i oceny*.

Oprócz wsparcia szkoleniowego świadczonego przez ekspertów IRMiR, odbył się również cykl szkoleń nt. zarządzania dziedzictwem lokalnym i ujmowania dziedzictwa w rewitalizacji, organizowanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa we współpracy z UMWM.

Szczególną okazją do wzbogacenia wiedzy, zdobycia nowych kontaktów i doświadczeń dotyczących rewitalizacji była wizyta studyjna na terenie województwa śląskiego dla przedstawicieli małopolskich gmin w terminie 27-28 września 2022 roku. Wzięło w niej udział 25 uczestników – przedstawiciele małopolskich gmin, Instytutu Rozwoju Miast i Regionów oraz przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. W programie wizyty znalazły się spotkania z lokalnymi samorządami, organizacjami pozarządowymi i firmami realizującymi projekty rewitalizacyjne z Bielska – Białej, Cieszyna, Rybnika i Bytomia.

Oprócz działań szkoleniowych w 2022 roku prowadzono indywidualne specjalistyczne wsparcie eksperckie dla gmin, dotyczące planowania, wdrażania i monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zrealizowano 422 godziny doradcze dla 19 małopolskich gmin miejskich, miejsko – wiejskich i wiejskich, planujących kontynuację prowadzenia działań w obszarze rewitalizacji w kolejnych latach. Całkowita kwota projektu: 511,8 tys. zł; Kwota wydatkowana w 2022 roku: 458,8 tys. zł.

1.5. Strategiczne ukierunkowanie i rozwijanie współpracy międzyregionalnej województwa na polu polityki rozwoju

Strategia Karpacka

W marcu 2022 roku odbył się w Brukseli Tydzień Makroregionalny UE, podczas którego odbyło się kilka sesji plenarnych dotyczących współpracy makroregionalnej oraz kilkanaście warsztatów tematycznych, zorganizowanych przez interesariuszy wszystkich czterech strategii makroregionalnych UE. Odbyły się też warsztaty tematyczne nt. Strategii Karpackiej - omówiono dotychczasowe działania i argumentację przemawiającą za powołaniem strategii makroregionalnej dla regionu Karpat. W sesji pt. *Wyzwania i szanse dla Makroregionu Karpackiego w obliczu europejskiego Zielonego Ładu*, odbywająca się w ramach Tygodnia Makroregionalnego UE wzięł udział Wicemarszałek Józef Gawron.

Województwo Małopolskie promuje i wspiera wydarzenia kulturalne związane z tradycją i folklorem górskim, są to m.in. Międzynarodowy Festiwal Dziecięcych Zespołów Regionalnych *Święto Dzieci Gór*, Międzynarodowy Kongres Kultury Wołoskiej, Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziem Górskich.

Rozpoczęła się także budowa Instytutu Dziedzictwa Niematerialnego Ludów Karpackich w Ludźmierzu, który ma pełnić rolę miejsca zachowującego rodzimą twórczość podhalańską.

18 października 2022 roku Zarząd Województwa podjął Uchwałę ws. przyjęcia Listu intencyjnego dotyczącego współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju turystycznego Karpat, w tym rozwoju, aktywizacji i promocji Szlaku Kultury Wołoskiej. Uchwała jest wyrażeniem woli podpisania listu intencyjnego trzech regionów: Małopolski, Podkarpacia i Śląska. Na mocy niniejszego Listu intencyjnego, Strony deklarują wolę podjęcia wielokierunkowej współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju turystycznego Karpat, w szczególności w obszarze tworzenia i promocji usług, ofert i produktów turystycznych, powstałych w oparciu o unikatowe dziedzictwo przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe Karpat. Jednym z kluczowych aspektów tej współpracy będą działania zmierzające do rozwoju, aktywizacji i promocji *Szlaku Kultury Wołoskiej*, biegnącego przez województwo małopolskie, podkarpackie i śląskie (po stronie polskiej) oraz Samorządowy Kraj Preszowski i Żyliński (po stronie słowackiej), w tym wsparcie inicjatywy dotyczącej ubiegania się o tytuł Europejskiego Szlaku Kulturowego, przyznawanego przez Radę Europy od 1987 r. trasom i szlakom o szczególnym znaczeniu dla europejskiej tożsamości kultury i wspólnego dziedzictwa oraz ukazującym różnorodność kulturową i współistnienie różnych kultur. Nie ustalono jeszcze daty podpisania Listu.

2. WSPÓŁPRACA I PARTNERSTWO

Opracowanie: Kancelaria Zarządu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Samorząd Województwa Małopolskiego w 2022 przyznał najwyższe wyróżnienia województwa – Medal Honorowy za Zasługi dla Województwa Małopolskiego oraz Odznakę Honorową Województwa Małopolskiego – Krzyż Małopolski. Odbyły się spotkania środowiskowe z parlamentarzystami z Małopolski, przedstawicielami administracji rządowej, przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, środowiska biznesu, kultury i nauki. Najważniejszym aspektem współpracy na szczeblu regionalnym było powołanie Komitetu Sterującego ds. Koordynacji Systemowego Wsparcia Uchodźców z Ukrainy. Była to odpowiedź Województwa Małopolskiego na konflikt wojenny który dotknął Ukrainę. Komitet powstał w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej, koordynuje on prace związane z działaniami pomocowymi na rzecz obywateli Ukrainy. Rozpoczęły się też prace nad opracowaniem strategii migracyjnej województwa pn. *Małopolska otwarta*.

Pomimo niesprzyjającej sytuacji, związanej zarówno z kolejnymi falami koronawirusa, jak i kryzysem spowodowanym napaścią Rosji na Ukrainę Województwo Małopolskie nie ustawało w swoich działaniach na polu międzynarodowych kontaktów na szczeblu regionalnym realizując szereg inicjatyw z regionami partnerskimi. Przykładem były spotkania z delegacjami zagranicznymi m.in. z Turynii, regionu Owernia-Rodan-Alpy, Centrum-Dolina Loary, regionów Rumunii, a także liczne projekty merytoryczne m. in. *Invest in Małopolska* dla przedsiębiorców z Japonii; promocja WM podczas Świąta Konsularnego w Lyonie oraz IV edycja seminarium *Współpraca międzynarodowa samorządów – nowe perspektywy i wyzwania: Francja*. W związku z wojną na Ukrainie doraźna, bezpośrednia i szybka pomoc w formie finansowej została skierowana do Obwodu Lwowskiego regionu partnerskiego województwa.

Jeśli chodzi o współpracę Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi to w 2022 roku Samorząd Województwa Małopolskiego przekazał małopolskim organizacjom kwotę ponad 75 mln zł oraz ponad 175 mln zł w ramach innych programów i projektów, w tym środków z funduszy europejskich, których dysponentem było Województwo Małopolskie.

Budżet Obywatelski Województwa Małopolskiego jest realizowany z powodzeniem od 2016 roku, łącznie w dotychczasowych edycjach Województwo Małopolskie przekazało prawie 46 mln zł. Przez ten czas projekt się rozwijał i ewoluował. Do końca 2022 roku udało się zrealizować ponad 300 zadań, które zwyciężyły w głosowaniu mieszkańców.

Mieszkańcy Małopolski w 2022 roku w ramach rozliczenia swojego PIT za 2021 rok przekazali ponad 103 mln zł organizacjom pożytku publicznego (OPP) z kraju, czyli o ponad 16 mln zł więcej niż rok wcześniej. Co istotne, Małopolanie zdecydowali, że ponad połowa tych środków „zostanie” w województwie – do małopolskich OPP trafiło ponad 62 mln zł.

2.1. Wsparcie partnerów Województwa w strategicznym zarządzaniu rozwojem

W celu bezpośredniego wsparcia partnerów w strategicznym zarządzaniu rozwojem w 2022 roku:

- odbyły się spotkania z przedstawicielami **małopolskich ZIT** (ZIT Krakowa, ZIT Tarnowa, ZIT Nowego Sącza, ZIT Podhala, ZIT Chrzanowa, ZIT Gorlic oraz IIT Otulina Podkrakowska), mające na celu wsparcie Związków w procesie przygotowania strategii terytorialnych oraz przedstawienia założeń dla projektów ZIT w programie Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027. Prowadzone były również indywidualne spotkania konsultacyjne z przedstawicielami poszczególnych Stowarzyszeń;
- przedstawiciele samorządu województwa uczestniczyli w spotkaniach partnerstw ponadlokalnych wspieranych w przygotowaniu strategii terytorialnych w ramach projektu pn. **Centrum Wsparcia Doradcze – pilotaż** (projekt realizowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej). Działanie objęło współpracę z Partnerstwem Gmin Krynicko-Popradzkich, Partnerstwem Miast i Gmin Powiatu Limanowskiego oraz Partnerstwem Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Dąbrowskiego;

- z inicjatywy samorządu województwa małopolskiego kolejnym wsparciem, w ramach projektu pn. **Centrum Wsparcia Doradczego Plus**, objęte zostały trzy partnerstwa ujęte w projekcie CWD-pilotaż oraz dwa nowe partnerstwa - Stowarzyszenie Gorlicki Obszar Funkcjonalny (ZIT) oraz Stowarzyszenie Aglomeracja Chrzanowska (ZIT) – stanowiące Obszary Strategicznej Interwencji o znaczeniu krajowym. W efekcie w ramach projektu CWD PLUS łącznie 5 partnerstw z Małopolski uzyskuje pomoc w zakresie przygotowania projektów możliwych do wsparcia w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz uczestniczyć będzie w procesie podnoszenia wiedzy, współpracy, sieciowaniu i wymianie dobrych praktyk, wykraczających poza poziom regionalny. Służyć to będzie budowaniu kompetencji w zakresie zarządzania rozwojem na poziomie ponadlokalnym i wpływać na potencjał przygotowania i realizacji wspólnych przedsięwzięć rozwojowych na danym obszarze;
- uruchomiono wsparcie przygotowawcze ze środków Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, umożliwiające opracowanie strategii terytorialnych dla nowo powstałych związków ZIT i IIT Otulina Podkrakowska. Dofinansowanie uzyskało łącznie 6 podmiotów współpracy ponadlokalnej, w wysokości nie przekraczającej 200 tys. zł na każdy z nich. Pozwoli to nie tylko na przygotowanie dokumentu umożliwiającego zintegrowany rozwój obszarów nowoutworzonych MOF, ale również na budowanie kompetencji członków Związków do podejmowania współpracy, wymiany doświadczeń, wypracowywania wspólnego stanowiska i współdecydowania o rozwoju całego obszaru;
- Małopolska została zakwalifikowana do **programu ExchangeEU** – platformy wymiany wiedzy pomiędzy regionami węglowymi w Unii Europejskiej. Członkowie zespołu LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA oraz przedstawiciele gmin Libiąż, Brzeszcze, Chełmek oraz Miasta Oświęcim mieli możliwość nawiązać współpracę z osobami zajmującymi się transformacją węglową w regionie Aragonii w Hiszpanii oraz Uście w Czechach. Podczas dwudniowej wizyty studyjnej w Oświęcimiu uczestnicy dzielili się doświadczeniami i wspólnie pracowali nad podejściem do bieżących wyzwań, przed którymi stoją w procesie sprawiedliwej transformacji;
- Małopolska została objęta projektem pn. **Wsparcie polskich regionów węglowych w transformacji**, w ramach którego interesariusze procesu transformacji z obszaru Małopolski Zachodniej (głównie samorządy) korzystali z doradztwa i szkoleń prowadzonych przez ekspertów Banku Światowego. Otrzymała się wizyta studyjna ekspertów w Libiążu oraz przygotowana została - we współpracy z Gminą Libiąż i Zakładem Górniczym Janina (Tauron Wydobycie) - wstępna ocena potencjału zagospodarowania hałdy odpadów górniczych. Interesariusze wzięli udział w cyklu seminariów eksperckich, w tym nt. metod wsparcia zwalnianych pracowników firm „węglowego” łańcucha wartości, przygotowania i finansowania projektów z zakresu efektywności energetycznej, aktualnych globalnych trendów w przyciąganiu inwestycji;
- kontynuowane było wsparcie dla lokalnych samorządów w kształtowaniu polityk przeciwdziałania zmianom klimatu w ramach partnerskiego projektu **LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA**, w tym m.in. dla gmin Małopolski Zachodniej przy realizacji projektu *Zielona Oaza Innowacji* - przy współpracy 10 gmin podregionu oświęcimskiego oraz ekspertów zewnętrznych opracowane zostało studium dla działań inwestycyjnych w zakresie odnawialnych źródeł energii, efektywności energetycznej oraz transportu publicznego w gminach Małopolski Zachodniej. Gminy, których dotyczy współpraca są potencjalnymi beneficjentami środków z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji;
- w ramach kontynuowanego **projektu zintegrowanego LIFE Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze** przeprowadzono szereg szkoleń adresowanych głównie do pracowników jednostek samorządu terytorialnego m.in. w zakresie Programu Czyste Powietrze;
- w ramach wsparcia dla podnoszenia jakości zarządzania wyspecjalizowanymi zadaniami w sferze kultury kontynuowano cykliczne spotkania organizowane pod hasłem **Małopolskie Kadry Kultury** – wspierające działania zarządcze instytucji kultury, a także wsparcie rozwoju kompetencji miękkich

związanych z obecnością osób ze szczególnymi potrzebami - w ramach projektu **Małopolska Kultura Wrażliwa**.

Małopolska otwarta – w grudniu 2022 roku została podpisana umowa partnerska z Wojewodą Małopolskim (liderem projektu) w sprawie realizacji projektu pn. *Małopolska otwarta*, współfinansowanego z Programu Krajowego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji i będącego odpowiedzią na potrzeby związane z pobytem i integracją osób - obywateli państw trzecich w Małopolsce, w tym uchodźców wojennych z Ukrainy. Województwo Małopolskie odpowiada za opracowanie do połowy 2023 roku programu integracji obywateli Ukrainy oraz obywateli państw trzecich, którzy wyjechali z Ukrainy po zbrojnej napaści Rosji na ten kraj, a także innych obywateli państw trzecich, zarówno imigrantów przymusowych, jak i ekonomicznych, którzy jako centrum życiowe wybierają Małopolskę. Celem jest zwiększenie skuteczności i efektywności procesu włączania imigrantów w życie społeczno-gospodarcze regionu. Formuła prac przewiduje zaangażowanie szerokiego grona podmiotów zajmujących się tym tematem.

Małopolski Dzień Samorządowca w Starym Sączu - 27 maja 2022 r. po raz kolejny w Starym Sączu odbyły się uroczystości Małopolskiego Dnia Samorządu Terytorialnego upamiętniające pierwsze po 1989 roku wybory samorządowe. Tradycyjne już spotkanie Samorządowców z całego regionu w mieście Świętej Kingi – patronki Samorządowców – było okazją do wspólnego świętowania, jak również okazją do rozmów, podsumowania osiągnięć w minionym roku, wymiany doświadczeń oraz zachętą do wytyczania coraz ambitniejszych planów na przyszłość.

Współpraca Województwa Małopolskiego ze środowiskiem naukowym. W 2022 r. odbyło się 5 posiedzeń Rady Naukowej ds. Strategicznych Kierunków Rozwoju Małopolski. Ścisła współpraca Województwa ze środowiskiem naukowym uczelni wyższych i podejmowanie wspólnych działań przyczyniają się do rozwoju gospodarczego Małopolski. Ułatwia to realizację innowacyjnych projektów i kluczowych przedsięwzięć dla całego regionu.

2.2. Rozwijanie wielopoziomowych i wielosektorowych partnerstw...

Rozwijaniu relacji współpracy i partnerstwa służyły w 2022 roku liczne inicjatywy i projekty realizowane zarówno przez departamenty urzędu marszałkowskiego, jak i jednostki Województwa. Kontynuowano pracę:

- **Komitetu Monitorującego** Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020;
- **Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego** (odbyło się łącznie 19 spotkań Rady, Prezydium oraz zespołów problemowych);
- partnerstw wielosektorowych działających na rzecz rynku pracy: **Małopolskie Partnerstwo na rzecz Kształcenia Ustawicznego** (odbyły się 2 spotkania Rady Programowej, Walne Zgromadzenie, 6 spotkań tematycznych, warsztaty wypracowujące podział kompetencji pomiędzy Radą Programową a Wojewódzkim Zespołem Koordynacyjnym oraz XIV konferencja *Małopolska otwarta na wiedzę*) oraz **Małopolskie Partnerstwo na rzecz Osób Młodych** (2 spotkania Zgromadzenia Partnerów, 2 spotkania Rady Programowej i cykl 2 warsztatów, których celem było wypracowanie propozycji rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej i rozwoju kompetencji osób młodych);
- **Małopolskiej Platformy Specjalizacyjnej** inteligentnej specjalizacji Nauki o Życiu (Life Science) – w dziedzinach Inteligentny Szpital oraz Digital Health;

Działała **platforma wymiany doświadczeń Urząd-Biznes-Nauka-Społeczeństwo dla lepszego klimatu**, zrzeszająca ponad 40 ekspertów, której celem jest identyfikacja potrzeb i kluczowych problemów w zakresie działań na rzecz klimatu na potrzeby aktualizacji Regionalnego Planu Działań dla Klimatu i Energii (odbyło się 5 spotkań warsztatowo-dyskusyjnych);

W zakresie rozwoju innowacyjności Małopolska kontynuowała udział w partnerskiej europejskiej Inicjatywie Awangarda – w tym jako koordynator **projektu pilotażowego Hydrogen – H2**, a także w partnerstwie BERRY+; Województwo Małopolskie przystąpiło do powołanego przez Komisję Europejską międzyregionalnego porozumienia pn. **Europejski Sojusz na Rzecz Czystego Wodoru**;

Na polu turystyki kontynuowana była współpraca ze środowiskami branży turystycznej m.in. poprzez udział przedstawicieli samorządu województwa w pracach Kolegium Nagrody Honorowej **Sądecki Laur Turystyczny**, Zespołu ds. opracowania *Polityki zrównoważonej turystyki Krakowa na lata 2021-2028*, a także w projekcie Kraków Network.

Kontynuowały prace **ciała opiniodawczo-doradcze** Zarządu Województwa Małopolskiego i Marszałka, funkcjonujące z udziałem partnerów gospodarczych, społecznych i akademickich:

- Komisja Wspólna Samorządów Terytorialnych i Gospodarczych Małopolski (dwa posiedzenia),
- Małopolska Rada Gospodarcza (dwa posiedzenia),
- Małopolska Rada Innowacji (dwa posiedzenia),
- Małopolska Rada ds. Polityki Senioralnej (powołano nowy skład i odbyły się 2 posiedzenia),
- Małopolska Rada ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom (powołano nowy skład i odbyło się spotkanie inauguracyjne),
- Małopolska Rada Przemysłu Przyszłości (dwa posiedzenia),
- Małopolska Rada ds. Społeczeństwa Informacyjnego (działa od 2004 r., odbyły się dwa posiedzenia podsumowujące bieżącą sytuację, w tym działania Województwa Małopolskiego w walce z koronawirusem, bezpieczeństwo cyfrowe małopolskich instytucji, Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027),
- Małopolska Rada Zdrowia Psychicznego (2 spotkania),
- Małopolska Wojewódzka Rada Społeczna ds. Osób Niepełnosprawnych (odbyły się spotkania opiniujące m.in. projekty uchwał Sejmiku oraz wizyty monitorujące w zakładach aktywności zawodowej i Centrum Teleopieki);
- Rada Konsultacyjna ds. Ochrony Konsumentów (dwa posiedzenia);
- Rada Programowa ds. Rozwoju i Promocji Turystyki w Małopolsce (funkcjonuje od 2019 roku, odbyły się 2 spotkania);
- Rada ds. Produktów Tradycyjnych i Dziedzictwa Kulinarного.

W ramach różnorodnych przedsięwzięć z udziałem osób i instytucji spoza ekosystemu samorządu województwa realizowane były wspólne projekty, szkolenia, spotkania, plenery, targi, konferencje, festiwale itp., szczególnie liczne na polu kultury, rozwoju gospodarczego, rynku pracy i spraw społecznych oraz kwestii klimatycznych i środowiskowych. Przykładem są projekty takie jak polsko-ukraińska konferencja *Solidarna kultura*, VIII Kongres Kultury Regionów, 29. Międzynarodowy Festiwal Dziecięcych Zespołów Regionalnych ŚWIĘTO DZIECI GÓR, projekt edukacyjny *Zagrożenia w sieci-profilaktyka, reagowanie* oraz projekt Małopolski Tele-Anioł. Unikalnym przedsięwzięciem jest projekt SPIN, ułatwiający transfery technologii do firm (8 partnerów – uczelnie i jednostki badawcze). Dużą skalą wyróżniały się: Światowy Tydzień Przedsiębiorczości (41 instytucji partnerskich, 200 wydarzeń, 7 tysięcy uczestników) oraz Małopolska Noc Naukowców (ponad 40 partnerów, około 2 tysięcy zorganizowanych atrakcji w 8 miastach Małopolski, blisko 1200 zaangażowanych naukowców i studentów, około 53 tysiące uczestników). W obszarze zagadnień klimatycznych i ekologicznych ważnym przykładem są angażujące licznych partnerów i uczestników działania w ramach projektów LIFE, LIFE-IP EKOMAŁOPOLSKA oraz programu Ekomałopolska 2022 (m.in. dotyczące adaptacji do zmian klimatu - 2500 uczestników, 11 warsztatów, 6 pikników, 4 pokazy filmowe, konkurs plastyczny; dotyczące tematyki odpadów oraz ochrony powietrza – 248 warsztatów, 4 wydarzenia, konkurs filmowy i plastyczny, kampania edukacyjna). Realizowane były również pojedyncze akcje takie jak np. Liga Antysmogowa II, Zero Waste 2022, Leśne Mikołajki, EKO-HERO 2002, akcja Czyste Lasy, akcja Posprzątaj z nami Małopolskę oraz nowy konkurs ofert pn. Edukacja ekologiczna obywateli Ukrainy.

Forum Współpracy dla Podtatrza - w marcu odbyło się VII spotkanie Forum (działa od 2020 roku), powołanego dla wsparcia wdrażania i monitorowania postępów *Programu rozwoju systemu transportowego na obszarze Podtatrza do 2030 roku*. Omówione zostały wykonane już prace: przebudowa dróg gminnych przy wsparciu Funduszu Dróg Samorządowych oraz budżetów gmin, przedsięwzięcie pn. *Rewitalizacja linii kolejowej nr 99*, podpisanie umowy na opracowanie koncepcji drugiego toru linii kolejowej nr 99 na odcinku Szaflary – Biały Dunajec, budowa parkingu park&ride w Nowym Targu.

Zespół ds. Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Małopolski Zachodniej – w szerokim partnerstwie przygotowany został projekt TPST jako dokumentu warunkującego dostęp Małopolski do Funduszu Sprawiedliwej Transformacji UE oraz kierującego wykorzystanie FST w programie regionalnym. W procesie zaangażowanych było ok. 50 przedstawicieli interesariuszy transformacji sektora węglowego w małopolskiej części Górnośląskiego Zagłębia Węglowego, w tym samorządów lokalnych, związków zawodowych, organizacji pracodawców, organizacji pozarządowych, spółek węglowych (Tauron) oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Centrum Współpracy Regionalnej – w kwietniu 2022 roku uruchomiono w strukturze Departamentu Rozwoju Regionu zespół pn. Centrum Współpracy Regionalnej, którego celem jest podniesienie potencjału rozwojowego samorządów w Małopolsce w zakresie zarządzania strategicznego, w tym wsparcie gmin w procesie nawiązywania współpracy na poziomie ponadlokalnym, wsparcie procesów rewitalizacji, wsparcie realizacji instrumentów terytorialnych w regionie oraz realizacja inicjatyw zwiększających zainteresowanie wdrażaniem przedsięwzięć partnerskich. Działania Centrum koncentrowały się na zabezpieczeniu możliwości realizacji instrumentów terytorialnych w programie Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027 oraz współpracy z podmiotami, które będą je wdrażać w nowej perspektywie finansowej polityki spójności UE.

Inicjatywa Business in Małopolska – w ramach przedsięwzięcia działającego od 2009 roku Województwo Małopolskie, Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego SA oraz Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. tworzą markę gospodarczą *Business in Małopolska*. W tych ramach realizowane były m.in. projekty Standardy Obsługi Inwestora w Małopolsce oraz Power up Business in Małopolska 2 - organizowane były spotkania, wizyty studyjne, misje gospodarcze, konferencje proekspertowe, udział w targach, kampanie promocyjne itp. Województwo Małopolskie przystąpiło do Sieci Regionów Europejskich Wykorzystujących Technologie Kosmiczne NEREUS.

Komitet Sterujący ds. Koordynacji Systemowego Wsparcia Uchodźców z Ukrainy w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej. Komitet Sterujący ds. Koordynacji Systemowego Wsparcia Uchodźców z Ukrainy w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej został powołany Uchwałą Nr 358/2022 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 15 marca 2022 roku, na czas trwania kryzysu związanego z konfliktem wojennym w Ukrainie. W skład Komitetu wchodzi członkowie Zarządu Województwa Małopolskiego na czele z Marszałkiem Województwa Małopolskiego, który pełni jednocześnie funkcję Przewodniczącego Komitetu Sterującego, ponadto wszyscy Przewodniczący Komisji Sejmiku Województwa Małopolskiego a także Wojewoda Małopolski. Komitet koordynuje prace związane z długoterminowymi działaniami pomocowymi na rzecz obywateli Ukrainy. Celem jego funkcjonowania jest zapewnienie optymalnych działań oraz wymiana informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w podejmowanie decyzji na szczeblu województwa. Działania pomocowe ujęto w Małopolskiej Tarczy Humanitarnej i podzielono na pięć pakietów w zakresie realizacji najpilniejszych potrzeb względem obywateli z Ukrainy. Są to: Pakiet Transportu, Pakiet Rynku Pracy, Pakiet Edukacji, Pakiet Społeczny, Pakietu dotyczący Organizacji Pozarządowych, Wolontariatu i Współpracy z JST.

W 2022 roku odbyło się 6 posiedzeń Komitetu Sterującego ds. Koordynacji Systemowego Wsparcia Uchodźców z Ukrainy w ramach Małopolskiej Tarczy Humanitarnej. Na posiedzeniach omawiane były kwestie najpilniejsze, sprawy organizacyjne, w tym zabezpieczenie środków finansowych na realizację zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy.

Medal Honorowy za Zasługi dla Województwa Małopolskiego - 10 czerwca 2022 r. w Centrum Sztuki Mościce w Tarnowie w Krakowie odbyła się uroczysta Gala Święta Małopolski, podczas której Marszałek Województwa Małopolskiego wraz z Przewodniczącym Sejmiku Województwa Małopolskiego wręczyli Laureatom Medale Honorowe za Zasługi dla Województwa Małopolskiego. Medal Honorowy za Zasługi dla Województwa Małopolskiego jest najwyższym wyróżnieniem wojewódzkim, przyznawanym od 2011 r., mającym na celu uhonorowanie osób, organizacji i instytucji, które w sposób szczególnie przyczyniają się do rozwoju województwa małopolskiego na różnych płaszczyznach, m.in. politycznej, gospodarczej, społecznej, kulturalnej i sportowej. W 2022 r. przyznano 3 Złote Medale - Mieczysławowi Gilowi, Zamkowi Królewskiemu na Wawelu – Państwowym Zbiorom Sztuki oraz Zofii Gołubiew (odznaczenie pośmiertne), a także 4 Srebrne Medale i 7 Medalii Brązowych.

Odznaka Honorowa Województwa Małopolskiego – Krzyż Małopolski - jest honorowym wyróżnieniem, które przyznaje się za aktywne działania na rzecz społeczności lokalnych, przyczyniające się do rozwijania społeczeństwa obywatelskiego i wzbogacające tym samym dorobek regionu. Ustanawiając Odznakę Honorową Województwa Małopolskiego – Krzyż Małopolski Samorząd Województwa daje wyraz szczególnego uznania dla wszystkich tych, którzy podejmują inicjatywy dla budowania wspólnego dobra na rzecz osób i instytucji w swoim najbliższym otoczeniu. W roku 2022 przyznano 92 Odznak w stopniu złotym oraz 44 w stopniu srebrnym.

Spotkania środowiskowe - w 2022 r. odbyły się spotkania Członków Zarządu Województwa Małopolskiego z parlamentarzystami z Małopolski, przedstawicielami administracji rządowej oraz przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, podczas których poruszane były kluczowe tematy dotyczące Województwa Małopolskiego. Członkowie Zarządu Województwa Małopolskiego, uczestniczyli w posiedzeniach Forum Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Małopolski.

Dożynki Województwa Małopolskiego

XXIV Dożynki Województwa Małopolskiego w 2022 r. odbyły się w Gminie Zielonki. Dożynkowe spotkania to staropolski obyczaj, który stał się częścią kultury i narodowej tożsamości. Święto plonów jest jednym z najważniejszych wydarzeń w Małopolsce, coroczną okazją do podsumowania rozwoju rolnictwa w Województwie Małopolskim oraz do podziękowania rolnikom za codzienny trud ich pracy.

Małopolskie Spotkanie Opłatkowe

19 grudnia 2022 r. Operze Krakowskiej w Krakowie tradycyjnie od wielu lat w okresie poprzedzającym Święta Bożego Narodzenia w szerokim gronie członków małopolskiej wspólnoty: przedstawiciele samorządów, administracji rządowej, organizacji pozarządowych, ludzi kultury, nauki, parlamentarzystów oraz przedsiębiorców odbyło się Małopolskie Spotkanie Opłatkowe.

Dotacje dla Gmin Brzeszcze, Dębno Łużna oraz Lubień w ramach konkursu *Najlepszy Sołtys Województwa Małopolskiego A'D' 2021*. Marszałek Województwa obejmuje konkurs na Najlepszego Sołtysa Województwa Małopolskiego swym honorowym patronatem oraz honoruje wybór najlepszego Sołtysa dotacją celową, kierowaną do Gminy, z której pochodzi laureat z przeznaczeniem na wsparcie zadania własnego gminy. Dotacje dla gmin, z których pochodzą laureaci wyłonieni w konkursie wynoszą odpowiednio: 50 tys. zł – I miejsce w roku 2022 otrzymała Gmina Brzeszcze, 30 tys. zł – II miejsce, Gmina Dębno, 20 tys. zł – III miejsce, Gmina Łużna oraz 10 000zł – nagroda specjalna przyznana dla Gminy Lubień. Inicjatywa ta jest jedną z form uznania pracy sołtysów na rzecz swojej lokalnej społeczności oraz okazją do rozpowszechnienia dobrych praktyk.

Jubileusz 25-lecia współpracy Małopolski i Turyngii - 8 września 2022 r. w Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie odbył się jubileusz z okazji 25. rocznicy nawiązania współpracy między Małopolską a Turyngią. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele władz samorządowych Małopolski i Turyngii oraz instytucji i organizacji działających na rzecz współpracy polsko-niemieckiej. Rocznica podpisania deklaracji między regionami była także pierwszą okazją do osobistego spotkania marszałka WM Witolda Kozłowskiego z premierem Turyngii Bodo Ramelowem, którzy podzielili się wzajemnymi doświadczeniami, jakie oba regiony zdobyły w trakcie trwającej od 25 lat współpracy, obejmującej

szereg dziedzin życia społecznego. Na przestrzeni lat udało się stworzyć dobrą sieć i infrastrukturę współpracy (Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego, Izby Przemysłowo-Handlowe, Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, IPN, szkoły, instytucje kulturalne). W centrum współpracy stały zawsze projekty związane z edukacją oraz spotkaniami młodzieży. W latach 1999-2022 między Województwem Małopolskim i Turyngią zrealizowano ponad 200 wspólnych projektów. Zważywszy na częstotliwość kontaktów i liczbę zrealizowanych inicjatyw Turyngia jest najważniejszym regionem partnerskim Małopolski.

Wizyta przedstawicieli województwa Jassy z Rumunii – 27.10.2022 r. miała miejsce robocza wizyta przedstawicieli zarządu województwa Jassy z Rumunii oraz dyrektorów jednostek samorządu województwa. Celem wizyty było zapoznanie się z doświadczeniami Małopolski w zakresie pozyskiwania i wdrażania funduszy europejskich. Na prośbę gości w tym celu zorganizowano spotkania z przedstawicielami KPT, CEBIMu, Portu Lotniczego Balice, Muzeum Lotnictwa oraz Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i departamentu Infrastruktury Drogowej i Transportu UMWM (delegacja prosiła o przedstawienie rozwiązań Małopolski w zakresie kolei). Województwo Jassy jest zainteresowane stałą współpracą z Małopolską.

IV edycja seminarium *Współpraca międzynarodowa samorządów – nowe perspektywy i wyzwania: FRANCJA* - podczas seminarium zorganizowanego w dniu 17.11.2022 r. podjęto szereg tematów związanych z realizowaniem polsko-francuskiej współpracy partnerskiej na szczeblu regionalnym tj. gospodarka, kultura, edukacja, turystyka. Poruszono także temat różnic kulturowych i najczęściej popełnianych błędów w komunikacji pomiędzy partnerami z Polski i Francji. Seminarium skierowane było przede wszystkim do pracowników urzędów marszałkowskich – Małopolskę odwiedzili przedstawiciele dziewięciu województw prowadzących współpracę z regionami francuskimi. Warto podkreślić, że WM utrzymuje kontakty partnerskie z dwoma regionami francuskimi: Owernia–Rodan–Alpy oraz Centrum–Dolina Loary. Na przestrzeni 20 lat zostało zrealizowanych wiele projektów z zakresu gospodarki, kultury, turystyki, edukacji, rolnictwa, polityki społecznej i administracji.

Projekt *Invest in Małopolska. Promocja potencjału inwestycyjnego Województwa Małopolskiego za granicą* - W celu utrzymania oraz umocnienia wypracowanej przez wiele lat pozycji Małopolski na arenie międzynarodowej, jak również przedstawienia nowym inwestorom Małopolski jako dobrego miejsca do inwestowania i prowadzenia biznesu, Województwo Małopolskie we współpracy z polskimi ambasadami, ambasadami państw obcych w Polsce, Zagranicznymi Biurami Handlowymi Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu oraz Krakowskim Parkiem Technologicznym, zorganizowało serię spotkań online pn. *Invest in Małopolska. Promocja potencjału inwestycyjnego Województwa Małopolskiego za granicą*. Projekt trwał dwa lata. W roku 2022 odbyło się ostatnie spotkanie z potencjalnymi przedsiębiorcami z Japonii. Wszystkie spotkania cieszyły się dużym zainteresowaniem uczestników. W sumie wzięło w nich udział ok. 100 przedsiębiorców.

2.3. Rozwijanie kapitału społecznego województwa dzięki wzmocnieniu organizacji pozarządowych i świadomości obywatelskiej mieszkańców

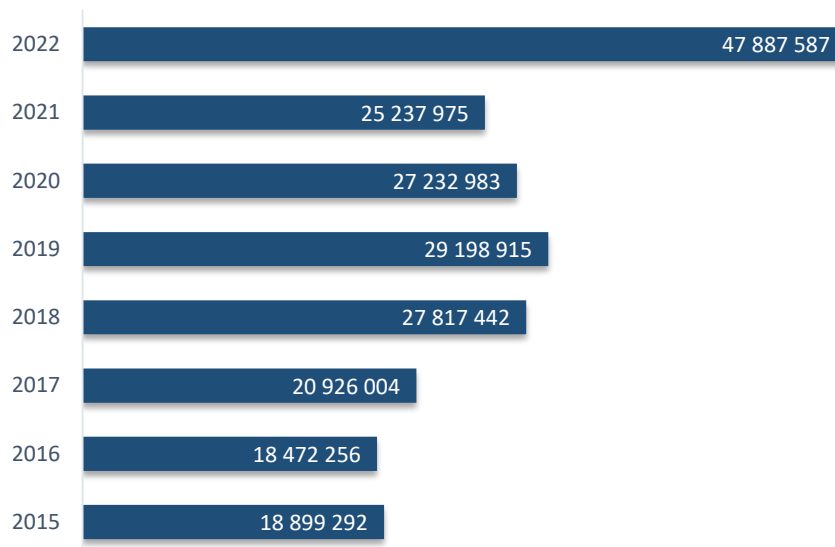
Małopolska Tarcza Humanitarna – pakiet dot. organizacji pozarządowych, wolontariatu i współpracy z JST na rzecz obywateli Ukrainy przebywających na terenie Małopolski, w szczególności w zakresie: koordynacji wolontariackich działań pomocowych, integracji w lokalnych wspólnotach oraz obowiązujących warunków prawnych. Szersze omówienie tego zagadnienia w rozdziale *Realizacja Małopolskiej Tarczy Humanitarnej*.

Zlecenie realizacji zadań własnych województwa małopolskiego w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (otwarte konkursy ofert i małe granty)

Samorząd Województwa Małopolskiego zlecał realizację zadań publicznych w 2022 roku w ramach otwartych konkursów ofert w formie powierzenia (sfinansowanie realizacji zadania) oraz wspierania (dofinansowanie realizacji zadania).

W latach 2015-2022 kwota środków przekazanych na dofinansowanie realizacji zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert oraz tzw. małych grantów wyglądała następująco:

Wykres 1. Kwota przekazana z budżetu Województwa Małopolskiego w latach 2015-2022 na realizację zadań publicznych zleczanych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w zł)

Źródło: opracowanie własne UMWM.

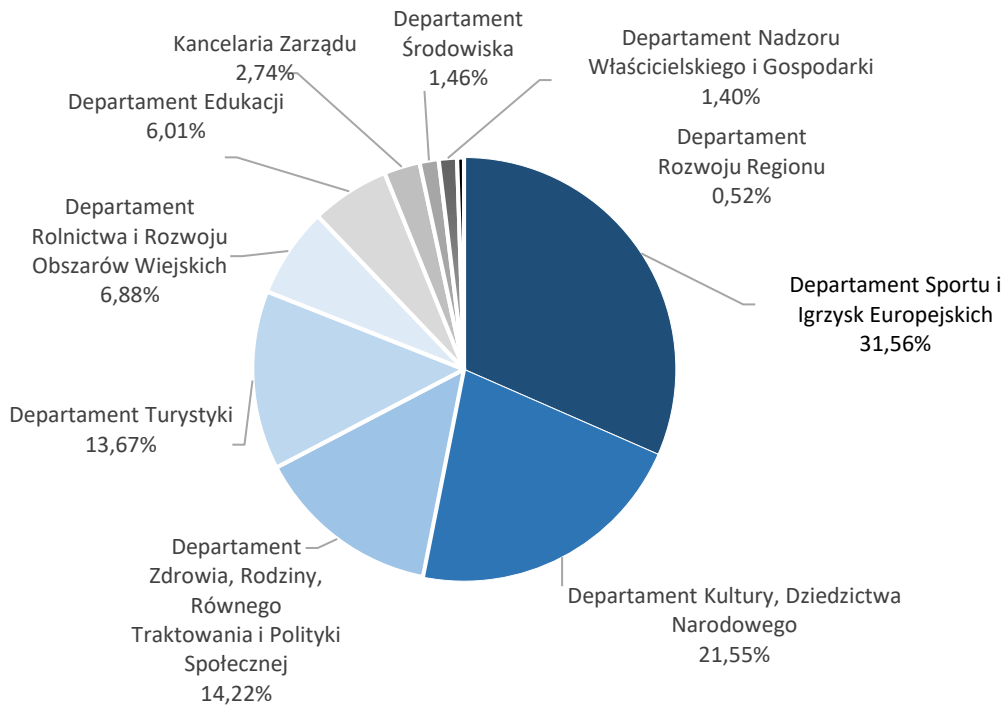
W 2022 r. Samorząd Województwa Małopolskiego przekazał organizacjom pozarządowym i innym podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kwotę 48 mln zł na realizację zadań publicznych, w tym:

- roczne otwarte konkursy ofert 38,5 mln zł¹³
- wieloletnie otwarte konkursy ofert 6,6 mln zł
- art. 19a (małe granty) 2,9 mln zł.

Kwota przekazana w ramach ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie wzrosła prawie dwukrotnie z kwoty 25 mln zł (2021 r.) do prawie 48 mln zł (2022 r.). Najwięcej środków finansowych w ramach konkursów zostało przekazanych w obszarze turystyki, kultury i sportu.

¹³ W 2021 roku było to 17 830 537,62 zł.

Wykres 2. Środki finansowe przyznane w ramach rocznych, wieloletnich otwartych konkursów ofert oraz tzw. *małych grantów* w podziale na departamenty

Źródło: opracowanie własne

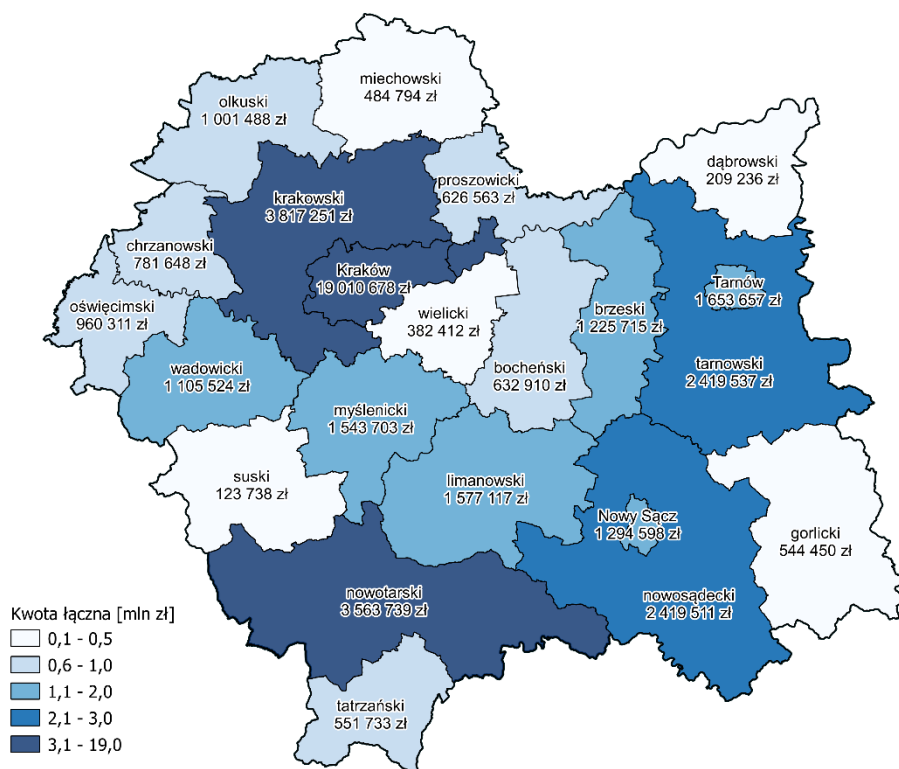
Tabela 2. Środki finansowe przyznane w ramach rocznych, wieloletnich otwartych konkursów ofert oraz tzw. *małych grantów* w podziale na departamenty (w zł)

Nazwa departamentu	Kwota łączna	I. Konkursy roczne	II. Konkursy wieloletnie	III. Małe granty 19a
	(I+II+III)			
Departament Sportu i Igrzysk Europejskich	15 123 119	14 243 105	40 000	840 014
Departament Kultury, Dziedzictwa Narodowego	10 297 799	9 246 799	485 000	566 000
Departament Zdrowia, Rodziny, Równego Traktowania i Polityki Społecznej	6 812 551	2 324 765	3 984 006	503 780
Departament Turystyki	6 547 833	4 568 333	1 842 500	137 000
Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	3 294 964	2 859 014	-	435 950
Departament Edukacji	2 881 500	2 751 600	-	129 900
Kancelaria Zarządu	1 312 675	1 150 000	-	162 675
Departament Środowiska	698 190	630 190	-	68 000
Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki	668 956	658 956	-	10 000
Departament Rozwoju Regionu	250 000	-	250 000	-
Suma	47 887 587	38 432 762	6 601 506	2 853 319

Źródło: opracowanie własne UMWM

Samorząd Województwa Małopolskiego przeznaczył największą kwotę wsparcia finansowego na zadania publiczne realizowane przez organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, których siedziba znajdowała się w Krakowie. Kolejną grupą są organizacje z siedzibą w powiecie krakowskim, tarnowskim i nowosądeckim. Najmniej środków finansowych trafiło do powiatu suskiego. Poniższa tabela pokazuje alokację środków z budżetu Województwa Małopolskiego ze względu na miejsce zarejestrowania NGO.

Mapa 3. Środki finansowe przyznane w ramach rocznych, wieloletnich otwartych konkursów ofert oraz tzw. *małych grantów* w podziale na powiaty

Źródło: opracowanie własne UMWM

Tabela 3. Środki przekazane organizacjom pozarządowym w 2022 roku w ramach innych programów i projektów, w tym środki z funduszy europejskich (w zł)

A. WSPÓŁPRACA FINANSOWA Z NGO NA PODSTAWIE INNYCH PRZEPISÓW PRAWA - programy i konkursy				
Podstawa prawna	Program	Liczba podpisanych umów	Wysokość przekazanych środków finansowych w 2022 roku	Realizator
ustawa prawo zamówień publicznych	Projekty Partnerskie - zakup usług promocyjnych	80	3 340 600	KZ
	Wizytówki Małopolski - zakup usług promocyjnych	8	470 000	KZ
	Promocja osiągnięć sportowych <i>Sportowa Małopolska</i>	30	3 903 000	SI

	Promocja gospodarcza Województwa Małopolskiego <i>Business in Małopolska</i>	1	50 000	SG
ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	Ochrona zabytków Małopolski	84	3 805 483	KD
ustawa o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich	Utrzymanie gotowości ratowniczej poprzez wyposażenie ratowników górskich w sprzęt i ekwipunek	9	1 095 000	RO
ustawa o zdrowiu publicznym	Konkurs <i>Profilaktyka i przeciwdziałanie uzależnieniom</i>	13	800 000	PS
ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych	Dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów (art. 35 ust. 1 pkt 5 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych)	1	280 000	PS
	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zakładów aktywności zawodowej oraz ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych	10	13 241 787	PS
ustawa o samorządzie województwa (Składki członkowskie WM, w ramach przynależności do organizacji)	Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej	-	176 147	KZ
	Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski	-	374 935	KZ
	Stowarzyszenie Związków Samorządów Polskich	-	102 231	KZ
	Europejskie Stowarzyszenie Obszarów Górskich Euromontana	-	11 810	KZ
	Vanguard Initiative – Stowarzyszenie Inicjatywa Awangarda	-	70 833	KZ
	Polskie Stowarzyszenie HL7	-	1 800	IS
	Stowarzyszenie Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich	-	300 000	RO
SUMA A		236	28 023 629	

B. WSPÓŁPRACA FINANSOWA Z NGO NA PODSTAWIE INNYCH PRZEPISÓW PRAWA – inne programy i projekty, w tym środki z funduszy europejskich					
Podstawa prawna	Program	Liczba podpisanych umów	Wysokość przekazanych środków finansowych	Realizator	
ustawa o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020	Małopolski Tele-Anioł : Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020	1	32 807 826	PS	
	Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 <i>(Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości)</i>	5	50 589 072 ¹⁴	MCP	
	Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 <i>(Wojewódzki Urząd Pracy)</i>	1	800 277	WUP	
	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020	"Sami Dzielni. Nowe Standardy mieszkalnictwa wspomagającego dla osób z niepełnosprawnościami" (Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie)	0 ¹⁵	305 715	ROPS
	Inkubator Włączenia Społecznego		25	1 243 768	ROPS
	Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 <i>(Departament Funduszy Europejskich)</i>		6	47 149 291	FE
ustawa o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego	PROW 2014-2020 <i>(Departament Funduszy Europejskich)</i>	97	14 863 997	FE	
	Program Operacyjny „Rybacktwo i Morze” 2014-2020 <i>(Departament Funduszy Europejskich)</i>	3	209 229	FE	
	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich <i>(Departament Funduszy Europejskich)</i>	12	892 980	FE	
SUMA B		150	148 862 159		
SUMA A i B		386	176 885 789		

Źródło: opracowanie własne UMWM

¹⁴ Wysokość środków finansowych zatwierdzonych we wnioskach o płatność.

¹⁵ Kontynuacja umowy zawartej w latach wcześniejszych. Wysokość środków finansowych wpłaconych w roku 2022.

Współpraca pozafinansowa z organizacjami

Województwo Małopolskie prowadzi aktywną współpracę z organizacjami pozarządowymi, której celem jest angażowanie ich w debatę publiczną oraz wsparcie w podnoszeniu kwalifikacji ich członków. Poniżej przedstawiono podstawowe formy wsparcia:

- Udostępnianie informacji na portalach. Na stronach internetowych Województwa (www.malopolska.pl/ngo, Biuletyn Informacji Publicznej) oraz na profilu Pozarządowa Małopolska na portalu społecznościowym Facebook, na bieżąco publikowano informacje poświęcone współpracy Samorządu Województwa Małopolskiego z sektorem pozarządowym. Promowano ciekawe przedsięwzięcia organizacji pozarządowych, jak również zamieszczano aktualności dotyczące: szkoleń, konkursów i konferencji, zmian prawnych dotyczących III sektora. Ponadto informowano o wydawnictwach, poradnikach oraz informatorach adresowanych do przedstawicieli NGO.
- Newsletter MINGO Zarejestrowane organizacje pozarządowe otrzymują informacje o bieżących działaniach Samorządu Województwa Małopolskiego.
- Wizytacje i kontrole realizacji zadań publicznych WM zleconych organizacjom pozarządowym. Ważnym elementem w zakresie wymiany informacji na temat bieżącej współpracy są wizytacje i kontrole projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe przez pracowników urzędu. W 2022 roku Biuro Audytu i Kontroli przeprowadziło kontrolę 57 umów w 39 podmiotach.
- Projekty partnerskie. W roku 2022 Województwo Małopolskie we współpracy z organizacjami pozarządowymi realizowało projekt partnerski. Był to projekt wieloletni pn. Małopolska Lokalnie 2021-2022, realizowany we współpracy z Fundacją Biuro Inicjatyw Społecznych i Stowarzyszeniem Forum Oświatowe Klucze (operatorzy projektu), a finansowany przez Narodowy Instytut Wolności w ramach Rządowego Programu NOWE FIO na lata 2021-2030. Projekt ten był skierowany do organizacji pozarządowych, które działają nie dłużej niż 60 miesięcy oraz grup nieformalnych z terenu województwa małopolskiego. Celem projektu było zwiększenie zaangażowania obywateli i obywaterek oraz organizacji pozarządowych działających na terenie województwa małopolskiego w podejmowanie inicjatyw oddolnych na rzecz rozwoju i wzmocnienia wspólnot lokalnych. W ramach projektu udzielane są mikrodotacje, a operatorzy świadczą wsparcie szkoleniowe i doradcze dla beneficjentów projektu. Działania w roku 2022 dotyczyły:
 - › realizacji 86 inicjatyw na łączną kwotę 498 tys. zł, w tym: 55 projektów społecznych i 31 projektów rozwojowych. Projekty zrealizowało 16 grup nieformalnych, 13 grup nieformalnych z patronem oraz 57 organizacji pozarządowych.
 - › wsparcia animacyjnego dla 10 grup z obszarów o niskiej aktywności społecznej.przeprowadzono: 20 h doradztwa specjalistycznego dla realizatorów projektów, 29 seminariów informacyjno – promocyjnych, 10 szkoleń on-line, 9 spotkań wdrożeniowych dla realizatorów oraz 7 spotkań sieciujących i 1 konkurs na najciekawszą inicjatywę Mamy FIOła na Małopolskę.
- Konsultacje społeczne. W 2022 roku przeprowadzono konsultacje projektów uchwał Sejmiku Województwa Małopolskiego. Konsultowano m.in.: Program współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2023, Wieloletni Program współpracy Województwa Małopolskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2023-2027 czy Regulamin Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego.
- Generator Ofert. Od 2021 roku w UMWM funkcjonuje elektroniczny system składania wniosków Generator ofert eNGO <https://www.pozarządowa.malopolska.pl/konkursy->

trwające. System ułatwia współpracę urzędu z organizacjami pozarządowym w oparciu o przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w ramach otwartych konkursów ofert oraz trybu pozakonkursowego na podstawie art. 19a). Usprawnia m.in. ogłaszanie konkursów, nabór i ocenę wniosków dotacyjnych, tworzenie umów oraz składanie i weryfikację sprawozdań, a także procedurę w ramach małych grantów. Wskaźnik ofert odrzuconych formalnie do wszystkich złożonych ofert zmniejszył się o ok. 10%. Najlepiej wskaźnik ten wygląda w rocznych otwartych konkursach ofert – obecnie tylko 6 % ofert odpada formalnie, gdzie zanim wdrożono generator procent ten wynosił 16%.

- Raport *Organizacje Pozarządowe w Województwie Małopolskim*. W 2022 roku Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego przeprowadziło badania, na podstawie którego powstała publikacja obrazująca działalność oraz sytuację trzeciego sektora w Małopolsce.

Małopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego (MRDPP) oraz inne ciała doradcze

Małopolska Rada Działalności Pożytku Publicznego (MRDPP) jest ciałem opiniodawczo-doradczym samorządu województwa, powołanym w celu kształtowania właściwej współpracy samorządu z sektorem pozarządowym. W roku 2022 we wrześniu zakończyła się V kadencja MRDPP. W związku z czym został ogłoszony nabór do Rady VI kadencji. Jednym z etapów wyłonienia członków MRDPP VI kadencji, w regionach: Małopolska Południowa, Tarnowskim, Krakowskim Obszarze Metropolitalnym, m. Kraków, były spotkania wyborcze z kandydatami, które odbyły się w Krakowie, Tarnowie i Nowym Sączu. Spotkania miały na celu wyłonienie spośród zgłoszonych w pierwszym etapie kandydatów, jednej osoby, która w MRDPP będzie reprezentowała organizacje pozarządowe z danego regionu. Pierwsze spotkanie Rady nowej kadencji odbyło się 7 października 2022 r. Rada intensywnie rozpoczęła nową kadencję i w okresie sprawozdawczym podjęła 5 uchwał, m.in.: w sprawie wskazania przedstawicieli Rady do Konwentu Wojewódzkich Rad Działalności Pożytku Publicznego oraz wyrażenia opinii nt. projektu uchwały Sejmiku Województwa Małopolskiego w sprawie przyjęcia rocznego i wieloletniego programu współpracy z NGO. Rada powołała również Komisję Wyborczą i Komisję Odwoławczą w ramach procedury naboru do Komitetu Monitorującego *Program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości*, a także rozpoczęła pracę nad procedurą wyborów organizacji pozarządowych składu Komitetu Monitorującego program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. Członkowie Rady uczestniczyli także w pracach różnego typu zespołów, komisji, kapituł itp. na prośbę departamentów UMWM oraz wojewódzkich jednostek organizacyjnych, m.in.: kapituł konkursów Krysztaly Soli oraz Amicus Hominum. W ramach projektu *Dobre Rady dla Rady* – członkowie Rady uczestniczyli również w specjalnie dedykowanym dla nich szkoleniu. Spotkanie dotyczyło zagadnień takich jak: Rada działalności pożytku publicznego – rola i kompetencje; Obowiązki członka Rady; Jak się komunikować, by dobrze funkcjonować?; Czym jest plan działania Rady? Jak go dobrze opracować i realizować?

Nagroda Dla Najlepszych Małopolskich Organizacji Pozarządowych – Krysztaly Soli 2022

Głównym celem Nagrody Krysztaly Soli jest wzmocnienie wizerunku organizacji pozarządowych, promocja działań najlepszych organizacji i popularyzacja dobrych praktyk. Statuetka *Krysztaly Soli* jest wyrazem uznania samorządowych władz województwa dla tych wszystkich, którzy poświęcają swój czas dla budowania wspólnego dobra. W 2022 roku do konkursu zgłoszono 98 podmiotów w pięciu kategoriach, z których Kapituła Nagrody wyłoniła zwycięzców. Spośród wszystkich laureatów wybrany został Lider Pozarządowej Małopolski Krysztaly Soli 2022, który otrzymał 25 000 zł ufundowane przez Małopolską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. Gala wręczenia nagród 2022 odbyła się 13 grudnia 2022 roku w Filharmonii Krakowskiej w Krakowie. W uroczystości wzięło udział ok. 300 osób.

Więcej informacji o Nagrodzie Krysztaly Soli znajduje się na stronie Województwa Małopolskiego <https://www.malopolska.pl/samorzad/nagrody/wspolpraca/krysztaly-soli>

Tabela 4. Nagrodzenie w konkursie *Kryształy soli*, edycja XVIII

Kryształy Soli – EDYCJA XVIII, 2022	
Lider Pozarządowej Małopolski 2022	Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Okręg Małopolski
Kategoria Polityka Społeczna	Laureat: Fundacja „AUXILIUM” Wyróżniony: Fundacja Pełna Życia Wyróżniony: Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Nadzieja” w Tuchowie
Kategoria Kultura i Tożsamość regionalna	Laureat: Stowarzyszenie ”Mystkowanie” Wyróżniony: Stowarzyszenie Chór Chłopięcy Bazyliki Matki Boskiej Bolesnej w Limanowej Wyróżniony: Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Głogoczowie
Kategoria Edukacja, Społeczeństwo Obywatelskie i Zrównoważony Rozwój	Laureat: Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Okręg Małopolski Wyróżniony: Fundacja Miejsc i Ludzi Aktywnych MiLA Wyróżniony: Ochotnicza Straż Pożarna w Kętach
Kategoria Sport, Turystyka, Ekologia	Laureat: Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP, Oddział Wojewódzki Wyróżniony: Fundacja Targ Pietruszkowy Wyróżniony: Fundacja Promocji Nowej Huty
Kategoria Najlepsza Małopolska Inicjatywa Pozarządowa	Laureat: Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Przewlekłe Chorych i Dzieci Wyróżniony: Ochotnicza Straż Pożarna w Grojcu Wyróżniony: Fundacja Po Zdrowie Do Natury

Źródło: opracowanie własne UMWM

Nagroda dla Osób Działających na Rzecz Dobra Innych Amicus Hominum 2022

Nagroda *Amicus Hominum* ustanowiona została w 2006 roku przez Samorząd Województwa Małopolskiego w celu wyróżnienia osób prywatnych, które działają na rzecz dobra innych i swoją bezinteresowną aktywnością wspierają drugiego człowieka. Nagroda jest również rozwinięciem i kontynuacją polityki Samorządu Województwa związaną z promocją wolontariatu.

W 2022 roku przeprowadzono XVII edycję nagrody, do której zgłoszonych zostało 49 kandydatów w trzech kategoriach, z których Kapituła Nagrody wyłoniła 3 laureatów, 8 wyróżnionych oraz Laureata Nagrody Grand Prix. Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się 13 grudnia 2022 roku w Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie. W uroczystości wzięło udział ok. 300 osób.

Pełna lista nagrodzonych osób znajduje się na stronie Województwa Małopolskiego <https://www.malopolska.pl/samorzad/nagrody/wspolpraca/amicus-hominum>

Tabela 5. Nagrodzeni w konkursie *Amicus Hominum*, edycja XVII, 2022

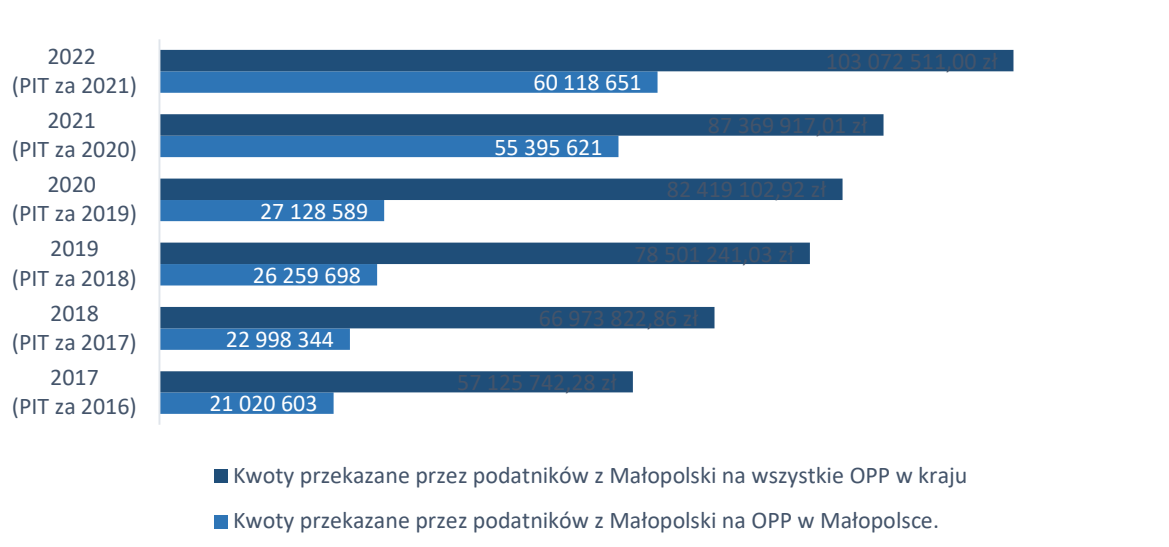
AMICUS HOMINUM – EDYCJA XVII, 2022	
Laureat Grand Prix	Łukasz Salwarowski, Kraków
Kategoria Działalność Społeczna	Laureat: Łukasz Salwarowski, Kraków Wyróżniony: Stanisław Krzemień, Włosienica, powiat oświęcimski Wyróżniony: Ryszard Pikul, Olesno, powiat dąbrowski Wyróżniony: Olga Stetsiuk, Kraków
Kategoria Inicjatywa Młodych	Laureat: Wolontariat w Zespole Szkół Techniczno-Usługowych w Trzebini Wyróżniony: Aleksandra Borkiewicz, Modlnica, powiat krakowski Wyróżniony: Kamila Chudy, Chrzanów
Kategoria Odpowiedzialny Społecznie	Laureat: Piotr Ziętara, Kraków Wyróżniony: Paweł Nowak, Wieliczka Wyróżniony: Anna Przybylska, Kraków Wyróżniony: Wiesław Czop, Podegrodzie

Źródło: opracowanie własne UMWM

Kampania 1 % – poświęcona popularyzacji mechanizmu odpisu 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego *Zostaw 1 % w Małopolsce*

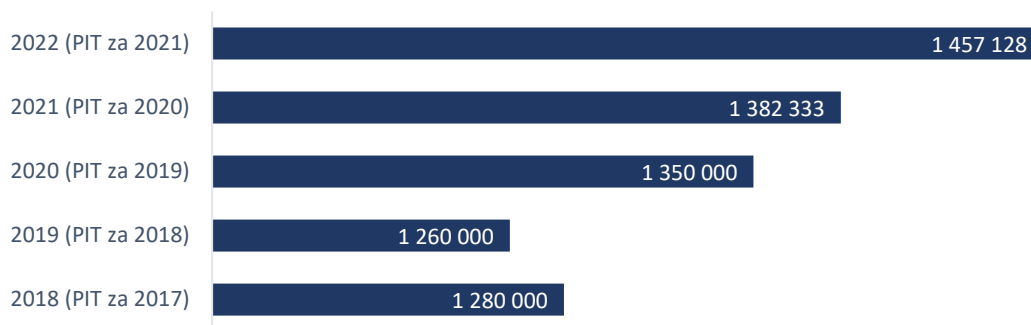
Od 2007 r. Województwo prowadzi kampanię zachęcającą Małopolan do odpisu 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego działających na terenie Małopolski. W 2022 r. Województwo Małopolskie po raz kolejny zaangażowało się w działania mające na celu popularyzację idei odpisu 1% podatku na rzecz małopolskich organizacji pożytku publicznego. Wzorem lat ubiegłych prowadzona była zakładka na stronie www.malopolska.pl, na której umieszczane były informacje dotyczące zasad wypełniania rocznych zeznań podatkowych oraz bieżące aktualności dotyczące mechanizmu odpisu 1% podatku w regionie (informacje o darmowych poradach prawnych, spotkaniach informacyjnych itp.). W celu zachęcenia mieszkańców województwa do przekazywania odpisu 1% podatku na rzecz małopolskich OPP, przeprowadzono kampanię informacyjną we współpracy z Kolejami Małopolskimi i Małopolską Kartą Aglomeracyjną. Informacje były również publikowane na koncie *Pozarządowa Małopolska* na portalu Facebook, jak i rozsyłane do małopolskich dziennikarzy. Prowadzone od wielu lat działania promocyjne przynoszą wymierne efekty. Mieszkańcy Małopolski w 2022 roku w ramach rozliczenia swojego PIT za 2021 rok przekazali ponad 103 mln zł organizacjom pożytku publicznego (OPP) z kraju, czyli o ponad 16 mln zł więcej niż rok wcześniej. Co istotne, Małopolanie zdecydowali, że ponad połowa tych środków „zostanie” w województwie – do małopolskich OPP trafiło ponad 62 mln zł. Z każdym rokiem rośnie również liczba podatników z Małopolski, którzy świadomie wspierają w tej formule organizacje pozarządowe działające w ich najbliższym otoczeniu. W roku 2022 w swoim zeznaniu zawnioskowało o to ponad 1,45 mln Małopolan (w 2019 roku było to 1,26 mln Małopolan).

Wykres 3. Kwoty przekazane przez podatników z Małopolski na wszystkie OPP w latach 2017-2022 (w zł)

Źródło: Izba Administracji Skarbowej w Krakowie

Wykres 4. Liczba podatników z Małopolski, którzy w latach 2018-2022 dokonali przekazania 1% należnego podatku z rozliczenia PIT na rzecz organizacji pożytku publicznego

Źródło: Izba Administracji Skarbowej w Krakowie

2.4. Rozwijanie, animowanie i wspieranie współpracy oraz partnerstwa z Polakami i Polonią za granicą

Warsztaty metodyczne języka polskiego dla nauczycieli polonijnych - Województwo Małopolskie we współpracy z Małopolską Szkołą Gościnności im. Tytusa Chałubińskiego w Myślenicach oraz Uniwersytetem Pedagogicznym w Krakowie organizują od 2014 r. *Warsztaty metodyczne języka polskiego dla nauczycieli polonijnych*, cieszące się ogromnym zainteresowaniem oraz dużą renomą wśród uczestników. W latach 2020-2021 ze względu na sytuację pandemiczną warsztaty organizowane były w formie zdalnej. W 2022 roku nastąpił powrót do stacjonarnej formy wydarzenia. W dniach 27.06.2022 r. – 9.07.2022 r. odbyła się 9. edycja warsztatów. Celem warsztatów było podniesienie umiejętności dydaktycznych nauczycieli języka polskiego, pogłębienie wiedzy z zakresu języka polskiego i zapoznanie uczestników z nowymi metodami nauczania. Zajęcia dydaktyczne były prowadzone przez wykładowców Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Program merytoryczny został urozmaicony licznymi wycieczkami, dzięki którym uczestnicy poznali ważne miejsca i zabytki związane z historią, tradycją i kulturą Polski oraz Województwa Małopolskiego. Do udziału w warsztatach zakwalifikowały się 23 osoby. Nauczyciele pochodzili m.in. z Ukrainy, Białorusi, Litwy, Łotwy, Węgier, Irlandii, Norwegii oraz Kanady.

3. PROMOCJA MAŁOPOLSKI

Opracowanie: Kancelaria Zarządu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Działania promocyjne podejmowane w 2022 roku przez Województwo Małopolskie służyły rozwojowi i umacnianiu marki Małopolska opierając się w znaczącym stopniu na działaniach outdoorowych i internetowych oraz cyklicznych wydarzeniach o charakterze promocyjnym.

W 2022 r. kontynuowano również działania mające na celu rozwój i umacnianie marki Małopolska, koncentrujące się głównie wokół kreowania pozytywnego wizerunku Małopolski, opartego na mocnych atutach regionu i stanowiących źródło jego rozpoznawalności. Ważnym aspektem podejmowanych działań było pogłębianie współpracy z małopolskimi instytucjami, co stanowiło podstawę kreowania spójnego i jednolitego przekazu promocyjnego, a co za tym idzie - kontynuację skutecznego budowania silnej i rozpoznawalnej marki Małopolska.

3.1. Budowanie marki Małopolska opartej na jej tożsamości, łączącej tradycje i innowacje, z uwzględnieniem aktualnych trendów w komunikacji marketingowej

W 2022 r. kontynuowano realizowany od wielu lat cykl imprez promocyjnych mających charakter kampanii wewnętrznych skierowanych do mieszkańców Małopolski.

Święto Małopolski - wydarzenie cykliczne, mające na celu budowanie silnej wspólnoty Małopolan i umacniania tworzących jej więzów oraz promocja walorów naszego regionu. Na Święto Małopolski w 2009 roku, Samorząd Województwa Małopolskiego wybrał dzień 10 czerwca dla upamiętnienia trzech ważnych rocznic: 30-lecia mszy papieskiej na krakowskich Błoniach, 20-lecia wolnej Polski i 10-lecia Samorządu Regionalnego.

W 2022 r. w ramach Święta Małopolski przez cały czerwiec niektóre Wojewódzkie Samorządowe Jednostki Organizacyjne zapewniły bezpłatny udział mieszkańcom regionu w organizowanych wydarzeniach, koncertach i spektaklach. Uroczyste wręczenie Medalii Honorowych za Zasługi dla Województwa Małopolskiego, odbyło się w dniu 10 czerwca podczas Gali Święta Małopolski w Centrum Sztuki Mościce. Galę Święta Małopolski uświetniły występy muzyczne. Zgromadzeni mieli okazję wysłuchać artystów Filharmonii Futura.

W 2022 roku, w ramach wspólnego celebrowania Święta Małopolski, 12 czerwca w Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie zainaugurowany został Małopolski Festiwal Smaku, gdzie Małopolanie z okazji Święta bawili się również na koncercie zespołu Organek.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 143,5 tys. zł brutto (+110 tys. zł dotacja).

Małopolski Festiwal Smaku - największe wydarzenie kulinarne w regionie, które w 2022 r. zorganizowano po raz siedemnasty. Wydarzenia odbyły się w sześciu miastach Małopolski: Krakowie, Trzebini, Bochni, Gorlicach, Krynicy-Zdroju, Czernichowie.

Główną ideą Małopolskiego Festiwalu Smaku jest wsparcie małopolskich producentów, a także aktywizacja lokalnych samorządów i kół gospodyń wiejskich, dlatego też czynny udział

w organizacji MFS miały Gminy: Trzebinia, Bochnia, Gorlice, Krynica-Zdrój oraz Czernichów. Podczas Małopolskiego Festiwalu Smaku niezwykle ważne jest zaprezentowanie Małopolski jako regionu z ogromnym bogactwem zdrowej, nieprzetworzonej żywności o zagwarantowanej jakości,

wytwarzanej lokalnie oraz nieprzeciętnych tradycji kulinarnych, dlatego Małopolski Festiwal Smaku w 2022 roku został zorganizowany pod hasłem *Małopolski Festiwal Smaku – Naturalnie!* W ramach MFS zorganizowano m.in.: pokazy gotowania w mistrzowskim wykonaniu Ambadora Andrzeja Polana połączone z degustacjami, odwiedzający mieli możliwość zakupu regionalnych specjałów u producentów oraz potraw przygotowanych przez koła gospodyń wiejskich, odbyły się warsztaty, quiz wiedzy o Małopolsce, gry, konkursy i zabawy dla

dzieci. Swoją ofertę zaprezentowały również wybrane jednostki Województwa Małopolskiego oraz podmioty ekonomii społecznej.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 1,6 mln zł brutto.

Quiz wiedzy o Małopolsce - Internetowy konkurs wiedzy o Małopolsce jak co roku miał na celu edukowanie, promowanie walorów i podkreślanie atrakcyjności Małopolski. Uczestnicy odpowiadając na pytania związane z Małopolską mieli okazję sprawdzić oraz poszerzyć swoją wiedzę o regionie. Wszystkim quizom towarzyszyła promocja w mediach społecznościowych oraz na stronie internetowej Małopolski.

W roku 2022 została również zakupiona roczna licencja na platformie do przeprowadzania quizów Kahoot, by poszerzyć możliwości przeprowadzania quizu w formie „na żywo”. Podczas quizu prowadzona była interakcja z publicznością, a pytania były wyświetlane na ekranie na scenie i w aplikacji na telefon. W związku ze zwiększeniem możliwości, quiz wiedzy o Małopolsce dodatkowo był przeprowadzany *na żywo* podczas wszystkich plenerowych wydarzeń w ramach Małopolskiego Festiwalu Smaku oraz podczas konferencji Małopolski GISday na Uniwersytecie Rolniczym. Stanowił tym samym dodatkową atrakcję dla uczestników wydarzeń. W roku 2022 odbyła się również świąteczna edycja quizu w Internecie pod hasłem – *Małopolska w prezencie*.

Quiz wiedzy o Małopolsce był dodatkowo wykorzystywany w formie stacjonarnej na dwóch komputerach jako atrakcja stoiska promocyjnego Małopolski, między innymi podczas wszystkich wydarzeń w ramach Małopolskiego Festiwalu Smaku.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 13,8 tys. zł brutto.

W roku 2022 kontynuowano cykl kampanii o charakterze promocyjno-społecznym:

Akcja świąteczna o charakterze promocyjno-społecznym *Małopolska w prezencie* - świąteczna akcja

Województwa Małopolskiego w 2022 roku. Kreacja do kampanii była wzorowana na tradycyjnej wycinance pochodzącej z Lanckorony często nazywanej Miastem Aniołów, a logotyp Małopolski na okres kampanii zyskał dodatkowo graficzny znak wstążki. Całość tworzyła motyw graficzny, który zgodnie z ideą tegorocznej kampanii mógł być wykorzystany przez jednostki województwa i nie tylko przy okazji własnych działań realizowanych podczas okresu świątecznego. *Małopolska w prezencie* to wszystko z Małopolski co każdy może ofiarować

drugiej osobie, dla każdego oznacza też coś dobrego, cennego, wyjątkowego. W ramach akcji

świętecznej jak co roku kontynuowana była piękna urzędowa tradycja, płynąca prosto z serca. Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego spełnili marzenia 153 dzieci z małopolskich domów dziecka, przekazując im wymarzone świąteczne prezenty. W ramach akcji zachęcano również do wzięcia udziału w akcji krwiodawstwa, która odbyła się 12 grudnia. Małopolski krwiobus, zatrzymał się na parkingu przed budynkiem Urzędu Marszałkowskiego. 17 grudnia odbyło się uroczyste rozświetlenie choinki pod oknem papieskim, któremu towarzyszył koncert Małej Armii Janosika, na choince zawisły także małopolskie bombki. Uczestnicy wydarzenia mogli poczęstować się gorącymi pierogami i barszczem, rozwiązać quiz wiedzy o Małopolsce i zgarnąć atrakcyjne nagrody. Rozdano 3000 paczek dla dzieci z domów dziecka, świetlic środowiskowo-wychowawczych, a także krakowskich rodzin. 18 grudnia już po raz jedenasty fundacja Róża przy wsparciu Województwa Małopolskiego zorganizowała [Wigilię dla najbardziej potrzebujących](#) oraz ofiarowała prezenty dla dzieci z Domu Dziecka, podopiecznych Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz dzieci spędzających święta na oddziałach dziecięcych Specjalistycznego Szpitala w Gorlicach. Dodatkowo od 12 grudnia można było wziąć udział w internetowym Quizie wiedzy o Małopolsce i aż do końca roku grać o małopolskie upominki. Nakłady poniesione w 2022 r.: 88 tys. zł brutto.

Podjęto szereg działań scalających rozmaite elementy promocyjne, obejmujące różnych odbiorców, sektory i jednostki

Festiwal Piękna - Miss Polski, Miss Supranational i Mister Supranational - W 2022 r. Małopolska po raz kolejny została Partnerem Głównym konkursów piękności *Miss Polski*, *Miss Supranational* i *Mister Supranational* organizowanych pod wspólną nazwą Festiwal Piękna 2022. Konkurs *Miss Polski* to niewątpliwie najbardziej rozpoznawalny konkurs piękności w kraju. W 2022 roku odbyła się jego 33 edycja i wzięły w nim udział 24 kandydatki. Międzynarodowy konkurs piękności dla kobiet *Miss Supranational* został zorganizowany po raz trzynasty. O koronę i tytuł tej najpiękniejszej walczyło 69 kandydatek z całego świata. Międzynarodowy konkurs *Mister Supranational* odbył się po raz szósty. O miano najprzystojniejszego mężczyzny walczyło 34 uczestników. Przedsięwzięcie, ze względu na swą skalę i zasięg medialny daje niepowtarzalną możliwość promocji Województwa Małopolskiego na arenie międzynarodowej. Festiwal Piękna 2022 transmitowany był do ponad 140 krajów, a szacowana oglądalność to ponad 120 mln widzów. W Polsce festiwal emitowany był na antenie grupy Polsat. Podobnie jak w 2021 roku, festiwal odbył się w amfiteatrze zrewitalizowanego Parku Strzeleckiego w Nowym Sączu.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 1,2 mln zł brutto.

Projekty Partnerskie

Współpraca z partnerami realizującymi różnego rodzaju wydarzenia w regionie zakładała wizerunkową obecność Małopolski, jako Partnera, podczas różnorodnych małopolskich wydarzeń, m.in.: Obchody 60-lecia działalności Sądeckiego WOPR, Małopolska Majówka z Kryniczanką, IV Sądeckie Dni Fotografii, Halowy Turniej Łuczniczy, Rozbieg - projekt popularyzujący sztukę młodego pokolenia, Małopolska MTB Film Festival, Seniorzy na Dzień Kobiet, Koncert papieski *Małej Armii Janosika* w Porąbce Uszewskiej, konkurs plastyczno-literacki *Wokół małopolskich lasów - myśliwy to najlepszy ekolog*, gala obchodów 70-lecia święceń kapłańskich ks. inf. Jerzego Bryły, koncert charytatywny *Głos Wolności* na rzecz pomocy medycznej Ukrainie, 8. edycja koncertu charytatywnego *Kolędy do Nieba* na rzecz Kliniki Nefrologii i Dializoterapii Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego w Krakowie, wydarzenie kulturalne pn. *Wylicytuj Nadzieję* w Tuchowie, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Gitarowej im. Czesława Drożdżewicza wraz z Międzynarodowym Konkursem w Krynicy, „Festiwal Nietoperzy” na terenie Gmin Jerzmanowice-Przebinia i Wielka Wieś, 47. Poroniańskie Lato.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 3,6 mln zł brutto.

3.2. Rozwijanie zintegrowanego systemu promocji regionu w oparciu o System Koordynacji Marki Małopolska

W kreowaniu wizerunku regionu kluczowe znaczenie mają działania związane z budową i umacnianiem silnej marki, realizowane przez podmioty zaangażowane w System Koordynacji Marki Małopolska (SKMM). Zaangażowanie wielu osób na co dzień realizujących działania związane z rozwojem marki regionu, również we współpracy z doświadczonymi praktykami, pozwala osiągnąć efekt synergii.

W budowanie marki Małopolska zaangażowanych jest szereg podmiotów tworzących SKMM, tj. departamenty Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkie Samorządowe Jednostki Organizacyjne, wybrane wojewódzkie osoby prawne, spółki kapitałowe oraz stowarzyszenia, w tym Małopolska Organizacja Turystyczna. SKMM reguluje zasady współpracy marketingowej i promocji w regionie. Wszystkie podmioty, realizując działania promocyjne, działają na rzecz rozwoju marki Małopolska poprzez m.in. prowadzone kampanie informacyjne, edukacyjne i szereg działań komunikacyjnych, ale również poprzez organizację wydarzeń o szerokim zasięgu. Festiwal Zawodów (edukacja), Małopolski Festiwal Innowacji czy Małopolska Noc Naukowców (gospodarka), Małopolska w Zdrowiej Atmosferze (środowisko), Tele Anioł (zdrowie), Małopolskie Remizy (rolnictwo) to tylko niektóre przykłady działań marketingowych 2022 roku. Za działania promocyjne w Województwie Małopolski odpowiadają wszystkie podmioty SKMM, a strażnikiem i koordynatorem jest Zespół ds. Marketingu Regionu w Kancelarii Zarządu UMWM.

Dlatego działania realizowane w 2022 r. to w głównej mierze działania skupione na rozwoju i wzmocnieniu wiedzy osób zajmujących się promocją regionu, rozwoju narzędzi internetowych zapewniających sprawną współpracę w budowaniu marki regionu, a także promocji regionu w przestrzeni publicznej w oparciu o elementy identyfikacji wizualnej Województwa Małopolskiego.

W 2022 r. Województwo Małopolskie kontynuowało realizację **wydarzeń branżowych z cyklu „InNOWacja. ProMOCja. Małopolska”**. W spotkaniach biorą udział pracownicy Podmiotów zaangażowanych w System Koordynacji Marki Małopolska (tzw. „łącznicy”), którzy zajmują się promocją, marketingiem i zagadnieniami public relations. Pierwsze spotkanie odbyło się w formule online pod hasłem: *Równowaga w budowaniu marki*. Zaproszeni eksperci podpowiedzieli jak poruszać się w świecie własności intelektualnej oraz jak prowadzić komunikację w social mediach przed

wydarzeniem. Dodatkowo w czasie wydarzenia odbył się wykład motywacyjny: *Równowaga kluczem do spełnienia - jak budować nawyki do świadomego i szczęśliwego życia*. Drugie spotkanie *Kultura musi być!* było skierowane tylko do przedstawicieli instytucji kultury. Podczas wydarzenia przybliżone zostały dwa tematy: promocja kultury w social mediach oraz planowanie i realizowanie niskobudżetowych działań promocyjnych w obszarze szeroko pojętej kultury. Trzecie spotkanie, dedykowane już wszystkim łącznikom odbyło się pod hasłem: *Mocne strony marki*. Ekspertsi mówili między innymi o uwalnianiu swoich mocnych stron i odkrywaniu talentów oraz o tworzeniu i promowaniu ciekawych treści w social mediach.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 29,4 tys. zł brutto.

Elektroniczna Platforma Komunikacji Marki Małopolska (www.epk.malopolska.pl) to innowacyjne narzędzie do zarządzania marką Małopolska. EPK służy koordynowaniu działań marketingowych. Platforma jest na bieżąco aktualizowana i udoskonalana o nowe funkcjonalności. Na co dzień z narzędzia korzysta ponad 450 użytkowników z prawie 100 instytucji zaangażowanych w System

Koordinacji Marki Małopolska oraz przedstawiciele instytucji zewnętrznych w związku z realizacją zadań przy wsparciu Województwa Małopolskiego.
Nakłady poniesione w 2022 r.: 54,7 tys. zł brutto.

Małopolska Baza Multimediów pn. Fotoportal (www.fotoportal.malopolska.pl) to narzędzie internetowe służące do przechowywania, katalogowania i dystrybucji materiałów multimedialnych promujących Województwo Małopolskie i markę Małopolska. W 2022 roku Fotoportal rozwijano w zakresie wdrożenia nowych funkcjonalności i usprawnienia działania systemu. Ponadto, dokonano zakupu nowych materiałów multimedialnych celem poszerzenia zasobów Małopolskiej Bazy Multimediów.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 74,8 tys. zł brutto.

Oficjalny portal Województwa Małopolskiego (www.malopolska.pl). W 2022 r. doskonalono istniejące funkcjonalności serwisu oraz wprowadzono nowe, które służą poprawie użyteczności portalu, czy też zwiększają dostępność portalu pod kątem osób z niepełnosprawnościami. W 2022 r. utworzono m.in.: moduł Telewizja Małopolska, wprowadzono zmiany w zakresie sposobu wyboru formy zakończenia przetwarzania danych osobowych, czy też wdrożono nowe powiadomienia dla uprawnionych użytkowników.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 52,3 tys. zł brutto.

Social Media. W 2022 r. kontynuowano działania związane z budową silnej marki Małopolska w Internecie poprzez prowadzenie spójnej i ciekawej komunikacji, nie tylko promocyjnej, ale również informacyjnej, na następujących kanałach społecznościowych: Facebook, Instagram oraz YouTube. W 2022 roku oficjalny fanpage Województwa Małopolskiego na Facebooku osiągnął 239 178 obserwujących. Tym samym fanpage @lubiemalopolske plasuje się na pierwszym miejscu pod kątem ilości fanów wśród województw, które prowadzą swoją komunikację przez portale społecznościowe. Pomimo systematycznie zmniejszanych przez Facebook zasięgów działań organicznych udało się dotrzeć z przekazem do około 9 mln unikalnych użytkowników. Anglojęzyczny kanał Województwa Małopolskiego osiągnął liczbę 7 199 fanów. Instagram Województwa Małopolskiego ma obecnie ponad 29 262 osób obserwujących. Wykorzystanie kanału YouTube w 2022 roku opierało się głównie na promocji filmów wizerunkowych.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 68,6 tys. zł brutto.

System wystawienniczy. W 2022 r. dokonano zakupu nowych elementów systemu wystawienniczego, co zwiększyło dostępność tych elementów dla podmiotów współpracujących z Województwem Małopolskim. Ponadto, podpisano umowę na konserwację i serwis elementów systemu.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 130 tys. zł brutto.

Materiały promocyjne. W 2022 r. wykonane zostały materiały promocyjne, które opierały się na charakterystycznej grafice inspirowanej Małopolską. Dzięki temu powstała spójna linia materiałów o charakterze regionalnym. Zakupiono również książki dla najmłodszych, które promują wyjątkowe miejsca znajdujące się w Małopolsce.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 803,6 tys. zł brutto.

Wydawnictwa, publikacje. W drugą rocznicę ustanowienia Świętego Jana Pawła II Patronem Małopolski została wydana specjalna broszura informacyjna dotycząca procesu powołania papieża na patrona. Ponadto, powstała nowa wersja ubiegłorocznej publikacji: Święty Jan Paweł II Patronem Małopolski. Nie lękajcie się!, wzbogacona o nowy rozdział dot. procesu powołania papieża na patrona Małopolski. Wzorem lat ubiegłych wydrukowano także kalendarze ścienne oraz książkowe Województwa Małopolskiego na rok 2023 z grafiką bazującą na wzornictwie regionalnym. Ponadto, zakupiono również Dzieła Literackie i Teatralne autorstwa Karola Wojtyły: Tom I Juwenilia (100 sztuk) oraz Tom III Dramaty Szkice (100 sztuk).
Nakłady poniesione w 2022 r.: 132 tys. zł brutto.

Projekty graficzne. W 2022 r. realizowane były dwie umowy na usługi projektowania graficznego i jedna - na tworzenie artystycznych kreacji. W ramach projektowania - powstawały różnorodne grafiki identyfikujące działania województwa. Wszystko tworzone było zgodnie z Systemem Identyfikacji Wizualnej WM, a współpraca z Departamentami w tym zakresie, przyczyniła się do spójnego przekazu w zakresie promocji wojewódzkich przedsięwzięć. Tworzone zaś kreacje artystyczne dotyczyły działań o najważniejszym znaczeniu, tj. m.in.: Małopolskiego Festiwalu Smaku, Święta Małopolski czy kampanii świątecznych województwa. Estetyczna i wyróżniająca się linia artystyczna była eksponowana na materiałach i nośnikach promocyjnych regionu, podkreślając ich wyjątkową rangę.
Nakłady poniesione w 2022 r.: 118,5 tys. zł brutto.

Branding małopolskiej przestrzeni. Projekt polega na budowaniu marki Małopolska poprzez zapewnienie obecności Województwa Małopolskiego w miejscach licznie odwiedzanych przez turystów, a także będących areną wydarzeń sportowych w Regionie poprzez ekspozycję podświetlanych instalacji z logo Województwa Małopolskiego. Taka forma reklamy stanowi wsparcie dla prowadzonych działań i kampanii promocyjnych Województwa, a także jest skutecznym narzędziem wzmacniającym rozpoznawalność i identyfikację wizualną Województwa Małopolskiego. W 2022 roku kontynuowano współpracę w zakresie ekspozycji podświetlanych instalacji z logo Województwa Małopolskiego na terenie Skoczni Narciarskiej Wielka Krokiew w Zakopanem, na Pijalni Głównej w Krynicy-Zdroju oraz na terenie toru kajakowego Krakowskiego Klubu Kajakowego KOLNA.
Nakłady poniesione w 2022 r.: 209,5 tys. zł brutto.

3.3. Podejmowanie działań promocyjnych właściwych dla wspierania zrównoważonego rozwoju regionu

W 2022 r. przeprowadzono szereg działań promocyjnych właściwych dla wspierania zrównoważonego rozwoju regionu poprzez m.in.: realizację regionalnych i krajowych kampanii promocyjnych, pozyskiwanie dla regionu projektów partnerskich mających znaczący potencjał promocyjny, czy otwarcie na współpracę Samorządu Województwa z partnerami w regionie, promując lokalne aktywności:

Made in Małopolska – projekt zakłada marketingową współpracę województwa z markami regionalnymi w kilku obszarach: inicjatywy, miejsca, biznes, smak, woda, dizajn. Podkreśla, że pochodzenie ma znaczenie, tworząc w świadomości odbiorców pozytywne skojarzenia marek z miejscem ich powstawania. Projekt stawia na system wsparcia i promocji regionalnych produktów, a jednocześnie dzięki ich wartości wzmacnia wizerunek Małopolski. Znak Made in Małopolska potwierdza szczególną wartość produktów i usług nim sygnowanych wskazując konsumentom, że są one warte polecenia.

W 2022 roku przeprowadzono kampanię promocyjno-informacyjną związaną z projektem Made in Małopolska. Między innymi wyemitowano siedem artykułów sponsorowanych na ogólnopolskim portalu internetowym oraz na stronach www.malopolska.pl i www.madein.malopolska.pl; przeprowadzono kampanię w mediach społecznościowych FB lubiemałopolskę, gdzie zaprezentowano projekt oraz jego Partnerów; zrealizowano działania PR dotyczące projektu (katalog uczestników wraz z upominkiem trafił do uczestników projektu, a także do urzędów marszałkowskich w całej Polsce, instytucji opiniotwórczych oraz mediów).

Nakłady poniesione w 2022 r.: 331,2 tys. zł brutto.

Udział WM w Konferencji Krynica Forum w Krynicy Zdroju

Czerpiąc z doświadczeń poprzednich edycji CYBERSEC, Instytut Kościuszki w 2022 roku rozszerzył dotychczasową formułę tworząc konferencję KRYNICA FORUM, której program powstał w konsultacji z przedstawicielami najlepszych polskich uczelni zgromadzonych w Radzie Naukowej Województwa Małopolskiego.

Zapoczątkowany w 2015 roku CYBERSEC to coroczna konferencja typu public policy, poświęcona strategicznym aspektom cyberprzestrzeni oraz globalnej rewolucji technologicznej, wykorzystująca sprawdzoną formułę opartą na połączeniu wiedzy ekspertów i profesjonalistów z różnych dziedzin, w celu opracowania praktycznych rekomendacji. KRYNICA FORUM to konferencja rozszerzająca tematykę cyberbezpieczeństwa o inne ważne i aktualne społeczno-ekonomiczno-polityczne tematy. Podczas wydarzenia WM uzyskało tytułu Partnera Głównego Tytularnego oraz szereg usług promocyjnych, w tym uzyskanie powierzchni na stoiska promocyjne dla realizacji własnych przedsięwzięć promocyjnych podczas trwania wydarzenia oraz możliwość ekspozycji elementów systemu wystawienniczego na całym terenie wydarzenia.

W ramach konferencji, w ciągu trzech dni, na 6 scenach, w ramach 5 ścieżek tematycznych odbyło się 102 paneli dyskusyjnych, seminariów oraz wydarzeń specjalnych. Zarejestrowano ponad 1,2 tys. uczestników oraz ok. 300 prelegentów na miejscu. Najpopularniejszą debatę wyświetlono 280 tys. razy. Krynica Forum w mediach oraz na swoich profilach w social mediach dotarła do prawie 38 mln osób, informacje o konferencji oraz o zaangażowaniu WM w przedsięwzięcie pojawiły się w największych, najbardziej opiniotwórczych mediach będąc doskonałym nośnikiem wartości promocyjnych, na których szczególnie zależało WM. Ekwiwalent reklamowy (AVE) zarówno w mediach, jaki i w digitalu oszacowano na poziomie 8,6 mln złotych.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 2 mln zł brutto.

Kampania outdoorowa

Kampania outdoorowa Województwa Małopolskiego na nośnikach zewnętrznych, typu billboard, citylight, na wiatach przystankowych i pojazdach komunikacji miejskiej zlokalizowanych zarówno na terenie miasta Krakowa, jak i Małopolski, wystartowała w czerwcu i była poświęcona Małopolskiemu Festiwalowi Smaku oraz Świętu Małopolski. Kolejne edycje były poświęcone projektowi *Made in Małopolska*, Papieżowi Janowi Pawłowi II i kampanii świątecznej. Zewnętrzne formy promocji stanowią niezwykle istotne wzmocnienie działań informacyjnych i promocyjnych, a także przyczyniają się do budowania świadomości i wizerunku marki Małopolska wśród mieszkańców i potencjalnych turystów. Nakłady poniesione w 2022 r.: 553,3 tys. zł brutto.

Wizytówki Małopolski

W 2022 r. Województwo Małopolskie w ramach projektu *Wizytówki Małopolski*, który skupia najważniejsze i najbardziej rozpoznawalne wydarzenia w regionie o charakterze kulturalnym, zakupiło usługi promocyjne podczas wydarzeń takich jak: 50. Góralski Karnawał w Bukowinie Tatrzańskiej, Krynica Źródłem Kultury, Royal Opera Festival, Prolog 32. FKŻ, 16. edycja Summer Music Festival Wieliczka 2022, XIV, Festiwal Folkloru Polskiego 56. Sabałowe Bajania, Górale Świata Sercem w Zakopanem, Festiwal Barokowe Eksploracje, Międzynarodowy Festiwal Folkloru Ziem Górskich, XIV. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej *Muzyka na Szczytach*, XV Festiwal Piosenki *Integracja malowana dźwiękiem*, Pannonica Festiwal, Jesienny Festiwal Teatralny.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 880 tys. zł brutto.

3.4. Monitoring i okresowe badania marki regionu w kontekście efektywności prowadzonych działań

Monitoring rozwoju marki regionu prowadzony jest w sposób stały i opiera się na cyklicznych badaniach marki regionu. Ostatnie obszerne badanie pn. *Badanie marki Małopolska* wykonane zostało w 2018 roku i zawierało kompleksową ocenę stanu bieżącego oraz szczegółowe wytyczne dotyczące dalszej strategii marki.

W 2021 roku przeprowadzono porównanie rozpoznawalności logo Małopolski oraz projektu Małopolski Festiwal Smaku w stosunku do roku 2018. Wyniki tego badania wskazują na duży progres w rozpoznawalności marki Małopolska. Odsetek badanych Małopolan, którzy zetknęli się z logo województwa małopolskiego wzrósł aż o 38 p. p. (tj. 29% vs. 67%), natomiast odsetek mieszkańców Małopolski kojarzących wydarzenie promocyjne pn. *Małopolski Festiwal Smaku* wzrósł aż czterokrotnie (tj. 14% vs. 60%, różnica 46 p. p.).

Zgodnie z rekomendacją autorów badań, kolejne badania powinny odbyć się w perspektywie czasowej co ok. 5 lat.

SRW MAŁOPOLSKA 2030

OBSZAR V ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE

1. ŁAD PRZESTRZENNY

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

W roku 2022 kontynuowane były prace nad Audytem Krajobrazowym dla Województwa Małopolskiego. To opracowanie przygotowywane przynajmniej raz na 20 lat, jest w trakcie prac po raz pierwszy w historii samorządów regionalnych. Wymaga to wyjątkowo wnikliwej analizy stanu obecnego (inwentaryzacja terenowa) i wyczulenia na kwestie krajobrazowe – wzajemnej zależności ukształtowania terenu, przyrody i efektów działalności człowieka. W przypadku Małopolski szczytującą się bogactwem krajobrazów, stawiającym na turystykę jako jedną z kluczowych dźwigni rozwojowych opracowanie audytu jest szczególnie istotne. Pozwoli bowiem na ograniczenia antropopresji w obszarach szczególnie cennych i uwrażliwi wszystkich mieszkańców na kwestie jakości krajobrazu.

Ciągłym procesem, w ramach prowadzenia polityki przestrzennej, mającym pośredni wpływ na zachowanie ładu przestrzennego jest opiniowanie i uzgadnianie dokumentów planistycznych gmin z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego (PZPWM) uchwalonym w roku 2018.

1.1. Zachowanie ładu przestrzennego, dostępności i estetyki przestrzeni województwa

Ład przestrzenny jest wynikiem wielu powiązanych ze sobą czynników. W głównej mierze wynikały one dotychczas z zapisów zawartych w dokumentach planistycznych poziomu gminnego. Dzięki audytowi krajobrazowemu samorząd województwa zyskał narzędzie tworzenia regulacji mających bezpośredni i pośredni wpływ na ład przestrzenny.

Ustalenia planu miejscowego znacząco wpływają na sposób wykonywania prawa własności, dlatego konstruowanie jego ustaleń każdorazowo jest poprzedzone ważeniem interesu publicznego i prywatnego. Uchwalenie audytu krajobrazowego nie narusza tych zasad. Daje jednak gminom podstawy prawne i merytoryczne dla formułowania ustaleń dotąd uważanych za uznaniowe, nieściste lub wręcz wykraczające poza dopuszczalny zakres regulacji. Projekt planu miejscowego podlega bowiem uzgodnieniu z zarządem województwa w zakresie „uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego”. Ocenie będzie poddawane uwzględnienie tych rekomendacji i wniosków, które odnoszą się do sposobu zagospodarowania terenu i mogą być realizowane przy zastosowaniu dopuszczalnych ustaleń planistycznych.

W roku 2022 trwały prace nad audytem krajobrazowym dla województwa małopolskiego, obejmujące:

- wskazanie krajobrazów priorytetowych z zastosowaniem algorytmu skorygowanego nowelizacją prawa;
- sporządzenie wersji cyfrowej dokumentu, jednorodnej i w formie umożliwiającej jego opublikowanie;
- sformułowanie rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania krajobrazów priorytetowych;
- kontynuację prac terenowych wzbogacających dokumentację mapową i fotograficzną krajobrazów priorytetowych

Z uwagi na konieczność dostosowania projektu audytu do znowelizowanych aktów prawnych kształtujących sporządzenie audytu, prace nad projektem będą kontynuowane w roku 2023, a planowane zakończenie prac to początek 2024 r.

Tak udokumentowana regionalna polityka przestrzenna od roku 2024 będzie w założeniu elementem uzgodnień dokumentów planistycznych poziomu gminnego.

Wśród głównych kierunków działań, przewidzianych w Strategii, jest prowadzenie szerokiej edukacji i promocji zwracającej uwagę na estetykę przestrzeni. Dlatego w roku 2022 została przygotowana, wydana i rozpowszechniona publikacja pt. *Kształtowanie krajobrazu Małopolski – Założenia, priorytety, opcje*.

Działanie to jest wspierane poprzez współpracę z gminami podczas tworzenia przez nie aktów planistycznych, mających bezpośredni wpływ na zachowanie ładu przestrzennego i utrzymanie wysokich wartości krajobrazowych województwa.

Już na etapie przystąpienia przez gminy do sporządzenia projektów studium uwarunkowań i planów miejscowych, Zarząd Województwa przekazuje wnioski, informacje i rekomendacje, wynikające z zapisów Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa, ustaleń Strategii oraz zadań samorządowych, wskazując na obszary działań, które powinny być w nich uwzględnione.

Jest to weryfikowane na etapie uzgadniania przez Zarząd ww. aktów planistycznych na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Materiały planistyczne przekazywane przez gminy są odpowiednio analizowane pod kątem zgodności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, w którym m.in. ujęte są formy ochrony przyrody wraz z koniecznością uwzględnienia proponowanych parków krajobrazowych, a także zapisy o ochronie krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.

1.2. Przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i rozpraszaniu zabudowy

Narzędziem mogącym mieć wpływ na ograniczenie zjawiska rozproszenia zabudowy jest opracowywany audyt krajobrazowy województwa małopolskiego. Rozproszenie zabudowy w Małopolsce jest zjawiskiem silnie historycznie zakorzenionym. Jego fundamentem jest osiemnastowieczne rozdrobnienie własnościowe gruntów. Nie zniwelowały go procesy uwłaszczeniowe i kolejne reformy polityczno-administracyjne. Powojenna socjalistyczna polityka rolna utrwaliła wiele negatywnych cech przestrzennej i społecznej struktury wsi. Na takim historycznym podłożu, transformacja ustrojowa w 1989 roku przyniosła obszarom wiejskim nieznane dotąd możliwości rozwojowe. Przystąpienie Polski do UE te możliwości jeszcze zwielokrotniło.

Krajobrazy wiejskie w ciągu ostatnich dwudziestu lat uległy więc przeobrażeniom o niespotykanej wcześniej skali i dynamice. Zmianom tym służyła samodzielność gmin w prowadzeniu polityki przestrzennej, przy równocześnie postępującej słabości systemu planowania przestrzennego. Gospodarką przestrzenną często rządziły reguły wolnego rynku i niestabilne prawo a nie troska o jakość krajobrazów. Rynkowa wartość ziemi, przy wysokiej i łatwej do osiągnięcia stopie zysku z obrotu nieruchomościami gruntowymi, spowodowała m. in. zanikanie rolniczych funkcji. W rezultacie wiele typowo rolniczych terenów wiejskich niemal całkowicie zmieniło swój charakter. W Małopolsce, poza północną częścią województwa oraz nielicznymi fragmentami na południu, zjawisko to jest wszechobecne. Szczególnie na pogórzach zabudowa jest rozsypana pośród lasów, pól i nieużytków w sposób niemalże dowolny, bez śladu urbanistycznego planowania. Towarzyszy jej wielokilometrowa sieć lokalnych dróg i drózek. Taki model osadnictwa stał się już na wielu obszarach jednak faktem i przesądził o fizjonomii krajobrazu w sposób trwały. Tam powstrzymanie tego procesu nie jest już możliwe i zasadne.

Istnieją jednak krajobrazy, które z różnych powodów zachowały czytelne struktury osiedleńcze i harmonijne współistnienie zabudowy i upraw rolnych, pasterskich czy sadowniczych. Są to krajobrazy, w których utrzymuje się wyraźny układ pól, miedz, zadrzewień śródpolnych, potoków; krajobrazy otwarte, stanowiące niezakłócony pejzaż rolniczy, będące często płaszczyznami o dużej i dalekiej ekspozycji widokowej. Dla nich, o ile położone są w obszarach o szczególnym znaczeniu (zidentyfikowanych w audycie krajobrazowym jako krajobrazy priorytetowe), projekt audytu rekomenduje zapobieganie procesowi bezładnego rozpraszania zabudowy.

Szczególny rodzaj rekomendacji audytu dotyczy ograniczeń zabudowy w krajobrazach priorytetowych. Audyt – co do zasady – nie formułuje ustaleń planistycznych i jego wyniki nie mogą być wprost przyjmowane do planów miejscowych. Zawiera rekomendacje adresowane do gmin wskazujące tereny, w których powinno się szczególnie starannie określać zasady kształtowania zabudowy lub jej ograniczenia a w szczególnych przypadkach - całkowicie wykluczyć możliwość ich zabudowy. W szczególności dotyczy to terenów stanowiących płaszczyzny widokowe czy też bezpośrednie przedpole lub tło elementu krajobrazowego, wymagającego odpowiedniej ekspozycji. Ograniczenia powinny dotyczyć sytuowania budynków w taki sposób, aby zachować możliwość percepcji krajobrazu; mogą również dotyczyć określenia dopuszczalnych gabarytów zabudowy, aby nie wpływała ona negatywnie na jego ekspozycję. Tylko w wyjątkowych przypadkach audyt rekomenduje wprowadzenie w planach miejscowych wykluczenie lokalizowania nowej zabudowy. Tego rodzaju rekomendacje obejmują tereny, które stanowią ważny komponent krajobrazu priorytetowego. Przykładem takim są np. niezabudowane stoki dolin o wyjątkowym znaczeniu dla fizjonomii krajobrazu, tereny niezabudowanych płaszczyzn o szerokiej perspektywie lub szczególnej ekspozycji widokowej, brzegi zbiorników wodnych itp. W wielu przypadkach są to obszary, na których zabudowa nie jest możliwa z racji innych przepisów prawnych, a audyt podtrzymuje dotychczasowe przesądzenia, zapobiegając negatywnym zmianom w przyszłości. Na tego rodzaju terenach występują płaszczyzny, linie lub punkty widokowe i te - zgodnie z wymaganiami ustawy - zostały w audycie zidentyfikowane. Wykluczenie zabudowy może być wprowadzone tylko w drodze ustanowienia odpowiedniego aktu prawa miejscowego, czyli planu miejscowego, planu ochrony dla parku krajobrazowego lub strefy ochrony krajobrazu w obszarach chronionego krajobrazu.

Warto zwrócić uwagę na to, że problem rozpraszania zabudowy, dotyczący tereny wiejskie, stanowiące przeważającą powierzchnię województwa małopolskiego, dotyczy nie tylko kwestii krajobrazu i ładu przestrzennego. Obok typowo ekonomicznego podejścia związanego z zamieszkaniem, pracą, produkcją i cenami żywności, coraz częściej wskazuje się na wpływ jakości obszarów wiejskich na znacznie szersze zagadnienia, takie jak: zdrowia, ekologii czy klimatu. Ma to też znaczący wpływ na charakter zmian krajobrazów wiejskich, w których harmonijnie przenikać się będzie gospodarcza działalność człowieka i naturalne procesy przyrodnicze. Tradycja i potencjał Małopolski w tym zakresie jest atutem, który powinien być dobrze wykorzystany w ramach projektów i działań związanych z polityką Zielonego Ładu.

2. WSPARCIE MIAST

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Samorząd województwa aktywnie działa na rzecz ożywienia społecznego, turystycznego i gospodarczego małopolskich miast i miasteczek. W programie regionalnym FEM 2021–2027 dla rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych przewidziano wykorzystanie instrumentów terytorialnych, m.in. ZIT czy IIT w zakresie rewitalizacji. IZ FEM 2021–2027 zdecydowała, że podmiotami uprawnionymi do wsparcia w ramach priorytetu 7 w zakresie działań rewitalizacyjnych są miasta małe i średnie, będące jednocześnie miastami powiatowymi. Przewiduje się tu prowadzenie kompleksowej rewitalizacji społecznej, fizycznej, gospodarczej i przestrzennej obszarów zdegradowanych w oparciu o GPR, które będą wspierane zarówno z EFRR jak i EFS+. W 2022 roku duża część pracowników samorządów tych miast wzięła udział w szeregu szkoleń, aby interwencje podejmowane w ramach rewitalizacji prowadziły do zmniejszenia nierówności społeczno-gospodarczych w wymiarze terytorialnym na poziomie lokalnym i ponadlokalnym oraz przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych, w zdegradowanych fragmentach miast.

Przedstawiciele małopolskich miast oraz władze samorządu województwa aktywnie uczestniczyli również w 11 Światowym Forum Miejskim (World Urban Forum-WUF11) w Katowicach, które przebiegało w 2022 roku pod hasłem *Zmieniamy nasze miasta dla lepszej przyszłości*. Światowe Forum Miejskie to największa na świecie międzynarodowa konferencja organizowana przez ONZ-Habitat, poświęcona rozwojowi obszarów miejskich, transformacji miast i osiedli ludzkich. Co dwa lata gromadzi ona około 20 tys. uczestników reprezentujących różne regiony, organizacje i instytucje. W 2022 roku w ramach WUF 11 odbyło się kilkaset wydarzeń, w tym Nadzwyczajny dialog na temat odbudowy i odpowiedzi na kryzysy w miastach, Okrągły stół - krajowe polityki miejskie w zmieniającym się świecie, Okrągły stół władz lokalnych i regionalnych czy Ścieżka Europejska, Green Cities: Krajowa polityka miejska na rzecz neutralności klimatycznej. Małopolska od kilku lat wdraża proces transformacji swoich miast – dbając o ich klimat, innowacyjność, ekologię czy dostosowywanie do potrzeb mieszkańców, w tym tych z niepełnosprawnościami.

2.1. Poprawa szans rozwojowych małopolskich miast

W ramach Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej w Pakiecie Rozwoju znalazły się środki umożliwiające działania na rzecz ożywienia turystycznego i gospodarczego małopolskich miast i miasteczek. W ramach programu zrealizowano m.in. kampanię promocyjną na rynkach międzynarodowych, mającą na celu wsparcie w ożywianiu i stymulowaniu na nowo ruchu turystycznego zagranicznego w Krakowie i Małopolsce po kryzysie związanym z COVID-19, a tym samym wzmacnianie koniunktury na produkty i usługi turystyczne oraz odbudowę przyjazdów turystycznych do regionu. Kampania promocyjna prowadzona była w Internecie (Google-Ads, Social Media, YouTube) w Wielkiej Brytanii i Niemczech, w okresie od maja do października 2022 roku i zrealizowana została w ramach projektu pn. *Małopolska – cel podróży*.

2.2. Wzmacnianie powiązań funkcjonalnych miast z otaczającymi je obszarami funkcjonalnymi, w tym wsparcie jednostek realizujących projekty ponadlokalne, partnerskie, zintegrowane i wielofunkcyjne

2.3. Wzmacnianie funkcji pełnionych przez miasta

Jednym z istotnych mechanizmów wzmacniania rozwoju miast i gmin z ich bezpośredniego otoczenia jest wsparcie Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (MOF). W Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030*, wyodrębniono optymalne zasięgi Miejskich Obszarów Funkcjonalnych dla stolicy regionu – Krakowa - oraz 6 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (Chrzanów, Gorlice, Nowy Sącz, Nowy Targ, Tarnów, Zakopane). Na tych obszarach, zgodnie z prawem krajowymi regulacjami unijnymi, zaistniała możliwość wdrażania jednego z kluczowych instrumentów

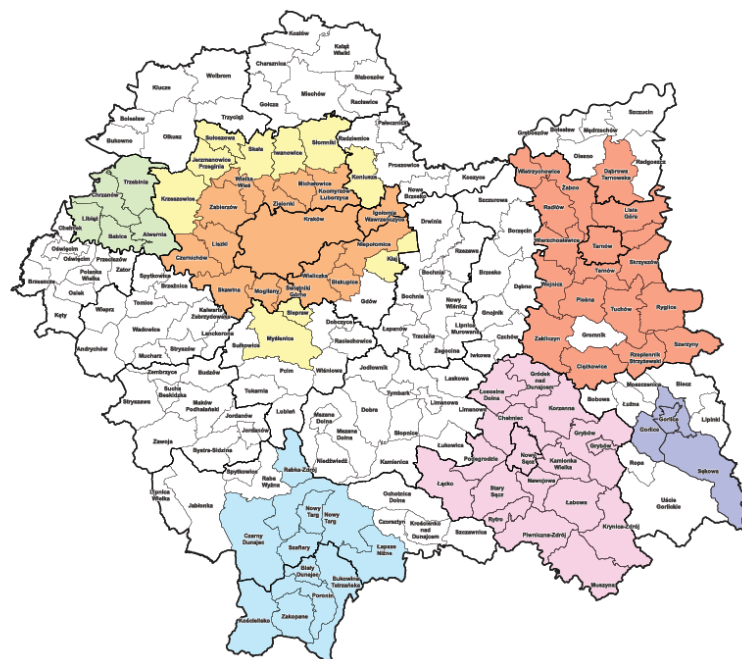
terytorialnych polityki spójności dedykowanego rozwojowi miast tj. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Dzięki jego zastosowaniu, miasta oraz obszary związane z nimi funkcjonalnie (obszary wiejskie i miejsko-wiejskie), mogą samodzielnie decydować o kierunkach i sposobach prowadzenia działań rozwojowych z wykorzystaniem środków UE, biorąc pod uwagę uwarunkowania programowe i operacyjne polityki spójności.

Wskazane w Strategii optymalne zasięgi MOF stanowiły punkt wyjścia do rozmów, dotyczących podjęcia wzajemnej współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, wyrażającymi wolę uczestniczenia w rozwiązywaniu wspólnych problemów, czy też budowania wspólnego potencjału rozwojowego w ramach ZIT na tym obszarze. Podjęto oddolne inicjatywy które zmierzały do nawiązania formalnej współpracy w ramach Związków ZIT. W wyniku przeprowadzonych rozmów i negocjacji podjęto decyzję, co do zakresu i zasięgu terytorialnego danego ZIT.

ZIT jest instrumentem terytorialnym polityki spójności UE, dedykowanym wyłącznie Miejskim Obszaram Funkcjonalnym, wyznaczonych przez samorząd wojewódzki w strategii rozwoju województwa jako OSI o znaczeniu regionalnym, z uwzględnieniem ostatecznych zasięgów MOF uzgodnionych przez jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w ich skład. Za jego pośrednictwem możliwe jest pozyskanie środków UE z polityki spójności na lata 2021-2027 w ramach m.in. programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027. Odpowiadając na potrzeby MOF, instrument ten wykorzystywany będzie przekrojowo w priorytetach 2-6 programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. Na zasadach właściwych dla ZIT realizowane będzie też wsparcie dla IIT Otulina Podkrakowska (IIT OPK), obejmującego gminy pozostające w bezpośrednim oddziaływaniu miasta Krakowa, które nie zostały włączone do ZIT Krakowa. Na realizację całego instrumentu (ZIT + IIT OPK) przeznaczone będzie ponad 388 mln EUR, w tym EFRR 278 mln EUR i EFS+ blisko 110 mln EUR, co stanowi ok. 16% wartości alokacji dla Małopolski na każdy z dwóch w/w funduszy (bez uwzględniania FST). Podstawą realizacji projektów ZIT / IIT OPK będą strategie ZIT/IIT OPK.

W efekcie podjętych rozmów, wzajemnych uzgodnień i woli współpracy na terenie Małopolski zawiązyanych zostało 6 Związków ZIT i 1 IIT OPK. Wszystkie przybrały formę stowarzyszeń międzygminnych lub gminno-powiatowych.

Mapa 4. Obowiązujące zasięgi geograficzne ZIT oraz IIT w Małopolsce

Źródło: opracowanie własne

2.4. Wspieranie i promowanie koncepcji zrównoważonego rozwoju miast, w tym m.in. idei „smart city”, miasta zwarteego i miasta witalnego w Małopolsce

Departament Nadzoru Właścicielskiego i Gospodarki UMWM organizował cykl konferencji Innowacje to my. Jedną z tych konferencji regionalnych pn. Innowacyjna Małopolska. Innowacyjna gospodarka komunalna, zorganizowana w Oświęcimiu 27 października 2022 roku, dotyczyła także miejskich wątków związanych m.in. z procesem wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także jak stworzyć nowoczesną gospodarkę komunalną w oparciu o zamknięty obieg surowców.

W ramach otwartego konkursu ofert *Małopolska – tu technologia staje się biznesem* Województwo Małopolskie wsparło projekt pn. Akademicki Maraton Innowacji 2022 realizowany przez Fundację Kraków Miastem Startupów. 5 listopada 2022 r. zespoły projektowe pracowały nad rozwiązaniami z obszaru inteligentnego eco-miasta.

W dniach 22-23 listopada 2022 roku w Centrum Kongresowym ICE w Krakowie odbyła się siódma edycja Kongresu Open Eyes Economy Summit. Województwo Małopolskie po raz kolejny pełniło rolę Partnera Regionalnego tego wydarzenia. W uroczystym otwarciu kongresu Województwo Małopolskie reprezentował Wicemarszałek Józef Gawron. Podczas dwóch dni Kongresu odbyło się wiele paneli o różnej tematyce, także tej związanej z pozycją miast, m.in. o społecznym i instytucjonalnym wymiarze regeneracji miast wobec wyzwań klimatycznych oraz o tym, jak powinny wyglądać miasta przyjazne dla osób młodych i seniorów. Rozmawiano też o roli, jaką miasta odegrały podczas ostatnich wydarzeń związanych z kryzysem migracyjnym i wojną w Ukrainie i jak ważne procesy zaszły w kontekście planowania oraz przed jakimi jeszcze staną wyzwaniem.

2.5. Wspieranie kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych części miast...

Wśród działań realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 - 2020 w 2022r. kontynuowano również działania mające na celu wspieranie kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych części miast, ukierunkowanej przede wszystkim na przezwyciężenie kryzysu społecznego na tych obszarach i uruchomienie trwałych mechanizmów ich rozwoju. W ramach poddziałania 11.1.1 *Rewitalizacja głównych ośrodków miejskich w regionie* na dzień 31 grudnia 2022 roku powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją wyniosła 37,45 ha (z planowanych 38,26 ha), a liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach wyniosła 84. W poddziałaniu 11.1.2 *Rewitalizacja miast średnich i małych* powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją na dzień 31 grudnia 2022 r. wyniosła 73,21 ha z planowanych 119,28, a liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach wyniosła 100.

Tabela 6. Wsparcie udzielone w ramach działania 11.1. RPO WM 2014-2020 (w zł)

Umowy zawarte w 2022 r.					
Nazwa działania	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRR
11.1.2. Rewitalizacja miast średnich i małych	1	23 086 728	19 600 172	13 166 665	12 733 443
Projekty zakończone/rozliczone w 2022 r.					
Nazwa działania	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRR
11.1.1. Rewitalizacja głównych ośrodków miejskich w regionie	10	163 774 169	102 037 819	73 609 900	65 703 578
11.1.2. Rewitalizacja miast średnich i małych	12	195 304 027	123 003 595	90 625 362	79 953 740

Projekty będące w realizacji na dzień 31.12.2022 r.					
Nazwa działania	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRR
11.1.1. Rewitalizacja głównych ośrodków miejskich w regionie	2	23 877 210	8 707 314	5 732 427	5 659 754
11.1.2. Rewitalizacja miast średnich i małych	5	83 954 807	70 515 918	51 353 474	45 828 678

Źródło: opracowanie własne UMWM

Kontynuowano również działania na rzecz społeczno-gospodarczego ożywienia terenów przemysłowych poprzez kreowanie warunków sprzyjających procesowi przywracania utraconych oraz wprowadzania nowych funkcji (gospodarczych, społecznych i środowiskowych). W ramach poddziałania 11.4 RPO WM 2014 – 2020 *Rewitalizacja terenów przemysłowych* zawarto do końca 2022 roku 10 umów o dofinansowanie. Na dzień 31 grudnia 2022 roku powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją wyniosła 10,86 ha (z planowanych 12,2 ha), a liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach wyniosła 8.

Tabela 7. Wsparcie udzielone w ramach działania 11.4 RPO WM 2014-2020 (w zł)

Projekty zakończone/rozliczone 2022r.					
Nazwa poddziałania	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie EFRR
11.4. Rewitalizacja terenów przemysłowych	4	47 951 828	20 806 307	14 041 053	13 382 308
Projekty będące w realizacji na dzień 31.12.2022r.					
Nazwa poddziałania	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie EFRR
11.4. Rewitalizacja terenów przemysłowych	6	73 924 414	46 582 328	33 471 969	30 278 513

Źródło: opracowanie własne UMWM

3. ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Opracowanie: Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Województwo Małopolskie realizowało zadania finansowane z budżetu województwa oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (PROW 2014-2020).

W ramach działań finansowanych z budżetu województwa przeprowadzono zadania na łączną kwotę 26,9 mln zł. Zakończono konkurs *Małopolska Wieś 2022*, w którym wyróżnienia przyznano 23 sołectwom aktywnie działającym na rzecz podniesienia atrakcyjności małopolskiej wsi. Przeprowadzono konkurs *Małopolskie Świetlice Wiejskie 2022*, w którym uzyskaną pomoc finansową przeznaczano na zakup elementów wyposażenia świetlic wiejskich. Realizowano zadanie polegające na udzieleniu dotacji w trybie tzw. małych grantów. Przeprowadzone zadania publiczne przyczyniły się m.in. do integracji mieszkańców wsi, szerzenia kultury lokalnej, podtrzymania i promocji dziedzictwa kulturowego jak i utrwalania tożsamości kulturowej mieszkańców regionu.

W ramach aktywizacji gospodarczej obszarów wiejskich i małych miast, Samorząd Województwa Małopolskiego prowadził promocję produktów żywnościowych wysokiej jakości, w tym regionalnych, tradycyjnych i lokalnych. W 2022 roku funkcjonowała także Rada ds. Produktów Tradycyjnych i Dziedzictwa Kulinarne. Promocja żywności wysokiej jakości przyczyniła się do podtrzymania tradycji kulinarnych regionu, upowszechnienia wśród mieszkańców i turystów wiedzy o żywności i daniach opartych na rodzimych surowcach oraz promocji regionalnego rynku producentów żywności.

W minionym roku prowadzono działania wspierające procesy odnowy wsi i rewitalizacji, polegające na budowie i renowacji zbiorników małej retencji, budowie i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych oraz użyźnianiu gruntów rolnych, na łączną kwotę ponad 23,8 mln zł.

Przeprowadzono również działania ukierunkowane na rozwój obszarów górskich tj. konkurs pn. *Małopolski Wypas Kulturowy – ekstensywne metody gospodarowania jako ekologiczny sposób zachowania bioróżnorodności i krajobrazu* oraz kurs pasterski dla zawodów: baca mistrz, baca czeladnik i juhas czeladnik.

W zakresie wspierania rozwoju obszarów wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 wdrażano między innymi podejście LEADER. Projekty w ramach poddziałania 19.2 i 19.3 skierowane były na rozwój lokalnej przedsiębiorczości (wsparcie dla zainteresowanych podejmowaniem własnej działalności gospodarczej oraz wsparcie dla rozwoju istniejących mikro i małych przedsiębiorstw), jak również wspieranie działalności różnorodnych stowarzyszeń (kół gospodyń wiejskich, OSP, ludowych klubów sportowych i innych), których działalność przyczynia się zarówno do zachowania i propagowania lokalnej kultury, jak i aktywizacji społeczeństwa.

W ramach PROW 2014-2020 prowadzone były także działania skierowane na rozwój podstawowej infrastruktury obszarów wiejskich - rozbudowę sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, rozbudowę dróg lokalnych, budowę i modernizację targowisk, rozbudowę obiektów kulturalnych, rewitalizację centrów miejscowości. Projekty z zakresu rozwoju podstawowej infrastruktury w znaczący sposób wpływają na rozwój obszarów wiejskich poprzez podnoszenie ich atrakcyjności. W 2022 r. przeprowadzono nabór na zadania dotyczące budowy lub modernizacji dróg lokalnych, w którym złożono 98 projektów na łączną kwotę wnioskowanej pomocy ponad 210 mln zł, natomiast na działania dotyczące gospodarki wodno-ściekowej wpłynęło 136 projektów na kwotę 433 ml zł. Kontynuowano również projekty rozpoczęte we wcześniejszych latach.

W zakresie wspierania rozwoju rolnictwa realizowane były także prace scaleniowe. W naborze 2022 roku wpłynęły 4 projekty opiekujące na kwotę 28,5 mln złotych wnioskowanej pomocy. Kontynuowano również rozpoczęte projekty we wcześniejszych latach. Prace scaleniowe pozwalają na niwelowanie niekorzystnych skutków rozdrobnienia i wielkości działek m.in. poprzez korektę przebiegu granic nieruchomości, korzystniejsze ukształtowanie działek, budowę sieci nowych dróg i urządzeń

melioracji wodnych oraz koncentrację rozproszonych działek Skarbu Państwa i gmin pod inwestycje publiczne.

Projekty wdrażane w ramach RPO WM 2014-2020 również przyczyniły się do wzmocnienia rozwoju obszarów wiejskich. W 2022 r. podjęto szereg inicjatyw mających istotny wpływ na wspieranie procesów odnowy wsi i rewitalizacji, w tym działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na obszarach wiejskich i ich fizycznej regeneracji.

Ponadto realizowano działania wzmocniające integrację obszarów przygranicznych poprzez realizację Projektu Pomocy Technicznej Programu Współpracy Transgranicznej Interreg Polska – Słowacja 2014 – 2020 (PL-SK).

3.1. Rozwój obszarów wiejskich w oparciu o endogeniczne potencjały

Małopolska Wieś 2022 - w 2022 roku Województwo Małopolskie przeprowadziło konkurs, który miał na celu zachęcenie społeczności lokalnych do aktywnego działania na rzecz podniesienia atrakcyjności małopolskiej wsi i poprawy jakości życia jej mieszkańców. W ramach otrzymanej pomocy finansowej gminy zrealizowały szereg działań, wzmocniających spójność infrastrukturalną, wspierających ochronę dziedzictwa kulturowego i integrację lokalnych społeczności.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 485 tys. zł. dla 23 gmin.

Małopolskie świetlice wiejskie 2022 – w 2022 roku Województwo Małopolskie przeprowadziło konkurs pn. *Małopolskie świetlice wiejskie 2022*. Zawarto 83 umowy z gminami z terenu województwa małopolskiego. Celem konkursu było podniesienie standardu działających obiektów.

Nakłady poniesione w 2022 r.: 1,9 mln zł.

Małe granty - Województwo Małopolskie w 2022 roku udzieliło organizacjom pozarządowym działającym na obszarach wiejskich 61 dotacji w trybie tzw. małych grantów (art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). W ramach dofinansowania realizowano zadania publiczne z zakresu kultury i podtrzymywania tradycji narodowej oraz ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Nakłady poniesione w 2022 r.: 436 tys. zł.

Wśród działań realizowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich przez Województwo Małopolskie w 2022 roku kontynuowano następujące działania mające realny wpływ na rozwój obszarów wiejskich w oparciu o endogeniczne potencjały:

Tabela 8. Wsparcie udzielone w ramach poddziałania 19.2 i 19.3 PROW (w zł)

Umowy zawarte 2022 r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRROW
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty grantowe	12	1 523 860	1 394 590	1 394 590	887 377
19.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania	Wdrażanie projektów współpracy	3	4 345 400	4 345 400	4 345 399	2 764 977
Projekty zakończone/rozliczone 2022 r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRROW
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty grantowe	18	2 208 298	2 037 441	1 979 921	1 259 823

19.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania	Wdrażanie projektów współpracy	2	453 873	451 988	446 338	284 005
Projekty będące w realizacji na dzień 31.12.2022 r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFROW
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty grantowe	15	1 654 351	1 521 600	1 509 235	960 326
19.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania	Wdrażanie projektów współpracy	5	6 204 040	6 204 040	6 180 581	3 932 703

Źródło: opracowanie własne

Dzięki realizacji różnorodnych projektów grantowych oraz projektów współpracy następuje stopniowa aktywizacja lokalnych społeczności, KGW, OSP, czy innych lokalnych stowarzyszeń, które aktywnie włączają się w proces integracji pokoleniowej, zawodowej i kulturowej społeczności wiejskich. Ponadto dzięki części z tych projektów zachowywane są i przekazywane następnym pokoleniom lokalne tradycje. Podtrzymywana jest tożsamość kulturowa, następuje ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na obszarach wiejskich.

3.2. Aktywizacja społeczna i gospodarcza obszarów wiejskich i małych miast

Promocja produktów żywnościowych wysokiej jakości z terenu województwa małopolskiego, w tym regionalnych, tradycyjnych oraz lokalnych – zadanie coroczne, finansowane z budżetu Województwa Małopolskiego, mające na celu wsparcie rozwoju rynku żywności wysokiej jakości i zachowanie dziedzictwa kulinarnego regionu.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.:

- Opracowanie koncepcji i wyprodukowanie pięciu 30 sekundowych spotów radiowych dot. żywności wysokiej jakości, ze szczególnym uwzględnieniem produktów regionalnych z terenu województwa małopolskiego wpisanych do rejestrów unijnych: Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG), Chroniona Nazwa Pochodzenia (ChNP) i Gwarantowana Tradycyjna Specjalność (GTS). Zaprezentowano wszystkie 15 produktów regionalnych z Małopolski. Spoty radiowe zostały wyemitowane w trzech rozgłośniach radiowych o zasięgu regionalnym. Łącznie 215 emisji.
- Funkcjonowanie Rady ds. Produktów Tradycyjnych i Dziedzictwa Kulinarnego – organu opiniodawczo-doradczego Marszałka Województwa Małopolskiego powołanego w 2005 r., w którego poczet członków powołani są eksperci specjalizujący się w systemach jakości, technologiach produkcji i kontroli jakości żywności.
- Prace nad przygotowaniem wydawnictwa kulinarnego, promującego lokalną żywność wysokiej jakości.

Nakłady poniesione w 2022 r: 127,2 tys. zł.

W ramach PROW w 2022r., kontynuowano następujące działania mające realny wpływ na aktywizację społeczną i gospodarczą obszarów wiejskich i małych miast.

Tabela 9. Wsparcie udzielone w ramach poddziałania 7.2 i 19.2 PROW (w zł)

Umowy zawarte 2022 r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFROW
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD (premia)	233	18 460 302	17 488 694	16 842 912	10 717 143
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD (rozwój)	77	26 924 767	18 070 814	10 674 219	6 792 004
Projekty zakończone/rozliczone 2022 r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFROW
7.2 Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii	Gospodarka wodno-ściekowa	50	81 556 785	64 617 672	40 207 073	40 207 073
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD (premia)	136	9 074 072	9 074 072	9 060 072	5 764 923
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD (rozwój)	67	22 545 555	18 353 191	9 929 249	6 318 095

Projekty będące w realizacji na dzień 31.12.2022 r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRROW
7.2 Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii	Budowa lub modernizacja dróg lokalnych	1	571 948	571 948	363 930	363 930
7.2 Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii	Gospodarka wodno-ściekowa	39	120 071 564	97 560 093	61 766 799	61 766 799
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD (premia)	212	16 658 076	15 717 118	15 195 072	9 668 621
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD (rozwój)	78	29 010 859	19 857 783	11 414 827	7 263 253

Źródło: opracowanie własne

Realizacja projektów z zakresu wsparcia dla podejmowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich, jak też rozwijania już istniejących podmiotów gospodarczych przyczynia się zarówno do rozwoju gamy usług oferowanych na obszarach wiejskich, jak i do rozwoju lokalnego rynku pracy, co przyczynia się do aktywizacji zawodowej mieszkańców wsi. Dzięki takim instrumentom zmniejsza się, ciągle jeszcze występujące, ukryte bezrobocie w rolnictwie Małopolski, jak też wykorzystywane są potencjały endogeniczne tych obszarów. Rozwój inwestycji liniowych, tj. sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, jak też modernizacja dróg lokalnych przyczyniają się również do rozwoju potencjału obszarów wiejskich i umożliwiają rozwój przedsiębiorczości.

3.3. Wzmacnianie współpracy ponadlokalnej, w tym wspieranie działalności organizacji pozarządowych, w tym Lokalnych Grup Działania na obszarach wiejskich

Wśród działań realizowanych w ramach PROW Województwo Małopolskie w 2022r., kontynuowano następujące działania mające realny wpływ na wzmocnienie współpracy ponadlokalnej, w tym wspieranie działalności organizacji pozarządowych, w tym Lokalnych Grup Działania na obszarach wiejskich:

Tabela 10. Wsparcie udzielone w ramach poddziałania 19.2 PROW (dla LGD) (w zł)

Umowy zawarte 2022r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRROW
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - Projekty własne LGD	10	972 549	960 293	900 831	573 198
Projekty zakończone/rozliczone 2022r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRROW
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - Projekty własne LGD	8	417 970	411 065	382 873	243 622
Projekty będące w realizacji na dzień 31.12.2022r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRROW
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - Projekty własne LGD	13	1 127 717	1 115 462	1 041 531	662 726

Źródło: opracowanie własne

Lokalne grupy działania realizując projekty własne, w które angażują lokalne społeczności, inne lokalne stowarzyszenia czy organizacje, przyczyniają się do wzmocnienia współpracy ponadlokalnej, promocji potencjału drzemiącego w danym subregionie.

3.4. Poprawa struktury obszarowej gospodarstw poprzez scalanie gruntów

Scalania gruntów - projekt realizowany w latach 2014-2025, finansowany ze środków unijnych w zakresie operacji typu scalenie gruntów w ramach poddziałania *Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa* objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Prowadzone w ramach projektu prace scaleniowe pozwalają na niwelowanie niekorzystnych skutków rozdrobnienia i wielkości działek m.in. poprzez korektę przebiegu granic nieruchomości, korzystniejsze ukształtowanie działek, budowę sieci nowych dróg i urządzeń melioracji wodnych oraz koncentrację rozproszonych działek Skarbu Państwa i gmin pod inwestycje celu publicznego.

Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: 1) Kontynuacja prac scaleniowych, rozpoczętych we wcześniejszych latach, na obiektach o łącznej powierzchni 7586 ha: Krzeczów gm. Lubień, Strzelce Wielkie gm. Szczurowa, Marcinkowice gm. Charsznica, Pogwizdów gm. Charsznica, Przeginia gm. Jerzmanowice-Przeginia, Czubrowice gm. Jerzmanowice-Przeginia, Nieciecza, Czyżów, część Podlesia Dębowego i Żabna gm. Żabno, Rożnowice gm. Biecz. Wydane zostały decyzje zatwierdzające projekt

scalenia gruntów na obiektach: Rożnowice gm. Biecz, Strzelce Wielkie gm. Szczurowa, Pogwizdów gm. Charsznica, Marcinkowice gm. Charsznica. 2) W wyniku przeprowadzonych kolejnych naborów wniosków na zadania z zakresu scaleń gruntów zawarto umowy na kwotę blisko 36,7 mln zł na realizację scaleń na obiektach o łącznej powierzchni 2846 ha (Jelcza, Tczyca, Wierzbie i Uniejów-Parcela w gm. Charsznica oraz Siary w gm. Sękowa), które zakończone będą w latach późniejszych. Na wszystkich realizowanych obiektach wykonano prace scaleniowe, których wartość wyniosła: 7,2 mln zł. 3) Realizacja prac w zakresie zagospodarowania poscaleniowego na obiekcie Chodów gm. Charsznica, których wartość wyniosła 3,3 mln zł.

Tabela 11. Wsparcie udzielone w ramach poddziałania 4.3 PROW (w zł)

Umowy zawarte 2022r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRROW
4.3 Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa	Scalanie gruntów	5	36 738 752	36 738 752	36 738 752	23 376 863
Projekty będące w realizacji na dzień 31.12.2022r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRROW
4.3 Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa	Scalanie gruntów	18	178 879 185	178 499 914	178 499 914	113 579 479

Źródło: opracowanie własne

3.5. Wspieranie procesów odnowy wsi i rewitalizacji, w tym działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na obszarach wiejskich i ich fizycznej regeneracji

Ochrona gruntów rolnych - w 2022 r. ze środków budżetu województwa, realizując art. 22 c ust. 1 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, wspierano ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów, jak również poprawę jakości sieci dróg dojazdowych do pól oraz renowację zbiorników wodnych służących małej retencji. Zakres rzeczowy zrealizowany w 2022 r.: 1) Remont 126 km dróg dojazdowych w 157 gminach na łączną kwotę 23,5 mln zł. 2) Dofinansowanie użyźniania gleb dla 1 gminy na kwotę 6,6 tys. zł. 3) Budowa i renowacja 8 zbiorników wodnych służących małej retencji na kwotę 371 tys. 4) Rozpatrzenie 56 wniosków dotyczących zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klasy I-III oraz gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne 5) Wydanie 90 decyzji w zakresie przyznania ulg oraz umorzeń zobowiązań finansowych wobec budżetu województwa związanych z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej. Nakłady poniesione w 2022 r.: ponad 23,8 mln zł.

Projekt szkoleniowo-doradczy - Samorząd Województwa Małopolskiego w latach 2021-2022 prowadził projekt szkoleniowo – doradczy finansowany w ramach umowy z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna, który szeroko jest opisany w Obszarze IV kierunku 1. *System Zarządzania Strategicznego działania 1.4. Ustawiczne kształcenie kadr samorządowych, w tym zaangażowanych w planowanie i realizację polityk rozwojowych w województwie oraz w zakresie kompetencji informacyjno-komunikacyjnych.*

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w 2022 roku kontynuowano działania mające realny wpływ na wspieranie procesów odnowy wsi i rewitalizacji, w tym działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na obszarach wiejskich i ich fizycznej regeneracji.

Tabela 12. Wsparcie udzielone w ramach poddziałań 19.2. i 7.4. PROW (na odnowę i rewitalizację) (w zł)

Umowy zawarte 2022r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRROW
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD (inne)	182	33 226 310	32 388 513	20 864 820	17 658 524
Projekty zakończone/rozliczone 2022r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRROW
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD (inne)	146	14 566 010	13 939 727	8 969 412	7 207 730
7.4 Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszenie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury, i powiązanej infrastruktury	Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej - budowa, modernizacja, wyposażanie budynków pełniących funkcje kulturalne	3	5 679 421	4 800 761	1 767 956	1 767 956
7.4 Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszenie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury, i powiązanej infrastruktury	Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej - Ukształtowanie przestrzeni publicznej	3	3 909 564	3 457 603	1 998 719	1 998 719
Projekty będące w realizacji na dzień 31.12.2022r.						
Nazwa poddziałania	Typ operacji	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRROW
19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - projekty realizowane przez podmioty inne niż LGD (inne)	194	35 620 043	36 634 218	22 138 364	18 670 496
7.4 Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszenie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury, i powiązanej infrastruktury	Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej - Ukształtowanie przestrzeni publicznej	1	997 439	962 981	500 000	500 000

Źródło: opracowanie własne UMWM.

Projekty z zakresu kształtowania przestrzeni publicznej, rozwoju małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarach wiejskich, odnowa zabytkowych obiektów, czy wsparcie rozwoju lub modernizacji instytucji kultury w znaczący sposób przyczyniły się nie tylko do poprawy stanu tejże infrastruktury, lecz także do aktywizacji społeczności lokalnych, w tym rozwiązywania problemów społecznych.

Projekty realizowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich to nie jedyne działania prowadzone w tym zakresie na terenie Województwa Małopolskiego. W 2022r. podjęto bowiem również szereg innych inicjatyw mających istotny wpływ na wspieranie procesów odnowy wsi i rewitalizacji, w tym działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na obszarach wiejskich i ich fizycznej regeneracji, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

Tabela 13. Wsparcie udzielone w ramach działania 11.2. RPO WM (w zł)

Umowy zawarte 2022r.					
Nazwa poddziałania	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRR
11.2 Odnowa obszarów wiejskich	8	29 330 410	19 325 664	17 730 014	17 730 014
Projekty zakończone/rozliczone 2022r.					
Nazwa poddziałania	Liczba	Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRR
11.2 Odnowa obszarów wiejskich	24	129 722 860	98 229 168	74 001 573	65 895 822
Projekty będące w realizacji na dzień 31.12.2022r.					
Nazwa poddziałania		Koszty całkowite	Koszty kwalifikowane	Dofinansowanie	Dofinansowanie z EFRR
11.2 Odnowa obszarów wiejskich	43	258 429 075	178 263 618	141 901 819	137 405 190

Źródło: opracowanie własne UMWM

W dalszym ciągu realizowane były przedsięwzięcia, które w istotny sposób wpływały na poprawę estetyki przestrzeni publicznej, odnowę infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, kulturalnej na obszarach wiejskich ale przede wszystkim przedsięwzięć, których realizacja wzmocniła lokalny rynek, ożywiła gospodarkę oraz w sposób zdecydowany zaktywizowała i zintegrowała lokalne społeczności wiejskie.

Uwzględniając pozytywny wpływ rewitalizacji na terenach wiejskich i dostrzegając w niej szansę dalszego rozwoju tych regionów, Zarząd Województwa Małopolskiego podjął decyzję o dofinansowaniu kolejnych projektów znajdujących się na listach rezerwowych konkursów organizowanych w ramach działania 11.2 *Odnowa obszarów wiejskich*, będącego jednym z kilku działań 11 osi priorytetowej *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej*. Dzięki podjętym staraniom udało się podpisać kolejne 8 umów na realizację przedsięwzięć wspierających proces rewitalizacji i odnowy wsi. Wśród nich znalazły się m.in. projekty polegające na zagospodarowaniu przestrzeni publicznej na cele społeczne, budowie Centrum Kultury, rozbudowie/przebudowie istniejących budynków na wielofunkcyjne budynki pełniące cele społeczne.

Wszystkie projekty dofinansowane w ramach poddziałania 11.2 w konkretny i rzeczywisty sposób wsparły procesy rewitalizacji obszarów wiejskich stanowiąc tym samym kompleksową odpowiedź na procesy degradacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzennej oraz wynikające z tych procesów zjawiska kryzysowe istniejące na tych obszarach. Na dzień 31.12.2022 r. powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją w ramach poddziałania 11.2 wynosi 73,21 ha, a liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na tych obszarach wynosi 141.

3.6. Rozwój obszarów górskich w oparciu o endogeniczne potencjały

Małopolski Wypas Kulturowy – ekstensywne metody gospodarowania jako ekologiczny sposób zachowania bioróżnorodności i krajobrazu - w 2022 r. przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Województwa Małopolskiego w obszarze ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, z zakresu ochrony bioróżnorodności pn. *Małopolski wypas kulturowy – ekstensywne metody gospodarowania jako ekologiczny sposób zachowania bioróżnorodności i krajobrazu*. Informacje o niniejszym konkursie przedstawiono szerzej w Obszarze II Gospodarka, Kierunek działań: 3. *Bioróżnorodność i Krajobraz*, Działanie: 3.1 *Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej poprzez kształtowanie systemu przyrodniczego*.

Kurs pasterski dla zawodów: baca mistrz, baca czeladnik i juhas czeladnik – stowarzyszenie pn. Instytut Rozwoju Obszarów Wiejskich, którego członkiem jest Województwo Małopolskie zleciło w 2022 r. przeprowadzenie kursu pasterskiego dla zawodów: baca mistrz, baca czeladnik i juhas czeladnik. Zakończył się on egzaminem certyfikującym realizowanym przez Izbę Rzemieślniczą i Małej Przedsiębiorczości w Katowicach. Do kursu w 2022 r. przystąpiło łącznie 31 osób (16 kandydatów na dyplomowanych baców oraz 15 kandydatów na juhasów). Nakłady poniesione w 2022 roku: 121,3 tys. zł.

3.7. Wmacnianie procesów integracji obszarów przygranicznych

Projekt Pomocy Technicznej Programu Współpracy Transgranicznej Interreg Polska – Słowacja 2014 – 2020 (PL-SK) wdrażany jest w latach 2019 – 2023. W 2022 roku zorganizowano 3 spotkania informująco - promujące: w Nowym Targu, w Nowym Sączu i Chrzanowie. łącznie w spotkaniach wzięło udział 160 osób Odbyła się także promocja Programu wśród środowiska przedsiębiorców i rynku pracy w Nowym Sączu w czasie konferencji *Nowe perspektywy współpracy na transgranicznym rynku pracy Polski i Słowacji*.

Ponadto w okresie sprawozdawczym, zgodnie ze Strategią Komunikacji Programu i Planem Działań Informacyjno – Promocyjnych na rok 2022 podejmowano działania bezkosztowe: udzielanie informacji, konsultacji; bieżące redagowanie strony poświęconej Europejskiej Współpracy Terytorialnej w województwie małopolskim w zakresie Interreg Polska – Słowacja; współpraca z WST. Ponadto współpracowano z beneficjentami oraz uczestniczono aktywnie w pracach związanych z przygotowaniem Interreg Polska-Słowacja 2021-2027. Przedstawiciel UMWM brał także udział w spotkaniach on-line i pracach nad wypracowaniem zasad partycypacji w projektach z zakresu turystyki i kultury w Interreg PL-SK 2021-2027.

Całkowita wartość projektu: 638 tys. zł; poniesione nakłady ogółem: 416,6 tys. zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 118,1 tys. zł.

4. SPÓJNOŚĆ WEWNĄTRZREGIONALNA I DOSTĘPNOŚĆ

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Dla osiągnięcia spójności wewnątrzregionalnej kluczowe znaczenie ma zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, produktów, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym, m.in. poprzez poprawę stanu i jakości infrastruktury drogowej w regionie. W 2022 roku w ramach 7 osi priorytetowej RPO WM wybrano kolejny projekt do dofinansowania o wartości 62,2 mln zł. Wyrównywaniu szans rozwojowych służyć ma także wsparcie związków ZIT, które uzyskały środki finansowe RPO WM 2014-2020 na budowanie potencjału współpracy i opracowanie strategii terytorialnych, umożliwiających aplikowanie o środki z programu FEM 2021-2027.

Samorząd województwa realizował także szereg działań mających na celu zmniejszenie dysproporcji pomiędzy obszarami regionu poprzez inwestycje w budynki użyteczności publicznej, także w zakresie dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami. Podjęto działania w zakresie zwiększenia dostępności urzędu marszałkowskiego dla osób z niepełnosprawnością zarówno pod względem samego dostosowania budynków, jak i dostępności cyfrowej.

Pozytywnym zjawiskiem jest spadek zróżnicowania poziomu rozwoju gmin w regionie, mierzonego wskaźnikiem syntetycznym obejmującym 15 cech określających różne aspekty jakości życia w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym. W 2021 r. wskaźnik ten wyniósł 1,94, tj. 0,24 punktu mniej niż w roku bazowym (2019). W 123 gminach (68%) odnotowano wzrost wartości wskaźnika syntetycznego, co oznacza poprawę sytuacji w zakresie szans rozwojowych w tych jednostkach. W analizowanym okresie (2019-2021) zmniejszyła się również liczba gmin zagrożonych trwałą marginalizacją (z 62 do 46).

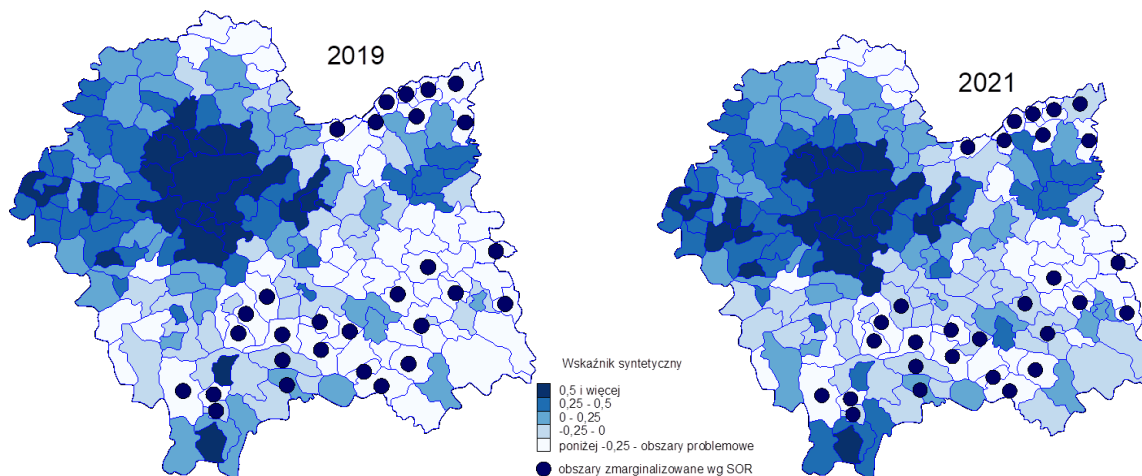
4.1. Wsparcie obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze w celu zagwarantowania spójnego rozwoju całego województwa

Obszary zagrożone trwałą marginalizacją to jeden z obszarów strategicznej interwencji (OSI), będących przedmiotem koncentracji działań polityki rozwoju, w tym przypadku ukierunkowanej na wyrównywanie szans w celu równoważenia poziomu życia i zapewnienia spójnego rozwoju całego województwa.

Jako obszary zmarginalizowane w Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030* wyznaczono 62 gminy. Większość (59) stanowią gminy, w których odnotowano najniższe (poniżej -0,25) wartości wskaźnika syntetycznego obejmującego 15 wskaźników cząstkowych obrazujących zjawiska społeczne, gospodarcze i środowiskowe. Do obszarów zmarginalizowanych zaliczono również 3 gminy, w których wartość wskaźnika syntetycznego była wprawdzie powyżej przyjętego progu, lecz zostały one wskazane jako zagrożone trwałą marginalizacją w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (Czorsztyn, Ochotnica Dolna i Biały Dunajec).

W 2021 roku (najnowsze dostępne dane) liczba gmin uznanych jako obszary zmarginalizowane zmniejszyła się do 46. Spośród 17 gmin, w których sytuacja poprawiła się na tyle, iż wartość wskaźnika przekroczyła ustalony próg, największy progres odniosła gmina Dobra. Istotny wzrost odnotowano również w gminach Iwkowa i Grybów. W 40 gminach, choć nadal kwalifikują się one jako obszary zmarginalizowane, wartości wskaźnika syntetycznego zwiększyły się, co oznacza poprawę ich sytuacji. Odwrotny proces odnotowano jedynie w gminie Raba Wyżna, w której sytuacja we wszystkich analizowanych aspektach pogorszyła się.

Mapa 5. Wskaźnik syntetyczny obszarów problemowych (społecznych, ekonomicznych i środowiskowych) w latach 2019 (rok bazowy) i 2021

Źródło: opracowanie własne UMWM

Analiza sytuacji w gminach sama w sobie oczywiście nie stanowi działania wspierającego, niemniej będzie w przyszłości pozwalała na celowane wsparcie adekwatne do potrzeb gmin, których sytuacja świadczy o występujących problemach.

O działaniach na rzecz gmin zmarginalizowanych w ramach pilotażu regionalnego Centrum Wsparcia Doradczego szerzej w części *TERYTORYALNE UKIERUNKOWANIE STRATEGII – OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI*.

4.2. Inwestycje w istniejące budynki użyteczności publicznej, zasoby mieszkaniowe, przestrzeń, środki transportu, strony internetowe czy usługi o charakterze powszechnym...

Informacje na temat realizowanych/zrealizowanych przedsięwzięć w istniejące budynki użyteczności publicznej w obszarze kultury zostały wskazane w Obszarze I Małopolskie Kierunek polityki 5. Kultura i dziedzictwo; Kierunek działań 5.1. *Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego* oraz Kierunek działań 5.3. *Zmiana jakości usług i dostosowanie oferty kultury od zmieniających się potrzeb odbiorców*. Ogółem w 2022 roku w obszarze kultury realizowanych było 14 przedsięwzięć wpisujących się w Kierunek działań 4.2. Całkowita wartość ogółem tych przedsięwzięć: 227,8 mln zł; poniesione nakłady ogółem: 72,1 mln zł; nakłady poniesione w 2022 roku: 35,9 mln zł.

Województwo Małopolskie – Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego realizuje obowiązki wynikające z ustawy z 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Wśród zrealizowanych zadań, które poprawiają dostępność Urzędu, należy wymienić modernizację windy osobowej w budynku przy ul. Raclawickiej 56, zakup krzesel służących do ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami oraz instalację pętli indukcyjnych wspierających obsługę osób z niepełnosprawnością słuchu. Ponadto Urząd zapewniał w 2022 r. usługę wideo tłumacza języka migowego, dostępną online, przeznaczoną dla osób Głuchych, które chcą skontaktować się z Urzędem. Zadania zostały sfinansowane ze środków własnych, a także zewnętrznych, otrzymanych w ramach konkursu *Dostępny samorząd – granty*, organizowanego przez PFRON w ramach Działania 2.18 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (kwota grantu 244,6 tys. zł). Dwie pętle stanowiskowe pozyskano nieodpłatnie z projektu *Samorząd bez barier* współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 - Priorytet II. Działanie 2.18.

W zakresie dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, Województwo Małopolskie działa zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. Na bieżąco realizowane są zadania na rzecz dostępności własnych stron i aplikacji, wśród których znajdują się

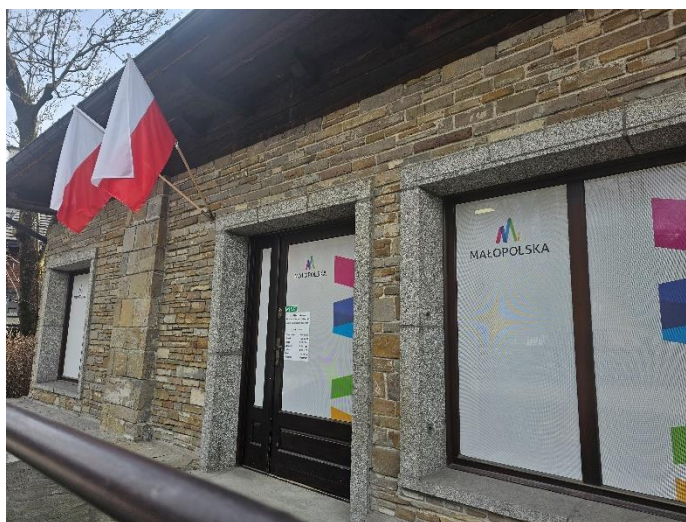
m. in. prowadzenie szkoleń pracowników Urzędu Marszałkowskiego, wsjo oraz jednostek współpracujących w ramach RSBIP, tworzenie dostępnych dokumentów i procedur urzędowych, przegląd deklaracji dostępności, monitorowanie stosowania wytycznych z zakresu dostępności cyfrowej, a także prowadzenie strony internetowej www.dostepna.malopolska.pl. Województwo Małopolskie udostępnia 40 stron internetowych oraz 3 aplikacje mobilne, które zawierają treści poświęcone wszelkim aspektom działalności samorządu. Wykaz stron internetowych i aplikacji mobilnych Urzędu Marszałkowskiego został zgłoszony do Wydziału Dostępności Cyfrowej w Departamencie Społeczeństwa Informacyjnego w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

4.3. Zmniejszenie dysproporcji pomiędzy poszczególnymi obszarami województwa poprzez zwiększanie jakości i dostępności do świadczonych usług publicznych

Z myślą o mieszkańcach regionu Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego skraca dystans pomiędzy urzędem a obywatelami tworząc swoje Agendy Zamiejscowe. Łącznie takich placówek w województwie działa już 6. Znajdują się one w Nowym Sączu, Oświęcimiu, Tarnowie, Nowym Targu, Miechowie oraz w nowo powstałym punkcie w Zakopanem, który otwarty został 14 marca 2022 roku. Podstawowym zadaniem Agendy jest usprawnienie prowadzonych działań na terenie Powiatu Tatrzańskiego, w tym reprezentowanie władz Województwa Małopolskiego, organizację spotkań Zarządu Województwa Małopolskiego oraz współpraca z departamentami UMWM oraz wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi podległymi samorządowi województwa, a przede wszystkim, kontakt mieszkańców tej części regionu z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego.

W Agendzie Zamiejscowej Urzędu Marszałkowskiego działa Dziennik Podawczy, gdzie możliwe jest złożenie m. in. zadania do Budżetu Obywatelskiego Województwa, a także całej dokumentacji do konkursów ogłaszanych przez Urząd Marszałkowski WM, kierowanych do jednostek samorządu terytorialnego czy też organizacji pozarządowych.

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie także posiada swoje Zespoły Zamiejscowe zlokalizowane w Tarnowie, Nowym Sączu i Oświęcimiu oraz Punkt Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Miechowie otwarty 8 grudnia 2022 r. Znajduje się on przy Agendzie Zamiejscowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

Pracownicy nowego punktu WUP zajmują się przede wszystkim świadczeniem usług poradnictwa zawodowego w zakresie wsparcia rozwoju zawodowego, zdobycia kwalifikacji oraz podniesienia kompetencji zawodowych a także informowaniem o aktualnej ofercie urzędu oraz realizowanych przez WUP w Krakowie programów wsparcia Małopolan na rynku pracy.

4.4. Stała poprawa dostępności komunikacyjnej Małopolski

W perspektywie finansowej 2014-2020, wśród działań prowadzonych przez Województwo Małopolskie w ramach RPO WM 2014-2020 w 2022 r. realizowano również projekty mające na celu poprawę stanu i jakości infrastruktury drogowej w regionie, które zostały omówione w ramach Obszaru *Gospodarka*, Kierunek polityki *Transport*.

TERYTORYALNE UKIERUNKOWANIE STRATEGII – OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Najważniejsze efekty realizacji kierunku w 2022 r.

Dla zapewnienia zrównoważonego i trwałego rozwoju regionu Strategia Rozwoju Województwa Małopolska 2030 określa obszary strategicznej interwencji, zarówno te problemowe, które wymagają szczególnego wsparcia, jak i obszary wzrostu. Zakończone w grudniu 2022 r. prace nad FEM 2021-2027 uwzględniają realizację lokalnych i ponadlokalnych strategii ukierunkowanych na zmiany strukturalne danego obszaru, w zgodzie z kierunkami zdefiniowanymi na poziomie krajowym (w KSRR i KPM) i regionalnym (SRW) oraz z priorytetami UE. Istotą ich zastosowania jest zwiększenie wpływu wspólnot lokalnych na rozwój terytoriów i rozwiązywanie ich problemów w oparciu o endogeniczne potencjały, co przyczyni się do niwelowania różnic rozwojowych w regionie.

W 2022 roku podjęto wiele inicjatyw i zrealizowano szereg projektów, mających na celu ciągłe wspieranie gmin, które ze względu na różne cechy znajdują się w niekorzystnej sytuacji rozwojowej i wymagają dodatkowego impulsu do wzrostu lub biorąc pod uwagę ich szczególne uwarunkowania i potencjały potrzebują dedykowanego dla nich wsparcia.

Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze

Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze stanowią Obszar Strategicznej Interwencji zdefiniowane na poziomie krajowym. W województwie małopolskim zidentyfikowano takich 6 miast, tj.: Chrzanów, Gorlice, Nowy Sącz, Nowy Targ, Tarnów, Zakopane.

Podstawowym narzędziem wspierania rozwoju tego rodzaju miast „rdzeni” wraz z ich obszarem funkcjonalnym będzie przewidziany przez Komisję Europejską instrument terytorialny, którym są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Na obszarze tych miast oraz gmin znajdujących się w ich bezpośrednim oddziaływaniu utworzono 5 Związków ZIT.

Dodatkowo, w programie regionalnym Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027 przewidziano dodatkowe wsparcie na rzecz rozwoju miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, w postaci Innych Instrumentów Terytorialnych. Instrument ten będzie wykorzystywany jako narzędzie do opracowania i realizacji programów rewitalizacji. Wsparcie procesu rewitalizacji środkami UE w okresie programowania 2021-2027 na terenie regionu będzie dostępne wyłącznie dla miast średnich będących stolicami powiatów (za wyjątkiem Krakowa).

Miejskie Obszary Funkcjonalne (MOF)

Współpraca w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych, która wykracza poza ścisłe granice administracyjne miast *rdzeni*, daje możliwość skutecznej koordynacji procesów rozwojowych, a także poprawia efektywność systemu świadczenia usług publicznych. W celu rozwijania oraz wspierania współpracy samorządów miast oraz otaczających je obszarów, nawiązano nowe formy współdziałania, pozwalające tym samym na wykorzystywanie środków UE w ramach polityki spójności na lata 2021-2027 - Związki Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT).

Miejskie Obszary Funkcjonalne w regionie, zostały wyznaczone dla ośrodka wojewódzkiego (Krakowa) oraz miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, wskazanych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030* jako OSI o znaczeniu regionalnym. W przyjętej Uchwałą NR XXXI/422/20 z dnia 17 grudnia 2020 r. Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego *Małopolska 2030* wskazano łącznie 6 Miejskich Obszarów Funkcjonalnych: MOF Krakowa, MOF Tarnowa, MOF Nowego Sącza, MOF Gorlic, MOF Podhala i MOF Chrzanowa.

Wsparcie Miejskich Obszarów Funkcjonalnych będzie następowało poprzez wykorzystanie mechanizmu ZIT oraz IIT OPK ze środków UE w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, na podstawie przygotowanych strategii terytorialnych.

Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia

Małopolska Zachodnia to region, który ma status regionalnego OSI jako obszar transformacji energetycznej. Odchodzenie od węgla (dekarbonizacja), wynikające z długoterminowego celu osiągnięcia neutralności klimatycznej przestrzeni UE, wiąże się na tym terenie z podwyższonym ryzykiem marginalizacji gospodarczej i społecznej. Procesy te są już widoczne na tle innych części województwa w trendach demograficznych (wyjazdy mieszkańców) oraz gospodarczych (zmniejszona dynamika PKB, niższe wskaźniki przedsiębiorczości). Znaczna część mieszkańców pracuje w dwóch kopalniach w Brzeszczach i Libiążu, a także w kopalniach i sektorze okołogórnictwa na Śląsku, które mają podlegać w nadchodzących latach głębokim zmianom, z likwidacją kopalni i elektrowni węglowych włącznie. Wszystko to powoduje potrzebę wsparcia rozwoju endogenicznego i dywersyfikacji gospodarczej obszaru, tak, aby zmniejszyć negatywne społeczne i środowiskowe skutki tej transformacji oraz wzmocnić impulsy do inwestycji i tworzenia miejsc pracy w nowych branżach.

Na przestrzeni całego 2022 roku trwały intensywne, wielopoziomowe starania o zakwalifikowanie przez Komisję Europejską Małopolski Zachodniej do wsparcia z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, a następnie wynegocjowania ze służbami KE możliwie najbardziej korzystnych warunków wsparcia z FST. W czerwcu Komisja Europejska uznała kwalifikowalność zachodniej części Małopolski jako obszaru oddziaływania transformacji węglowej odbywającej się na Śląsku, pozostającego „w cieniu Śląska” i tym samym narażonego na podobne skutki transformacji jak w pozostałej przestrzeni Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. Decyzja ta otworzyła możliwość dołączenia wsparcia z FST do programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. Zapisany w Priorytecie 8 tego programu zakres wsparcia bezpośrednio bazuje na wynikach wcześniejszych prac z lokalnymi i regionalnymi interesariuszami sprawiedliwej transformacji. Wsparcie z FST, w łącznej wysokości ponad 264,5 mln euro, będzie dodatkowym źródłem finansowania projektów rozwojowych beneficjentów z Małopolski Zachodniej (powiaty oświęcimski, olkuski, wadowicki i chrzanowski).

Gminy zmarginalizowane

Spośród 182 gmin położonych w granicach województwa małopolskiego, aż 62 gminy wskazane zostały w Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030* jako tzw. gminy zmarginalizowane. Są to podmioty, na których terenie identyfikowane są obszary problemowe/kryzysowe, które ze względu na różne cechy znajdują się w niekorzystnej sytuacji rozwojowej i potrzebują dodatkowego wsparcia lub preferencji. By wzmocnić potencjał rozwojowy m.in. tego rodzaju gmin i zachęcić ich do podejmowania wzajemnej współpracy, włączono część z nich w realizację projektu Centrum Wsparcia Doradczego. W ramach przedmiotowego projektu grupy gmin połączone w lokalne partnerstwa mają wypracować wspólne strategie terytorialne i koncepcje projektów, które posłużą do wzmocnienia trajektorii rozwojowej ich obszarów. Projekt realizowany jest w dwóch etapach – CWD pilotaż (zakończony w 2022r) i CWD Plus (2022-2023).

W 2022 r. do projektu Centrum Wsparcia Doradczego Plus, region zgłosił 6, a Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej zakwalifikowało 5 partnerstw z obszaru Województwa Małopolskiego, którym ma zostać udzielona pomoc doradcza:

- 3 partnerstwa, które dotychczas brały udział w projekcie CWD Pilotaż, a więc Związek Gmin Krynicko-Popradzkich, Partnerstwo Miast i Gmin Powiatu Limanowskiego oraz Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Dąbrowskiego,
- 2 nowe partnerstwa: Stowarzyszenie Aglomeracja Chrzanowska oraz Stowarzyszenie Gorlicki Obszar Funkcjonalny.

W ramach wsparcia partnerstwa zostaną objęte specjalistycznym doradztwem w zakresie przygotowania do dofinansowania z funduszy unijnych wybranego projektu, wynikającego

z opracowywanej strategii terytorialnej, a także skorzystają z możliwości wymiany doświadczeń, wspólnej bazy wiedzy i współpracy sieciowej.

Miejscowości uzdrowiskowe

W ramach RPO WM 2014-2020 wspierane są przedsięwzięcia związane z wykorzystaniem i rozwojem specyficznych walorów miejscowości uzdrowiskowych, w szczególności poprzez inwestycje w ogólnodostępne obiekty i infrastrukturę uzdrowiskową oraz budowę i rozbudowę infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w tych miejscowościach. W tym celu wyodrębniono alokację finansową dla wsparcia miejscowości uzdrowiskowych w wysokości 23,5 mln EUR, na wsparcie w Poddziałaniu 6.3.2 RPO WM 2014-2020. Wsparcie warunkowane było przygotowaniem przez gminy uzdrowiskowe oraz gminy którym nadano status obszaru ochrony uzdrowiskowej planów działań (Planów rozwoju uzdrowisk), które zostały uzgodnione i pozytywnie zaopiniowane przez IZ RPO.

Do końca 2022 r. w tym obszarze wsparciem zostały objęte 33 projekty o wartości ogółem 219,7 mln zł, wkład UE 98,5 mln zł, co stanowiło 90% wykorzystania alokacji dla poddziałania 6.3.2. Dofinansowanie otrzymały m.in. takie miejscowości uzdrowiskowe jak: Krynica Zdrój, Muszyna, Piwniczna Zdrój, Szczawnica, Rabka Zdrój, Żegiestów, Wysowa, Swoszowice. W 2022 r. została podpisana jedna umowa w ramach wsparcia gmin uzdrowiskowych.

Bezpośrednim efektem działań do 2022 roku było dofinansowanych 49 obiektów turystycznych i rekreacyjnych i wsparto 13 przedsiębiorców. W wyniku realizacji projektów tworzone były również dodatkowe miejsca pracy. Wsparcie miejscowości uzdrowiskowych będzie kontynuowane w ramach programu FEM 2021-2027, w ramach którego również wyodrębniono dedykowaną dotację w wysokości 20 mln EUR. Wsparcie będzie udzielane na podstawie wspólnie opracowanej strategii terytorialnej rozwoju uzdrowisk w Małopolsce.

Obszary prawnie chronione

W ramach RPO WM 2014-2020 wspierane są obszary prawnie chronione, poprzez przedsięwzięcia zmierzające do zachowania oraz ochrony różnorodności biologicznej w regionie, w szczególności na terenie objętym formą ochrony przyrody tj. terenie parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarach chronionego krajobrazu. Wsparcie kierowane było poprzez dedykowane konkursy w ramach Działania 6.2, m.in. w zakresie ochrony ekosystemów, siedlisk i gatunków roślin, zwierząt i grzybów, rozwój centrów ochrony różnorodności biologicznej oraz rozwój ośrodków edukacji ekologicznej. W tym celu wyodrębniono na wsparcie alokację finansową w wysokości 5 212 550 EUR.

W ramach RPO WM 2014-2020 do końca 2022 r., w tym obszarze wsparciem zostało objętych 13 projektów o wartości ogółem 65,1 mln zł wkład UE 47,1 mln zł.

Bezpośrednim efektem działań do końca 2022r. było wsparcie ponad 4 tys. ha powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony oraz wsparcie 190 różnych form ochrony przyrody. Do końca 2022 r. wsparto 4 z 6 planowanych do wsparcia ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej.

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU GŁÓWNEGO I CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH STRATEGII

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Założone w Strategii trendy zmiany wartości wskaźników uległy zaburzeniu w zderzeniu z pandemią COVID-19 i wprowadzonymi w związku z tym działaniami epidemiologicznymi. Szczególnie silnie ograniczenia dotknęły tzw. *przemysły czasu wolnego*, a więc turystykę, kulturę, sport czy rekreację, razem z wszelkimi branżami pokrewnymi (np. transportem, gastronomią, działalność kin czy teatrów, siłowniami itp.) czy też stanem zdrowia mieszkańców. Znalazło to odzwierciedlenie w zmianach trendów takich wskaźników, jak np. długość życia, absencja chorobowa czy udzielone noclegi itp. Po zauważalnych dużych spadkach wartości w roku 2020, w roku 2021 widoczne było wyraźne „odbicie”, choć w przypadku większości wskaźników wielkości te były wciąż znacząco niższe niż w roku 2019. Niestety znaczna część branż, które ucierpiały wcześniej z powodu pandemii, odczuła także w roku 2022 skutki wybuchu wojny w Ukrainie. W większości przypadków jednak dane za ten okres wciąż nie są jeszcze dostępne i nie do końca jest znana skala wpływu wojny na sytuację społeczno-gospodarczą regionu. Możliwa będzie ona do oceny dopiero w miarę pojawiania się danych w kolejnym roku i wydaje się zasadna jedynie w przypadku krótkoterminowej oceny, natomiast analiza trendów w większości zaproponowanych w Strategii wskaźników powinna być dokonywana w szerszym horyzoncie czasowym.

Tabela 14. Wskaźniki realizacji celu głównego i celów szczegółowych SRWM2030

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość bieżąca ¹⁶	Trend bieżący	Trend oczekiwany w perspektywie 2030 roku	Źródło danych
Cel główny							
1.	Produkt krajowy brutto ogółem	mln zł	148 103 (2016)	189 463 (2020)	↗	↗	GUS
2.	Zróżnicowanie poziomu rozwoju gmin w Małopolsce na podstawie wskaźnika syntetycznego ¹⁷	jedn.	2,18 (2019)	1,94 (2021)	↘	↘	Opracowanie własne UMWM m.in. na podstawie danych GUS, OKE, PKW
Małopolskie							
3.	Zagrożenie ubóstwem relatywnym	%	22,2 (2018)	20,9 (2019) ¹⁸	↘	↘	GUS

¹⁶ Najbardziej aktualne dane, dostępne w okresie sporządzania raportu

¹⁷ Wskaźnik syntetyczny został opracowany na podstawie 15 cech określających problemy w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym (szczegółowy katalog wskaźników został wskazany w części II: Strategia, Obszar V: *Rozwój zrównoważony terytorialnie – Terytorialne uwarunkowanie Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”* (mapa 5). Zróżnicowanie poziomu rozwoju gmin zostało przedstawione jako różnica pomiędzy najwyższą i najniższą wartością wskaźnika syntetycznego dla danej jednostki.

¹⁸ Od 2020 r. brak danych w ujęciu województw.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość bieżąca ¹⁶	Trend bieżący	Trend oczekiwany w perspektywie 2030 roku	Źródło danych
4.	Przeciętne trwanie życia	lata	79,0 (2019)	77,3 (2021)	↘	↗	GUS
5.	Średnia liczba dni absencji chorobowej (z tytułu choroby własnej) na 1 pracującego	dni	13,1 (2019)	13,4 (2021) ¹⁹	↗	↘	ZUS, GUS
6.	Zwiedzający muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców	osoby	30 931 (2018)	15 328 (2021)	↘	↗	GUS
7.	Odsetek osób w wieku 25-64 lata uczących się i doksztalających się w ludności ogółem w tej samej grupie wiekowej (w okresie 4 tygodni przed badaniem)	%	5,4 (2019)	7,9 (2021)	↗	↗	GUS
8.	Odsetek biernych zawodowo z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu	%	14,8 (2019)	9,7 (2021) ²⁰	↘	↘	GUS
9.	Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata	%	72,9 (2019)	73,7 (2021) ²¹	↗	↗	GUS
Gospodarka							
10.	Miejsce w Regionalnej Tablicy Wyników Innowacji	pozycja	155. (2019)	170. (2021)	↘	↗	Regional Innovation Scoreboard – RIS www.ec.europa.eu
11.	Nakłady na działalność innowacyjną	mld zł	3,77 (2018)	4,92 (2021)	↗	↗	GUS

¹⁹ Wartość wskaźnika w roku bazowym oraz w 2020 liczona była dla aktywnych zawodowo pracujących w wieku 15 lat i więcej. Od 2021 r. wskaźnik wyliczany jest dla aktywnych zawodowo pracujących w wieku 15-89 lat. Tak liczony wskaźnik wynosiłby w 2019 r. 13,54, w 2020 r. 15,20.

²⁰ Wartość wskaźnika w roku bazowym oraz w 2020 liczona była dla biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej. Od 2021 r. wskaźnik wyliczany jest dla biernych zawodowo w wieku 15-89 lat. Tak liczony wskaźnik wynosiłby w 2019 r. 14,4%, w 2020 r. 14,5%.

²¹ Wartość wskaźnika w roku bazowym oraz w 2020 liczona była dla ludności w wieku 15 lat i więcej. Od 2021 r. wskaźnik wyliczany jest dla ludności w wieku 15-89 lat. Tak liczony wskaźnik wynosiłby w latach 2019 i 2020 70,7%.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość bieżąca ¹⁶	Trend bieżący	Trend oczekiwany w perspektywie 2030 roku	Źródło danych
12.	Nakłady wewnętrzne na B+R (GERD)	mld zł	3,69 (2018)	5,41 (2021)	↗	↗	GUS
13.	Wartość inwestycji w regionie w ramach Polskiej Strefy Inwestycji ²²	mld zł	2,47 (2019)	7,78 (2022)	↘	↗	KPT
14.	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON: a) na 1 tys. mieszkańców b) w tym na obszarach wiejskich	szt.	a) 115 (2018)	a) 129,8 (2021)	↗	↗	GUS
		szt.	b) 82 (2018)	b) 95,1 (2021)			
15.	Ekologiczne gospodarstwa rolne z certyfikatem – udział powierzchni użytków rolnych w użytkach rolnych ogółem	%	1,34 (2018)	1,25 (2020)	↘	↗	GUS
16.	Udzielone noclegi ogółem na 10 tys. ludności	nocleg	43 630 (2019)	25 715 (2021)	↘	↗	GUS
17.	Liczba pasażerów przewiezionych kolejami regionalnymi	mln osób	11,3 (2018)	8,76 (2021)	↘	↗	UMWM, POLREGIO
18.	Długość nowo wybudowanych odcinków autostrad i dróg ekspresowych	km	4,5 (2017)	29,0 (2017-2022)	↗	↗	GDDKiA
19.	Odsetek dróg w stanie dobrym: a) krajowych b) wojewódzkich	%	a) 51,6 b) 55 (2017)	a) 44,7 b) 56 (2021)	↘	↗	GDDKiA, ZDW
20.	Odsetek mieszkańców wykorzystujących Internet w kontaktach z administracją publiczną	%	37,8 (2018)	55,5 (2022)	↗	↗	GUS

²² Wartość narastająco, trend rok do roku.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość bieżąca ¹⁶	Trend bieżący	Trend oczekiwany w perspektywie 2030 roku	Źródło danych
21.	Odsetek firm w Małopolsce a) składających zamówienia przez Internet b) otrzymujących zamówienia przez Internet	%	a) 35,1 b) 15,6 (2017)	a) 35,1 (2017) ²³ b) 17,3 (2021)	↗	↗	GUS
22.	Nakłady na recykling i wykorzystanie odpadów	mln zł	24,7 (średnia z lat 2015–2017)	5,3 (średnia z lat 2019–2021)	↘	↗	GUS
Klimat i środowisko							
23.	a) średnioroczne stężenie pyłów zawieszonych PM 2,5: – Kraków – Nowy Sącz – Tarnów – Trzebinia b) emisja CO ₂ z zakładów szczególnie uciążliwych	a) µg/m ³ b) tys.Mg / rok	a) PM 2,5: – Kraków: 29 – Nowy Sącz: 31 – Tarnów: 25 – Trzebinia: 24 (2018) b) 10 484 (2018)	a) PM 2,5: – Kraków: 25 – Nowy Sącz: 28 – Tarnów: 23 – Trzebinia: 21 (2021) b) 7 585 (2021)	↗	↘	1. WIOŚ 2. GUS
24.	Powierzchnia lasów	ha	435 tys. (2018)	434 tys. (2021)	↘	↗	GUS
25.	Powierzchnia terenów zieleni publicznej	ha	3 958 (2018)	4 157 (2021)	↗	↗	GUS
26.	Odsetek selektywnie zebranych odpadów komunalnych w stosunku do ogółu zebranych	%	32,5 (2018)	41,1 (2021)	↗	↗	GUS
27.	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym na terenach wiejskich	%	wodociągi: 81,7 wieś: 68,9 kanalizacja: 63,3 wieś: 39,8 (2018)	wodociągi: 82,1 wieś: 69,5 kanalizacja: 65,1 wieś: 43,0 (2021)	↗	↗	GUS

²³ Od 2018 roku GUS zaprzestał zbierania danych na poziomie województw.

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość bieżąca ¹⁶	Trend bieżący	Trend oczekiwany w perspektywie 2030 roku	Źródło danych
28.	Odsetek jednolitych części wód powierzchniowych w dobrym stanie	%	1,7 (2018)	bd	-	↗	WIOŚ
29.	Udział energii odnawialnej w całkowitej produkcji energii elektrycznej	%	7,0 (2018)	14,7 (2021)	↗	↗	GUS
Zarządzanie strategiczne rozwojem							
30.	Wielkość dochodów własnych samorządów z Małopolski, średniorocznie w ostatnich 3 latach	mln zł	10 051,78 (2017-2019)	12 159,42 (2019-2021)	↗	↗	GUS-BDL
31.	Wydatki majątkowe inwestycyjne samorządów z Małopolski, średniorocznie w ostatnich 3 latach	mln zł	3 582,98 (2017-2019)	4 324,21 (2019-2021)	↗	↗	GUS-BDL
32.	Udział wydatków inwestycyjnych samorządów z Małopolski w wydatkach ogółem	%	16,6 (2019)	16,9 (2021)	↗	↗	GUS-BDL
33.	Wielkość wpływów do małopolskich Organizacji Pożytku Publicznego z tytułu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, średniorocznie w ostatnich 3 latach	mln zł	43,9 (2016-2018)	54,4 (2019-2021)	↗	↗	Urząd Statystyczny w Krakowie
34.	Końcowa frekwencja wyborcza w ostatnich wyborach samorządowych (I tura)	%	52,2% (2018)	-	-	↗	PKW
Rozwój zrównoważony terytorialnie							
35.	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania	%	67,7 (2018)	69,1 (2021)	↗	↗	GUS

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość bazowa (rok bazowy)	Wartość bieżąca ¹⁶	Trend bieżący	Trend oczekiwany w perspektywie 2030 roku	Źródło danych
	przestrzennego w powierzchni ogółem						
36.	Wskaźnik urbanizacji (liczony jako udział ludności w miastach w ogóle ludności)	%	48,2 (2018)	48,0 (2021)	↘	→	GUS
37.	Nakłady inwestycyjne w miastach tracących funkcje społeczno- gospodarcze w ramach Polskiej Strefy Inwestycji	mln zł	187,9 (2018)	399,9 (2022)	↗	↗	KPT
38.	Zróżnicowanie w dochodach własnych gmin na 1 mieszkańca (iloraz najwyższych i najniższych dochodów)	jedn.	7,15 (2018)	5,8 (2021)	↘	↘	GUS

REALIZACJA STRATEGII W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH – WYMIAR TERYTORIALNY

Opracowanie: Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, Departament Rozwoju Regionu

W roku 2022 podejmowane inicjatywy i wdrażane projekty wspierane były wyłącznie ze środków dostępnych w ramach perspektywy finansowej 2014-2020. Epidemia COVID-19 oraz wybuch wojny w Ukrainie w 2022 roku wymusiły konieczność dokonania zmian w niemal wszystkich programach operacyjnych, w zakresie utworzenia specjalnych osi priorytetowych dedykowanych przeciwdziałaniu negatywnym skutkom epidemii, jak i umożliwiającymi zaangażowanie środków w pomoc humanitarną ofiarom wojny. Chociaż działania te zostały przyporządkowane do obszarów i kierunków w Strategii Małopolska 2030, to nie wynikają bezpośrednio z jej zapisów. Zapoznając się z niniejszymi informacjami trzeba zatem mieć na uwadze, iż nie można w związku z tym oczekiwać bezpośredniego i pełnego odzwierciedlenia Strategii Małopolska 2030 np. w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego 2014-2020.

Analizą objęto wyłącznie projekty pozostające w realizacji w 2022 roku, tj.:

- projekty niezakończone do końca 2021 roku, w przypadku których umowę na dofinansowanie zawarto we wcześniejszych latach,
- projekty rozpoczęte w 2022 roku lub wcześniej, dla których umowa o dofinansowanie została zawarta w 2022 roku.

Prezentowane dane obejmują projekty realizowane na terenie województwa małopolskiego w ramach programów operacyjnych współfinansowanych ze środków europejskich, tj. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020 (RPO WM), Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (PO IŚ), Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (PO IR), Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (PO PC), Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), Programu Współpracy Interreg V-A Polska – Słowacja (PL-SK). Programy te finansowane są z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności. Dodatkowo rozdział został uzupełniony o informacje o projektach finansowanych z Europejskiego Funduszu na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 (PROW), w zakresie działań wdrażanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

łącznie w 2022 roku realizowane były 2823 projekty współfinansowane z funduszy europejskich wpisujące się w kierunki Strategii Małopolska 2030. W porównaniu do poprzedniego roku ich ogólna liczba zmalała o niemal 1/3, największy spadek wystąpił w przypadku Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. Zmniejszenia się liczby omawianych projektów nie należy absolutnie utożsamiać z jakimś negatywnym trendem, jest to zjawisko typowe w końcowej fazie wdrażania programów.

Tabela 15. Liczba projektów współfinansowanych z funduszy europejskich realizowanych w Małopolsce w 2022 roku

Program Operacyjny	Obszary					Razem
	Małopolska	Gospodarka	Klimat i środowisko	Zarządzanie strategiczne rozwojem	Rozwój zrównoważony terytorialnie	
PO IŚ	7	22	53			82
PO IR		839				839
PO PC		13				13
PO WER	95	6		6	1	108
PL-SK	24	1				25
RPO WM	576	498	156	10	81	1 321

REALIZACJA STRATEGII W RAMACH FUNDUSZY EUROPEJSKICH – WYMIAR TERYTORIALNY

PROW			50		385	435
RAZEM	702	1 379	259	16	467	2 823

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Łączna wartość projektów realizowanych w 2022 roku wyniosła 29,5 mld zł przy dofinansowaniu z funduszy europejskich w wysokości 17,5 mld zł. W porównaniu z ubiegłym rokiem wartość realizowanych projektów zmniejszyła się o 2,4 mld zł, natomiast dofinansowanie unijne zmniejszyło się o 1,9 mld zł. W przypadku Programu Operacyjnego infrastruktura i Środowisko wystąpiło odwrotne zjawisko, tzn. pomimo zredukowania liczby projektów ich wartość wzrosła o ok. 2,5 mld zł, przy przyroście dofinansowania unijnego o 0,9 mld zł. Wzrost kosztów jest głównie efektem podpisania m.in. trzech kosztownych umów o dofinansowanie:

- Budowa północnej obwodnicy Krakowa w ciągu S52 o długości 11,5 km. Wartość inwestycji szacowana jest na 1,7 mld zł, przy dofinansowaniu ze środków UE w kwocie 0,7 mld zł
- Budowa drogi ekspresowej S7, odc. Widoma – Kraków w ciągu S7 o długości 18,3 km. Wartość projektu wyniesie 1,3 mld zł, a dofinansowanie unijne planowane jest w wysokości 0,5 mld zł.
- Budowa drogi ekspresowej S7 na odcinku granica województwa świętokrzyskiego – węzeł Miechów, o szacowanej wartości 488,9 mln zł przy dofinansowaniu europejskim w kwocie 248,9 mln zł.

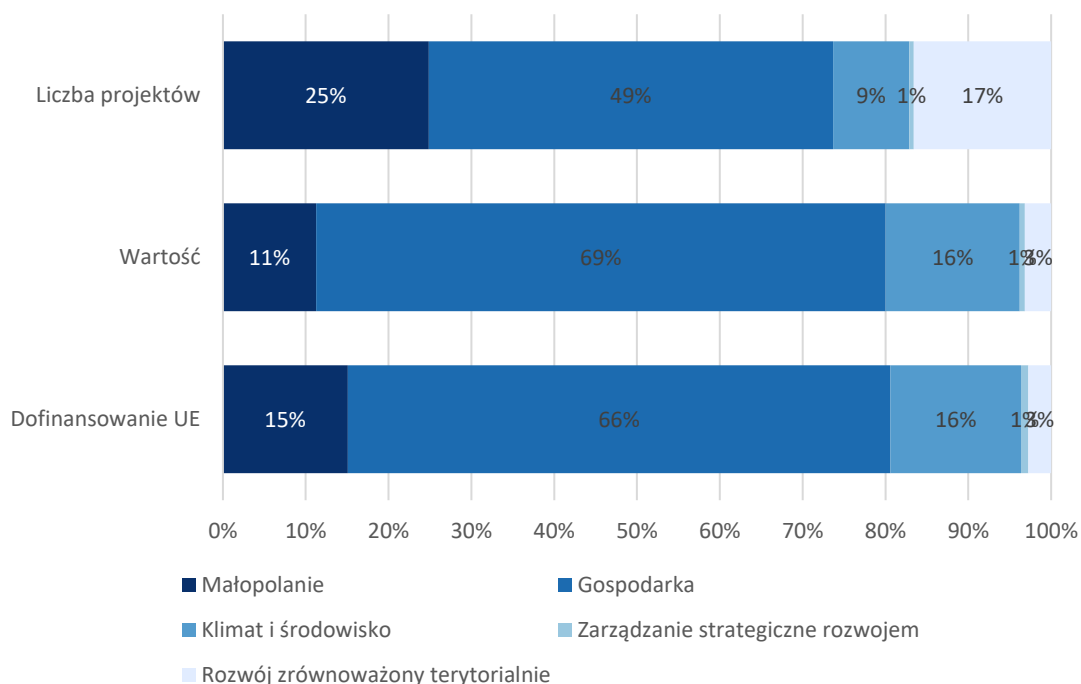
Tabela 16. Wartość projektów współfinansowanych z funduszy europejskich realizowanych w Małopolsce w 2022 roku (w mln zł)

Program Operacyjny	Obszary Strategii Małopolska 2030				
	Małopolska	Gospodarka	Klimat i środowisko	Zarządzanie strategiczne rozwojem	Rozwój zrównoważony terytorialnie
	w milionach złotych				
Wartość					
POIŚ	178,1	10 393,8	2 930,0		
POIR		5 279,0			
POPC		230,3			
POWER	403,9	13,8			0,1
PROW			91,3		89,3
PL-SK	116,7	8,6			
RPO WM	2 622,9	4 373,8	1 760,3	173,6	845,9
Wartość razem	3 321,7	20 299,2	4 781,6	181,8	935,3
Dofinansowanie z funduszy UE					
POIŚ	101,6	5 266,9	1 493,5		
POIR		3 128,6			
POPC		137,1			
POWER	345,6	11,7		7,3	0,1
PROW			40,2		34,4
PL-SK	97,4	7,1			
RPO WM	2 093,4	2 908,9	1 219,0	147,6	449,3
Dofinansowanie UE razem	2 638,0	11 460,3	2 752,7	154,9	483,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Poszczególne programy w różnym stopniu przyczyniają się do realizacji Strategii Małopolska 2030. Pod względem liczby projektów bezwzględnie dominuje Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego (46,8% liczby projektów) przed Programem Operacyjnym Inteligentny Rozwój (29,7%) i Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich (15,4% liczby projektów). Natomiast pod względem wartości projektów najwięcej środków jest zaangażowanych przez Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (45,7%), na drugim miejscu znajdują się projekty zapisane w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Małopolskiego 2014-2020, których wartość stanowi 33,1% całkowitej wartości wszystkich projektów wdrażanych w Małopolsce.

Wykres 5. Struktura ilościowa i wartościowa projektów współfinansowanych ze środków europejskich wg obszarów Strategii *Małopolska 2030*

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

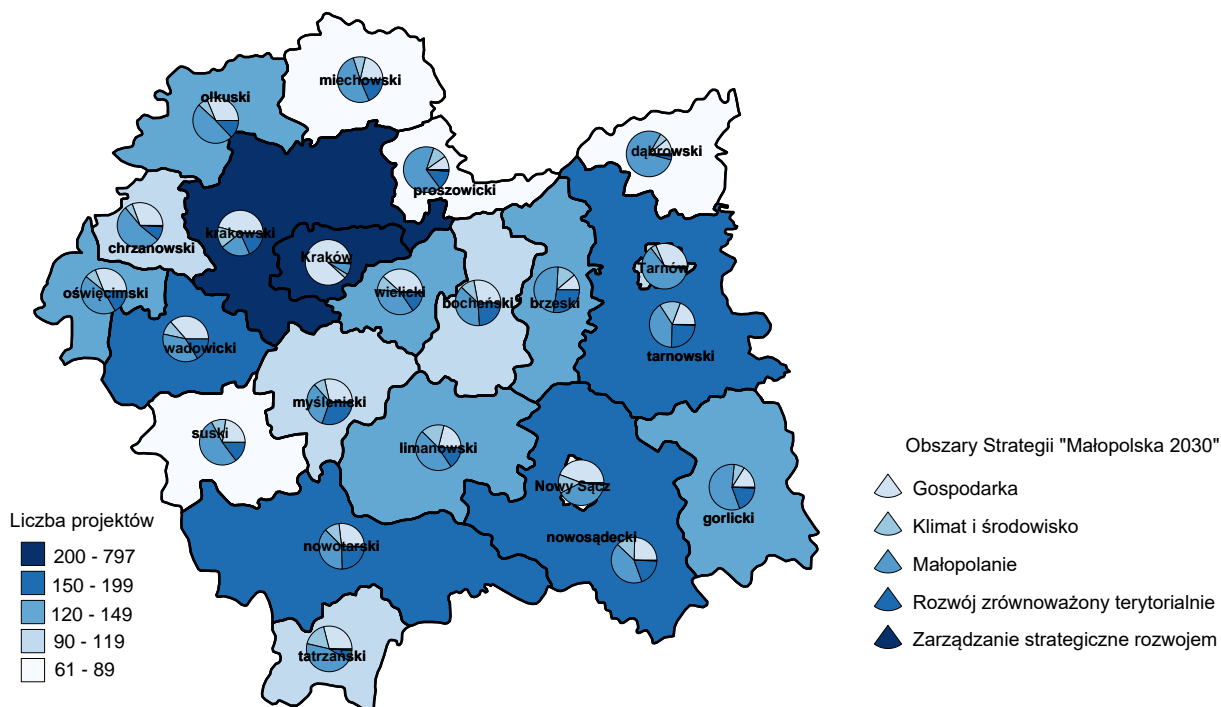
Przy okazji wykres powyższy obrazuje też strukturę wartości – zarówno projekty realizowane w ramach obszaru *Gospodarka* jak i *Klimat i środowisko* należą do projektów o podwyższonej wartości, na co wskazuje wyższy udział w strukturze wartości w stosunku do struktury ilościowej. Z kolei poziom dofinansowania do przedsięwzięć wpisujących się w obszar *Małopolskie* jest wyższy od pozostałych obszarów. Analiza finansowania projektów współfinansowanych ze środków unijnych wskazuje, że projekty typu inwestycyjnego mają na ogół wartość przekraczającą koszty kwalifikowane, natomiast poziom dofinansowania kosztów kwalifikowanych środkami europejskimi jest znacznie poniżej maksymalnego wielkości. Z kolei projekty typu *miękkiego* są wprowadzane na ogół znacznie mniej kosztowne od projektów inwestycyjnych, i zwykle ich wartość mieści się w całości w kosztach kwalifikowanych, ale ten typ projektów może liczyć na dofinansowanie unijne w pełnej wysokości 85%.

Tabela 17. Poziom kosztów kwalifikowanych w wartości ogółem oraz poziom dofinansowania unijnego do kosztów kwalifikowanych w projektach wg obszarów Strategii *Małopolska 2030*

Obszar Strategii	Poziom kosztów kwalifikowanych w wartości ogółem	Poziom dofinansowania UE kosztów kwalifikowanych
	w procentach	
Małopolskie	94,7	83,8
Gospodarka	74,5	75,8
Klimat i środowisko	77,4	74,4
Zarządzanie strategiczne rozwojem	100,0	85,0
Rozwój zrównoważony terytorialnie	70,2	73,6
Ogółem	77,2	76,7

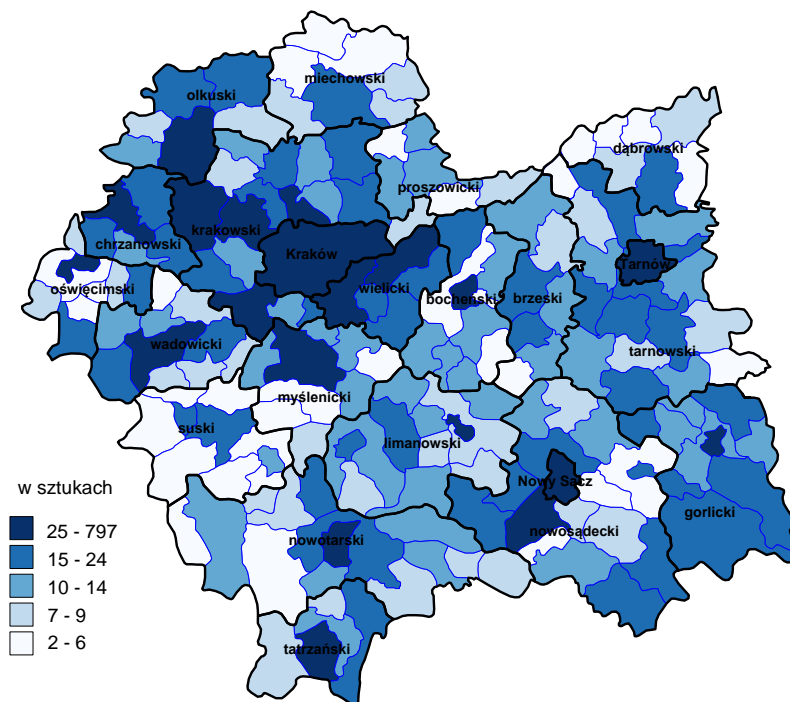
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Projekty wpisujące się w Strategię najliczniej występują w Krakowie (797 projektów) i powiecie krakowskim (294 projektów). W pozostałych powiatach liczba ich waha się od 61 (Nowy Sącz) po 195 (powiat nowosądecki). Udział poszczególnych obszarów w liczbie projektów jest również zróżnicowany. W przypadku obszaru *Gospodarka* projekty takie najczęściej odnotowywane są w Krakowie (88,2% wszystkich projektów w realizacji na tym terenie) i powiecie krakowskim (45,6%). Obszar *Małopolskie* to przewaga powiatów dąbrowskiego (79,2%) i proszowickiego (65,4%), a w *Klimat i Środowisko* dominują powiaty tatrzański (17,2% projektów) i limanowski (16,4%). Najwyższy udział projektów zaliczonych do obszaru *Rozwój zrównoważony terytorialnie* wykazany został w powiatach myślenickim (29,5%) oraz brzeskim (27,4%).

Mapa 6. Liczba projektów współfinansowanych z funduszy europejskich i ich struktura wg przyporządkowania do obszarów Strategii *Małopolska 2030* wg powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

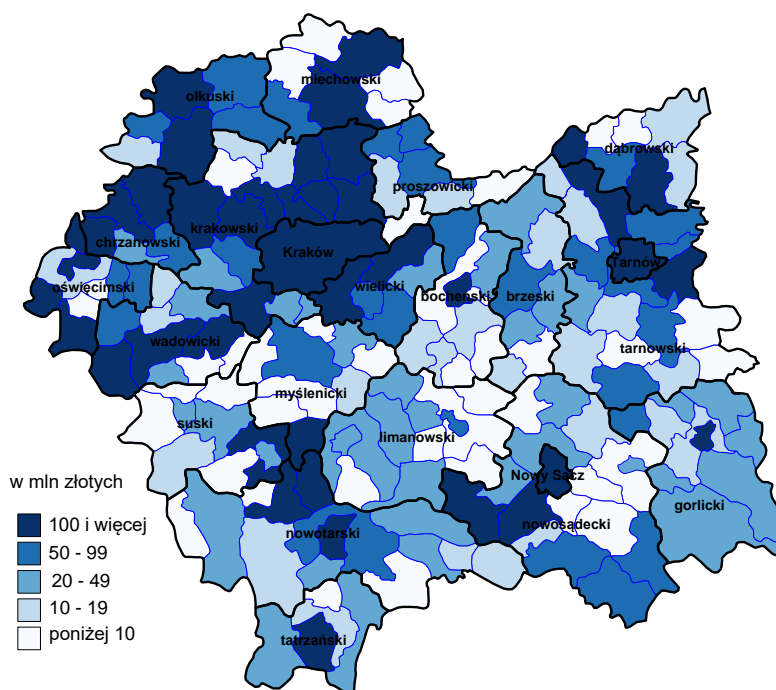
Mapa 7. Liczba projektów współfinansowanych z funduszy europejskich wpisujących się w realizację Strategii *Małopolska 2030* wg gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Największe wartości realizowanych projektów przypadają na Kraków i ościennie tereny, ale wysokie pozycje zajmują również gminy, na terenie których realizowane są projekty o szczególnie dużej wartości. Na ogół są to duże projekty infrastrukturalne, typu drogi (np. droga krajowa S-7), gazociągi, linie kolejowe, ale także obiekty kubaturowe.

Mapa 8. Wartość projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w realizację Strategii *Małopolska 2030* wg gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Obszar Małopolsanie

Do obszaru *Małopolsanie* przypisane jest 7 kierunków polityki rozwoju, przy czym dwa, tj. *Sport i rekreacja* oraz *Bezpieczeństwo* nie są obecnie reprezentowane przez żaden projekt. W dalszej analizie operować będziemy pozostałymi 5 kierunkami.

Tabela 18. Liczba i wartość projektów pozostających w realizacji w 2022 roku wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru *Małopolsanie* Strategii

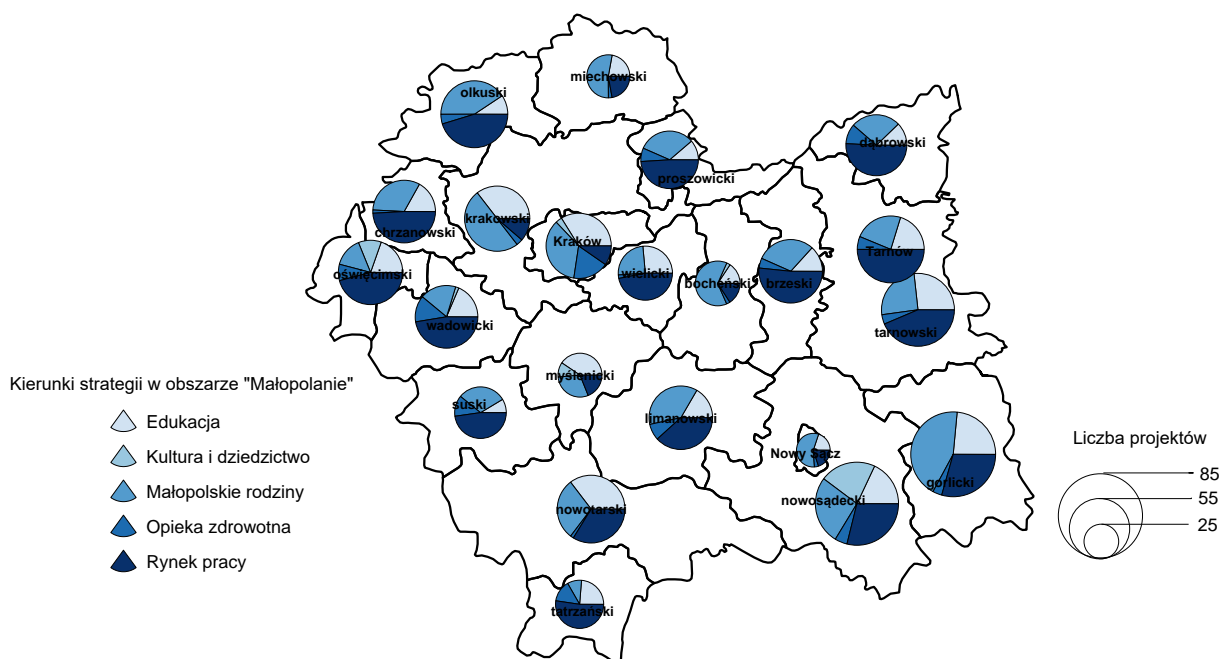
Obszar/kierunki polityki rozwoju	Liczba projektów	Wartość	
		w mln zł	
Małopolsanie	702	3 321,7	2638,0
Małopolskie rodziny	253	831,0	708,3
Opieka zdrowotna	9	695,1	489,1
Kultura i dziedzictwo	24	274,3	179,7
Edukacja	235	1014,2	831,8
Rynek pracy	138	507,0	429,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Średnia wartość projektu z obszaru *Małopolsanie* wynosi 4,7 mln zł (dofinansowanie unijne 3,8 mln zł), przy czym przeciętną dla całego obszaru przekraczają projekty realizowane w zakresie dwóch kierunków polityki rozwoju: *Opieka zdrowotna* – 16,5 mln zł z dofinansowaniem unijnym 11,6 mln zł, oraz *Kultura i dziedzictwo* – 11,4 mln zł przy dofinansowaniu unijnym w wysokości 7,5 mln zł. Automatycznie udział tych kierunków w wartości dla obszaru jest wyższy niż ich udział w liczbie projektów.

Bardzo dużo projektów z obszaru *Małopolsanie* realizowanych jest w powiatach południowo-wschodniej części województwa, a więc na obszarze szczególnie dotkniętym nagromadzeniem różnych problemów społecznych.

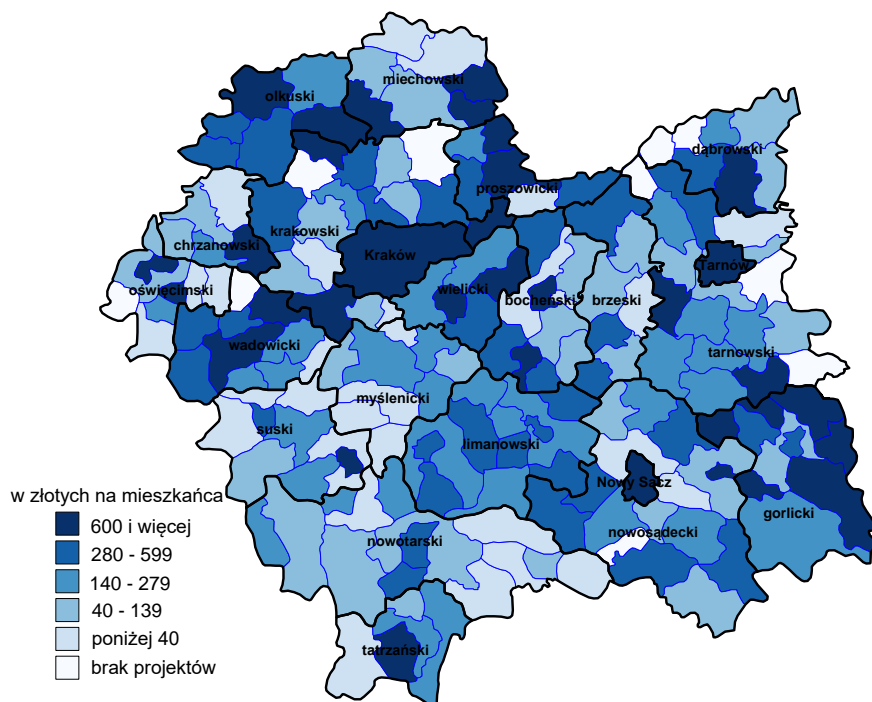
Mapa 9. Liczba projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w realizację kierunków polityki rozwoju obszaru *Małopolsanie*

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Najwyższa wartość projektów zaliczonych do obszaru Małopolskie w przeliczeniu na mieszkańca wystąpił w gminach Pałacznica – 2574 zł (dofinansowanie UE: 2188 zł), Sękowa – 2225 zł (UE: 1891 zł), Raclawice – 2028 zł (UE: 1723 zł), Brzeźnica – 1969 zł (UE: 1673 zł) i miasto Oświęcim – 1918 zł (UE: 959 zł). W 10 gminach nie realizuje się obecnie żadnego projektu wpisującego się w omawiany obszar.

Mapa 10. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w realizację obszaru *Małopolskie*

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Wybrane projekty z obszaru *Małopolskie* realizowane w 2022 roku:

- *Wyposażenie nowej siedziby Szpitala Uniwersyteckiego Kraków-Prokocim* – projekt z RPO WM 2014–2020 o wartości 293,4 mln zł (dofinansowanie UE: 236,9 mln zł), realizowany przez SP ZOZ Szpital Uniwersytecki w Krakowie;
- *Małopolskie Centrum Nauki – projekt zintegrowany* – projekt z RPO WM 2014-2020 o wartości 185,9 mln zł (dofinansowanie UE: 128,2 mln zł), realizowany przez Województwo Małopolskie;
- *Kierunek Kariera Zawodowa* projekt z RPO WM o wartości 110,1 mln zł (dofinansowanie UE: 93,6 mln zł), realizowany przez Województwo Małopolskie.

Obszar *Gospodarka*

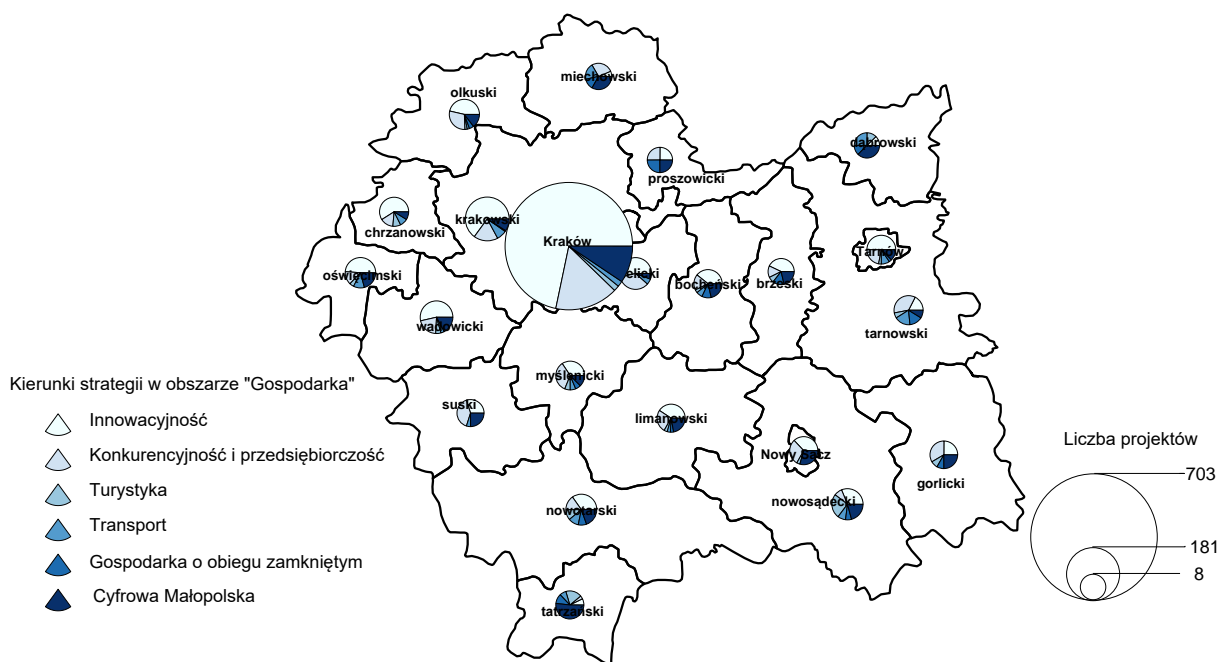
Obszar *Gospodarka* jest obszarem o największej liczbie i wartości realizowanych projektów współfinansowanych ze środków unijnych. Składa się z 6 kierunków polityki rozwoju. Poszczególne kierunki są jednak silnie zróżnicowane między sobą – jednocześnie występują kierunki bardzo licznie reprezentowane przez drobne projekty i kierunki, w których jest tylko kilkadziesiąt projektów o bardzo wysokiej wartości.

Tabela 19. Liczba i wartość projektów wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru *Gospodarka Strategii*

Obszar/kierunki polityki rozwoju	Liczba projektów	Wartość	Dofinansowanie UE
		w mln zł	
Gospodarka	1 379	20 299,2	11 460,3
Innowacyjność	815	5 819,7	3 466,8
Konkurencyjność i przedsiębiorczość	276	1 599,8	1 101,5
Turystyka	43	489,9	250,7
Transport	49	11 591,7	6 077,5
Cyfrowa Małopolska	164	735,9	523,9
Gospodarka o obiegu zamkniętym	32	62,2	39,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Średnia wartość projektu z obszaru *Gospodarka* wynosi 14,7 mln zł przy dofinansowaniu unijnym w kwocie 8,3 mln zł. W porównaniu z poprzednim rokiem odnotowany został wzrost wartości o 2,8 mln zł (UE: o 1,4 mln zł) – jest to efekt dopisania kilku projektów transportowych, o czym była mowa wcześniej. Dzięki temu w kierunku *Transport* przeciętna wartość jednego projektu wzrosła ze 126,6 mln zł w 2021 roku do 236,6 mln zł w 2022 roku, przy dofinansowaniu unijnym w kwocie 124,0 mln zł.

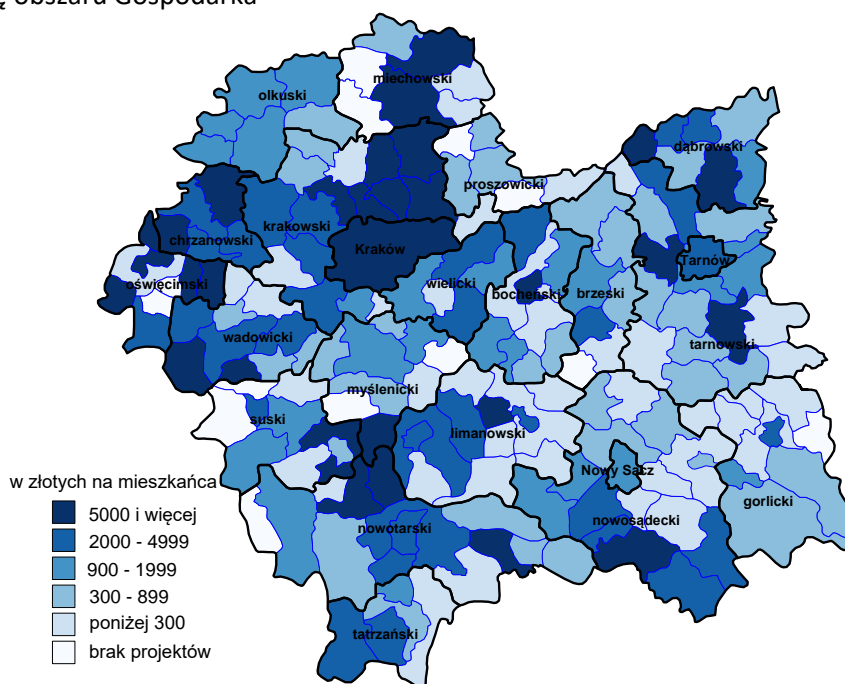
Mapa 11. Liczba projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w realizację kierunków polityki rozwoju obszaru *Gospodarka*

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Mediana liczby projektów z obszaru *Gospodarka* realizowanych w poszczególnych powiatach wynosi 32, aczkolwiek mocno odbiega od tej wartości liczba projektów w Krakowie, stanowiąc ponad 47% wszystkich projektów z obszaru *Gospodarka*.

Żaden projekt z obszaru *Gospodarka* nie jest aktualnie realizowany na terenie 13 gmin województwa małopolskiego. Natomiast najwyższe wartości na mieszkańca generowane są przez projekty drogowe powstające na terenie kilku gmin: Lubień – 64,1 tys. zł (dofinansowanie UE: 33 tys. zł), Jordanów gm. wiejska – 56,8 tys. zł (UE: 28 999 zł), Książ Wielki – 49,3 tys. zł (UE: 25,1 tys. zł)

Mapa 12. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w realizację obszaru Gospodarka

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Wybrane projekty z obszaru *Gospodarka* realizowane w 2022:

- *Budowa drogi ekspresowej S7, odc. Lubień – Rabka* – projekt z POIŚ o wartości 2 547,6 mln zł (dofinansowanie UE; 1 299,6 mln zł), realizowany przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad;
- *Budowa północnej obwodnicy Krakowa w ciągu S52* – projekt z POIŚ o wartości 1 670,6 mln zł (dofinansowanie UE: 680,0 mln zł), realizowany przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad;
- *Narodowa Infrastruktura Superkomputerowa dla EuroHPC – EuroHPC PL* projekt z POIR o wartości 137,5 mln zł (dofinansowanie UE: 107,1 mln zł), realizowany Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie.

Obszar Klimat i środowisko

Na obszar *Klimat i środowisko* składają się 4 kierunki polityki rozwoju, wszystkie realizowane przez projekty współfinansowane ze środków unijnych. Liczba projektów i suma zaangażowanych w ich wdrożenie środków jest jednak mocno zróżnicowana pomiędzy kierunkami.

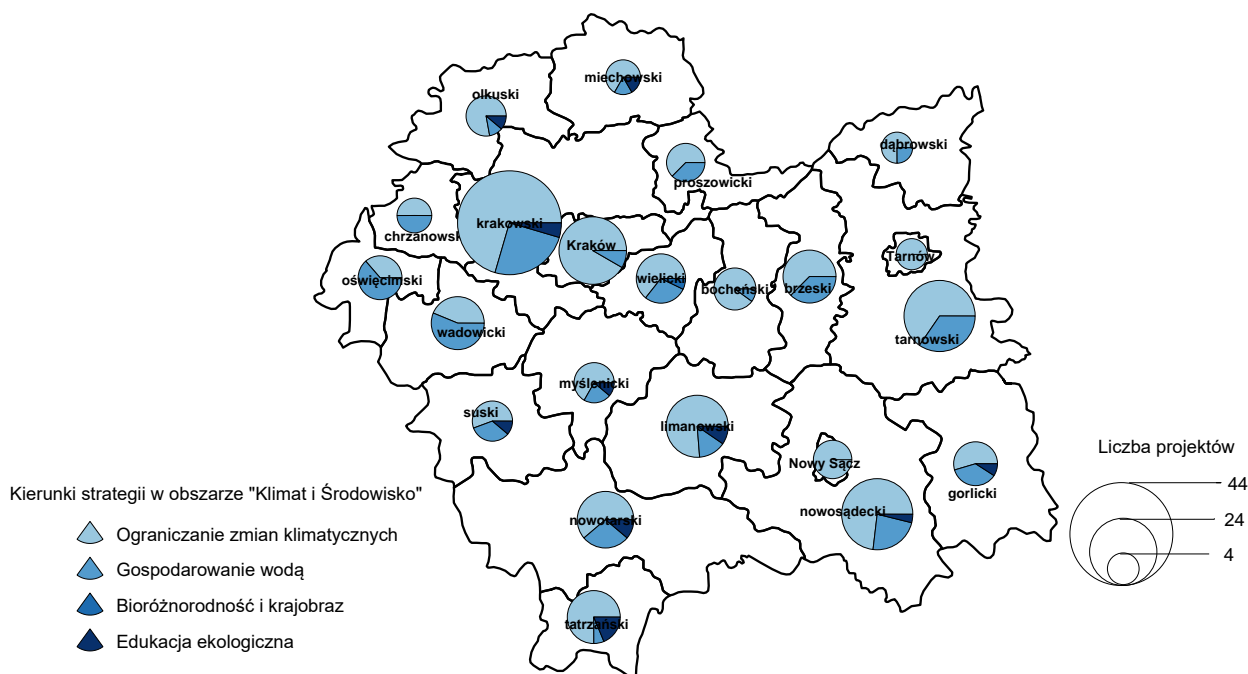
Tabela 20. Liczba i wartość projektów wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru Klimat i środowisko

Obszar/kierunki polityki rozwoju	Liczba projektów	Wartość	
		Dofinansowanie UE w mln zł	
Klimat i środowisko	259	4 781,6	2 752,7
Ograniczanie zmian klimatycznych	169	3 397,8	1 923,0
Gospodarowanie wodą	80	1 306,0	771,7
Bioróżnorodność i krajobraz	9	9,9	6,6
Edukacja ekologiczna	16	67,8	51,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Przeciętna wartość jednego projektu z obszaru *Klimat i środowisko* wynosi 18,5 mln zł przy dofinansowaniu unijnym w kwocie 10,6 mln zł. Jest to najwyższa wartość wśród wszystkich obszarów zdefiniowanych w Strategii *Małopolska 2030*. Górne wartości przyjmują projekty wpisujące się w kierunek polityki rozwoju *Ograniczanie zmian klimatycznych*, w których przeciętna wartość jednego projektu kształtuje się na poziomie 20,1 mln zł, z czego 11,4 mln zł pochodzi z funduszy europejskich. W ramach tego kierunku wykonywane są działania związane z przebudową sieci ciepłowniczych, termomodernizacją, gazyfikacją itp. Nieco poniżej średniej dla całego obszaru notowane są wartości przypisane do kierunku *Gospodarowanie wodą*, gdzie średnia wynosi 16,3 mln zł przy wsparciu z funduszy UE w kwocie 9,6 mln zł. Do tego kierunku przypisane są projekty związane z budową kanalizacji, oczyszczalni, ale również działania mające na celu zabezpieczenie terenów przed ewentualnymi skutkami klęsk żywiołowych związanych z gospodarką wodną (powodzie, podtopienia, podmycia, osuwiska itd.). Pozostałe kierunki reprezentowane są przez przedsięwzięcia o znacznie niższej wartości.

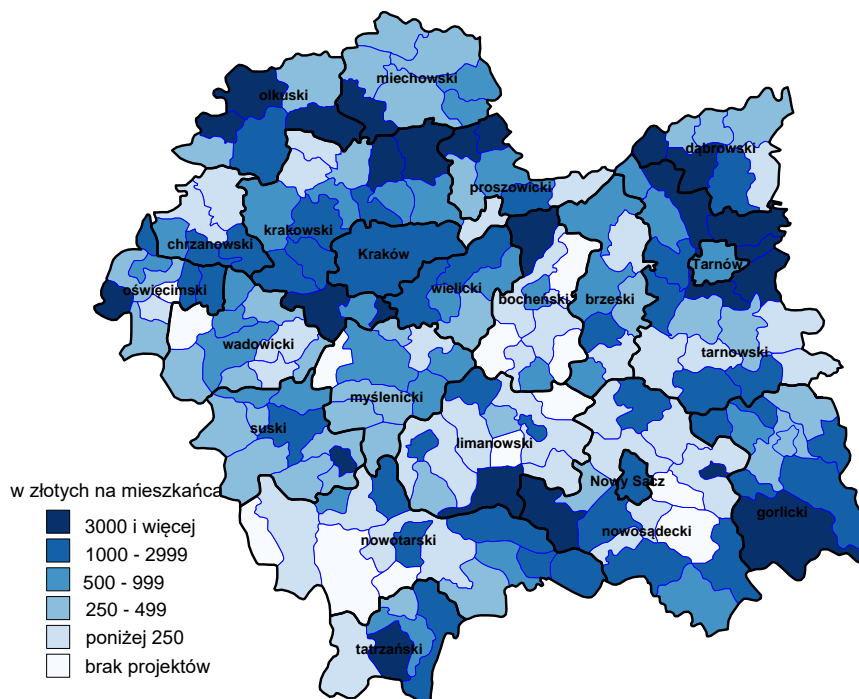
Mapa 13. Liczba projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w realizację kierunków polityki rozwoju obszaru *Klimat i środowisko*

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Projekty z obszaru *Klimat i środowisko* w 2022 roku nie były realizowane na obszarze 13 gmin. Z kolei najwyższe wartości projektów z omawianego obszaru w przeliczeniu na mieszkańca pojawiły się w gminach, na terenie których budowany jest gazociąg Pogórska Wola – Tworzeń, w tym m.in. gminy: Radziemice – 18 239 zł (dofinansowanie UE: 8 855 zł), Gręboszów – 18 221 zł (UE: 8 843 zł), Pałecznicza – 16 950 zł (UE: 8 312 zł).

Mapa 14. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w realizację obszaru *Klimat i środowisko*

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Wybrane projekty zaliczone do obszaru *Klimat i środowisko*:

- *Zakup taboru kolejowego do obsługi połączeń aglomeracyjnych* – projekt z RPO WM 2014-2020 o wartości 245,7 mln zł (dofinansowanie UE: 192,3 mln zł), realizowany przez Województwo Małopolskie;
- *Gospodarka wodno-ściekowa w Krakowie – Etap V* – projekt z POIŚ o wartości 170,1 mln zł (dofinansowanie z UE: 84,5 mln zł), realizowany przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Krakowie Spółka Akcyjna;
- *Przebudowa systemu ciepłowniczego Krakowa i Skawiny* – projekt o wartości 165,0 mln zł (dofinansowanie UE: 55,0 mln zł), realizowany przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. Kraków.

Obszar Zarządzanie strategiczne rozwojem

Do obszaru *Zarządzanie strategiczne rozwojem* wpisuje się 16 projektów współfinansowanych ze środków europejskich, reprezentując 2 spośród 3 kierunków polityki rozwoju składających się na ten obszar. Kierunek *Promocja Małopolski* nie jest reprezentowana przez żaden projekt dedykowany w całości działaniom tego typu.

Tabela 21. Liczba i wartość projektów wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru *Zarządzanie strategiczne rozwojem* Strategii

Obszar/kierunki polityki rozwoju	Liczba projektów	Wartość	Dofinansowanie UE
		w mln zł	
Zarządzanie strategiczne rozwojem	16	181,8	154,9
System zarządzania strategicznego rozwojem	15	107,6	151,0
Współpraca i partnerstwo	1	4,1	3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Ponad 95% wartości środków wykazanych w tym obszarze pochodzi z Pomocy Technicznej RPO WM. Ze środków tych finansowana była działalność instytucji pośredniczących, ale też w 2022 roku pojawiły się projekty dedykowane przygotowaniu strategii terytorialnych ZIT na lata 2021-2027 dla: Gorlickiego Obszaru Funkcjonalnego, Podhalańskiego Obszaru Funkcjonalnego, Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Nowego Sącza, Stowarzyszenia Aglomeracja Tarnowska, Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Chrzanowa i Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Stowarzyszenia Otulina Podkrakowska. Łącznie działaniami tymi objętych zostały 63 gminy.

Wybrane projekty wpisujące się w obszar *Zarządzanie Strategiczne rozwojem*:

- *Standardy obsługi inwestora w Małopolsce* – projekt POWER o wartości 2,1 mln zł (dofinansowanie UE 1,8 mln zł) realizowany przez Województwo Małopolskie;
- *Akademia samorządowa: Dostępność plus- małopolskie i podkarpackie* – projekt POWER o wartości 881, 0 tys. zł (dofinansowanie UE: 742,5 tys. zł) realizowany przez CERTES sp. Z o.o.;
- *Akcelerator Dostępności JST Makroregionu Południowego* – projekt POWER o wartości 820,0 tys. zł (dofinansowanie UE: 690,9 tys. zł) realizowany przez Fundację Wspierania Zrównoważonego Rozwoju

Obszar *Rozwój zrównoważony terytorialnie*

Obszar *Rozwój zrównoważony terytorialnie* łączy w sobie 4 kierunki polityki rozwoju odpowiadające za rozwój miast, rozwój obszarów wiejskich, wzajemną spójność i ład przestrzenny. Oprócz projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych, do obszaru tego zaliczają się również środki pochodzące z Europejskiego Funduszu na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Na łączną wartość obecnie realizowanych projektów w 92,9% składają się środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego, lecz na ich liczebność w 82,4% wpływają projekty z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Tabela 22. Liczba i wartość projektów wpisujących się w kierunki polityki rozwoju obszaru *Rozwój zrównoważony terytorialnie* Strategii

Obszar/kierunki polityki rozwoju	Liczba projektów	Wartość	Dofinansowanie UE
		w mln zł	
Rozwój zrównoważony terytorialnie	467	935,2	483,8
Ład przestrzenny	10	126,5	42,7
Wsparcie miast	13	225,4	95,3
Rozwój obszarów wiejskich	443	427,0	212,9
Spójność wewnątrzregionalna i dostępność	1	156,3	132,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

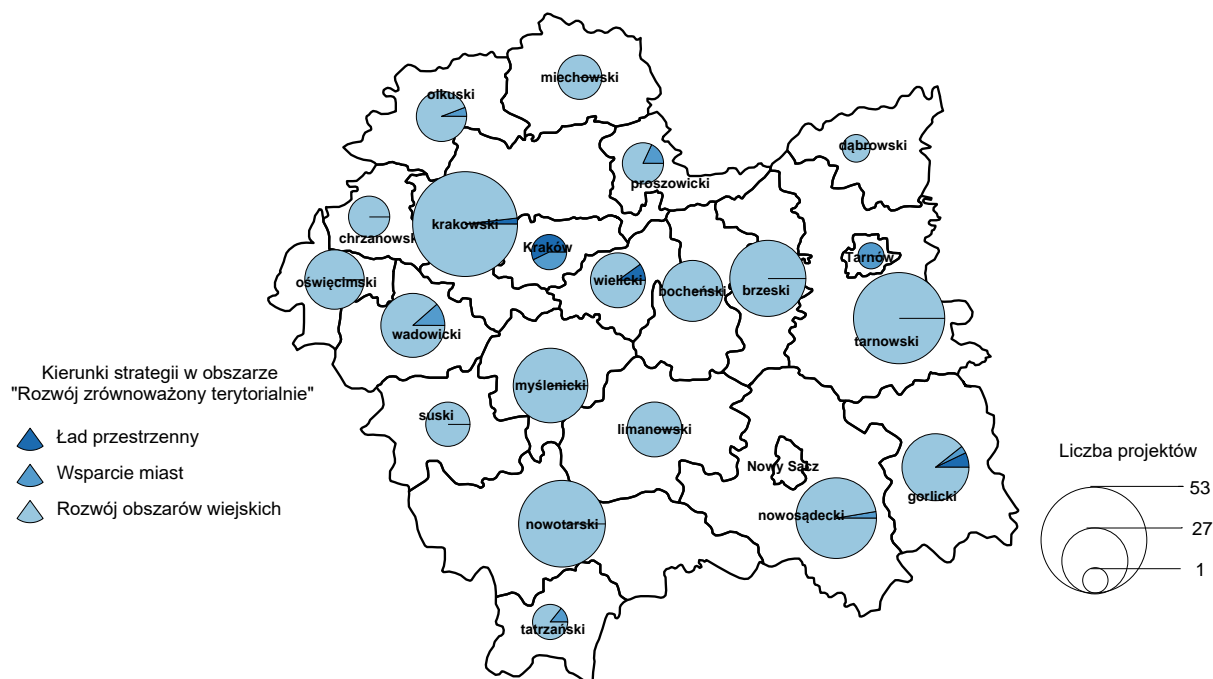
Pojedynczym projektem wpisanym do kierunku *Spójność wewnątrzregionalna i dostępność* jest zintegrowany projekt wsparcia instrumentów finansowych w Małopolsce w zakresie funduszu rewitalizacji i odnowy Małopolski, prowadzony przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Pomijając ten pojedynczy przypadek średnia wartość projektów mieściła się w przedziale od 1,0 mln zł przy dofinansowaniu unijnym w kwocie 0,5 mln zł w przypadku przedsięwzięć wpisujących się w kierunek polityki rozwoju *Rozwój obszarów wiejskich*, po 17,3 mln zł dofinansowanych kwotą 7,3 mln zł ze źródeł europejskich w przypadku kierunku *Wsparcie miast*.

Projekty z obszaru *Rozwój zrównoważony terytorialnie* niemal wszystkie dają się przypisać do konkretnych gmin, przy czym w 32 gminach nie były w 2022 roku realizowane żadne projekty wpisujące się w ten obszar. Natomiast ilościowo liderami są: Myślenice – 12 projektów, Skawina – 11 projektów, Wadowice – 10 projektów, Świątniki Górne, Stary Sącz i Kęty po 8 projektów.

Znaczenie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na obszar *Rozwój zrównoważony terytorialnie* widoczne jest zwłaszcza w strukturze ilościowej projektów wg jednostek administracyjnych, gdzie – poza miastami na prawach powiatu – kierunek *Rozwój obszarów wiejskich* jest dominujący.

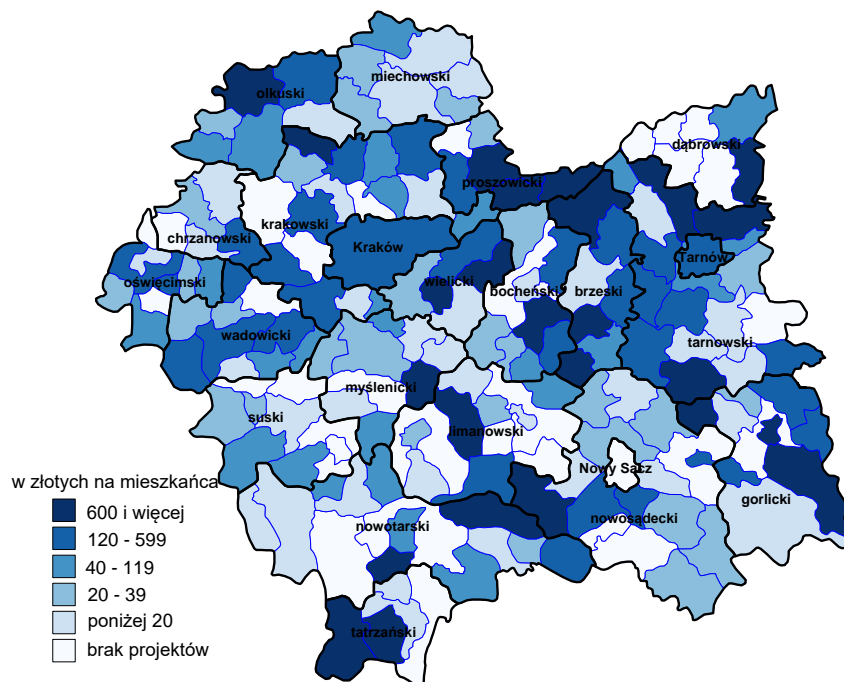
Mapa 15. Liczba projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w realizację kierunków polityki rozwoju obszaru *Rozwój zrównoważony terytorialnie*

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Pod względem wartości na mieszkańca kolejność gmin jest nieco odmienna od ilościowej: liderem jest gmina Biskupice w której wartość projektów per capita wyniosła 2769 zł, ale za to dofinansowanie europejskie wyniosło jedynie 128 zł (taka duża różnica jest efektem realizacji projektu *Poprawa oferty kulturowej Gminy Biskupice poprzez budowę świetlicy w Przebieczanach i Domu Kultury w Sułowie* o wartości 30,6 mln, dofinansowanego z PROW zdecydowanie niższą kwotą 1,0 mln zł). Kolejne pozycje zajmują gminy: Ciężkowice – 2102 zł (UE: 1205 zł), Bobowa – 1917 zł (UE: 814 zł), Proszowice – 1829 zł (UE: 694 zł), Żabno – 1821 zł (UE: 1105 zł).

Mapa 16. Wartość na mieszkańca projektów współfinansowanych ze środków unijnych wpisujących się w realizację obszaru *Rozwój zrównoważony terytorialnie*

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy SL2014 i danych Dep. FE UMWM

Wybrane projekty wpisujące się w obszar *Rozwój zrównoważony terytorialnie*:

- *Klaster Innowacji Społeczno-Gospodarczych Zabłocie 20.22 Przebudowa ze zmianą sposobu użytkowania istniejących obiektów przemysłowych w Krakowie przy ul. Zabłocie 20-22* – Projekt RPO WM o wartości 42,8 mln zł (dofinansowanie UE: 14,1 mln zł), wdrażany przez gminę Miejską Kraków;
- *Adaptacja zabytkowego budynku dawnej zbrojowni przy ul. Rakowickiej na centrum wystawienniczo-edukacyjne Muzeum Historii Fotografii w Krakowie* – projekt RPO WM o wartości 31,2 mln zł (dofinansowanie UE: 5,2 mln zł), realizowane przez Muzeum Historii Fotografii im Walerego Rzewuskiego w Krakowie;
- *Nowe Przestrzenie Zdarzeń w Tarnowie* – projekt RPO WM o wartości 30,4 mln zł (dofinansowanie UE: 11,8 mln zł), wdrażany przez Gminę Miejską Tarnów.

WDRAŻANIE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2014-2020 W 2022 R.

Opracowanie: Departament Monitorowania Wdrażania FE

Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego 2014-2020 (RPO WM 2014-2020) oparta jest o analizę wyzwań, potrzeb oraz potencjałów rozwojowych regionu w poszczególnych obszarach, zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego i zapisami programów strategicznych. Wspierane obszary są wynikiem planów inwestycyjnych w regionie oraz związane są z procesem identyfikacji przedsięwzięć planowanych do wsparcia w ramach Programu. Od 2015 roku konsekwentnie w ramach RPO WM 2014-2020 realizowane są wszystkie zaplanowane przedsięwzięcia. Rok 2022 był rokiem, w którym Małopolska w dalszym ciągu borykała się ze skutkami pandemii COVID-19, jak również nowym wyzwaniem jakim była wojna w Ukrainie.

W 2022 roku kontynuowane były działania związane z realizacją Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej (MTA). Szczegółowe informacje o realizacji działań zawarte są w rozdziale Realizacja Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej. Dodatkowo w związku z agresją zbrojną Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie niezbędne stało się niezwłoczne zareagowanie na kryzys migracyjny, związany z falą osób uciekających przed wojną w Ukrainie i koniecznością zapewnienia im pomocy.

W związku z tym ZWM przyjął zmiany RPO WM na lata 2014-2020 w zakresie:

- dodania drugiej transzy środków REACT-EU do istniejącej 14. osi priorytetowej dedykowanej instrumentowi REACT-EU dla zdrowia i gospodarki w Małopolsce,
- dodania nowej 15. osi priorytetowej REACT-EU (EFS), w ramach której realizowane będą przedsięwzięcia mające na celu sprostanie wyzwaniom migracyjnym wynikającym z agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej na Ukrainę,
- wykorzystania oszczędności w Programie, w szczególności na działania związane ze wsparciem osób uciekających z Ukrainy, zaplanowanych zarówno w ramach istniejących w Programie osi priorytetowych jak i nowej 16. osi Wsparcie dla migrantów z Ukrainy (mechanizm CARE).

W wyniku dokonanych zmian w RPO WM w latach 2021/2022 środki (wkład UE) przeznaczone na osie poświęcone złagodzeniu negatywnym skutków zdrowotnym pandemii COVID-19 oraz mające na celu sprostanie wyzwaniom migracyjnym wynikającym z agresji zbrojnej Federacji Rosyjskiej na Ukrainę wyniosły ponad 49 mln EUR.

Pomimo wyzwań, z którymi mierzyła się Małopolska w ostatnim roku równocześnie kontynuowane były działania związane z wdrażaniem RPO WM 2014-2020. W 2022 r. ogłoszono 2 nabory konkursowe na kwotę 21,5 mln zł (po jednym konkursie dla EFRR i EFS).

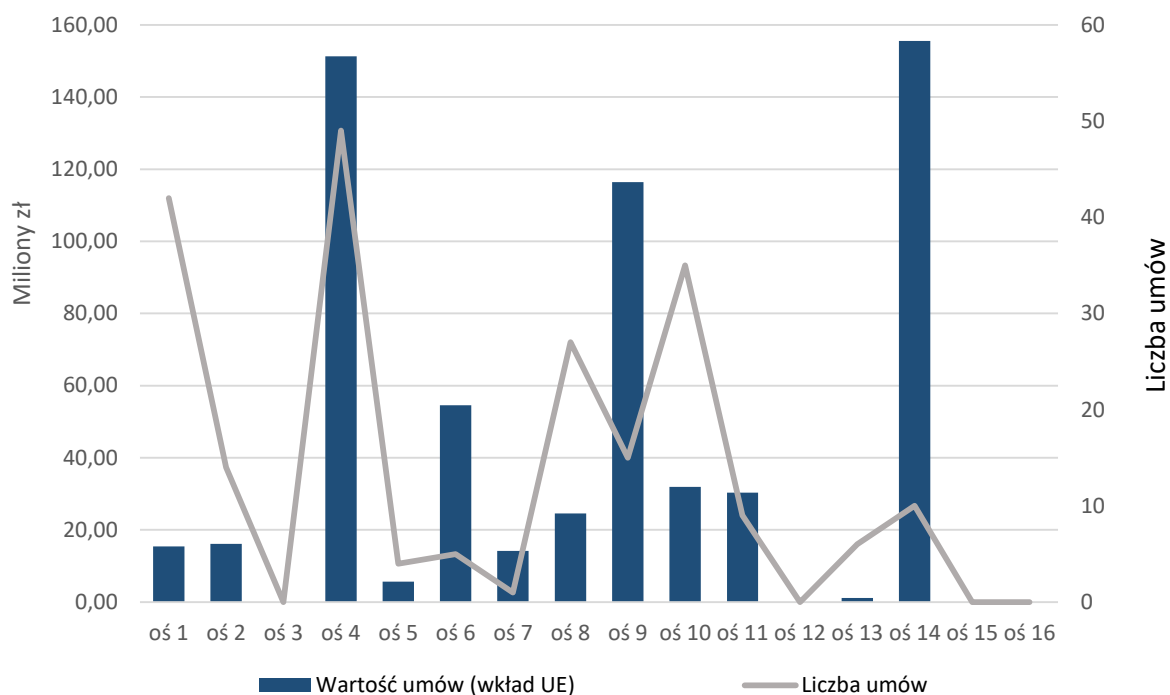
Dodatkowo w 2022 r. w ramach RPO WM 2014-2020 przeprowadzono 12 naborów pozakonkursowych o wartości alokacji 196,2 mln zł oraz ogłoszono 13 tzw. konkursów nadzwyczajnych dotyczących projektów pozakonkursowych związanych z złagodzeniem skutków pandemii COVID-19 o wartości 134,5 mln zł.

W 2022 r. zatwierdzono 100 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę 689,2 mln zł. Podpisanych zostało 217 umów o wartości dofinansowania UE – 617,2 mln zł, co stanowiło 4,5% alokacji RPO WM 2014-2020, w tym:

- EFRR – 134 umowy o wartości dofinansowania UE – 443,1 mln zł,
- EFS – 83 umowy o wartości dofinansowania UE – 174,1 mln zł.

Liczbę oraz wartość umów zawartych w 2022 r. w ramach poszczególnych osi priorytetowych RPO WM 2014-2020 przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 6. Liczba oraz wartość umów zawartych w 2022 r w ramach RPO WM 2014-2020

Źródło: opracowanie własne UMWM

W 2022 r. zatwierdzono 3 941 wniosków o płatność o wartości dofinansowania UE – 1,7 mld zł, co stanowiło 12,4% alokacji RPO WM 2014-2020.

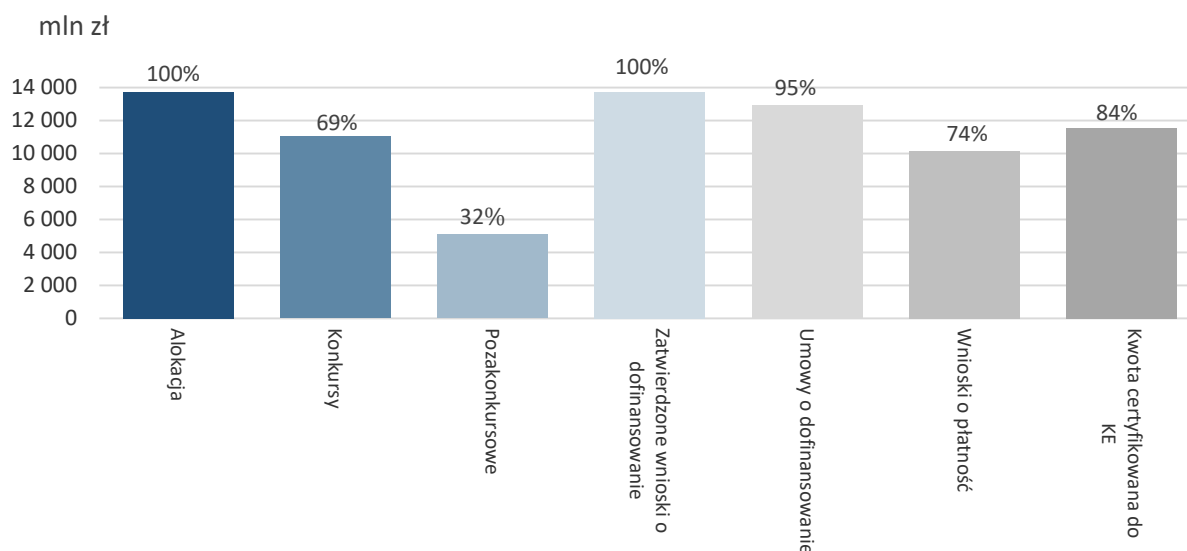
Tylko w 2022 r. certyfikowano do KE wnioski o wartości wkładu UE 2,1 mld zł (442,6 mln EUR), co stanowiło 15% alokacji RPO WM, w tym:

- EFRR – 1,5 mld zł (323,2 mln EUR),
- EFS – 558,5 mln zł (119,4 mln EUR).

Porównując postęp realizacji Programu do 2021 r. to rok 2022 był kolejnym, kiedy zauważalna jest tendencja stopniowego zmniejszania się liczby składanych wniosków o dofinansowanie i liczby podpisywanych umów na rzecz wzrostu wypłacanych środków w ramach wniosków o płatność i zwiększenia certyfikowanych środków do KE. Tendencja ta będzie się utrzymywać aż do momentu zamknięcia programu.

Od uruchomienia Programu do końca 2022 r. ogłoszono 180 naborów konkursowych, 222 nabory pozakonkursowe i 23 tzw. nabory nadzwyczajne. W tym czasie zakontraktowano 4 319 umów o dofinansowanie na wartość wkładu UE 12,9 mld zł (wkład UE), co stanowi 95% alokacji programu.

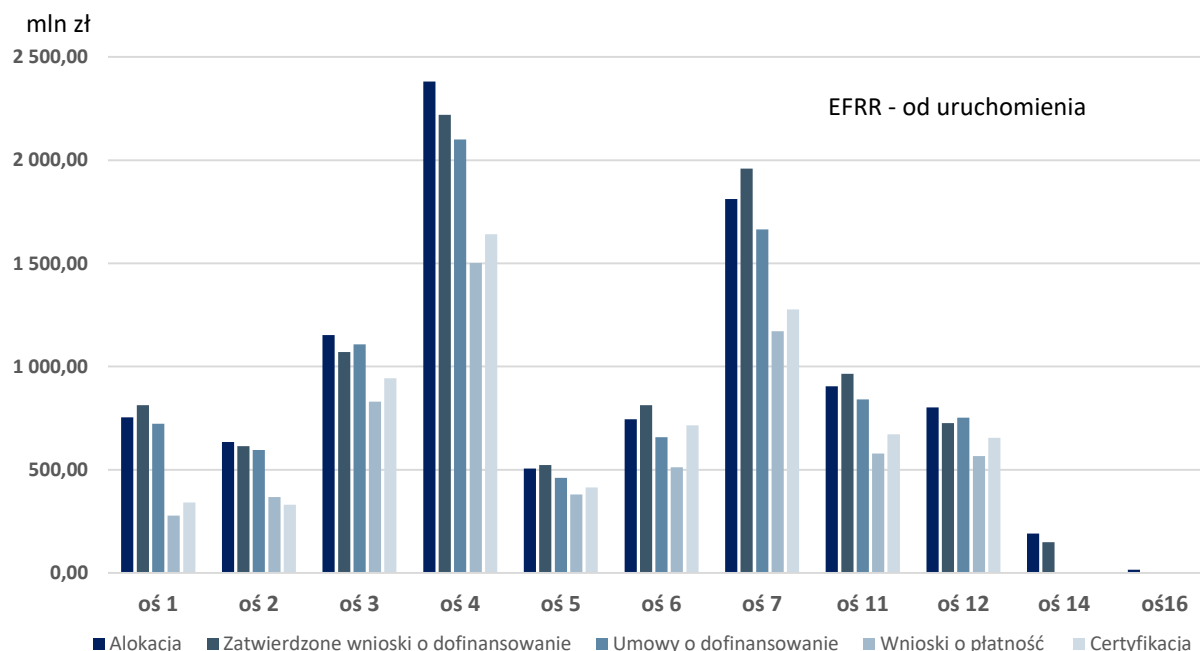
Na podstawie 30 547 wniosków o płatność zatwierdzono wydatki kwalifikowalne na kwotę 13,2 mld zł. Certyfikowano do KE wnioski o w ramach wydatków kwalifikowalnych na wartość 13,5 mld zł (3 mld EUR) i wartości wkładu UE 11,5 mld zł (2,6 mld EUR).

Wykres 7. Wykorzystanie alokacji RPO WM do końca 2022 r. od uruchomienia Programu (wkład UE)

różnica na wykresie pomiędzy % wniosków o płatność a % certyfikacji wynika m.in. z różnic w przeliczeniu wartości kursu EUR oraz w sposobie wykazywania wkładu UE, dla środków certyfikowanych do KE (85% wydatków kwalifikowalnych)

Źródło: opracowanie własne UMWM

W ramach EFRR, od uruchomienia wdrażania RPO WM 2014-2020 do końca 2022 roku zakontraktowano (na podstawie umów w dofinansowanie) 9,3 mld zł (wkład UE), co stanowiło 94% alokacji EFRR oraz zatwierdzono na podstawie wniosków o płatność 7,2 mld zł (wkład UE), co stanowiło 73% alokacji EFRR.

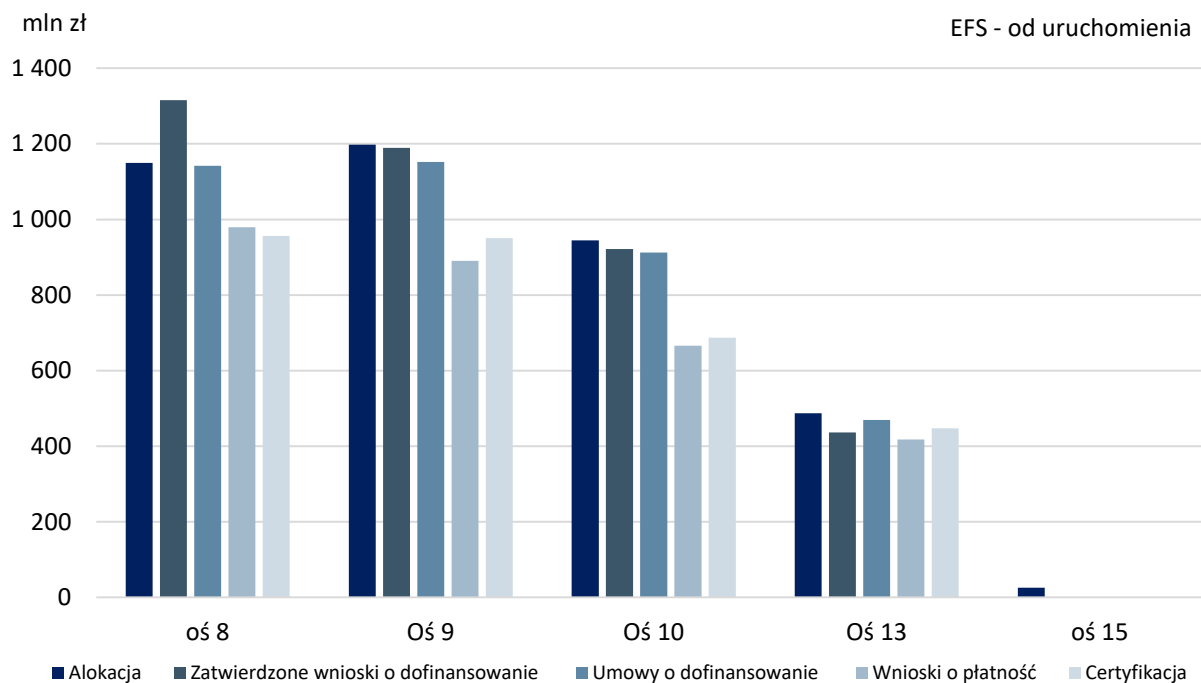
Wykres 8. Wykonanie w ramach EFRR w podziale na osie priorytetowe (wkład UE)

Różnica na wykresie pomiędzy % wniosków o płatność a % certyfikacji wynika m.in. z różnic w przeliczeniu wartości kursu EUR oraz w sposobie wykazywania wkładu UE, dla środków certyfikowanych do KE (85% wydatków kwalifikowalnych), wyższa wartość i % pomiędzy zatwierdzonymi wnioskami o dofinansowanie a umowami o dofinansowanie wynika z aneksowania umów w porównaniu do wartości pierwotnych w zatwierdzonych wnioskach o dofinansowanie

Źródło: opracowanie własne UMWM

W ramach EFS, od uruchomienia wdrażania RPO WM 2014-2020 do końca 2022 r. zakontraktowano (na podstawie umów w dofinansowanie) 3,7 mld zł (wkład UE), co stanowiło prawie 97% alokacji EFS oraz zatwierdzono na podstawie wniosków o płatność 3 mld zł (wkład UE), co stanowiło 78% alokacji EFS.

Wykres 9. Wykonanie w ramach EFS w podziale na osie priorytetowe (wkład UE)

różnica na wykresie pomiędzy % wniosków o płatność a % certyfikacji wynika m.in. z różnic w przeliczeniu wartości kursu EUR oraz w sposobie wykazywania wkładu UE, dla środków certyfikowanych do KE (85% wydatków kwalifikowalnych)

Źródło: opracowanie własne

*alokacja przeliczona po kursie sprawozdawczym 4,6855 z 29.12.2022 r.

REALIZACJA MPI 2015-2023 oraz MPI 2030 W 2022 R.

Opracowanie: Departament Rozwoju Regionu

Małopolski Plan Inwestycyjny jako instrument koordynacji polityki inwestycyjnej Samorządu Województwa

Potrzeba harmonizacji oraz operacjonalizacji zadań wynikających z dokumentów strategicznych, opracowanych przez Samorząd Województwa, spowodowała że konieczne stało się przygotowanie instrumentu koordynującego kierunki działań oraz typy przedsięwzięć wynikające z zapisów SRWM 2011-2020 oraz programów strategicznych z konkretnymi zadaniami inwestycyjnymi planowanymi do realizacji. Dlatego też zapisy tych dokumentów stanowiły podstawę do przygotowania zadań inwestycyjnych, a następnie ujęcia ich w Małopolskim Planie Inwestycyjnym (MPI). W ten sposób uzyskano całościowy obraz najważniejszych zadań w regionie do roku 2023, planowanych do realizacji z udziałem środków unijnych (w szczególności regionalnego i krajowych programów operacyjnych na lata 2014-2020), budżetu państwa i innych źródeł publicznych, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, budżetu województwa oraz budżetów podmiotów zaangażowanych w realizację poszczególnych przedsięwzięć.

Przedstawiane informacje dotyczące MPI 2015-2023 odnoszą się do poprzedniej perspektywy finansowej i strategii, ale ujęte w nim przedsięwzięcia o wieloletnim charakterze realizowane były jeszcze także w 2022 r. Dokument będzie obowiązywał do zakończenia projektów w nim uwzględnionych, czyli do 2023 roku.

Równoległe z MPI 2015-2023 obowiązuje również Małopolski Plan Inwestycyjny 2030 (MPI 2030), który przyjęty został uchwałą ZWM w lipcu 2022 roku i koncentruje się na przedsięwzięciach strategicznych ujętych w Strategii Rozwoju Województwa *Małopolska 2030* (SRWM 2030), uzupełniony o inne projekty, nieujęte w tym dokumencie, ale mające jednak kluczowe znaczenie dla rozwoju województwa. Zawarte w raporcie informacje dotyczą postępów z realizacji każdego z czterech obszarów MPI, odpowiadających obszarom strategii. MPI 2015-2023 oraz MPI 2030 obejmują przedsięwzięcia planowane do realizacji przez samorząd województwa oraz jednostki mu podległe.

Realizacja Małopolskiego Planu Inwestycyjnego na lata 2015-2023 w 2022 r.

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku Zarząd Województwa Małopolskiego przyjął 4 uchwały aktualizujące MPI. Poza zmianami w harmonogramach finansowych i rzeczowych, aktualizacja obejmowała wprowadzenie 3 nowych projektów, w obszarach:

- Zdrowie (Małopolska Tarcza Antykryzysowa - Pakiet Medyczny 3);
- Edukacja (Małopolski Program Stypendialny w ramach RPO WM);
- Transport (Rozbudowa DW nr 964 na terenie Gminy Niepołomice);

Ponadto, 3 projekty zostały przeniesione do MPI 2030: ED1 Małopolskie Centrum Nauki, KD1 Centrum Muzyki w Krakowie, PS13 Inkubator włączenia społecznego.

W 2022 r. zaniechano również realizacji dwóch przedsięwzięć i zostały one usunięte z MPI: ZR28 *Przygotowanie dokumentacji projektowej na potrzeby utworzenia Centrum Chorób Rzadkich* oraz KD2B *Waloryzacja części gmachu głównego Muzeum Archeologicznego w Krakowie obejmująca część ekspozycyjną wraz ze strefą wejściową*.

Na koniec 2022 roku do MPI wpisanych było 200 projektów. Całkowita wartość analizowanych projektów wynosiła prawie 5,3 mld zł, z czego najwięcej projektów (73) wpisanych było w obszarze *Transport*. Generowały one najwyższą kwotę ponad 2,6 mld zł.

Tabela 23. Liczba oraz wartość projektów wg obszarów MPI

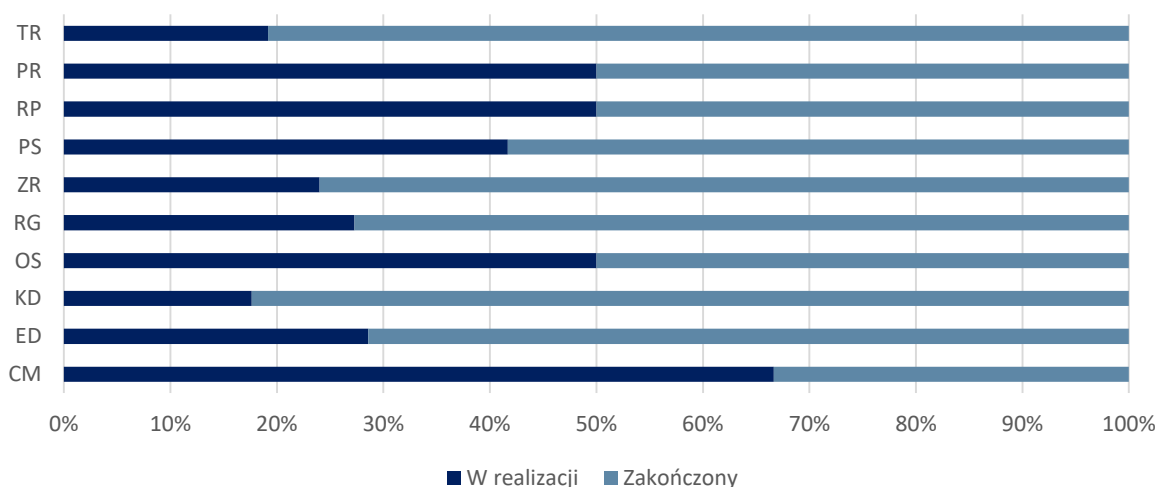
Obszar	Nazwa obszaru	Liczba projektów	Wartość projektów (zł)	Liczba projektów zakończonych	Wartość projektów zakończonych (zł)
CM	CYFROWA MAŁOPOLSKA	3	68 473 501	1	28 467 807
ED	EDUKACJA	14	287 689 666	10	156 556 366
KD	DZIEDZICTWO KULTUROWE I PRZEMYSŁY CZASU WOLNEGO	34	257 429 012	28	206 564 355
OS	OCHRONA ŚRODOWISKA	10	459 699 762	5	31 095 694
RG	ROZWÓJ GOSPODARCZY	11	313 719 250	8	303 553 568
ZR	ZDROWIE	25	974 876 013	20	561 874 807
PS	POLITYKA SPOŁECZNA	12	104 071 679	7	57 692 969
RP	RYNEK PRACY	12	226 328 021	6	18 519 192
PR	POLITYKA ROZWOJU	6	38 660 566	3	2 264 440
TR	TRANSPORT	73	2 558 953 906	59	1 781 026 297
RAZEM MPI		200	5 289 901 376	146	3 147 615 495

Źródło: opracowanie własne UMWM

Z analizy statusów wszystkich projektów wynika, że spośród nich:

- 146 zostało zakończonych;
- 54 są w trakcie realizacji.

Do 31 grudnia 2022 r. zakończonych zostało 146 projektów, co stanowi 73% liczby wszystkich przedsięwzięć ujętych w MPI, natomiast ich wartość – ponad 3,1 mld zł stanowi prawie 60% kwoty przewidzianej na wszystkie projekty ujęte w Planie. W trakcie realizacji pozostają jeszcze 54 projekty stanowiące 27% liczby wszystkich przedsięwzięć ujętych w MPI.

Wykres 10. Liczba projektów zgodnie ze statusem realizacji według obszarów MPI (w %)

Źródło: opracowanie własne UMWM

Spośród wszystkich 146 zakończonych projektów realizowanych w ramach MPI, w 2022 r. zakończonych zostało 26 przedsięwzięć – po 3 w obszarach: *Rozwój Gospodarczy, Edukacja, Polityka społeczna*, w obszarze: *Transport* – 5, w obszarze *Zdrowie* – 4, w obszarze *Dziedzictwo Kulturowe i Przemysły Czasu Wolnego* – 4, w obszarze *Polityka Rozwoju* – 2 oraz po 1 w obszarze *Rynek Pracy i Ochrona Środowiska*.

Łączna wartość projektów ujętych w MPI według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. to 5,3 mld zł, z czego 4,6 mld zł zostało już wydatkowane, co stanowi 87%. Kwota pozostała do wydatkowania to 691 mln zł, stanowiąca 13% wartości wszystkich projektów.

Z kwoty wydatkowanej na realizację MPI do 31 grudnia 2022 r. najwięcej środków - 65%, pochodziło z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. Kwota wydatkowana z budżetu województwa stanowiła 18% poniesionych wydatków, natomiast środki z budżetu państwa 5%. Środki ze wszystkich pozostałych źródeł stanowiły łącznie 12% (m.in. z POWER, POIS, WFOŚ, EWT).

Obszarami z najwyższym poziomem wykonania finansowego w 2022 r. były *Rozwój Gospodarczy, Polityka Społeczna* i *Zdrowie*. W pierwszych dwóch obszarach wydatkowano powyżej 95%, w trzecim obszarze wydatkowano ponad 88% założonego planu. Ponadto, powyżej 85% wydatków planowanych na lata 2015-2022 zrealizowano w obszarach *Dziedzictwo Kulturowe i Przemysły Czasu Wolnego, Transport* i *Ochrona Środowiska*. Najniższym wykonaniem charakteryzuje się obszar *Polityka Rozwoju* (67%).

Tabela 24. Planowana wartość przedsięwzięć w ramach obszaru

Obszar	Wartość całkowita (zł)	Kwota wydatkowana do 31.12.2022 r. (zł)	Procent wykonania	Kwota pozostała do wydania na realizację projektów w danym obszarze (zł)
CM	68 473 501	52 180 223	76,2%	16 293 278
ED	287 689 666	235 744 836	81,9%	51 944 830
KD	257 429 012	226 641 397	88,0%	30 787 615
OS	459 699 762	399 425 300	86,9%	60 274 462
RG	313 719 250	302 189 864	96,3%	11 529 386
ZR	974 876 013	860 640 391	88,3%	114 235 622
PS	104 071 679	98 958 221	95,1%	5 113 458
RP	226 328 021	154 016 032	68,0%	72 311 989
PR	38 660 566	25 879 328	66,9%	12 781 238
TR	2 558 953 906	2 243 113 742	87,6%	315 840 164
Razem	5 289 901 376	4 598 789 334	86,9%	691 112 042

Źródło: opracowanie własne UMWM

Realizacja Małopolskiego Planu Inwestycyjnego 2030 w 2022 r.

Na koniec 2022 r. do MPI 2030 wpisane były 74 projekty. W przypadku 5 zgłoszono zaniechanie, głównie z powodu braku możliwości pozyskania środków europejskich na ich realizację. Wartość 69 projektów (zarówno strategicznych jak i kluczowych, bez zaniechanych przedsięwzięć) wynosiła 4,1 mld zł.

Tabela 25. Liczba oraz wartość projektów wg obszarów

Obszar	Liczba projektów			Wartość projektów (zł)
	nierozpoczętych	w trakcie realizacji	wszystkich	
MAŁOPOLANIE	20	7	27	1 530 780 371
GOSPODARKA	30	5	35	2 120 254 810
KLIMAT I ŚRODOWISKO	2	4	6	470 740 985
ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE ROZWOJEM	1	0	1	4 500 000
RAZEM	53	16	69	4 126 276 166

Źródło: opracowanie własne UMWM

Z analizy statusów wszystkich projektów wynika, że spośród nich:

- 53 nie zostało rozpoczętych,
- 16 jest w trakcie realizacji.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. w ramach MPI 2030 wydatkowane zostało 142,4 mln zł, co stanowi około 3,5%. Wydatkowanie na niskim poziomie jest naturalne z uwagi na trwający okres przygotowywania projektów, ewentualnie - początkową fazę ich wdrażania.

Na koniec roku 2022 najwyższy poziom realizacji – 8,3% w odniesieniu do całości wydatków zaplanowanych na dany obszar osiągnięto w obszarze *Małopolskie*. Jest to efektem przeniesienia dwóch przedsięwzięć - IM10 A *Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon* oraz IM06 *Budowa Centrum Muzyki w Krakowie* z MPI 2015-2023, które są realizowane od 2015 r. Brakiem wykonania charakteryzuje się obszar *Strategiczne Zarządzanie Rozwojem*. Jedyne przedsięwzięcie, które będzie realizowane w tym obszarze to *Małopolskie Obserwatorium Rozwoju Regionalnego* (rozpoczęcie realizacji – to II połowa 2023 r.), będące kontynuacją dotychczas realizowanego projektu o tej samej nazwie.

W ramach MPI 2030 na realizację przedsięwzięć w 2022 r. zaplanowano kwotę 123,3 mln zł, z czego wydatkowano środki w wysokości 93,6 mln zł, co stanowi 75,92% planowanej na ten rok kwoty.

Tabela 26. Wykonanie finansowe w odniesieniu do planu (2022 r.)

Obszar	Plan na 2022 r.	Wykonanie w 2022 r.	% wykonania
MAŁOPOLANIE	86 582 397,00	80 112 203	92,5%
GOSPODARKA	32 614 029,00	9 614 029,00	29,48%
KLIMAT I ŚRODOWISKO	4 150 648,50	3 921 328,28	94,5%
ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE ROZWOJEM	0,00	0,00	0%
Razem	123 347 074,5	93 647 560,28	75,92%

Źródło: opracowanie własne UMWM

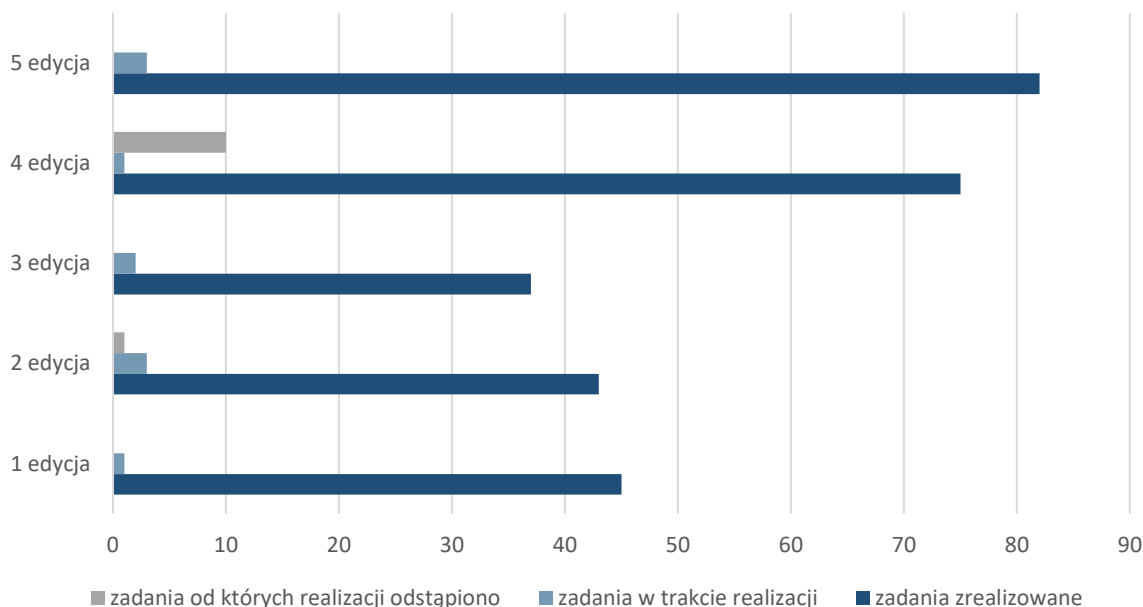
BUDŻET OBYWATELSKI WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2022 R.

Opracowanie: Kancelaria Zarządu

Budżet Obywatelski Województwa Małopolskiego jest mechanizmem partycypacji społecznej, który pozwala Mieszkańcom nie tylko kształtować i zmieniać ich najbliższe otoczenie, określać potrzeby oraz wskazywać co jest dla nich szczególnie ważne, ale także decydować na co powinny być wydatkowane środki pieniężne Województwa Małopolskiego.

Budżet Obywatelski jest realizowany z powodzeniem od 2016 roku – wtedy był to pierwszy w Polsce budżet partycypacyjny o skali województwa. Przez ten czas projekt się rozwijał i ewoluował. Do końca 2022 roku udało się zrealizować w sumie 5. pełnych edycji (składanie zadań i głosowanie) oraz rozpocząć 6. edycję. W efekcie tego mieszkańcy z blisko 900 propozycji, które przeszły pozytywnie finalną weryfikację, wyłonili w toku pięciu głosowań ponad 300 zadań do realizacji przez urząd marszałkowski i podległe mu jednostki. Były to m.in.: projekty kulturalne, zdrowotne, edukacyjne, sportowe, turystyczne, infrastrukturalne, skierowane do seniorów, dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami, a także pozostałych mieszkańców naszego regionu. Wśród nich znalazły się m.in. zakup karetki dla Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego, wyposażenie oddziałów onkologicznych Szpitala Specjalistycznego im. Jędrzeja Śniadeckiego w Nowym Sączu, montaż 92 defibrylatorów ratujących w powiatach: krakowskim, wielickim i dąbrowskim, a także zajęcia terapeutyczne, warsztaty edukacyjne, festiwale, szkolenia dla młodych piłkarzy i siatkarzy, akcje sadzenia drzew, czy uruchomienie księżkomatu w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej. Na realizację zadań, które zwyciężą w 6. edycji, zaplanowano rekordową kwotę 14 mln zł. Głosowanie jest planowane na wiosnę 2023 r.

Wykres 11. Stan realizacji zadań z poszczególnych edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego

Źródło: opracowanie własne UMWM

1. edycja (2016)

W 1. edycji mieszkańcy Małopolski wybrali 46 zadań na łączną kwotę prawie 6 mln zł, z czego 45 z nich zostały zrealizowane w całości, a 1 zadanie jest w trakcie realizacji.

2. edycja (2017)

W 2. edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego wyłonionych zostało 47 zadań o łącznej wartości prawie 8 mln zł, spośród których:

- 43 zadania zostały zrealizowane w całości,
- 3 zadania są w trakcie realizacji,
- od realizacji 1 zadania odstąpiono.

3. edycja (2018)

W 3. edycji ostatecznie przyjęto 39 zadań na łączną kwotę prawie 8 mln zł, spośród których:

- 37 zadań zostało zrealizowanych,
- 2 zadania są w trakcie realizacji.

4. edycja (2019)

W 4. edycji wyłoniono 86 zadań na łączną kwotę prawie 12 mln zł, spośród których:

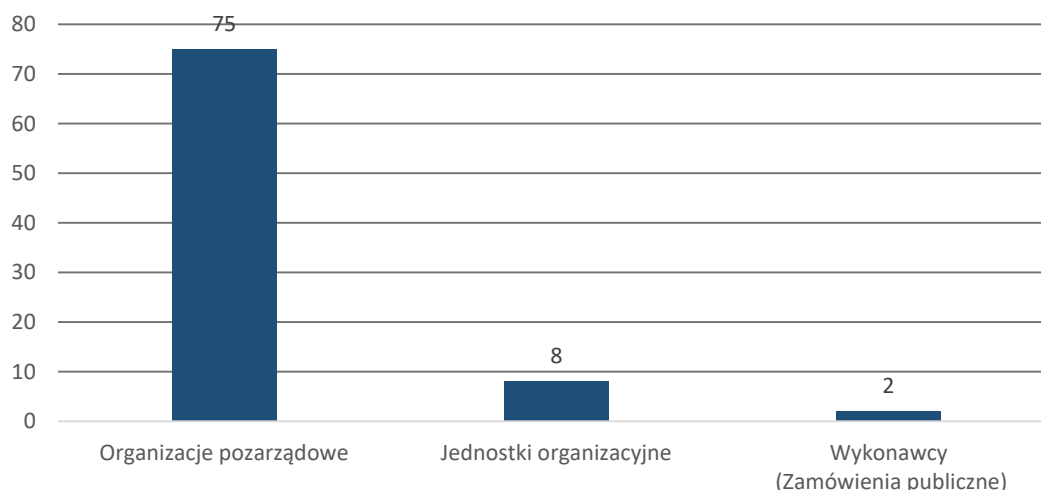
- 75 zadań zostało zrealizowanych,
- 1 zadanie jest w trakcie realizacji,
- od realizacji 10 zadań odstąpiono ze względu na pandemię spowodowaną COVID-19.

5. edycja (2020/2021)

W 5. edycji wyłoniono 85 zadań na łączną kwotę prawie 12 mln zł, spośród których:

- 82 zadania zostały zrealizowane,
- 3 zadania są w trakcie realizacji.

W roku 2022 Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego zrealizował 82 zadania z 5. edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego. W trakcie realizacji pozostają 3 zadania z zakresu edukacji, sportu oraz infrastruktury drogowej i transportu. Zdecydowana większość z nich realizowana była przez organizacje pozarządowe w trybie otwartego konkursu ofert (75 zadań) oraz przez Jednostki Organizacyjne Samorządu Województwa (8 zadań). Dwa zadania (z zakresu edukacji) zostały rozstrzygnięte w oparciu o prawo zamówień publicznych.

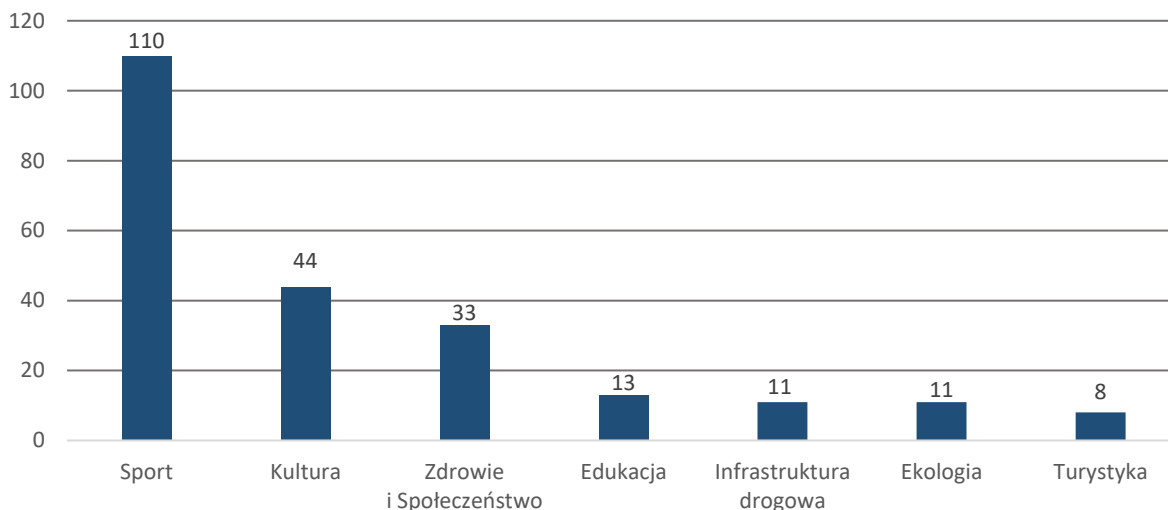
Wykres 12. Realizatorzy zadań z 5. edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego

Źródło: opracowanie własne UMWM

6. edycja 2022/2023 (realizacja od roku 2024)

6. edycja Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego została rozłożona na lata 2022/2023. W 2022 roku mieszkańcy Małopolski zgłosili aż 234 pomysły, z czego 230 z nich przeszło ocenę wstępną i zostało przekazanych do departamentów merytorycznych urzędu, w celu przeprowadzenia weryfikacji pod względem formalno-prawnym oraz analizy możliwości ich realizacji.

Wykres 13. Charakter zadań zgłoszonych do 6. edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego

Źródło: opracowanie własne UMWM

Poszczególne etapy projektu na rok 2023 przedstawiają się następująco:

- Publikacja wstępnej listy zadań przyjętych oraz listy zadań odrzuconych – do 15 lutego 2023 r.
- Składanie odwołań przez autorów zadań do Zarządu Województwa Małopolskiego po publikacji wstępnej listy zadań przyjętych oraz listy zadań odrzuconych – do 22 lutego 2023 r.
- Podjęcie przez Zarząd Województwa Małopolskiego uchwały w/s przyjęcia listy zadań dopuszczonych do głosowania oraz listy zadań odrzuconych (wraz z uzasadnieniem) z podziałem na regiony – do 28 kwietnia 2023 r.
- Rozpoczęcie akcji informacyjnej (promującej dane zadanie) przez autorów zadań – od 28 kwietnia 2023 r.
- Głosowanie mieszkańców Województwa Małopolskiego - 15 maja – 16 czerwca (głosowanie tradycyjne) i 15 maja – 18 czerwca (głosowanie elektroniczne)
- Ogłoszenie wyników głosowania mieszkańców Województwa Małopolskiego – do 29 września 2023 r.

W 6. edycji mieszkańcy Małopolski mieli po raz pierwszy możliwość zgłoszenia zadania inwestycyjnego czyli przewidującego wykonanie robót budowlanych. Jego wartość mogła sięgać nawet 1 miliona złotych. Do oceny departamentów przekazano 56 pomysłów na zadania ogólnowojevodzkie oraz 174 pomysły na zadania regionalne. Podział zgłoszonych zadań ze względu na regiony Małopolski pokazuje, że największą aktywnością wykazali się mieszkańcy regionu Krakowski Obszar Metropolitalny KOM (m. Kraków oraz powiaty: krakowski, olkuski, miechowski) – 54 zgłoszonych zadań regionalnych. Z niewiele mniejszą ilością – 45 pomysłów – Małopolska Południowa MPD (m. Nowy Sącz oraz powiaty: nowotarski, tatrzański, limanowski, nowosądecki, gorlicki). Tuż za nimi – z liczbą 40 zadań – plasują się mieszkańcy regionu Tarnowskiego TAR (m. Tarnów oraz powiaty: dąbrowski, tarnowski, brzeski, bocheński, proszowicki, wielicki), z kolei mieszkańcy regionu Małopolska Zachodnia MZA (powiaty:

suski, myślenicki, wadowicki, chrzanowski, oświęcimski) zaproponowali 35 pomysłów na zadania regionalne.

W 6. edycji Budżetu Obywatelskiego Województwa Małopolskiego mieszkańcy złożyli zadania o łącznej wartości 54,3 mln zł (zadania ogólnowojewódzkie oraz regionalne).

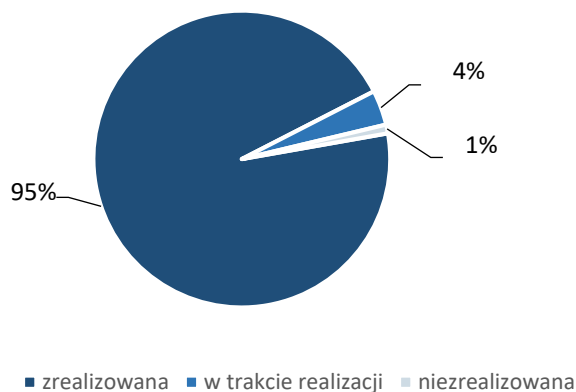
STAN WYKONANIA UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO PODJĘTYCH W 2022 R.

Opracowanie: Kancelaria Zarządu

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. zostało podjętych łącznie 220 uchwał Sejmiku Województwa Małopolskiego, w tym:

- zrealizowano 210 uchwał,
- w trakcie realizacji pozostaje 8 uchwał,
- nie zrealizowano 2 uchwał.

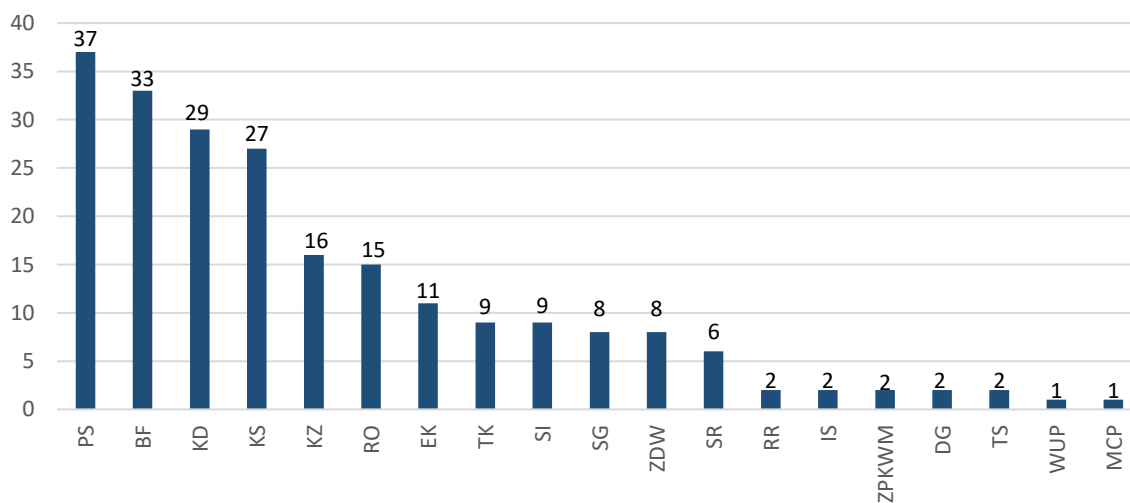
Wykres 14. Realizacja uchwał SWM za 2022 rok

Źródło: opracowanie własne UMWM

73 uchwały SWM podjęte w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. i wymagające publikacji zostały ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Wykres 15. Realizacja uchwał SWM za 2022 rok w podziale na departamenty oraz UMWM oraz WSJO

Źródło: opracowanie własne UMWM

W trakcie realizacji pozostają uchwały:

- Nr L/710/22 z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie podpisania Deklaracji o współpracy międzyregionalnej pomiędzy Województwem Małopolskim (Rzeczpospolita Polska) a Komitatem Veszprém (Węgry),
- Nr LVI/796/22 z dnia 4 lipca 2022 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego na realizację programu pn.: *Poprawa dostępności parkingowej w województwie małopolskim*,
- Nr LXI/874/22 z dnia 21 listopada 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż w drodze bezprzetargowej nieruchomości położonej w Oświęcimiu oraz w sprawie określenia warunków udzielenia bonifikaty i stawki procentowej bonifikaty od ceny sprzedaży nieruchomości,
- Nr LXII/889/22 z dnia 28 grudnia 2022 r. w sprawie przystąpienia Województwa Małopolskiego do Związku Euroregion *Tatry* jako członka zwyczajnego,
- Nr LXII/891/22 z dnia 28 grudnia 2022 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla Gminy Krynica-Zdrój na budowę toru MTB XCO na Górze Parkowej, w ramach zadania: Infrastruktura sportowa na potrzeby organizacji III Igrzysk Europejskich,
- Nr LXII/892/22 z dnia 28 grudnia 2022 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla Gminy Miasto Nowy Targ na remont Miejskiej Hali Lodowej w Nowym Targu, w ramach zadania: Infrastruktura sportowa na potrzeby organizacji III Igrzysk Europejskich,
- Nr LXII/898/22 z dnia 28 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr LVI/796/22 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 4 lipca 2022 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego na realizację programu pn.: *Poprawa dostępności parkingowej w województwie małopolskim*,
- Nr LXII/905/22 z dnia 28 grudnia 2022 r. w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej społeczności lokalnej i regionalnej Obwodu Lwowskiego w Ukrainie.

Ponadto odstąpiono od realizacji uchwał:

- Nr LVI/799/22 z dnia 4 lipca 2022 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej na rzecz Gminy Krościenko nad Dunajcem na dofinansowanie zadania na badania nad wpływem kolei gondolowej na środowisko, w związku z przeniesieniem badania na 2023 rok (uchwała została uchylona Uchwałą Nr LXII/900/22 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 grudnia 2022 r.),
- Nr LX/861/22 z dnia 24 października 2022 r. w sprawie sprzedaży nieruchomości położonej w Nowym Sączu przy ul. Długosza, w związku z decyzją Zarządu Województwa Małopolskiego podjętą na posiedzeniu w dniu 13 grudnia 2022 r. o przeznaczeniu nieruchomości na cele edukacyjne.

Realizując zapis § 88 Statutu Województwa Małopolskiego, Zarząd Województwa Małopolskiego przedstawił sprawozdanie z wykonania uchwał Sejmiku Województwa Małopolskiego w roku 2022 r. na LXV Sesji SWM w dniu 27 marca 2023 r.

Urząd Marszałkowski
Województwa Małopolskiego
ul. Basztowa 22, 31-156 Kraków

Redakcja:
Departament Rozwoju Regionu
ul. Wielicka 72A, 30-552 Kraków

ISBN: 978-83-67243-18-6
(wersja drukowana)

ISBN: 978-83-67243-23-0
(wersja elektroniczna)

www.malopolska.pl

 MAŁOPOLSKA